AETII ANTIOCHENI

MEDICI DE COGNOSCENDIS ET CVRANDIS MORBIS
ſermones ſex, iam primum in lucem editi,
Interprete Iano Cornario Zuiccauien̄. Medico.

Quæ in ſingulis ſermonibus continentur in prin-
cipio cuiuſq; habetur.

De ponderibus & menſuris, ex Paulo
Aegineta, eodem interprete.

FRO BEN.

BASILEAE IN OFFICINA FROBENIANA
ANNO M. D. XXXIII

Cum gratia & priuilegio Cæſareo in ſex annos.

AD LECTOREM

POSTEAQVAM hi ſex ſermones AETII iam ſub prælo eſſent, nacti ſumus præterea alios quinque, nempe primum, & quatuor qui deinceps ſequuntur. Quod ſi præſentem operam noſtram ſtudioſis gratam ac frugiferam ſenſerimus, illos quoq; uertendos edendosq; curabimus. Quinetiam ſpes eſt, omnia reliqua eiuſdem autoris ſcripta à nobis conquiſita publicanda. atq; in hoc nunc guſtum eorum præbemus, quo facilius ſit de reliquorum editione conſilium capere. Vale.

INVICTISS. IMPERATORI, CLEMENTISS. CAESARI DIVO CAROLO QVINTO, P.F.ſemper Auguſto Ianus Cornarius Zuiccauieñ medicus S. D.

VTCVNQVE multæ ac uariæ ſint artes hominum ingenijs inuentæ,uſuq́ & temporis progreſſu au/
ctæ, nulla tamen adeo commoda, nulla tam ne/
ceſſaria, nulla tã difficilis ac operoſa cenſenda eſt, quàm ea quæ cognitionem & curationem huma/
ni corporis morborum tradit.Id ipſum ſi apud ſa/
cratiſs.Maieſtatem tuam CAROLE Cæſar Inui/
ctiſs. Imperator lõgiori oratione adſtruere uelim, uidear fortaſſis rem publice confeſſam, ac meridiana luce clariorem, tanq̃ admota face uelle illuſtrare,quum nemo nõ: quæ noſtra fragilitas eſt: hinc aliquando auxiliũ ſenſit, atq; eius artis opem neceſſario implorauit.Quare ut ſuperuacaneum eſt de commoditate ac neceſſitate eius artis commemo/
rare,Ita ammirari merito licet,tam paucos eſſe inter ipſos etiã artis meden/
di profeſſores,qui immenſam eius difficultatẽ exuperare contendant.Mul/
tos uero ne animum quidem huc appellere, ut uere cognoſcãt quo morbo æger periclitetur, quum tamen interim plæriq; ex eis totam diem ſurſum ac deorſum curſitent, ægris pharmaca ex omnibus myropolijs propinent, ſalutemq́: ſi dijs placet:promittant. quibus interrogatis ſi reſpondendũ ſit, quod malũ ægrum uexet,eius penitus ignari ſint,& ferè nihil aliud reſpon/
dere poſſint, quàm quod magnus quiſpiam artis uenditator omnibus re/
ſpondiſſe fertur,Aegrotat.Rurſus uero uideas alios uel ætate,aut etiam longi uſus autoritate,uel loquacitate,ac mira litigandi cõtentione, apud ægros ſe efferre, ac geſticulando obtinere, quo putentur rem ipſam & morbum optime tum noſſe,tum curare poſſe,quum interim alius ad hanc rem ſimul adhibitus(contingit enim in felicibus urbibus aliquando decem artifices ſi/
mul adhiberi) uel ob maturiorem deliberationem, uel ob linguæ parſimo/
niam,præ illo nihil eſſe, nihil ſcire putetur: & contingit ſanè ita ignorantem temeritatem à uulgo probari,ditari,ac in honore eſſe, maxime quum fortuna etiam huiuſmodi hominibus fauere conſpiciatur, ſicut eueniſſe uel caſu, uel confidentia ægri in medicum compertum eſt ut aliquando æger conualeſcat.Sanat enim plures,inquit Hippocrates, in quẽ plures cõfidunt. Contrà uero illum quem ratio ac prudentia cunctatiorem ad rectum rerum iu/
dicium facit,nihil fieri,atq; etiam irrideri. At uero ut non negauerim uehe/
menter amplectendam in medico promptitudinem medendi,ſic nemo laudare poteſt præceps conſilium & medicinam ante cognitum morbum,qui/
bus tametſi æger alleuari uideatur,nõ longe tamen poſt grauius recrudeſcit

malum, aut etiam in aliud peius tranſmutatur: à quibus periculis immunis eſt is æger qui medicum adhibet prudentem, rationiſq; ductu tum ex antegreſſa diæta, tum ex inſtantibus acceſſionibus æſtimantem quid circa ægrum ſit ſucceſſurũ. Harum enim rerum diligẽti perpenſione facta, impoſſibile eſt, medicum circa curæ molitionem falli, etiamſi non omnibus opem ferre poſſit, quod diuinarũ potius quàm humanarũ uirium exiſtit. Sed quis credat tandem difficilẽ eſſe hanc artem in tanta ubiq; terrarũ medicantium multitudine? quum etiam in publicis profeſſionis huius gymnaſijs ineptiſſimi quiq; ſe ad medicinam tanquam artium facilimam, condiſcendam conferant, nullo habito earũ artium reſpectu, ſine quibus nulla medicinæ pars rite attingitur, ne dum hæc ipſa curatiua, de qua iam apud ſacerrimam Maieſtatem tuam uerba facio, quæ præcipue exercitatum hominem requirit, non ſolum in his quæ in humano corpore exiſtunt per eius reſectionem cognoſcendis, ſed eorum etiam quæ ei extrinſecus adueniunt, atq; adeo in cognitione totius naturæ. Quid uero his facias, qui uno aut altero medicamine inſtructi audentes & impune per omnes uicos ac urbes oberrant, nõ tantum pecunijs noſtris inhiantes, ſed in corporibus etiam noſtris dubium periculum facientes, atq; ex his maior pars perfractis uotorum, religionis, pietatis ac pudoris clauſtris ad hanc negociationẽ ſe quàm ocyſſime transfert? Porrò ſuſpẽdio arborem deligendam merito quis dixerit, quum uideat eò impudentiæ apud plæraſq; gentes progreſſas ipſas mulierculas, ut non ſolum magna multorum pernicie publice per urbes ſeptentrionales medeantur, ſed etiam uſq; ad doctorum nomen proficiant, ut eſt uulgus ad ueri æſtimationem rude & ſtolidum, & ad ſui ſimiles euehendos procliue. Hæc inquam medicantium multitudo facit ut uulgo res leuicula putetur Medicatio morborum, quum tamen ex doctiſſimis medicorum maxime Græcorum: à quibus medicina tota primum ſcribi cœpta & perfecta eſt: ſcriptis conſtet, nullam partem totius medicinæ difficiliorem eſſe quàm eam quæ Curatiua appellatur. Reliqua enim omnia ob hanc ſolam recte conficiendam ſunt tanquam antegreſſa, Eſtq; ipſa curandi ars uelut fructus & finis omnis artis. Quanquam non negem & Medicum doctum eſſe poſſe & iure haberi, qui ſe etiam ad hanc exercendã minime conferat, contentus pulcherrima totius naturæ contemplatione & cognitione, maxime ſi non penitus iſtas ſibi opes abdat, & apud ſe concluſas teneat, ſed tum docendo, tum commentando publice multis proſit, Eſt enim omnino ſplendidius & laudabilius medicis ipſis quàm ægris mederi. Quare laudem omnium pulcherrimam, rerum medicarum ſcriptores meritiſſime conſequuntur & ferunt, eaq; præ reliquis per multa etiam ſecula coruſcant. Cæterum quum in genere hoc multorum omnino commentationes extent, facile patiar quemq; ſuum locum obtinere, Hoc unum ſaltem Maxime Cæſar CAROLE aſſeuerare nõ dubitabo, Nullius ſcripta ſupereſſe, in quibus ita perſpicuo ordine ac

ne ac abſolute cognitio & curatio morborum contineatur uelut ab Aetio Antiocheno medico eſt conſcripta: atq; hoc ipſum non tantum ex ingenioſa ratiocinatione, & ſua ipſius induſtria experientia, quam non infrequenter locis ita ferentibus ammiſcet, ſed ex optimorum quorumq; medicorum tum fide, tum autoritate Aetius facit: ut ego ſanè ſic ſentiam, unum Aetium ubiq; & in omnibus tutiſſime poſſe in imitationem aſſumi, neq; poſſe medicum qui ad illius præſcriptum cum ægris ſuis ratiocinationem ineat, neq; in morbo cognoſcendo, neq; in remedijs adhibendis aberrare. Vbiq; enim tum antegreſſas cauſas, tum concomitantes & conſequentes ad ſingulos morbos acceſſiones addit, ut nihil ſibi deeſſe ad indicationis certitudinem diligens medicus queri poſſit. Quod ubi pręſtitit, adeo largam optimorum medicaminum tum ſimplicium, tum compoſitorum copiam affatim exaggerat, ſingulorumq; in ipſas compoſitiones mixtorum rationem ac uſum tam diligenter oſtendit, ut à quibuſdam etiam nimius in hac tractatione iudicetur. Ego uero hac parte adeo non redundantem puto, ut his qui pertinaciam quorundam morborum ſunt experti, etiam pauciora uideri queāt, quàm ad tyrannidem eorum coercendam ſufficiant: atq; id non ex inopia tractationis ipſius autoris, ſed ex nimia auiditate lectoris euenire queat, qui nulla copia exatiari poſſit, uel certe præ ingenij tarditate, ſiue iudicij inopia, ubiq; uelut implumes auiculæ ad præmanſum cibū hiet: quum id non difficile cuiq; diligenti medico futurū ſit, ex his morbis de quibus in his ſex ſermonibus Aetius tradit, omnium reliquorum indicationem facere, & ex conſequenti curationem conſtituere. atq; hoc amplius omnibus fatendum eſt, Aetium ea etiam quæ ex Galeno trāſcribit omnia maiore luce, & paucioribus uerbis tradere, & ut uerbo uno dicam magis ἐντέχνως, quum Galenus ut Aſianus in plæriſq; penitus ſuperfluus conſpiciatur, aliquando etiā præter rem quædā adhibeat, quorū ipſe quoq; ueniā lectorē deprecatur. Quæ cauſæ fuerunt ut tametſi hi tantū ſex ſermones ex uniuerſo opere, quod tetrabibli nomine inſcripſit, & ſingulos ex his quatuor libris in quindecim ſermones digeſſit, ad manus meas peruenerint, minime tamen cōmittendum cenſuerim, nimirum ab inuidentiæ uitio uix uindicandum, ut eorum ſex ſermonum theſaurus diutius mortalibus occultus lateret: utpote quum ipſe ſciam me ex eius operis lectione non mediocriter adiutum, neq; poſſit ab ullo aliquo etiam non medico, abſque ſummo fructu & commodo hæc de cognoſcendis & curandis morbis tractatio legi. atq; utinam non ita penitus horum medicamentorum compoſitiones exoleuiſſent quæ ab Aetio tam diligenter ubiq; ſunt relatæ, ſperarem ſanè felicius medicaturis ſucceſſurum, quàm ex hodierni temporis compoſitionibus myropoliorum euenit, quum confectiones quibus ut ſacroſanctis hodie utimur, maxima ex parte ab obſcuris autoribus ſint tranſſcriptæ, uel etiam barbarorū aut Arabum nominibus refertæ: ut affirmare certo poſſim omnium cōpoſitionum

quas Meſuas & Nicolaus tradiderunt, ex quibus etiam pharmacopolę ſua luminaria quæ uocant extraxerunt, non decimam partem eſſe integram, tum in uocum ipſarum rerum ſiue obſcuritate, ſiue ambiguitate, tum in ponderum ac menſurarum inepta appenſione. Vt ne dicam de ſuccedaneorum importuna & inefficaci ſubditione, in qua ſingulæ ferè officinę ſuam ex diuturni temporis præſcripto licentiam uſurpant. Equidem nihil magis ſalutare uniuerſo mortalium generi contingere queat, quàm ſi ex hoc genere autorum ueterum, Græcorum inquam, publica orbis pharmacopolia emendarentur, & in priſtinam integritatem reſtituerentur: id quod doctorum & bonorum medicorum auxilio fieri poſſit, ſi hæ ipſæ pharmacorum compoſitiones de Arabibus medicis nō bene latine tranſſcriptæ, neq; enim his imputanda ſunt, quæ ab interpretibus male translata eſſe conſtat, ad Græcorum collationem caſtigarentur. Quanquā & in hac parte difficultas non modica oborietur, quod neq; Græci medici per temporum iniuriam, ſuam integritatem conſeruarunt, & ut de alijs taceam, unus Galenus tantum mutatus ab illo eſt Hectore, ut in plæriſq; alius uideatur, & ſeipſum ſi reuiuiſceret nō agnoſceret in tanta pallij ſui dilaniatione, ut de togæ etiam aſſumptione nullam grauiorem moleſtiam conceptet. Porrò tametſi hoc exemplar unde hæc tranſtuli multis locis tum ſitu, tum carie ac blattis exeſum eſſet, magno tamen labore, & pertinaci diligentia id aſſequutus ſum quod nuſquam hærcā: ſed ut ego iudico, ubiq; tum Græcus autor ſuæ integritati reſtitutus eſt, tum noſtra translatio ad ipſum ꝙ potui ꝓxime & commode latine explicare correſpondet. neq; enim ullis inconſuetis aut priſcis uocabulis ſumus uſi, neq; etiā uulgatas hodie in ſcholis uoces admiſimus, ſed quantum poſſibile fuit, puris, latinis, receptis, medicis dictionibus uſi id præſtitiſſe nos opinamur, quo ipſius autoris ſentētia plene intelligať, quam rem aliquando in commentarijs noſtris medicis palam faciemus. atque ut neminem ſua laude fraudemus, fateor me non parum ex Hippocrate, Nicandro, Dioſcoride, Galeno, Paulo Aegineta, Celſoq; ac Plinio eſſe adiutum: ſicut uiciſſim multi omnino loci ſunt, qui apud Galenum & Paulum reſtitui ex Aetio poſſint: quum ingenue adeo Aetius in his quæ ex Galeno transſcripſit, Galeni nomen profiteatur, & Paulus ſua ex Aetio deſcripſiſſe cognoſcatur, Poſteriorem enim Aetio Paulum contra quorundam opinionem puto. Maxime quum ex Eunapio qui Aetij uitam deſcripſit, conſtet Aetium ſub Iuliano uixiſſe, Oribaſijq; contemporaneū fuiſſe, ætate tamen minorem. Fuit autem Aetius, ut aliquot etiam locis horum ſermonum apparet, Chriſtianus, atq; adeo officio Diaconus, uerum hæreſeos Eunomianæ, & caſtrorum Iuliani apoſtatæ ut medicus atq; etiam ſophiſta unà cum Oribaſio ſectator, patria uero Syrus ex Antiochia, unde etiam Syras tum morborum, tum medicaminum appellationes alicubi ammiſcet. Hos ipſos autem ſex Aetij ſermones ex uniuerſo opere eius reliquos, ex nobiliſſimæ

liſſimæ apud Boemos familiæ Haſiſteniæ bibliotheca, mihi Matthæus Aurogallus inſignis trium linguarum profeſſor impetrauit: ad edendum uero eos & conuertendum in latinam linguam, ſupra publicam utilitatem, hoc uel imprimis me inhortatum eſt, quod in eam ipſam bibliothecam Bohuslaus Haſiſtenius heros immortali laude dignus optimos quoſq; utriuſq; linguæ autores per Græciam, Aſiam, Cyprumq; & Cretam inſulas diligenter perquiſiuit, ac magno coemit, ut ſic tandem pro illius uoto aliqui à mortalitate adſeruarentur: quum prò dolor inæſtimabili rei literariæ damno, & ſtudioſorum omnium immenſa iactura, ea ipſa bibliotheca incendio conflagrata ultra duo milia librorũ perdiderit, inter quos reliqui etiam Aetij ſermones perierunt. At uero quum hos ſex ſermones inde mea opera mihi impetratos, meoq; priuato ſumptu uerſos, in publicum editurus iam eſſem, ſtatusq; mei ac conditionis, qua me inter philoſophiæ linguarumq; ac Medicinæ profeſſores, omnium ipſe poſtremus retuli, perpenſionem facerem, leuem totius operis gratiam propter exilitatem noſtram futuram timui, utcunque etiam magnum munus eſſet noſtrum, ex quo ſalutem & corporum ſanitatem multis acceſſurã ſperamus: uiſum eſt itaque tam plenum bonæ frugis opus & planè diuinum, nullo digniori nomine orbi commendari poſſe, quàm per numinis tui clementiam, Maxime inuictiſſimeq; Imperator CAROLE. Exit igitur Aetius medicus, ac in lucem ex tenebris emergens quaſi reuiuiſcit, ſub tuo nomine CAROLE Cæſar, gaudetq; rurſus uelut antea uiuus Imperatoriũ agmen ſequi ac quàm plurimorum ſaluti conſulere, quo tempore Maieſtas tua contra crudeliſs. rerum chriſtianarum, & imprimis regni tui Romani hoſtem Turcam, magnis totiusq; Germani ac Hiſpaniq; uiribus atq; auxilijs arma mouet ac belligeratur, eumq; uſque ad fauces Germaniæ noſtræ progreſſum repellit, & contuſis uiribus ac innumero robore ac multitudine militiæ eius profligato, eum in turpem fugam ex omni Europa uſque ad Aſiam propellet, uel certe quod dei opt. Max. ope omnes ſperamus penitus proſtratum conteret, ne unquam in ſimilem poteſtatem ulli eius ſucceſſores inualeſcere poſſint. Neque enim alia uota ac preces ad deum à nobis profundi putes quàm ut felicem huius iuſtiſſimi belli uictoriam conſequaris, quo poſt deuictum impientiſſimum hoſtem, pacatam Europam, literas tandem & pietatem ſimulq; bona ſtudia ad priſtinum ſtatum & dignitatem reſtituas, atq; inde tantis rebus confectis merito ut terrenum numen ab omnibus colaris, atque inter ipſos diuos uiuus adhuc referaris. Ego uero priuatim etiam pro mea erga ſacratiſs. Maieſtatem tuam reuerẽtia, qua numen tuum reuerentiſsime & ueneror & colo, hoſce Aetij ſermones imprimis in teſtimonium ſtudiorum meorum Maieſtati tuæ conſecrare uolui: qui ubi per Maieſta. T. clementiam ſtudioſis rerum medicarum placuerint & probabuntur, audebo in poſterum etiam reliquis eiuſdem Aetij ſcriptis, uel alijs

item medicis operibus quæ in manibus habemus abſolutis, Clementiſſimam Maieſtatem tuam eorum editione concelebrare. Neque enim aliunde quàm ex Clementi magnificentia tua huiuſmodi rerum medicarum publicatam commoditatem à me intelligi uolo. Quod ſupereſt precor à dijs ut M. T. diutius rebus humanis iuuandis conſeruent, quo omnes poſſimus in dies amplius numinis tui bonitate ac clementia foueri, fortitudineq́ꝫ dexteræ tuæ protegi ac defendi. Valeat Sacertima Maieſtas tua. Zuiccauij Boethlandiæ, Calen. Septemb. Anno Chriſti. M. D. XXXII.

AETIVS AD LECTOREM

PAeonias quiſquis ſyncere diligis artes
  Me lege, qui precium grande legentis ero,
Nam neq; te uana uerborum ambage tenebo,
  Ceu modo librorum maxima turba ſolet.
Nec te barbarie uocum perplexus, abire
  Incertum, quo nam mente ferare, ſinam.
Sed uelut in triuijs, errantibus indicat Hermes,
  Quæ ſit legitimæ ſemita recta uiæ.
Sic tibi, ceu digito, morbum languentis, & ipſos
  Monſtrabo morbos qua ratione leues.
Plurimaq; adducam medicorum exempla priorum,
  Et qua quiſq; malum ſuſtulit arte, dabo
Heu mihi cui ſero ſuperas prodire ſub auras
  Contigit, & modica uix quoq; parte mei.
Qui modo ſi totus manſiſſem à morte ſuperſtes,
  Et corpus teneat debita membra meum,
Forſitan & poteram ſummos æquare magiſtros,
  Nec tibi nunc eſſem magne Galene minor.
Sed quæ fata bonis obſiſtunt inuida rebus,
  Hæc eadem ſæua me quoq; clade premunt.
Quanquam etiam hæc æuo debetur gratia noſtro,
  Vita quod exigua reddita parte mihi eſt.
Atq; Coronidæ ſi magna eſt gloria dextræ
  Virbius illius morte redemptus ope.
Te quoq; magna manet Cornari gloria, letho
  Qui medicum medicæ ſurripis arte manus.

Iacobus Micyllus

QVAE IN OCTAVO AETII SERmone contineantur.

Ad ſuperciliorum ornatum — Caput I

De hypopijs, hoc eſt ijs quæ ſub oculis fiunt ſuggillationibus. — Cap. II

Vngenta præſeruantia faciem ne à ſole aut uento exuratur. — Cap. III

Vt ne rugoſa fiat facies. — Cap. IIII

Ad faciei nigredines. — Cap. V

Smegmata & medicamenta faciem nitidam reddentia. — Cap. VI

Cataplaſmata æſtiua odorum corpus reddentia. — Cap. VII

Potiones ad eos qui tetrum habent corporis odorem. — Cap. VIII

Ad menti ſcabriciem. — Cap. IX

Ad faciei lentigines remedia, quibus etiam ad maculas à ſole prouocatas, & ad uaros uti licet. — Cap. X

De maculis à ſole prouocatis, quas Græci ἐφηλίδας appellant. — Cap. XI

De ſtigmatis ſiue notis ex plaga illatis. — Cap. XII

De uaris faciei, qui tum Ionthi, tum acnæ Græcis uocantur. — Cap. XIII

De ficoſis faciei tumoribus. — Cap. XIIII

Ad manantes menti papularum eruptiones. Ex Critone. — Cap. XV

De impetiginoſis tum menti, tum reliqui corporis tumoribus. — Cap. XVI

Ad moleſtum oris odorem. — Cap. XVII

Ad labiorum fiſſuras. — Cap. XVIII

De dentium affectionibus. — Cap. XIX

Ad inflammatas gingiuas. — Cap. XX

Ad cruentas gingiuas. — Cap. XXI

Ad excreſcentes gingiuas putreſcentesq́; ac tumentes. — Cap. XXII

Ad corroſas & ab ulcere ſerpente infeſtatas gingiuas. — Cap. XXIII

Ad parulidas hoc eſt gingiuarum inflammationes. — Cap. XXIIII

De epulide hoc eſt excreſcenti gingiuarum carne. — Cap. XXV

De gingiuarum fiſtulis. — Cap. XXVI

Cura dentium a calido morbo doloroſo affectorum. ex Adamanto ſophiſta. — Cap. XXVII

Cura eorum quibus ex frigiditate dentes dolore afficiuntur. — Cap. XXVIII

Cura dentium

Cura dentium ab humiditate dolore affectorum,& laxatorum. Cap. XXIX
De dentibus lima atterendis. Cap. XXX
Cura dentium à ſiccitate dolore affectorum. Cap. XXXI
Cura dentium ob caliditatem & humiditatem dolore affectorum. Cap. XXXII
Curatio eroſorum dentium. Cap. XXXIII
Vt dens citra dolorem,& abſq; ferro tollatur. Cap. XXXIIII
Smegmata uaria ad denigratos liuentesq́; ac rarefactos dentes. Cap. XXXV
De ancyloglosſis & qui uix loqui poſſunt. Cap. XXXVI
Ad ranunculum ſub lingua. Cap. XXXVII
Ad linguam inflammatam, deſquamatam ac tumore inflatam. Cap. XXXVIII
Ad Apthas hoc eſt oris ulcera. Cap. XXXIX
De gurgulionis affectionibus. Cap. XL
De ablatione columnellæ. Cap. XLI
De oris inflammationibus. Cap. XLII
Illitiones ori commodæ. Cap. XLIII
Summaria doctrina de uſu omnium illitionum ad os apparatarum. Cap. XLIIII
De tonſillarum inflammationibus. Cap. XLV
De cruſtoſis & peſtilentibus tonſillarum ulceribus. Cap. XLVI
De angina & eius ſpeciebus. Cap. XLVII
De glandulis. Cap. XLVIII
De ſuffocatorum reuocatione. Cap. XLIX
De deuoratis in tonſillas ſpinis, atq; his quæ in aſperam arteriam delabuntur. Cap. L
De arteriarum pharmacis. Cap. LI
Ad inueteratas affectiones uarię Arteriacæ Cap. LII
De deſtillatione ſiue catarrho,& narium muco. Cap. LIII
De tuſſi. Cap. LIIII
De pharmacis dolorem leuantibus & conferentibus tuſſi. Cap. LV
De ſuffitionibus. Cap. LVI
De orthopnoicis,anhelosis,& ęgre ſpiritum ducentibus. Cap. LVII
De cordis tremoribus. Cap. LVIII
De ſanguinis reiectatione. Cap. LIX
Curatio eorum qui ob deſtillationem ſanguinem exſpuunt. Cap. LX

De his

De his qui ob frigiditatem organorum reſpirationis, ſanguinem expuunt. Cap. LXI
Curatio eorum qui iuxta alium quemcunque tandem modum ſanguinem ex pulmone reiectant. Cap. LXII
Communes methodi exhibendorum auxiliorum in ſingulis reiectationis ſanguinis ſpeciebus poſt ſanguinis inhibitionem. Cap. LXIII
De aſperæ arteriæ ulceribus. Cap. LXIIII
De pectore ſuppuratis. Cap. LXV
De peripneumonicis. Cap. LXVI
De phthiſicis ſeu tabidis. Cap. LXVII
De pleuritide ſeu laterum morbo. Cap. LXVIII
De ea quæ pleuritis eſſe putatur, quum tamen non ſit. Cap. LXIX

FINIS

AETII ANTIOCHENI
MEDICI, DE FACIEI, ORIS, ET TONSILLARVM AFFECTIONIBVS, SERMO OCTAVVS.
Cui annexum eſt De deſtillatione,& tuſsi,aſperæ arteriæ,pulmonis,ac thoracis affectionibus, Iano Cornario Zuiccauienſi interprete.

Ad ſuperciliorum ornatum. Caput I

QVANQVAM QVOD AD HANC REM attinet,iam ante à nobis dictum ſit,ubi de defluuio capillorum capitis,Sermone ſexto, mentionem fecimus,dicemus tamen & hic,licet importune,ſed ut habet,paucis.

Illitio augens ſuperciliorum capillos, atq; etiam aliarum corporis partium, eadem etiam eoſdem nigros reddit.

Nucum ponticarũ interiora in uaſe figulino torrefacta contere,& pinguedine capræ ſylueſtris excipe, atque cum hoc ipſo partes inungi præcipe. Aliud. Adianti unciã unam,ladani ſextantem, paſsi cretici cochliare unum,contunde ac ſubige cum paſſo:deinde torre ut dictum eſt,ac rurſus cum pingui capræ ſylueſtris,aut urſi contere,& utere. Potes & huc accommodare ea,quorum meminimus Sermone ſexto.

De hypopijs, hoc eſt his quæ ſub oculis fiunt ſugillationibus. Caput II

QVod hypopia ſub oculis fiant,ipſum nomen indicat:ſiquidem hypopium Græcis hypophthalmium ſignificat, quod Latinis,ſub oculis ſonat.Sunt autem hypopia ex genere ſuffuſionum ſanguinis in locum con- *Suffuſiones* tuſum : fiuntq; ex plaga, quum tenuibus ſub cute uenulis contuſis,ſanguis *ſanguinis* per fiſſuras ſub ipſam cutem,affatim effunditur,atque id uno loco. In grumos enim coit ſtatim,& liuet locus,progreſſuq; temporis nigreſcit.Quare medela occurrendum eſt,antequàm nigreſcat,cura potiſsimum ad hoc adhibita, ut concretus ſanguis diſcutiatur. Quod ſi tunicula quoq; rumpatur uenularum,ex quibus effunditur ſanguis, miſcẽdum eſt his quæ diſcutiendi uim obtinent,parum quiddam ex conſtringentibus. Nam ſi in principio ſola diſcutientia exhibeantur, non tantum id quod effuſum eſt diſcutient, ſed per ipſa uenarum contuſarum oſcula amplius quiddam elicient ex ſanguine in ipſis uenis contento.Quum uero in naturam ſuam redierint uenulæ, etiam citra admixtionem conſtringẽtium, ad diſcuſſoria tranſeundum. *Collyriũ Nili* Atq; ego ſanè in principio utor Nili ex roſis collyrio,ex eo in aqua diſſolu- *ex roſis*

to, locum ſugillatum illinens. Vtor autem pro fomēto, decocto meliloti & fœni græci. Deinde collyrium quoq; in eodem decocto diſſoluo, aut etiam in ſolo fœni græci decocto. *Collyrium ex myrrha* Quod ſi reliquiæ quædam reſtiterint ipſius affectionis, diſſolutis ex myrrha collyrijs in fœni græci decocto, illino bis in die, prius tamen cum ſpongia in decocto madefacta loco foto. Idem præſtat in principio, non præſente ex roſis collyrio, id quod Glauceum appellatur illitum, & fex olei coquendo condenſata. *Ex ſandice* Inueteratum autem iam malum ex ſandice collyriū, & ſimilia præclare omnino diſcutiunt, qualia Dioſcorides inter facile parabilia enumerauit. Ea enim quæ ſub oculis fiunt ſugillata, inquit, & liuores iam inueteratos tollunt, rhaphani cortex cum melle illitus, bryoniæ radix uino aut cerato excepta, bulbus cum uitello oui impoſitus, aqua marina calida pro fomento, aut muria uel ſalſugo, caſeus antiquus cum decocto hyſſopi impoſitus. ſtatim autem tollit ſepiæ teſta cum aceto illita, ſinapi cerato exceptum, cucumeris ſylueſtris radix contrita cum melle, lini ſemen contritum cum lacte.

Critonis compoſitio.

Ad liuores Ad liuores alte infixos, & ea quæ ſub oculis fiunt ſugillata, ſeminis uiticis albi drachmas tres, radicis radiculę drachmas tres, nitri rubri, corticis raphani, hyſſopi, farinæ fabarum, uniuſcuiuſq; drachmas tres, myrobalani drachmas XL, cineris pulmonis agni exuſti drachmas XL, bulborum rubrorum drachmas XL, radicis thapſiæ aut ſucci drachmas XL, corticis thuris drachmam unam: excipe cerato ex oleo roſaceo apparato, ac linteolo infartum impone. Oportet autem aſsidue amouere, cum cautione, ne locus exulceretur. *Nux rancida* Ego autem expertus ſum, nucem pinguem uetuſtate rancidam, certiſsimum ad liuores remedium. Porrò reclinato ac ſupino remedia adhibere conuenit, ut adhæreant ſpatio ad minus horarum trium quàm optime contrita.

Circumlitiones præſeruantes faciem, ne à ſole aut uento exuratur. Cap. III

CIrcumlitio faciei, quæ aurea appellatur: lupinorū ſiccorum libras tres, aquæ pluuialis chœnices quatuor, inijce in uas æreum, ſinaſq; madefieri per triduum: quarta autem die decoque ad prunas uſquequo diſſoluantur lupini: deinde per colum exprime liquorē, ac eum ſeorſim decoque, atque ubi condenſatus fuerit, in uas uitreū repone. Vbi uero uti uelis, quantum ſatis uidebitur accipe, & cum eo in modica aqua diſſoluto faciē illine.

Alia ualde laudata. Similaginem lotam & per pannum percolatam ſinas perſtillare, aquamq; abijce, fecem autem cum albumine oui permiſce donec mellis craſsitiem accipiat: & cum hoc faciem obline uerſaturus in ſole: quum uero à ſole receſſeris, frigida multa ablue. Alia. Boni coloris faciem hæc reddit, atq; item uniuerſum corpus. Maſtichen cum oleo omphacino diſſolutam circumline: aliquādo autem & olei loco medullam ceruinam, aut uitulinam accipimus: aliquando & ceratum liquidum.

Alia

Alia. Cupreſsi ac ilicis ſcobem in oleo decoctam oblini. Alia. Nuces pineas cum modico aceto contere, adiecto melle ſufficienti, ac oui crudi uitellis, atq; hoc ipſo faciem oblini: neq; refert etiam ſi citra acetum eo utaris. Alia. Hæc in æſtate conuenit, faciem præſeruans: tragacanthi, ammoniaci thymiamatis, coſti contuſi, cuiuſque ſextantem; aluminis liquidi drachmas quatuor, thuris ſextantem, amyli ſexuncem, oua cruda recentia XIII, mellis libras tres, mulſi chœnices tres. Tragacanthum, ammoniacum, & thus in mulſo madefieri per noctem unam, in uaſe uitreo finito: oua autem integra in acetum uetus & acre proiecta, per triduũ macerato: alumen uero optime lauato: deinde omnia ſimul in mortariũ fictile coniecta ac diligenter commixta, melle cocto excipito: atque utere, faciem ex eis oblinendo. Ante ingreſſum uero balinei, medicamentum hoc tollatur: atq; id particulatim auellere conuenit leni tractu ex facie induratum: deinde aqua tepida abluere, & ſpongia abſtergere: quod ubi factum eſt, manna thuris in albumine oui diſſoluta, faciem illinito.

Vt ne rugoſa fiat facies. Cap. IIII

FAciem corrugatam extendit medicamentum hoc: cornu cerui non antiquum in aqua decoque, donec ſucculentum reddatur: percola deinde ipſam aquam, & cum ea farinã fabaceã ſubige, ac paſtillos informa, eoſq; in umbra exſicca. Vbi autem uſus poſtulauerit, quantũ opus fuerit in aqua dulci diſſolue, ut cerati liquidi craſsiciem accipiat, & cum eo faciem oblinere iube: atq; quum adglutinatũ fuerit, faciem aqua tepida abluere præcipe.

Ad faciei nigredines. Cap. V

AD faciei nigredines his utendum eſt, Iridis contritæ, farinæ ptiſſanæ, farinę fabacę, cuiuſq; chœnicem unam & dimidiam; ſalis ammoniaci, cornu ceruini uſti, ammoniaci thymiamatos, cuiuſq; ſextantem; in aqua diſſolue, & paſtillos informa, quos in umbra exſiccatos adſerua: atque uſus tempore, in aqua reſolutos ante balineum faciei illini. Aliud. Farinæ ptiſſanæ, thuris, iridis, farinæ fabarum, farinæ erui, ſpumę nitri, coſti, cuiuſq; chœnicis partem quartã, amygdalas amaras uiginti, informa cum candido ouorum & lacte aſinino, exſicca in umbra: ac utere ut dictum eſt.

Smegmata & medicamenta faciem nitidam reddentia. Cap. VI

QVandoquidem poſt unguentorum ablationem pleriq; faciem extergere conantur, utendum ad hanc rem compoſitionibus infra ſcriptis. Smegma illuſtriorem reddens faciem. Amygdalas decorticatas XL. thuris, ſpumæ nitri, gummi, cuiuſq; drachmam unam, farinæ fabaceæ drachmas XII. excipe oui candido, & in paſtillos digere, quibus cum aqua ſolutis, paſsim tum in balineo, tum citra balineum utaris. Aliud. Smegma faciei celebre & admirãdum, quod & faciem illuſtriorem reddit, & rugas expolit, aſperitates pellit, incipiẽtem elephantiaſin arcet, ſiquidem cum Elephantiaſi aliis remediis adhibeatur: uſus eius etiam reliquo corpori conueniens eſt. incipienti

Maſtiches,thuris,ammoniaci thymiamatis,iridis, cuiuſque unciam unam, tragacanthi ſeſquunciam, ſucci uuæ acerbæ immaturæ dodrantem,ſeminis peponis unà cum concluſo in ipſo humore dextantem, candidum ouorum xxi.ſimilaginis chœnices quinq;:contunde omnia ac cum candido ouorũ & humore peponis,ſuccoq́ uuæ acerbæ commiſce,& in paſtillos redige,ac exſicca:poſt uero contuſos ac attritos,in uaſe uitreo ad uſum adſerua.

Smegma faciei,quod ſimul & ipſam rubicundam reddit.

Farinæ erui,fabarum,lupini,ptiſſanæ,ciceris,bulborum narciſsi, cuiuſq; ſextarij Italici dimidiũ, ſimilaginis chœnicem unum,contunde ac cribro tenuiſſimo excute:deinde oui candido commixta,in paſtillos digere,& in umbra deſicca. Vſu uero expetente,quantum libet accipe, & in aqua diſſolue, atq; à balneo utere.

Aliud, faciem illuſtrans, & uniuerſum corpus: diſsipat autem & rugas,& cutem depurgat.

Vitis albæ radicem delibratam in ſole æſtiuo exſicca,deinde contuſæ ac cribratæ Italici chœnicis dimidium accipe,iridis contuſæ tantundem, myrobalani ſiccæ decorticatæ tantundem, farinæ fabaceæ chœnicem unum: hæc in uino ueteri odorato ſubacta, in paſtillos digere:quos in umbra exſiccatos adſerua:& uſu expetente,contuſis & cribratis cum aqua utere.

Aliud Cleopatræ reginæ,odoratum & precioſum.

Coſti,myrrhæ troglodyticæ,iridis,ſpicæ nardi,amomi,phylli,caſsiæ,floris iunci odorati,cuiuſq; unciam unam,myrobalani libras quatuor, ſpumæ nitri libram unam,contundito,cribrato,utitor.confert uniuerſo corpori.

Aliud,efficax & odoriferum.

Floris iunci odorati,iridis,cuiuſque drachmas duas, maſtiches drachmam unam,contere:& cum ſucco ptiſſanæ craſsiſsimo paſtillos forma, & in umbra deſicca. Vbi uero uſus expetit, in aqua diſſolutos illinito, & poſt horæ ſpatium frigida abluito.

Aliud,ſplendidam & erugatam reddens faciem,ac totum corpus.

Farinæ fabaceæ Italicum modium unum, ſimilaginis Italicos ſextarios quatuor,trifolij contuſi ſextarios quatuor,myrobalani tantundem,iridis contuſæ tantundem,ammoniaci thymiamatis libram unam,coſti tantundẽ,candidum ouorum recentium crudorum ſexaginta, ſeminis peponis unà cum humore chœnicẽ unam, ſucci uuæ acerbæ tantundẽ,ſubige:& informa paſtillos,quos ſufficienter in umbra exſiccatos à balneo illine. Pręclare facit & ad eas quæ in collo ſunt,& reliquo item corpore nigredines.

Aliud,ad faciei nigredines,multo uſu exploratum.

Thuris ſeſquunciam,ceruſæ probe lotæ,ſpumæ argenti in decocto cicerum alborũ,ad ſolem frequenter ablutæ,amyli recentis,ſcobis marmoris albiſsimi,maſtiches puræ,ſpumæ nitri albentis,teſtarum ſepiæ,ſingulorũ unciam unam,ſaponis Gallici uncias xii,cãdidum ouorum decem,appara,& utere ut dictum

ut dictum eſt. Aliud mirabile,faciem depurgans & illuſtrans.
Farinæ fœni græci trientem,terræ ſamiæ quæ aſter appellatur quadrantem, amyli trientem, maſtichęs ſexuncem, medullæ ceruinæ recentis ſexuncem, tragacanthi trientem. Tragacanthum in lacte muliebri aut aſinino macerato,ac cum eo diſſoluto, reliqua tenuiſsime trita in paſtillos digerito:quibus in umbra deſiccatis,ut prædictum eſt,utitor. Aliud ſmegma.
Ricini ſeminis interioris drachmas octo, bulborum narciſsi ſiccorum ac decorticatorum drachmas octo,ſimilaginis drachmas quatuor,thuris drachmas duas,candidum ouorum octo:appara ut dictum eſt,& utere.

Smegma ex Rufi libris,ad totius corporis erugationem.
Ficus pinguiſsimas, uitis albæ radicem ſiccam delibratam, ſepiæ teſtam uſtam,farinam erui: unumquodq; ſeorſim contunde: deinde etiam ſimul,& modico adſtillato melle,utere.

Aliud ſmegma,quod uniuerſum corpus odore imbuit.
Terræ cimoliæ beſſem,iridis tenuiſsime tritæ drachmas XXIIII,nardi Celticæ drachmas XXIIII, cyperi,cardamomi,ſtyracis flaui & pinguis,cuiuſq; drachmas XII. Styracem in uino ueteri odorato diſſolue,& in promptu habe. Terram uero cimoliam in fictile uas cōiectam carbonibus impone,atq; ubi ſatis canduerit ab igne,eam ad diſſolutū ſtyracem inijce:deinde reliqua ſicca tenuiſsime trita inſperge, ac ſimul ſufficienter unita in paſtillos digere: quibus in umbra exſiccatis,poſt uero tritis & cribratis utere.

Cataplaſmata æſtiua odorum corpus reddentia,ex Critone. Cap. VII

Qvum ſudores corpus uexant,magna oboritur ex eis moleſtia,præſertim in æſtate. Nam & ſordes multas inuehunt, & tetrum odorem de ſe præbent. Quare ſubſcriptis remedijs uti conuenit,non ad mulieres tantū, ſed ad ipſos etiam uiros. Non importunum enim eſſe puto & in hoc ſmegmatum tractatu harum rerum mentionem facere. *Sudoris moleſtia*

Cataplaſma totius corporis odorem bonum efficiens,æſtiuum.
Roſarum ſiccarum quadrantem,caſsiæ quadrātem, amomi,coſti,ſpicæ nardi,cuiuſq; drachmas duas,aluminis liquidi ſextantem: diſſolue in uino ueteri odorato, & in paſtillos digere: quos in umbra exſiccatos uſu expetente contundito,ac cribrato,atq; in balneo inſpergendos exhibeto,ita ut diligenter perfricent, & cum frigida aqua illinant. Aliud. Spumæ argenti in decocto cicerum ad ſolem inalbatę,amomi,caſsiæ,phylli,coſti,ſpicæ nardi, aluminis liquidi,iridis,omnium par pondus,appara,& utere ut dictum eſt. Potes autem præſcriptis cataplaſmatis uti quocunque tempore uelis.
Aliud odorum & lene. Roſarum uiridium & tamen ſiccarum drachmas XL, myrrhæ troglodyticæ drachmas octo,iridis Illyricæ,ſpicæ nardi,caſsię,cuiuſq; drachmas octo:uino odorato ſubige,& paſtillos informa: quibus ubi uti uelis,contritis & cribratis corpus illini,maxime à balneo.

a 3 Aliud

Aliud. Iridis,ſpicæ nardi,floris iunci odorati,cuiuſq; drachmas quatuor, amomi drachmas duas, myrrhæ drachmas duas, meliloti drachmas quinque:appara & utere ſimiliter. Archigenes autem inquit:Ad omnes corporis tetros odores, atq; eos qui graſſoniæ à Græcis appellantur,ante omnia conducunt exercitia, inunctiones, ſiccæ fricationes,collyria aſsidue adhibita,& uolutatio.Sunt etiam cibi ad deſtruendũ hoc malum commodi.Conueniunt itaq; oleum roſaceum,melinum,myrteum,iris ſicca per ſe in puluerem redacta & intrita. Aut,alumen liquidum in aqua uel uino dilue,& myrrham tenuiſsime tritam admiſce,ac ad mellis craſsitudinem redige: & ex eo collum,locos ſub alis,inguina,& reliquos exſudantes locos inunge.

Graſſoniæ odores tetri

Aliud. Aluminis liquidi drachmas quatuor, ſpumæ argenti lotæ drachmas duas,caſsiæ drachmam unam, contere:& cum eis ſub alis locos, intermedia coxarum & inguina confrica:tollit enim eueſtigio eorum fœtorem.

Aliud. Caſsiæ drachmas quatuor, aluminis ſciſsilis drachmas duas:utere cum uino per ſe. Aliud. Maſtiches quadrantem, aluminis ſciſsilis unciam unam:utere cum uino. Aliud. Myrrhæ troglodyticæ,iridis illyricæ,florum roſarum ſiccarum, æquales partes contunde,& adiecto modico coſto utere.

Potiones ad eos,qui tetrum habent corporis odorem. Cap. VIII

HIs uero qui fœtẽtem habent corporis odorem,eiuſmodi potiones exhibere conuenit. Cardui radicem in uino albo decoctam propina, & eijcient urinam craſsam & fœtentem. Aliud. Reſinam terebinthinam oliuæ magnitudine cũ pari melle decoque,& quotidie deglutiendã exhibe.

Ad menti ſcabriciem,ex Galeno. Cap. IX

FIunt & in mento aſpredines ut plurimum ſeroſo humore à capite deſtillante,& præcedentibus furfuraceis in collo ac uicinis partibus ſquamis: aliquando autem uſque ad auditorios pertingit ac perreptat meatus. Eſtq; omnino hæc affectio doloroſa, pruritum inferens ac exhauriens corpus: quare ſubſcriptis remedijs eſt ſubueniendum. Critonis. Amurcam ex oliua prius quàm exprimatur deſtillantem,decoque quouſq; cogatur:eaq; aſsidue locos inunge. Aliud. Myrrhæ unciam unam,ouorum crudorum uitellos quinque: myrrham cum lacte dilue,deinde adijce ei oua, eaq; ſimul paſſo excipe,ac aſsidue illini,& miraberis effectum.

Aliud pharmacũ efficax,quo multos hac affectione detentos liberauimus. Glaucij drachmas XVI.gummi drachmas quatuor,lachrymæ oleæ tantundem:diſſolue,& ad limi craſsitudinem cum paſſo redige,atq; aſsidue illine. Exulcerata autem cute & circundolente,ſequentibus utendum.

Pinguis compoſitio ad faciei manantes & ſquamoſas affectiones ac aſperitates,utilis etiam exiſtit ſedi,conuenitq; ambuſtis ab igne.

Spumæ argenti unciam unam,ceræ tyrrhenicæ unciam unam ſtateres tres, ouorum aſſatorum uitellos tres,adipis anſerini bene ſubacti trientem:ſpumam

mam argenti in farinā redige,ac adijce ei oua:deinde his ſimul unitis infun/de quantū ſufficit lactis,ut ad limi craſsitiem redigatur: poſtea ceram lique factam unà cum pingui,refrigeratamq́ ac perpolitam cōijce,ac ſimul com/miſce, atq; in pyxide reconde. Vſu uero exigente,de eo quantum ſatis eſſe uidebitur accipe,ac cum roſaceo dilutum impone. Potes autem & ſedis re/medijs, & quæ ad ambuſtos ab igne deſcripta ſunt, conſimiliter in hac af/fectione uti.

Ad faciei lentigines remedia,quibus etiam ad maculas à ſole prouocatas,& ad uaros uti licet. Cap. x

VItis albæ itemq́ nigræ radices cū oleo decoque,donec ſucculentæ red dantur. Tollit etiā tum lentigines tum uaros,oleum amygdalarū cum cera,radix lilij cum melle. Maxime omnium aūt lentigines delet gummi & nitrum æquali pondere,melle permixta. Aliud. Braſsicæ ſemen aqua contritum illini,abſterſo tamen & confricato prius loco. Vbi uero exaruerit atque cutis attollatur,proluе aqua multa frigida,& illinito pingui anſerino, aut medulla cerui,aut etiam cerato ex altero horum apparato. Cauendum autem eſt, ne quis poſt excoriationem incidat in ea quæ faciem offendere poſſunt,qualis eſt aer frigidus,aut uentus,aut prolutio faciei. Aliud. Sandaracham attere cum melle ad limi denſitatem, & per dies ſex illinito: areſacta autem cute atq; eleuata, utere galbano cum modico nitro & aceto diſſoluto. Ad diuturnas autem lentigines his utere. Radicis cucumeris ſyl/ueſtris ſeptūcem,cimoliæ unciam unam:in puluerem redige,ac repone. Vſu uero expetente,quantum ſuffecerit in aqua dilutum illini. Aliud. Bul/borum depuratorum unciam unam, thuris unciam unam:contere, adiecto cochlearum terreſtrium magnarum cruore. Oportet autem ipſas adhuc ui/uas ſtilo pungere:atq; id quod effluit muccoſum,pharmaco inijcere: quod ubi uſus tempore diſſolueris, melle exceptum inunge. Eundem effectum præſtat ari radix,cerato liquido excepta ac illita. *Cochlearum cruor*

Smegmata ad lentigines in calli modum obduratas.

Quandoquidem contingit aliquādo ſublatis pharmacis calloſam reddi cu/tem,ac uix curabilem fieri affectionem: utendum eſt poſt lentiginum exco riationem huiuſmodi ſmegmatis. farinæ erui chœnicis Italici dimidium,fa/rinæ hordeaceæ tantundem,ſcillæ aſſatæ ſextantem:omnia in puluerem re dacta candido oui excipe, & in paſtillos redige, quos in umbra deſiccatos adſeruato:uſu uero expetente cum aqua diſſolutos illinito, & poſt modicam temporis intercapedinem frigida abluere iubeto:aut cremore in quo caſeus maceratus eſt,maxime ſi adeſt inflammatio. Aliud. Spumæ nitri dra chmas octo,galbani drachmas octo, amygdalarum amararum delibrata/rum drachmas tres,melle excipe,ac illitum ſinas areſieri. Deinde iube faba dentibus contrita extergi,ac ablui aqua moderate frigida:cautosq́ eſſe præ cipe,ne aut à uento,aut à ſole lædantur.

De maculis à ſole prouocatis, quas Græci ἐφηλίδας uocant, ex Critone. Cap. XI

Fiunt etiam in facie maculæ, quas Græci ἐφηλίδας uocant, eo quod à ſole prouocentur, maxime circa malas & naſum: & apparent ſanè non in alto fixæ, ſed inſtar floſculorum productæ. Quare leniter eas confricatas attollere oportet, ac ſinere areſieri, cõmonereq́ut uno aliquo ex ſmegmatum genere extergantur. Diſcutiuntur enim ab illis, aut certe ita abſcedunt, ut digitis auelli queant. Verum non uiolenter id facere conuenit, ſed leniter & paulatim. Quod ſi adhuc inhæreant, nihilo leuiores redditæ, ſubſcriptis utendum eſt. Braſsica contrita, & illita, ad maculas à ſole productas, & lentigines, atque omnia alia quæ mediocri repurgatione indigent, utilis eſt. Similiter autem & ſepiæ teſtæ uſtæ, aut teſtæ purpurarum, ac buccinorum cum melle illitæ. Oportet autẽ has teſtas in crudam ollam coniectas in fornacem immittere ac aſſare.

Oribaſij ad maculas à ſole prouocatas, uaroſq́; & uitiligines.

Oribaſius Farinæ erui libras duas, ſeminis erucæ libram unam, amygdalarum amararum, cucumeris ſylueſtris radicis, cuiuſq́; libram unam, in uino mulſo diſſoluta & contrita illini, ac poſt horæ ſpatium ſpongia abſterge.

Aliud ualde admirabile. Ceræ tyrrhenicæ drachmas XV, olei roſacei drachmas ſeptem & ſemiſſem, pinguis anſerini drachmã unam, ſpumæ argenti lotæ & dealbatæ unciam unam, ceruſſæ unciam unam, gummi drachmas quatuor, mellis Attici unciam unam: diſſolutis, illini faciem: & poſt ſpatium horarum ſex ſpongia deterge, ac laua cum ſapone. Aliud Oribaſij.

Lupinos in lixiuio per triduum maceratos contere, & cum eis lentigines illini, donec auelli poſsint. Aliud. Saponem Gallicum aqua tritum modico adiecto melle inunge, & per horas tres inhærere ſine: aut ſtercus columbinum linteolo exceptum ac in puluerem exuſtũ, cum oleo contere, ac illine confidenter. Idem probe efficit myrobalanos contrita illita: itemq́; bulbus crudus per ſe uel cum oui luteo & aceto aut melle. Exuſti autem bulbi unà cum alcyonio illiti depurgãt lentigines: quod facit elaterium quoq; illitum, & caſsia cum melle, braſsicæ ſemen cum aceto, hederæ folia uino decocta, radix umbilici Veneris cum cerato liquido illita. aut cucumeris ſylueſtris radix. aut fici uirgulta in aceto decoque, ac contuſis utere: quod idem & uitiligines ſanat. Aut rubiam contritam, aut coſtum aqua contuſum, aut nitri ſpumam cerato liquidiore exceptam, aut lupinos crudos cum lixiuio ex cinere ſarmentorum lutulento decoctos & contuſos, cum melle illini. Aliud.

Radices narciſsi delibratas in aceto decoque, iniecta farina erui ſufficiente, & paſtillos informa: quos in umbra exſiccatos, in uſum adſerua. Qui ubi poſtulauerit, cõtritos cum melle, ad ueſperam illine: mane autem rurſus ablui præcipe. Aliud. Lilij bulbos quinq; contere, & conijce ſpumæ nitri libram unam: deinde melle quãtum ſuffecerit commiſtum illini, uſquequo

integre

integre curentur, ut iam antea dictum eſt. Aliud. Amygdalarum amarum partes II, melanthij torrefacti partem I, unumquodq; ſeorſim conterere, & cum melle commiſce: illinito autem ad ueſperã, maneq; abluito cum aqua dulci. Vtere autem uno aliquo ex ſmegmatis ſuperius ad faciei nigredines præſcriptis: itemq; his quæ ſunt illis uicina, ac ſimilia. Vtile autem eſt & hoc, præſertim ſi fuerint diuturnę, Buccina exure, ac cum melle contere, & ad ueſperam illine: mane autem ablui cum aqua dulci præcipe.

Aliud ad ſolares maculas, ualde pulchrum.

Oua integra in aceto macerato, donec teſta quàm tenerrima fiat, deinde ſuperius perforato, ac extrahe ab eis candidum: poſt uero melanthij in tenuiſſimum puluerem redacti, & thuris ęquas partes cum eis cõterito, adiectoq; melle ſufficienti, ut dictum eſt, utitor. Quod ſi adhuc perſeuerauerit affectio, huiuſmodi excoriatorijs utendum erit.

Excoriatorium macularum à ſole prouocatarum & lentiginum.

Melanthij quadrantem, ſeminis ocymi quadrantẽ, radicis ari quadrantem, aqua ſubigito & imponito, ac ſinito adglutinari: poſt aliquãtum uero interſtitium detrahito, atq; aqua calida quàm plurima proluito. Aliud.

Quod ad calloſam faciem conducit, ſiue per ętatem, ſiue per continuã pharmacorum acriorum excoriationem calli ſint contracti, Seminis erucę ſexuncem, ammij, cardamomi, radicis ari, coſti, cuiuſq; drachmas tres, contũdito, cribrato, ac reponito. Vbi uero neceſsitas exigit, quantum ſatis uidebitur accipito, acetoq; ſubactum imponito ſatis condenſatum: quum uero adglutinatum fuerit, acetum aut aquam per ſpõgiam inſtillato. Facta autem excoriatione, multam aquam calidam adfundito: à prolutione uero ſubiectam mixturam panniculo laneo exceptam imponito. Ceruſſæ drachmas octo, ſpumæ argenti lotæ drachmas IIII, adipis anſerini ſexuncem, medullæ ceruinæ ſexuncem, adipis ſuilli recentis quadrantẽ, olei ſeſamini quantum ſuffi cit. Oportet autem fomentũ adhibere bis in die. Eleuata autem cute, ſequẽs ceratum eſt imponendum: Adipis caprini à fibris depurati & loti libras II. olei ſuſini ſexuncem, olei roſacei & amygdalini, ceræ, maſtiches, cornu ceruini uſti, ſalis ammoniaci, cuiuſq; unciam unã, terræ cimoliæ trientem. Ea quæ eliquari poſſunt liquefacito & percolato: deinde rurſus ad carbones lente decoquito, & ad ea quæ ſicca ſunt in mortarium adfundito, ac probe unitis utitor.

De exulcerata menti ſcabricie.

Vtendum eſt ad eam his, quæ paulo poſt in capite uidelicet decimoquinto deſcripta ſunt, ad manantes menti papularum eruptiones.

De ſtigmatis ſiue notis à uerbere illatis. Cap. XII

STigmata appellant, quæ in facie aut alia quapiam corporis parte inſfliguntur, notas, quales uidemus in manibus eorum qui militiam exercent. *Stigmata, notæ.* Atramento autem utuntur illi tali: lignorũ acanthi arboris Aegyptiæ & maxime corticis libram unam, æris uſti ſextantẽ, gallarum ſextantem, atramẽti

ſutorij

ſutorij unciam unam contundito ac cribrato: primumq́ʒ æs uſtum cum aceto terito, deinde & reliqua contrita conijcito, affuſisq́ʒ aquæ quidem partibus duabus, ſucci uero porri parte una, & probe unitis utitor. Oportet autẽ locis prius cum acubus punctis ſanguinem extrahere, & primum porri ſucco illinire, poſtea uero ipſum adhibete pharmacum. Porrò quibus eiuſmodi ſtigmata extirpare penitus uolumus, illis ſubſcriptas mixturas adhibebimus. Calcis partem I, nitri aſſati partem I, cum lixiuio ſarmentorum cineris lutulento terito, & nitro adſperſo locum prius extergito: deinde illinito continenter. Idem quoqʒ ad uerrucas myrmecias dictas, efficax exiſtit.

Verrucæ myrmeciæ Aliud, quod ſtigmata tollit. Piperis drachmas II, rutæ drachmas IIII, auripigmenti drachmas IIII, contere, & adiecto melle, in pyxide figulina repone. Vbi uero uſus expetit, ſupra ſtigmata prius nitro cõfricata, reſinam terebinthinam impone, uinculo adhibito in dies quinqʒ: poſtera autem die ſexta ſolue, atqʒ acu ſtigmata penetra, & cum ſpongia ſanguinem exterge, ſalemq́ʒ tenuiſsimum in ipſas pũcturas inſperge: quem tamdiu inhærere ſinas, donec ſtadia decem quis curſu confecerit: deinde prædictum pharmacum linteo exceptum impone, neqʒ ſoluas per dies quinqʒ: ſequenti uero ſexta ſolue, & ſtigmata ſcalpendo expoli: atqʒ ubi quod nigrum fuerit detraxeris, rurſus pharmacum ipſum illinito cum penna. Eruit enim in uiginti diebus citra magnã exulcerationem, non relicto etiam ueſtigio cicatricis. Idem efficiunt mordendo erodentia medicamina in uulnerũ tractatu deſcripta.

De uaris faciei, qui tum ionthi, tum acnæ Græcis uocantur. Cap. XIII

Vari, ionthi, acnæ. SOlet circa faciei cuticulam tuberculum oboriri, paruum quidem, ſed durum, quod uari nomine appellatur. Id ſanè à craſſo humore producitur. Quare cura eius per ea quæ duriciem emolliunt, & tumòrem diſcutiunt, medicamina perficitur: quorum ſyluam eiuſmodi tibi parabis. Lilij radicem tritam cum melle illinito, aut cyclamini radicẽ cum melle, aut narciſsi radicem cum melle, aut caſsiam cum myrrha & melle, aut plumbaginem cum aceto, aut pulegium tenuiſsime tritum ac cerato exceptum impone. Aliud. Mellis & aceti acerrimi, cuiuſqʒ æquales partes ſimul permixtas illini, ac digito circumtere. Aliud. Sepiæ teſtæ uſtæ ſextantem, coſti ſextantem, myrobalani unciam unam, cõtere cum aqua & illini, arefactum uero rurſus humecta. Aliud. Coſtum contũde, & cribratum in tenuiſsimum puluiſculum redige: deinde cum felle caprino commixtũ in cerati modũ effinge, & cum eo uaros ad ueſperam illini: mane uero à ſomno, lacte qualecũqʒ adfuerit faciem abluere iube. Aliud. Alumen ſciſsile quàm tenuiſsime

Varis diuturnis. contere, & reſina terebinthina exceptum impone. Quum autem diu perſtiterint uari, his utẽdum erit, Saponis Gallici drachmas quatuor, ammoniaci thymiamatis drachmam unam, thuris drachmam unam, diſſoluito in aqua & ad cerati denſitatem reducito, ſicq́ʒ illinito, ac poſt horæ ſpatiũ ablui cum calida præcipito. Aliud. Rhois culinarij, hyſſopi, pulegij, ſalis foſsilis,

ſeminis

ſeminis ocymi,cuiuſq; æquales partes,cerato roſaceo excipe ac utere.

Aliud,quod ad eminentiores faciei diſpoſitiones,itemq́ pruritus efficax eſt,necnon ad principium elephantiaſis. Gummi albi & nitri æquas portiones,acri aceto dilue & illini. Vbi uero exaruerint, ſubſcripta mixtura depurga. Saponis Gallici libram unam,ammoniaci,ſpumæ nitri,cuiuſq; quadrantem,ſaponem & ammoniacum in uaſe fictili cum aquæ choenice uno decoquito. Vbi uero diſſoluta fuerint, ſicca contrita ac anguſtiſsimo cribro excuſſa,inijcito:deinde transfer in pilam, probeq́ contuſum uitreo uaſe recondito. Neceſsitate uero expetente faciem illinito, & poſt paruum interſtitium multa aqua abluito:prius leniter facie confricata. Hoc pharmaco ſemper ad uaros utere. Aliud ad uaros,celebre. Nitri rubei ſextantem, cimoliæ unciam unam,thuris drach. IIII, farinæ erui unciam I. Vtere autem hoc modo:Accipe halcyoniū ac per ſe optime contere, deinde iniecto oleo ſimul tere,& ex eo faciem ad ueſperā illini. Mane uero à ſomno præſcripta compoſitione exterge. Aliud ſmegma,quo per omnem curam uarorum uti conuenit. Farinæ fabarum,medullæ peponis ſiccæ,cuiuſq; drach. IIII, contere & cum his exterge. Aliud. Nitrum cum myrrha tritum aqua permixtum exhibe,eoq́; extergatur.

De ſicoſis faciei tumoribus. Cap. XIIII. Ex Galeno.

EST & hæc una aliqua ex menti affectionibus, in hoc differens à uaris, quod nō ſolū craſſus exiſtit humor à quo producitur,ſed ſeroſa etiam tenuitate participat:ob quam & citius exulceratur, ſiquidem non ut cōuenit cures:& ſiccioribus etiamnum indiget remedijs,quàm ea ſunt quę uaris adhibentur. Oribaſius ad Euſtachium. Ficos appellant germina ulceroſa,rotunda,ſubdura,rubicunda,quę conſequitur etiam dolor. Naſcuntur autem ut plurimum in capite, atq; etiam reliquo corpore: de quibus Crito ſic ſcripſit. Ad ficoſas menti eminentias,Critonis. Spumæ argenti drach. IIII, thuris drach. II, ſalis foſsilis drach. II, ſandarachę drach. I, contrita ſimul impone. Aliud ualde præclarum. Elaterij drach. II, ſalis foſsilis tantundem,chalcanti drach. II, ſandarachæ drachmā unam,miſce: cum ſpecilli inſtrumēti,quod melam Græci appellant,extremo admota impone, præhumectato prius loco quo pharmacum melius inſideat:poſt impoſitionem uero cataplaſmate ſeminis lini aqua diſſoluti ſuperne contege. Ficos | Mela, ſpecilli,inſtrumētū

Aliud,Archigenis,ad capitis & menti ficos.

Calchanti aſſati,aluminis ſciſsilis, glutinis, cuiuſq; æquales partes, ſquamæ æris duplum:glutinum in aceto maceratū dilue, & cum eo reliqua trita committe. Vbi uero uti uelis in aceto rurſus dilue,ac ex eo ficoſas eminentias inunge,& raſura tenuis linteoli contege. Inhæret autem pertinaciter, atq; citra cicatricem ficos depurgat. Vtor autem & hoc ipſo pharmaco ad callos fiſtularum leniendos in collyria informato. Quod ſi humidi ſint tumores, nimium aqua effluente ex eis,uelut à fonte,pura,ſubſcriptis remedijs utendum

erit

erit. Paſtillus ad ficoſas menti eminentias. Reprimit autem omnes tumores qui accidunt illis,qui male cicatricem obduxerũt:quemadmodum uidemus in his,quibus palpebræ aut labia ſunt conſuta: Squamæ æris ſextantem,miſyos aſſati ſextantem,auripigmenti ſextantem, diphrygis drachmas tres, chalcitidis uſtæ drachmas quatuor, æris uſti drachmas quatuor, glutinis fabrilis drachmas quatuor:compone & utere ut dictum eſt in priore.Nam & ob eius uſum,magnum nomen adeptus ſum.

Ad manantes menti papularum eruptiones,ex Critone. Cap. XV

CONferunt quidem & his plurima eorũ quæ antea ad capitis ulcera manantia præſcripta ſunt. Proprie autem proſunt hæc: Spumæ argenti, chalcanthi,mali corij,baccarum myrti, ſingulorum æquales partes cum uino & oleo myrſinino tritas illinito. Aliud. Præclarum & hoc eſt:Verbenacæ ſupinæ drachmas octo, acaciæ drachmas octo, gingiberis drachmas duas:cum uino tritis utere. Aliud. Gingiberis unciam unam,thuris ſextantem,acaciæ trientem,utere cum uino. Aliud. Spumæ argenti,ladani,baccarum myrti nigrarum, ſeminis hyoſcyami,mali corij, æqualibus partibus cum uino & oleo myrſinino aut roſaceo permixtis utere.

Aliud,quod & ad ea quæ inſtar faui melle manant ulcera,melicerides Græcis appellata,conducit:ſiue ea in mento,ſeu in capite exiſtant:quæ à Syris appellãtur Sanalia.

Spumæ argenti & baccarum lauri, æquales partes cum aceto ac oleo myrſinino illinito. Experimentum enim bonum de ſe præbuit ſæpe.

De impetiginoſis tum menti,tum reliqui corporis tumoribus,ex Galeno. Cap. XVI

PRæterea & hæc affectio ex mixto quopiam generatur humore, nimirum ſeroſis & tenuibus acribuſq́ humoribus unà cum craſsioribus permixtis: quapropter etiam facile in pſoram & lepram tranſit. Indiget itaque hæc affectio pharmacis fortiter deſiccantibus. Quod ſi uero in pſoram aut lepram tranſierit, ad hoc quod deſiccãtia remedia adhibenda ſunt, neceſſe erit & repurgantibus uti. Itaque Crito ita ſcripſit,ad eas quæ in mento prodeunt impetigines,lichenas appellatas: Affectio,inquit,eſt inſuauiſsima,& pruritum inferens, & circumtenſionem,& periculum non minus. Proſerpit enim aliquando per uniuerſam faciem,& oculos ipſos contingit. Quare diligentiori cura utendum erit,ubi ea quæ iam longo tempore perſeuerarunt, ab his quę recens prodierunt diſcreuerimus. Ad recentes igitur impetigines conueniunt hæc: Perdicij herbæ folia continenter in loco confrica,aut thus, aut ammoniacum cum aceto terito,aut etiam cum perdicij ſucco, ac illinito.

Impetigo in pſoram & lepram tranſit.

Lichenes

Aliud. Liquorem qui ex humidis oleæ lignis dum comburuntur effluit,illini. Idem facit quod ex braſsicæ ſucco aut caule dum aduritur, deſtillat,illitum. Aliud. Maluæ agreſtis ſemen depuratum collige,contere, ac expreſſum inde ſuccum repone,eumq́ aſsidue illine. Aliud. Portulacæ ſuccum

lacæ ſuccum continenter illinito. Aliud. Lachrymam ſylueſtris oleæ cum aqua diluito, & adiecto modico ſtyrace unito, ac imponito. Vbi uerò iam diu durauerint impetigines, uiticis folia cum aceto trita illini, aut haſtulæ regiæ radicem in aceto decoctam & tritam adfrica.

Aliud ad diuturnas impetigines. Chamæleonis nigri radicem in aceto decoque, contere, & illine. Verum quum ad diuturnas impetigines multa & uaria excogitata ſint remedia, particulatim de ſingulis dicam, initiũ ſumens à paſtillis. Paſtilli. Paſtillus ad impetigines in quacunq; corporis parte conſiſtant, Alcyonij uſti drachmas duas, ſulphuris uiui, thuris, piretri, ſpumæ nitri, cuiuſq; drachmas duas, chamæleonis nigri radicis drachmas quatuor, haſtulæ regiæ radicis drachmas quatuor, glutinis drachmas quatuor. Glutinũ in aceto dilue, & cum eo reliqua excipe, deſicca, & utere cum aceto. Paſtillus ualde celebris. Foliorum fici ſiccorum drach. XII, chalcitidis crudę drachmas decem, calcis uiuę drachmas octo, miſyos crudi drachmas quatuor, thuris drachmas quatuor, ſulphuris uiui drachmas octo, aceto ſubige, & cum aceto utere. Paſtillus ad impetigines. Qui & callos ex- *Paſtilli* tirpat, & cicatrices ſupra opinionem: Thuris, teſtarum buccinorũ uſtorum, *lichenici* fimi columbini, alcyonij, gummi, ſingulorũ æquales partes contere cum lacte, & informa paſtillos, ac utere cum aceto. Paſtillus alius. Lachrymę oleæ drachmas quatuor, thuris drachmas quatuor, ſulphuris uiui, alcyonij, ſpumæ nitri, halicæ contuſæ & cribro excuſſæ, cuiuſq; drachmas octo. halicam in acetum multum atq; acerrimum cõiectam tam diu decoque, donec uiſcoſa reddatur: reliqua uero cum ea ipſa commiſſa in paſtillos informa, ac cum aceto utere. Circumlitiones ad impetiginem. Ad impeti- *Impetigô* nes maxime feras: Nitri, chalcitidis aſſatę, ammoniaci thymiamatis, ſucci *fera* ſa rapiadis tres teſticulos habentis, æquales partes contunde, & cùm aceto illini: efficax eſt & ad humentes impetigines, atq; ego ſanè uſus ſum, & ex animi ſententia ſucceſsit. Aliud. Stercoris dorcadis unciam unam, thuris unciam unam, cõtuſis utere cum aceto, ita ut cum nitri ſpuma impetiginem prius confrices, & miraberis.

Aliud, quod & ad impetigines & uitiligines ac lepras ualde cõmodũ exiſtit. Stercoris muris, chalcanthi, ſulphuris uiui, cuiuſq; drachmas octo, farinę fabarum uncias XIIII, aceti ſextarios quatuor. Muſcerdam contunde, & cum aceto decoque: atq; ubi bis aut ter efferbuerit, ſulphur inſperge & chalcanthum, animaduerſione habita, ne efferueant & effundantur: deinde ubi parum ſaltem cõcocta fuerint, etiam farinam fabaceam inijce, & ſimul ad limi craſsitiem decocta redige, & ablatis ac reconditis utere. Ad lepras quidẽ linteolo exceptum impone, ac poſt quintum tãdem diem abſtrahe. Ad impetigines uero aceto diſſolutum continenter inunge.

Illitio cocta, ad diuturnas impetigines, quę citra exulceratioñe eas ſũmouet. Halicæ mola tritæ ac cribro quàm arctiſsimo excuſſæ uncias XIIII, chalciti-

dis;cimoliæ,ſulphuris uiui,miſyos,cuiuſq; ſextantem,ſpumæ nitri,aluminis ſciſsilis, alcyonij, radicis haſtulæ regiæ, thuris, lachrymæ oleæ,ammoniaci thymiamatis,myrrhæ,cuiuſque unciam unam,aceti chœnicas tres. Alcyonium,haſtulam regiam cum aceto decoquito: atq; ubi ad medietatem redactum fuerit,percolato.In colamento uero ammoniacū,thus,& reliqua ſicca diſſoluito:halicam uero in aceto quod ſupereſt decoquito: deinde reliquis adijcito,ac ſimul commiſsis utitor. Aliud ualde præclarum. Aceti acerrimi ſextarios octo,farinæ hordeaceæ uncias XXIIII, mānæ thuris uncias XIIII, radicis rumicis ſylueſtris drachmas octo, radicis albuci drach. VIII, ueratri albi drachmas decem,alcyonij drachmas decem,cardamomi drachmam unā,terræ cimoliæ drachmas XVIII,glutinis drachmas XVI, ſpumæ nitri drachmas XVI, uirgultorum halicacabi uiridium faſciculum quantum manu cōprehendere potes,appara & utere ut dictum eſt. Quod ſi hæc affectio diutius producatur,& in callos trāſeat, nihilominus his quæ dicta iam ſunt utendum eſt:maxime uero congruum eſt quod ſequitur, Miſyos,gingiberis,thuris,aluminis ſciſsilis,cuiuſq; drachmas octo, aloes, ſulphuris uiui,cuiuſq; drachmas quatuor:hæc cum paſſo ad limi craſsitudinem redige, & bis ac ter in die loco prius confricato,illinc:foris autem conſeruandi pharmaci gratia pelliculam ueſicæ aut ex ouo ſuprapone.

Impetigini calloſæ

Oribaſij lichenicum pharmacum,facit idem etiam ad pruritus. Chalcanthi,ſulphuris uiui,nitri,thuris,æqualibus portionibus utere:ad impetigines quidem,cum aceto:ad pruritus uero,cum uino.

Aliud,quod impetigines in paucis arcet diebus,ualde commodum,quare præexigendam ſuadeo mercedem.

Sulphuris drachmas octo, calcis drachmas octo , chalcitidis crudæ drachmas octo, thuris drachmas quatuor, miſyos drachmas quatuor, foliorum capparis uiridium deputatorum drachmas XII. cum aceto tere,ac informa paſtillos,& utere. Emplaſtrum liquidū,multi ad impetigines experimenti,cuius rei nuper adeo periculum feci.

Picis ſiccæ,ceræ,reſinæ colophoniæ,ueratri triti,olei,æquales partes.Per experientiam commēdatum hoc tibi habe.propterea & mercedem præexige, Quādoquidem uero plurimi ſunt,qui illitionū uſum auerſantur , maluntq; adhibere emplaſtra:utpote quæ neq; per ſudores obortos defluant,neque arefacta etiam cutem circūtendant,annectam & horum aliquot apparatus.

Emplaſtra illitionibus præſtantiora

Emplaſtrum ad impetigines,quod citra exulcerationem eas ſubmouet. Ceræ,picis liquidæ,thuris,reſinæ terebinthinę,ſulphuris uiui,cuiuſq; ſextuncem.Quæ liquefieri poſſunt liquefacito,ſiccaq; cum eis committito.

Aliud quod ſimiliter citra exulcerationem opitulatur.

Picis liquidæ libram unam,mannæ,ſulphuris uiui, farinæ lupinorū,cuiuſq; unciam unam,galbani ſextantem. Picem calefacito,& galbanum præmollitum adijcito:liquefactis uero,ac ab igne ablatis reliqua inſpergito ac unito.

Emplaſtra lichenica

Vtere

Vtere autem hoc ut uehementer commodo.

Aliud,quod citra exulcerationem auxiliatur.

Chryſocollæ ſiccæ qua aurifabri utuntur, chalcitidis aſſatæ, miſyos aſſati, ſquamæ æris, diphrygis,ſalis ammoniaci,terræ cimoliæ, cuiuſq; drachmas quatuor,æruginis drachmas XII,chalcanthi drachmas ſex,lapidis aſij,æris uſti,cuiuſq; drachmas ſex, ſoreos drachmas V, aluminis liquidi drachmas quatuor,contunde omnia diligenter,& adiecto aceto ſedulo in ſole ſub feruentis caniculæ æſtu contere, donec ipſum pharmacum æruginem contrahat. Apparetur autem in alio quopiam mortario,thuris ſextans, gingiberis ſextans, aloes uncia una, ladani uncia una, opopanacis uncia una:hæc in aceto diluta & ad æruginis craſsitiem redacta, illis quæ antea in æruginem commutata ſunt inijce,ac rurſus contere, atque his omnibus ariſtolochiæ contuſæ & cribratæ unciam unam adijce, & rurſus tere. Quum uero omnia in formã emplaſtri redacta fuerint, liqueſcibilia liquefacito ac affundito.Sunt autem liqueſcibilia hæc,ceræ drach.centum, terebinthinæ drach. cc, galbani drac. IX, olei libra I. emollita in uſum adſeruato ſimul omnia. Hoc ipſum pharmacum duplici aſpectu ſe uidentibus offert. *Pharmacũ duplicis aſpectus*

Aliud, quod ſimiliter ad dictas impetigines efficax eſt, ut etiam ea quæ intus relinquuntur reprimere poſsit.

Picis,bituminis,reſinæ pinus,ceræ,ſulphuris uiui,mannæ,æquas portiones, olei cyprini quantum ſat fuerit:denſa liquefacito,& inſpergito ſicca:in tenui autem pellicula excepta imponito. Emplaſtrum aliud ad impetigines. Picis ſiccæ quadrantem,picis liquidæ unciam unam,ſalis unciam unam,reſinæ colophoniæ,ceræ,ſulphuris uiui,cuiuſq; unciã unam, nitri fului unciam unam,chalcitidis unciam unam,olei ſextantem:utere.

Excoriatoria impetiginum. Verum ubi iam affectio ſtabilis facta fuerit,& pharmacorum adhibitioni & molimini reſiſtit: utendum erit excoriatorijs.Ea enim ex facili ſuperficiem auellunt.

Excoriatorium impetiginum, quo Pamphilus uſus eſt Romæ: & plurimum ſanè profecit,quum in urbe mentagra graſſaretur,quæ impetigo fera exiſtit. *Mentagra impetigo fera eſt*

Squamæ æris drach.octo, auripigmenti drach. IIII, æris uſti,ueratri albi, cantharidum reiectis alis & pedibus,ſingulorum drachmam unam & dimidiam:unumquodq; per ſe contere:deinde ſimul contuſa cedria excipe,ac in denſitatem limi redacta in pyxidem æris Cyprij repone. Vbi uero neceſsitas exigat,nitro ac modico aceto impetigine confricta, pharmacũ hoc cum ſpecillo lato,ſpathomelam Græci uocant,illine:atq; ubi iam adfricueris,modicumq; temporis ſpatium interceſſerit,cum ſpecillo derade,ac rurſus aliud illine:biſq; ac ter eodem repetito:locos illitos cum pellicula ueſicæ bouillæ, aut alterius cuiuſdam animantis contege:poſt pelliculę uero impoſitionem faſciola leuiter colligato,ac ſinito pernocteſcere, ſiquidẽ tamdiu adhæreat: *Specillum latum, ſpathomela*

ſi uero non, ad horas aliquot, donec bullas exſuſcitet ſanie craſſa & glutinoſa repletas: quibus productis lauari iubebimus, atque remorari aliquandiu in balineo: & enim hoc ipſum cura adiuuare ſolet. Sit autem calidius ipſum balineum. Quod ſi prohibeat quid balneo uti, fomento utẽdum eſt calida; aqua multa: quæ ubi iam ad moleſtiam uſq; affuſa fuerit, extergere conuenit, ac panem cum aqua mulſa ſubactum imponere. At ubi ſordibus ulcera ſcatuerint, emplaſtrum uiride ſpleniolo exceptũ adhibeto, modico itidem de excoriatorio præſcripto admixto. Excluſa autem ſanie, & nullo amplius tectorio ulceri incumbẽte, ex emplaſtro albo linteolum paruum illitum imponimus: eoq; utimur donec omnino ad cicatricem perducatur, quotidie fomento adhibito, ac nouo ſpleniolo ex emplaſtro albo illito. Porrò ante admotionem excoriatoriorũ, uicinas impetigini partes munire oportet pharmaco quopiam ex his quæ ab inflammatione locos tuentur, atq; ita excoriatorium ad impetiginem ſolam adhibere.

Spleniolorum uſus

Excoriatorium ad mentagras, ut citra cicatricis ueſtigium ad ſanitatem perducantur.

Alopeciæ remedium

Efficax eſt, & ad alopecias ad ſolem uel ad ignẽ illitum. Vbi uero bulla producta fuerit, eam acu penetrare oportet, excluſo autem humore, ceratis curare: cicatrice enim inducta, enaſcuntur pili. Atque ita quidem ad alopecias adhibetur. Ad impetigines uero utẽdum eſt eo modo qui prædictus eſt in excoriatorio primo. Pharmacum uero ipſum huiuſmodi eſt: Sandarachæ, auripigmenti, ſquamæ æris, ueratri nigri, cuiuſq; drach. II, elaterij drach. I, uentrium cantharidum drach. I. excipe cedria. Vſus autem iam ante oſtenſus eſt.

Emplaſtra uiridia poſt excoriatoria adhibenda.

Poſt ipſum excoriatoriorum uſum, ſubiecta uiridia emplaſtra adhibenda ſunt: nimirum ad ulcerum ipſorum repurgationem.

Viride emplaſtrum, quo Pamphilus uſus eſt ad mentagram, poſt eruptionem ſcilicet bullarum.

Ceræ libram unam, reſinæ pinus ſiccæ libras duas, æruginis quadrantẽ, olei ueteris beſſem, aceti acerrimi quãtum ſuffecerit. Aeruginem ad ſolem cum aceto conterito: liqueſcibilia liquefacito: & frigefacta, ac in mortarium coniecta ſimul unito. Aliud. Aeruginis drach. II, mannæ drach. IIII, galbani drach. III, adipis uitulini drach. XI, ceræ drachmas octo, reſinæ pinus drachmas octo, aceti quantum ſatis uidebitur committe.

Aliud, quod euchrun, hoc eſt boni coloris, appellatur.

Æris uſti quadrantem, aluminis rotundi, æruginis, ſalis ammoniaci, mannæ, cuiuſq; ſextantem, ceræ libras duas, reſinæ pinus ſiccæ libras duas, olei dextantem, aceti quantum ad ſicca conterenda ſuffecerit.

Emplaſtra alba ad cicatricem perducentia.

Verum ubi iam per præſcripta emplaſtra uiridia, ulcera ipſa repurgata uideris, utendum erit emplaſtris albis, quo abſq; cicatricis ueſtigio ad ſanitatem

tem perducantur, quare neutiquam hæc relinquẽda cenſeo, ut quæ ea multa ad tactum lenitate committunt.

Emplaſtrum album, quod aquoſum appellatur. Hoc emplaſtro Magnus medicus uſus eſt, poſt impetiginum excoriationem.
Ceruſſæ, ſpumæ argenti, ceræ tyrrhenicæ, aquæ puræ, ſingulorum libram unam, olei omphacini libras duas. Spumam argenti, ceruſſam, & aquam ſimul contere, atq; ubi tenuiſsima facta fuerint, oleum guttatim inſtillatum ſimul contere, donec ſufficiẽter fuerint counita: deinde in fictili uaſe ad ignẽ adhibe, ac continenter agita: quũ uero aqua conſumpta fuerit, inijce ceram, atque hoc modo in mortarium infuſa emollito, ac utere.

Aliud. Ceruſſæ libras duas, miſyos crudi ſextantem, terebinthinæ unciam unam, ceræ ſexuncem, olei libras tres, aquæ chœnicas duas: compone ut prædictum eſt, ac utere. Licebit etiam uti ceratis ſedis, & quæ ad ambuſtos deſcripta ſunt teneroribus.

Ad moleſtum oris odorem. Cap. XVII

AD grauem oris odorem, qui citra exulcerationem accidit, Irin in uino ueteri odorato maceratam, ad colluendũ continue exhibe, atq; etiam in ore retinendam aliquandiu: aut myrrham in uino meraco dilutam colluendam præbe: aut acre acetum colluat quotidie, ueſpere dormitum iturus: mane uero ſpicæ nardi decoctum ore colluat, aut ipſam ſub dentibus conterat: aut potamogetonis folia quotidie dentibus contrita expuat: aut roſarum floribus continue cõfricato: aut fici ſylueſtris radicem urito, & cinerem eius cum melle illinito: aut parum cyperi, aut floris iunci odorati contũdito, & gingiuas continue confricato: aut cimoliam cum ſale urito, & contuſis utere: aut ſimilaginem melle ſubactam ac exuſtam adhibe. Aliud. Salis albi, pumicis, origani, cuiuſq; unciam unam, iridis ſextãtem, floris iunci odorati ſextantẽ: his ſimul contritis dentes fricato, & uniuerſum corpus. Bonum enim odorem facit, & dentes dealbat. *Dentibus dealbandis* Aliud, ad fœtorem oris.
Chalcitidis crudæ drachmas XII, ueratri albi drachmas octo, in aceto tere, & per aliquot dies ad ſolem æſtiuum expone, deſiccatoq; utere. Vtile eſt & ad ſanguinolentas gingiuas, itemq; putreſcentes. Bibant autẽ & ipſi ea quæ præſcripta ſunt illis, à quibus per totum corpus teter odor trãſſpirat, in hoc ipſo Sermone, capite octauo. Aliud, ad craſsitiem labiorum.
Prominet in pleriſq; ſuperius labrum, aliquando etiam inferius, ex defluxu uehementi à capite delato, ut præ denſitate labrum intumeſcat, & ad ſermonis prolationem præpediatur: ultra hoc, quod alias indecentia quadam faciem dehoneſtet. Quare curabis hos aut inciſa uena, aut purgatos per conſuetas excretiones. Poſt hæc autem adhibebis illitiones ac apophlegmatiſmos, quibus defluxus pituitæ à capite tollitur ac ſedatur. Deinde illitionibus ad os deſcriptis illines palatũ: quibus præmiſsis, porri ſuccum cum oleo uetuſtiſsimo ad interna labiorum illini, aut foliorum braſsicæ ſuccum unà

cum oleo ad affectum labrum continue admoue:aut glaucium cum uino, aut cimoliam, aut Muſæ paſtillum, aut paſtillum ex halicacabis cum uino.

Ad labiorum fiſſuras. Cap. XVIII

QVi internam pelliculam fiſſuris labiorum adglutina,aut quod pelliculæ ſimilitudine,circa palmarum oſsicula adhæret,aut araneorum à trabibus dependentium texturam maxime albam. Eas uero quæ in altum magis ſe extendunt fiſſuras cum adipe anſerino,aut caprino curabis, aut cũ medulla bouilla aut ceruina,ita ut cum ſemperuiuo atq; terebinthina unita,illinas. Aliud. Gallam & maſtichen quàm tenuiſsime trita,œſypo,id eſt lanæ ſuccidæ ſordibus,in formam cerati redactis excipe,ac utere. Aliud. Gallarum unciam unam,cadmiæ unciam unam,ceruſſę quadrantem,contere cum roſaceo,& illine. Aliud. Cyperi ſextantem,gallarum unciam unam,aluminis ſciſsilis drachmam unam,contere,ac ſiccum inſperge. Aliud. Maſtichen cum uino tritam & dilutam illine. Aliud. Fecem aceti uſtam,cum myrrha aut cerato roſaceo exceptã,impone. Idem etiam ad magnas in extremis ac ſummis corporis partibus inflammationes conducit. Aliud. Lutei ouorum uſtorum,gallę,myrrhæ,aluminis ſciſſilis,ſingulorum æquales partes lanæ ſuccidæ ſordibus exceptas impone.

Ad omnia labiorum ulcera,& ad ea quoq; quæ cacoethe appellant, Oſtrea uſta tenuiſsime trita inſperge. Ego autem & non uſta contriui,eiſq; uſus ſum,neq; male ceſsit. Aliud,ad fiſſuras labiorum. Muſæ paſtillum cum ſapa aut uino dilutum,ſatis craſſum illinito. Optime prodeſt & id *Ex amurca remedium* quod ex amurca,ad ulcera oris quæ aphthas appellant,apparatur. Idemq; ſimilia remedia efficiunt,quæ ad fiſſuras ſunt deſcripta, atq; etiam paſtillus ex halicacabis cum uino. Ad tubercula in labris. Vtendum eſt & ad hæc præſcriptis ceratorum formis, atq; etiam hoc ipſo quod ſubieci: Radicis rumicis uſtæ,nitri uſti,terebinthinæ uſtæ, ſingulorum æquas portiones, contritas cerato excipe. Confricatis autem prius ulceribus,cum penna ſæpe illini. Repurgat enim tubercula in internis labris oborta. Colluat autem ea & ante illinitionem & poſt eam,cum lacte.

De dentium affectionibus. Cap. XIX

PArs quædam ex tertia coniugatione neruorum à cerebro utrinq; delatorum,diſtribuitur quidem in pelliculam quæ ipſum os, & linguam,ac gingiuas complectitur ac ambit,ſenſum eius ſuppeditans. Ingenerat autem ſeipſam tum ſuperiori,tum inferiori maxillæ inuoluens, ac omnibus denti- *Dentes ſolos inter oſſa dolore affici* bus ad eorum radices ſubſtrata,ut ob hanc cauſam inter oſſa ſoli dentes dolore afficiantur. Illi ipſi ſanè nerui delatum ad ſe nutrimentum ſuſcipientes: quod in ipſo liquidius exiſtit,ſibi lucrifaciũt:quod autem ſiccius quàm conueniat exiſtit,tanquam alienum à ſe abijciunt. Ea ipſa uero à neruis redundans ſuperfluitas in cõcauitatibus locellorum, in quibus ipſi dentes ſunt infixi,aggregatur,paulatimq; tenacior ac denſior ſeipſa facta, ob diuturnam

iſthic

iſthic conuerſationem,in oſsium formam tranſmutatur. Atque hoc modo nutrimentum dentibus accedit. Itaq; dentes hac nutricatione ſuſcepta,uſq; in ſenectutem augeſcunt. Vnde ſane in ſenibus ob defectum connutrientis materiæ,attenuantur dentes,mobileſq; fiunt,ac excidunt. Cæterum quantum augeſcunt ipſi dentes,tantum ex attritione ciborum conſumuntur. Impoſsibile eſt enim citra nutricationem augeri. In uniuerſum itaque duabus affectionibus dentes ſunt obnoxij,& his quidem contrarijs. Indigentiæ uidelicet,& abundantiæ eius quod defertur ad eos alimenti. Indigentia ergo ſicciores & famelicoſiores,atq; ob id tenuiores eos efficit. Abundantia uero conſimilem in eis diſpoſitionem facit,ei quæ contingit in carnoſis partibus inflammationi. Huius igitur adfectionis cura iuxta eundem ſcopum fiet, quem propoſitum habent hi,qui inflammationibus medetur. Nimirum ut abundantia partim diſcutiendo,partim repellēdo euacuetur. Eius uero quæ indigentia alimenti contingit,tenuitatis dentium nullum remedium exiſtit. Neceſſarium eſt enim laxari ac commoueri dentes,ubi locelli eorum flacciores reddantur,quum non ſolum ipſi dentes,ſed & loculi eos continentes graciles fiant. Hæc igitur adfectio neceſſario accidit ſenibus, quibuſdam citius,alijs ſerius. Auxilio autem eis erunt pharmaca adſtringentia,quæ gingiuas confirment,& ad arctius complectendū dentes adiuuent. Qui uero facile exteruntur dentes,eos,ſiquidem id ex mollicie eorum contingat, duriores reddere conuenit,& affectionibus minus obnoxios, per auſtera uidelicet & acerba adhibita remedia.

Dentium affectiones duæ ſunt

Ad inflammatas gingiuas. Cap. XX

GIngiuis autem ob inflammationem dolore affectis,optimum remedium exiſtit oleum lentiſcinū cōduplicato linteolo calefactum, ac in ore retentum, Sit autem recens oleum. Nociuum enim exiſtit inueteratum. Repellit autem oleum lentiſcinum citra aſperitatem,& diſcutit abſq; mordacitate,quibus maxime indigent inflammata. Atqui aſininum lac in ore retentum,ubi maxime infeſtauerint dolores, eos mitigat,ac extempore ſedat. Et hoc quod ex uino ad tertiam uſque menſuræ partem decocto,apparatur, quod ſapam dicimus itemq; hepſema, & palmularum ſtillamentum ſimiliter ore retentum calidum uehemēter lenit. Oportet autem aquam calidam ad palmarum ſtillamentum adfundere, quo craſsicies eius diluatur. Valet etiam ſemperuiui minoris decoctum per ſe aut cum roſaceo melle:aut decoctum aliquod,quodcunq; tandem per ſe calidum,aut cum ſapa, aut palmarum ſtillamento in ore retentum. Supra opinionem autem lenit ſuccus portulacæ. Infenſiſsimum uero inflammatis gingiuis eſt acetum,omniaq; acerba,& acria,& ſalſa.

Oleum lentiſcinum uetus nocivum

Sapa,hepſema

Acetum infenſiſsimum gingiuis inflamatis

Ad cruentas gingiuas. Cap. XXI

CRuentis uero ob bilis acredinem gingiuis, præter opinionem utilis eſt foliorum hyoſcyami ſuccus, aut decoctum cum ſapa, aut cum palma-

rum ſtillamento calidum ore retentum. Folijs autem ad manũ non exiſtentibus radicem eius decoque cum paſſo, & retinendũ exhibe decoctum. Utile eſt & alumen ſciſsile cum myrto, ſi quàm tenuiſsime trita adhibeantur. Ubi uero adſtrictas iam cognoueris gingiuas, colluendam ſapam calidam exhibeto. Aliud, Aſclepiadæ, ad cruentas gingiuas.

Balauſtiorum, florum roſarum, ramorum myrti, ſingulorum æquales partes, cum poſca dilutiore decoquito, & liquorẽ inde percolato, ac eum in ore retinendum exhibeto. Aliud. Ramorum lentiſci, balauſtiorum, radicis mali cotonei, ſingulorum æquale pondus in poſca decoctum exhibeto.

Epithema ad ſanguinem ex gingiuis erumpentem.

Farinæ partem unam, acinorum uuæ tantundẽ, ſucci ſanguinariæ quantum ſatis eſt, contere, & ad cerati craſsitiem redacta, impone ad ſanguinolentum locum, aut ſimul cum ſucco tamdiu tere donec areſcant, atq; hoc modo trita inſperge. Aliud. Spongiam nouam ſiccam in ſanguine taurino madefactam in uaſe fictili exure, contere ac repone. Ubi uero uti uelis, cineris ipſius drachmas quatuor accipe, thuris drachmas duas, chalcitidis crudæ drachmas duas, & ſimul trita inſperge. Aliud. Terebinthinæ aceto torrefactæ drachmas quatuor, æris drachmas duas, tritis utere.

Ad excreſcentes gingiuas, putreſcentesq́;, ac tumentes. Cap. XXII.

AD gingiuarum tumores, eaſdemq́; excreſcentes & putreſcentes, conueniunt tum colluta, tum ore retenta, oleum ex immaturis oliuis expreſſum, oliuarum colymbadum muria, cedria cum aceto, gallarum decoctum, pruni folia ex aceto decocta, cytinorum decoctum, corticis mori aut etiam foliorum eius decoctum. Arida uero & trita, gingiuis admoueri commode poſſunt hæc: radix ariſtolochiæ, plantaginis ſemen tritum, bitumen tritum, fœniculi radix uſta, pulegiũ uſtum, diphryges, rubigo ferri, chalcanthum aſſatum, gallæ, cytini, malicorium, balauſtia. Optime autem prodeſt gingiuis à fluore affectis: aceti & mellis, cuiuſq; libram unam, aluminis ſextantem. Decoque ad conſumptionem aceti, & utere. Aliud. Aluminis ſciſsilis & thuris æquales partes cum melle miſce ac collue. Medetur autem exeſis gingiuis & humore prægnantibus, lac aſininum calidum collutum: foliorum oliuæ decoctum, aſpalathi decoctum. Platani folia in aceto aut uino decocta. Sicca autem adhiberi poſſunt, rubigo ferri, balauſtia, & cytini.

Gingiuarum fluor

Aliud, ſiccum. Quod ad putredines oris gingiuasq́; depaſtas ac cruentatas efficax eſt: ad tonſillas etiam, ac glandulas & columnellam ſiccum admouetur: ad quaſſatos uero dentes, aceto dilutum detinetur in ore. Gallarum quæ omphacitides appellantur, aluminis ſciſsilis, æquales partes accipe, ac ut ualde efficaci utere.

Siccum floridum, quod Græci antheron appellant.

Cyperi drach. VIII. gingiberis, crocomagmatis, myrrhæ, aluminis ſciſsilis, iridis, cuiuſq; drach. II, croci drach. I, ſandarachæ drach. III, permixtis utere.

Ad pu-

Ad putredines oris. Oleæ folia uſta, lactucæ permixta, & mediocri‑ter tepefacta, ne uidelicet frigus offendat, ore retinenda exhibui, & à dolore liberaui. Maximum etiam auxiliũ affert, ea quæ ex papaueris capitibus apparatur antidotus ſoporifera, ſi tepida ore retineatur. Similiter & lac aſininum aſsidue collutum: & ſapa quoq; ore retenta. Optimũ etiam remedium eis exiſtit, paſtillus qui ex ſeminibus cõſtat ſoporifer, & cõſimiles, ſapa ſubacti, & affecto loco obducti. Oportet autem & caput madefacere ex roſaceo cum modico aceto diluto: idemq́ꝫ auribus inſtillare cum aceto. Aut terrenos uermes oleo decoctos in propinquã aurem inſtilla. Aut millepedas ſub aquario uaſe ſtabulantes, quæ & aſelli à Græcis appellãtur, eodem modo. Similiter & araneos, & blattæ interanea oleo decocta in aurẽ infunde. Nutriantur autem ex ptiſana, halica, ouis, lactucis, & cucurbita, & quęcunqꝫ tandem his poteſtate ſunt propinqua. A uino autem abſtineant. Ad commanducandum uero exhibe ſub dolentem maxime dentem, herbæ perdicij radicem, aut hyoſcyamum: præſertim in balineo, ita ut contineat in ore ſuccum ex eo donec inde egrediatur. Suffire etiam conuenit ægro hyoſcyami ſemen, aut canis mortui dẽtem. Inde enim ſtatim dolor ſedatur. Eodem modo etiam terrenos uermes ſuffito.

Ad corroſas & ab ulcere ſerpente infeſtatas gingiuas. Cap. XXIII

His qui corroſas gingiuas habent cum tumore atqꝫ etiam dolore, atque etiam, quibus à ſerpente ulcere depaſcuntur, ſumme auxiliatur fomentum hoc. Specillo auriculario lanam innecte, ac in feruens oleum intinge, eamq́ꝫ donec exæquentur gingiuis adhibe, & quouſque undiquaqꝫ appareant albæ. Ita enim ulcus ſerpens ſiſtitur, atqꝫ ex ſana carne id quod corroſum eſt connutritur. Poſt hæc autem utere adfrictorijs ad gingiuas deſcriptis. Proprie autem conuenit galla tenuiſsime trita, acetabuli menſura, cum myrrha magnitudine fabæ, quibus tritis utere ſiccis. Præter opinionem autem ad corroſas, & quę ſerpente ulcere infeſtanť gingiuas prodeſt id quod ex chalcitide & cadmia conſtat ſiccum. Sint autem chalcitidis crudæ drachmæ duæ, uncia una. Cadmia in aceto ad ſolem æſtiuum aliquot diebus ſufficienter conteratur: deinde adijciatur quoque Chalcitis & ſimiliter cum ea conteratur, adfuſo ſæpe aceto: poſt uero ambobus exſiccatis, tritis & cribratis: utere ſiccis, ſed cum cautione, ne quid ex pharmaco hoc deglutiatur. Preclare facit etiam in ſerpente gingiuarum ulcere, id quod Sole uſtum appellatur ſiccum, conſtans ex calcis partibus duabus, auripigmenti una & dimidia. Verum conterere oportet & hoc ipſum in aqua, ſub exorientis caniculę ardoribus, ita ut ter aqua diffundatur, & poſtea pharmacum deſiccetur. Cauendum etiam, ne ex hoc quicquam deglutiatur. Admirãdam etiam opem corroſis gingiuis affert, id quod ex charta uſta conſtat ſiccum, ſiue per ſe ſolum, ſiue cum melle adhibeatur. Aliud, ad ulcera ſerpentia gingiuarum.

Adfrictoria gingiuarum

Aluminis ſciſsilis, florum roſarum, cuiuſqꝫ drachmas duas, ſalis foſsilis

drachmas

drachmas quatuor,croci drachmã unam:utere ſicco,aut cum melle cocto.

Ad gingiuarum abſceſſus,ac ulcera oris profunda ac cruſtoſa.

Aluminis ſciſsilis,cyperi,cuiuſq; drach. III,gingiberis drach.octo, ſandara-chæ drachmas quatuor,iridis drachmas tres,croci drachmam unam.

Aliud. Cyperi drachmas tres,ſandarachæ drachmas tres,gingiberis,cro-ci,aluminis ſciſsilis,iridis,cuiuſque drachmas duas:utere ſicco,& cum melle.

Carnem gignentia Denudatas autem gingiuas carne implet pharmacũ hoc.Seminis roſarum non antiqui partes duas,calami odorati Indici partem unam cum cera liqui-da adhibe. Optime autem carnem gignit & hoc quod ex eruo conſtat,ſic-cum capitale. Relatum eſt aũt in his quæ uulneribus adhibentur remedijs.

Ad parulidas,hoc eſt gingiuarum inflammationes. Cap. XXIIII

PArulis eſt inflammatio partis alicuius gingiuarũ cum tumore, quæ ubi non diſſoluitur,ſuppuratur. Quare in principio adiuuare oportet quo ſubmittatur,per diſſoluentes uidelicet collutiones, quales ſunt ſuccus ptiſa-næ,decoctum ſeminis lini,aqua mulſa calida,aut mulſum. Deinde ſiccis de-

Carnem eminentem deprimentia primenda eſt eminentia carnis.Conuenit autem eis hoc:Sulphuris uiui,pũ-peris,aluminis ſciſsilis,partes æquales. Deprimit autem parulidas alumen omne uſtum,aut etiam ſori,ſi trita adhibeantur. Quod ſi ſuppuretur,ferro uenæ inciſorio diſtractã & exciſam linamento impoſito diſparato,aut cum linteoli raſura.Amant autem magis exciſionem gingiuarũ abſceſſus. Sim-pliciter enim inciſi,in fiſtulam proficiunt.Poſt exciſionem medicandum eſt ipſum hulcus per collutiones:& cauum quidem eius, eo quod ex eruo con-ſtat ſicco capitali impleto:ubi uero ad æqualitatem peruenerit,eo quod flo-ridum appellatur utitor.

De epulide,id eſt excreſcente gingiuarum carne. Cap. XXV

EPulis eſt excreſcentia carnis ab inflammatione conſequuta, iuxta inte-riorem dentem molarem, aliquando cum febre & uehementi dolore internarum mandibularum, ut neq; os ægro aperire liceat,contingens. Pri-mum itaq; inflãmationem ſoluere oportet per collutiones eam ſubmitten-tes,qualis eſt aqua mulſa,ſuccus ptiſanæ,decoctũ ſeminis lini. Proderit au-tem & totam maxillam cataplaſmate ex ſemine lini & aqua mulſa integere. Vbi uero inflammatio ſoluta fuerit,& hiare iam poterit infirmus, medicari oportet epulidem ſicco deprimente: maxime eo quod iam in parulide di-ctum eſt, atq; etiam eo quod ad ſerpentia gingiuarum ulcera deſcriptũ eſt, ex chalcitide & cadmia.Imponenda eſt etiam raſura linteolorũ.Vbi autem ſerius caro conſumeretur, ſiccum quod carnem excedit apponatur:uelut eſt ærugo per ſe,aut cum æqualis ponderis galla, aut ſiccum quod appellatur flauum:deinde rurſus raſuram lintei impone. Quod ſi adhuc moram tra-xerit epulis forcipe arrepta,excindatur cum tenui ſcalpello,aut ſi mauis enſi-culo paruo.Sequentibus uero diebus curetur hulcus per collutionem aquæ mulſæ,& per capitale ſiccum,raſura linteoli adimpoſita. Poſtremũ florido

ſicco,

ſicco tota cura compleatur. Deprimit autem epulidas, galla per ſe, chalcitis cruda uſta, ſori uſtum, alumen omne uſtum, balauſtia, ſquama æris in aceto ad ſolem aliquot diebus expoſita, contrita, & rurſus exſiccata. Probe facit & hoc aluminis ſciſsilis drachmas II, gallarum drachmas IIII, ſalis torrefacti drachmam unam. Vtere ſicco. *Deprimentia epulidas*

De gingiuarum fiſtulis. Cap. XXVI

GIngiuarum fiſtulas diſſecare ac explanare conuenit, atque poſt inciſionem curare hulcus eo modo quem paulo ante diximus. Vbi uero uſq; ad radices propinqui dentis fiſtula ipſa extenderetur, conandũ eſt, ut quantum poſsibile ſit, per fiſtularia collyria explanetur, & per ſiccum quod flauum appellatur, melle exceptum curetur, & cõſimili modo id quod conſtat ex eruo poſtea adhibeatur. Quod ſi cõfuſio & perturbatio ægri comitetur, tum ubi iam melius habere incipit, priuabis cum dente affecto. Hocq; modo eruetur & fiſtula, & conſidet gingiua : atque omnino facilis erit, ea quæ deinceps requiritur cura.

Cura dentium à calido morbo doloroſo affectorum, ex Adamanto ſophiſta. Cap. XXVII

GIngiuis dolore affectis ptopter inflammationẽ aut corroſionem, conuenientia ad hanc rem remedia locis affectis nudis adhibenda ſunt, quæ ſanè aut omnis mordacitatis expertia ſint, aut mediocriter acerba, & terrei tẽperamenti. Vbi uero dentes ſolum patiuntur, aut cum eis ſimul concreti nerui & pelliculæ: tum ipſis curatiuis pharmacis, ea quæ tenuium partium in ſua ſubſtantia exiſtunt adijcimus, quo uis ipſorum in profundum perferatur. Et ſi quidem frigidus ſit morbus, calida tenuium partium adnectimus. Si uero calidus, ea quæ refrigerare poſſunt, & ſimul tenuiũ partium exiſtunt, commiſcemus. Calida itaq; exiſtente affectione, & uigente ætate, & temperamento calido, & regione, & aeris ſtatu conſimili, ad collutionem oris præparabimus, in aceto albo decoctam radicem halicacabi, ſemperuiuum minus, portulacam, perdicium, & glycyrrhizam. Quod ſi intolerabilis exiſtat caloris ſenſus, utendum eſt hyoſcyami folijs, aut ſemine papaueris hortenſis, & ſemine lactucæ, decoctis in aceto albo. Si uero unà cum dentibus gingiuæ ipſæ doluerint & inflammatæ fuerint, acetum ut acutum & hoſtilem gladium deuita: ſuo enim acore gingiuas corrodit: maxime itaq; conſolatorium eis exiſtit, lac aſininum. Ego autem aliquando cuidam huiuſmodi temperamenti exiſtenti, & in hanc affectionem delapſo, oleum roſaceum & myrteum in ore detinendum exhibui, & ſanè uri ſibi uidebatur hic homo, tanquam à face accenderetur. Niuem itaq; cum melle roſaceo committe, & informa paſtillos cum uino, quos in umbra uento expoſita deſiccato: deinde contuſos & in farinam redactos in pyxidem reconde, bene cooperta, ne quid inde trãſpiret. Vtere autem à balineo aſperſis & leniter confricatis locis, ſinasq; ita imbibi. Poſt uero frigida os collue, & miraberis odorem *Acetũ quando noxium*

rem inde prodeuntem. Eundem uſum probe pręſtat myrrha cum alumine & uino ac crocomagmate atq; ſcobe cupreſsi:item alumen cum uino.

Cura corũ quibus ex frigiditate dentes dolore afficiuntur. Cap. XXVIII

FRigidus dẽtium morbus cognoſcitur ex figura tum capitis tum reliqui corporis,& ex ea quæ præceſsit diæta,itemq; exercitio, ac reliquis quæ ad hunc ordinem referuntur. Medeberis autem diæta omni ad caliditatem ordinata. Sint itaq; cibi, ptiſana cum pulegio decocta, ſimiliter & halica, olera, petroſelinum, & ſimilia. In potu exhibendum eſt uinum, modicum tamen,& mulſum,atq; etiam quod appellant Conditum. Sero uero ubi dormire uoluerit, confectionem ex calamintha cito penetrantem, aut potu, aut linctu deuorandam exhibe. Ad oris collutionem, in aceto decoquito origanum, calaminthам, hyſſopum, pulegium, dictamnum, ſatureia, tithymalli radicem, chamæleonis nigri radicem, uerbenacæ rectæ radicem, eryngij radicem, uerbaſci radicem, ueratri nigri & capparis radicem. Vnumquodque enim eorum aceto decoctum ac ore collutum dolores dentium ſedat, qui à frigiditate ſunt oborti. Ad eos uero quorum ſenſus citius afficitur, hæc cum poſca decoquantur. Porrò ex uino ſi decoquas prædicta ac colluas ter aut quater in menſe, præmuniunt ac conſeruant eos qui frigidiore temperatura ſunt, ne dolore dentium adficiantur. Obſeruatum eſt & pinguiũ lignorum, ueluti tedarum ac picearum, decoctum ipſis prodeſſe: contunduntur autem hæc ac cum caricis decoquũtur adfuſo uino: collutum enim hoc ipſum dentium dolores mitigat. At uero & ipſas tedas contuſas in oleo decoquere licebit, oleumq; calidum in ore continere. Quinetiam ipſas tedas conquaſſatas ſolas ore detinere commodũ exiſtit, circa affectum maxime dentem. Succus etiam balſami in ore retentus, non paruam de ſe præbet cõmoditatem. Itemq; caſtoreũ cum nardo auribus infuſum. Quod ſi omnes ex æquo doleant dentes, in ingreſſu balnei cedriam in os coniectam uſquequo egrediatur contineat,& dolore liber erit. Commodum etiam erit manducandas & loco dolenti admouendas exhibere, radicem pyretri, radicem tithymalli, & ricini. Similiter autem & theriacen, aut Eſdræ antidotum, ſapa dilutum ore detinendũ exhibe. Præclare facit & Philonis antidotus illita,& quæ appellatur Sotira. Suffito autem canis mortui dentem, ita ut fumus inde progreſſus ore excipiatur. Poſt uero ipſum dentem uſtum,& modico aceto tritum, calidum ore retinendum præbe,& dolore liber erit. Poteris & alcyonium ſuffire. Capitis uero cura imprimis habenda eſt. Ad id ergo huiuſmodi inſperſione utaris: helenij quadrãtem, iridis ſextantem, ariſtolochiæ longæ unciam unam. Quod ſi fortiter infeſtauerint dolores, fomẽtum adhibe ex milio, aut eruo, aut tritico torrefacto cũ baccis lauri, modico adiecto ſale.

Dentes ne dolean

Vt ne putreſcant molares immobilesq; conſeruentur.

Succi racemorum uitis albæ libram unam & ſemiſſem, corticis radicis mori ſexuncem, decoque ad dimidium, calidumq; ore retinendũ per ſeptem continuos

tinuos

tinuos dięs exhibe. Qui enim hoc utitur nunquam dentis dolore afficietur.

Collutio, proprie ad dentes ualens.

Corticis radicis hyoſcyami drach. VIII, pyretri drach. IIII, ſpicæ nardi drachmam unam, mellis dodrantem, aceti libras tres: decoque cum aceto in fictili nouo, & percola: deinde adiecto melle utere.

Cura dentium ab humiditate dolore affectorum & laxatorum. Cap. XXIX.

ASſumamus autem mox alium ægrotum, qui uniuerſam corporis mixturam: imprimis uero capitis, habeat humidiorē, uiuatq́; delicatius, & domum habeat in humiliore loco ſitam: inſtet autē tempeſtas humida, & hora uerna quum adficitur. Quis nam ſanam mentem habens, his uiſis, non dixerit à ſuperabundante humore in hoc morbum eſſe productum? Etenim quū nerui qui ſe ad dentes inſerunt, permadeſcunt, laxioreſq́; fiunt unà cum circumadhærentibus corporibus, neceſſariò dentes mobiles fiunt: uerum multis hoc citra doloris ſenſum accidit. Sæpe enim iam diximus, humiditatem per ſe non ſolere dolores inferre. Et dictum quoq; antea eſt, ob ætatem ſenilem quibuſdam dentes laxari, & quod pharmacis adſtringentibus gingiuas, ac denſantibus eaſdem, ſenes queant iuuari. Porrò percuſsis etiā dentes laxantur, his maximopere prodeſt alumen ſciſsile, cum myrrha troglodytica tritū, ac inſperſum ad dolentē dentem, atq; id ubertim & continue facere oportet. Nam ipſum confirmat. Eos uero quibus ab humiditate uacillant, curare conuenit per diętam ad ſiccitatem ordinatam, & cum diuturniore abſtinentia ciborum. Cibi itaq; eis conuenientes ſunt ſorbiles, halica, panis ex iure madidus, aut oryza, aut farina cum aqua mulſa. Neq; male conuenit eis milium & lenticula: piſces muria conditi: uolucres montanæ & ſicciores. Ex oleribus, braſsica, & ſimilia. In potu aqua exhibenda eſt, ſed non multa. Quod ſi cōcoctioni non officeret, aqua mulſa danda eſſet: itaq; ſi hanc ferre nequeunt, ad aquam modicum uini addatur. Tempore autem adflictionis, fouere cōuenit locum cum milio & ſale. Collutiones exhibēdæ adſtringentes, & deſiccantes, aut ſalſæ, niſi gingiuæ ſimul ſint affectæ. Quare gallas, quas omphacitidas appellant, ex ącri aceto decoctas, & alumen aceto permixtum exhibebimus: itemq́; ſpinæ Ægyptiæ ſemē, mali corium, myrtum, cytinos, balauſtia, oliuæ folia, platani folia, cupreſsi pilulas, rumicis ſylueſtris radicem, lappæ radicem, folia rubi, & quæcunq; alia acerbam in ſe qualitatem cōplectuntur: ita ut his cum aceto puro, aut etiam aqua mixto, aut uino, decoctis, os colluere pręcipiamus, & in eo detinere adhibitum liquorem, ſenſui uidelicet ægri maxime gratum & conuenientem, Iudicata etiam & perpenſa eorum quæ offerimus potentia, Nimirum plus ne an minus exhibere oporteat, iuxta exuperantis humoris multitudinē. Ego autem optimam ad collutionem oris expertus ſum, oliuarum muria conditarum aquam, in quam uidelicet condiuntur. Etenim omnem oris humiditatē mu-

Humiditas dolorē nō infert

tia ipſa extergit:corporum uero hiatum & laxitatem, oliuarum ſpiſſamentum coercens corroborat & firmat. Aliquando etiam oliuarũ albarum contuſarum & expreſſarũ accepimus ſuccum, eocp cum rutę ſucco & melle permixto, cõfricauimus dentes: poſtea uero inſperſimus Indicam nardum cum pari pondere aluminis rotundi, & ſalis duplo adiecto. Optime quoque faciunt ad hanc rem illitiones acerbæ: uelut eſt confectio de moris ori ualde conducens, maxime ſi alumen ſciſsile habeat adiectum, & ea quę ex nucum ſucco apparatur eodem modo. Aut alumen ſciſsile, & miſy pari pondere cedria excepta, in cerati liquidi dẽſitatem redige, & cum eis dentes illine, ac pituitam defluere permitte: deinde lacte aſinino calido mordacitatem eluant, aut uino dulci. Aut alumen, & myrrham troglodyticen inſpergito, aut cum aceto, aut melle illinito. Siccæ autem inſperſiones ſemper eis ſunt conuenientes. Vltra hoc enim quod dentes commotos firmant, etiam ex humiditate hiantes gingiuas committunt. Itaq; ſpodium cyprium lotum, & exſiccatum inſpergens, os collui præcipe ex aqua myrti aut rubi, aut alicuius conſimilis, decocti. Poſtea rurſus ſpodio inſperſo, quieſcere iube. Aut etiam rubiginem ferri ſiccam tritam admoue, aut ſori uſtum.

Aliud, ad laxatos dentes & gingiuas humectas.

Aluminis ſciſsilis in fictili uſti drac. VII, zingiberis drach. IIII, gallarum, florum roſarum, iridis, ſingulorum drach. II, croci drach. I, utere. Aliud. Cornu cerui uſti drach. VIII, rhois culinarij drach. IIII, omphacij ſicci drachmas II, balauſtiorum drach. IIII, corticis pinus, zingiberis, croci, ſingulorum drach. I. Aliud. Alumen rotundum cum duplo ſalis pondere tritum, dentibus ob humiditatẽ labantibus inſpergito. Aliud. Myrrhæ, aluminis ſciſsilis, amyli, pompholygis, æquales portiones, ſiccæ, tritę, inſperſæ, labantes dentes firmant.

Aliud remedium, quod laxatis ac dolentibus dentibus pręſentẽ fert opem. Aluminis ſciſsilis ſextantem, radicis ſtruthij ſiccæ tritæ unciam unam. contritis ſimul affectum dentem adſperge, teneatq; donec ſaliua os impleatur: & tunc ſanè ipſam expuat, & effundat, moxq; dolore liberabitur.

Aliud, quod & dentes dealbat.

Aluminis ſciſsilis trientẽ, maſtiches, unc. I, thuris drach. IIII, phylli drac. IIII.

Aliud, quod & firmat & corroborat dentes.

Æruginis, aluminis ſciſsilis, aut magis quod appellatur photimon, minij, ſingulorum æquales partes: utere ſicco, aut cum paſſo. Aliud. Florum roſarum, balauſtiorũ, myrrhæ, maſtiches, cuiuſq; unc. I, chalcitidis aſſæ, thuris maſculi, corticis pinus, cuiuſq; drach. IIII, ſalis ammoniaci unc. I. Vtere ſicco.

Aliud, quod & ad exulcerationes oris commodum eſt uſurpare.

Rubiginem ferri, aut ipſum ferrum multa rubigine oppletum, igni candefacito, & in aceto puro, aut cum aqua diluto, aut uino, in his quibus ſenſus facile læditur, extinguito, ac liquorem ipſum in quo extinctio facta eſt ore continendum

tinendum exhibeto. Dentes enim firmat,& ulcera curat,præclare etiam facit ſiccum,quod floridum appellatur.

Aliud,Galeni. Quo ego utor,inquit Galenus.polytrichi palearum uſtarum ſextarium unum: continet autem ſextarius harum unc. XXVIII. aluminis ſciſsilis quadrantem, aluminis rotundi quadrantem, ſpicæ nardi ſextantem,phylli unc.I,piperis unc.I,pyrethri drach.V, contuſa & cribrata, gingiuis uſq; ad dẽtium radices adhibeto. Vtile etiam exiſtit his, thus cum pipere manducatum:itemq; rubus commanducata ac ricini radix. Prodeſt etiam Eſdræ antidotus ſapa diluta ac ore retenta, eodemq; modo theriace Andromachi. Quinetiam in ueſperam potu accepta theriace magnifice auxiliatur.Scribit Archigenes,ut uerum & naturali modo ad labantes dentes accommodatum.Dentem,inquit,canis mortui in nomine eius,qui ægre habet acceptum, ſuper prunas pone, uaporemq; inde prodeuntem æger aperto ore admittat,& firmabuntur ei dentes. Similiter autem & exuſtum canis dentem cum aceto calido tritũ,ore retinendum exhibe. In his uero qui facile ab aceti ſenſu offenduntur præbe cum uino.

De dentibus lima atterendis. Cap. XXX

SOlent ferè dentes moti ac labantes reliquis eſſe prominẽtiores,maxime quũ ex uerbere hanc affectionẽ incurrerint. Quare uiſum eſt mihi eos lima atterendos eſſe,inquantum ſcilicet præ alijs prominent,ne in loquẽdo uel etiam manducãdo,eos qui obijciuntur,offendant. Adteſtatur autem & experimentum ipſum, quantum ſanè ego eius rei periculum feci. Ferream namq; limulam ad hanc rem apparaui,quo citius ac efficacius res procederet,ſi modo aliqua ſpes eſſet, moti dentis firmandi. Sit autem caput ipſius limæ obtuſum,forma nuclei,& quàm leuiſsimum.Itaq; aliquando quidem inæquales quædam dentium eminẽtiæ apparent, in quibus partes tantum aliquas lima atterere opus eſt. Aliquando aũt æquali planicie extremitates prominent,quare æquali etiã ac plana per limam attritione indigent.Oportet autem molle quoddã linteolum gingiuis ipſis uſq; ad dentium radicem adhibere. Deinde leniter ſiniſtræ manus digitis apprehendere, cauteq;, ac citra offenſionẽ limam adfricare: ne ſub manu ipſa doloris impatientia affectus æger concutiatur.Quod ſi omnino dolorem percipiat æger dum lima adhibetur, aut ob id quod uehementius digitis dentes apprehendantur, quieſcere ſtatim conuenit,interimq; collutiones dolorem mitigantes offerre:deinde rurſus,ut dictũ eſt,rem aggredi,& paulatim lima deterere. Atq; hoc non prima ſaltem die bis aut ter conari,uerum & ſecundã repetere: ita ut ægro imperes,ut neq; ſermone nimiũ utatur, neq; ullum aliquem duriorem cibum adſumat. Vtatur autem cibis ſorbilibus, aut pane madefacto. Quod ſi citra laxitatem, quibuſdam dentes præter morem augeſcant, eos ſimiliter lima atterere oportet,ac collutiones eos cohibentes offerre.

Cura dentium à ſiccitate dolore affectorũ,ex Adamanto. Cap. XXXI

QVartus iam ex ordine ſubijciẽdus eſt ægrotus, qui uidelicet à ſicca in-temperie afficitur. Eam autem efficiunt, autumnalis tempeſtatis con-ſtitutio imprimis,& uita ærumnoſa,tenui accedẽte diæta. Præterea regio ſic-ca,& ambientis nos aëris ſtatus cõſimilis. Ad hæc accedit id quod nunc ad-eſt corporis ipſius temperamẽtum ſiccum,& maxime ſi caput eiuſmodi ſic-ca intemperie eſt affectum. Sitis autem inſidet ſemper, niſi adſit frigiditas unà cum ſiccitate. Minimum etiam ſputi eijciunt ſic adfecti. Et ob ſiccitatem dolor intolerabilis ferè eos concomitatur: auſterorum & acerborũ uſus ma-xime cõtrarius eis exiſtit. Quare confectio ex moris ſæpe his uehementem dolorem induxit. Itaq; collutiones minimum adſtringentes,& mediocriter humectantes apparare oportet:aquam calidam per ſe, aut furfurum deco-ctum quoddam,aut radicis dulcis,aut ptiſanæ ſuccum,aut amylum cum ſa-pa calida dilutum:lac per ſe,maxime aſininum,maluæ decoctũ,& alia quæ-cunq; his ſunt ſimilia. Cibus autem his conueniens eſt ſuccus ptiſſanæ, mi-cæ madefactæ,cucurbitæ,maluæ,oua ſorbilia,& quæcunq; his proſunt quĩ humectatione indigent. Atq; hactenus quidem ſimpliciũ intemperierum curam oſtendimus. Manifeſta uero & hinc fit ea, quam compoſitæ requi-runt, Nimirum ex dictorum mixtura cognobiles,& ex temperatura oſten-ſorum auxiliorum curam accipientes. Verum propter eos qui ſe nuper ad hanc diſciplinam contulerunt & inexpertos adhuc, age paucis unius tan-tum compoſitæ intemperiei mentionem faciamus, quæ ut manifeſtũ exem-plum ad reliquas cognoſcendas ſtatuetur.

Inexpertorũ ratio habẽda

Cura dentium ob caliditatem & humiditatem dolo-re affectorum. Cap. XXXII

SIt ſanè regio calida & humida,tempus autem anni uernũ,& aëris quoq; ſtatus calidus & humidus,qualis eſt auſtrinus. Contingat itaque æger, qui caput habeat,quod facile eiuſmodi humiditate impleatur, cuiusq; cõ-ma plurima ſit & ſubruſa,& totius corporis temperamẽtum calidum & hu-mectum,& conſimili quoq; utatur diæta. Quis autem qui ſaltem probatus medicus haberi uelit,in hoc calidum & humidum eſſe morbum non imagi-netur? Medeberis igitur ita affecto bifariam. Si enim exceſſus naturæ conti-gerit iuxta qualitates tantum, ſcopus curationis dirigendus eſt ad alteratio-nem ſolam. Si uero unà cum qualitatum exceſſu, & humorũ multitudo ad-fuerit,palàm eſt primum oportere corpus euacuare, deinde ad temperiem reducere: cuius rei in omni corporis intemperie memorem eſſe conducit. Eum uero qui à calido & humido morbo affectus eſt, de quo nunc dicere inſtituimus,per uenæ inciſionem euacuare conueniens eſt, utpote à ſangui-nis multitudine exagitatum. Calidus enim & humidus ſanguis ipſe exiſtit. Incidere autem oportet uenam cubiti ſuperiorẽ,quæ Græcis humeralis ap-pellatur:quæ ſi non contingat,eam quæ media exiſtit. Quod ſi quid prohi-

Intemperiei omnis duplex eſt cura

beat uenæ inciſionem facere, modico & tenui uictu ſuperfluum & non ne/
ceſſarium detrahito humorem. Atq; hoc modo etiam circa reliquas compo *Victus tenuis*
ſitas intemperies operaberis: ita ut eas quæ iuxta qualitatem tantum conſti *loco uenæ*
terint, alteres, & cõtrarijs qualitatibus permutes. Eas uero quæ cum ſubſtan *inciſæ*
tia quadam conſiſtunt, humore per conueniẽtes purgationes detracto eua
cues: niſi quid & in his purgationem fieri præpediat. Reliqua autem quæ
adferre oportet auxilia, ueluti ſunt collutiones, & uictus cõſtitutio, facile ex
prædictis inuenire licet. Qui enim formam tractandi ſimplices morbos co/
gnouerit, in promptu habebit & circa mixtos conuenientia remedia inueni
re. Cognoſcitur autem affligens humor, quũ ex reliquis circa corpus ſignis, *Noxij humo/*
tum ex conſequenti dolore. Flauæ namq; bili dolor pungitiuus comes exi/ *ris cognitio*
ſtit. Pituitam uero ſequitur unà cum frigiditate diſtenſio locorũ: & fece qui/
dem ſanguinis ſiue atra bile affligente, ſenſus adeſt, uelut corpuſcula quæ/
dam in profundo confringantur: ubi uero æqualiter omnes augeſcunt, mul
titudine eorum in corpore coacervata, grauitas concomitatur. Verum enim *Sapore humo*
uero & ſapor ipſe influentis humoris, ęgro ſpecimen ſui oſtendit. Aut enim *res cognoſci*
amaritudinem, aut ſalſedinem, aut acedinem ſenſu perceptat.

Curatio eroſorum dentium, ex Galeno. Cap. XXXIII

ERoſiones & cauernæ dentium ex influxu acrium & erodentis maxime
naturæ humorum generantur: quemadmodum etiam ulcera in cute, ci/
tra aliquam externam cauſam. Manifeſtũ igitur hinc erit, quo modo ſanan/
di ſint eroſi dentes: nimirum per exſiccationem influentis uitioſi humoris,
qui ſi paucus fuerit, localia remedia ex deſiccãtibus pharmacis conflata ſuf/
fecerint: ſi uero multus fuerit influens humor, totius capitis reſpectum ha/
bere conuenit: contingit autem aliquando caput affici, ob reliquum corpus *Caput ex re/*
affectum, quare in his uniuerſi corporis curam nos gerere oportet. Archigẽ *liquo corpo/*
nes itaq; ad hos hæc remedia deſcripſit: Sori reſina terebinthina exceptum *re affici*
denti circumlinito, atq; in cauernam indito. Præclare facit & hoc: Sulphur
uiuum lycio exceptum cauernæ impone, & prius depurgatum dentem per
orbem ex eo intege: aut gallã tritam lycio aut reſina terebinthina exceptam
ad cauũ intrude, ſimiliterq; depurgato denti appone. In maximis uero den
tium doloribus ſumme prodeſt hoc: Senectam anguium uſtam ac tritam
cum oleo in mellis craſsitudinem redige, eodemq; modo, ut dictum eſt, ute
re. Aut ſenectam ipſam non uſtam dentibus adfrica, Inde enim excidẽt. aut
melanthium torrefactum cum oleo ſimiliter adhibeto: aut melãthium tor/
refactum & acri aceto adfuſo tritum cauo denti indito ac circumlinito. Siſte
tur enim eroſio, neq; quicquam addet ultra. Aliud. Melanthij partem
unam, allij dimidiam, & ſalis parum quiddam, ſimul cõtrita circumponito.
A dolore enim liberat. Proderit autem & ad eroſiones dentium uti ea quæ
ſupra ad motos dentes deſcripta eſt collutione, ex ſucco uidelicet bryoniæ
& cortice mori. Aliud. Veratrum nigrum tritum & melle cocto exce/

ptum in cauernam impone, & præmundatum ſimiliter ex eo integito dentem. Aliud. Thuris partem unam, atramenti ſutorij partes duas, contere cum paſſo, donec cerati craſsitudo fiat: utere ut dictum eſt, & cito ſedabis dolorem. Aliud. Galbani partes duas, thuris partem unam, contere cum paſſo ad cerati craſsitudinem: utere ut dixi, & eo ipſo die ſedabitur dolor. Aliud. Alumen ſciſsile in caua intrude, & à dolore liberabit.

Fel urſi Aliud. Fel urſi indito, & ab croſione liberabis. Aliud. Rhododaphnes uirgultum exuſtum & tritum, inſperge cauernis, & medeberis. Andromachi cōpoſitio, ad dētes molares, quæ eadem hora dolores ſedat. Piperis, pyretri, ſucci tithymalli, galbani, ſingulorum æquales partes galbano exceptas, cauernis impone. Aliud Aſclepiadæ. Eo, inquit, uſus adſeruaui caua dentium citra dolorem. gingiber in aceto mulſo decoctum, & probe tritum, in caua imponito, ſimiliterq; extrinſecus ad dentem admoueto. Prædare etiam facit ex duobus piperis generibus compoſita antidotus, cauis indita: atq; etiam oleo amygdalino aut nardino, aut roſacco diluta, & in uicinam affecto denti auriculam inſtillata. Aliud. Ego autem ad caua dentium cum dolore affecta, Eſdræ Antidoto utor, quam ſapa dilutam, & calefactam ore retinendam exhibeo. Mirum enim quàm dolores ea mitiget. uerum ſi ad manum non adſit, theriaca Andromachi eodem utor modo. Fomentum etiam affecto denti adhibere conuenit huiuſmodi, Origani ſicci ramulos feruente oleo imbutos ægro denti apprime. Aut ricini uirgulto ſimiliter utere: aut ſtaphida ſylueſtrem ſcalpello probe adaptatā, itemq; pyretrum adhibe ſimiliter: aut ceram ſuper affectum dentem pone, camq; cum ſpecilli extremo ignito apprime. Id enim continue facere non ab re eſt. Eſt autem & hæc quædam fomenti ſpecies: primum optime præmundato dente, hyoſcyami ſemen ſuffito. exurgentemq; hinc fumum æger admittat infundibulo adhibito, ad affectū dentē: mirū in modū etiam croſiones dentium mitigat, canis mortui dens, quemadmodū & ante dixi, eodem modo ſuffitus, & exuſtus in aceto tritus oreq; retentus. probe etiam auxiliātur uermes terreni ſuffiti. oleum quoq; in quo uermes terreni decocti ſunt, in uicinam affecto denti aurem, tepidum infuſum dolorē uehemēter lenit. Idem præſtat blattæ domeſticæ capite detracto adeps, cū roſaceo liquefactus ac auri inſtillatus. Eodem modo & hederæ albæ acinos quinque cum roſaceo tritos & in punico cortice calfactos in aurē aſsidue inſtilla. Auxiliatur etiam radicis haſtulæ regiæ ſuccus, itemq; naſturtij ſimiliter inſtillatus. Prodeſt quoq; in uicinā affecto denti narem infundere anagallidis ceruleæ ſuccum, aut radicis betæ ſuccum, aut atramentum ſutorium cum lacte.

Apollonius Apollonij. Cumini quantum tribus digitis apprehendere potes, myrrhæ, magnitudine fabæ, interioris cucumeris ſylueſtris, duplum, cum lacte muliebri in collyria redige, eaq; in utrāq; narem immitte: atq; ubi tam diu hæſerint, donec quinq; ſtadia quis curſu conficere poſsit, extrahere iube, for-

titerq;

titerq́ ipſum pharmacũ emungere. Idem etiam ad aurium dolores eodem modo ſumptum prodeſt.

Vt dens citra dolorem & abſq́ ferro extrahatur. Cap. XXXIIII

QVod ſi dentem tollere animus ſit citra dolorem, hocce pharmaco auferendus erit uehementer ad hanc rem congruente. pyretrum acerrimo aceto in dies quadraginta cõditum, deinde tritum, in uſum adſerua: qui ubi poſtulauerit, reliquos dẽtes cera præmunitos cuſtodito: ipſum uero qui dolet circumcirca purgatum hoc pharmaco integito, & poſt horæ interſtitium digitis extrahito, aut ſcalpello exigito. Aliud. Sori acerrimo aceto, ad dies decem, in ſole æſtiuo contritum ac exſiccatum, præmundato denti imponito, & excidet. Aliud. Sandarachã eodẽ modo apparatam, imponito. Aliud. Sori & tithymalli ſuccum galbano excepta depurgato prius denti apponito. Aut cucumeris ſylueſtris radicem ut pyretrũ apparatam, eodem adhibe modo. Aliud. Grana cnidia trita ac galbano excepta, circumponito, & excidet. Aliud. Præclare facit lappæ herbæ radix feruenti cinere calfacta, & denti aſsidue apposita: pauca enim mora dentes tollit. Aliud. Cucurbitæ ſylueſtris radicẽ cauo impone, & dentem eruet. Aut ipſam cucurbitam tuſam & cribratam per aliquot dies in aceto macerato, donec ad mellis ſpiſsitudinẽ redigatur: deinde in eo ipſo pharmaco ſcalpro imbuto frequenter dentem circumradito, atq́ os claudere parumper iubeto: deinde dentem digitis apprehenſum trahe, & ſequetur. Aliud. Vermes terrenos in teſta exuſtos, in cineremq́ redactos contere, & circumraſo prius denti ubertim adſperge, & per diem ac noctem excidet ſua ſponte. Itaq́ eo confidenter utere: ut myſterium enim celebratũ eſt iam ſæpe. Poteris autem & cura ſcalpelli raſionem inſpergere, idemq́ opus patrabit. Aliud. Corticem radicis mori teneriorem tritum, ad dentem quem erutum cupis, ſolum impone, & excidet. Aliud. Sori, gallam, ſtaphida ſylueſtrem, alumen ſciſſum, ſulphur uiuum, piper longum, in puluerem redige, & adiecta cedria ſubige: deinde ceram modicã liquefactam adfunde, ſimulq́ committe. Vbi uero uti uelis ex hoc, quantum opus fuerit emollito, ac depurgato prius denti circumponito. Aliud. Erucam ẽ braſsica natam frequentius ad ipſum dentem adhibe, cadetq́ ſua ſponte. Eijcit etiam dentem ſylueſtris oleæ lachryma cauo eius indita. Itemq́ rhus qua coria inficiuntur, & lachryma & ſuccus ſylueſtris fici, itemq́ tithymalli. Cauernam autem ſuperne galbano aut cera obturato.

Smegmata uaria ad denigratos, liuentesq́ ac rarefactos dentes. Cap. XXXV

LIuent aliquando dentes per uniuerſam ipſorum ſubſtantiam, non diſsimile quiddam inflammationi patientes, ob influxum uidelicet uitioſorum humorum. Quare cõſimili cum his qui eroſionem paſsi ſunt, indigent curatione: nimirum per deſiccantia pharmaca: ſuntq́ ſmegmata eis conue-

nientia. Apollonius itaque ad denigratos dentes hæc præſcribit: Sal foſſile melle ſubactum in fictili uaſe torreto, ac tritum modica myrrha miſceto, eoq; dentes confricato. Aliud. Pulegij ac ſalis æquales partes melle ſubige, ac aceto acerrimo adfuſo exure.

Aliud, quod gingiuas adſtringit. Farinam aceto acerrimo ſubactam in olla exure, ac contere, cumq; ea dentes confrica. Hoc enim & gingiuas ipſas coercet. Aliud. Communiter autem ad omnes, eiuſmodi dentifricijs utimur: radice ariſtolochiæ exuſta, aut oſſe ceruino uſto & trito, urere: nam & dentium doloribus medetur. Aliud. Cornu cerui ure, modicaq; maſtiche admixta utere. Aliud. Talos ouillos exure, ac contritis utere. Ad eadem pollent etiam buccina ſale expleta & uſta. pumex aſſatus & uino extinctus, ſepiæ teſta uſta, conchæ uſtæ, cochlea terreſtris uſta cum melle: his autem ſingulis odoris commendandi gratia parum iridis illyricæ miſcetur, aut floris iunci odorati, aut calami Indici, aut ſpicæ nardi. Optime autem facit, inquit Archigenes, tum ad dentes à dolore præſeruandos, tum ad gingiuarũ eroſionem, atq; etiam decorem dentium, pharmacum hoc: Lanas ſuccidas linteolo illigatas ure, & ſalis torrefacti tertia earum parte admixta contere, & pro dentifricio utere. Aliud. Mel & ſalem in cerati formam contrita, linteoloq; ligata exure, deinde parum iridis Illyricæ admiſce, & dentes ex eo confrica. Aliud dentifricium.

Dentifricia

Sulphur uiuum tritum dentibus adfricato. Smegma Oribaſij. Salis ammoniaci, cyperorum, iridis, ſingulorum æquales partes aliquandiu adfricato, poſtea uero gingiuas ex uino odorato colluito.

Aliud ſmegma optimum. Pumicis trientem, teſtarum ſepiæ, quadrantem, maſtiches, aluminis ſciſſi, phyllorum, cuiuſq; unciam unam. Aliud. Pumicis uſti quadrantem, teſtarum ſepiæ quadrantem, cornu cerui uſti ſextantem, ſalis aſſati ſextantem, ſpicæ nardi trientem, cyperorum unciam unam, coſti ſcrupulos IIII. Smegma pulchrum. Marmoris drach. IIII, phyllorum unc. I, amomi unc. I, cornu cerui uſti ſextantem, balauſtiorũ unc. I, iridis ſeſquunciam, maſtiches drach. IIII, myrrhæ drach. VI, coſti drachmas III. Bouis etiam talus uſtus optime dentes extergit, motos firmat, affectos à dolore liberat.

Talus bouis

Aliud dentifricium, quod oris odorem commendat, dentes dealbat, & ab eroſione ac labefactatione cuſtodit.

Nitri, teſtarum ſepiæ, myrrhæ troglodyticæ, æquales partes committe, ac utere. Aliud optimum. Aluminis ſciſſi ſeſquunciam, maſtiches unciam unam, iridis unciam unam, roſarum calyces ſiccos unciam unam, contritis utere, & aqua calida inde os collue.

Aliud dentifricium. Buccinorum uſtorum, ſalis torrefacti, teſtarum ſepiæ uſtarum, ſcobis marmoris proconeſij, ſingulorum unciam unam, coſti ſcrupulos octo, contuſis utere.

Aliud

Aliud, Timocratis, quod ad gingiuas humore prægnantes & cruentas: ad putredines, parulidas, hoc eſt gingiuarum inflammationes, motos dentes, dolentesq́; omnia item oris uitia prodeſt. Accipe perdicij herbæ foliorum teneriorum modium Italicum, ſalis albi & tenuis ſextarium unum, mellis ſextarium unum, contunde ſimul ac in maſſam molliorem redige, quam in ollam coniectam luto obtura: ita ut circa os operculi foramẽ relinquas, per quod cum uirga agitetur. tam diu autem ſuper prunas poſitam torreto, quouſq; fumus inde procedẽs purus uideatur. tum ſane ab igne ablatam frigeſieri ſinito: atq; piperis longi drach. IIII accipito, piperis albi drach. V, piperis nigri drach. VI, pyretri drach. VI, aluminis ſciſsilis uſti & cum uino auſtero extincti drach. II, pumicis uſti, zingiberis, hyſſopi, pulegij, ſeminis apij, ſingulorum drach. II, mentæ ſiccæ drach. III, iridis drach. III. hæc omnia in ſole prius exſiccata, contundito ac cribrato, ijsq́; quæ in olla uſta ſunt admiſceto, ac utitor. In aliquibus uero, utpote in frigidis dentium affectionibus, hæc magis conueniunt, ſiue ex potu frigidæ, aut pomorum frigidorum comeſtione ſint obortæ. Conueniunt etiam his qui à frigido humore afficiuntur, ubi prius per collutiones ac manducationes pituita ſufficienter fuerit detracta.

De ancylogloſsis & qui uix loqui poſſunt. Cap. XXXVI

ANcylogloſsi quidam fiunt ex natiuitate, quidam uero ex aliqua affectione. Ex natiuitate fiunt, quum membranę inferiores quibus lingua innititur, duriores & mutilæ à natura ſunt productæ. Ex affectione autem *Ancyloſis lingua* ancyloſis & incuruatio linguæ contingit, pręcedente ulcere, & cicatrice dura ſub lingua relicta. Qui hoc modo affecti ſunt difficulter loquuntur, quare etiam Mogilali à Gręcis ſunt appellati. *Mogilali* Qui uero ex natura ancilogloſsi exiſtunt, principio quidem tarde in ſermonem prorumpũt, ubi uero loqui cœperint, citra obſtaculum & ſatis feſtinanter loquuntur. Impediuntur tamen in prolatione nominum aut uerborum, quorum alias difficilis pronũciatio exiſtit, ueluti in quibus R, aut L, aut K literæ, frequenter occurrunt: hos ſanè adhibita manu per ſolam chirurgiã curare oportet. Ad eam itaq; perficiendam ægrum deſidere oportet, eiusq́; linguam ſurſum ad palatum attollere: & ſi quidem membranæ ipſæ curuitatis cauſa exiſtãt, incuruo uncino eas apprehenſas & extenſas exſcindere, animaduerſione habita ne ſimul ſubiacẽtes uenas diſſecemus. Si uero cicatrix curuitatis cauſa fuerit, ſimiliter uncino apprehenſa extendatur, & quicquid durum adeſt, & quod cum naturali carne non conſentit exſcindatur. Ab opere autem patrato aqua frigida aut poſca os colluant: poſtea inſpergatur manna thuris, imponanturq́; linamenta conuulſa: ſequẽtibus uero diebus curetur ulcus collutione aquę mulſæ, aut illitione unguenti Ægyptij, linamentis conuulſis ſimul impoſitis, ut per eorum interſtitium cicatrix diducta, coaleſcat, neque rurſus eadem cicatrix relinquatur.

Ad ra-

Ad ranunculum ſub lingua. Cap. XXXVII

AD ranunculũ ſub lingua: eſt autem tumor earum quæ ſub lingua ſunt partium, præcipue uenarum: utendum ſanè ijſdem remedijs quæ ad aphthas oris ulcera deſcribemus, maxime tamen his quæ ſunt ex eis fortiora. Proprie aũt eis proſunt etiã hæc: æruginis raſæ, chalcitidis, gallæ, æquales partes inſperge. Cum paſſo potes etiam pro collutione uſurpare. Aliud.

Farinam erui cum melle, præfricatis locis, illine. Aut etiam gallam tritam cum melle, aut roſarum ſemen eodem modo. In corporibus autem molliori ſenſu præditis, rhoem rubrum cum melle: aut rhois drach. VIII, florum roſarum drach. IIII, croci drach. II, coſti drach. II, miſyos, æruginis, æquales partes, commiſce, & cum his locos ſub lingua confrica. Decoctum uero foliorũ oleæ colluant aſsidue. Aliud. Nuces iuglandes ueteres integras, unà cum cortice exuſtas contere, deinde piperis grana XII adijce, thuris grana mediocria III. hæc cum melle ſufficienti mixta illinito, & miraberis. Aliud. In inueteratis uero & perfectæ ætatis, eas quæ ſub lingua ſunt uenas diſſecato. Extrinſecus uero mento adhibendum ex ouis pharmacum. Magis autem conuenit id quod Græci uocant Sphærion. Aliud. Artemiſiam maxime uiridem cum ſale tritã ad locos ſub lingua adfricato.

Ad linguam inflammatam, deſquamatam, ac tumentem. Cap. XXXVIII

GLaucium in cote cum aqua dilue, coq; locos illine, & eodem die ſedabitur. Aliud, ualens etiam ad linguæ exulcerationem.

Linguæ inflatæ Rhois antiqui folia manducent & expuant. Vbi uero lingua infletur, doloreq; afficiantur eius obliqua, ſimiliter & mandibula, ita ut loquela præpediatur, folia oleæ tenera trita, & oleo perfuſa, illinito, egregie enim auxiliantur. aut origanum paſſo decoctum colluendum exhibeto: aut pruni folijs cum melle tritis utere. Ad linguam uero, cui ſuperficies inſtar ſquamarum aut corticis decedit, optime facit, amurca æreo uaſe, donec cogatur, decocta, & illita. Ad linguam putreſcentem, & ferè demortuam.

Succum foliorum uitis albæ cum miſy permixtum illinito: depurgat enim, & carne replet. Quidam etiam hic mel adijciunt. Vt uero ad cicatricem perducatur, radicem uitis albæ, contritam & cribratam inſperge. Melius autem erit eam melle permiſcere, ne diſsipetur. Ad linguæ abſceſſus.

Quod ſi abſceſſus in lingua fiat, furfures in aqua decoctos donec liquor lubricus fiat, percolato, & huic ſucco mel adijcito. Simulq; calidũ ore detinendum exhibeto. Hoc autem ſæpe facere oportet. Aut enim abſceſſum diſcutiet, aut rumpet. A ruptura uero florido ficco utendum.

Ad aphthas, hoc eſt oris ulcera, ex Galeno. Cap. XXXIX

QVæ in ſuperficie oris fiunt ulcerationes, Græci aphthas appellant, habentes in ſe quiddam igneæ caliditatis: fiunt autem ut plurimũ infantibus, quum uitioſum exiſtit lac nutricis, aut aliàs puer non probè cõcoquit:

facile

facile autem medelam recipiunt, utpote quæ ex his quę mediocriter adſtringunt, ut plurimum contingit. Aliquando tamen diuturniores exiſtunt, ob temporis uidelicet tractum, indiſſolubili quodam marcore emergente, aut etiam ea quæ appellatur Nome, malo nimirum ſemper ulterius ſerpente. *Nome* Fiunt etiam aliquando in his, qui ad perfectam ætatem peruenerunt, tum propter uitioſorum humorum ad os defluxum, tum propter acredinem eorum quæ bibuntur ac comeduntur. Cognitio omnium facilis eſt, utpote uiſui ac tactui ſubiecta. Ad tactū quidem, calidiores quàm cōuenit loci fiunt, tumoresq́ excitantur. Viſu uero cognoſcuntur ob colorem. Quæ enim rubicundiores exiſtunt, ſanguinei humoris dominium indicant: flauiores, bilis amarulentæ: albidiores, pituitæ. Liuentes uero & nigrefactæ, bilis atræ. Etenim qui iſta probè diſcreuerit, ſingulorumq́ ſimpliciū uirtutem cognouerit, facile cōſtituet modum utendi tum ſimplicibus tum compoſitis pharmacis: conſideratione ſimul ſuper corporum naturis habita: num ne molles ſint, & humectæ: an duræ, & ſiccę. Siquidem fortioribus corporibus, fortiora etiam remedia ſunt adhibenda: imbecillioribus autem molliora: infantibus itaque conuenientia ſunt, ea quæ in cibis eis offerunt mulieres, uelut eſt lens cum modico pane, & medulla ceruina aut uitulina. Oportet autem miſcere cibis aliquid ex malis acerbis, pirisq́ ac meſpilis: aliquando etiam lactucæ quiddam & intubi, ac portulacæ cibo admiſcendum eſt, inflammata uidelicet ulceratione exiſtente. Quod ſi infans ipſe cibum capere nō poſsit, nutricem eius huiuſmodi uictu curare oportet: necnon ora infantium pharmacis conuenientibus illinire. Si quidem enim ſubrubræ infantium ulcerationes fuerint, à principio cum his quæ mediocriter adſtringunt & refrigerant: conſequenter uero his, quæ citra mordacitatem diſcutiunt. Si uero ſubflauæ ulcerationes fuerint, ijſdem ſimiliter eſt utendum. Ad maiores uero pueros, pharmacis eiuſdem generis facultate prędítis utaris, uiribus tantum ipſorum auctis ac extenſis. Ad eos autem qui iam perfectę ætatis exiſtunt, durioraq́ corpora habent, efficacioribus remedijs utimur. Moderata itaq́ remedia ad oris ulcerationes recentes hæc ſunt. Omphacium in uino diſſolutum aut mulſo, rhus culinarius eodem modo. Pro infantibus in principio ſufficit flos roſarum, ipſæq́ roſæ ſiccæ cum mulſo, aut melle roſaceo. Inueterato autem iam malo, in minoribus quidem pueris admirādam opem contulit hoc, inquit Aſclepiades. Remedium Aſclepiadæ. Gallas contuſas aqua decoque, & cum decocto percolato parem menſuram mellis permiſce: rurſusq́ decoque, donec ad mellis craſsioris ſpiſsitudinem redigatur: eoq́ ut maximo remedio utere, ita ut locis illitum ſatis diu digitis adfrices, aut tomento lanæ purpureæ digito circumuoluto locis apprimas. In his uero qui perfectioris ætatis ſunt, durioraq́ corpora habent, in uniuerſum ſatis mihi fuit crudo miſy uti, cum uino adſtringente: quod ſanè tum intendit, tum remittit uires ſuas, iuxta uini uim aut magis aut minus adſtrictoriam,

Facillima ratio curandi

atq; etiam ſecundum quod denſior aut liquidior uini & miſyos mixtura apparatur. Alijs autem & qui adhuc fortioribus indigent remedijs, & cum uino & cum mulſo utile exiſtit. Neq; uero malum pharmacum his chalcitis exiſtit cruda cum oleo trita. Illiniuntur autem ex his pharmacis, ſolæ particulæ oris affectę. Quod ſi collutiones obtulerimus ſiue mediocriter, ſiue intenſe adſtringētes, ea cautione utemur, ut fortioribus corporibus fortiores, mollioribus imbecilliores exhibeamus. Porrò ſi in putredinem aphtha uertatur, non conuenit amplius aphtham, eam affectionem appellare. Neque enim ea quæ aphthas ſanant pharmaca, his adhibemus: ſed fortiora, qualia quædam in capite De cruſtis oris, paulo poſt dicentur. Atqui ſi putreſcere incipiant, maxime in infantibus, prædarè facit pręſcripta ex decocto gallarum & melle illitio, & anthera ſtomatica cum melle illita, & id quod ex toſarum floribus conſtat: rhoe, croco, & coſto, quod ad columnellas inflāmatas deſcribetur, ſiccum pharmacum: oportet autem id illinire cum melle. nec minus egregie facit centaureæ minoris exuſtæ cinis illinitus cum melle, & ſphæritis, hoc eſt cupreſſi pilulæ, exuſtæ eodem modo. Proprie autem, inquit Archigenes, facit cornu ceruinum uſtum, tritum, & adfrictum. Ad aphthas autem quæ proſerpunt ſumme efficax eſt, fœniculi radix uſta, per ſe & cum melle illita. Itemq; amurca in æreo uaſe, donec in mellis craſſitudinem cogatur decocta, ac illita.

Sphæritis

Aliud, quod & ad aphthas & ad reliqua oris ulcera conducit. Aluminis ſciſſilis ſextantem, gallarum unciam unam, conterito, ac oleo ſubigito, aut digito in oleo madefacto ſiccum excipito, eoq; exulceratos locos quàm plurimum extergito. Detrahit enim cutem, aſperitates tollit, ulceraq; ad cicatricem perducit.

De gurgulionis affectionibus, ex Galeno. Cap. XL.

Gurgulio, columnella, uua

GVrgulionem quidam etiam columnellam appellant, uocatur & uua, quo nomine etiam accipienda eſt quædam in eo affectio, quum ſcilicet uuæ acino ſimile, ſummum gurgulionis apparet. Lorum uero uocant aliam quandam eius affectionem, quum ex ſuffitu nimium ignitus gracileſcit, & loto ſimilis propendet. Verum hę adfectiones raro circa gurgulionē accidunt: inflammatur autem frequentiſsime. Euenit etiam aliquando, ut citra inflammationē nimium humectus laxior fiat: uelut in deſtillationibus continuis contingit: itaq; inflammatione incipiente repellentibus pharmacis opus erit, quę adſtringentis facultatis eſſe oportet. Et ſi quidem moderatus fuerit humorum influxus, ea quæ moderate adſtringunt ſunt adſumenda: ubi uero fortius inualuerit, acerba etiam ſunt adiungenda. Collutiones igitur moderatæ ſunt, ex palmis decoctis, aliquando in ſola aqua, aliquando etiam adiecto modico melle. Similiter autē & ex roſis, radice dulci, pampinis uitis, rubis, lentiſco, terebintho, ſorbis, cypero, & ſiliquis. Itemq; ex radice mori, hypociſtideq; & malis cotoneis, ac piris auſteris. His autem fortiores

Lorum

tiores exiſtunt,myrti,& baccarum eius decoctum, & uirgultorum mollium
ilicis,& uniuerſi quercini generis,ſimiliterq́; & glandium:itemq́; decoctum
meſpilorum & cornorum. Præclariſsimę autem omniũ facit decoctum gal-
larum,rhois culinarij,eiusq́; quo coriorum infectores utuntur, ſpinæ Ægy-
ptiæ,myricæ,aut ericæ ſeminis,utriuſq; mali punici floris & putaminis.Ho-
rum unumquodq; & ſingulatim & cum alijs decoctum in aqua,gargariſan
dum exhibere oportet.Mirum uero quantum eorum mixturæ, ſimplicium
& immixtorũ uſum excedunt. Vtilis eſt etiam affrictus cochlearij frigidiſsi-
ma aqua repleti,& poſca frigida in balneo colluta.Conuenit quoque arida
trita gurgulioni admouere:ita ut ſubmiſſe & paulatim ad ſuperiorem & ex-
trinſecam regionem adferantur,& per cochleare aut ſpecilli cõcauum ſupra
linguã immittantur.Itaq; ex aridis moderata ſunt,roſæ ſiccæ,& flos earũ,&
prędictarum plantarũ germina exſiccata,hypociſthis,rheõponticum,lapis
coriariorum quo calciamenta ut reſplendeant expoliunt,à Gręcis ageratos, *Ageratus*
uelut non ſeneſcens,appellatus: & is quoq; qui ſamius aſter appellatur, & *lapis*
omphacium ſiccum.His imbecilliora ſunt minorisq́; acrimonię,gummi,tra
gacanthus, ſarcocolla, & amylum, quibus utendum erit ubi gurgulio à ni-
mium adſtringẽtibus remedijs fuerit compreſſus,aut à mordentibus ac diſ-
cuſſorijs irritatus.Fortiora prædictis ſunt,lapis hæmatites, necnõ phrygius
uſtus,minium ſinopicum,& terra lemnia,quæ appellatur ſphragis,diphry-
ges,ſemen Ægyptiæ ſpinæ,rhus culinarius.Adſtringunt enim hæc euiden-
ter,citra tamen exaſperationem . Acerba autem ſunt , balauſtia, & cytini,&
malicorium,ac galla . Adſtringunt etiam ſufficienter omnia aluminis gene-
ra.Atq; hæc quidẽ ſimplicia ſunt huic loco conuenientia. Ex quibus & com *Componen-*
poſita fieri poſſunt,quum uehemẽti molle & lene quoddam adiungimus, *di pharma-*
aut diſcuſſorio quiddam adſtringens admiſcemus,iuxta temperaturam cor *ca modus*
poris cui medemur . Diuturnæ autem adfectioni impoſsibile eſt per repel-
lentia perfectum auxilium adferre,maxime ubi ægroti corpus plurimo hu-
more repletum,aut affecta particula natura debilior extiterit. Itaque paulo
poſt omnino aliquid ex diſcutientibus ad adſtringentia eſt adijciendum.Si
uero uehemens adfuerit dolor,etiã ea quæ eum mitigant adnectemus,atq;
quum multa omnino ſint quæ diſcuſſoriam uim obtinent,à mollioribus eſt
incipiendũ.Ab acribus enim inflammata exacerbantur.Ob eam igitur rem *Compoſita*
compoſita in uſum uenerunt, tum ad reliquorum membrorum inflamma- *cur inducta*
tiones,tum ad eas quæ fiunt in gurgulione, ueluti quum alumen miſcemus
cum iride Illyrica, aut thure, aut myrrha. Tu uero perſpecta caloris in ipſa
inflammatione magnitudine,conſyderataq́; influxus ad eam multitudine,
atq; amplius in toto corpore humorum quantitate ac copia perpenſa , uel
eorum quæ adſtringunt,uel quæ diſcutiunt augebis mixturam . Optimum
autem pharmacum ad inflammatos gurguliones , tum in principio,tum in
uigore adhibitum exiſtit hoc: rhois culinarij drach. VIII, florum roſarum

drach.IIII, croci drach.II, coſti drach.I, contuſa & cribrata in uitro repone. Vſu uero expetente dimidium cochleare in duobus aquæ mulſæ aquoſioris cyathis diſſolutum ad gargariſandũ adſumatur. Vtilis eſt etiam eis paſtillus ex croco, qui iris à quibuſdam appellatur. Complectitur autem myrrhæ drach.V, aluminis drach.centum, croci drach.VIII, diſſoluitur in uino. Quidam etiam aloen adijciunt, quam nos reprobamus. Hic itaq; paſtillus fluidioribus, & magis humectis inflammationibus ſumme conuenit, dilutus in uino ac illitus. Miſcetur etiam gargariſmis. In corporibus durioribus prodeſt quoq; paſtillus Muſæ. Prodeſt etiã efficaciſsime paſtillus Andronis, quem Aſclepiades deſcripſit, lapidis agerati drach.IIII, floris lapidis aſij drach.IIII, terræ ſamiæ drach.IIII, aluminis ſciſsi drach.IIII, croci torrefacti drach.I, gallarum drach.II. contritis utere. Hoc etiam nos uſi ſumus, inquit Galenus, optimumq́; ſæpe ſumus experti: præter quàm quod ſtatim à principio, & quum rubicundus & calidus exiſtit inflammationis tumor, minime adhibendus uidetur. Vbi uero diutinum adeſt malum, & corpus prius eſt euacuatum, ſemel tantum in uſum aſſumptus, magnam ſtatim oſtendit utilitatem. Ad laxatam columnellam. Gallarum drach.XXXI, diphrygis drach.XII, illini cum melle. Aliud philoſophi. Apparatur temporis neceſsitate inſtante. Inueteratum enim uires amittit. Nuces uirides accipe & exſiccato, & palmarum oſſa ubi uelis ſufficienter exurito, & amborum æquales partes miſceto, ac ſiccis tritis utitor. Sufficiẽter enim diſcuſſoria exiſtunt. At uero quum in alijs adfectionibus, tum ad colũnellas citra inflammationem laxatas, gallæ omphacinæ, ſalis ammoniaci, amborum æquales partes, per cochleare admotæ, præter opinionem auxiliantur. Præclare facit & in his, cyrenaicus ſuccus tritus adhibitus: qui ſi non adſit, ipſum laſer.

Paſtillus ex croco, iris appellatur

Paſtillus Andronis

Aliud, ad columnellas laxatas. Mellis libram I, florum roſarum ſexuncem, aluminis beſſem. Alumen & mel ſimul decoquito, deinde reliqua trita adijcito, ac rurſus paulutum decoquito, eoq́; utere aliquando aqua calida diſſoluto, aliquando aqua mulſa ad gargariſſandum, aliquãdo quoq; eius illitu ipſam columnellam eleuabis. Bonum hoc remedium eſſe adſtruit Galenus, eoq́; uti iubet.

Aliud, quod & columnellas iam excidendas ſanat: facit idem & ad ulcera gingiuas depaſcentia, omneq́; oris ulcus ſerpens.

Seminis ſpinæ Ægyptiæ, gallarum, fructus myricæ, balauſtiorum, phyllorum, aluminis ſciſsi, caſsiæ, ſingulorum æquales partes. Vtere ſicco.

Aliud, Aſclepiadæ. Roſarum ſiccarum non madefactarum, faſciculum manipularem unum: fimi columbini agreſtis ſicci ex ipſis nidis detracti drachmas III, zingiberis drach.VIII, gallarum omphacitidum numero XLV, contuſa & cribrata per arundinem inſufflato.

Aliud, ſiccum, ad ualde laxatas columnellas, itemq́; tumentes.

Piperis drach.I, aluminis ſciſsi drach.II, gallarum drach.II. contritis utere: eueſtigio

e veſtigio enim eas firmant.

Aliud patabile, quod & ad laxatam & ſuffocantem columnellam ualet. Nitrum tritum digito excipe & adfrica, deſtillabit enim inde plurima pituita, eaq; cruenta, & ſanabitur. Aliud naturale, Philumeni. Picem liquidam accipe, eaq; extremum pollicis tui infice, alteraq; manu ſincipitis capillos diſtende, ac picem illine. Recurret enim ſtatim uua. Quod ſi quis omnino ab adflictione uuæ & tonſillarum ſecurus eſſe uelit, quotidie per morborum interualla quũ lauatur, & à calido lauacro egreditur, frigidã aquam ſorbẽdo deglutiat. Quod ipſum & ad tuſsim, & lateris dolorem, humidiſq; ſtomachi uitijs, multis utile fuit. Per ea itaq; quæ dicta ſunt in naturã ſuam reducere gurgulionem oportet, omni conatu & molimine adhibito, neq; feſtinandum ad eius exciſionem. *Philumenus* *Frigidæ aquæ ſorbitio*

De ablatione columnellæ, ex Galeno. Cap. XLI

QVod ſi continue adfligat columnella, periculumq; ſit ne ſuffocatio aut tabes inde inferatur: aut quum gracilis & loro ſimilis fit, propterea quod alimentũ non ſentit, quod ſanè aliquando accidere ſolet: aut quum laxitatem patitur: fit enim & hoc in aliquibus: tunc ſanè refert utrum excidatur, an non. Optima eius auferendæ oportunitas exiſtit, quum ſuffocatio urget, ut tum imminente periculo, ægroto auxiliũ feramus: itaq; quo manum commodius adferas, æger in ſplendenti & claro loco collocetur: & tunc quidem os eius diducatur: mox uero immiſſo forcipis extremo, ipſa colũnella producta obtorqueatur. Obtorta enim uelut ſtupida efficitur, & illaqueata curuatur citra magnam ſanguinis eruptionem. Quapropter immorari oportet aliquandiu, ac eam detinere quouſq; æger tolerare poſsit: tuncq; auferre non ſupra forcipem inciſione facta, ſed ad eius fundum. Quum enim pelliculis referta ſit ipſa columnella, & ob laxitatem cedat, prolixa ſanè inſpiciẽtibus apparet. Vnde multi inexperti medici, ſiue per errorem, ſeu per ignorantiam altius incidentes, eam funditus auferunt, maximiq; incommodi autores ægro exiſtunt. Quare relinquere oportet fundum eius circa palatum. Ab exciſione autem ægro offerenda eſt poſca diluta, qua leniter os colluat donec ſanguis ſiſtatur. Sequentibus deinde diebus ex radicis dulcis & palmarum decocto gargariſmus exhibeatur. Similiter & illitiones ad tonſillarum inflammationes deſcriptæ. Porrò Galenus ait, ab exciſione ſemper diphryge utor, donec cicatrix obducatur. Cicatricẽ enim tum huius membri, tum reliquorum omnium exulceratorum probe conſtringit ac committit. *Columnella obtorquenda* *Diphryges cicatricem obducit*

De oris inflammationibus. Cap. XLII

QVum uniuerſum corpus multitudine humorum redundat, aut unius tantum alicuius noxij humoris multitudo in corpore augeſcit, conuenienter utimur inciſione uenæ, aut purgatione, aut clyſteri, & abſtinentia ciborum. Quod ſi neutrum horum adfuerit, ad localium auxiliorum opem ſtatim confugimus: in principio quidẽ reprimendo per ea quæ adſtringunt

d 2 & frige-

& frigefaciunt. Ex adſtringentium ſylua eſt atramentum ſutorium, & ſimilia. Verum adeo fortibus, & quæ ſimul uim uenenoſam complectuntur ac nociuam, minime conuenit uti ad oris adfectiones ſanandas, niſi magna cogente neceſsitate. Plurimum enim nocumentum infert, ſi quid ex his ad ſtomachum ac uentriculum fuerit delapſum, aut ad aſperæ arteriæ extremum & pulmonem. Ineſt autem huiuſcemodi remedijs & circa guſtum inſuauitas quædam, quæ quidem uſus tempore moleſtiā infert, & permanet etiam totam diem. De fœminis quid attinet dicere? maxime opulentis, quæ in totum pharmacorum ad os deſcriptorum adfrictum ægre ferunt. Iam & uiros quoſdam uideas, qui non ob delicias ſolum, ſed ex natura faſtidientem ſtomachum habent, atq; huiuſmodi pharmaca non ferunt. Itaq; ea quę ex ſtomaticis appellatis pharmacis, hoc eſt quæ ori conueniūt, mitiora exiſtūt, crocum complectuntur & myrrham & alumen. Cæterum confectio ex moris, & malis punicis, & ſimiles quędam, cum ſolo melle medentur, habentq; guſtum amplius ſuauem. Quin & confectio ex ſucco nucum cum ſolo melle apparata ſuauem exhibet ſaporem. At uero ſuccus mororū pro debiliore habendus eſt pharmaco. Fortius uero & quod nulli inferius exiſtit, eſt ſuccus corticis nucum. Inter hæc medium tenet, quod ad uim adſtrictoriam attinet, ſuccus mororum naſcentium in rubo. His ſingulis admiſcere potes, ſiquidem uehementius efficere uelis pharmacum, ſuccum uuæ acerbæ nondum maturæ, pari pondere, aut ſi id non uideatur, eius dimidium.

Stomatica pharmaca ori cōueniūt

Andromachus conijcit, croci, myrrhæ, ſucci uuæ acerbæ immaturæ, aluminis, ſingulorum drachmam unam.

Illitiones ſtomaticæ ori commodæ. Cap. XLIII

Confectio ex moris.

Eras medicus

Confectio ex moris ſic adparatur, quemadmodū docet Eras: ſucci mororum heminas V, uini auſteri heminam I, mellis heminam I. Succum unà cum uino decoquito, donec ad limi craſsitudinē redigatur: deinde adiecto melle rurſus decoque, donec probe cogatur: deinde in pila eis admiſce croci ſeſquidrachmam, zingiberis ſeſquidrachmam, omphacij ſicci ſeſquidrachmam. Optimum autem eſt omnibus oris illitionibus ſimul incoquere, radicis dulcis drach. VIII, ad eiuſmodi ſanè menſurā, qualem præſcripſi. Eſt enim radix dulcis natura mitis, & ob id aſperitatem ex adſtringentibus illatam lenire potens. Facit, inquit Eras, hæc confectio tum ad tonſillas, tum ad inflāmationes oris, illita, & gargariſmi modo colluta. Poteris autem ſuccum mororum cum ſolo melle adparatum, in uſum recondere, ob dulcedinem ori commendandam.

Radicis dulcis uſus

Confectio ex malis punicis, Galeni.

Accipe mala punica in uigore perfecta, matura, & recentia, ita ut ex triplici eorum differentia, dulcium, acidorum & auſterorum, æquales partes unà cum corticibus in mortarium coniectas, contundas, & ab eis ſuccum exprimas: deinde confectionem adpares hoc modo. Conijce ſucci heminas V,

mellis

mellis heminam I, radicis dulcis drach. VIII. Primum uero ſuccum cum radice dulci decoquito, ac percolato, deinde adiecto melle ſimul coagmentato, & utitor. Hæc confectio commodius exhibetur his qui oris inflammationem patiuntur, habentq; ſimul ſtomachum fractum & qui cibum auerſatur. Vtilis eſt etiam bibita ad alui adfectiones. Expedit autem ei, ueluti reliquis oris remedijs adijcere, in principio quidem ea quæ adſtringunt, circa uigorem, ea quæ concoquunt, iuxta inclinationem, ea quæ diſcutiunt. Facit etiam ad oris ulcera, & quæ adpellantur Aphthæ.

Confectio ex malis punicis, Aſclepiadæ.

Pharmacum ad os proſpere accommodatũ, quod etiam ad ulcera ſerpẽtia conducit. Succi mali punici Italicas chœnices VI, mellis libram I, croci drachmas IIII, myrrhæ drach. IIII. Succum per ſe ſatis diu decoquito: deinde adiecto melle ruſus donec probe coagmentetur, decoquito: poſtea in mortario crocum & myrrham ſimul committito, atque hoc, ut maximo remedio, utitor.

Remedium oris ex muſto, Andromachi:
quo, inquit, ut pulcherrimo utor.

Gallarum lib. I, rhois quo coria inficiũtur chœnicem I, muſti optimi ex uua aminæa alba chœnices VI. gallas contuſas unà cum rhoe per diem & noctem in muſto macerato: deinde ad quartas decoquito, & per linteolũ percolato: ruſumq; ſuccum donec mellis ſpeciem accipiat, decoquito, & adiecta croci drach. I, aluminis ſciſsi drach. I, zingiberis drach. I. probe miſceto & in uſum recõdito. Facit enim & ad aurium & ſedis quoq; exulcerationes.

Confectio ex ſucco uuæ acerbæ, Sorani.

Illitio ad os adparata ex ſucco uuæ acerbę, incipientibus inflammationibus accommodata. Valet etiam ad humore prægnantes gingiuas, & ulcera pura tonſillarum. Succi uuæ acerbæ ad coagmentationem decocti chœnicem I, florum roſarum drach. XII, croci drach. IIII, mellis heminam I. adpara ut prædictum eſt. Eodem modo etiam adparatur cõfectio ex ſucco malorum cotoneorum, & pirorum, piraſtrorumq; & meſpilorum, ac mororum rubi; ſimiliterq; ex aliorum pomorum ſucco, atq; item cornorum: niſi quod plus mellis injicitur ad ea quæ magis adſtringunt. Succus enim pirorum & reliquorum pomorum aliquãdo æqualem portionem mellis admittit. Eorum uero quę plurimum adſtringunt, ueluti eſt ſuccus corni, aliquando duplum mellis ſuſcipit. *Confectio ex ſucco malorũ cotoneorum* *Confectiones uariæ*

Confectio ex nucibus, Galeni.

Fit etiam ex ſucco uiridium nucum pharmacum ori commodum, hoc modo. Extrinſecum corticem nucis uiridem, quo tinctores utuntur, in pilam coniectum contunde, ſuccumq; expreſſum per linteolum excola: eiusq; heminam I, mellis tantundem, & radicis dulcis drach. VIII, hoc modo committe. Succum unà cum radice dulci uſquequo cogatur decoque, & percola: deinde adiecto melle ſimul decoque rurſus, ac utere iuxta eam quam deſcribemus methodum. Eſt itaque pharmacum ex nucibus omnium efficacisſimum. Verum ſtomacho

farmaco ex nucibus omnium
Efficacissimu

 uti-

utiliſsimum exiſtit id quod ex malis punicis eſt confectum.

Summaria doctrina de uſu omnium illitionum ad os adparatarum. Cap. XLIIII

IN principio inflammationum, omnibus oris remedijs utiliter quiddam ammiſcetur ex his quæ reſtrictoriæ facultatis exiſtunt ac repellunt. Quapropter commodum eſt ſolum ſuccum cum melle adparare ac reponere. Sunt autem reſtringẽtia parabilia quæ in principio miſcere conuenit: roſæ, flos carum, baccæ myrti, myrtus ipſa, lentiſcus, rubus, omphaciũ. Poſt hæc cytini & balauſtia, mali punici cortices, gallæ, ſemen ſpinæ ægyptiæ, omnia aluminis genera, rhus tum culinarius, tum quo coria inficiuntur: horũ unum quodq; aqua decoquitur donec probe cogatur, atq; ita percolatum illitionibus commiſcetur. Optimus eſt etiam mali punici ſuccus in principio ammiſtus. Frangenda autem ſunt ipſa mala ac contũdenda in mortario unà cum corticibus ſuis. Deinde exprimenda ac percolanda decoquendaq́; donec in totum cogantur, atque ſic in præſentes illitiones ex eis ammiſcendum eſt. Quod ſi ſumptuoſius adparare uelis pharmacum, nempe diuitibus utendum, adijcies corticem caſsiæ, indicam nardum aut celticam, aut folium malabatri. Poſt principium autem ubi conſtiterit influxus, ſufficit confectio ex moris, croco modico ac zingibere adiecto, ad inflammationis concoctionem. Quum uero ad uigorem peruenerint inflãmationes, parum utendum eſt illitionibus oris. Verum collutionibus & gargariſmis mitioribus inflammationem concoquere oportet, uelut eſt ea quæ ex furfuribus fit, & radice dulci. Aliquando etiam remedium oris ex caricis conſtans gargariſſandum exhibere conuenit aqua mulſa permixtum, aut ſapa calefacta, aut cum ſola aqua calida, non præſente melle aut ſapa. Optimum cenſetur circa inflammationum uigorem oleum lentiſcinum conduplicato linteolo calefactum & ore retentum: uerum cauendum ne ſit inueteratum. Vbi uero iam concocta fuerit inflammatio, & dolorum uehementia quieuerit: tum ſanè & diſcuſſoria ad oris remedia admiſcemus, cuius generis ſunt, hyſſopum, pulegium, thymus, calamintha, thymbra, menta, in aqua mulſa decocta & percolata, ita ut ex decocto cuiuſcunq; tandem iſtorum oris remedium permiſceatur. Ex parabilibus diſcuſſorijs eſt decoctum caricarum melle dulcoratum. Verum ſingula prædicta efficaciora fiunt, ſi diutius coquãtur. Fortius autem prædictis exiſtit ſpuma nitri, & nitrum ipſum maxime Bernicarium uſtum, atque nitro adhuc potentius eſt ſulphur uiuum. Porrò ad diuturnas & obduratas inflammationes adhibenda ſunt ea quæ præclarius diſcutere poſſunt: & mixta quoq; conijciuntur, de quorum numero hæc ſunt. Si diuites exiſtant ægri, coſtus, & amomum, & quod appellatur macer, perquàm

Macer calidum & adſtringens: & ſuccus ſanè cyrenaicus ad diſcuſsionem obduratarum inflammationum aptiſsimus, aut aliquis eorum qui ei ſucceſſerunt, uelut eſt laſer. Pauperibus autem pro ſumptuoſis illis pharmacis adijcere

conuenit

conuenit dictamnum, aut acorum, aut meon, aut pyretrum, aut parum cardamomi, aut ſinapis. Sit autem pondus ſingulorum quæ adijciuntur, iuxta eam quam in principio diximus apponderationem. Nimirum ut ad libras quinque ſucci, una mellis adijciatur, & annexorum ſint drachmæ quatuor uel quinque.

De tonſillarum inflammationibus, ex libris Philumeni. Cap. XLV.

TOnſillæ frequentiſsime inflammationem incurrunt; calidi enim & humidi ſunt earum loci. Verum hac adfectione magis arripiuntur hi qui plurimo ſanguine abundant: & pueri, utpote mixturã habentes ſimplicem, & multo cibo ſe explentes: & infantes adhuc lactentes ex hauſtu lactis id malum contrahentes. Infertur autem hæc adfectio plerunq; à nimia meri potione, & à multa ac auidiore deuotatione ciborũ, maxime acrium & aſperorum: accidit q; ita adfectis difficultas tranſgluttiendi, & dolor, aliquando etiam febris. Incipiente itaq; inflammatione, cibum ſubtrahere oportet, & aquæ potũ exhibere, præſertim febre ſimul irruente. Exhibendi etiam gargariſmi adſtringentes & repellentes, uelut eſt lenticulæ decoctum, cum roſis, myxis, & palmis: teliquaq; quæ in principio inflammati gurgulionis adſumuntur. Cauendum autem ne quid in principio ad gargariſmos conijciamus, ne per acrimoniam malum irritemus. Verum quum uehementius adfectio ipſa inualeſcit, & periculum ſuffocationis ſuſpectũ eſt, uena cubiti incidenda eſt, repetita ſanguinis detractione: maxime ſi iuuenis ſit æger, & multo ſanguine abundet. cibi autem offerendi ſunt ſorbiles & uentri commodi: quod ſi uenter non probe egerat, inijciendus eſt clyſter: infantium uero uentres glande immiſſa, & ſedis illitióibus irritare oportet. Poſt euacuationem gargariſſent decoctionẽ furfurum calidam, aut ptiſſanæ ſuccum, in quo decoctæ ſunt uuæ paſſæ, aut ſapam tepefactam, aut decoctum radicis dulcis, aut paſſum cum decocto ficuum & hyſſopi. Hæc omnia tepida exhibenda ſunt: frigus enim non tolerant inflammata, ſicut neque plurimum calorem. multum autem proderit oleum amygdalinum auribus infuſum. Extrinſecus leniter fouere conuenit ſpongijs impoſitis, & cataplaſmata quoq; imponenda ſunt ex farina ordei aut ſemine lini, aut fœni græci, aut his ſimul mixtis. Remittente autem iam inflãmatione & decreſcente, mel in gargariſmos admiſcere conuenit: quod in principio, & in augmento minime facere oportebat: quo tempore etiam calidiores gargariſmi proſunt. Extrinſecus autem lana mollis oleo tincta collo circumponenda. Quod ſi ex uſu acriorum collutionum aut illitionum inflammatio exaſperetur, & mordacitas inde accidat, leniores gargariſmi colluendi ſunt, quales ſunt, ſuccus ptiſanæ, aut halicæ, & micarum ſiligincarum cremores, qui tepidiſsimi offerantur: lac etiam tepidum gargariſſandum. Remittente autem inflammatione & dolore, prędicta oris remedia ſunt illinenda, immiſſo digito medio, ita ut cum leni adhibita illitione partes tonſillarum quæ intumuerunt comprimãtur, quo con-

Frigus inflammatis nocet, itemq; calor

tentam in ſe materiam excludant. Verumtamen non uiolenter comprime/re oportet,quemadmodum quidam faciũt,qui autores ob id fiunt,quo in flammatio amplius augeatur.Si tamen obtigerit aliquis ab eiuſmodi cura/tione læſus,contenti erimus exhibitione gargariſmatum leniẽtium,nihil il/linentes.Permanente uero ac immorante diutius inflammatione,atque ubi tonſillæ ipſæ ſubrubri coloris fuerint,neq; melius à prædictorum remedio/rum admotione habuerint,permutationem in pus expectare oportet: cito enim abſcedit.Abſceſſu autem facto,inflãmationis ſigna augeſcunt,& exa/cerbationes ad ueſperam fiunt fortiores,cum horrore & inæqualitate: ali/quando etiam cum febre. Quare ubi ſuppurationem futuram ſperamus,co adiuuare oportet ut quàm citiſsime fiat.Sint autem gargariſmi eis exhiben di calidiores,uelut aqua mulſa calida,& decoctũ caricarum ac hyſſopi.Ve/rum ad molliendos & maturandos tonſillarum abſceſſus,maximopere au/xiliatur unguentum quod appellatur ægyptiacum,quod ex reſina terebin/thina,& melle & oleo dulciſsimo adparatur: & extrinſecus cataplaſma im/poſitum ex ordeacea farina & fœno græco cum decocto caricarũ & altheæ ac melle.Quum autem pus perfectum fuerit,dolores minuuntur, & inflam mationis tumor mollior redditus digito cedit: tũc ſanè acriores collutiones exhibendæ ſunt, atq; prædictæ quoq; oris illitiones. In cibo accipiant fru/ſta panis aqua macerata quàm maxima, & reliqua ſimiliter quæ eis pro ci/bo offeruntur accuratim ingerant.Vehemẽtiore enim ex his circa tonſillas obuolutione facta, conſimili modo tumores adficiuntur, ueluti ſectionem ſuſtinerent. A ruptura autẽ aqua mulſa gargariſſanda per ſe, poſtea etiam admixta lenticula & roſis,atq; his ſanè immorandum eſt,donec penitus ad cicatricem perducatur.Neq; uetat ſæpe adijcere quiddam ex prædictis oris remedijs.Quod ſi ruptura eis ſerius contingat,ob ſoliditatem uidelicet cor/puſculorum incumbentium, inferatq; inflammatio ipſa dolorem, diduce/re abſceſſum conuenit ad proliciendam ignei caloris excretionem.

Suppuratio/ne quæ iuuẽt

Dolores pure ꝑfecto minui

Leonidæ. Itaq; ſi perfectæ ætatis ſit æger,eum deſidere facito, poſtea diducto ore linguam cum ſpecillo lato,aut inſtrumento linguæ deprimen/dæ apto,deprimito,ipſumq; abſceſſum cum ſcalpello aut acicula penetran/te diducito. Si uero puer ſit æger,caput eius intra genua eius qui manũ ad/molitur contineatur. Deinde facta abſceſſus diſſectione caput eius incline/tur ad humoris commodiorem excluſionem.Ab opere aũt patrato aquam lactis frequenter colluant. Poſt multam autem intercapedinẽ ab opere pa/trato,& inſequentibus deinde diebus aquã mulſam gargariſſent:adhibea/turq; eis unguentum ad exulceratas tonſillas conueniens: quale eſt quod ægyptium croceum adpellatur, & quæ ei ſimilia exiſtunt. Eſt autem ægy/ptium hoc.

Vnguentum ægyptium croceum.

Croci drachmas tres;mellis ſeſquilibram, olei roſacei ſextantem, ſucci fœni græci & ſeminis lini decocti quadrantem.Crocum in ſucco diſſolue:deinde oleo

oleo adiecto, ea ſimul commiſce,& mel prius deſpumatum conijce,& per-mixtis utere.

De cruſtoſis & peſtilentibus tonſillarum ulceribus. Cap. XLVI

CRuſtoſa & peſtilentia tonſillarum ulcera utplurimum nullo præcedente tonſillarum fluxu incipiunt, aliquãdo autem à conſuetis fieri inflammationibus, maxime efferatis perficiuntur. Fiunt autem frequentiſsime pueris, atq; etiam ętate iam perfectis, maxime his qui uitioſis humoribus abundant, in his quæ uere contingere ſolent peſtilentibus cõſtitutionibus. In pueris uero oris ulcere, quod aphtham uocant, præcedente omnino perficiuntur, colore ſimilia cruſtis, quæ ferro inuruntur. Accidit autem ęgris ſiccitas in tranſglutiendo, & ſuffocatio coaceruatim incidit, maxime quum rubor ſubeat mentum: aut ubi hæc acrimonia præterierit, Nome quæ depaſcitur, locos excipit, ſucceditq; unà putrefactio. Archigenis. Feſtinanter itaq; auxilium adferre oportet, his qui ſunt ætatis perfectæ, atq; confidenter uenam brachij incidere, ſiquidẽ nihil ſit quod id fieri prohibeat. Multæ enim uirgines circa uigoris ætatem menſium purgationem appetentes, hac affectione apprehẽduntur, quæ præcipue uenæ inciſione opus habent. Incidendæ autem ſunt in eis tali uenę, & unica ſanguinis detractione facta euacuandæ, non autem ad uſq; animi defectionem. Deinde glandulis & ſedis illitionibus ac clyſteribus utendum erit: itemq; cucurbitulis iuxta lumbos, ac colligationibus extremitatũ, atq; omnibus modis conandum eſt ut diuerſio ab affectis partibus fiat. Poſtea etiam gargariſmis uti conuenit, uelut eſt lenticulæ decoctum, & myxarum ac palmarum cum melle & ptiſanæ ſucco: deinde furfurum decoctum in decoquendo uiſcoſum factum, adiecto melle. Poteſt etiam remedium oris ex moris, & maxime id quod ex malis punicis conſtat, colluendum exhiberi, hydromelite permixtum. Philumeni. Infarcitur autem hydromeliti & coſtus & iris, ac ariſtolochia, & ſimilia poſt principium. Probe autem facit id quod ad columnellas præſcriptum eſt, ſic. cum pharmacum ex rhoe, flore roſarum, crocoq; & coſto. Foliorum etiam glaucij ſiccorum decoctũ optime facit, quanquam guſtus uehementer amari exiſtat. Ego autem & glaucij ſucco, cuius ad collyria uſus exiſtit, in aqua mellis meraciore diluto, pro gargariſmate utor, aut etiã cum iridis decocto. At uero fruticis ipſius ſicci, glaucij inquam, contuſi & cribrati optimus uſus exiſtit ſi inſuffletur. Conãdum autem eſt in uniuerſum ne digitum quidem locis admoueamus, aut leni ſaltem tactu manũ admoliamur. Etenim inſcij ad quos maxime in rebus dubijs homines cõfugiunt, uehementius illinũt, ſimulq; inflammatũ locum comprimũt, ſimulq; cruſtam detrahunt: quod minime facere conuenit prius quàm eleuatam & uix innitentẽ cruſtam conſpiciamus. Quod ſi enim adhærentẽ adhuc cruſtam auellere aggrediamur, ulcerationes magis in profundum procedunt, & inflãmationes conſequuntur, augenturq; dolores, & in ulcera ſerpentia proficiunt. Itaq; ſicca quidem

Veris conſtitutio peſtilẽs

Venæ tali

Diuerſio Græcis antiſpaſis

In medicos ignaros

remedia

remedia inſufflare conuenit:liquida uero cum pinnula illinire,ita ut quantũ licuerit quàm penitiſsime pinnulam immittamus. Vtendum eſt etiam compoſitione ex ſemine rutæ ad anginam deſcripta,& ea quæ ex uſtis hirundinibus conſtat, ita ut cum melle liquefactas illinamus, & cum hydromelite permixtas colluendas exhibeamus. Profuit etiam aliquibus ariſtolochia,& iris,& chalcitis adhibita cum melle. Aliquãdo etiam Andronis & Muſæ paſtilli. Mirabiliter autem cruſtas aufert caninum recrementum melle illitum, & uſtarum hirundinum cinis,& centaureæ minoris uſtæ cinis cum melle,& cochlearum terreſtrium maxime nudarũ uſtarum cinis cum melle. His uero de quibus medici deſperarunt, fel crocodili exiccatum & tritum ad cruſtam inſperge,aut illine cum melle. Oportet autem poſt irritationes à pharmacis pus prouocãtibus factas,lenire cum radicis dulcis decocto, & qui ex uino ſcybelite,maſtiche chia, zingibere & croco conſtat gargariſmo, deinde cum amylo & tragacantho. Cohibito autem iam ulcere paſcente,lac gargariſſandum ſamia terra permixtum: & febrium quoq; curam habere conuenit:uehementes enim incidere ſolent:atq; in repurgandis explanandiſq; ulceribus maxime ſollicitum eſſe: conuulſionem enim infantes plurimi paſſi ſunt in ulcerum repurgatione:aliqui uero uia tranſglutiendi exiccata,ſunt ſtrangulati. Sunt etiam quibus corroduntur gurguliones, atque ubi diutius perſtiterint ulcerationes, in profundum proſerpunt reflectunturq; in ipſas nares. Nam & ego puellam noui quæ poſt quadrageſimum tandem diem cõſumpta eſt,quum ſe iam à morbo recolligeret. Verum ad ſeptimum uſq; diem plurimi periclitantur. Vbi uero inflammationes & ulcera ſerpẽtia ſemper amplius extendantur, forinſecus fomentum adhibere oportet,& cataplaſmatis cõmunibus uti,cum cautione ne refrigeremus. Feliciter enim res procederet ſi intrinſecus detentam materiam extra queant transferre. Contegantur itaq; ſemper poſt cataplaſmatũ ablationem,partes circa mentum, cum nardino & cyprino cerato,cum circũpoſitione lanarum mollium. Vbi autem cruſtæ ſolutæ fuerint,& ulcera ipſa mundata, antheris, hoc eſt floridis remedijs utendum eſt. Sanant enim in totum ulcerationes ipſas,tum ſiccæ adhibitæ,tum illitæ cum melle. Sint autem cruſtarum tum oris,tum tonſillarum,compoſita pharmaca huiuſcemodi.

Cruſtas tollentia

Anthera, remedia florida

Aſclepiadæ illitio ad exulceratas inflammationes.

Florum roſarum drach. VIII, croci drach. IIII, balauſtiorum drach. I, zingiberis drach. I, nucum pinearum repurgatarum drach. III. Subactis melle ad illitionem utere. Aſclepiadæ,ad oris putredines. Rhois culinarij drach. IIII,acaciæ drach. I,omphacij drach. I,medullæ ceruinæ aut uitulinæ drach. IIII. in uino dulci diluta melle deſpumato excipe, & ad illitionem utere.

Andromachi remedium oris odoratum ac tenerum,ad inflammationes ac cruſtas optimum.

Nucum pinearum depuratarum drach. III, amyli drac. II, aluminis ſciſsilis drach.

drach.I,florum roſatum drach.I,croci drach.I,mellis quantum ſuffecerit.

Aliud,ad omnes tum oris tum tonſillarum adfectiones.

Rhois culinarij drach.IIII, florum roſarum drach.I,croci drach.I,coſti drachmam I.illinc cum melle,aut cum aqua mellis gargariſſandum exhibe.

Critonis ad cruſtas. Miſy aſſatum aut crudum illine cum melle:ſtatim enim eas tollit. Sint autem miſyos drach.III, & una mellis,quo modo etiam uti poteris chalcitide. Archigenes autem inquit,Ad cruſtas optime conuenit ſtercus caninum cum melle:quod tum optimũ erit,quum oſsibus canes fuerint nutriti.Magnopere enim auxiliatur,neq; odium ſui inducit in cibo oblatum. Licebit etiam uti plurimis eorum quæ ad anginam deſcripta ſunt auxiliorum. *Stercus caninum*

Aliud Archigenis,ad cruſtas in ore.

Hirundinum uſtarum & ſtercoris humani æquale pondus cum melle illine.Accipiendum eſt ſtercus non quodcũq; obtigerit,uerum puerum biduo prænutrire oportet pane & lupinis,ac uino modico, atque deinde tertia die ſtercus eius accipere & exiccare,atq; repoſitum ſeruare.Vſu uero expetente cõtrito uti.Efficax enim & ad anginas exiſtit.Experti etiam ſumus,inquit Galenus,pharmaca à Sorano deſcripta præclare facere, quæ ſanè ille iuxta dictionum ſeriem deſcripſit. *Stercus humanum* *Soranus*

Remedium ad cruſtas oris,conferens & ad gingiuas humore prægnantes & graueolentes.

Miſyos uſti drach.VIII,iridis illyricæ drach.IIII,croci drach.I. in puluerem redige,ac pyxide lignea repone.Vtere autem per ſe uel cum melle.

Florida compoſitio,ad prædicta ſimiliter efficax.

Iridis illyricæ drach.IIII,ſandarachę drach.IIII,cyperi drach.IIII,aluminis ſciſsi drach.II,zingiberis drach.I,in puluerem redige ac utere. Quidã etiam flores roſarum,& gallas adijciunt,ſingulorum drach.II. Vtere autem ad putrefacta,& ad abſceſſus gingiuarum ſicco:ad cruſtas uero cum melle.

Philagrij,ad oris eroſiones. Seminis lentiſci nondum denigrati drach.IIII,gallarum drach.IIII,coſti drach.I,phylli drach.I.utere. *Philagrius*

Theodori,ad tonſillarum ulcera,gingiuarumq; & pudendorum,ad putrefacta & carbunculos. *Theodorus*

Aluminis ſciſsilis, ſandarachæ, myrrhæ troglodyticæ, ſingulorum æquale pondus accipe,ac utere ſicco.

Hermi,ad omnes oris adfectiones,ab ulcere quod aphtha adpellatur uſq; ad cruſtas & carcinomata. *Hermus*

Ericæ ſemen tritum, ſucco hyoſcyami excipe, & utere cum melle.

Aliud,ad ulcera quæ ſerpunt in ore,gingiuis,ac lingua.

Miſy cum ſucco foliorũ uitis albæ,quam bryoniam adpellant,dilue, & coniecto ſimul melle tere, ac ad illitionem utere.diuinitus extergit ac repurgat. Vbi uero repurgata fuerint & carne expleta,bryoniæ radicem contuſam & in puluerem redactam adhibe.Ea enim ad cicatricem perducit.

Aliud

Aliud eiuſdem,ad oris putrefactiones,ardores,& ulcera quæ ſerpunt. Foliorum uitis albæ quadrantem, aluminis ſciſsilis trientem, miſyos crudi drach.IIII,atramenti ſutorij drach.II. contere quouſq; arida fiant,& in puluerem redactis utere ſiccis.Repurgat,explet,reprimit illatum fluxum. Ego uero præcedens expertus ſum.Collutione autem utendū eſt ad omnia oris ulcera,& ea quæ ſerpunt, putrefactionesq́;, & gingiuas denigratas, Verbenacæ rectæ decocto ex uino,quod calidum ore retinendum exhibe.

Aliud diuinum remedium. Oleæ uiridis folia aqua decocta colluenda exhibe. *Aretæus* Aretæus aūt inquit,Anginæ cauſſæ multæ exiſtunt,maxime autem frigiditas magis quàm ardores, & plagæ, & oſſa ex piſcibus ad tonſillas impacta,& potus frigidæ. *Archigenes* Archigenes autem ait: Occultæ anginæ cauſſam eſſe intendentes, neruos qui ad ſtomachum deferuntur, ab coq; male adficiuntur, & poſt inferioribus membris pulmoni inquam & cordi, reſpirandi principium inflammant. *Arteriæ carotides* Arterijs uero quæ carotides adpellantur,itemq; alijs adiacentibus inde inflammationem tranſmittunt. At uero quod hi qui ſic adficiuntur non fiant attoniti,inde eſt quod huius adfectionis cauſſa intemperies ſola exiſtit,non etiam coartatio locorum.Conueniūt igitur,inquit Archigenes,eis ea quæ uomitoriam uim obtinent,uelut eſt elaterium,& ſquama æris illita cum melle. *Angina occulta* Ego autem,inquit,ab occulta angina prehenſos ex ſinapis gargariſmo releuo, moxq; in balneum induco,atque ita multos à periculo liberaui, quibus inſtar lapidis adfecta particula fuit indurata, per diſtributionem uidelicet in uniuerſum corpus ſanatos. Aretæus autem inquit: Cucurbita accipiatur,primumq; infra umbilicū adhibeatur, mox ad latera dorſumq; & ſcapulas,ita ut aſsidue à loco uno ad alterum transferatur, & in admotione ex ſupernis locis deorſum trahatur. Quod ſi uehementer urgeat ſuffocatio,ſinapi aqua tritum & uili panniculo exceptum pectori impone.Ad delingēdum uero conueniunt eis: ſinapi,nitrum,hyſſopum,ſcilla aſſa,ſulphur uiuum.Quæ omnia cum melle permixta delingenda exhibe per cochleare.

De angina,& eius ſpeciebus,ex Galeno. Cap. XLVII

Anginæ differentiæ IIII Anginæ quattuor differentiæ exiſtunt.Vna,quū fauces fuerint inflammatæ: fauces autem pharinga Græcis adpellatā,uoco intra os locum, ubi tum ſtomachi, tum aſperæ arteriæ extrema conueniunt. Altera, quum neq; circa oris regionem, neq; iuxta fauces, imò nec forinſecus quicquā adparet inflammatū:& tamen ſuffocationis ſenſus infeſtat ægrum iuxta aſperæ arteriæ extremum.Tertia,quum exterior gutturis regio unà cum interna fuerit inflammata iuxta mentum.Ad hæc autem & circa ceruicem quędam adfectio oboriri ſolet,ex luxatione & diſceſſu cuiuſdam in collo uerticuli in anteriorē regionem:unde cauus adparet locus,& quum extra attingitur,dolore adficitur: quod contingit ob diſtracta intro uerticula, & conſiſtentem circa internos gutturis muſculos inflammationem. Hæc autem ſpecies proprie

prie cynanche à ueteribus eſt adpellata. Lingua enim à luxato uerticulo iuxta radicem ſuam impulſa, ex proprijs locis excedit, & difficultas magis circa reſpirationem infeſtat, unde coguntur aperto ore ſemper hiare, atq; aerem adtrahere. Omnes autem prædictæ adfectiones communem habent difficultatem tranſglutiendi: ita tamen ut in alia plus, in alia minus hoc malum augeſcat. Accidit etiam eis potum adſumptum ad nares reflecti. Atq; hæ ſane ſunt adfectiones: curatio autem earum in paucis uariat.

Archigenes. In principio igitur compendiarium & præceps auxilium omnis angina requirit, quandoquidem ut in totum ferè iuuenibus accidit. Itaq; eueſtigio cubiti uenam eis incidere oportet, niſi quiddam maioris periculi impediat: auferre autem ſanguinem parce, non uſquequo animi defectio ſequatur: citius enim hi animo linquuntur, & alias ſanè ex refrigerationibus & animi defectione perfacile materia à faucibus ad pulmonem defertur, & ineuitabile periculum infert. Curandum etiam ut modica fiat diductio uenæ. Nam quum in alijs, tum in magnis uenæ diductionibus aceruatim animi defectus irruit: neq; tamen anguſtiorem facere uenæ inciſionem conuenit, ne ſanguis uelut percoletur, & craſsior eius pars intus remaneat, quæ cauſſa huius adfectionis exiſtit. Vtilis eſt autem eis repetita detractio in ſequenti die, niſi præpediat ægri timor, aut animi deliquiũ. Quod ſi quid uenæ inciſionem fieri prohibeat, per clyſterem infundendũ eſt centaureæ, abſinthij, calaminthæ, & ariſtolochię decoctum, admixto melle & plurimo nitro: poſtea etiam purgatiua danda, quæ magis pituitã ducunt: conuenientiſsimum autem aliquando in angina eſſe uidetur elateriũ: uerum non oportet niſi cum ſero lactis & cnico ipſum propinare. Conuenirent etiam eis ex aloe & colocynthide catapotia, ſi modo queant ea deglutire. Si uero confidentior contingat medicus, bonum eſt & hieræ Archigenis ex colocynthide drachmas tres, cum aliqua ex prædictis decoctione per clyſterem infundere, ubi prius aliquo ſtercorum eductiuo euacuauerit. Poſt uniuerſales autem euacuationes, cucurbitas adponere oportet. & ſiquidẽ tumor circa maxillas, aut ſub mento perſiſtat, in ipſum tumorem, & cum ſcarificatione plurimum ſanguinem extrahere, ſaleq; reſpergere ſciſſuras, & confricare. quod ſi nullus extrinſecus tumor adpareat, ueluti fieri ſolet in ea quæ occulta adpellatur cynanche, retro ſub colli neruo infigenda erit cucurbita iuxta primum uerticulum, & conſtanti adtractione utendum, & frequentius cucurbita auellenda. Ea enim inſtantia factis uertebrarum diſceſsibus, ac luxationibus probe ſe opponit. Deinde ubi pauliſper à reliquorum remediorum adhibitione quieueris, cataplaſmatis utendum, tum eadem die, tum etiam in ſequenti. Maiorem uero ſpem in ſequentibus diebus in illitionibus & gargariſmis reponere conuenit. Itaq; ubi initium ſit cum multa inflammatione, ea quæ leniter adſtringunt offerenda ſunt primum: uelut eſt roſarum, lentium, palmarumq; decoctum, flos roſarum ex hydromelite, rhus cum hydromelite

Sanguinis detractio repetita

dromelite decoctus,& decoctum myxarum. Quod ſi excoriatio contingat corpuſculorum, panis cremor exhibendus eſt calidus, aut furfurum deco/

Siccum pharmacum Archigenis

ctum colluat,aut etiam lac ſolum. Ego autem,inquit Archigenes,ſiccum pharmacum in promptu habeo.Ex rhois culinarij drach.VIII, florum roſarum drach.IIII,coſti autem & croci,cuiuſq; drach.II.Ex quo ſanè in aquam mulſam inſpergo,& in gargariſmate utor,atq; inflammationes & ulcerationes tonſillarũ facillime ſano,etiamſi contingant quibus illæ ad ſuperna progreſſum minentur.Quin & illitiones manſuetiores inflammatis commodæ ſunt,uelut eſt ea quæ ex moris conſtat, & rhois culinarij cremor hydromeliti incoctus donec cogatur.Oportet autem præmacerare ſufficiẽter rhoem ipſum,donec abunde aqua mulſa ex eo colorem accipiat, & in ſapore uim eius repræſentet. Probe etiam facit mali punici integri unà cum corticibus fracti ac contuſi ſuccus melle permixtus:ita ut ad ſucci partes tres una mellis conijciatur,& donec cogatur decoquatur,ac illinatur.Quod ſi ad nullum dictorum remediorum malum cedat,ſed ſemper multitudo humorum augeſcat,uenæ ſub lingua incidendæ ſunt,aut quæ ſunt in fronte, aut etiam circa magnos angulos oculorum:forinſecus autem aſsiduè lanæ circum collũ ponantur oleo calido madefactæ,aut ceratum ex oleo cyprino adparatum adhibeatur,aut ſi malis ex gleucino ſiue muſteo. Quod ſi diutius moram traxerit, abſceſſum expectare oportet: & tum ſanè conuenientius erit ficuum decoctum ad colluendum,multoq; magis ſi hyſſopum ei conijciatur.Neq; uero incõmodus fuerit in his qui aliquo modo ſunt exulcerati, crocus cum aqua mulſa,& decoctum radicis dulcis. In uigore autem omniũ utiliſsimus exiſtit ſuccus ptiſanæ aut halicæ ore collutus:nam & à multis minis liberat, & abſceſſus metum eximit confeſtim.Qui ſi non adſit,furfures probe cocti ei ſuccedere poſſunt. At uero ubi iam morte circumuentos propter ſuffocationem uideas,in his quæ acriora ſunt periculum eſt faciendum. Sunt enim tunc etiam in principio conuenientiora, poſt uniuerſales tamen euacuationes:itaq; hydromeli meracius profuerit,ſi cum eo hyſſopum aut origanum decoquatur. Si uero in ſuperioribus partibus iuxta fauces malum perſiſtet, ſinapi tritum cum aqua mulſa & percolatum gargariſſandũ exhibebimus. Conuenit etiam caſsiæ decoctum,& iridis,& radicis panacis,gentianæ,centaureæ,ariſtolochiæ,agarici,& radicis cucumeris agreſtis:unumquodq; autem cum hydromelite ſatis diu decoquatur, donec ſucculentum reddatur. Vſus ſum etiam in occulta angina ex ſinapi gargariſmo, & ſæpe à periculo ægros liberaui.Illitio autem his ualde conueniens, his inquam,qui citra exulcerationem anginam patiuntur, eſt ea quæ ex ſemine rutæ adparatur: & quæ ex uſtis hirũdinibus conſtat:quarum adparatum paulo poſt unà cum alijs remedijs deſcribam.

Fomentum per uaporem

Iuuantur etiam fotu uaporis intra os accepto,hoc modo.Origanum,hyſſopum,ſatureiam,fœniculi ſemẽ,cum aceto plurimo & nitro ferueſacito, in olla diligenter operta, operculo foramen habente in

medio

medio, deinde arũdine ori ægri & foramini adaptata, ſinas foueri. Si uero ex feruore arundinis os aduratur, ouum uacuum paruum utrinq; perforatum ore contineant, & per ipſum arundo immittatur. Mollius autẽ fomentum fuerit, ſi pro aceto poſcam affuderis, aut aquam. Cæterum & magis uaria offerre illis oportet, quo rurſus inſurgat caro, & tranſmutare queat eam quam in profundo pertulit coarctationem. In dubium enim ſæpe uenit & ferè deſperationem præ feritate morbus, ut & odioſa exhibere quibuſdam neceſſarium fuerit: ſiquidem humano ſtercore quoſdam uſos eſſe conſtat pro illitione, & magnum ſanè commodum repererũt. Alij autem recenti uſi ſunt, alij uero exiccato & trito, ita ut cum nardo uel myrrha id permiſcentes fœtorem celarent. Ab acrioribus autem & his quæ dilaniantem uim obtinent, ad mediocria eſt tranſeundum: uelut eſt Andronis paſtillus, & ſimilia. Vtilia etiam his ſunt, ea quæ uomitoriam uim obtinent, maxime illis quibus grauitatis ſenſus circa uentrem hæret.

Archigenis remedium, quo utor, inquit, ad occultas anginas: mirabiliter etiam conducit anheloſis. Elaterij oboli dimidium, ſpumę nitri obolos tres, ſinapis drachmam unam, contere cum aqua & informa. Mouet autem uomitum elateriũ cum oleo aut melle tritum & penitiſsime illitum. Multo aũtem efficacius id præſtat, ſi ſquama æris ei cõmiſceatur, aut ipſum ęs uſtum, oleo cyprino tritum & illitum. Probe etiam facit fel tauri illitum, & nitrum cum aceto mulſo potatum, & centaurea, & aſelli ſub aquario ſtabulãtes uaſe cum melle delincti. Quidam naſturtij ſemen tritum bibendum exhibuerunt, quantum cochleari accipi poteſt cum aqua mulſa. Nec ita longe poſt pituitam uomuerunt illi craſsiſsimam & tenacem, ſtatimq́; à plurimis moleſtijs ſunt liberati. Aliud. Stercoris gallinacei albi & colore ceruſam referentis, bonam copiam exiccatam & repoſitam adſerua. Vbi uero uſus poſtulat, quantum cochleari accipi poteſt, in aqua aut aqua mulſa dilutũ propina. Et enim deſperatos etiam ſanat: quod ſi bibere nequeant, tritum cum melle quàm penitiſsime illini. Aliud, ad idem. Centaureæ drach. VIII, nitri drach. VIII, ſalis communis drach. VIII, contere & repone ſiccum, Vſu uero exigente melle imbue, & cum pinnula illine, aut quomodo uidebitur utere confidenter. Nam periculum eius factum eſt. Aliud. Abſinthium contuſum & cribratum, adiecto nitro trito, illine cum melle.

Aliud. Elaterium cum felle taurino & melle contritum illine.

Compoſitio ex ſemine rutæ ori commoda, Andromachi.

Ad anginas & deſperatos, inquit, hac utor. Summe etiam prodeſt ſtomachicis, & ad tormina inteſtinorum, fabæ magnitudine exhibita ex frigida. Seminis aniſi, ſeminis apij, floris iunci odorati, ammij, aluminis ſciſsi, iridis illyricæ, ſeminis rutæ, quod quidam harmala, alij beſaſa adpellant, cinamomi, myrrhæ troglodyticæ, ariſtolochiæ longæ, ſingulorum unciam unam, caſsiæ, crocomagmatis, roſarum ſiccarum, cuiuſq; unc. I, coſti quadrantem,

Vomitoria in angina

Stercus gallinacei

Harmala, beſaſa

cineris hirundinum recens uſtarum quadrantem, croci ſeſquiunciam, ſpicæ nardi drach. IIII, amomi drac. IIII, gallas omphacitidas numero octo, conterе & melle excipe ac utere. In principio quidem pharmacum hoc cum decoctione aliqua mediocriter adſtringẽte, quales ſæpe diximus, dilue. Iuxta remiſsionem autem & declinationem melle, aut hydromelite, aut uino mulſo. Inueterata autem & uelut indurata inflammatione aceto mulſo.

Philagrius Philagrius autem inquit, Aliquando poſt prædictas uniuerſi corporis euacuationes, & adhibitiones cucurbitularũ, & inciſionem uenarum ſub lingua, miſcemus etiam alia quædam ad præſcriptum pharmacũ, quæ partim quidem irruentem fluxum reſtringunt, partim autem omnia quæ iam inſident diſcutiunt. Conijciuntur autem ex rutæ compoſitione drach. VIII, gallæ omphacitidis drach. VIII, & ſtercoris canini albi, ac humani ſtercoris ſicci, cuiuſq; drach. VIII. Verum quemadmodum & ante dictum eſt, ſtercus canum accipere oportet eorum, qui antea per biduum oſsibus ſunt nutriti: humanum uero ex puero biduo pane & lupinis nutrito.

Vomitorium Marciani, quod & ad opertas & manifeſtas anginas prodeſt: præexige, inquit, mercedem.

Æris uſti drach. XII, atramenti ſutorij drach. XII, myrrhæ drach. I, elaterij drach. I, ſpumæ nitri drach. I, fellis taurini drach. IIII. excipe melle & cum pinnula quàm penitiſsime illinc. *Archigenes* Archigenes autem inquit: Stercus humanum quale prædiximus accipe & exicca, ac in uili panniculo ligatum exure, atq; cum aqua mulſa dilutum propina. Eſt enim remedium eorum, qui iam ſuffocantur. *Antonius Muſa* Antonius uero Muſa inquit: Stercus caninum quale prædiximus accipe & exicca, contuſoq; & cribrato utere ad anginas cũ melle, quàm penitiſsime illinens, ut tranſglutire poſsint. Eo enim nullum potentius pharmacum exiſtit. Galenus uero: Nihil noui, inquit, neq; ex angina laborantibus, neq; ad magnas tonſillarum inflãmationes, neq; ad glandularum tuberculorumq; gutturis ſuffocationes iam periculum minantes, commodius quàm cum aceto mulſo & pice liquida illitum caninũ ſtercus. Summe etiam auxiliatur ad anginas, confectio ex uſtis hirũdinibus, cuius compoſitio hæc eſt. Compoſitio ex hirundinibus uſtis.

Cineris hirundinum ſylueſtrium uſtarum drach. VIII, croci drach. II, ſpicæ nardi drachm. I. excipe melle, & permiſce ubi iam incubuerint adfectiones. Oportet autem exurere hirundines hoc modo: Pullos hirundinum uiuos non deplumes, addito congruentis modi ſale in fictile uas conijcimus, idq; obturatum ſuper prunas ponimus, donec puluis & cinis fiat, quo contrito utimur. Aliud, ex hirundinibus, itidem ualens ad anginas.

Hirundinum uſtarum numero undecim, ſucci myrti uiridis cyathos duodecim: hirundinũ pullos exure & contere, deinde omnibus ſimul mixtis utere.

Aliud, cuius experimentum conſtat. Foliorum coſti, careophylli, piperis, cuiuſq; unc. I, ſandarachæ trientẽ, excipe melle deſpumato, & illine.

Aliud

Aliud. Cochleas nudas citra teſtam in hortis repertas in ollula exure ac contere, cinereq́ꝫ melle excepto utere. Eſt enim eiuſmodi remediũ, quod præſentem opem affert. Simili modo etiam cancrorũ uſtorum cinere utendum eſt cum melle: & decoctum quoq; cancrorum ore collutum utile exiſtit. Ego autem cancrum in aquæ hemina coctum percolo, ipſamq́ꝫ aquam calefactam gargariſſandam exhibeo: craſſa enim educit multa, & releuatur confeſtim æger. Aliud. Centauream minorem ſiccatam exure, cinereq́ꝫ illinc cum melle. Aliud. Maxillæ porcelli uſtæ unciam I, mali corij unc. I, coſti drach. IIII, piperis torrefacti ſcrupulos ſex, miſce cum melle ac utere. Valde autem magna ſollicitudine ac contentione opus eſt etiam tum quum malum remittere uidetur: & enim ea quæ iam ex profundo adtracta ſunt, ex improuiſo in pulmonem transferuntur, ſi corpus circa fauces negligatur, atq; ita repentina mors ægro infertur.

De glandulis. Cap. XLVIII

OMnibus hominibus carunculæ quædã exiguæ naturales iuxta utraſque tonſillas extant, antiades Græcis, Latinis glandulæ appellatæ, quæ quum naturalem modum ſeruant, nihil moleſti inferunt. Verum ubi iuxta affectionis proprietatem augeſcant, & modi maioris quàm ſecũdum naturam ſuam fiant, tunc ſanè & tranſglutitionis & ſpirationis difficilis cauſæ exiſtunt. Conſiſtunt autem ferè in totum citra inflammationem, & paulatim etiam augeſcunt. Aliquando autem & inflammationem patiuntur. Diducto itaq; ore manifeſte adparent glandularum tumores maiores, citra quidem inflammationem tonſillarum corpuſculis concolores. Inflammatæ uero rubicundæ & inferentes dolorem. Quare quum inflammatio affuerit, gargariſmis & illitionibus ad tonſillas inflãmatas deſcriptis eſt utendum. Quum uero citra inflammationem conſiſtunt, conari oportet ut per commoda pharmaca paulatim deprimantur, & per admoti digiti compreſſionem. Remedia autem ad glandulas abſq; inflãmatione auctas, talia conueniunt. Gallæ omphacitidis, ſalis ammoniaci, aluminis ſciſsi, cuiuſque unciam I. adhibe ſiccum. Aliud. Myrrhæ ſextantem, gallarum drachm. VIII, miſyos drach. II, ſalis torrefacti drach. II. utere ſicco. Aliud. Gallarum, miſyos, myrrhæ, aluminis liquidi, æquales partes accipe, & ſiccis utere, uel cum melle. Aliud, Aſclepiadæ. Remedium ad glandulas accommodatum: gallarum omphacinarũ drach. IIII, diphrygis drach. I, myrrhæ drach. III, croci drach. III, mellis quantum ſuffecerit. Hoc pharmacum citra ulcerationem glandulas reprimit. Aliud, Apolloniadæ. Diphrygis drach. II, chalcitidis aſſatæ drach. II, gallarum drach. I, excipe melle & utere.

Antiades, glandulæ

Aſclepiades

Apolloniades

Chirurgia. Verum ſi pharmaca uincantur, excindere glandulas oportet. Quod ut commodius fiat, æger in claro & ſplendido loco collocetur, & diducto ore unaquæq; glandula uncino producatur: excinditur autem ex ea id quod ſupereminet, iuxta medium eius quod præter naturam excreuit.

qui enim omnem quæ pręter naturam accreuit carnem excindunt,etiam naturalem carnem ex fundo auferunt, periculoſæq́ꝫ ſanguinis eruptionis autores fiunt. Poſt excíſionem autem poſtea frigida colluenda detur, ad ſanguinis uidelicet inhibitionem,& poſt eam frigidiſsima aqua. Poſtquam autem ſanguinis eruptio conſtiterit,ſatis longa intercapedine temporis facta, aqua mulſa tepida exhibeatur. Sequentibus uero diebus etiam cum ea illitiones adferantur,quales ſunt ad ulceratas tonſillas deſcriptæ. Raro autem quando uidelicet ulcera eminentiora adparent, florido ſicco ipſas tonſillas attingimus. Per hoc enim eminentiæ deprimũtur, & cicatricis inductio perficitur.

De ſuffocatorum reuocatione. Cap. XLIX

REuocantur aliquando ſuffocati,aceto ori infuſo cum pipere, & ſemine urticæ. uerum difficulter tractari poſſunt ut admittant: cogere itaque oportet ac ori infundere,ad uomitionemq́ꝫ irritare. Rubore autem circa collum diſſoluto,ſtatim reſpiciunt ac relaxantur:quare oleo multo calido & lana,aut cerato,collum aſsidue circum circa eſt amplectendũ. Similiter etiam naufragos reuocare oportet, ſiquidẽ reſpiratio adhuc in eis ſeruetur. prius autem capiti eorum ſonum immittere conuenit, ac cogere quo abſorptam aquam euomant,ſiue pinnularum ſeu digitorum irritatione: forinſecus uero manuum impoſitione iuuare oportet uentris firmitatem.

Naufragis reuocandis

De deuoratis in tonſillas ſpinis,atq; his quæ in aſperam arteriam delabuntur. Cap. L

SI in aſperæ arteriæ extremum, atque ipſam adeo aſperam arteriam, aliquid eorum quæ deglutiuntur delapſum,tumorem induxerit,tuſsis prouocanda eſt,per acetoſam aliquam qualitatem,& ſternutatorium quoq; naribus admouendum. Ex uehementi enim agitatione,& inſtantia, ſpiritu ſimul expulſionem adiuuante,eiuſmodi conſueuerunt excerni. Si uero iuxta tonſillas,aut iuxta principium ſtomachi ſeu gulæ ſpinæ aut oſſa fuerint infixa,ita ut oculis ſubiaceant,atq; plurima ſui parte extra tonſillas promineãt, uolſella adprehenſum extrahere oportet. Quum uero in inferioribus gulæ locis adhæſerit,hoc modo educatur: Spongiam paruam reſina terebinthina madefactam,aut carunculam crudam recẽtem exſculptam,unà cum filo ualido ipſi alligato, deglutire coge, & mox comprehenſam per alligatum filum rurſus extrahe.Hoc enim modo ſæpe etiam id quod infixum fuit, ſimul extrahi conſueuit.Conuenit etiam panis recẽtis interioris buccellas deglutiendas exhibere citra commanducationem: aut caricam aliquantiſper circummanducatam,non tamen penitus diſſolutam. Quum autem ad fundum uſq; ipſorum corporum penetrarit, neq; extrahi potuerit,aqua mulſa gargariſſanda exhibeatur,& cibi ſorbiles,uelut ptiſana cum melle,aut halica ſimiliter: aut micæ aqua mulſa calida maceratæ offerantur. forinſecus uero ceruici atq; uniuerſo collo lanam oleo calido imbutam imponere oportet:ſimiliterq; cataplaſmate calido laxante ac deprimente collum contegere

Spinis aut oſſibus deuoratis extrahẽdis

conuenit

conuenit:uelut eſt id quod ex ſemine lini cum aqua mulſa adparatur. Hoc enim ductu tum locus ipſe ſuppuratur, tum ſpina commota,ſimul cum his quæ deglutiuntur,deducitur. Aliud. Ad eductionem eorum quæ in tonſillas deuorata ſunt,ſtatim te ad ægrum deſidentem conuerte, ipſumq́ tibi attendere iube:ac dic,Egredere os:ſi tamen os,aut feſtuca, aut quicquid tandem exiſtis. Quemadmodum Ieſus Chriſtus ex ſepulchro Lazarum eduxit,& quemadmodum Ionam ex ceto.Atque adprehenſo ægri gutture dic:Blaſius martyr & ſeruus Chriſti dicit,Aut aſcende aut deſcende. *Superſtitioſum*

De arteriarum pharmacis. Cap. LI

ASperæ arteriæ extremum & ſubiacentem ipſi aſperam arteriam, cum ſuis proprijs muſculis,pellicula quædam fortiter complectitur & ambit. Quando igitur adfectio aliqua,ſiue iuxta eam ipſam pelliculam,aut circa extremi ipſius arteriæ muſculos contingit:remedia quę uim medēdi eam obtinent arteriaca communiter adpellantur. Afficitur autem pellicula hæc aut ob nimiam humectationem, aut aſperitatem, aut ulcerationem. Vocis enim nocumenta,uidelicet eius interceptio,hoc eſt non poſſe loqui, & raucitas in loquendo,ad plures cauſas conſequuntur: aliquādo quidem propter diuturnos ex capite defluxus,aliquando uero propter ſuppurationem thoracis & tabem.Ex uociferatione etiam magna & plurima, raucedo uocis oboritur,& ob frigidi & inſueti flatus inſpirationem, & ob plurimam ac inſuetam potionem meraciorem. Verum hæ affectiones magnitudine inuicem diſtant.Etenim uehementius humectis uocis inſtrumētis, uocis interceptio contingit:mediocrius autem rigatis,uox raucoſa perficitur. Itaq; qui ex uehementi clamore, amplius uoce uexantur, conſimile quiddam patiuntur his,qui reliquis corporis particulis fatigatis & ex labore afflictis afficiūtur. Nam & pellicula quæ arteriæ extremum atq; ipſam aſperam arteriam ambit,per magnas uociferationes extra prolato ſpiritu percuſſa, inflammatur. Et iuxta arteriæ extremum,ultra hanc plagam, muſculorum ipſum mouentium actio offenſa, maiorem adfectionem operatur. Muſculi enim illi uocem operantes,ob magnas uociferationes non ſolum ab erumpente ſpiritu percuſſi læduntur:uerum etiam ſuperextenſi uehementer,maximum ſuſtinent dolorem.Curatio autem horum coincidit cum his,qui alias particulas corporis habent fatigatas. Balneum enim dulcium & bene temperatarum aquarum magnopere iuuat omnes phonaſcos Grēcis appellatos,qui uocis exercitio magno utuntur: citharœdos inquam, & præcones, & tragœdos, quum contendendo oblæſerint uocem.Quemadmodum autem oleum forinſecus illitum omne corpus à fatigatione refocillat: ſic & cibi mordacitate carentes & deprimentes,& pharmaca arteriaca uim obſtruendi meatus habentia,affectam tum arteriæ,tum muſculi pelliculam iuuant. Quum igitur afflictiones uelut diſtendētes circa extremi ipſius arteriæ muſculos,& ipſam pelliculam generantur: in principio quidem leniſsima edulia conueniunt:

Arteriaca remedia · *Vocis læſæ cauſa* · *Vox intercepta* · *Vox rauca* · *Phonaſci* · *Simile* · *Arteriaca obſtruentia meatus*

pharmaca uero obſtructoriam meatuum uim habentia. Confecta autem inflammatione aliquod ex modice repurgãtibus eſt adhibendum: deinde rurſum aliud, ſed priore præſtantius, ut paulatim ad medium repurgãtium perueniatur: deinde ab hoc adhuc fortius diſcuſſorium adhibeatur, ut hoc modo ſemper ad uehementius progreſſus fiat, quando uidelicet diutius ue luti indurata adfectio in uocalibus organis perſtiterit. Primi itaque ordinis erit tragacãthus, & gummi, & aſter ſamius, amylumq́ꝫ, & ex halica ac trago probe decoctis ſorbitio: lac etiam conueniens eſt, & dulciarij panes, oua ſor bilia, & nuces pineæ madefactæ, ſeſama, & ſapa quæ ſireon quoqꝫ & hepſe ma adpellatur. Hæc itaqꝫ inflammatis affectionibus circa arteriã arteriæq́ꝫ extremum conueniunt: quibus utendum, ut moderatior inflammatio fiat. A uini autem potu abſtineant hoc tempore in totum. Poſtquàm autem inflammatio moderatior reddita eſt, paſſum theræum exhibendum eſt, & ſa pa: butyrum quoqꝫ conueniens eſt, & amygdalæ & mel unà cum ſorbitionibus decocta, & amylum ad decoctiones iniectum: quod ſi non adſit, panis ſiligineus ſiccus contuſus & cribro excuſſus lacti dum coquitur infarciendus eſt. Manifeſtum itaqꝫ eſt, quod per huiuſmodi uictum, tum pelliculatum, tum muſculorum circa arteriæ extremum atqꝫ ipſam arteriam, inflammatio ſedatur. Relinquitur autem humiditas multa, propter quam impoſsibile eſt uocem eſſe claram, niſi rurſus edulijs utantur & pharmacis mordacitate carentibus & repurgantibus: uelut eſt, faba elixata, & ptiſana, & ſemen lini torrefactum. Hæc enim medium obtinent, inter ea quæ mediocri ui prę dita ſunt, & ea quæ meatus obſtruunt phatmaca. His autem amplius repur gat reſina terebinthina, & thus cum deſpumato melle, amygdalæ amaræ, braſsicaq́ꝫ & probe decocti porri. His uero adhuc fortiora ſunt, farina erui, hormini ſemen, iridis radix & panacis. Omnibus autem prædictis maxime mollibus, paſſum creticum, deinde theræum & ſcybelites conuenienter miſceantur: ſapa quoqꝫ quam ſireon & hepſema uocant, ex muſto ad tertiã par tem menſuræ decocto adparata, omnium maxime meatus obſtruit, citra etiam mordacitatem meatus lenit. Quod uero ex caricis adparatur decoctum mellitum, magis diſcutit ac repurgat. Omnium itaqꝫ ſimplicium pharmacorum uires noſſe oportet, cum qui aliquod compoſitum eſt facturus. Qui enim eas nouerit, etiam eis quæ ab alijs compoſita ſunt recte utetur, maxime quum indefinite fuerint deſcripta. His igitur præexplicatis, arteriacas compoſitiones à ueteribus deſcriptas ſubnectemus.

Sapa, ſireon, hepſema

Simplicium cognitio ad quid ualet

Arteriaca ad uocis aſperitates, in principijs exhibita leniſsima: gummi drach. II, tragacanthi drach. I, ſapæ chœnicem I. Gummi & tragacanthum contuſa & cribrata, cum ſapa contere donec diſſoluantur: deinde ſuper prunas fumum non emittentes decoque, donec non inquinent teſtæ inſtillata. Exhibe autem ex ea ſub lingua tenendum. Alia arteriaca. Gummi quincuncem, paſsi ſextarium I, mellis libram I. Gummi modica aqua dilue, & ad

& ad reliqua coniectũ ſuper prunas non fumantes decoque, ut prædictum eſt. Ante ſomnum uero delingendum exhibe.

Antonij Muſæ, ad uocis interceptiones.

Braſsicæ uiridis cauliculos depurgatos manducandos exhibe, & quod inſtar palearum exuccum eſt expuere iube: ſuccum autem ipſum deglutire.

Aliud. Succi eryngij aqua decocti heminam I, ſucci ficuum aqua decoctarum tantundem, mellis beſſem, decoque ſimul diligenter donec ad arteriacæ craſsitudinem redigatur, & delingẽdum exhibe ex eo ante ſomnum uſque ad cyathi menſuram.

Alia arteriaca, ad aſperitates, raucitates, tuſſesq; & ſputũ ſanguinolẽtum.

Amygdalarum amararum decorticatarũ numero XXV, ſeminis lini torrefacti drach. IIII, tragacanthi drach. II. oui in fermento aſſati uitellum. tragacanthum in modica aqua maceratam, unà cum reliquis omnibus paſſo excipe. Si uero ſonus uocis ſit fractus, mel pro paſſo ammiſce, maxime ſi ex pectore aliquid educi oportet. Aliud. Braſsicæ ſuccum cum melle decoctum delingendum præbe, & confeſtim auxiliabitur.

Ad inueteratas affectiones uariæ arteriacæ. Cap. LII

Oribaſij, ad aſperitates & ſuppreſſam uocem.

CRoci drach. VII, radicis dulcis, ſpicæ nardi, cuiuſq; drach. IIII, myrrhæ drach. III, thuris drach. III, ſeminis hyoſcyami drach. I, mellis deſpumati uncias XXVI, piperis albi grana L, exhibe ſub lingua tenendam magnitudine fabæ.

Alia arteriaca ſub lingua tenenda, ad ſuppreſſam uocem, raucoſos & cruenta reiectantes.

Tracaganthi drach. VI, gummi drach. VI, zingiberis drach. II, obolos II, thuris ſeſquidrachmam, piperis albi grana XX, croci drach. I, ſucci radicis dulcis drach. VI, carnis phœnicobalanorum drach. III, paſsi cretici quantum ſatis eſt. Gummi & tragacanthus contuſa & cribrata paſſo macerantur cum radicis dulcis ſucco: quod ſi non adſit ſuccus, radicem tuſam, & donec cogatur decoctam conijcimus quadruplici pondere.

Alia arteriaca, quæ etiam ad tuſsim prodeſt.

Seminis lini contuſi & cribrati, uuarum paſſarum pinguium & éxacinatarum, nucum auellanarum mũdatarum, æquales partes in farinam redactas melle cocto ſufficienti excipe, & cochleare exhibe ante ſomnum.

Eclegma, quo utimur. Vini ſcybelitæ chœnicem I, gummi ſexuncem, mellis dodrãtem. Gummi pauca aqua præmacera, deinde omnia ſimul contrita in diplomate decoque, ac utere. Aliud, Charixeni. Succi radicis dulcis drach. VI, tracaganthi drach. VI, croci drach. II, zingiberis, thuris, cuiuſque drach. I, ſpicæ nardi drach. I, paſsi protropi chœnices III. decoque donec in mellis modum cogantur, ſiccis probe commixtis, ac utere. Eadem enim poteſtate ualet qua & ſequens. *Charixenum*

Aliud,ſub lingua tenendum,ad ſuppreſſam uocem,ac reliquas circa arteriam affectiones.

Tragacāthi drach.xii,gummi drach.xii,zingiberis drach.iii, thuris drac. iii, carnis phœnicobalanorum drach.vi,radicis dulcis drach.vi,paſsi protropi aut theræi quantum excipiendis his ſatis eſt.Sit autem paſſum ipſum præcoctum ad mellis craſsitudinem. Exhibe fabæ ægyptiæ magnitudine ſub lingua detinendum,& diſſolutum degluttiendum.

Alia arteriaca, faciēs ad uocem fractam,raucoſam,& ſuppreſſam, inflammationes tonſillarum: utilis eſt phonaſcis & ante & poſt certamen exhibita:iuuat refrigeratos:prodeſt ueteri & recenti tuſſi,ſpuentibus ſanguinem, & ſurſum reiectantibus, & cœliacis:conducit etiam ad pulmonis fœtorem.

Croci drach.iii, zingiberis drach.i, ſucci radicis dulcis drach.i, paſsi cretici chœnicem i.paſſum ad tertias decoque & cum eo prędicta excipe,ac utere.

Charixenus Phonaſci

Aliud,ad ulceratam arteriam,Charixeni: conuenit etiam phonaſcis, hoc eſt qui uocis exercitio utuntur,ante certamen & poſt,exhibita:facit & ad circumdolentes oculos,extra impoſita lana ex eo madefacta,& ad interaneorum adfectiones delincta.

Gummi drach.xii,tragacanthi drach.xi,thuris drach.iii,zingiberis drac. iii,croci drach.ii,ſucci hypociſtidis drach.ii,paſsi ſcybelitæ ſextariū unum. Gummi & tragacanthum contundito & cribrato unumquodq; ſeorſim,& cum modico paſſo diluito.reliqua uero fracta & pręmacerata ſimiliter cum modico paſſo conterito. Crocum uero in raro laneo panno ligatum, in ollam appendito,in qua reliqua coniecta ac aſsidue agitata decoquuntur:deinde extracto croco,& probe contrito,reliqua omnia in pilam conijciantur, & ut cocta ſunt cum croco uniantur,& utitor.

Alia arteriaca,ex cuius uſu ſæpe magnam laudem adſequutus ſum. Nuces pineas ſexaginta,amygdalas amaras delibratas quadraginta, carnē phœnicobalanorum ſex,ſucci radicis dulcis ſcrupulos xii,croci ſcrupulum i,zingiberis ſcrupulum i,tragacanthi ſcrupulos vi, paſsi cretici quātum ſufficit.Quibus uero eductione ex pectore opus fuerit,mel & ſapam adde.

Mel & ſapa è pectore educunt

Alia,Andromachi. Pinguedinis gallinæ recentis quadrantem,mellis heminam i,decoque ſimul,& cum rutæ ramulis agita donec cogatur.Exhibe eam ieiunis,& poſt cibum,& ad noctem.

Sorbitio ad ſuppreſſum ſonum,maxime ab humore:conuenit etiam phonaſcis.

Porros in aqua ad tertias decoque,atq; ipſos quidem abijce: aquæ uero halicæ ſuccum ammiſce,& mel,& ouorum lutea iii.quæ ubi commiſcueris ad tertias decoque,& excola:deinde adfuſa ſapæ optimæ chœnice una, rurſus donec cogantur decoque,ac ramulis anethi circumagita. Da ex ea mane & ueſperi cochleare unum.

Arteriaca

Arteriaca neceſſaria, phonaſcis commoda: expertus ſum etiam eius ua/lorem ad rauceſcentes ob humiditatem plurimam. Coſti, phyllorum, ſpi/cæ nardi, amomi, piperis, caſsiæ, maſtiches, cuiuſque drach. v, opij drach. II, mellis & ſucci mororum æqualiter mixtorum quantum ſatis fuerit. Excipe pharmacum cum eis quo uiſcoſa coactio reddatur, & utere. Exhibe ſub lin/gua tenendum magnitudine nucis auellanæ: caueto ne nimis aquoſum fa/cias, ut facilius ſub lingua liqueſcat.

Alia arteriaca, ad affectiones aſperæ arteriæ, & pulmonis, ad reiectantes ſanguinem, & omnia uitia manifeſta: maxime uero prodeſt crebrum & re/ctum anhelitum ducentibus. Scillæ depurgatæ coctæ drach. VI, ſeminis lini drach. II, ſeminis urticæ drach. II, ſucci uerbenacæ exiccati drach. II, thy/mi drach. I, farinæ erui drach. II, pulegij, iridis, betonicæ, aniſi, naſturtij, apij, ſeminis fœniculi, ſeminis anethi, piperis, fœni græci, cuiuſq; drach. I. excipe melle attico: exhibe mane & ueſperi quantum cochleari accipi poteſt.

Alia, ad arteriæ adfectiones, & pulmonis ulcera, reiectiones puris & ſan/guinis, deſtillationes ad pectus, & ad eductionem eorum quæ in pulmone coaceruata ſunt ualde efficax. Reſinæ terebinthinæ, croci, thuris, myrrhæ troglodyticæ, terræ quę aſter adpellatur, cinamomi, tragacanthi, carnis pal/marum pinguium, cuiuſq; drach. III, ſpicæ nardi drach. II, caſsiæ drach. II, coſti drach. I, galbani depurati obolos IIII, mellis attici libras VI. Mel & te/rebinthinam in diplomate decoque: atq; ubi condenſari cœperint, galbanū præmollitum ammiſce, ac donec non inquinarint amplius decoque: deinde agitando frigefacito, & cum reliquis contuſis in pila permiſceto. Vſus eius eſt ſub lingua detentæ.

Alia, quæ ſimiliter ad omnia prædicta efficax eſt.

Spicæ nardi drachm. IIII, croci drach. I, piperis grana triginta, radicis dulcis drach. I, nucum pinearum depurgatarum numero centum, ſtyracis drach. II, balauſtiorum drachm. III, tragacanthi drach. I, cinamomi drach. I, thuris drach. I, mellis lib. IIII. Mel ad ſpiſsitudinem decoquitur, & ad reliqua arida in pila trita affunditur. Tragacanthus autem tunditur, cribratur, & diluitur unà cum ſtyrace in uino modico dulci, atq; ita ammiſcetur. Exhibe ex eo co chlearium unum. Expertus enim ſum ambo hæc adſcripta magna celebrita te probari.

Compoſitio ex capitibus papaueris uaria.

Capita papaueris centum & uiginti in aquæ chœnices III coniecta, ad dies quinq; macerato, deinde ad tertias decoquito, & abiectis capitibus ad aquā mellis chœnicem I, ammiſceto: quibus ſimul ad ſpiſsitudinem mellis deco/ctis, quod in attollendo agnoſces, croci, myrrhæ, acaciæ, ſucci hypociſthidis ſingulorum drachm. I, infarcito, & ante ſomnum delingendum exhibeto. Prodeſt reiectantibus ſanguinem, cœliacis ac dyſentericis. Ego autem ad huiuſmodi ex capitibus papaueris compoſitionem, quando ſcilicet ad ſex/tarium unum aquæ, decem papaueris capita inijciuntur, prædicta commi/ſceo

ſcco,& pro pharmaco fluxiones ſiſtente ac repreſsiuo utor.

Panacea Mithridatis

Alia,ex libris Aſclepiadæ,panacea Mithridatis. His qui uocis exercitio utuntur ante & poſt certamen utilis:facit ad glandularum inflammationes, columnellam laxatam, & ad gingiuas humore turgentes, & ulcera ſerpentia oris,ad motos dentes, & deſtillationem, tuſsim ueterem & recentem citrã admixtionem,aliquando autem paſſo aut ſcybelite uino, aut aqua calida diluta.Etenim ad tonſillarum inflammationes atq; conſimiles adfectiones utendum eſt pharmaco hoc diluto: ad eas uero quæ in profundo hærent,immixto & puro. Verum compoſitio ipſa hoc modo habet. Radices filicis quàm craſsiſsimæ diligenter lauantur, donec terrenæ ſordes in totum diſcedant,deinde refrigerantur,in fruſta digitali magnitudine diſſectæ: ex quibus XXXIII fruſta accipimus, & capita papaueris agreſtis mediocria centum & quinquaginta, radicis ſymphyti depuratæ, corticis radicis mandragoræ,rhei pontici,roſarum ſiccarum,iridis illyricæ, radicis dulcis, balauſtiorum,ſingulorum quadrantem,caſsiæ trientem,nardi celticæ ſeſquunciã, aquæ pluuialis chœnices quindecim. Omnia prędicta craſſo modo contunduntur & per triduum madeſcunt,deinde ſequenti die in diplomate ad tertias decoquuntur,exprimuntur & percolantur: in huius autem decocti parte,ſubſcripta per diem & noctem maceramus. Sunt autem gummi puri libra I,tragacanthi pellucidi libra I,myrrhæ troglodyticæ ſextans,ſucci radicis dulcis ſextans,croci ſextans,maſtiches unc.I. Sequẽti deinde die diligenter & paulatim hæc trita diluimus: & quod ſupereſt ex ipſo decocto in uas fictile diffuſum rurſus decoquimus, donec ad mellis craſsitudinem redigatur:deinde adiectis etiam tritis omnibus,rurſus ad coactionẽ decoquimus, & ablatis utimur. Datur ex hac quantum cochleari excipi poteſt.

Compoſitio ex capitibus papaueris, ad tuſſes humidas, dolore adfectam arteriã & fauces,& ad deſtillatiões à capite ad pectus: utilis eſt etiam ad uigilias. Capita papaueris Thebaici mediocria unà cum ipſo ſemine decem,aquę pluuialis chœnicem I,radicis dulcis parum quiddam,per diem unum præmacerato,deinde donec flaccida tactu fiant capita decoquito,exprimito & percolato,ac ad decoctum dimidium eius mellis adijcito, & rurſus ſuper prunas ad mellis craſsitudinẽ decoquito,ac utitor. Accuratior huius antidoti adparatus,atq; etiã partim uſus, prædictus eſt Sermone quinto De proprijs ægrorum potionibus,loco. Quod ſi magis adſtringens alui profluuiorum facere uelis,& ſanguinem ſpuentibus commodũ, ſucci rhois rubri drach. II,adijce,& acaciæ drach. II. hæc autem in paſſo diluta,tum demum quum ab igne ablaturus es pharmacum, in ollam conijce, & parumper feruefieri ſine,ac utere,cochlearium exhibens ante ſomnum.

De deſtillatione ſiue catarrho,& narium muco,ex Galeno. Cap. LIII

DEſtillationis & muci cauſſa eſt cerebrum,quod quidem à frigore ad frigidam intemperiẽ deducitur, ab æſtu uero calefit & repletur. Vinum

quoq;

quocꝫ ultra modum potatũ caput replet,& balnea calidiora, & largior perfuſio capitis ex aqua calida,maxime ſi aliàs calidius caput exiſtat:& cibus ſanè qui in uẽtre incoctus perſeuerat,necꝫ infra excernitur, in caput impetum facit. Repletum itacꝫ caput rurſus ad ſubiecta membra humores demittit: & ſiquidem ad nares hoc ipſum excremẽtum defluat,coryzan ſiue mucum adpellare conſueuerunt:& Latini amplius grauedinem:ſi uero ad gurgulionem,qui & uua adpellatur,defertur, catarrhum ſeu deſtillationem generat: quæ ipſa adfectio circa gurgulionem conſiſtens aliquando tumorem excitat in ipſo. Promptiſsima itacꝫ eſt ad nares & ad os defluxus delatio,quamuis aliquibus etiam ad oculos,aliquando & ad aures deferatur. Atqui delationem ad os etiam ſtomachus ſiue gula excipit,& aſpera arteria, atque ipſum adeo arteriæ extremum. Quod ſanè extremũ,ob ipſum ad ſe delatum à capite defluxum ſuperhumectatum:in principio raucoſam uocem producit,& progreſſu temporis etiam paruam. Quod ſi amplius augeſcat malum, uox ipſa in totum perditur. Nam ipſa aſpera arteria unà cum ſuo extremo obtorquetur. At ſi acrior fluxus ipſe exiſtat,non tantũ uocis damnũ prædictæ particulæ patiuntur, ſed grauiſsima etiã eroſio ad hanc naturã accedit, quales circa cutem accidere ſæpe uidemus citra ullam externã cauſſam: eocꝫ modo etiam pulmo ipſis exulceratur:uocaturcꝫ hæc adfectio tabes. Quod ſi ad gulam & in uentriculum fluxus deferatur,ſiquidem frigidus exiſtat,in frigidam intemperiem corpora perducit, calidus uero in intemperiem calidam:exulcerat etiam ea temporis progreſſu, in principio uero appetitioni nocet & concoctioni. Si itacꝫ frigidus fuerit defluxus,tardas concoctiones, & cruditates,ac ructus acidos efficit. Si uero corruptus fuerit,in corruptionem adiget cibos:unde nidoroſæ,aut fœtentes,aut acidę eructationes producentur,aut etiam alterius cuiuſdam quæ nominari non poteſt, aut etiam nomen habentis qualitatis. Vbi uero altius penetrarit nocumentum, etiam inteſtinum ieiunum adficit,& ad colum uſcꝫ pertingit,atcꝫ ad meſenterij uenarum uaſa,per quæ ad hepat diſtributio atcꝫ digeſtio alimenti contingit: aliquibus itaque deiectio appetitus accidit, aliquibus uero appetitiones rerum præter naturam,quas adpellãt caninas, aut etiam uitioſorum ciborum concupiſcentia,qualis mulieribus prægnantibus pica morbo infeſtatis contingere conſueuit. Manifeſtum autem eſt & gurgulionem & tonſillas adfici. Quin & parulides & glandulæ, & dentium eroſiones, ulcerationesꝗ & putredines oris, ad ſeroſas ex capite in ipſum os deſtillationes ſequuntur. Cæterum uulgus medicorum aut gurgulionem reſecat,aut pharmaca exhibet quæ per aſperam arteriam ſputi eiectione in pulmonẽ dilapſa educant: uentriculum uero nihil male adfectum ſuſpicatur: quemadmodum etiam alij necꝫ dentes,necꝫ os,necꝫ nares, necꝫ oculos, necꝫ aures inde affici præiudicant. Principium inuentionis Galeni. Melius autem erat,mea quidem opinione, uelut fontem malorum excindere, ſanato uidelicet capite,quod

Coryza, mucus, grauedo

Vox quomodo intercipiatur

Tabis generatio

te: quod ſi impoſsibile ſit facere, ob uehementiam naturalis intemperiei, omnino tamen eius ſaluti conſulere oportet, indicatione ex figura ipſius accepta quomodo ei ſubueniri poſsit: non enim mox ueluti aliqui medici omnibus capitibus ſemper ex thapſia & ſinapi cataplaſma adhibent, ſic & te facere uolo. Etenim ſi à calida intẽperie caput uexatur, omnia calida pharmaca nociua exiſtũt. Oportet itaq; ipſos balneis multis calidis potabiliũ & dulcium aquarum conſolari, ſimulq́; generatos in capite uapores calidos diſcutere, & complexionẽ omnem in melius mutare. Nociuus autem eſt eis uſus aquarum natura ſua calidarum. Quæcunq; enim ſulphurulenta ſunt & bitumen olent, coarctatione ſua caput offendunt: uerũ calidas dulces non adpellamus ſua natura calidas: neq; enim inuenire eſt quæ ſuapte natura calidæ exiſtant, ac non aliqua medicamentaria qualitate participent. Qui uerò caput uehementer calidum & peruſtum habent, & ob id aſsidue à deſtillationibus uexantur, his melius eſt hora æſtiua ex roſaceo ungi, ex ſolis roſis & omphacino oleo citra ſpiſſamẽtorum adiectionem adparato. Quædam autem capita propter calidiorem arteriarum temperaturam tum uertigine, tum capitis dolore adprehenduntur: in quibus etiam arteriarum inciſione utimur. Quare conſiderare oportet præcedentem deſtillationis cauſam, & præhabitam diætam, atq; ita remedia cõtraria afferre: in uniuerſum autem pauco cibo & quiete utendum eſt, uitato etiam frigore & calore: ſi ueto cibi incocti amplius in uentre innatent, ad uomitum æger eſt inhortandus.

Indicatio curationis

Aquarum natura ſua calidarum uires

Arteriarum ſectio

Philumeni. Valde utile eſt his qui deſtillationem patiuntur, ſi eorum plantæ pedis cum pice in oleo plurimo diſſoluta conſtanter fricentur, ex eademq́; inguina & ſedes perungantur: nares uero ex thure & myrrha cum uino & oleo contritis, ac ad mellis craſsitudinem redactis illinantur, & unguentum irinum ſimul naribus inſtilletur. Melanthium etiam torrefactum linteolo illigatũ odorent, aut hedychroon manibus teneant & aſsidue odorent, aut cyphi eodem modo. Conuenit etiam inflammationẽ arcentia emplaſtra fronti imponere, uelut eſt Iceſiæ, & emplaſtrum oxerum adpellatũ; itemq́; barbarum cruentis uulneribus deſtinatum, & athena. Gargariſſent autem aſsidue paſſum ſcybelites, aut ſapam calidã: ſorbitionibus uero utantur decocto hyſſopi, ficuum & nucum pinearum, atq; iridis, item halica ex paſſo decocta. Si uero ab his nihil leniatur deſtillatio, neq; tamen amplius augeſcat, ſed eodem modo ad plures dies perſiſtat, præſentiſsimum auxilium capitis irroratio exiſtit, maxime in æſtate, & capitis temperatura calidiore. Oportet autem in balneis ex alto frigida aqua delabente caput ſubdere, ut uiolentum inde ſuſtineat inſultum: eueſtigio enim dẽſitatem diſſoluit. Animaduerſionem tamen habere oportet, an thorax inde facile offendi poſsit: conſueuit enim prompte à capite frigiditatem tranſſumere, ac fortiſsimas uexationes perferre. Porrò diuturnas deſtillationes fortis clyſter ſanat, aut uomitus à raphanis ieiunis factus, aut purgatio exuberantis humo-

Plantarum fricatio deſtillationi cõmoda

Irroratio capitis

tis, &

tis. Et irrigatio capitis ex unguento irino, aut optimo nardino. His uero qui continua & inueterata iam deſtillatione adficiuntur, caput radere oportet, & factis ſcarificationibus bituminoſa emplaſtra imponere: pharmacis autẽ deglutitijs utendum huiuſcemodi. Eclegma ad deſtillationem. Mellis ſextantem, butyri recentis unc. I, decoque, & in duas partes diuiſum delingendum exhibe, his qui eductione opus habent.

Manducatio ad eandem. Semen hormini, ſemen papaueris, ſemen lini torrefactum, contunde, & cribro excute, melleq; cocto exceptum, commanducandum mane exhibe. Probe etiam ad deſtillationes facit antidotus ex capitibus papaueris ſoporifera, ante ſomnum exhibita: etenim ſomnum dulcem infert, & reprimit influxum. Eius adparatus paulo ante inter arteriacas compoſitiones dictus eſt, & in quinto ſimiliter ſermone De proprijs ægrorum potionibus loco.

Catapotium ualde celebre ac dolorem leuans.

Styracis drach. VI, zingiberis drachmam unam & dimidiam, terebinthinæ drach. II, opopanacis drach. II, iridis drach. II, piperis albi, ſpicæ nardi, nitri, ſeminis hyoſcyami, opij, cuiuſque drach. I. arida contundito ac cribrato, reliqua uero in pila citra liquoris admixtionẽ contuſa ſimul committito, & grana in erui magnitudinem informata ante ſomnum deglutienda exhibeto, neq; quicquã ultra ſorbitionis admittito. Dantur ad ſummum grana IIII. medium III. minimum II. Aliud. quod etiam dolorem leuans, tum tuſsi, tum deſtillationi opitulatur. Styracis, drachm. IIII, zingiberis drach. I, opij drach. I, galbani drach. I, contunde in pila, & ſapa affuſa ſubige, & catapotia erui magnitudine informa, quorum ſimiliter ad ſummum IIII exhibe, medium III, minimũ II. abſorbeant etiam inſuper paſsi calidi diluti cyathos duos. Aſclepiadæ remedium. Pyretri drachm. II, piperis albi drach. I, contuſa & cribrata repone. Vſu uero expetente apprehenſis naribus pharmacum adtrahere præcipe. Aliud. Piperis drach. II, ſeminis urticæ drach. I, croci, zingiberis, coſti, cuiuſque drach. I. Vtere ut dictum eſt. Caſeus autem tener & recens comeſtus utilis eſt, & cauliculi braſsicæ crudi à ieiunis comeſti, ſimiliter & braſsica calidior cocta & comeſta. Qui uero calidiori præditi ſunt temperatura, lactucæ cauliculos parumper ferueſactos comedant, in poſca madeſactos. *Sternutatoria*

De tuſsi. Cap. LIIII

TVſsis cauſſæ uariæ ſunt. Nam & humor à capite ad aſperam arteriam deſtillans tuſsim efficit, & aſperitas ſola pelliculæ aſperam arteriam intrinſecus ambientis tuſsim irritat: qui præterlabũtur etiam cibi ac potus tuſsim mouent: & lumbrici ſtomachum infeſtantes, tuſsiculas paruas excitant: & acris humor ſtomachum perturbans, ac irritatiuam aliquam qualitatem ad fauces demittens, imaginariam tuſsim producit, quemadmodum etiam in his qui ſtomachi morſum ſentiunt, & ſaliuæ ad eum influxu uexantur, *Tuſsis cauſſæ*

euenire ſolet, quum nihil moleſti iuxta aſperam arteriam obuerſetur. Intemperies quoque frigida reſpirationis inſtrumentorum, tuſsis cauſſa exiſtit: uerum hi moderate ac minime uiolenter tuſsiunt, adeo ut non ſolum per ſpiritus compreſsionem, retinere queant & impedire tuſsim, ſed ſanare etiam ſæpiſsime, per reſpirationis inhibitionem frigefactas particulas calefaciendo. Signum autem ob ſolam intemperiem frigidam tuſsientium eſt, ſi per crebras inſpirationes irritentur, frigiditate uidelicet exinde intenſiore facta & aucta. Quando igitur hi leniter inſpirant ac aerem adtrahunt, & in calida domo uerſantur, parum uel omnino nihil tuſsiunt. Quæ uero cum titillatione partium, ab utraque palati parte contingunt tuſſes, palàm oſtendunt defluxum à capite ad aſperam arteriam deferri, itemque ad pulmonem. quod ſi nihil expuant ſic adfecti, tenuem eſſe defluxũ indicat, qui expulſione ſpiritus diſſectus, præ tenuitate ſua rurſus fluxum reflectit: id uero ex humore per ſputum reiecto manifeſte apparet: craſsiorem enim priore habet compagem, etiam ſi ſit à ſpiritus impulſione reiectum. Manifeſtum autem eſt, quod humor in pulmone & thoracè detentus, in morbo laterali, inflammatione pulmonis, & tabe, maximæ tuſsis cauſſa exiſtit. Medemur autem tuſsi à tenui defluxu factæ, per antidotum ex papaueris capitibus inſpiſſantes, aut per alterius cuiuſdam pharmaci dolorem leuãtes uſum, & per cibos boni ſucci. Si uero craſſus aut uiſcoſus fuerit affligens humor, per ea quæ extenuant & diſcindunt medebimur. Inſtrumentorum autem reſpirandi frigiditatem per calefacientia emendamus. Quæ uero ab aſperitate fit, per lenientia & mordacitatem arcentia ſanatur, qualia ſunt ex arteriacis compoſitionibus ſimpliciora. His itaque præexplicatis, ea quæ à ueteribus deſcripta ſunt ad tuſsim remedia ſubnectemus. Nos uero ad præſcriptam methodum animum conuertentes, atque uniuſcuiuſque ſimplicium pharmacorum uires edocti, facile ad quãcunque affectionem conuenientia remedia afferemus, etiam ſi à priſcis indefinite ſint deſcripta. Remedia autem hæc ſint. *Styrax*, nucis auellanæ magnitudine deuoratus, tuſſes ſedat ac deſtillationes. Vtilis eſt etiam ad raucedinem. Aliud. Ficus ſiccas pingues in uino dulci diluto madefactas, unà cum uino deuorandas exhibe: hoc enim attenuat, & educit. Aliud. Filicem contuſam & cribratam paſſo inſtar farinæ inſperge, & abſorbendam exhibe. Prodeſt etiam ſanguinem reiectantibus.

Methodi utilitas

Aliud, quod ad tuſſes noctu moleſtiam exhibentes conducit. Mentæ ramulos tritos, affuſo aceti cochleari, ante ſomnum abſorbendos præbe. Adiuuat concoctionem, ſtomacho utile eſt, & craſsitiem diſcindit.

Aliud. Nucum pinearum torrefactarum, amyli, radicis dulcis, ſeminis urticæ, cuiuſque ſextantem, iridis, piperis, hyſſopi, ſeminis naſturtij, amygdalarum amararum, ſingulorum unciam I. Excipe melle probe deſpumato, & præbe ex eo cochlearium mediocre.

Compoſitio ex marrubio ad tuſsim. Marrubij ſextantem, hyſſopi unciam

unciam I, iridis drach. IIII, pulegij drach. IIII. calaminthæ montanæ drach. IIII, bulborum ſcillę ſcrupulos VI. nucem unã pineam bonam & integram, caricas pingues V, aquæ chœnicem unam & dimidiam, mellis heminam unam, utere. Eclegma tuſsientibus aptum. Nucum pinearum repurgatarum drach. XII, palmarum pinguium drach. XVIII, iridis drach. XII, ſeminis lini torrefacti drach. VIII, tragacanthi drac. XII, amygdalarum dulcium delibratarum drach. XVI, mellis deſpumati quantum ſufficit. Tragacanthum in uino dulci modico maceratam & dilutam, primum cum deſpumato melle decoquito, atq; ubi ſemel ebullierit, reliquis in mortario probe contritis affundito, & utitor, cochlearium exhibens mane & ueſpere de digito delingendum. Mellis enim tantum adijcere oportet, ut delingibile pharmacum fiat. Aliud eclegma ad tuſſes recentes. Vini dulcis ueteris chœnicem I, mellis attici libram I, decoque, cum rutę ramulis aſsidue agitando: exhibe ex eo myſtri I menſura. Eſt etiam utile ſtomacho.

Alia remedia ad tuſsim conducentia.

Coptarium, hoc eſt placentula, tuſsi accommodata.

Seminis lini contuſi & cribrati, uuæ paſſę pinguis & exacinatæ, cuiuſq; chœnicem italicam I, nucum pinearum torrefactarum, nucum auellanarũ repurgatarum, ſingulorum chœnices tres & dimidiam, piperis ſextantem, zingiberis unc. I, croci unc. I, mellis ſextarios IIII. Semen lini contuſum cum melle decoquito: atque ubi coactum fuerit & inſpiſſatum, reliqua optime contrita ammiſceto, & ſimul unito. Exhibe ex eo magnitudine nucis auellanæ.

Ad tuſsim inueteratam remedium optimum.

Cumini, piperis, ſeminis urticę, cuiuſq; unc. I, mellis deſpumati chœnicem I, contrita cum melle ſubigito, ac parumper feruefacito, reponito: ac utitor ex eo præbens cochlearium delingendum. Aliud admirabile.
Piperis, pulegij, hyſſopi, calaminthæ, cuiuſq; ſextantem, petroſelini unc. I, mellis deſpumati chœnicem I. da cochlearium. Aliud ſimplicius bonum.
Mellis quadrantem, butyri recentis quadrantem, cumini quàm tenuiſsime triti drach. IIII. Melli prius deſpumato butyrum ammiſce, & ſimul calefactis cuminum inſperge, & paulatim delingẽdum cochlearium unum exhibe. Aliud, ad tuſſes pituitam repurgans.
Hyſſopi unc. I, pulegij ſextantem, iridis, ſinapis, cuiuſq; drac. I, melle deſpumato ſufficienti excipe & cochlearium exhibe. Hyemis autem tempore, & febre non infeſtante accepturum: piperis etiam ſextantem adijce.

Aliud, ad diuturnas tuſſes.

Comæ hyſſopi, pulegij, periſynes, ammij, piperis, erui rufi decorticati, iridis cuiuſq; ſexuncem, ſpicæ nardi drach. IIII, terebinthinæ trientem, butyri recentis ſextantem, mellis deſpumati chœnices II. Butyrum & terebinthinam cum melle liquefacito, ac reliquis unito: utere exhibito cochleari paruo.
Aliud, thoracis affectionibus commodum. Lomenti fabacei tenuiſ-

f 3 ſime

ſime triti ſcptuncem, iridis contritæ quadrantem, nucum pinearum torrefa/ctarum drach. II, pulegij uſti drach. II, ſeminis urticæ drach. I, piperis drach. IIII, mellis deſpumati chœnicem I. Melli deſpumato lomentum inſperge ac parumper decoque: deinde reliquis in mortario ammixtis utere.

Aliud, Acholij. Hyſſopi, pulegij, ammij, piperis, erui rufi, iridis, cuiuſq; drach. VI, terebinthinæ drach. IIII, ſpicæ nardi drach. III, butyri recentis ſextantem, mellis deſpumati ſeſquilibram. utere.

Aliud, ad tuſsim ex ſtyrace. Amomi ſextantem, caſsiæ ſextantem, ſtyracis ſeſquunciam, ſpicæ nardi ſeſquunciam, croci unci. I, piperis unc. I, mellis deſpumati chœnicem I. exhibe cochlearium. Ad tuſsim ſiccam.

Siccam tuſsim ſanant etiam paulo ante præſcripta pharmaca. Aliquando autem & aquæ ferueſactæ ſorbitio. Qui enim ob pituitæ craſsitudinem nihil educere poſſunt, ab humectantibus plus emolumenti ſentiunt: maxime ſi ſimul extenuatoria participent facultate.

De pharmacis dolorem leuantibus & ſimul conferentibus tuſsi. Cap. LV

HOcce pharmacorũ dolorem leuantium genus, hi qui ante ætatem noſtram fuerunt, compoſuerunt, tuſsientibus & ſanguinem reiectãtibus præcipue conducens: atque etiam his, qui ultra has affectiones tabeſcunt: itemq; ad alios dolores & affectiones quæcũq; circa pulmonem & pectus, ac aſperam arteriam, reliquaq; interiora membra conſiſtunt, præterquam quæ proprie colicæ appellantur. Differunt enim hæc à colicis ſimiliter anodynis, hoc eſt dolorem leuantibus appellatis, tum aromatum & odoratorum ſeminum, tum eorum quæ urinam cient admixtione. Colicæ autem facultates his uehementiores ſunt, excellentem uim ſtupefactoriam complexæ, ob multitudinem uidelicet eorum quæ refrigerantis naturæ exiſtunt, ue lut eſt hyoſcyami ſemen, & cicutæ, papaueris ſuccus, & mãdragoræ cortex: quibus ſanè ad colicos neceſſariò ob doloris magnitudinem utimur. Atqui in thoracis affectionibus aliqui ſtyracẽ & crocum ammiſcuerunt: aliqui autem calefaciẽtia: alij etiam aromatica, & cum pauca ui adſtrictoria exſiccantia: quidam etiam nobis familiaria, uelut aniſum, apium, fœniculũ, daucum, & ſeſeli, quæ uehementium pharmacorum uires & iniucunditatem obtundunt, ampliuſq; urinam expellũt: quidam etiam ea quæ aſperitates leniunt addidere, uelut eſt tragacanthus & radix dulcis, ac uinum dulce. Quęcunq; autem ex eis, de pharmacis ſtuporem inducentibus minus participant: ea etiam tabidis exhibemus. Sunt autem à ueteribus compoſita doloris leuamenta huiuſcemodi. Catapotium. Pharmacum ad tuſsim accommodatũ, inueterata maxime exiſtente affectione. Efficax eſt ad diuturnam deſtillationem, dolorem capitis, difficulter ſpirantes, & inflammationes pulmonis, ad ueſicæ quoq; ac uuluæ affectiones. inſcribitur Panacea, ab alijs etiam Stichus. Myrrhæ, opij, piperis, ſtyracis, caſtorei, galbani, æquales partes

Colicæ anodyna ſtupefaciũt

Panacea qui & Stichus

partes cum ſapa dulci ſubige,& in catapotij figuram redige,ac ciceris magnitudine exhibe:abſorbeat autem à ſumptione aquæ mulſæ cyathos duos.

Harmonia. Aliud pharmacum uehementer efficax,quod harmoniæ adpellatione inſcribitur:ualet ad deſtillationes,& inexuperabilem defluxũ. Styracis,caſtorei,piperis,cardamomi,cuiuſq; drach. III, opij,zingiberis,ſeminis hyoſcyami albi,cuiuſq; drach. IIII,paſſo probe cocto excipe, & catapotia ciceris magnitudine informa,& ante ſomnum præbe deuoranda. Harmonia

Alia confectio, ad tuſſes diuturnas egregie & concinne ualens: itemq; ad humentes & ob humoris craſsitudinem diu durantes,quę Symphonos adpellatur:& febrem optime ſedat.Ea omnes ueteres celebres uſi ſunt. Piperis,opij,cardamomi, cuiuſq; drach. I,croci,ſulphuris uiui, zingiberis,ſeminis hyoſcyami albi,cuiuſque drach. IIII, mellis cocti cochlearia III.Hoc enim modo nos apparamus:uerum ſunt qui gentianæ,& dauci, cuiuſq; drachmas II,ammiſcent. Alia,ad tuſsim & tabem iſoſtathmos appellata. Symphonos Lexipyretos

Phylli,petroſelini,hyſſopi,roſarum ſiccarum,aniſi,opij,croci,coſti,ſeminis hyoſcyami,myrrhæ troglodyticæ,ſpicæ nardi, iridis, æquales partes cũ melle ſufficienti ſubige,datur fabæ magnitudine ad noctem. Iſoſtathmos

Alia, iſotheos adpellata, ad tuſsim,tabem,omnes morbos internos,& certo circuitu affligentes affectiones. Spicæ nardi drach. II,myrrhæ drac. I,croci,coſti,piperis albi,cuiuſq; drach.I,galbani drach,I, opobalſami,cinamomi,mandragoræ ſucci ſicci,caſtorei,cuiuſq; drachmas duas, ſeminis dauci ſeſquidrachmam,mellis deſpumati quantum ſatis erit . Facit ad dolorem ſtomachi,iecoris, pulmonis,oculorum, ſanguinis reiectationem, abſceſſus dyſentericos,uoluolum,renum ac coxendicum affectiones, difficulter ſuſpirantes,dolores laterum, unice tamen iliorum, profluuium muliebre,& muliebres ſuffocationes.Prodeſt cõtra lethalia uenena ante & poſt cibum ſumpta,& ad omnem ſanguinis eruptionem cum frigida, ad uiperæ & phalangij morſus in uini cyathis III. quartanarijs ante febris acceſsionem dantur ex ea oboli duo , ſed præloto tamen antea ægro . Sanat ægre ſpirantes,& qui niſi erecti ſpiritũ ducere non poſſunt,& anhelosos,etiam ſi iam ad multos annos affectio durauit.Sanat quoq; antiquas à capite ad pectus defluxiones. Iſotheos

De ſuffitionibus. Cap. LVI

QVanquam antea ſufficiẽtiſsime de ſuffitionibus dictum ſit,in ſermone De clyſteribus & euacuantibus ac alijs quæ ægris offeruntur , qui ſane tertius huius operis fuit,dicetur tamen nunc quoq; ſed paucis.

Paſtillus ſuffumigabilis tuſsientibus & orthopnoicis commodus. Abrotoni, ſandarachæ, ſinapis, cardamomi, æquales partes contundito & cribrato,& cum aqua in paſtillos redigito ac ſuffito,ita ut æger ore fumum ſuſcipiat. Alius paſtillus. Sandarachæ ſextantem,terebinthinæ ſextantem,coſti ſcrupulos VI,laſeris ſcrupulos III,piperis grana XL, redige in paſtillos ac utere eodem modo. Alius. Caſtorei,ſandarachæ,galbani,ſul-

ni,ſulphuris uiui,colophoniæ,propolis,terebinthinæ,maſtiches,croci,chamæleuces:his conyzam paruam aut capparis corticem adijce.

Suffumigium ex IIII rebus

Aliud bonum ſuffumigium, per experientiam à nobis inuentum,quatuor ſpeciebus conſtans. Styracis, terebinthinæ, ſandarachæ, maſtiches, æquales partes excipe,ac ſimiliter utere. Creditur anheloſos & purulentos ſanare:itemq; tuſsim & laterum adfectiones, quemadmodũ etiam ea quæ paulo ante hic ſunt præſcripta, atq; ea quoq; quæ tradidimus in tertio ſermone.

Epithema ad tuſsim optimum,ex ſertula campana.

Samſuci,ſertulæ campanæ,praſij,iridis,cuiuſq; ſextantem,zingiberis unc.I, thuris quadrantem,reſinæ pinus libram I,olei ricini libram I,utere.

De orthopnoicis,anheloſis,ac ægre ſpiritum ducentibus,ex Galeno. Cap. LVII

Aſthmatici, anheloſi. Orthopnoici

QVi frequenter reſpirant citra febrem,quemadmodum ſolent à uehementi curſu fatigati,eos aſthmaticos,hoc eſt anheloſos, medici uocare conſueuerũt,ab accidente uidelicet,hoc eſt anhelando: eoſdem etiam ab altero accidente orthopnoicos adpellant.deſident enim ac pectus erectum habere uidentur,ob timorem ne ſuffocentur: & ſtratum quoq; iuxta ſuperiores partes,ad quas pectus ipſum reclinatur,erectius ſibi adparãt,ne dormientes ſtrangulentur.Inſpiratio enim minor ipſis contingit,quàm reſpirationis frequentia expoſtulat,quamuis pectus plurimum ipſis diducatur.Ex quo manifeſtum fit,coarctationẽ locorum præter naturam intrinſecus adeſſe,cuius etiam manifeſte ægri ſenſum perceptant. Fit autem coarctatio locorum inſpirationis, quum aut craſſorum & tenacium humorum multitudo pulmonis bronchia obſtruxit,aut tumor quiſpiã abſceſſui ſimilis in ipſo conſiſtat.Similiter autem difficulter ſpirant, qui aſperam arteriam à multa deſtillatione habent repletam: qui ſanè defluxione ex uicinis locis aceruatim in ipſas arterias delabente, facile diſtinguent inuicem has affectiones: nempe quod deſtillatio etiam ſanis ex manifeſta cauſſa repente accidit, in totum ferè citra febrem,concomitantibus etiã proprijs deſtillationis ſignis. Si uero tumor abſceſſui ſimilis in pulmone fiat, neceſſario febris conſequitur:neq; ita diu poſt, inflammatione in pus tranſmutata, pus reijcitur cum tuſsi.Si autem crudum tuberculum gignatur,uelut Antipatro medico contigit,iuxta leues pulmonis arterias,hi neq; grauitatem magnam ſentiũt, neq; ab orthopnœa in tantũ infeſtantur.Qui uero proprie orthopnoici & difficulter ſpirantes adpellantur,in totum febrem non habent:grauitatis autem ſenſus eis contingit,neq; quippiam purulentum per ſputum reiectant.Porrò curatio prędictarum affectionum quiddam commune habet,quiddam etiam cuiq; proprium. Commune quidem ut ſuperflua ſubſtantia humoris has affectiones generantis conſumatur & expendatur. Proprium uero ut ſi à craſsis & tenacibus humoribus fiant,per extenuantia & inciſiua pharmaca conſumptio fiat: ſi uero à tumoribus abſceſſui ſimilibus affectiones fiant

Bronchia pulmonis

Antipater

fiant,per extenuantia & deſiccantia conſumantur: quæ curatio omnibus in profundo corporis abſceſsibus communis exiſtit. Vini autem potio ambabus conuenit tenuis ſaltem temperaturæ: in uniuerſum autem paucus potus conuenit, quibus abſceſſus alicubi adeſt: multis uero quibus bronchia tenacibus & craſsis humoribus ſunt obſtructa. Etenim repurgantia hos humores pharmaca neceſſario tuſſes commouent: uerum non facile per ſputum reijcitur ob craſsitudinem id quod repurgatũ eſt: humectatione igitur multa indiget, quo facilius efferatur: & ob id ſanè largior potus anheloſis eſt exhibendus. Pharmaca uero eis conueniunt incidentia citra uehementem calefactionem. Craſsi enim & tenaces humores à uehementi calore uiſcoſiores redduntur, glutinoſiq;, & ut difficulter auelli poſsint: quapropter maxime prodeſt eis acetum ſcillinum, & ipſa quoq; ſcilla aſſa cum melle trita & delincta, & acetum mulſum ex ea adparatum. Maximum autem remedium, inquit Archigenes, purgatio frequẽtior exiſtit per pharmaca fortiora: & uomitus à radicibus, per interualla ſuſcepti. Cataplaſmata uero ex ficubus & ordeacea farina: magis uero ex loliacea habente reſinam & mel ac ceram ammixta: infarciri poteſt etiam ei iris & manna. Malagmata autem conueniunt, quæcũq; exulcerant cutem & attrahunt ſaniem: quale eſt Ciſſophontis, & quod conſtat ex baccis lauri: & quod ex ſemine roſmarini conſtat: & emplaſtrũ ex herbis: & quod iceſiũ adpellatur: itemq́; quod uocatur Thraſeæ. Quod uero cyzicenum emplaſtrum dicitur, ſi irim, aut cerati æqualem ſibi portionem aſſumat & uniuerſo pectori imponatur, humiditates conſumit, & habitum corroborat. Omnium autem conuenientiſsimum huic affectioni hocce eſt, inquit Archigenes.

Largior potus anhelis commodus

Emplaſtrum nigrum Archigenis. Ceræ libram I, reſinæ pinus ſiccæ lib. I, iridis ſeſquilibram, bituminis lib. I, picis lib. I, æruginis unciam I, zingiberis ſexuncem, thuris ſexuncem, radicis cucumeris ſylueſtris, centaureæ, lapidis aſij, ſtyracis, cuiuſq; ſextantem, miſyos crudi ſeſquiunciam, chalcitidis crudæ ſeſquiunciam, ſalis ammoniaci unc. I, galbani, terræ cimoliç, terræ ampelitidis, cuiuſq; unc. I, olei libras II, aceti lib. I. aut ut ego ſoleo lib. II. Styracem cum modico oleo liquefactum in mortario probe contere: metallica uero cum aceto diſſolue: herbas autem contunde & cribro excute: liquefactis uero quæ eliquari poſſunt, & percolatis, ac ab igne ablatis, contrita adijce, atq; herbas inſperge, omnibus autem ſimul unitis & emollitis utere. Hoc ſanè multos occultos abſceſſus diſcutit, & in uaporem reſoluit, alios autem aperit: quicũq; autem iam rupti ſunt, & fluidi tamen adhuc permanent, eos mirabiliter exſiccat. Eiuſmodi enim pharmacis uix aliud præſtantius reperiri poſsit. Conueniens eſt etiam prædictis affectionibus Amythaonis epithema, atq; eo adhuc magis Polyarchion, maxime tempore coarctationis locorum. Pectus uero cum urticis confricetur ac cædatur, deinde lauacro ac oleo calido loci rubefacti curẽtur: aſsidue autem lenioribus ſolutiuis aluum emollire

Epithema Amythaonis.

Polyarchion

emollire oportet:quale eſt,cnici acetabula duo optime contuſa & cum ſerô lactis decocta: ita ut percolatum ſerum, & modico melle permixtum bibatur. utendum eſt etiam ex thymo,laſere,& pipere ſalſamentis,quibus addita eſt ſcammonia,aut etiam his quę fiunt ex roſmarino. Ego uero etiam herbæ ſabinæ optimum uſum expertus ſum,ſi per ſeipſam drachmæ pondere trita ſumatur, & ſequenti die duarum drachmarum pondere, tertia trium. In aliquibus autem & quarta die uſq; ad quartam drachmam pondus auxi. Quod ſi bene procedat purgatio,ſimulcꝗ cruenta educat, non eſt quem non melius ſpirantem in poſterum reddat. Porrò interiectis duobus aut tribus diebus, abſinthium potandum exhibui, maxime ſi ſtomacho æger langueat:quod ſi non contingat ſtomachum languefieri,irim bibendam dedi, aut abrotonum,aut caſtorium ex aceto mulſo. Mirum in modū autem efficax eſt,quod ex elaterio conſtat & octaobolon appellatur. Elaterij æreolos II,ſpumæ nitri obolos III,ſinapis drach. I. hæc in aqua diluta in octo catapotia informo:manecꝗ duo,tantundemcꝗ ueſperi exhibeo. Purgat enim citra moleſtiam ſuperne,aliquandiu quidem permanens & ſoluens. His uero qui robuſtiores ſunt, poſt trium dierum ſpatium rurſus exhibeo. Atqui quæ ex colocynthide conſtat hiera noſtra,hoc eſt Archigenis, aſsidue præbita mitiorem ſpirandi difficultatem correxit ſæpiſsime,atq; id breui & perfecte. Verum ſi magis in profundo hæſerit,auxiliatur cum aceto mulſo potata. Aliud,ad difficulter ſpirantes,qui etiam aſthmatici adpellantur.

Vomitorium octaobolum · *Hiera Archigenis*

Ariſtolochiæ,clematidis,abrotoni,ſulphuris uiui,ſeminis rutæ agreſtis,cacuminum thymi,ammoniaci thymiamatis,æquales partes cum aceto tritas in paſtillos redige,& ex eis obolos III exhibe cum aceto mulſo ad triduum.

Alia remedia aſthmaticis commoda,ex Aſclepiade & Dioſcoride.

Ariſtolochia rotunda cum aqua bibita, anheloſis auxiliatur: item centaureæ maioris radix,& minoris ſuccus: & ſtœchas trita ac cum aqua potata,& ſphondylij ſemen,& calaminthæ montanæ coma,& hyſſopū,& iris,ac melanthum, & radicula alba. item aſellos,qui & millepedæ appellantur,ſub aquario uaſe ſtabulantes,ſextarij menſura in fictile uas coniectos, ad carbones ignitos torrefacito, atq; ubi inalbuerint terito,ac melle exceptos cocto, ante & poſt cibum duorum cochleariorū menſura delingendos exhibeto.

Aſelli in eclegmate

Aliud. Scillæ crudum ſuccum exprime,& cum eiuſdē menſuræ melle permixtum ad prunas decoque,eiuſcꝗ cochlearia II delingenda præbe ante & poſt cibum. Summe autem hoc prodeſt, euidenſcꝗ eius rei periculum feci,inquit Archigenes. Aliud,Archigenis. Radicis centaureæ maioris drach. VI,petroſelini drach. VI, ammoniaci thymiamatis drac. III, ſulphuris uiui,bituminis,cardamomi,radicis panacis,ſeminis urticæ,iridis illyricæ,cuiuſq; drach. II,thuris,zingiberis,caſtorei,nitri,ſagapeni,abrotoni,polij,chamæpityos,ſaluiæ,cuiuſq; drach. I,piperis albi drach. III. Hæc omnia trita cum melle miſcentur deſpumato,dantur ex hoc oboli IIII. Etenim aſsi

due potatum hoc, etſi non perfecte medeatur, citra moleſtiam tamen effi-
cax exiſtit, dato hoc cum hydromelitis cyathis IIII.

Aliud, quo etiam ego utor, ad multos uſus commodum.
Scillam fuluam manum magnitudine ſua implentem, fermẽto obductam, in furnũ conijcio ut quàm optime aſſetur, deinde ubi molliſsima facta fue-rit, ſuperficie eius exuſta reiecta, reliquum optime contero, atq; ei quantum trimembri ſectione facta, duæ aſſatæ ſcillæ partes ponderant, tantum fari-næ erui albi adijcio, & ammoniaci thymiamatis drach. IIII, radicis panacis drach. IIII, iridis, & abrotoni, & acori, cuiuſq; drach. II, piperis grana VIII. hæc omnia ſimul trita & unita in orbiculos digero põdere ſeſquiobolares: ex eis autem drach. I, aut etiam obolos tres, aut duos, cum tribus cyathis la-ctis aſinini recens mulcti, aut aquę mulſæ exhibeo. Pueris uero tantũ unum orbiculum præbeo. Aluum hæc menſura mouet: quod ſi hac amplius quid dam exhibeas, & urinam cies, & compactam mali irritationem diſſolues: etenim & comitiales ſanat, & uuluam ſtrangulatam, & lumborum langui-dos dolores, & febres debiles ac per circuitum repetentes. Cum aceto men-ſes ducit per craſsitudinem ſuppreſſos, ad quos conſequũtur uertigines, in-terceptiones uocis, contractiones, dolores, articulorum lentores, & ſpirandi difficultas. Eueſtigio enim ſanguinem euellit, & ab omnibus moleſtijs libe-rat: quare tenuitatem huius pharmaci ne contemnas, ſed abundantẽ uirium eius ſupellectilem, quaſi per manus à maioribus traditam, aſſumas. *Ad menſes ſuppreſſos quæ ſequãtur*

Alia potio ad ſuſpirioſos. Polij, abrotoni, caſtorei, chamæpityos, ammoniaci thymiamatis, æquales partes melle excipe, & fabæ magnitudi-ne exhibe. Quidam ſpumæ nitri albi cochleare, in aquæ mulſæ cyathis tri-bus exhibuerunt. Aut hoc modo. Spumæ nitri drach. IX, piperis drach. I, laſeris drach. I. da cochleare cum aqua calida. Alia. Caſtorei drachm. VIII, ammoniaci thymiamatis drach. VIII, piperis grana XL. excipe paſſo, & fabæ magnitudine præbe in aqua mulſa. Alia. Abrotoni drach. II, radicis bryoniæ drach. VIII, rutæ hortenſis drach. VIII, caſtorei drach. IIII, artemiſiæ drach. I, epithymi drach. IIII. dantur ex ea ſcrupulus unus & di-midius cum aceti mulſi cyatho I. Alia. Iridis drach. VIII, ammoniaci thymiamatis drach. IIII. datur drachma una cum hydromelitis cyathis tri-bus. Alia. Herbæ ſabinæ, his qui integra ætate conſiſtunt, ſcrupulos VI, alijs uero ſcrupulos III, butyri ſcrupulos XII, mellis ſextantem. Præbe delingendam ad dies III, & intermiſsione per triduum facta rurſus præbe.

Paſtillus doloris leuamentum orthopnoicis & ægre ſpirantibus præbens. Opij drachm. I, ſulphuris uiui, plantaginis, ſeminis hyoſcyami, ſucci radicis dulcis, ſtyracis, zingiberis, thuris, terebinthinæ, cuiuſq; drach. II, croci drach. I, cum uino maris experte contere, ac in paſtillos triſcrupulares digere, quos bibendos exhibe. Porrò ſi radicis dulcis ſuccus non adſit, ipſam radicem fra-ctam ac tuſam ſatis diu decoquito, atq; hoc totum cum decocto eius com-

mittito

mittito. Alius, Andromachi, ad idem. Scillæ aſſatæ, ſulphuris uiui, bituminis, æquales partes, melanthij drach. II, caſtorei drach. II, aniſi obolos IIII. cum aqua paſtillos informa trium aut quatuor ſcrupulorum: exhibe ante ſomnum, cum aquæ calidæ cyathis duobus.

Catapotium, ſuſpirioſis dolorem leuans.

Rutæ uiridis ſextantem, ſtyracis ſextantem, terebinthinæ ſextantem, opij trientem. ex his catapotia ſiliquæ pondere ſingula informa, triaq́ ante ſomnum exhibe deuoranda, à ſumptione autem ebibant aquæ calidæ cyathos duos. Remedium pulchrum Philagrij, ad anheloſos.

Radicum ſymphyti in petris naſcentis, radicis centaureæ maioris, iridis illyricæ, ſingulorum ſextantem: aquæ ſextarium I. radices fractas per biduum in aqua macerato, deinde ad tertias decoquito, & percolato, & tantundem mellis decocto adijcito, rurſumq́ donec cogat decoquito: deinde rhei pontici contuſi ac cribrati unciam I inſpergito ac unito. Exhibe circa primam horam diei cochlearia duo. Quod ſi non adſit rheon, centaureæ maioris radicem cõtuſam & cribratam unciæ pondere inijce, aut eodem modo radicem ſymphyti. Hocce pharmacum pulmoni & thoraci firmitatem & robur præbet, ſimulq́ humores ad eum delatos repurgat, deſiccat, & expellit.

Aliud, ad orthopnoicos. Boli armeniæ drach. I, cum uino diluto bibendam præbe. Ad tuſſes autem inde ſequentes antidotum Iſotheum appellatam, paulo ante inter tuſsis remedia deſcriptam, exhibe ante ſomnum, nucis auellanæ magnitudine cum aqua mulſa. Aſsiduus enim huius antidoti uſus in totum ab hac affectione liberat, etiam ſi fuerit inueterata: cõfidenter itaque ea utaris. Quod ſi non adſit, pæoniæ antidotum præbe: quæ ipſa quoq; ſi haberi non poſsit, eam quæ zopyrios appellatur, quarum deſcriptiones in ſermone De colicis, habentur. Suffitiones etiam eis ſunt commodiſsimæ: de his in tertio ſermone pleniſsime dictum eſt, & paulo ante inter remedia tuſsis. In earum autem uſu undiquaq; ſtragulis contegantur, atque ore ſedulo hiantes fumum fortiter admittant: mucus enim & lachrimæ multæ ſputumq́ ubertim ducuntur, & per uehementem tuſsim pituita uiſcoſa ex profundo effertur. Verum quod latere te nolim, antequam ad eiuſmodi rerum ac lauationum adhibitionem perueniatur, uentrem ſubducere oportet uel per clyſterem, uel pharmacum ſolutiuum. Proſunt etiam ſuſpirioſis fricationes pectoris, ex pumice cum nitro, fece uini uſta, flore iunci odorati. Cuius generis & hoc eſt. Auripigmẽti, pumicis, ſpumæ nitri, cuiuſq; unciam unam, alcyonij ſextantem. hæc contuſa & cribrata cum unguento aliquo calorifico commiſceto, pectuſq́ & dorſum donec igneſcant confricato. ex frequenti enim huiuſmodi perfrictionis adhibitione ſpirandi difficultatem, & tuſsim, omnemq́ ignitam pectoris affectionem propulſabis. Cæterum inueterato malo, & medicina omni fruſtra adhibita, ad uſtionem confugiendum erit: itaq; iuxta medium clavicularũ utrinq; una cruſta inuratur, cum

Iſotheos *Pæonia* *zopyros* *Fricationes pectoris*

cautione

cautione tamē admotis manibus,ne aſpera arteria oblædatur. Deinde aliæ duæ paruæ iuxta carotidas colli arterias infligendæ paululum ſub mento utrinq; una,incumbentis cutis tantum peruſtione facta. Infligendæ autem adhuc aliæ duæ ſub mamillas, inter tertiam ac quartam coſtam: rurſumq; aliæ duæ retrorſum uerſus inter quintam ac ſextam coſtas. In medio etiam pectore utrinq; unam inurere oportet: & iuxta principium oſsis pectoris, (quod à capitis gladij ſimilitudine Xiphoides Græcis appellatur) ſupra os ipſius uentris,unam ſimili modo. Et adhuc alias duas inter octauam & nonam coſtam,utrinq; unam. Tres etiam retro inurendæ ſunt cruſtæ, una iuxta medium dorſi,reliquæ duæ ab utraq; uertebrarum parte, paululum infra mediam cruſtam. Omnes autem infra collum inuſtas, mediocriter latas eſſe conuenit,neq; ualde in ſuperficie conſiſtentes,neq; rurſus nimium profundas. Vlcera aūt cruſtarū ſatis multo tempore fluida permittere oportet.

De cordis tremoribus,ex Galeno. Cap. LVIII

CORdis tremor ſiue palpitatio,multis tum adoleſcentibus, tum ſenibus ſanis accidiſſe uiſus eſt. Dolent autem caput ita affecti, citra aliquam alteram externā cauſſam:atq; omnes hi ex uenæ inciſione opem ſenſerunt: aliqui etiā ex eis in totum ab hac acceſsione ſunt liberati,per extenuatoriam diætam & pharmaca conſimilia,poſt uenæ inciſionem adhibita. Noui autem & ego quendam qui ſingulis annis,ueris tempore, tremoris acceſsione afficiebatur. Hunc ubi expertus eſſem per triennium ex uenæ ſectione iuuari:in quarto per uenæ ſectionem euaſit,antequàm hoc malo apprehenderetur:atque hoc modo pluribus deinceps is agebat annis, conſentanea ſimul utens diæta:uerūtamen & is quoq; ante ſenectutem fato functus eſt,quem admodum alij omnes. Aliqui quidem in febribus acutis cōprehenſim animo deſtituti,ſimiliter mortui ſunt: aliqui uero etiam citra animi deliquium, ſtuporis attoniti modo affecti repēte uitam cum morte commutarunt. Plures autem hac affectione laborantes ad ætatem peruenerunt,minorem quidem annis quinquaginta,quadrageſimū tamen ætatis annum exceſſerunt. *Exemplum curationis*

De ſanguinis reiectatione,ex Galeno. Cap. LIX

SAnguis qui ex pectore & pulmone,aut aſpera arteria educitur,omnino cum tuſsi reijcitur. Si uero ex locis circa fauces aut gurgulionem ſanguis feratur,per excreationes excernitur. Si uero ex aliquo loco oris aut gingiuarum,ſimpliciter expuitur. Aliquando autem à capite aut partibus gurgulionis delatus,ſanguis ad aſperæ arteriæ extremum incidit, & tuſsim commouet,imaginationemq; facit uelut ex pectore educatur. Itaq; ſi quis pluribus ex ordine diebus ſanguinē excreet & emungat,neq; capitis dolore,aut grauitate aliqua quæ etiamnum adſit,antegreſsis, neq; plaga iſthic illata:conſiderare oportet diligenter omnem narium meatum,atque etiam oris locum illum ubi nares ad palatum ſunt perforatæ. Contingit enim aliquando hęc acceſsio hirudine ad locum hunc affixa. Cęterum aliqui per uomitum citra

tuſsim ſanguinem ex uentre reiectant, aut ex uenis adiacentibus in ipſum delatum, aut hirudine deuorata. Verum ſanguis uenarũ ex hepate aut ſplene in uentrem delatus grumoſus eſt, nigerq́ euomitur: qui uero ex hirudinis præſentia procedit, tenuis eſt & ſanioſus, ſiue ex uentre, ſiue ex naribus, ſiue ex ore proferatur. Atqui & localis dolor qui cõcomitatur, affectam particulam oſtendet. Si enim ex ſtomacho eductio fiet, non magna ſanguinis eruptio continget: graciles enim ſtomachi uenæ, ſimiliter ut eruptio, exiſtũt. Quod ſi uomitu ſanguis efferatur, in deglutiendo mordacitas percipietur, maxime ſi adſtringentia aut acria deglutiantur: ſi uero ex uentre educatur, nauſeæ plurimæ comitantur & uomitus, & ſi à cibo ſumpto eductio contingat, ſanguis cibis permixtus efferetur. aliquando etiam pituita ac bilis ſimul euomentur. Si uero ex hepate & ſplene ſanguis in uentrem deferatur, aderit tumor. Si uero ex pectore & pulmone, aut aſpera arteria ſanguis expuatur, impoſsibile eſt cum citra tuſsim per ſputum reijci. Fit autem ſanguinis eductio ex pectore, aut ob uenæ rupturam, aut oris uenarum apertionem, aut ob corroſionem. Venarum itaque pulmonis rupturæ cognoſcuntur ex eo, quod unà cum præcedẽte cauſſa, ſtatim manifeſta ſanguinis eductio cognoſcitur. Præcedentem autem cauſſam dico, delapſionẽ ex alto, aut ſi grauius aliquod corpus pectori inciderit. Aliquibus autem ob clamorem magnum quomodocunq́ editum uaſis uenarum ruptura accidit: & citra manifeſtam externam cauſſam extendenti pulmonem uenæ ruptura infertur. Cæterum & ob ſanguinis multitudinem ruptura contingere ſolet: eius uero cognitionẽ exhibet ſanguinis effuſio repente & coaceruatim facta. Magna enim pulmonis uaſa exiſtunt, ac arteriarũ ſpeciem habentia: ſanguis autem in eis tenuis & calidus eſt, perq́ ſaltum pulmonis ui ac impetu excernitur.

Venarum ruptura

De uenarum apertione.

Venarum autem ora aperiuntur, ſiquidem diſpoſitiones præceſſerint calidæ: ueluti ſi calidis balneis plurimis uſus ſit homo, habitetq́ in calida regione, conſimili exiſtente maxime anni tempore, cibis quoq́ & potionibus calidis utatur. Etenim multitudo ſanguinis calida exiſtens, uenarum pulmoni incumbentium ora aperit & dilatat, atq́ hoc modo coaceruata effuſio contingit.

De uenarum corroſione.

Quibus uero ex corroſione uenarum pulmonis ſanguinis euacuatio contingit, his per interualla modica ſigillatim cum tuſsi expuitur. Ipſa autem uaſorum corroſio ex acribus contingit humoribus, ſiue à capite in pulmonẽ delabentibus, ſeu in ipſo pulmone generatis. Poſsibile eſt etiam propter corroſionem, coaceruatam ſanguinis eductionẽ cum tuſsi fieri. Quum enim præcedenti tempore per modica interualla ſigillatim, ut dictum eſt, & cum tuſsi ſanguinem expuerit quiſpiam: & poſt ſequẽtibus diebus neq́ caſus, neq́ alia quædam externa uiolenta cauſſa acciderit, & tamen ſanguinis eruptio multa prodierit, magnam corroſionem factam eſſe oſtendit. Multi autem

hoc

hoc modo affecti particulas pulmonis ſimul cum ſanguine extulerunt, aut tectoria ulceribus obducta. Impoſsibile eſt autem latere eductionem propter corroſionem uenarum factam. Quare diligentem animaduerſionem habere conuenit, num ne ſpumoſus ſit ſanguis: nam & hoc firmiſsimum ſignũ eductionis ex pulmone exiſtit: deinde num ne bronchiῇ particula quędam, aut tunicula arteriæ ſeu uenæ ſimul efferatur. Horum enim nihil apparet in his, qui ex ſuccingente thoracem membrana ſanguinem ſpuendo educunt. Maximum etiam ſignum elationis ex pulmone eſt, ſi omnino citra dolorem effertur.

De eductione ſanguinis ex aliῇs pectoris partibus.

Sanguis autem qui ex aliῇs pectoris partibus educitur, nigrior eſt, & iam in grumos coactus cum tuſsi etiam & dolore reῇcitur particulæ affectæ, ac fœtidum odorem de ſe præbet: aliquando & pure ammixto effertur. Verum hoc ſignum commune eſt. Si uero iuxta aſperam arteriã ulceratio fiat, pauciſsimus ſanguis expuitur, pauciſsimo omnino pure permixtus, doloris autem ſenſum iuxta exulceratam arteriæ partem æger perceptat.

De ſanguinis à capite eductione.

Si uero à capite ſanguis deferatur, ſiquidem plurimus ſit, plurima adeſt capitis grauitas aut dolor: ſi paucus, pauca. aurium ſonitus iuxta proportionẽ affectionis, rubor faciei. uenæ frontis emicant, & uertigines accedunt. cauſſa autem iſta præcedens manifeſta eſt, nimirum plaga, aut frigiditas, aut calor aut ebrietas. Vini enim potatio larga cumulatim caput replet, & cumulatim etiam ex rupto uenæ uaſe effundit. In parua autem ebrietate, modicum adeſt ſanguinis ſputũ, & cõſueta fieri per nares ſanguinis excretio cohibetur: aliquando etiam ad palatum conuerſa, imaginationem exhibet ueluti ex pectore ſanguis ipſe educatur. Si itaq; à capite ſanguis deferatur, titillatio palati accidit, & frequens excreatio, atq; hoc modo expuunt: irritantur enim ad tuſsim, & tamẽ non ualde tuſsiunt. Si autem à palato ad aſperam arteriam deſtillat, tum tuſsiunt, & quod delapſum eſt educunt: & ob id quidam decepti, ex pectore eductionem fieri autumant. Defluit autem aliquando à capite per gulam ſeu ſtomachum in uentrem, uomituq; reῇcitur, atq; ob id putatur à ſtomacho prodire. Habet autem & ſuam figuram ſanguis à capite delapſus. Eſt enim non adeo paucus, colore nigro, leuis, æqualis, immixtus, altero uidelicet aliquo pure uel pituita, & cum excreatione ſtatim ſe in linguam infert rotundus, facileq; reῇcitur per ſputum. Si uero palatum conſideraueris, denſius atq; uelut exulceratum ipſum inuenies, & ut plurimũ ſanguinolentum, propter deſtillantem ad ipſum à capite ſanguinem. Curatio autem his qui ſanguinem à capite educunt, ſufficit ſimplicior & exigua. Adſtringentia enim per collutiones palato adhibita frigida ſufficiũt: nam à calidis & rarefacientibus collutionibus plus ſanguinis erumpit: quare ſignum id eſt adeo à capite prodeuntis eductionis. Si itaque à capite feratur, multumq;

Vini largi & modici nocumenta

Sãguinis à capite deſtillãtis figura

tumq́ꝫ ſit quod defertur, euacuatione opus erit. Quare citius per nares aut per uenæ alicuius inciſionem euacuare oportet, ne per negligentiam conſuetudo fiat ſanguini in hos locos delabendi.

Curatio eorum qui ob deſtillationem ſanguinem expuunt. Cap. LX

QVi ob deſtillationem ſanguinem expuunt, his uenam incidere oportet ſtatim in principio, acri ſimul clyſtere adhibito & euacuata aluo: deinde confrictis quàm plurimũ manibus, brachijsq́ꝫ ac cruribus per pharmacum calefactorium ac extenuatorium, extremæ eorum partes colligentur: poſtea uero capiti taſo pharmacum ex ſtercore ſylueſtriũ columbarum impone, & poſt horarum trium interſtitium in balneum deducito, citraq́ꝫ capitis cum pinguedine contactum lauato: poſt uero mediocriter cõtectos, ſorbitione multa ex ſolis auſteris pomis connutrito: deinde dormire uolenti, theriacen Andromachi ex uiperis recens adparatam exhibeto. Sequenti autem die omnibus corporis partibus capite tantum excepto, confrictis, in quiete adſeruato, rurſusq́ꝫ in ueſperam theriacen exhibeto. Quod ſi ex his deſtillatio ſiſtatur, tertia die mane mel parum coctum præbeto, quieſcereq́ꝫ ſinito, ac totum corpus defricato. In cibo exhibe ptiſanæ ſuccum, modicũq́ꝫ panem madefactum. Quarta aũt die mane poſt acceptum ex uiperis pharmacum, rurſus plurimum mellis præbeto, capiti ſimul pharmaco ex ſtercore columbino impoſito. Deinde lotis & mediocriter nutritis, quinta die ea quæ humores qui in pulmonẽ defluxerunt, uehementer repurgare queant exhibeto. Poſt uero per interualla ad caput cerato ex thapſia apparato utaris. Vniuerſam autem curationem renutriendo ac refocillando corpori deſtinatam impendito.

De his qui ob frigiditatem organorum reſpirationis ſanguinem expuunt, ex Galeno. Cap. LXI

QVi uero ob frigiditatem membrorum reſpirationis, ruptis pulmonis uenis, ſanguinem expuunt, his eueſtigio uenam ſecare cõuenit, ſecundaria facta detractione, uidelicet ut paulatim euacuationem faciamus, & ut ad contrarium diuerſio fiat, quam antiſpaſin Græci appellant. Eius enim gratia uenæ ſectio adhibetur. Deinde fricatione extremarum partium, & ut dictum eſt, ligatione facta, in ueſperam ex ſeminibus paſtillum exhibeto. Sequenti uero die poſt repetitam ſanguinis detractionem, uniuerſo pectori ceratum ex thapſia imponito: quod in ueſperam rurſus ne ulterius quàm conuenit calefaciat, detrahito, atq́ꝫ iterum paſtillos ex ſeminibus dato. Tertia autem die ex thapſia ceratum ad horas circiter tres rurſus imponito, hominemq́ꝫ lauato. Cibum autem præbe primis diebus ſorbitionem, tertia autem ad ſuccum ptiſanę, piſces qui facile concoquuntur probeq́ꝫ conditi ſunt adde: ante ſomnum etiam rurſus paſtillum ex ſeminibus exhibe. Nam & ſomnum conciliat, & dolores leuat, & exiccat. Inflammatione autem ruptarum uenarum ſedata, & particulis ad bonam temperiem redactis, ea quæ

Antiſpaſis

thoicem

thoracem repurgant præbe, adhibito ſimul uſu theriaces ex uiperis apparatæ. Deinde etiam lactis potu aliiſq; cibis utaris. Hoc modo ſanè eos qui ſe mox eodem die medicandos exhibent poteris curare, non tamen ſimiliter qui poſt duos aut tres obueniũt dies. Aliqui enim eorum immedicabile ulcus habent, maxime qui per uitioſos humores eroſionem ſunt paſsi. Quorum aliquibus ſputũ ipſum ſalſuginis aut muriæ ſaporem exhibere referũt.

Curatio eorum qui iuxta alium quemcunq; tandem modum ex pulmone ſanguinem reiectant. Cap. LXII

Difficiliorem autem curam ulcera in pulmone conſiſtentia habent: conari itaq; oportet quemadmodũ nos fecimus, ita ut ægro præcipiamus, ne reſpitet ualde, & ut ſileat ſemper. Incidere autem ſtatim uenam oportet in cubito internam, ac ſanguinis detractionẽ reiterare, bis aut etiam ter, paulatim, gratia diuertendi. Non enim euacuatione indigent tales, nimirum ab affectione ipſa euacuati. Quapropter etiam fricationibus utãtur, aut etiam totius corporis membrorum cum latis linteolis conſtrictione. Poſteaquàm uero hæc exacta fuerint, primum quidem poſcam dilutam & tepidam bibendam exhibere conuenit: ut ſi quis ſanguinis grumus in uiſcere hæreat inde diſſolutus eijciatur, neq; quicquã obſtat bis & ter in tribus horis hanc potionem iterare. Poſt hęc autem pharmaca inductoria & obſtruendi meatus uim habentia, ſimulq; adſtringentia exhibeantur, aut ex poſca diluta in prima ſanè die, aut ex decocto malorum, aut baccarũ myrti, aut alterius cuiuſdam adſtringentis. In ueſperam uero rurſus exhibendum eſt pharmacum: abſtineatq; æger ab omni cibo, ſi uiriũ robur adſit: ſin minus, ſatis erit ſorbitionem præbere. Optimum autem eſt & ſecunda die rurſus parũ ſanguinis detrahere ex eadem quę prius inciſa eſt cubiti uena, ſi módo uires ad id tolerandum ſufficiant. Cibis etiam & pharmacis ſimiliter utendum uſq; ad diem quartum, pectore in orbem madefacto, æſtate quidem ex uino, oleoq; melino & roſaceo, hyeme uero ex unguẽto nardino. Si uero emplaſtris uti uelis, optimum pharmacum noſtrum Barbarum appellatum habebis. Conducunt etiam reliqua ex bitumine, aceto & pice apparata, & maxime quod ex ſalicibus, & quod ex lolijs conſtat. Maximum enim hoc eſt, cui diligenter attendere animum oportet, ac mox facta uaſorum ruptura inde remedium offerre incipere, quo cruentum adhuc uulnus concreſcat, prius quàm inflammatio apprehendat: etenim ſi inflammatio pręuenerit, parum ſpei eſt ad huiuſmodi uulneris conglutinationem, quippe quę ſe in multum tempus extendit. Eluere enim oportet, tum pus, tum ſeroſum ſanguinem ipſius ulceris poſtea quàm inflammatio fuerit ſoluta: reliquam autem curam quemadmodum ad tabidos fieri ſolet ordinate. Ex Archigene.

Porrò ſi à ſtomacho aut uentre ſanguinis reiectiões cum uomitu procedãt, uena incidenda eſt in cubito ſuperior, humeralis appellata, etiam ſi ex hepate in ipſum uentrem deferatur. Si uero à ſplene ſanguis feratur, quod ex tu- *Vena humeralis*

Vena inter paruum & anularem digitum. Frigiditas plagas infert. Aqua fontis

more circa ſplenem conſidente cognoſces, inciſa uena quæ inter paruum & anularem digitum in ſiniſtra manu eſt, probe ac proprie auxiliaberis. Cæterum & cibos & potus magis adſtringentes dare conuenit his, qui ex uentre per uomitum, citra tuſsim ſanguinem reiectant, non tamen uehementer & actu frigidos, Ex uehementi enim frigiditate plagæ inferuntur, Quare ſuffecerit, ſi non calidi exiſtant, neque nimiam humectationem inferant. fontana igitur aqua non ualde frigida, neque multa, in potu exhibeatur, Et cibi pauci ſimiliter mediocriter frigidi, ac naturæ quoque refrigerantis.

Communes Methodi exhibendorum auxiliorum, in ſingulis reiectationis ſanguinis ſpeciebus poſt ſanguinis inhibitionem. Cap. LXIII

EX Galeno. Primum periculũ in reiectatione ſanguinis, eſt ne ultra modum eius euacuatio fiat. Curatio autem poſt eius cohibitionẽ eiuſmodi exiſtit. Reiectatio quidem ſanguinis quæ ob apertionẽ fit uenarum, per obturationem occluſionemq́ꝫ dilatati oris ipſius uenæ curatur: quæ uero ob uenæ rupturam fit, per cõglutinationem ſanatur, Quæ ob corroſionem, per renutricationem, & ea quæ carne implent corroſa. Obturatur quidem dilatatum & apertum os uenę ab adſtringentibus. Conglutinatur autem rupta uena ab iiſdem, & quæcunqꝫ in compoſitione eis ammixta citra mordacitatem deſiccant, ac glutinoſum quiddam in ſe complectũtur, uelut eſt lemnia terra, & quæ ſamius aſter appellatur, & his ſimilia. Renutritur autem corroſum à cibis boni ſucci, & pharmacis carne explẽtibus, ſiue ſarcoticis à græcis appellatis.

Pharmaca ſarcotica

Conueniunt igitur adſtringentia eis qui nõ tuſsiunt, qui corpus boni ſucci habẽt, & qui ob apertionem oris uenarũ, aut rupturam ſanguinẽ reiectant.

Adſtringẽtia

Adſtringit autem optime acetum, & portulaca comeſta: ſuccus autẽ eius bibitus efficacior exiſtit: plantaginis ſuccus cyathis tribus, aut ſanguinariæ ſuccus eodem modo, Succus uuæ acerbæ in ſole probe deſiccatus drachma una, Rhois aut gallæ decoctum cyathi menſura, Cortex glandis

Glãs ceſtiana

maxime Ceſtianæ drachma una, radicis rubi decoctũ menſura cyathorum trium, Mora rubi, & flos balauſtiorũ drachma una, Acacia & hypociſthis eodem modo. Acini uuæ cochlearij menſura, Similiter lapathi acuti ſemen. Efficacius autem operatur radicis Althææ decoctum, atqꝫ ipſa quoqꝫ ſicca trita potui inſperſa, Centaureæ radicis drachmæ duæ, quas febricitantibus cum aqua, febre carentibus cum uino exhibebis: lapidis hęmatitæ drachma una cum mali punici ſucco, aut Corallij lapidis eodẽ modo, Radix equiſeti. Mora ualde cruda & immatura. Forinſecus autẽ pectori irrigatio adhibenda ex uino adſtringente cum oleo roſaceo aut myrti. Si uero multa ſanguinis eruptio fiat, maxime in æſtate, & citra tuſsim eius reiectiones contingant, neqꝫ debilis ſit æger, ſed robuſtus & carnoſus, Acetum pro uino adhibendũ eſt, non in ſordidis amplius lanis ſed ſpongijs exceptum, faſciaq́ꝫ

lata

lata æger conuincendus. Aliquando autem acaciam, aloen, aut omphacium aceto permiſcere conuenit, & cutem ex oleo myrteo præillinire, ne mordacitas ex irrigatione ſuccedat. aut etiam Emplaſtrum Barbarum, aut ex ſalicibus, aut aliud ſimile imponere. Quod ſi æger ferre nequeat ex irrigatione prouenientem iniucunditatem & moleſtiam, neque toleret item emplaſtrorum incõmoditatem, huiuſmodi cataplaſma eſt admouendum: ex palmis uidelicet & acacia, alumine, mali corio in puluerem redacto, ſymphyto, polenta aut lentium farina apparatum. Si uero neque cataplaſmatum grauitatem ferre queat, neque calfieri ſuſtineat, illitionibus utendum. Loti itaque aut meſpili corticem, & rhoem culinarium, paucaq́ rhamni aut ſanguinariæ folia in aceto decoquito: deinde in eo decocto aloes ſuccum, aut acaciæ, aut omphacij, paucumq́ gummi diluito, & pectus ac dorſum ex eo illinito: atq; ubi exſiccatum fuerit rurſus inungito, qui craſsitudinem accipiat illitio ſeu unguentum, & ne denudati frigore circumueniantur. Illa uero hora qua areſcit illitum, ab ægro multus aer eſt arcendus. Quod ſi inflammationes ſuccedentes febres inferant: ſolent enim uehementer acutæ irruere & periculoſæ, aliquando etiam lenes & obtuſæ, quum uidelicet in tabem ſunt tranſituræ: tum omnis ueluti in febribus eſt ordinanda diæta: non tamen aceruatim, ſed quiete & paulatim: abſtinendum à uino: exhibendæ palmæ, & ſimilia. Cataplaſmate utendum pane calido, deinde ſemine lini. Vbi uero perſeueret malum, omnia ut ad tabidos facienda. Exſiccatoriam porrò citra mordacitatem uim obtinet: ſuccus ocymi, qui ſi aceto commiſceatur conuenientior fiet, & eſt quoq; nobis in uſu familiaris, citraq́ formidinem cum porrexeris. Adſtringit autem & deſiccat ſimul, rheon ponticum. Aſſumere autem oportet hanc ipſam ponticam radicem ad recentes ac inueteratas ſanguinis reiectationes, & ad pectoris fluxiones, in principio quidem ex poſca decoctam. Si uero per circuitus redierit reiectatio, omnino parum quiddam bibendum præbe cum aqua. Quum uero aſperitas & tuſsis moleſtiam intulerint, paſſo cretico decoctam, deinde contritam præbe. Magis autem deſiccat areſacta in potum inſperſa. Exſiccat etiam citra mordacitatem, ſamius aſter, & minium ſinopicum, & terra lemnia bis in die data drachmæ pondere ex aqua. Citra mordacitatem etiam & præclare omnino deſiccat, bolus armeniacus, ut nihil eo hac parte præſtet: eius itaque drachmam unam exhibere potes confidenter. Exſiccat etiam coagulum hœdi, cerui uero magis inſpiſſat. Quod ſi ſtomachus æger ſit, ſemel exhibe quod adſtringit, & ſemel quod deſiccat. Aliquando autem mane adſtrictorium damus, circa ſextam autem horam deſiccatorium: in ueſperam uero quod inſpiſſat. Quando uero inſpiſſantibus opus fuerit, amylum detur, & gummi, ac tragacanthus, quodlibet per ſe, atque etiam inuicem permixta.

Exſiccantia

Simplicia ad ſanguinem reijcientes pharmaca.

Huius generis inſpiſſantium uidelicet,eſt & gluten piſcium, & ſymphytum manducatum ac deuoratum.Cibos etiam eiuſdem cum prædictis pharmacis facultatis exhibere oportet, tum his qui propter apertionem uenarum, tum qui ex ſtomacho ſanguinem reijciunt:nimirum adſtringẽtes, uelut eſt halica ex poſca,aut micę panis eodem modo,aut oryza,oua mollia rhoem culinarium tenuiſsime tritum infarctum habentia,plãtago cocta,intubum, lens cum prædictis condita,aut lapathum acutum:in quibus uero inſpiſſante materia magis opus eſt:lac coctum refrigeratur,daturq́ꝫ tum ob corroſionem,tum à ſtomacho ſanguinem educentibus. Hi enim adſtringente materia & carnis expletione opus habent: aliquãdo autem lacti cocto amylum

Coaguli uſus infarcitur,ac modicum omnino coaguli.Cauere enim oportet immodicum eius uſum,neq; ſtatim poſt eius admixtionem lac ipſum exhibere,ſed poſt aliquantulam dilationem: ualde enim in uentre concretum mortem inferre conſueuit. Conducit etiam palmas cum halica decoquere aut cum ſiligine. Inſpiſſant autem ſimulq́ꝫ adſtringunt oua craſsiora rhoe infarcta maxime ſi ſint aſſata,lens cum ptiſana decocta,milium coctum. Fugienda autem in omnibus uehementer adſtringentia,& excellenter inſpiſſantia.Eligenda uero ſimpliciora ex uniuerſo genere eorum quæ ſunt prædicta.

De compoſitis ad ſanguinem reijcientes pharmacis,Galeni.

Iuxta primam quidem rationem ex adſtringentibus & deſiccantibus ac inſpiſſantibus pharmaca componuntur ad curationem reiectionis ſanguinis conuenientia. Quum uero adſtrictoria,& tenacia ac deſiccantia,uias præcludant,& difficulter per corpora digerantur,ui quadam opus habent præparante ac aperiente eis uias ipſas: & ob hoc ipſum calida & tenuium partium eiuſmodi pharmacis miſcentur, quæ iuxta omnem ipſorum conſiderationem contraria ſunt ſanguinis ſiſtendę reiectioni.Miſcentur etiam eis ſtuporem inducentia,quo profundiorem ſomnum inducant: quæ ſanè commodiſsima ſunt his qui à tuſſe lancinantur omnibus, maxime tamen qui ſimul ſanguinem reiectant. Hi igitur ſcopi ſunt compoſitionis pharmacorum ad ſanguinis reiectionem conuenientium: quæ uero per experientiam cognita ſunt à priſcis medicis compoſita pharmaca deinceps dicentur.

Cõpoſita experimento cognita

Potio hæmoptoicis commoda.

Lapidis coralli,terræ ſamiæ quę aſter appellatur,ſuccini,maſtiches,cuiuſq; drach. VI, amyli,thuris,gummis,cuiuſq; drachm. IIII. Exhibe cochlearium unum ſiccum cum poſca aut cum aliqua prædictarum decoctionum.

Alia potio. Terræ ſamiæ aſteris,lapidis agerati,terræ lemniæ,æquales omnium partes accipe, & ex eis cochlearium unum præbe cum cyathis duobus decoctionis plantaginis. Alia. Terræ lemniæ drach. XVI,terræ aſteris drach. VIII,ſarcocollæ drach. IIII,gummis drac. II. præbe cochleariũ cum decocti palmarum cyathis duobus. Sit autem decoctum ipſum craſſum

craſſum.

Alia, Andromachi.

Coralliј torrefacti drachmam unam, thuris obolos quatuor, acaciæ drachmam unam, balauſtiorum obolos quinque, gummis obolos duos, candidum ouorum duorum. Huius quartam partem cum aquæ cyatho uno & dimidio exhibe.

Alia, Aſclepiadæ.

Radicis ſanguinariæ manipulum, radicis ſymphyti tantundem, rhois rubri acetabulum, aquæ chœnices tres, decoque ad tertias, & expreſsi ac percolati liquoris cyathum unum præbe, & ad ſingulas exhibitiones gummis triti drachmam unam conijce.

Alia, ualde præſtans, cui teſtimonium præbeo.

Thuris, terræ aſteris, cuiuſque drachmas octo, croci drachmam unam, amyli drachmam unam, ſucci plantaginis ſicci drachmam unam, contuſorum & cribratorum cochleare unum dato cum poſca.

Alia, per experientiam.

Coralliј drachmas octo, thuris drachmas octo, dato cochlearium cum uino myrtite diluto. Eadem etiam ad fluxum muliebrem efficax eſt. *Fluxum muliebrē ſiſtens*

Paſtillus ex electro. Præclare facit ad hæmoptoicos undecunque ſanguis efferatur, ad tuſsim ueterem & recentem, tabidos, cruenta reiectantes, ſuppurationem pectoris, tormina inteſtinorum, ueſicæ fluxiones, & ad inflatos: eſt etiam aurium affectionibus commodus.

Pſylliј drachmas quadragintaquinꝗ, ramentorum electri, iridis, maſtiches, croci, cuiuſque drachmas quatuor, opiј drachmas quindecim. Pſyllium in aquæ calidæ chœnices tres coniectum, parumper macerato: atque ubi uiſcoſum ac lubricum factum fuerit, liquorem inde exprimito, coꝗ præſcripta diluito: terito, ac paſtillos informato. Ex his, obolos tres cubitum ituris exhibeto.

Paſtillus Doſithei, ualde celeber.

Virgultorum rubi ſextantem, radicis ſymphyti, ſeminis ſpinæ ægyptiæ, ſucci hypociſthidis, lyciј, opiј, thuris, rhei pontici, terræ aſteris, ſingulorum ſextantem, rhois culinariј quadrantem, roſarum ſiccarum drachmas quatuor, baccarum myrti quincuncem, croci, terræ lemniæ, corticis qui macer appellatur, cuiuſque drachmas duas. Excipe ſucco plantaginis, aut uino ſcybelite, & informa paſtillos. Eos cum decocto ſymphyti aut ſanguinariæ exhibeto.

Alius paſtillus, ex cuius uſu magnam nominis famam ſum adeptus.

Terræ aſteris quadrantem, amyli recentis quincuncem, tragacanthi, ſeſquiunciam, gummis quadrantem, glutinis piſcium unc. I, aceti q̄tum ſuffecerit.

Gluten

Gluten more eorum qui arcus faciunt diſſoluito, per triduum in ſufficienti aceto maceratum, quarta deinde die exemptis ex eo pelliculis repurgatum paulatim tolle, & in mortario cum piſtillo contunde, & ꝗ̃ diligentisſime diſſolue, aut ſuper calidum cinerem pone. Difficulter enim ſolubile exiſtit. Vbi uero ſolutum fuerit, rurſus in ære, aut ferro, aut ut dictum eſt, cinere calido cum aceto decoque, & ſufficiēti tempore asſidue agita, ut quàm craſſiſſimum fiat, deinde in mortarium coniectū ſatis diu tere, Atq; unumquodque prædictorum per ſe contuſum ac cribratum in promptu habens, maxime tamen tragacanthum, in mortarium ad diſſolutum gluten inſperge, Omniaq; diligenter unita uitreis lancib. ſolidis excipe & exicca, paſtillosq; informa mediocres. Durant autem aliquandiu donec formentur, Eos cum poſca exhibe, & utere ualde confidenter.

Paſtillus ex Corallio, qui nunc celebris & in uſu apud omnes empiricos exiſtit. Terræ aſteris, balauſtiorum, coralliȷ, ſucci hypociſthidis, acaciæ, zingiberis, rhei pontici, dauci, omphaciȷ, tragacanthi, cuiuſque unc. I, thuris ſextantem, opiȷ drachm. IIII, amyli ſcrupulos ſex, aluminis ſciſsi ſcrupulos XII, terræ lemniæ ſcrupulos VI, rhois rubri quadrantem, radicis dulcis ſexuncem, ſymphyti radicis triētem, gummis ſcrupulos XVIII, croci ſcrupulos VI, ſeminis ſpinæ ægyptiæ drach. IIII. Digere in paſtillos cum poſca. Facit etiam ad tormina inteſtinorum.

Paſtillus ex ægyptia ſpina, quo plurimum utor.

Pharmacum didion appellatum, quod proſpere omnibus ſanguinem reiȷcientibus conducit: itemq; cœliacis, inteſtinorum torminibus, & ſtomachi fluxionibus. cytinorū, ſeminis ſpinæ ægyptiæ, balauſtiorum, acaciæ, ſucci hypociſthidis, ſingulorū drach. VI, lyciȷ, rhei pontici, opiȷ, cuiuſq; drach. IIII. Zingiberis drach. III. Cōtuſa & cribrata diligenter baccarū myrti aut roſarū decocto excipito, aut uino myrtite, & in paſtillos redigito, & iuxta cuiuſque uires cū roſarū, aut baccarū myrti, aut pampinorū uitis, aut palmarū decocto exhibeto, aut cū frigida aqua. Quod ſi lycio non abūdes, hoc modo apparare potes. Rhus, qua coriorum tinctores utuntur in quadrupla aquæ portione ad triduum maceratur, uirga frequenter agitata: quarta autem die decoquitur uſq; quo aqua ipſa rhois comam exæquet. Et tūc quidem rhus expreſſa abiȷcitur: aqua uero percolata, donec in mellis ſpiſsitudinem cogatur decoquitur, atq; ita pharmacis adiȷcitur. Quum uero bibendum prębes hoc prædictum pharmacum, ſpongias poſca madefactas ſtomacho aut pectori impone: atque ubi reſtiterit ſanguis, pectus aut locos fluxione laborantes ex omphacio in aceto diluto & aliquantulum tepefacto inunge. Conuenit etiam ſanguinem reiȷcientibus paſtillus Philippi, qui in tractatu de inteſtinorum torminibus deſcribetur.

Rhus pro lycio quomodo preparetur

Potio ad ſanguinem reiectantes. Succi ſaluiæ cyathos II, mellis unciam unam, exhibe ieiunis in potu, & eueſtigio ſanguinem ſiſtes.

Quæ

Quæ grumos ſanguinis concretos diſſoluant.

Sanguinem in grumos cōcretum lixiuium ex cinere uitis & quercinum diſſoluit, ſimiliter etiam Thymus & ſatureia, Coagulum leporis aut hœdi, ciceris magnitudine ex aceto, Itaq; mox ubi quis ex alto ceciderit ac ſanguinem reiecerit lixiuium per ſe bibendum exhibeto, aut cum modico aceto.

De aſperæ arteriæ ulceribus. Cap. LXIIII

QVæcunq; in aſpera arteria ulcera fiunt, iuxta pelliculā eam intus ambientem, & maxime prope eius extremum, aut in ipſa adeo arteriæ extremitate, ſanabilia omnino exiſtunt, Et nos non paucos hoc modo affectos curauimus. Reijciunt autem hi per ſputum purulēta pauca ac cruēta, aliquando etiam tectoria quædam ulceri obducta, ſenſusq; doloris ab eis manifeſte percipitur iuxta exulceratū locum. Hos itaq; in quiete adſeruare oportet ſupinos reclinatos, atq; ijs quæ capiti ſubijciuntur ſublimius inſtratis, Admonere etiam ut quantum poſsibile ſit renitātur, & Ne tuſsiant, Deinde forinſecus loco affecto deſiccantia imponere. Veluti ſunt Emplaſtra Barbarum, Ex ſalicibus, & ex ſale adpellata, ac eis ſimilia. Pharmaca autem eis exhibenda ſunt, quę ſupra ad ulcera inter arteriaca, & ad pectore ſuppuratos ſunt deſcripta, Quæ etiam ſub lingua detinere conuenit, ut paulatim liquefacta in aſperam arteriam delabātur, Tum uero maxime obniti & nō tuſsire. In potu autem exhibendum eſt lac quotidie recēs mulctum ab adſtante ad huc animali: adijciendum etiam mellis quiddam his qui lac difficulter concoquunt, & quibus in caſei modum in uentre concreſcit.

De pectore ſuppuratis, ex Archigene. Cap. LXV

EMpyici, hoc eſt pectore ſuppurati uocantur, quibus abſceſſus in ſuccingente coſtas intrinſecus membrana, aut in aliqua alia pectoris pellicula factus, aceruatim ruptus eſt, & in uacuum pectoris locum effuſus, inter pulmonem & membranam coſtas ſuccingentem. Qui ſi non q̄ citiſsime per ſputum reijciatur, Tabidi fiunt. febricitant autem pectore ſuppurati indeſinenter hecticen, hoc eſt habitualem febrem. Rumpuntur autem ſuppurationes aliquæ quidem ſurſum uerſus, aliquæ uero deorſum. Quæ deorſum rumpuntur, in aluum & inteſtina ac ueſicam transfunduntur, per uaſa quædam tranſmiſsione ad ea membra facta. Quæcunq; uero ſurſum rumpuntur in uacuum uidelicet thoracis locum, periculoſiores exiſtunt. Cognoſces autem ſuppuratos hoc modo. Quum lateris dolor præceſſerit, deinde uehementes febres quieuerint, & ex magna parte quoq; dolor, grauitatis autem ſenſus remanſerit intus in lateribus in profundo thoracis, ſimulq; transfluere aliquid appareat, iuxta multiplices reclinationis permutationes, & maxime quum ab uno latere in alterum decumbunt: tunc ſanè multitudo puris manifeſtatur, & fluctuationis cuiuſdam ſonitus ſæpe ſenſibiliter in reclinationibus ipſorum auditur. Cognoſcitur itaq; ſuppuratio facta tum ex prædictis, tum quod nihil relatu dignum per ſputum reiectarunt in eo qui præceſsit

ceſsit uehemẽti lateris dolore. Nouimus autem quoſdam citra febrem ſuppuratos, ex ſeroſo aut pituitoſo humore ex reliquo corpore in uacuũ thoracis delapſo, iſthicq́ꝫ putrefacto. Itaqꝫ quibus ex gymnaſiorũ exercitijs, aut ex caſu aliquo ſæpe ſenſibilis conuulſio facta eſt, quæ dolorem circa profundum thoracis intulit, Nitrum, acetum, & oleum cyprinum conijciantur, his addatur Roſmarini ſemen Canchry appellatũ large probeq́ꝫ contritũ, aut pyrethrum eius loco, ſeu ſtaphis ſylueſtris: hæc ſimul calefiant, deinde excolata ipſis locis ex lana ſuccida repletis irrorentur. Vtilis enim hæc irrigatio exiſtit, ſæpeq́ꝫ ſola malum omne diſcuſſit. In quibus autem inflammatio præceſsit, ultro uenam cubiti incidere oportet, ſi nihil prohibeat, & mediocriter euacuare, ut alleuatio tantum aliqua contingat. Nutrire uero ex ptiſanę ſucco & aqua mulſa, excretioni conſulendo, & in quiete diligẽter cuſtodiendo. Ac primum quidem ex oleo pingui irrigationes lana conuolutæ exceptæ ac impoſitæ conducunt. Quod ſi febris abſit paſſum etiã moderatum cum multo oleo cõmiſceatur lanaq́ꝫ ſuccida excipiatur, Hæc enim irrigatio in his qui febre carent uſqꝫ ad tertiam ſufficiet diem. Si uero febres ſimul adſint, & ruptura cõſequatur ipſius puris, Rutaceo aut anethino oleo fœniculum aut flos cypri madeſcant, Aut quod magis ad hanc rem conueniet, ipſi oleo incoquãtur, cum radice maluæ, & ungento cyprino cum ſpiſſamentis apparato, Hæc autem calefacta & lana molli excepta imponãtur Poſt hæc autem cataplaſmata adhibere conuenit ad febres uomitorias ſedandas, ex panè in aqua mulſa decocto, uiridi apio, aut fœniculo, ſimul decoctioni iniecto, Commodius autem ad hæc butyrum pro oleo adijcitur. Deinde Cataplaſma quoqꝫ ex ſemine lini adhibeatur: quod ſi maius ſit, etiam fœnum græcum addatur. Quod ſi frigiditas ſuppurationis cauſſam præbuit, irionis etiam ſemen cataplaſmatis indatur. Tardantibus autẽ ſuppurationibus, ordeaceæ farinæ caricas coctas addere oportet, & althææ radicem, terebinthinamq́ꝫ reſinam ac ſtercus columbinũ. Fit etiã ad tardantes rupturas utile cataplaſma ex ſolo ſtercore caprino, quod & collectionẽ maturat & diſcutit. Optimum etiam diſcuſſorium eſt ex Lolijs cataplaſma ſi bitumine permiſceatur. Ablatis autem cataplaſmatis, ceratis affectæ partes contegantur ex butyro apparatis, & habẽtibus quoqꝫ admixtam irin, parũ de baccis lauri, & rutam. Etenim ad hoc quod à frigore tutantur, adiuuant etiam reiectationem. Tempore reiectionis congruit Emplaſtrum ex ſuccis conſtans, & Mnaſeæ, & ſimpliciora Melina, poſt etiam Ireſiæ, & quod ex lolijs apparatur. Si uero fluxus timor immineat, id quod Thraſeæ appellatur erit aptũ. Ego uero aſsidue eo quod ex ſylueſtri cucumere conſtat utor, omnium enim efficaciſsimum exiſtit. præſcriptum autem hoc eſt in anheloſorum tractatu. Adiuuare igitur oportet puris excretionem ſiquidem repere cognoſcatur. Quod ſi ad aluũ prorepter, magis emolliẽtia ſint ea quæ offeruntur: ſi uero ad ueſicam ſerpat, ea quæ urinam magis cient adhibẽda.

Fomẽta irrigantia.

Cataplaſma ex ſtercore caprino.

Cataplaſma ex lolijs.

Si uero

Si uero per tuſsim puris repurgatio fiat, nihil cōuenientius aut familiarius exhiberi poteſt quàm ptiſana optimo melle permixta. Cæterum ea quæ urinam cient cibis commode ammiſcentur, undecunq; tandem puris excretio contingat. Commoda eſt etiam faba cocta in omni ſuppuratorum differētia exhibita, ſi ei parum ex ſeminibus erui maceratis, & duplici ex aqua decoctione dulcoratis adijciatur. Allij comeſtio quoq; utilis ad repurgationem exiſtit. Inter potionum genera ſimplicisſima eſt aqua Mulſa cum iride & plurima radice dulci decocta, Radicis dulcis ſuccus cōmanducatus & cum ammixto ſeſamo temperatus. Conuenit etiam hyſſopum aqua mulſa decoctum. Eclegma autem prodeſt hoc, Nucum pinearum tum quæ pityides, tum quæ ſtrobili appellantur, amygdalarum amararum, ſeminis lini, amyli recentis, æquales partes, mellis quantum ſuffecerit. Optimū autem eſt & piperis parum ac ſeminis Irionis addere. Quod ſi tuſsis infeſtet, butyrum recens tepidum cum melle tepefactum delingendum præbe. *Eclegmata ſuppuratis.*

Aliud eclegma. Internos abſceſſus repurgans, ut etiam pelliculas maximas educat. Cardamomi, drach. VIII. ſagapeni, drach. IIII. Zingiberis, drach. IIII. opij. drach. II. caſtorei. drach. II. piperis, drach. I. cum aqua in paſtillos duorum obolorum pondere redige, & cum aqua calida paſtillum unum pro una uice exhibe. Theſpiana ad internos abſceſſus. *Theſpiana*

Seminis apij, drach. III. opij, drach. III. melanthij, drach. III. caſtorei, drach. II. ſeminis dauci, Iridis, ſinapis, cuiuſq; drac. VII. excipe melle cocto, & præbe nucis auellanæ magnitudine ex aqua. Eclegma ex eruo. *Eclegma ex eruo*

Suppuratis commodum. Erui madefacti & inde torrefacti, decorticatiq; & in farinam redacti, drach. VIII. nucum pineatū drach. VIII. amyli, drach. VI. piperis, drach. V. ſucci rutæ, drach. I. mellis crudi quantum ſuffecerit.

Eclegma magnum ex Marrubio. Spicæ nardi, piperis, ſucci Marrubij, cuiuſq; unciam. I. mellis, libras. III. uini ueteris dulcis, libras. II. Succum cum uino & melle decoque, atq; ubi ea coacta fuerint, ſicca contuſa & cribrata inſperge, ac ſimul unitis utere. Aliud. Amomi, ſextantem. Caſiæ, quadrantem, ſtyracis calamitæ, ſeſquiunciam, ſpicæ nardi, ſeſquiunciam. Croci, unc. I. piperis, unc. I. Naſturtij, drach. IIII. Thuris, drach. IIII. mellis, libras. III. utere ut optimo. *Eclegma magnum ex marrubio*

Antidotus panchreſtus ab omnimoda utilitate appellata. Conducit tusſi antiquæ. ſuppuratis, orthopnoicis, tabidis, præcordiorum diſtenſionibus, & omni inflationi, Mouet menſes fœminarū, & quæ ex abortu aut partu relinquuntur, ſecundas etiam ac partus educit, Et ueſicæ abolet affectiones. Terebinthinę, drach. VIII. ſtyracis, drach. VI. Zingiberis, drac. V. Croci, iridis, Galbani, cuiuſq; drach. IIII. ſeminis hyoſcyami, Corticis mandragorę, irionis torrefacti, opopanacis, cuiuſq; drach. II. piperis, drach. I. Spumæ nitri drach. I. cum paſſo coge in paſtillos, ex quibus obolos. II. cum aquæ mulſæ cyathis. III. præbe. *Antidotus panchreſtus*

Alia antidotus Ariſtarchi,Paulina appellata. Vim habet admirãdam. Prodeſt tuſsientibus,reiectãtibus ſanguinem,tabidis,ſuppuratis,pulmonis abſceſsibus,conuulſionibus, & rupturis:ad ſtomachi ſubuerſiones, ſurdaſtros,bilis per uomitum ac ſeceſſum eruptionem:ad exitialia pharmaca,& uenenatorum morſus.Habet autem hoc modo: Cinamomi,coſti,galbani, caſtorei,opij,piperis nigri & longi,ſtyracis,ſingulorum unc.1,mellis chœnicem 1.Sicca contũdito ac cribrato:galbanum autem cum modico melle decoquito ac excolato:deinde omnia ſimul unita in uaſe uitreo reponito,ac fabæ ægyptiæ magnitudine exhibeto cum aquæ mulſæ cyathis duobus,irrorato podice ex modico aceto. Vtere etiam his quę ad tabidos deſcribemus. Exhibe quoq; confidenter antidotum iſotheum appellatam,ad tuſsientes ſupra præſcriptam.Licebit & pæonia appellata antidoto uti,quæ in ſermone tertio & decimo cũ alijs multi uſus antidotis deſcribetur. Farinas quoq; apparare conuenit ex eruis albis madefactis primum, deinde reſiccatis & mola tritis. Hæc enim farina & lacti dum decoquitur adijcitur, ammixto etiam melle,& uehementer commoda redditur.Admiſcetur etiam alijs ſorbitionibus:& eclegmata ad difficulter purulẽta reijcientes apparata,ex hac cõſiunt.Commodum eſt autem & amygdalas amaras delibratas ſorbitionibus infarcire. Facilem autem puris reiectionẽ facit porrum capitatũ cum ſorbitionibus decoctum,atq; etiam per ſe aquæ incoctũ,& in cibo acceptũ. In potu aqua offeratur probe cocta:ſi uero uino opus habeat,therçum detur aut aliud dulce paucum. Ab aceto autem & omni alio uinoſo genere,& ab aqua quoq; frigida abſtineant. Tempore uero quo cicatrix obducitur,uinum ſcyllinum utile eſt præpotatum,aut abſinthites & œnanthinum in uomentibus & purgatis per ueſicam:hyſſopites uero & ſcyllinum, his qui per tuſsim:pulegiatum,qui per aluum purgantur:maxime ſi nigricãtia ſubeant unà cum purulentis,aut grumoſæ quædam coactiones. Quoniam autẽ per interualla colligi ſolent & rumpi quoq; ſuppurationes,curam adhibere conuenit ne poſt factam earum curationem recurrant:id fieri poteſt per lactis potationem,& hieræ ex colocynthide conſtantis purgationem.poſt etiam dropaces locis adhibeantur,& ſmegmata ſeu exterſoria acriora cutem rubefacere potẽtia,& epithemata eiuſdem uſus, uelut eſt id quod ex euphorbio ſit:item quod ex baccis lauri.Aſſumẽdæ etiam arenæ ingeſtiones:& acrium ciborum comeſtio utilis eis exiſtit per interſtitia adhibita, maxime uero aliorum coctorum. Multos autem ſuppuratos poſt cicatricis obductionem illæſos conſeruauimus per ſalſamẽtorum comeſtionem. Aſsidue etiam acetum mulſum præbendum eſt,ſit autem ex ſcylla apparatum. Pectus quoq; aſsidue ex abrotoni decocto repurgandum:item ex centaureæ & hyſſopi alijsq; conſimilibus decoctionibus frequenter potatis. Quod ſi ſæpe puris collectio contingat,ſecurius eſt cruſtas per cauteria pectori in orbem inurere,quemadmodum in anheloſis eſt prædictum.

Vinu factitia

De peri-

De peripneumonicis. Cap. LXVI

PEripneumonia inflammatio eſt pulmonis,cum febre acuta. Conſequitur autem affectos thoracis grauitas abſq; dolore. Quod ſi pelliculæ ipſius,quę cum thorace ſecundum longitudinem ipſius ſunt connexæ,ſint inflammatę,etiam dolorē percipiunt,& ſpirandi difficultas ſimul irruens peſſundare eos geſtit. Pulmo enim cordi incumbens ſuffocationem infert. Rubicunda eis eſt facies & maxime malæ,naſus in ſummo fit ſimus,uenæ temporum eleuantur,proſtratus eſt appetitus,reſpiratio calida,linguæ ſiccitas, aquæ frigidæ,magis autem aeris frigidi concupiſcentia,tuſsis ſicca. Si uero quid efferatur,ſpumoſum eſt ac bilioſum,eſtq; amplius cruētum & floridū uehemēter,quod etiam peſsimæ ſignificationis exiſtit. & ſiquidem mortale malum fuerit,uigiliæ amplius aderunt,aut ſomni breues ſtuporem inducentes: & imaginatione mentē uiciſsim perturbante non ſentiunt ualde præſentia mala: extremitates frigidæ,ungues liuidi incuruantur,quarta aut ſummū ſeptima die hi moriuntur. Verum ſi ad ſalutem permutetur morbus,ſanguinis eruptio abundanter ſequitur,aut alui perturbatio multis exeūtibus bilioſis & ſpumoſis humoribus. Aliquando autem inflāmatione in pus commutata,per uētrem aut urinam pus excernitur,ſtatimq; ab omni moleſtia liberantur. Quod ſi in pulmonem irruperit aceruatim, aut ſuffocat,aut cum grauibus acceſsiōibus in tabem permutatur. Itaq; ſi nihil obſtiterit,ſtatim uena ſecanda eſt in cubito,& ſi ſuſtinuerint uires ex utroq; brachio ſanguis extrahendus, Primum quidem modicus & non uſq; animi defectionem, ut uidelicet adſeruetur ad repetendam detractionem. Si uero quid prohibeat fieri uenæ inciſionem,acri clyſtere ſubluere oportet ex decocto hyſſopi,& colocynthide,& ruta melleq; ac oleo plurimo,iniecto etiam nitro ac ſale. Eorum uero quibus uena inciſa eſt,ſedem illinire oportet his quæ flatus educunt & ſeceſſum ſubluunt: ueluti eſt mel cum cymino & ruta,ac modico nitro. Poſt uniuerſales autem euacuationes peripneumonicis aqua mulſa in potu exhibenda eſt,in qua decoctum ſit hyſſopum,aut iris ſicca trita menſura duorū cochlearium aquæ mulſæ inſpergenda. Quod ſi ſuffocatio urgeat,etiam nitrum inſpergere cōuenit ad decoctionem hyſſopi. Cibus ſit extenuatorius, ptiſana cum origano aut hyſſopo decocta, aut modico pipere trito ad eius ſuccum inſperſo. Aliquando autem ſal pro nitro conijciendus eſt, prout ſuſtinuerint uires. Porrum etiam capitatū bis coctum præbeatur, & halica cocta ex aqua mulſa: quæ omnia inflationis ſint expertia. Potus exiguus ſit quantitate: humiditas enim noxia pulmoni exiſtit. Sub lingua autem detinendum præbe mel in paſtillos redactum,cui in decoquendo inſperſa ſint hyſſopum & calamintha quàm tenuiſsime trita. Vti quoq; conueniet eclegmatis quæ in pleuriticis deſcribentur: atq; uniuerſa diæta eorum qui à peripneumonia conualeſcunt,eadem ſit quæ pleuriticorum & ſuppuratorū. Pectus uero lanis cooperiatur cum oleo & nitro. Conueniet etiam cerato con-

Clyſter peripneumonicus

Humiditas noxia pulmoni

tegere tum pectus,tum latera,ex oleo rutaceo aut cyprino apparato,quod habeat ſimul iridem ſiccam tritam inſperſam.aut epithema ex cera,& terebinthina,medulla ceruina,hyſſopo humida,butyro,& inde tenuiſsime trita imponatur.Sint autem horum partes æquales.

De phthiſicis ſeu tabidis,ex Galeno. Cap. LXVII

PHthiſis proprie eſt exulceratio pulmonis, ad ſanguinis corruptiones conſeques,quum uidelicet ſanguinis eruptio in ſuppuratis & peripneumonicis,aliquando etiam in adfectionibus pleuriticis cohibetur:difficilime autem curantur ulcera pulmonis,propterea quod citra tuſsim nõ repurgantur:tuſsientibus autem mutuo ulcus dirumpitur, ipſisq; quaſi per circulum reuoluuntur mala.lancinatis namq; à tuſsi inflammatis, altera rurſus maturatione inflammatio opus habet,rurſusq; periculoſe per tuſsim pus repurgare neceſſe erit:quare ex omnibus difficilis curatio ipſis ſubornatur, quod neq; pharmacorũ uires ulcus pertingere ualeant,prius quàm in uentre permutentur:& quod iuxta reſpirationes pulmo ſemper mouetur,& tuſſiendo lancinatur.Progreſſu uero temporis cartilagines quoq; aſperæ in pulmone arteriæ aduruntur:quemadmodum in externis ulceribus oſſa,quæ ſcalpturam ad ſquammularum diſceſſum ac detractionem non admittunt.Diuturna aũt pulmonis ulcera etiamſi aliquando curentur,calloſas tamen & fiſtuloſas reliquias poſt ſe in ipſo pulmone relinquunt,quę temporis progreſſu ex leui occaſione facile refricantur: unde contingit aliquando & tectorium ulceri obductũ,& modicas ſanguinis guttas una cum alijs quę inde per ſputum reijciuntur,efferri: ut alio planè principio opus ſit ad ulceris curationẽ. Notæ aũt quæ ex ſputo ſumuntur,in tractatu de febribus ſunt præſcriptæ, nimirum quinto huius operis ſermone: unde ſuperfluũ exiſtimo hic de eis uerba facere. Medicari itaq; pulmonis ulceribus oportet,eo apparatu quo facile ſurſum efferantur,cura ſimul adhibita ne alia congregentur.Itaq; cataplaſmata in principio aſſumenda ſunt,ex ſemine lini & tenuiſsimo polline, cum decoctione fœni græci & althææ, oleoq; & melle:ammiſceri poſſunt etiam ipſis althææ folia trita. Adhibeantur autem hæc omnia ſtatim poſt exacerbationũ remiſsionem. Poſt temporis deinde intercapedinem, ad cerata tranſeũdum ex butyro & oleo laurino aut cyprino apparata, & ex medulla ceruina,ac adipe taurino,iridisq; farina,& œſypo,hoc eſt lanę ſuccidę ſordibus,æqualibus omniũ partibus commiſtis. Poſt etiã emplaſtro Mnaſeæ,aut aliquo ex ſimplicioribus melius utendum. Locis autem fluxione laborantibus,id quod ex ſalicibus conſtat adhibendũ,quod etiam cum præſcripto,exſiccationis tempore cõueniens exiſtit.Sicut & hoc quod ex ſylueſtri cucumere apparatur ſupra ad anheloſos deſcriptum,& quod ex ſale fit eodem modo. Ne autem os pectoris diſtẽdatur primum locum ipſum inungito,atq; ita glutinoſa pharmaca imponito: ſic enim facilius auelluntur. Optimũ autem ad eos malagma tempore quo cicatrix obducitur, hoc eſt,

Vlcera pulmonis difficile curari

Oeſypum

Ceræ

Ceræ libram I, picis libram I, uiſci quercini unc. I, ammoniaci thymiamatis trientem, gallæ, hypociſthidis, aluminis ſciſſilis, acaciæ, mali corij, ſeminis apij, rhois culinarij, cuiuſq; unciam I, olei myrtini aut roſacei trientem. In hyeme autem paulo plus. Sicca cum ſuccis in aceto contere, liquefactisq; quæ eliquari poſſunt & ab igne ablatis uiſcũ inijce: ad quod deinde liquefactum in cacabo etiam reliqua trita conijce, ac ſimul unita in pilam transfunde, & emollitis utere. Inter pharmaca uero potabilia ſimpliciſsimũ eſt aqua mulſa per ſe, & cum amylo, aut iride & radice dulci in ea decoctis. Omniũ autem conuenientiſsimum phthiſicis eſt lac aſininum potatum: quod ſi non adſit, bubulum, aut caprinum: & cancri crudi triti cum lacte potati, aut cocti in cibo ſumpti, aſsidue iure eorum inſuper abſorpto. Conuenit etiam eis adeps ceruinus recens in ſorbitionibus eliquatus. Quod ſi moleſta tuſsis incubuerit, thymus tritus & hyſſopum melle cocto excipiuntur & ſub lingua tenenda exhibentur. Congruit etiam butyrum recens cum mellis & terebinthinæ æqualibus partibus decoctis. In his uero qui tolerare poſſunt plus butyri accipiatur, ſi tamen recens exiſtat: optime enim repurgat. De hac itaq; mixtura cochlearium unum ieiunis detur. Bonum eſt & amygdalas, amaras maxime, cum ptiſana decoquere: & porrum capitatum cum ptiſana in altera ſorbitione decoctum, aut etiam per ſe bis coctum accipere. Vinum autem theræum & ſcybelites præbeatur, mediocri tamen ualde menſura. Eclegma uero phthiſicis congruum tale eſt. Mellis optimi libram I, uuarum paſſarum pinguium exacinatarũ ſextantem, croci, iridis, ſeminis hyoſcyami, tragacanthi, cuiuſq; drach. IIII, ſtyracis flaui unc. I, nucum pinearum drach. VI, amyli unc. I. Exhibe ex eo cochlearium ieiunis. Tragacãthus in uino dulci madido teritur: ſtyrax uero in pila diſſoluitur reliquis coniectis ac permixtis.

Lac aſininum — *Butyrum ulcera repurgat*

Aliud. Fœniculi ſuccum cum pari melle decoquito, & ad ſextarij menſuram croci drach. I, rhei pontici drach. II. aliquando etiam hypociſthidis drach. I adijcito. Quod ſi iuxta aſperæ arteriæ extremũ aſperitas adſit, conijce & radicis dulcis tritæ drach. II. detur cochlearis menſura à cibo. Aliud. Scillam optime aſſato, eiusq; medium ſiue medullam terito, & ad unam ſcillæ ſex mellis partes conijcito, & ieiunis inde cochleare exhibeto.

Aliud eclegma celebre. Marrubij, hyſſopi, iridis, cuiuſq; unc. I, craſſius contundito, ac in aquæ chœnicibus tribus ad triduum madefacito: deinde ad tertias decoquito ac percolato, mellisq; libra una adiecta, ruſus donec cogatur decoquito, & poſt farinæ orobi ſcrupulos XII, terebinthinæ unciam I, amyli drach. IIII, maſtiches tritæ drach. IIII, tragacanthi unc. I, adijcito. Tragacanthum primum in modico decocti madefactum conterito: deinde adiectis ei reliquis ſiccis, etiam ea quæ decocta ſunt affundito, ſimulq; coactis utitor, exhibito ieiunis cochleari. Licebit & ante ſomnum exhibere. Experimento eius utilitas cognita eſt.

Aliud, ad phthiſicos fluxioneq; thoracis laborantes.

Seminis cucumeris ſatiui deſquamati drach. v I I I, amygdalarum delibrata rum drach. I I I I, ſeminis lini drac. I I, ſeminis papaueris albi drac. I I. Contuſa & cribrata cum tragacanthi cremore cogito, & in paſtillos digerito. Iuxta ui rium autem tolerantiam alijs drach. I, alijs obolos I I, præbeto: eis qui febre carent, cũ uino dulci & myrti cremore: febricitantibus uero, cũ cremore ſolo.

Aliud, quod & ad phthiſicos & ſuppuratos præclare facit.

Farinam erui albi ſucco ſcillæ ſubactam exiccato: aut ſcillam aſſatam ac tritam, farinaq́ꝫ erui ſubactã, eodem modo exareſcere ſinito. Vſu autem expetente, paſtillos ipſos exiccatos contũdito ac cribrato, melleq́ꝫ permixtos cochlearis menſura ieiunis dato. Optime enim repurgat.

Aliud, multo uſu cognitum, citra moleſtiam repurgans.

Farinæ erui unc. I, hyſſopi quadrantem, ſeminis urticæ quadrantẽ, iridis unciãm I, mellis quantũ ſuffecerit. exhibe ieiunis cochleare, ac cõfidenter utere.

Aliud, experimento cognitum, quod ad phthiſicos & ſuppuratos facit: magis tamen frigidis temperaturis conducit.

Iridis illyricæ ſextantem, hyſſopi, pulegij, capni, ſeminis urticæ, cuiuſq́ꝫ drac. v I I I, piperis drac. x I I. Excipe melle, ac præbe cochlearia duo: mane unum, alterum ad ueſperam. Potes & catapotia inde formare, atq́ꝫ alternis diebus exhibere.

Aliud, phthiſicis & tuſsi ueteri aptum.

Cardamomi torrefacti drach. x v I, thuris, galbani, iridis, piperis, cuiuſque drach. I I I I, caſsiæ, croci, zingiberis, cuiuſq́ꝫ drach. I I I, opij drac. I. contundito, ac cribrato: & cum aquæ cyathis tribus, ac paſsi duobus, cochleare unum, aliquando etiã duo præbeto. Licebit etiam paſtillos inde formare cum paſſo.

Aliud coptarium, ſiue placenta, ad phthiſin, ex amygdalarum materia apparata. Ex amygdalis uidelicet amaris decorticatis, nucibus pineis recentibus, propter oleaginoſum in eis ſaporem aqua præmaceratis: ſemine lini, amylo recenti. Hoc modo. Nucum pinearum quæ pityides appellãtur ſextarium I, ſeminis lini ſextarij quartam partem, amyli, quincuncem, piperis drach. I, mellis boni cocti & deſpumati quantum ſatis erit. In his qui caput quod facile oblæditur habent, pityidas uitare oportet: proq́ꝫ eis, ſemen cnidium conijcere.

Pityides caput oblædunt

Eclegma ex orobis apparatum Dionyſio prætori.

Erui albi torrefacti & deſquamati ac triti unc. I, coſti triẽtem, croci ſextãtem, iridis unc. I, nucum pinearũ unc. I, piperis grana L, ſeminis lini, uuarum paſſarum ab acinis depuratarum, terebinthinæ, ſingulorum unc. I, butyri drac. I I I I, mellis quantũ his cogendis ſatis erit. Summe hoc phthiſicis auxiliatur.

Antidotus ex orobo, ualde celebris, ad phthiſicos, ſuppuratos, & inueteratam tuſsim: optime repurgat, & cicatricem obducit.

Amygdalarũ amararum delibratarũ ſextantem, farinę erui trientem, hyſſopi trientem, iridis trientem, amyli ſextãtem, piperis, panacis radicis, croci, cuiuſq́ꝫ ſcrupulos v I, ſucci omphacij exiccati drach. I I I I, nucum pinearum torrefactarum ſextantem, mellis deſpumati libram unam, aceti unciam unam.

Farina

Farina erui in aceto per diem unum maceretur, poſtea ſimul coactis omnibus, ex eis cochleare unum ieiunis præbeatur.

Alia antidotus ad phthiſicos, quæ etiã ad omnẽ tuſsim inueteratã cõducit.

Amygdalarũ amararum decorticatarũ ſextantem, ſeminis urticæ torrefacti drach. IIII, ſucci radicis dulcis ſicci, radicis ſymphyti, cuiuſq; ſextantẽ, terræ aſteris, nucum pinearum torrefactarũ, ſeminis lini torrefacti, ſeſami, uuarum paſſarum ab acinis depuratarum, ſingulorum ſeſquunciam, farinę erui albi ſextantem, ſapæ & mellis quantũ ſuffecerit ad eorum coactionem. Exhibe ieiunis cochlearis menſura: aliquãdo etiam ante ſomnum. Vtere & uatria ex capitibus papaueris compoſitione, ſupra ad deſtillationes deſcripta, exhibens ex ea ante ſomnũ. Vtere & his quæ ad ſuppuratos ſunt deſcripta, itẽ arteriacis remedijs ſupra præſcriptis. Conuenientiſsima etiam eis eſt confectio iſotheos appellata, ad tuſsim deſcripta: & antidotus pæonia, quæ in ſermone XIII, cum alijs multæ utilitatis antidotis, eſt relata: ea confidenter utaris. Prodeſt & Mithridatis cõfectio, & quę Eſdrę inſcribitur miro modo: item ex uiperis theriace Andromachi, per interualla exhibita: quæ omnes in tertio & decimo ſermone ſunt deſcriptæ. Vltra opinionem autem efficax eſt, bolus armeniacus drachmæ pondere ex uino tenui albo.

Catapotion phthiſicis ualde commodũ & bonum, cui nullũ comparari poteſt: faciens ad omnem tuſsim inueteratam, & purulẽtas reiectationes: quod in tribus diebus utilitatem ſuam demonſtrat.

Styracis flaui, piperis albi, myrrhæ troglodyticę, caſtorei, galbani puri, opij achaici aut aſiani, omniũ æquales partes, cum galbano & ſtyrace ſubige, ac catapotia informa erui magnitudine, quorum tria aut V ante ſomnum exhibe deuoranda: calida aqua inſuper ad ſorbendum data, & admirãdam uim uidebis. Porrò diutius perſeuerante malo, ac iam inueterato, cauteria admouere oportet, pectore in orbem inuſto, quemadmodũ in ſuſpirioſorum prę diximus curatione.

De pleuritide, ſiue laterũ morbo. Cap. LXVIII

PLeuritis exquiſita & propria, inflãmatio eſt mẽbranæ intrinſecus latera ſuccingentis, dolorẽ pungitiuũ uehemẽter inferens cũ acutiſsima febre. Conſequitur hac affectos ſpirandi difficultas, & tuſsis aliquando quidẽ ſicca: aliquãdo uero cum reiectatione, ac primũ quidem cruentorũ: inflammatione uero matura facta, purulentorũ: pulſus adeſt durus, & ſecãtis quippiã modo habens. Si itaq; dolor circa mammas innititur ac uſq; ad clauiculã ſe extẽdit, citra dilationẽ confidẽter uena ſecanda eſt. Si uero deorſum ad præcordia uergat dolor, corpus purgandũ. Quod ſi mediocris infeſtet dolor, & nõ pũgitiuus: neq; adſit tuſsis, neq; febris acuta, nõ opus eſt magna remedia adhibere. Clyſter enim efficacior eis primũ infunditur, deinde euacuatio aliquod operæ preciũ faciens adhibebit, & fomẽtatio lateris affecti: itẽ ſacculi ex furfuribus & pulegio ac mẽta impleti: & diæta extenuatoriam uim habens.

Dolor pungitiuus

Pulſus ſecãtis quippiã modo habẽt, alij ſerrinũ dixerunt

Archigenes. In his uero qui acuto morbo, ut diximus, infeſtãtur: ſiqui

dem circa mammas ac clauiculam hæreat dolor:uenam incidere oportet,ut
dictum eſt,in brachio,non eo quod rectà ab inflãmato latere procedit,ſed
oppoſito . Sanguinis autem multitudo extrahatur non uſq; ad animi deli-
quium,periculum enim ne in peripneumoniam morbus permutetur: ſiqui-
dem refrigerato ualde ſanguine,pulmo rarus & calidus exiſtens laterię ui-
cinus prompte & facilime morbum ſuſceptat.Itaq; modicũ extrahere opor
tet,& poſt ſufficientem temporis intercapedinem , rurſus repetita inciſione
modicum auferre.Quod ſi animi defectionem timeamus uſq; in ſequẽtem
diem eius ablatio differenda erit . Deinde clyſter aluo infundatur,ſi non ut
conuenit,feratur.Clyſteri autem confidenter uti oportet ex oleo rutaceo,eli
quatis in eo terebinthina & butyro : deinde forinſecus latus ex oleo calido
fouere,ita ut inſperſo modico thymo trito imponatur,leniterq́; ac prouide
colligetur.atq; hac ſanè irrigatione utendũ eſt ad tertiam uſq; diem : quarta
deinde cataplaſma adhibeatur ex puluere molendini ae lini ſemine,melleq́;
ac oleo rutaceo;ſitq́; uehementer leue ipſum cataplaſma. Quod ſi liquidior
reiectio exiſtat,farina etiam lolij,& ſeminis irionis ammiſcẽda, aut fœnum
græcum ac nitrum inſpergendum.Si uero repurgamento liquido prodeũte
adhuc perſeueret dolor:ſuppuratum fieri hominem ſpes eſt. Quare ſinapi
etiam in cataplaſmata commiſcendũ,& naſturtij ſemen,ac roſmarini ſemen
canchry appellatum,itemq́; pyretrum:aut farinã lolij,cerę,& bitumini,cum
oleo eliquatis permixtam impone. Cura etiam adhibẽda eſt ut calida per-
maneant cataplaſmata:quod hoc modo fieri poteſt.Oleo calido ueſicã bu-
bulam ſemiplenam redde,eamq́; frequenter cataplaſmati admoue. Poſt ſe
Scarificatio- ptimũ autem diem,ſi eodem modo dolor perſiſtat,cucurbita lateri affigen-
nis utilitas da eſt,& cutis ſcarificanda.Manifeſtiſsima enim in pleuriticis utilitas ex cu-
curbitulæ appoſitione apparet. uulnuſcula autem ſcarificati loci ſale aut ni-
tro inſpergenda,ſiquidem ſuſtinere queant:in alijs uero linteolum oleo ma
defactũ ac ſale conſperſum imponatur.Sequenti deinde à ſcarificatione die
optimũ eſt rurſus cucurbitã affigere, quo ſanguis ſanioſus ex impactis uul-
nuſculis extrahatur.Hæc enim detractio priore cõmodior exiſtit:non enim
ſanguis ſed ſanies in ſecunda detractione auferẽ.Tertia uero die poſt abſter
ſionem,ceratũ cyprinũ tum pertuſæ cuti,tum uniuerſo lateri imponendum:
neq; unquam affectus locus nudus relinquendus. quod ſi permutati in pus
humoris ſigna appareant,ægerq́; partim per ſudorẽ reſoluatur,coadiuuare
permutationẽ oportet,althæa & caricis in complexũ cataplaſmatũ cõiectis.
Oeſypum. Poſt uero etiã epithematis utendũ:reiectionis maxime tempore, huiuſmo-
di mixtura apparatis.Butyri,terebinthinæ,œſypi,id eſt ex lanæ ſuccidæ ſor
dibus pharmaci,ceræ,medullæ ceruinæ,iridis,omniũ æquales partes conij-
ce,modico oleo cyprino aut rutaceo ammiſto.Optimũ eſt etiam ſulphur te
nuiſsime tritũ cerato liquefacto inſpergere.Admirabiliter quoq; eis auxilia
tur braſsica ſicca unà cũ cauliculis exuſta, cinere eius axungia ueteri ſuilla lar

ge ex

ge excepto, ita ut perfluat in corpus, ipſumq́ inquinet. Præclare enim diſcutit, & mitigat dolores. Probe etiam auxiliantur cupreſsi folia tenera trita & cum axungia impoſita, aut marrubium eodem modo, aut cinis ſarmentorum, aut ficus pingues cum pari axungia commixtę. Eundem uſum præſtat ſtercus caprinum ex aceto impoſitum.

Aliud epithema, pleuriticis ualde cõmodum.

Opopanacis unc. I, foliorum rutæ ſextantem, olei cyprini libram I, cerę ſexuncem, terebinthinæ ſexuncem, galbani ſeſquiunciã. Opopanax in oleo cyprino diſſoluitur: galbanum autem cum rutæ folijs conteritur: quæ uero eliquari poſſunt, liquefiunt, & refrigerata tritis ammiſcentur.

Aliud, experimento cognitum. Rutæ ſextantem, ſulphuris uiui unc. I, nitri ſeſquunciam, adipis ſuilli trientem, ceræ ſexuncem, terebinthinæ unc. I.

Aliud epithema ad pleuriticos, in quibus dolor diu perſeuerat.

Ceræ, reſinæ pini, picis, baccarum lauri decorticatarum, ſingulorum libram unam, ammoniaci thymiamatis ſexuncem, galbani trientem, pyretri ſexcantem, euphorbij unc. I, alij tantum dimidiam accipiunt: olei laurini aut communis antiqui trientem. Appara & utere. Rubefacit cutem, & grauitatem leuiorem facit. Epithema fœtidum, pleuriticis commodum.

Reſinæ pini libram I, ceræ ſexuncem, rutæ uiridis trientem, olei cyprini ſexuncem, ſulphuris uiui, opopanacis, ſagapeni, galbani, cuiuſq́ drach. IIII.

De potionibus pleuriticorum. Potionibus iuuantur pleuritici in principio quidẽ aquæ mulſæ, in qua ruta eſt decocta, poſt etiam hyſſopũ, aut calaminthe, aut origanum, aut iris, aut radix ariſtolochiæ.

Alia, eueſtigio auxiliatur. Radicis uiolæ purpureæ faſciculum in tribus aquæ ſextarijs decoquito: & expreſſo liquore ad ſextarium unum, mellis trientem conijcito, rurſusq́ decoquito, ac cyathos tres ante cibum exhibeto. Alia. Chamæpityos manipulum in tribus aquæ chœnicibus appara, & utere, ut dictum eſt. Alia. Stœchadis tenuiſsime tritæ drach. I exhibe ex aqua mulſa, aut ſimili modo chamædryn, aut chamæpityos modo apparatam præbe in potu. Prodeſt & dracũculi radix cocta in cibo ſumpta, aut ari radix eodẽ modo. Sub lingua uero teſſellas ex melle cocto eliquantes deuorent. Eclegma autem eis conueniens hoc eſt. *Teſſellæ ex melle*

Eclegma ad pleuriticos. Seminis urticæ, ſeminis lini, nucum pineatum, amyli, ſingulorũ cyathum unum, amygdala amara decorticata XXV, piperis grana quinquaginta. Nuces pineas ac lini ſemen parumper torreto, deinde alia trita ac cribrata ſimul cum his melle deſpumato ſufficienti excipito, & ieiunis cochleare unum exhibeto. Aliud.

Butyrum recens cum pari mellis menſura decoquito, ac inde cochleare præbeto. In pleuritide uero diuturna exhibe ſeminis balſami drachmam unam ex aqua mulſa, aut etiam gentianæ drachmam unam, radicis centaureæ maioris drachmas duas ex uino, aut radicis ſymphyti ex aqua mulſa.

Quod

Quod ſi liquida & cruda reiectet, conuenit hoc: Zingiberis troglodytici drach. II, croci drach. I, piperis grana XV, mellis deſpumati libram I, cogito ſimul, ac inde cochleare dimidium præbeto.

Oribaſij antidotus ad pleuriticos & omnes pectoris fluxiones.

Seminis roſmarini, opopanacis, ſagapeni, caſtorij, aniſi, ſeſelis, cuiuſq; drac. VIII, zingiberis, opij, cuiuſq; drach. IIII, bituminis drach. tres & dimidiam, piperis drach. II, thuris ſeſquidrachmã. Vtere, araci magnitudine exhibens cum hydromelitis cyathis tribus.

Antidotus alia pleuriticis ualde commoda.

Baccarum lauri drach. VIII, ſeminis rutæ ſylueſtris drach. VIII, ariſtolochię longæ drach. VI, zingiberis drach. IIII, gentianæ drac. IIII, mellis deſpumati librã I. Datur nucis ponticæ magnitudine, aut fabæ, aut araci. Prodeſt ſuppuratis, conuulſis, itemq; ruptis. Cæterum & antidotus quæ ex quatuor rebus appellatur præclare facit. habet autẽ hoc modo: Gentianæ, zingiberis, ariſtolochiæ, baccarũ lauri, æquales partes melle cocto excipe, & fabæ magnitudine præbe: his qui febre carent ex uini cyathis III: febricitantibus uero cum aqua mulſa. Efficax eſt ad conuulſiones, fluxiones, orthopnœam, tormina interaneorum, & morbum regium, & eos qui uenenum hauſerunt: reſiſtit etiam ſerpentium uenenis potata: præſtat idem & ad morſus locum impoſita. Quidam eam myſterium appellant.

Antidotus ex IIII rebus

Myſterium

Alia antidotus ad pleuriticos pharmacum accommodatum. Extrahit menſes & partus & quæ à partu relinquuntur ſecundas. Dictamni, ſagapeni, opopanacis, triſaginis, cuiuſq; drac. IIII, myrrhæ, ſeminis rutæ ſylueſtris, herbæ ſabinæ, comæ centaureæ minoris, piperis, cuiuſq; drach. VIII, radicis gentianæ drach. VI, baccarum lauri drach. XVI, ariſtolochiæ rotundæ drac. II, mellis deſpumati quantum cogendis his ſatis eſt. Datur nucis auellanæ magnitudine cũ hydromelitis cyatho uno. Cibi porrò pleuriticis exhibẽdi ſunt ſorbiles qui in principio uentrem ſubducant: uelut eſt ptiſanæ ſuccus cum melle, citra ſalem aut alterius rei admiſtionem. Poſt hæc etiam non colata integra ptiſana exhibenda: deinde micæ quoq; ex aqua mulſa. quod ſi à melle abhorreat æger, oleum optimum in principio ptiſanæ affundes, decoquesq; ſimul capitatum porrum, deinde modico ſale condies, & exhibebis. Remittente uero ac declinante iam malo, in petroſis aquis degentes piſces exhibendi, & columbæ, omnisq; diæta tenuis conſtituenda. Aluus autem aſsidue ſubducatur, in maximis præſertim doloribus: ſed tamen cauendum ne fortiora ſolutiua exhibeantur. Maſtichen itaq; tenuiſsime conterito, eiusq; ſcrupulos nouem cum aqua tepida, aut lactis aqua præbeto. Soluitur enim à calida aluus. Vbi uero hanc potionem obtuleris, amygdalas amaras decorticatas VIII, in promptu habe: easq; tritas cũ pauco melle delingendas præbe, aquam etiam calidam modicam inſuper bibendam. Profectu autem ex his conſequẽte, etiam cum ſubſcripta Aſclepiadæ hiera purgabis

Maſtiche cum calida exhibita uentrem ſoluit

gabis, quo omnes morbi reliquiæ extergantur: quæ enim relinquuntur à morbis recidiuas facere conſueuerũt: & non pura corpora quo plus nutries, eo amplius lædes. Hiera Aſclepiadæ, quæ omnes abſceſſus in profunda corporis parte conſiſtentes unà cum tuniculis ipſorum educit, phthiſicis ac pleuriticis commoda: facit & ad eos qui aſsidue reuomunt cibum. Colocynthidis medullæ drach. xxxv, marrubij, ſtœchadis, triſaginis, cuiuſq; drach. xiiii, zingiberis, ſpicæ nardi, piperis longi, floris iunci odorati, caſsiæ, cinamomi, cuiuſq; drach. iii, croci drach. iiii, radicis centaureæ maioris drach. iiii, galbani drach. iiii. Excipe melle cocto, & pleuriticis duarum nucum ponticarum magnitudine exhibe ex aquæ mulſæ cyatho i. phthiſicis uero & ſuppuratis unius tantũ nucis magnitudine indẽ ex aqua mulſa.

De ea quæ pleuritis eſſe putatur, quum tamen non ſit. Cap. LXVIII

EX cruditatibus plurimis, & cibis humoris craſsi ac pituitoſis, ueluti ſunt bulbi, ac fungi, & conſimiles, crudi humores uiſcoſiq; & tenaces in corpore generantur: qui aliquando repente ſe in uacuum thoracis locum ingerunt, aut in ipſum etiam pulmonem. Multitudine itaq; ſua ſuccingentem latera intrinſecus pelliculam diſtendentes inferunt dolores: ut imaginatio factæ inflammationis inexpertis exhibeatur: quin etiam uias ſpiritus intercipientes, uehementem ſpirandi difficultatem inducũt. Vnde quidam medici errore ſeducti, uena cubiti inciſa, multoq; ſãguine euacuato, mortis cauſſam ægris præbuerunt. Quare interrogare oportet, num eo cuius mentionẽ feci, uſi ſint cibo, diligenterq; perdiſcere formam ipſius reſpirationis, contingere etiam pulſus, & tactu explorare caloris qualitatẽ. Etenim in his non ob dolorem reſpiratio ut plurimum reflectitur, ſed quod uiæ ſpiritus ſunt obturatæ, & reſpirationis forma uelut ſtrangulatione imminente in collo contingit. Supini autem ferè in totum decumbunt ſemper, præ impotentia etiam neq; probe loqui ualentes. Vt plurimum uero non febricitant hi: aliquãdo & frigidius ſolito corpus eorum inuenitur. Quod ſi febre afficiãtur aliquando, debiliſsima ipſis febricula exiſtit, minimeq; ſunt periculoſi: & quod ad hæc uel maximũ ſignum eſt, pulſus difficulter mouetur, minimus & tardiſsimus præter ſolitum morem exiſtens. Horum itaq; curatione ſuſcepta, calefacientia, inciſiua, & repurgantia intrinſecus & extrinſecus offeremus: & primum quidem à ſimplicioribus incipiemus. Clyſteri ergo conſueto aluum à ſtercoribus repurgabimus: deinde etiã efficaciori utemur ex decoctione calaminthæ, aliquando centaureæ, melleq; plurimo ac nitro. Colocynthis autem in his quod ualde ſtomacho aduerſetur deuitanda. Poſt alui euacuationem, rutam & anethum in oleo decoquemus, & ex eis quàm plurimum fouebimus affectos locos: lanas etiam oleo madefactas imponemus. In potu dabimus aquam mulſam, in qua hyſſopum, aut pulegium, iris, caricæ pluri mæ ſint decocta. Succum etiam ptiſanæ tenuiſsimum exhibebimus cum melle, quo inde uenter leniter ſubducatur.

Bulborum & fungorũ eſus

Venæ inciſio nociua

Colocynthis ſtomacho aduerſa

Eclegma

Eclegma autem ipſis commodum huiuſmodi eſt. Seminis urticæ, hyſſopi, iridis, nucum pinearum, amygdalarum amararum, ſingulorum æquales partes, modico pipere adiecto, optimo melle deſpumato excipe, ac inde ad ſummum cochlearium unum ieiunis præbe: deinde interſtitio facto, exhibe aquam mulſam, ut dictum eſt, ac poſt horas duas ſuccum ptiſanę: tertia deinde die ex farina ordei, ac ſemine lini, multoq; fœno græco cataplaſma imponatur: adijciamus etiam ſinapi tritum, & lauri baccas, ac parū nitri, & ex liquidis oleum rutaceum, aut cyprinum aut anethinum. Apparandū autem eſt eo modo, ut thoracem & latera comprehendat. Ablato autem cataplaſmate, thorax cerato ex butyro & terebinthina, hyſſopoq; humida, & cera, taurino adipe, ac iride, æqualibus portionibus acceptis contegatur. Aliquando etiam ex medulla ceruina & oleo cyprino. Sulphur quoq; uiuum cerato liquefacto infarciendū. Stomacho uero lanam conuolutam, unguento nardino ac modico uino madefactam imponemus, eicq; incumbere ſemper ſinemus. In his uero quibus ſuffocationis periculum imminet, uomitorijs ad anginam deſcriptis confidenter utemur: & maxime eo quod ex elaterio, ſinapi ac nitro conſtat, primum quidē ipſum cum oleo & pauco melle quàm penitiſsime illinendo: deinde etiam bibendum, quemadmodū illic diximus exhibebimus. Aſsidue etiam aquam mulſam abſorbendam præbebimus, in qua hyſſopum eſt decoctum. Porrò humoribus diſſolutis reiectare eos incipient, & tuſsis in eis augeſcet: quare antidotum iſotheum appellatā tunc eis ante ſomnū exhibebimus, nucis auellanæ magnitudine ex aqua mulſa. Somnum enim dulcem infert, & humores quo facile ſurſum efferātur præparat, ac tuſsim ſedat, doloresq; diſpergit. Eſt autem ſupra ad tuſsim deſcripta. Quando uero etiam uenter eis non bene excernit, maſtiche tenuiſsime trita ſcrupulorum nouem pondere cum aqua tepida aut lactis bibēda offeratur, deinde amygdalæ amaræ decorticatæ tritæ ex melle præbeantur delingendæ, & aqua calida poſt eorum ſumptionem abſorbenda. Feliciter autem procedente curatione & columbarū pullos in cibo offeremus, cum porro capitato cocto, anethoq; & oleo, modico ſale & pipere adiecto. Vinum bibant ruſum, uetus, mediocri menſura. Atqui eclegma prædictū ex ſemine uidelicet urticæ quotidie ieiunis præbebimus. Ante ſomnum uero iſotheum antidotū donec ab omnibus moleſtijs ægri liberentur. Ceratū autem quod pectori adhibetur ſingulis diebus tenouetur. Et ſiquidem uēter adſtrictus ſit, maſtiche cum amygdalis & melle præbeatur.

Vomitorium ex elaterio

Eclegma Galeni, ad diuturnum pectoris dolorem citra febrem.

Fœnum græcum aqua macerato, deinde decoquito: & prima aqua diffuſa, & palmarū carne adiecta rurſus coquito, ac exprimito ſuccum: quem deinde melle largius permixtum rurſus ad prunas decoquito, donec ad mediocrem ſpiſsitudinem redigatur: & ex hoc multo ante reliquū cibum tempore delingendum exhibeto.

FINIS

AETII ANTIOCHENI
MEDICI, DE STOMACHI, ALVI, AC INTERANEORVM AFFECTIONIBVS SERMO NONVS.

Iano Cornario Zuiccauienſi interprete.

CAPITA NONI SERMONIS AETII

De cardiacis.	Caput	I
De his quibus atra bile ſtomachus infeſtatur.	Cap.	II
Ad eos qui flauam bilem euomunt.	Cap.	III
Ad eos qui ſtomacho exuruntur, & ſiticuloſi ſunt.	Cap.	IIII
De ſingultu.	Cap.	V
De bulimo, hoc eſt ingenti fame.	Cap.	VI
De animi deliquio: ex Philumeno.	Cap.	VII
De his qui in balineo animo linquuntur.	Cap.	VIII
De ſtomachi imbecillitate, & ſupinitate, ac ſubuerſione: ex Galeno.	Cap.	IX
De nauſea: ex Galeno.	Cap.	X
Cataplaſmata & epithemata ad nauſeas & uomitus.	Cap.	XI
De cholera ſeu bilis effuſione.	Cap.	XII
De ſtomachi adſtrictione.	Cap.	XIII
De humoribus à capite in uentrem deſtillantibus.	Cap.	XIIII
Diæta conueniens his qui ſtomachum habent diſſolutum, aluum autem adſtrictam.	Cap.	XV
De ſtomachi inflammatione.	Cap.	XVI
De ſtomacho exulcerato.	Cap.	XVII
De his qui à ſtomacho, comitialis morbi modo conuelluntur.	Cap.	XVIII
Viridis iaſpidis uſus.	Cap.	XIX
De appetitus perditione.	Cap.	XX
De appetitu canino.	Cap.	XXI
De appetitu canino, qui ex immodica tranſpiratione, ac cutis exolutione contingit.	Cap.	XXII
De uitioſo appetitu.	Cap.	XXIII
De cruditate: Galeni.	Cap.	XXIIII
De crapula: Philumeni.	Cap.	XXV
Quæ cura aluo adſtrictæ exhibenda: ex Galeno.	Cap.	XXVI
De inflatione: Galeni.	Cap.	XXVII
De uoluulo: Archigenis.	Cap.	XXVIII

De his qui ab acri humore coli dolore infeſtantur: Galeni. Cap. XXIX
De his qui à frigidis & pituitoſis humoribus, coli dolore infeſtantur. Cap. XXX
Pharmaca ad colicos. Cap. XXXI
De antidotis dolorem leuantibus, infuſisq́ colicis accommodatis. Cap. XXXII
Quæ colicis infundantur, & per anum ſubdantur. Cap. XXXIII
Cataplaſma colicum: ex libris Seueri. Cap. XXXIIII
Quomodo aluum fluxione laborantem curare oporteat: ex libris Philumeni. Cap. XXXV
Cura eorum qui ex debilitate, alui fluxione laborant: ex Galeno. Cap. XXXVI
De cœliaca affectione: Archigenis. Cap. XXXVII
De colliquatione. Cap. XXXVIII
De lumbricis: ex Herodoto. Cap. XXXIX
De lato lumbrico. Cap. XL
De aſcaridibus. Cap. XLI
De abſceſſu in inteſtinis. Cap. XLII
De dyſenteria, hoc eſt torminibus inteſtinorum. Cap. XLIII
De teneſmi cura. Cap. XLIIII
Cura dyſentericorum. Cap. XLV
Cura eorum qui aurum, aut æs, aut tale quippiam deglutiuerunt. Cap. XLVI
Communia remedia dyſentericorum, quæ ſuperne exhibentur. Cap. XLVII
Compoſita pharmaca, quæ ſuperne exhibentur. Cap. XLVIII
Quæ inferne dyſentericis infundantur. Cap. XLIX
Epithemata dyſenterica. Cap. L
De lienteria. Cap. LI

FINIS

De cardiacis. Cap. I

QVomodo eos qui cardiaci appellantur curare oportet,aut eos etiam qui aliter ob ſtomachi compunctionẽ animo linquuntur,iam abſolutiſsime prædictum eſt in quinto huius tractationis ſermone,ubi ad febrium curam hæc annexuimus.Nunc uero quum affectionum ſtomachi ac alui remedia oportune ex ordine deſcribamus,neceſſariũ uiſum eſt & hic paucis eorũ mentionem facere.Cognoſcemus igitur eos qui cardiaci dicũtur,quum acuta febri & maxime æſtuoſa affliguntur hoc modo.Pulſum ſi inuenero denſum & obſcurum,& extremarum partium frigiditatem,ſudores circa faciem & ad pectus uſq; glutinoſos,& nitorem cutis ablatum, & terreſtrem redditum,& pulſus circa ipſum cor uehementiores & magnos:& ad hęc accedant deſperatio,angor animi,& corporis iactatio . Hoc modo affectum,cardiacum eſſe dico.Os uero uentris primum eſt quod in ipſis afficitur,per cõſenſum uehemẽter oblædens cor ipſum,propter uicinitatem . Porrò ueteres os uentris cordis appellatione Cardian uocarunt,ab acceſsionibus nimirũ quę ex eo accidunt & inferuntur.Aeris itaq; frigidi admiſsione & uẽtilatione eis auxiliari oportet . Spongia igitur ex poſca frigida imbuta facies permadeſcat,& aqua lactis paulatim abſotbenda præbeatur. Odoramẽta autem uaria offerãtur, malum cotoneum,pulegium,cucumer,& ſimilia.Stragula eis incumbentia tollantur: operimenta uero quibus conteguntur mollia ſint,& uſu priore detrita:pauimentum irroretur,ac folijs conſternatur myrti,platani,ac quercus,maxime uero uitis,atq; ipſis etiã roſis . Solem autem domus in qua decumbit non admittat,ſitq; minime alta,ſed depreſsior,& non ualde lucida.Exudantibus uero partibus myrtus ſicca trita inſpergatur,aut cimolia,aut œnanthe,aut ordeum:imprimis uero collo & thoraci,& locis ſub alis ac inguinibus ea ſunt adhibenda. Eodem modo auxiliatur malicorium cum manna inſperſum:aut galla per ſe,& cum ſulphure uiuo:aut ſamia terra admixtũ habens gummi.Illinuntur etiam ad coercendos ſudores, oleum myrteum,œnanthinum,roſaceum,melinum,& lentiſcinum.Circumlita autem ſudores cohibent,manna & amylum candido oui excepta, aut bulbus albus,& piper,ac urticæ ſemen,& gũmi,modico cerato myrteo excepta, aut oui candido ſubacta,quæ ſanè craſsius inungere conuenit: adglutinantur enim & exareſcunt,& potiſsima in eis ſpes conſiſtit naturalis caloris reexuſcitandi.Neq; uero pinguefactæ cuti huiuſmodi inunctiones ſunt adhibendæ:uerum linteolo probe prius exterſæ inungantur. neq; mox ubi calor apparere incipit auferantur,ſed poſtquam ſufficienter extremæ corporis partes fuerint concalefactæ:quod ubi contigerit ſtatim tollantur, & thorax cooperiatur,atq; ſicubi uaroſum quippiam aut ulceroſum ex inunctionis aduſtione circa thoracẽ appareat,blande tractetur,ac aliquo ex his quæ ad ambuſtos ab igne deſcripta ſunt,pharmaco locus curetur.maxime uero conue-

Os uẽtris cardia,id eſt cor, apud ueteres

Sudores coercentia

niet id quod ex hordeo conſtat. Extremæ uero corporis partes, ſiue ad genua uſq; & cubitos, ſiue uſq; ad locum ſub alis & inguina ſint refrigeratæ, fece uſta & ſulphure uiuo conſpergendæ, aut pyretro, aut piperide, aut bulbis tritis cum pipere illinēdæ à brachijs uſq; ad digitos, & à fœmore uſq; ad extremos pedes, gracilibus linteolis ſimul circūpoſitis. Idem præſtat ſinapi & pyretrum, ac adarce. Porrò mollibus corporibus ſufficit aliquando oleum ſicyonium aut gleucinum illitum, cum multa fricatione ac cócalefactione partium extremarum: quanquam nihil uetet piperis ac ceræ modicum his admiſcere, quo ſpiſsiora fiant & melius adhæreſcant. Faſciculus quoq; ex lana pura in oleo calido madefactus incumbat ſemper circa ueſicę regionem. Capitis foměta frigida ſint, qualia ad phreniticos ſunt deſcripta: frons ſpongia ne madefiat, ſed ex acacia, galla, terra ſamia, ac ſyluestris punici flore illinatur. Optime facit etiam omphacium, & gummi: uerum unūquodq; eorum ex roſarum decocto aut ſucco, aut aliquo conſimili diluatur prius & deinde illinatur. Quod ſi quis ſanitatis tempore nimium repletus exiſtat, & ſtercora antiqua recto inteſtino inſideant: tunc ſanè clyſteri ſimpliciore euacuare oportet: ex ſucco ptiſanæ, & modico melle, paucißimoq; ſale & oleo quoq;

Illitio ſedis

modico adiecto. Illinēda eſt etiam ſingulis diebus ſedes ipſa ex cumino, ruta, & nitro, cum modico melle commiſtis, ob inflationum uidelicet eductionem.

Cibū non ſentientes ex clyſteri cōnutriri

Si uero nulla ſtercora in inteſtino recto ſubſideant: neq; alias etiam excrementorum multitudo inſit inteſtinis: ægri autem cibum nō ſentiant & tabeſcant, ptiſanæ ſuccum aut halicæ per clyſterem infundere oportet tepefactum, conquaſſato cum eo ouo crudo. Vltra hoc enim quod ea quæ ſtomachum inferne moleſtia afficiunt, euocat & educit, etiam alimentum optime corpori ſufficit ex languore ob non acceptum cibum miſere affecto. Auxiliantur item cardiacis cataplaſmatis modo, ſtomacho ac ſiniſtræ mámæ impoſita, folia rubi cum pane, aut myrti folia, ipſæq; myrti baccę, aut pampini uitis, aut plantago cum pane, aut mala cotonea & palmę, aut intubus cerato exceptus. Imbecillioribus polentam cum palmis imponere ſufficiet. aut palmas uino madefactas unciæ unius menſura contere: deinde adiectis aloes drachmis IIII, maſtiches drac. IIII, ſimul tere, & affuſo eliquatæ ceræ ſextante, & olei ſiquidem hyems ſit, neq; multus caloris ſenſus ægrum contingat, nardini: in æſtate uero roſacei, aut melini, triente ſimul miſce ac utere eodem modo. Quod ſi ex uiſceribus quoddam inflammatum ſit, panem cum modico uino & melle decoctum impone: admixtis in his qui imbecilliores ſunt

Cor autor firmitatis

malis repurgatis aut œnanthe. Reprimit autem ſudores ſtomachūq; & cor ipſum firmitatis autorem placat ac cohibet cataplaſma ex palmis, & œnanthe, & acacia, roſis, alumine, hypociſthide & rhoe rubro: ita impoſitū ut ſiniſtram mammam atq; ipſum uētrem complectatur: ſit etiam tactu molle &

Cataplaſma ſudorem cohibens

leue, ac aſsidue permutetur. Reuocato autem ex acceſsione ægro, ſi loci quidam circa præcordia ſint inflammati, prouidere oportet ut per cómunia cataplaſmata

taplaſmata

taplaſmata ab inflammatione liberentur. Cibi offerendi, panis ex aqua frigida, aut ex uino albo & tenui frigidoq́; ac diluto: pedes ſuilli, taliq́;, & roſtra: ex uolucribus macræ & non fœtidæ, in ptiſanæ decoctione eliquatæ, aut etiam per ſe. Frigida autem hæc exhibeantur, ſi caloris ſenſus circa ſtomachum ſit, & æger inflammatione non uexetur. Alijs calida exhibenda, ſimiliter autem & potus calidus dandus, uinum tenue album dilutum: immodicam autem uini exhibiti multitudinem pulſus ægroti oſtendet. Eo uſque enim exhibendum eſt uinum, donec pulſus ſubtremulus eſſe deſinat, & robuſtior fiat.

Vinũ pulſum permutat

De his quibus atra bile ſtomachus infeſtatur. Cap. II

EX Herodoto. Quibus ſtomachus ab atra bile in febribus uexatur ſimiles acceſsiones cardiacis patiuntur. Accedũt autem ad hæc, fortis ſtomachi morſus, cum eius exolutione, & oculorum uertigine, ac frigido ſudore, paruusq́; & obſcurus adeſt pulſus. progreſſu uero tẽporis augetur morſus, atq; hinc in dolorem qui difficulter leniri poteſt, tranſit. Cæterum manifeſte apparens flauæ bilis uomitus has acceſsiones leuiores reddit, atræ autem bilis ſoluit. Vomunt autem ferè in totum hoc modo affecti piruitã acidam in uentre coaceruatam ex aſsidua cruditate, propter uentris ipſius debilitatem. Qui uero citra febrem ab atra bile ſtomacho infeſtantur, his accedit tempore quo humor ipſe generatur & producitur, triſtitia, & ſomnus cum acceſsione imaginationum alienarum, cõtractioq́; & dolor poplitum ac ſurarum. Acutius quàm ante conſueuerunt cernunt, & deiectum habent appetitum: ructus autem & excreationes fœtidas & piſces olentes. Coaceruata uero bile cũ multa deſperatione intolerabiliter igneſcunt, ut omnia eis membra ardere uideantur: in primis autem ſtomachus uelut à palis igne candefactis pungatur, afficitur. Sudores animi deliquium inducentes per omne corpus deſtillant: & ferè ſemper ſputi influentis reiectione uexãtur, quum morſum ſentiunt, multamq́; habent uomendi cupiditatẽ, Et aliquando quidem fruſtra lancinantur, quandoq; autem pauca quædam bilioſa aut acidam pituitam, quæ in uentrem defluxerũt euomunt, modicoq́; tempore à malo leuati, rurſus idem patiuntur, atq; in uniuerſum his qui ueratrum ſumpſerunt ſimiles exiſtunt. Pulſus autem aliquando denſiores, aliquando etiam rariores & minores fiunt. plurimum uigiles permanent, & ſiquidem dormierint cum perturbatione æſtuoſiores exurgunt, ebulliente ut ueriſimile eſt delato in uentrem humore. Sæpe etiam acceptum cibum unà cum atræ bilis humore euomunt: ferè in totum enim poſt duas ab accepto cibo horas acceſsione apprehenduntur, maxime quum acrem aliquem aut ſalſum cibum aut potum ingeſſerunt. Excrementa alui retinentur, aut præter naturam incocta excernuntur. Effertur autem aliquando & bilis inferne per aluum, atque adiuuat affectionis declinationem. Aliqui autem ob retentam bilem, etiam atræ bilis affectionibus, & delirijs mentem alienantibus ſunt apprehenſi. Quod

Atra bilis uiſum acuit

ſi contingat, ſiue febris adſit, ſiue non: ſiquidē iuuenes ſint ſanguineq́ abun dent, & reliqui numeri ad uenæ inciſionem requiſiti adſint: uena ſecāda eſt, repetita ſanguinis detractione, & hoc tamen per infuſum clyſteris corpore prius euacuato. Atqui ad animi uſq; deliquium id facere non oportet, propter ſtomachi imbecillitatem. Colligandæ autem adſtrictę extremæ corporis partes, & ad paucum cibum ægri cogendi, ſtomachus uero lanis ſuccidis fouēdus eſt ex aceto plurimo, modicoq́; roſaceo, aut melino, aut lentiſcino.

Stomachi imbecillitas quō corrigatur

Quod ſi amplius permaneat ſtomachi imbecillitas, ex roſarum ſucco foueantur, ſiue intubi aut portulacæ cum roſaceo: adſtringentia etiam & lenientia cataplaſmata imponātur. Qui uero unà cum morſu circa uentrem ac inteſtina inflantur, iis conuenientiſsimum eſt acre acetum, in quo pulegium eſt decoctum, & cuminum calidum forinſecus uētri per ſpongiam impoſitum. Dolore uero perſeuerante, alumen liquidum cum atramento ſutorio trito, & aloe, melle excepta imponito, & alumine in acetum coniecto & calefacto ſtomachum per ſpongias foueto: aut aluminis ac aloes æquales partes cera to myrteo exceptas ad os uentris apponito: aut hederæ foliis in uino decoctis uentrem integito, aut plantagine cum ſale trita, aut marrubio cum pane & roſaceo ſubacto, aut bulbis rufis cum pari pondere aluminis cooperito. Optimum enim hoc eſt inueterato malo remedium: quin & bulbi ipſi cum nitro triti & impoſiti celerem curationem præſtant. Optime etiam conducit eis gregarii bouis ſtercus aridum uino decoctum & impoſitum. Epithema quoq; ex ſeminibus adhibendū: item bulbi cum ſtercore bouis ac nitro permixti. Ex Dioſcoride. Conuenientiſsimū omnium his qui atram bilem generant, inflatiſq́; & morſum ſentientibus pulegii decoctum exiſtit potatum: aut aqua in qua ferrum eſt extinctum: item intubi ſuccus potatus: bibant autem aquam, eamq́; calidam. Si uero plurimi caloris ſenſum percipiant, frigida danda, ſed modica, & maxime tempore exacerbationū. Æſtuantibus enim & in luctu exiſtentibus, omniq́; miſeria afflictis, frigida ad abſorbendū concedenda, per interualla tamen, & non ultra cyathi menſuram. Non enim humectatione opus habent, ſed refrigerationis tantum gratia, frigida permittitur, & ut melior intrinſecus temperatura fiat. Vtilis eſt ipſis & mentæ ſuccus cum ſucco mali punici dulcis. Quod ſi aquam bibere non poſsint, parum uini aquoſi concedendum eſt inter cibos, calida aqua probe diluti. Cibus maxima ex parte ſit frumentaceus & optimi ſucci in omnibus: ſimplicior autem & qui facilius concoqui ac commutari poſsit in febricitantibus. His uero qui febre carent adiici poſſunt ex oleribus, lactucæ cauliculi ac maluæ, piſces petroſis aquis degentes: & ex uolucrum genere, non graue olentes, macræ & montanæ: ex oſtreis quæ teſta integuntur, herinacei recentes. A ſalſis uero & acribus in totum abſtineant. Moleſtas autem mordacitates & nauſeas, hauſta plurima tepida aqua per uomitum ſoluant. Si uero id non bene tolerent, quieſcere iubeto, & extēſæ manus palma ſtomachum

Frigidæ uſus

foueto

Foueto: quo delatum ad ipſum bilioſum inferne per aluum excernatur.
Quod ſi uenæ inciſionem non faciamus, ſecunda ac tertia die per clyſterem
euacuandum eſt, & modico cibo æger connutriendus: deinde in potu exhi-
bendum pulegij decoctum ieiunis, reliquaq; ſupra dicta. Fomentum etiam
ex aceto adhibendum, & cataplaſma ex ſtercore bubulo ammixtis bulbis
& nitro. Porrò poſtquàm febris ceſſauerit, aut ubi etiam in totum non febri-
citauerint: & tamen diutius malum moleſtia afflixerit, & irritationes per lon-
ga interualla repetiuerint: purgandum eſt corpus ex hiera Archigenis, aut
Rufi. Qui uero ſputi multitudine ſtomacho uexantur, his conyza arida ma- *Sputi multitu-* Coniza pulicar
xime tenuis manducanda, aut pulegium, & maſtiche chia ex aqua potan- *do ſtomachū*
da. Exhibendum eſt etiam lac in potu ijſdem, quemadmodum in proprio *affligens*
capite de ipſis ex profeſſo eſt oſtenſum. His uero qui ſtomachū ualde exo-
lutum habent, ſerum lactis per acetum mulſum fiſsi exhibeatur, ita ut ad *Stomachus exolutus*
primum ſeri hauſtum epithymi tenuiſsime triti ſcrupulos nouem, & ſcam-
moniæ obolum unum aut duos iuxta uirium tolerãtiam inſpergamus. De-
inde ſerum ipſum per interualla paulatim bibant: ſitq; eius potati menſura
ad minimum quinque ſcyathorum. Bonum eſt & cucurbitulam ad dorſum
affigere, aliquando etiam ad ſtomachi regionem, & ſcarificatione facta, ſuf-
ficientem ſanguinem ex fiſſuris extrahere. Quo uero penitus affectio hæc
deſtruatur, quotidie horam unam ante ciborum ſumptionem exerceantur,
ac frigida lauentur, maxime in mari, & arena ſub caniculæ ardoribus obru-
antur. Abſtineant autem ab omnibus atram bilem generantibus, maxime *Atram bilem*
carnibus bubulis, uino nigro, braſsicaq; & lente. Diligentiſsime autem de *quæ generent*
ipſorum diæta in ſexto ſermone, ubi De atra bile egimus, eſt prædictum.
Quod ſi inflatio eis augeſcat, rutam & cuminum in oleo decoquemus: in-
deq; uentrem quàm plurimum irrigabimus: ex eodemq; oleo quincuncem
per clyſterem infundemus, ſi tamen clyſteri ſtercorum eductiuo prius ip-
ſos euacuauerimus, in quo decocta ſint ruta & cuminum. Deinde ſplenium
magnum aluo ac uiſceribus imponendum ex epithemate quod ex ſemini-
bus conſtat. In cibo uero ſuccus ptiſanæ detur, qui ex aceto, melle, cumino,
& aniſo ſit conditus. poſt etiam gallina ijſdem condimentis apparata exhi-
beatur. potus uero ſit uinum rufum mediocri menſura.

Ad eos qui flauam bilem euo-munt. Caput III

Ex libris Philumeni. Qui flauam bilem euomunt, ſiue in febri-
bus, ſiue citra febres id contingat: eis conueniunt ea quæ ad nauſeam,
ac nimiam ſtomachi humectationem deſcribentur. Quare omnibus ad il-
los deſcriptis odoramentis, manducatorijsq; & fomentis utantur. Decubi-
tus autem eorum, à cibo præſertim & potu ſupinus adornetur: & ſpongia
ex poſca imbuta ad os uentris imponatur, maxime ſi non uilis & contem-
ptibilis ſit æger. Fricatio etiam & conſtrictio iuncturarum manuum ubi

 pulſum

pulſum exploramus adhibeatur,& reliquarum ſimiliter extremarũ corporis partium. Cataplaſmata autem ex palmis,mali corio,& ſimilibus accipiātur,quæ ex uino quidem aut poſca ſint decocta, cum pane autē & acacia,& hypociſtide permixta ac contrita: quin & rhus & ſylueſtris punici mali flores commode cataplaſmati admiſcentur. Atq; uniuerſi corporis curatio ex oleo fiat,modico nitro ammixto,quo ſudorem ex cute eliciamus,& fluores transferamus: & ob id etiam alui per inferna excretio plus quàm oportet facta uomitus deſiccat: quare ex abſinthio & aloe potionem conuenienter exhibebis. At uero affectione diutius perſeuerāte, ſi ægri uires non repugnēt, etiam hieræ catapotia ex colocynthide ab Archigene deſcripta apparabimus,decq; eis minimum drach. I, ſummum III, dabimus. Et ſi nihil obſtet cataplaſmate ex ſinapi præcordia rubefaciemus. Præclare enim ſenſum ipſum ad cutem transfert. Verum hæc diuturnæ affectioni remedia conueniunt. Tempore autem exacerbationis & circa acceſsionis acumē,cucurbitula plurimum auxiliatur cum multa flamma ori uētris affixa,fortiterq; abſtracta, rurſusq; ſecundo ac tertio adglutinata. Cibos quales uomentibus ſolemus exhibebimus,ſæpe & paulatim ſumendos,& quotiēſcunq; reuomuerint acceptos,toties alios poſt modicũ interuallũ offeremus. Ante cibum aquam tepidam dabimus,& uomere cogemus: bilioſo enim humore circũ circa adhærente unà cum aqua reiecto, ſtomachus elotus ac leuior redditus ſtatim retinet oblatum ſibi cibum. Mitigat autem dolores & ſtomachi morſus portulacæ ſuccus tum per ſe,tum cũ unguento nardino aut melino mixtus. Qui uero ſtomachum habent uehementer exuſtum,eis utile eſt lapathi acuti ſemen,triũ obolorũ pondere ex aqua: aut maſtiches tenuiſsime tritæ cochleare bibendum prębe ieiunis ex aqua. Maxime omnium autem morſus ſedat lac aſininum: aut ſi hoc nō adſit,bubulum recens mulctum potatum, abſq; dilatione enim auxiliatur. Si uero neq; hoc adſit: quartam eius partem aquę calidæ accipere oportet,& ferueſactā bibēdam præbere. In balneum quoq; & ad uini potationem celerius ducendi ſunt qui bilem uomũt,quo uidelicet *Vinum firmat corpora* ad cutem materiam trāſferamus. Cęterum & uinum ſubadſtringens firmitatem corporibus addit,ac cibos retinere cogit. Vtendum eſt etiam aliquando ceratis ex lentiſcino aut œnanthino oleo, admixtis abſinthio,aut aloe, aut galla,aut œnanthe.

Ad eos qui ſtomacho exuruntur,& ſiticuloſi ſunt. Cap. IIII

SItis fit aut ob penuriam humiditatis,aut abundantiam caliditatis: ſiccitatis remedium eſt ſomnus,caliditatis uigilię. Verum his qui ob multi uini *Sitim ſedātia* potum ſitiunt,frigida aqua potata auxiliatur. Quibus autem lōgo iam tempore ſtomachus æſtuat,eis auxiliatur,ſimulq; ſitim ſedat,radicis dulcis ſuccus potatus,atq; ipſa etiam radix ex aqua,pampinorũ uitis cremor, & portulacæ ſuccus. Ab imbecillitate autem uires recolligētibus ſitim ſedant, ficus ſiccæ cibo acceptæ,& ſymphytum in petris naſcens commanducatũ. In cata

plaſmatis

plaſmatis uero ad ſtomachi ardores conducunt,ſanguinaria,intubum,ſonchus,apium hortenſe,pampini uitis,portulaca, unumquodq; cum polenta aut pane.Qui in ſuperficie uruntur,his ramentorum cucurbitæ ſuccus opitulatur cum roſaceo,aut omphacij ſucco. Sitim autem quæ in febribus oboritur,lenire ſolet capitis irrigatio ex frigidiſsimo oleo,aut roſaceo,ex alto nimirum ſincipite irrorato.Sitim etiã adimit ſtomacho exuſtis cucumeris ſemen commanducatum.decorticatum uero & tritum,ex aqua potatum ualde iiſdem axiliatur.Eodem modo prodeſt lactucæ ſemen manducatum & potatum:item ſemen portulacæ. Aliud adipſon,ſitim optime tollens.
Cucumeris ſatiui ſeminis decorticati drach.VIII,tragacanthi drac.IIII.Tragacanthum contundito & cribrato:ſemen uero conterito, eiſq; ouorum crudorum recentium candida adijcito,& ſimul omnibus contritis catapotia informato,ac in umbra exiccato.Ex his deinde unum ſub lingua detinendum præbeto,ut paulatim diſſolutum deglutiatur.

Aliud adipſon,ad ſtomachi nimiam humectationẽ commodum, in his præſertim quibus humida & calida diſpoſitio adeſt.

Roſarum uiridium unguibus earum reſectis drach.VI, radicis dulcis drach.IIII,ſpicæ nardi drach.IIII.excipe uino dulci,& redige in catapotiorum formam,indeq; ciceris magnitudine ſub lingua detinendum præbe:refrigerat, & firmitatem addit. Aliud. Seminis cucumeris,ſeminis portulacæ uiridis,tragacanthi,cuiuſq; drach.IIII,radicis dulcis drach.II.Excipe portulacæ ſucco,& in catapotia redige magnitudine fabæ,& utere uno pro uice ſub linguam exhibito.Abſorbeant etiam malorum cotoneorum cremorem,aut pirorum aut omphacij ſuccum cum aqua. Aliud adipſon. Seminis portulacæ uiridis,ſeminis peponis, ſucci radicis dulcis, tragacanthi,ſingulorum æquales partes aqua ſubigito,& ad fabæ magnitudinem reducito,ac utitor.

De ſingultu. Cap. V

Singultus acceſsio ſtomacho accidere ſolet ob repletionem,aut euacuationem,aut frigiditatem:aliquando etiam ob humorum acrium & medicata qualitate præditorum mordacitatem, quos ubi uomitu reiecerint, ſtatim à plurimo ſingultu liberantur.Quin & hi qui pharmacum ex tribus piperis generibus biberũt,aut ipſum adeo piper, ſi ſtatim uinum à ſumptione eorũ ingeſſerint,omnino ſingultiunt.Cibus quoq; in mordacẽ qualitatem corruptus aliquos ſingultire facit,& oris uentris frigiditas ſingultum inducit:maxime uero omniũ pueris frequentes ſingultus accidũt ob ſtomachi frigiditatem,& alimẽti corruptionẽ.Fit etiã in febrib.ſingultus,ſtomacho præſertim aut aliquo alio uiſcere inflãmato.Frigiditate itaq; ſingultũ præcedente,oleũ lana exceptũ ſtomacho imponẽdum, in quo ruta,cuminũ,& abſinthiũ ſint decocta.In potu etiã ruta cum uino exhibẽda,aut apium in aqua mulſa decoctum,aut cuminũ tritum,aut calaminthe,aut aſarũ,aut pulegiũ,aut dictãnum,aut celtica nardus,quodlibet eorum per ſe aut ſimul mixta. Vtile eſt & *Singultus ex frigiditate*

acetum

acetum ſcyllinum ſorbillando acceptum. Caſtorium autem eis qui integræ ſunt ætatis, tum ob frigiditatem ſingultientibus, tum ob humorum multitudinem ſimiliter affectis, drachmæ pondere ex poſca dandum: quin & ſtomacho forinſecus impoſitum utriſq; commodum exiſtit cum oleo ſicyonio aut antiquo. Quando uero ex repletione ſingultus oboritur, quomodo in totum frequentiſsime conſiſtit, uiolente motu opus habet. Vomitus itaque remedio fuerit, & extremarum partium adſtrictio, compreſsio ſpiritus, uociferatio concinna, cum plurimo clamore, deambulatio longa & concitata, urinatio ſiue nauigatio atq; adhuc magis equitatio, cucurbitulæ cum plurima flamma pectori, ſtomacho, & dorſo affixæ: ſternutatio etiam conuenienter prouocatur, eis qui ob humorum multitudinẽ ſingultiunt. Singultui autem ex euacuatione oborto maxime contraria ſternutatio exiſtit: ſanãtur autem hi per alimenti conuenientis aſſumptionem, & per ea quæ defectũ explent. Singultus in altiore ſopore, aut animi deliquio, aut tetanis obortus, mortem non longe abeſſe præſagit. Cæterum & his aquam mulſam aſsidue bibendam exhibere conuenit, aut aquam puram mediocriter feruefactam. Conducit & caſtorium ex aqua mulſa potatum põdere trium obolorum. In his uero qui à malo uicti ſunt præclara remedia recuſanda ſunt. Porrò mordacitate ſingultum producente, primum ſufficiens remedium uomitum ipſum reperiemus: deinde etiam ſenſus ſtupefactionem, & morſum inferentiũ alterationem ac diſcuſsionem. Stupefiunt itaq; ſenſus per refrigerantia. Alteratur autem mordacitas per exiccantia. Eiuſmodi mixtæ facultatis ſubiectum pharmacum exiſtit, & quæ ei aſsimilari poſſunt. Habet autem hoc modo.

Singultus ex repletione · *Singultus ex euacuatione* · *Singultus qui præſagiant* · *Singultus ex mordacitate*

Aſclepiadæ pharmacum, ad eos qui ſtomacho exuruntur, & ad uehementes ſingultus, uoluuloſaſq; ſtomachi affectiones.

Coſti, ſpicæ nardi, chryſobalani, croci, roſarum uiridium, maſtiches, cuiuſq; drach. IIII, aſari, aloes, cuiuſq; drach. II, opij drach. I. ſubige cum pſyllij cremore, & digere in paſtillos, quorum tres pro uice dato. Ego uero chryſobalano reprobata, paſtillo qui aſter appellatur ad hos utor, qui paulo mox ad ſtomachi ſubuerſiones deſcribetur. Obtũdit autem mordacitatem, & ex ea obortum ſingultum ſedat, intubi ſuccus potatus, cucumeris ſemen decorticatum tritumq; bibitum: lactucæ ſemen eodem modo: item portulacæ ſuccus potatus, ipſaq; portulaca in cibo ſumpta: myxarũ decoctum in potu acceptum: maxime omnium tamen præſtat lac recens mulctum potatum.

De bulimo, id eſt ingenti fame. Cap. VI

BVlimos ex ſtomachi frigiditate oboritur, indigentiaq; ac uirium imbecillitate, & ab externo frigore ferè in totum initium capit. Vox ipſa Græca eſt, & à Latinis magna fames interpretatur. Fames enim in principio multa adeſt, quę tamen non uſquequaq; perdurat. Nam poſtea repente animo linquuntur, cum extremarum partium refrigeratione, & ſpiritus defectione. Et ſanè quidam in locis deſertis, aut in balneo in malũ iſtud collapſi, ex inſtanti

ſtanti perierunt,auxilij facultate deſtituti. Peregrinationes autem & itinera
longa,maxime per niuem facta, affectionem hanc inducunt. Eos itaq; qui
in itinere,aut aliàs,fame magna citra febrem infeſtantur,refouebimus aceto
aut pulegio,ad odorandum exhibito,aut terra quæcunq; tandem obtigerit
aceto conſperſa:item pomis,ac alijs qui inueniri poſſunt fructibus. Auxilia/
tur & panis recens naribus admotus,& caſeus boni odoris,caro ſuilla aſſata
aut cocta:& in uniuerſum omne quod ualde nu[illegible]æ, maxime uero quod ni/
doròſum ac probe conditum habet odorem. His enim ut plurimum multi
refocillantur.Cæterum & extremæ eorum partes faſcijs conſtringēdæ ſunt,
manuumq; ac pedum ſummitates calidæ aquæ feruentiori imponendæ:&
ipſi quoq; ſtimulatis eorum maxillis, crinibusq; ac auribus uellicatis excitā/
di.Reuocatis autē ab exolutione panem ex uino diluto offeremus,aut aliud
quiddam eorum quæ aceruatim uires reparare poſſunt:uelut ſunt, oua ſor/ *Cibi uires reparantes*
bilia,halica cum uino.Compendioſiſsimum enim auxilium ex cibo ſperare
poſſunt,quem etiam ſi oblatū acceptare non poſsint,ori indere oportet uio/
lenter,cogereq; ut ipſum tranſglutiāt. Eueſtigio enim & à fame & ab animi
deliquio liberantur,& celeriter excitantur.Accedit etiam in febribus, raro ta
men,neq; cito,uerum circa uigorem ac declinationem.Si itaq; circa remiſsio
nis exacerbationum febrilium tempus, eius acceſsio irruat,aut circa exacer/
bationis declinationem,intrepide eis cibi ſunt offerēdi. Si uero in principio
acceſsionis febrilis,aut in uigore apparuerit,per prędicta odoramenta cona
bimur eos primum reuocare, maxime per ea quæ frumentacei generis exi/
ſtunt:uelut eſt,polenta aqua madefacta, aut poſca,aut panis calidus uapo/
rem adhuc emittens.Fricatio etiam extremarum partium adhibeatur,& ca/
taplaſmata ex palmis,aut malis cotoneis, aut polenta, in uino diluto deco/
ctis:atq; hæc uſq; ad remiſsionem facere oportet, ut oportune cibum offe/
ramus. Quod ſi ex his nihilo melius habeant, audendum eſt per ciborum
ingeſtionem auxilium adferre. farinæ itaque craſsioris cochleare unum ex
aqua mulſa,quæ lactis ſpeciē in tactu de ſe præbet exhibeto.Buccellas item
unam atq; alteram uino madefactas. His enim refocillati ac reſpicientes, ex
improuiſo deinceps uſq; ad remiſsionis tempus perueniunt:in quo tum cor
poris curationem,tum ſufficientem ordinabimus cibum. Vitabimus autem
omnino in his qui hac affectione ſunt apprehenſi,longiorē cibi dilationem
ac inediam,& ne alternis tantum diebus cibum offeramus. Verum ſoletti ra *Cibi alternis diebus*
tiocinatione facta,ſingulis horis ſimpliciſsimum modicumq; cibum dabi/
mus. Aſsidui enim bulimi & exoluunt & in animi deliquia incidunt,quibus
ægre auxilium reperitur.

De animi deliquio:ex Philumeno. Cap. VII

ANimi deliquium ſiue in febribus,ſiue citra febres contingat ex præma
nifeſta cauſa,uelut eſt,plurima ſanguinis aut uentris excretio,aut aſsi/

dua migratio, aut motus, aut dolor, aut timor auxilium fert ex cauſſarũ ablatione, de quibus abſolutiſsime in febriũ tractatu à nobis eſt prædictum, quinto uidelicet ſermone. Dicetur autem ſummatim & paucis etiam hoc loco de iiſdem. Frequentes igitur migrationes eis prohibendæ ſunt, & aceruatim facta euacuatio cohibenda, doloresq́ mitigandi: cauſſæ etiam quæ timorem inducunt ſoluendæ, ſiue forinſecus accedant, ſiue ex humoribus in corpore oboriantur. Extremæ corporis partes animi deliquijs irruentib. conſtringantur: cucurbitæ etiam aliquando tum poſterioribus, tum anteriorib. ſtomachi partibus affigantur, & in latus etiam apponantur. Caput autem agitatum leui manus impoſitione cum coarctatione etiam comprimatur. Odoraměta quoq; offerantur, & aperto ori digitus aut penna immittatur, facies uero ac ſtomachus uehementiſsime fricetur. Hoc enim modo præoccupati refocillantur, uiresq́ recolligunt, neq; in periculum animi deliquij incurrunt. Reuocatis autem ſiquidem febre careant cyathi III, aut IIII. frigidę aquæ in potu exhibendi, quam tamẽ paulatim & per interualla abſorbeãt, aut cremorem palmarum, uuarum paſſarum, malorum cotoneorum, roſarum, aut pampinorum, aut alicuius conſimilis, aut uuæ acerbæ nondum maturæ ſuccum cum frigida aqua. Aut mentæ ramulos tres tritos cum mali punici dulcis ſiue acidi ſucco præbeto abſorbendos: aut polentam cum punici ſucco. Forinſecus autem ſtomacho ea imponẽda ſunt quæ ſupra ad cardiacos & bilem uomentes ſunt deſcripta.

De his qui in balneo animo linquuntur. Caput VIII

QVi in balneo animo linquũtur, aut magis animo linqui incipiunt, eos celeriter educere oportet, neq; multa aquæ infuſiõe humectare. Qui autem iam inciderunt, celerrime exportandi ſunt: & reliquum quidem corpus leui quopiam uelamine cooperiendum, facies uero ſpongia frigida imbuta madefiat, aut frigida aſpergatur. fricanda etiam facies, ſtomachusq́ & pedes. os quoq; aperiendum pennarũ aut digitorum immiſsione, omniq́ modo conandum quo humor ipſius animi deliquij autor euomatur, aqua tepida ori inſtillata. Etſi enim nihil inde euomant, ſtomachus tamen irritatione firmatur quæ animi deliquium ſoluit: auxiliatur etiam ad oris apertionem auditoriorũ meatuum cõpreſsio, ſimiliterq́ oſsium quæ à petræ duritia, lithoidea, hoc eſt petroſa appellantur. Qui uero perfectiori ſunt ætate etiam alapis ſunt cædendi, capillorum quoq; facta euulſione. Et uociferatio quidem unius, utilis eſt: multorum autem & ſimul edita, nocet. Cæterum à uehementi animi deliquio conualeſcentibus, tum in calidam, tum in frigidam aquam demiſsiones, uelut mortis cauſſæ timendæ. Aut enim laxatis corporibus, calore diſcuſſo & reſoluto pereunt: aut à frigiditate adſtrictis, extinguuntur.

Oſſa petroſa

De ſtomachi

De ſtomachi imbecillitate,& ſupinitate,ac ſubuerſione: ex Galeno. Caput IX

QVæ ſupinitas ſtomachi appellatur,ex intemperie quacunq; tandem oboritur,nullis humoribus uitiatis. Oboritur etiã ex multitudine humorum,nulla tamen maligna qualitate accedẽte. Stomachus enim à largo humore fortiter madefactus, ad ſimilitudinem amplitudinis totius uentris laxatur,adeo ut cibis obuolui,eosq; contegere non poſsit: & propterea circa ipſum humores ſupernatant,quos ubi uentriculus abrumpere omni impetu annititur,anxietatis acceſsionem perfert, ac prius quàm cibus præbeatur,extremæ imbecillitatis. Facilime autem hæc affectio curatur, quum reliquæ ſtomachi affectiones ferè longo tempore perſeuerent. Opus uero habet pharmacis humorem deſiccare ualẽtibus,cohiberecq; ac adſtringere laxatum corpus. Itaq; ſi in profundum uſq; humiditas extẽdatur,& craſſa tenaxq; exiſtat,pharmacũ miſcere oportet extenuatoriũ & ueluti conſumptiuum:quale eſt acetũ & acetũ mulſum. Si uero eiuſmodi humiditas non exiſtat,neq; in profundum uſq; corporum extendatur: adſtringentia ſola ad curationem ſufficiunt. Magnum autem ſignũ ad cognoſcendum,frigida ne ſit an calida hæc affectio, ſenſus ægri præbet: ſiquidem aut nullam,aut aliquam ſitim percepter. Supinitates igitur ſtomachi ex uitiatis humorib. obortæ picra curantur,quemadmodum paulo poſt dicetur,utpote quæ celerrime uitiatum humorem repurgat. Subuerſiones uero & nauſeæ ex imbecillitate ſtomachi factæ,per intemperiei correctionem ſanantur, & per incumbentis humiditatis deſiccationem. Siquidem autem calida affectio exiſtat, catapotia adipſa & ſitim tollentia exhibeantur, quæ ad eos qui ſtomacho exuruntur ſunt deſcripta,& maxime quod ex roſis,ſpica nardi,& radice dulci conſtat. Ad frigidiores uero & humectiores affectiones conueniunt ſubſcripta.

Supinitas ſtomachi · *Picra,pharmacũ amarũ.* · *Subuerſio ſtomachi* · *Catapotia adipſa*

Aſclepiadæ,ad ſtomachi ſubuerſiones.

Succi acinorum mali punici acidi ſextarios III,ſucci mentæ ſextarium I. conijce in uas fictile,& decoque aſsidue agitando, & ubi coacti fuerint ablatos recondito,& ante cibum myſtrum unum aut duo exhibeto. Aliud.

Vuam acerbam immaturam areſactam,contuſamq; & cribratam in promptu habe,& cochlearij menſura ex aquæ frigidæ cyathis duobus præbe.

Aliud,quod calidioribus diſpoſitionibus magis commodum eſt,ſicut etiam præcedens.

Mala punica matura & in uigore perfecta quinque aut ſex numero,integra unà cum putaminibus contunde, & infuſis aquæ pluuialis ſextarijs tribus uſq; quo ad tertias omnis liquor redactus fuerit decoque,exprime,ac percola,liquoremq; expreſſum rurſus per ſe decoque,donec ad mellis ſpiſsitudinem redigatur:ac inde cochleare unum aut duo exhibe:his qui febre carent cum uino,febricitantibus uero ex aqua. Aliud ualde bonum.

Succo mali punici acidi,ac intubi,æqualibus portionibus permixtis,mentæ

ſiccæ tenuiſsime tritæ parum quiddam inſperge, & cyathi menſura biben/dum præbe. Idem facit oxylaparhi ſemen tritum ex aqua potatum: ſimili/ter & ſemen portulacæ. Vtere etiam confidenter ad ſtomachi ſubuerſiones, amazonum paſtillo, & eo qui aſter appellatur, quorum compoſitionẽ pau/lo poſt in nauſeæ tractatu deſcribo. Vtere quoq; cataplaſmatis & epithe/matis, quæ mox poſt ſermonem de nauſea deſcribentur.

De nauſea: ex Galeno. Cap. X

NAuſeæ ex uitioſo humore tum calido, tum frigido gignuntur. Qui in uentre continetur, aut in concauitate ipſius innatat, aut in tuniculis eius infartus inſtar uiſci adhæret, atq; ægre auelli poteſt: aut ſeroſior & medica/tior exiſtens in ipſis uentriculi tuniculis: uelut aqua in ſpongia, imbibitur. At qui eiuſmodi humores ex uentris intẽperie tum calida tum frigida aliquan/do generantur. Aliquando autem ex alijs partibus prius affectis in ipſum uentrem, uelut excrementa illarum confluunt, utpote ex hepate, aut ſplene, aut capite, aut ex uniuerſo corpore. Quando igitur aliæ partes prius afficiũ/tur, omni modo uniuſcuiuſque propriæ acceſsiones concomitantur: & ipſe æger primum affecti membri læſionem ſentit: aut enim caloris ſenſus iuxta affectum membrum ipſi contingit, aut frigoris, aut grauitatis, aut etiam ta/ctui noſtro durum ſuccumbit. Si uero uniuerſum corpus uitioſis humorib: repletum eſt, idipſum ex colore, & eruptionibus papularum circa cutem co/gnoſcitur, atq; ex ipſa adeo urina. Quod ſi nihil horũ adſit, certum eſt uen/trem ipſum aliquo modo ægrotare. Si itaq; cibi in uentre nidoroſi fiũt, nul/lo huiuſmodi cibo aſſumpto, uelut ſunt piſces, aut oua in ſartagine fricta, aut alij conſimiles: neceſſe eſt ratiocinari cauſſam calidã eſſe, quæ hoc in uen/tre operatur. Si uero aceſcunt in uentre cibi, nullo huiuſmodi cibo ſumpto, uelut ſunt piſces, aut oua in ſartagine fricta, aut alij cõſimiles: neceſſe eſt con/ſyderare frigidam cauſam eſſe, aut atræ bilis humorem uentrem infeſtantẽ. Manifeſta autem erit cognitio & ſciẽtia cauſſæ, quam habes ſuſpectam. fri/gidis enim pharmacis cibiſq; ac potibus ſtatim adiutum hominẽ uidebis, ſi quidem calida diſpoſitio extiterit. Si uero frigida, calidis cibis & pharmacis iuuabitur, à frigidis uero lædetur: cæterum & ſitis ad calidam affectionem concomitatur: ſiti autem ferè in totum carent, qui frigidam intemperiem ha/bent: niſi ſalſa ſit pituita. Atqui ex diligenti uomitus inſpectione eiuſmodi quoq; cognoſcuntur affectiones. Si enim intemperie quadam uenter affici/tur, aſſumptos cibos ad intemperiei naturam permutat: ut appareant uomi/tu redditi cibi, citra alicuius humoris complexum, in nidorem aut acorẽ per/mutationem ſuſcepiſſe. Si uero humor quiſpiam uitioſus amplitudini uen/tris innatet, & cibum corrumpat: ipſi cibi manifeſte eiuſmodi humore made/facti apparent, & in illius naturam permutati. Quum uero cibi amplitudini uentris innarent, humorem ipſum affligentem producunt: qui ubi infartus, aut imbibitus, ut dictum eſt, in uentris tuniculis fuerit, ſiquidem calidus ſit,

ſiticuloſos

Stomachus p cõſenſum reliquis membris prius affectis, ægrotat

Cibi nidoroſi

Cibi aceſcẽtes

ſiticuloſos facit,& ciborum inappetentiam inducit: ſi uero frigidus ſit,ciborum appetētiam excitat,& ſitim extinguit. Nauſeæ autem utriſq; accedunt, & inanes uomendi irritationes,quæ lancinant tantum & nullum humorem educūt. Prædictum autem & antea eſt,quod ſi tenues humores & uenenoſi exiſtant,quos etiam Græci ἰχῶρας, hoc eſt ſeroſos appellant, per profundum ſolidorum uentris corpuſculorum procedūt:& uelut aqua in ſpongia imbibuntur. Si uero tenaces ſint,circa internam uentris ſuperficiem uiſci modo adhærent. Seroſi itaq; humores utpote tenuium partium exiſtentes, non ſolum ante cibos,ſed & poſt acceptum cibum,uomitum inducunt, perpetuo nimirum motu uerſati. Qui uero ſuperficiei uentris infarti adhærent, ante cibum magis inanes uomitiones mouent. Diligenter itaq; conſyderare oportet,num uentris tātum affectio hæc ſit,aut alicuius alterius membri. Deinde qualis affectio exiſtat,an calida,aut frigida,humida' ue aut ſicca. Et ſiquidem ex alia quadā parte,aut ex uniuerſo corpore humores in uentrem confluant,priorem curam membri prius affecti habere oportet:ita tamen ut neq; uentrem ipſum negligamus. Qui enim primum affectā particulam curat, uelut fontem omnium in uentrem influxionum excindit. Ventre autem ſolo affecto,diſpoſitionis in ipſo qualitate cognita medebimur. Calidā itaq; intemperiem ſemper refrigerare oportet, in quocunq; tandem membro exiſtat: frigidam autem calefacere:eodemq; modo humidam deſiccare,& ſiccam humectare. Innatātes autem amplitudini uentris humores euacuare,ſiue per uomitum,ſiue inferne per aluum commodius id fiat. Qui uero in tuniculis uētris infartus adhæret,aut imbibitus eſt uitioſus humor,per repurgantia ipſumq; incidentia ac euacuantia pharmaca eſt curādus. Intemperaturæ enim in humoribus conſiſtentes pharmacis humores euacuantib. opus habent. Qui uero abſq; uitiato humore, ab intemperie ſola quacunq; tandem,maxime tamen calida & ſicca infeſtantur,in tabem omnino perueniunt,pharmaco euacuante purgati,etiam ſi exhibitum pharmacum imbecillius exiſtat:quale eſt ex aloe picrum appellatū. Quo modo igitur unamquamq; intemperiem,ſiue ſimplicem,ſiue mixtam curare oportet:iam prædictum eſt in quarto huius tractationis ſermone:dicetur tamē oportune & hic de eadem re,ſed paucis.

Humores ſeroſos Græcis ἰχῶρας appellari

Curatio membri primū affecti prior ſit quàm per cōſenſum affecti

Pharmaca euacuantia quando uehemēter noceāt

De intemperie frigida.

His itaq; qui ex frigida intemperie afficiuntur pharmacum ex tribus piperis generibus commodum exiſtit,aut quod ex calamintha cōſtat, aut aliud quoddam conſimile,ex uino tenui aut aqua potatum. Foriniſecus autem ſtomacho maſtichen chian,unguento nardino dilutam & tritam, purpureaq; exceptam lana imponito. Vinum uero exhibendum eſt ruſum, ſubadſtringens & uetuſtius,& conſimiles etiam cibi.

De intemperatura calida.

His uero qui à calida intemperatura afficiuntur cum mediocriter adſtringentibus & refrigerantibus foriniſecus ſtomacho ac uentri adhibitis, mederis:ita ut quanto magis calor excelleat,eo amplius refrigerātia adaugeas.

Cibum autem exhibebis halicā ex uino albo & tenui,& cæteros ſubadſtringentes:ex uolucribus,macras & non fœtidas,ac quæ his cōſimiles exiſtunt. Si uero pituitoſi aut uiſcoſi & craſsi humores amplitudini uentris innatent: aceto mulſo utendum eſt , in quo ex incidentibus,ac repurgantibus,mediocriterq́ꝫ calefacientibus quædam ſunt decocta.His uero quibus uitioſus humor intrinſecus circa ſuperficiem uētris infartus adhæret, ut ægre auelli poſſit:ex aloe picra appellata compoſitio utilis exiſtit.quę uiſcoſum humorem repurgare conſueuit,craſſumq́ꝫ extenuare,per uires eorū quæ cum aloe ſunt commixta.Quod ſi ſeroſa humiditas tuniculis uentris ſit imbibira , quæ ut prædictum eſt,non ſolum ante cibum,ſed poſt acceptū etiam uomitus mouet,primum Amazonū paſtillus conuenienter exhibetur,qui picræ eſt ſubſcriptus. Mediocriter enim per hunc uomitibus prohibitis , deinde ex aloe

Picræ ex aloe compoſitio

picra appellata utimur.Cuius compoſitio hæc eſt:Aloes drach.II, xylobalſami,maſtiches,croci,ſpicæ nardi,aſari,cinamomi,cuiuſqꝫ drach.VI.contere & repone arida,& exhibe perfecto pondere ſcrupulorum XII, ex aquæ frigidæ aut calidæ cyathis XII. Andromachus ad prædicta etiam floris iunci odorati drach.,VI adijcit : & aloen lotam conijcere iubet. Verum quod co-

Aloes lotæ & illotæ uſus

gnoſcere operæprecium eſt:ad uentris ſubductionem illota aloe conuenientior exiſtit.quæ enim lota eſt,multum à medicamentaria facultate deponit: quam confidētius etiam exhibere quis poſsit, eis qui non ualde febricitant, & quibus firmitatem uentri addere uolumus. Quare ſcire oportet ex uitiatis humoribus affectiones circa ſtomachum & uētrem , per pharmaca ex aloe utiliter ſubduci & euacuari poſſe:quæ in maximā perniciem perueniunt per

Aſclepiades Themiſon

adſtringentium eduliorum,potionum,ac pharmacorum exhibitionē.Aſclepiades autem picram eodem quo Themiſon modo apparare iubet. Habet autem hoc modo: Aloes drach.C,maſtiches,croci,ſpicæ nardi,aſari,cinamomi,cuiuſqꝫ unc.I,& pro xylobalſamo carpobalſami unc.I,contundito ac per anguſtiſsimum cribrum excutito,ſiccumq́ꝫ ne in aerem trāſpitet adſeruato, & drachmam unam tantum ex frigida præbeto,niſi menſes ciere uelis,nam tum præſtat præbere ex uino.Educit menſtrua fœminarum: facit & ad uuluæ affectiones:proprie autem ad ſtomachi ſubuerſiones:conducit hepaticis,affectionibus renum,atqꝫ omnino admirandam potentiam habet . Ad refrigeratos autem & qui pituitā craſſam & uiſcoſam in uentre habent, ſubiectum pharmacum commodum exiſtit.Calefacit enim & extenuat ac diſſecat craſsiciem,uiſcoſitatemq́ꝫ repurgat.Habet autem hoc modo: Corticis

Pharmacū ad refrigeratos

radicis fœniculi uiridis ſexuncem,aceti ſeſquiſextarium,aloes quadrantem. Cortex cum aceto ad tertias decoquitur:deinde percolato aceto mellis attici uncias quindecim adijcimus , & ad mellis craſsitudinem coquendo redigimus,& contritæ in mortario aloæ paulatim hoc ipſum acetum mulſum coctum affundimus : poſtea uero ſimul unita tollimus, ac utimur . Datur ad ſummum menſura cochleariorum trium.

Alia

Alia compoſitio, quæ dulcis appellatur.

Aloes ſeptuncem, itidis ſextantem, maſtiches ſeſquunciam, nardi celticæ unciam unã, piperis drachmas quatuor, zingiberis drachmas IIII, aceti chœnices ſeptem, cyathos ſeptem, mellis libras tres, ſextarium unum, corticis radicum fœniculi libras tres. Corticem fœniculi in aceto præmaceratũ ad tertias decoque & percola, reſiduoq; aceto mel adijce, ac rurſus decoque uſque quo probe cogatur, deinde ſicca in mortario ſimul ammiſce, & cochlearium unum exhibe. Conducit frigidioribus tẽperaturis, & aluum pituitoſiorem mediocriter ſoluit, & caput leuius reddit.

Amazonum paſtillus. Facit ad uoluuloſas ſtomachi ſubuerſiones. Voluuloſas autem fortes ſtomachi ſubuerſiones appello. quemadmodum enim in uoluulis uomitus cum uehementi contentione fiunt, & ſtercora reuomunt: ita etiam alios uomitus concitatos, uoluuloſos appellare poſſumus. Conſequuntur autem huiuſmodi uomitus ubi magna moleſtia affectis membris à fortibus medicamentis eſt illata: & ſi ſurſum aliquo modo prolatus fuerit uenter, geminatur malum ex mordacitate. Quapropter ita inſtruenda curatio eſt, ut ſimul odoras qualitates affectis membris offeramus: quales ſunt aromatum quorundam & ſeminum in ciborum uſum uenientium: uelut eſt aniſum, & apium, & ſimilia. Quemadmodum enim graueolentia omnia ſtomachum ſubuertere conſueuerunt: ſic odora corroborant, maxime quæ nobis ſunt familiaria & in cibo accipiũtur. In quibus itaq; coniectamus ſeroſos humores in uentris tuniculas imbibitos eſſe, his hoc pharmacum magis conueniet. Quibus uero circa ſuperficiem uentris tuniculарum infarti adhærent, eis picra utilius exhibetur. Quod ſi exhibitam picram reuomant, coniectare oportet mixtam eſſe affectionem, & tum tuniculis imbibitos, tum ſuperficiei infartos humores, in uentre abundare: quare utile fuerit paſtillum præbibendum exhibere, ut mediocriter uomitum prohibeat: deinde autem pharmaco picro uti. Eſt autem paſtilli cõpoſitio hæc: Seminis apij drach. VI, aniſi drach. VI, comæ abſinthij drach. IIII, zingiberis drach. II, piperis drach. II, opij drac. II, caſtorij drach. II, cinamomi drac. VI. in paſtillos redigito, & ad ſummum drachmam unam exhibeto. Ego uero, inquit Galenus, pręſcriptum pharmacum citra zingiberis admixtionem apparare conſueui, ob medicamentariam eius uim, piperis pro eo conijciens drachmas II, ita ut in uniuerſum piperis drachmæ IIII accipiãtur. Datur ſtomachicis ex uini diluti cyathis III. Cholericis autem ſiue bilem effundentibus ex aqua frigida. His autem qui cibum reuomunt, ſiquidem ſiticuloſi fuerint, & caloris ſenſus eos circa os uentris infeſtet, & ſanitatis tempore frigidam bibere ſint adſueti, ſimiliter ex frigida præbe: ſi uero non ita habeat, ex calida. Cœliacis, & ad inteſtinorũ tormina ex decocto myrti, ſplenicis cum aceti mulſi cyathis tribus.

Voluuloſæ ſtomachi ſubuerſio

Paſtilli Amazonum compoſitio

Aſclepiadæ paſtillus inexuperabilis,aſter appellatus.

Pharmacum quod proſpere accommodatur, dolorem leuans, ſomnum inducens,multæ omnino utilitatis. Etenim morbos circa ſtomachum mirabiliter ſanat,acidos ructus & difficilem concoctionem auferti inteſtinorum tormina,& oculorum uertigines, inflationesq́ curat. Prodeſt hic paſtillus ad capitis dolores potatus,& aceto dilutus forinſecus fronti illitus. Ad dolores aurium facit perdicij ſucco liquefactus:facit & ad dẽtium dolorem tritus & galbano exceptus,aut fici ſucco,& cauernæ inditus. Ad oculorum affectiones paſſo diluitur,& lana ex eo irrigata imponitur. In tonſillarum affectionibus tepefactus ac dilutus ex aqua mulſa præbetur gargariſſandus. Vtilis eſt ad omnem ſanguinis fluxum uino myrtite diſſolutus. Ad deſtillationẽ, inueteratasq́ & recentes tuſsis affectiones,uino ſcybelite aut thereo eliquatus.Prodeſt ſuppuratis,& phthiſicis marrubij decocto liquefactus:prodeſt dyſentericis,cholericis,& ſanguinem reiectantibus ſanguinariæ ſucco dilutus:prodeſt ad omnium reptilium plagas ex rutæ decocto potatus. Soluit per circuitum repetentes febriles acceſsiones,ſi duabus horis ante aduentantem febrem ex uini diluti cyathis III exhibeatur. Fœminarum menſes ciet artemiſiæ ſucco dilutus ac potatus:facit & ad ueſicæ affectiones uino mulſo ſolutus:quo modo & ad uuluæ ſtrangulationes prodeſt potatus:facit ad articulorum dolores & podagram gentianæ decocto diſſolutus ac potatus. Compoſitio autem eius hoc modo habet: Caſtorei,opij,myrrhæ,cuiuſque drach.IIII,zingiberis drach.III,ſpicæ nardi,caſsiæ,terræ lemniæ,corticis mandragoræ,cuiuſq; drach.IIII,croci drach.VI,dauci,ſtyracis,aniſi,ſeſeleos,ſeminis hyoſcyami,cuiuſq; drac.VIII.Zingiberim,ſtyracem & opium in uino odorato diſſolue:reliqua autem cõtuſa & cribrata inſperge: ac ſimul unita in paſtillos redige,ciceris magnitudinem æquantes, quibus in umbra deſiccatis utere. Et de pharmacis quidem quæ in potum ſumuntur hactenus.

Decubitus uomentium Decubitus autem ſurſum uergens in omnibus quomodocunq; nauſeantibus & uomentibus adornetur, in conuenienti & affectioni contraria domo. Quæ frigida quidem ſit,affectione exiſtente calida. Contrà uero calida,ubi frigida affectio exiſtat. Extremæ corporis partes fricentur,manibusq́ calefactis palpentur,quin & uiolentius adſtringantur: deinde pedes & manus in aquam ſolito calidiorem demittantur. Odoramenta autem admoueantur naribus olfacienda boni odoris: uelut roſæ,mala cotonea,pulegium,menta,fœniculum,ſpica nardi. Caput uero fomento olei dulcis frequentius irrigetur:in calidioribus uero ex roſacco. Stomachus abſinthij cremore irrigetur,roſaceo in calidioribus ammixto: nardino autem in frigidioribus,apio inſuper,aut cumino,aut petroſelino adiuncto. Ex quibus ſi nullum commodum ſentiatur ad cataplaſmata ex palmis tranſeundum, quæ paulopoſt dicentur. Conueniunt etiam ea quæ aloen, abſinthium, & mala cotonea accipiunt,& aliquando quoq; alumen. Idem præſtant & cerata ex

his apparata. Si uero inflammatio circa præcordia exiſtat, communia cataplaſmata adhibeantur. His qui ſtomacho exuruntur, frigida etiam aqua quàm plurimum decocta, deinde rurſus refrigerata abſorbenda præbeatur, ita ut cyathi unius menſura, aut duorum, aut etiam trium, paulatim tamen abſorbeatur. Colluta etiam & in ore retenta, nauſeas tollit, his quibus propter obſtaculum aliquod potus eius negatur. Eodem modo aſſumitur poſca diluta. Portulaca etiam commanducata, & oſſa myxarum, & cucumeris ſemen cochlearij menſura mirabiliter prodeſt. Porrò affectione diutius permanente, & cibis præ morbo non retentis: cucurbita ad os uentris cum plurima flamma affigatur, donec locus rubefiat, atque ipſa adhuc affixa cibus præbeatur. Ad quotidianas autem nauſeas, & aceſcentem cibum, ac uomitus: Coriandri ſemen tenuiſsime tritum, cochlearij menſura, ueluti farinam aquæ inſperſum bibendum præbe: aut maſtiches cochleare ex frigida aqua, aut lactucæ albæ ſemen cochlearij menſura ex aqua, præbe his qui ſtomacho exuruntur.

Cataplaſmata & epithemata ad nauſeas & uomitus. Cap. XI

CAtaplaſmata ad eos qui cibum non retinent, quos ueteres proprie ſtomachicos appellauerunt. Farina fœni græci, & maluæ ſemen aridum tritum, melli commiſceatur. Si uero præ duritie contundi non poſsit, maluæ ſemen, ipſum decoctum & tritum modico oleo adiecto in malagmatis formam reducito, & utitor. Aliud. Lolij & irionis farinam ſubige cum melle, & pro oleo liquidam picem ammiſce. Ceratum autem conuenit ex olei irini fece, ceraq; ac modico caſtorio. Aliud ceratum. Ceræ quadrantem, olei irini ſexuncem, galbani unc. I, opopanacis drach. IIII, caſtorij drach. IIII. Opopanax aceto teritur. Manifeſtum eſt autem talia in frigidis diſpoſitionibus adhiberi. Cæterum epithemata hæc ad prædictas affectiones per experientiam, ut Galenus inquit, conducunt: non modo eorum qui ea deſcripſerunt, uerum noſtro quoq; iudicio comprobata.

Stomachici qui proprie dicantur

Aſclepiadæ epithema ad ſtomachi ſubuerſiones & choleras, ſiue bilis effuſiones.

Oenanthes, croci, florum roſarum, ſertulæ campanę, maſtiches, ſingulorum drach. VIII, cum paſsis palmis ſubige, modico roſaceo affuſo, & ueſtis detritæ panniculo excipe, ſtomachoq;, ac uentri impone.

Aliud epithema, ad ſtomachi imbecillitatem, & dolorem, & ad eos qui cibum retinere non poſſunt. Palmarum paſſarũ ſexũcem, œnanthes unc. I, thuris unc. I, maſtiches unc. I, ceræ libram I, unguẽti nardini aromatis inſpiſſati libras II. uini quantum ſufficit. Palmas in uino ueteri maceratas optime contere: deinde maſtichen & thus unumquodq; per ſe optime tritum adijce, ac rurſus ſimul tere. Liquefactæ autẽ cum unguento nardino ceræ œnanthen tenuiſsime tritã inſperge, ſimulq; unita & refrigerata ad reliqua in mortarium conijce, & probe remollitis utere.

Aliud epithema,ad ſtomachi ſubuerſiones,& circa ipſum uexationes:facit & ad particulares inflammationes.

Phœnicobalanus eſt palmula,id eſt palmæ fructus

Oenanthes beſſem,croci,roſarum ſiccarum,ſertulæ campanæ,maſtiches,ramentorum electri,ſingulorum drach.IIII, carnis phœnicobalanorum quadrantem,uini myrtitæ quantum ſufficit. Arida contunde & per anguſtiſſimum cribrum excute,& uino myrtite diluta ad cerati craſsitudinem redige; deinde palmarum carnem adijce,ſimulq́ꝫ contunde, & cerato ex oleo roſaceo apparato excipe. Poſt uero linteolo infartum ad os uentris impone. Prodeſt etiam oculorum inflammationi.

De cholera,ſeu bilis effuſione. Cap. XII

CHolera appellatur quum ob multas cruditates uomitus bilioſus & nidoroſus & acidus oboritur, ad plures horas continue perſeuerans, & uenter inferne eadem excernit:ſequiturq́ꝫ ſitis,& exudatio,& impeditus pulſus:muſculorumq́ꝫ manuum ac pedum, maxime uero ſurarum cõtractio & tenſio.Si quis igitur mox in principio,aut coaceruatim,ea quę efferuntur cohibere aggrediatur:is maioris mali autor erit. inutilia enim quum ſint, euacuatione opus habent:quare conuenit ſi non ſponte ferantur,oportune irritare,aquæ cochleari exhibito,ac ægro uomere iuſſo.Aqua enim mulſa mordacitatem operatur,torſionesq́ꝫ auget:aqua uero oleo mixta auget fluxiones.quare aqua tepida potata uomant, quotieſcunq́ꝫ quidem cibis nimium fuerint expleti, prius quàm illi corrumpantur. Adiuuare etiam oportet per ſedem excretionem:alienum enim uelut uenenum inſidẽs,& uentrem ac inteſtina rodit,& humores ex uniuerſo corpore adtrahit. Per uomitus itaque oportunam prouocationem,uomitus ipſe ſoluitur & ceſſat. Quum uero humorum excretio quieuerit:colliquamẽti autem & tabefactionis ſigna in excrementis ipſis appareant:ueluti ſi ſint raſuræ ſimilia, ſtrigmentitiaq́ꝫ & mucoſa:& gracilitas per ambitum corporis fiat,& maxime ſi uenter conſidat & adſtringatur,pulſusq́ꝫ imminuatur ac præter modum condẽſetur:tunc ſanè uentrem cooperire & fouere oportet,membraq́ꝫ ac muſculoſos ſimiliter locos,oleo multo calido impinguare,& uinculis adſtringere extremas corporis partes.cataplaſma quoq́ꝫ uentri imponendũ ex palmis & œnanthe,quibus hypociſthis,& acacia,& rhus tuber,& mali corium ſint ammixta. In potu uero frigida aqua cyathi menſura præbeatur abſorbenda: cauendum tamen ne nimium frigida exiſtat. Aceruatim enim exhibita reuomitur:& quæ ualde frigida eſt, aliquando innatum calorem ſtupore ſuo extreme offendit,aut inflammationem ſtomachi aut uiſceris alicuius efficit. Inſpergantur autem aliquando aquæ ſorbendæ pampini uitis, aut mali punici ſuccus modicus inſtilletur.Si uero & hoc reuomat, craſſa etiam ſorbitio ipſa facienda eſt,per micarum intritionem,& per cochleare exhibenda.Etenim ſi aceruatim deuoretur,aut reuomitur,aut infra detrahitur.Annitendum eſt etiam ut priore ſorbitione uomitu reiecta,rurſus altera exhibeatur;dandus item mali punici

Vomitu uomitum ſolui, & excretionem excretione

Excrementa, colliquatiõis ſigna

Frigidæ nocumenta

li punici ſuccus cum mentæ ſucco abſorbendus, micis minutiſsime tritis adie
ctis. Sit autem acidi mali punici ſuccus, & multa quantitate mentæ ſuccum
excedat. Quod ſi acriora ſint ea quæ excernuntur: cucumeris ſemen macera
tum, deſquamatum & tritum ex aquæ cyathis III præbeatur: datur etiam
utiliter cum amylo. Poſt uero ſomnus procurandus, & quies omni modo.
At uero ubi intolerabilis effuſio exiſtat, & pulſus emolliatur, apprehēdatq;
frigiditas & exudatio, aliquando etiam ſingultus, ad uinum tranſeūdum eſt
mediocriter adſtringens, neq; uiribus ualidum, & quod dulce quidē ſit, non
autem odorum. Interant autem in ipſum micas, aut halicam iniiciant, ſi fieri
poſsit, calidam: ſi uero non, frigidam: atq; ita paulatim & per interualla co-
chleare abſorbeant. Sitim uero arcet polenta tenuis ſine ſale uino diluto in- *Polenta ex uino diluto ſitim ſedat*
ſperſa & abſorpta. Vini multitudo uitanda eſt, ac omni arte conādum ut ip-
ſos ſopiamus, ex roſis ac myrto domus pauimento conſtrato. Odoramen-
ta quoq; naribus admoueātur, mala cotonea, & ſimilia. Reliqua autem om-
nia eo modo adhibeantur, quo ſupra in æſtuantibus febribus eſt prædi-
ctum. Illitiones etiam ſoporiferæ circa frontem aſſumantur. Aluo autem ad
huc egerente, amylum cum decoctione capitum papaueris per clyſterem in
fundatur: ſimul enim & cohibet & refrigerat, & ſomnum inducit. Ad uomi-
tus uero coercendos commanducare conuenit, ſuccumq; deuorare, meſpilo
rum, malorum cotoneorum, pyrorum cruſtuminorū, & uuæ, maxime quæ
uinaceis interpoſitis ſeruatur, & penſilē quoq; unà cum acinis expedit man-
ducare. Ad contractiones autem in muſculis factas, ueſtis detritæ panniculi *Muſculis contractis remedia*
oleo calido madefacti conueniunt, contractis muſculis impoſiti: & cerata
humida aliquando caſtorium accipientia, & ex ſicyonio aut irino oleo fa-
cta. Quibuſdam eorum etiam maxillares muſculi dolent: quos quum lana
operire non ſit facile (Eſt enim iniucundum, & ſudor quoq; inde elicitur) illi-
tionibus leniter factis molliores reddere oportet. In cibo exhibendi ſunt pe
des ſuilli cocti, pulli columbini & gallinarum, perdices, palumbi, turdi, & cō-
ſimiles his exiſtentes. Aſclepiades autem cholericis eiuſmodi electum *Aſclepiadæ electum remedium*
plane remedium deſcribit, inutilibus tamen omnibus prius ſufficienter eua-
cuatis. Baccarum myrti nigrarum exacinatarum italicum ſextarium unum,
Florum roſarum tantundem, carnis palmarum numero uiginti, aquæ pota-
bilis ſextarios ſex. decoque ad tertias, & expreſſum ac percolatum liquorem
rurſus per ſe decoque, donec ad ſextarium unum redigatur: cui deinde paſsi
myrtitæ ſextarium unum affunde: rurſusq; decoque donec ad mellis craſsi-
tudinem cogatur, & utere. Datur ante & poſt cibum cochlearij menſura.
Vtere etiam ad hos potionibus & epithematibus ad ſtomachi ſubuerſio-
nes præſcriptis.

De ſtomachi adſtrictione. Cap. XIII

OBoritur aliquibus poſt cibum acceptū, circa cōcoctionis & digeſtionis
tēpus, ſtomachi adſtrictio itēq; alui. æſtuat aūt uniuerſum corpus, ma

ximc

xime uero manuum ac pedum extremitates: & facies ipſa rubeſcit: pulſus au
Difficultas tem in denſitatem permutatur. Hos multi etiam febricitare exiſtimant. No‑
digerendi cumentum autem omne circa digerendi alimenti difficultatē contingit: con‑
alimenti ſiſtit enim ut plurimum in aridis & condenſatam habentibus carnem, ſpiri‑
tu circa uias concluſo & coarctato: utpote qui per uapores ab alimēto pro‑
deuntes inſpiſſatur, & ob id quod non effletur immodice concaleſcit. Curan
tur autem hi in principio quidem conſtrictione & colligatione extremarum
corporis partium, fricationeq́ brachiorum, cruriumq́ ac coxarū: ſæpe etiam
extremitatum compreſsione, ita ut præcipiamus ipſis ut deſideant, & decu‑
bitus quoq; formam erectiorem faciant. Quoſdam & lectica geſtare expe‑
dit, donec alimentum omnino ſubductum digeratur. Ante augmenti tem‑
pus diligentiore totius corporis curatione utendum eſt, ſtudio adhibito ut
carnem mollem & humectam reddamus. Vtilis itaq; eis tunc ex oleo inun‑
ctio exiſtit parum nitri habens admixtum. Inclināte autem morbo & uigo‑
re præterito: aquæ infuſio ad manus pedeſq́ lauandos commoda eſt, quo
tempore aliquando & calidæ plurimum potum non improbo: nos enim re‑
mittente morbo, & paulo longioribus exiſtentibus interuallis, plurimos an
te cibum lauimus, & uehementer iuuimus. Perfectiore autem declinatione
apparente, etiam uinum exhibendum eſt, quo tota affectio corrigatur. Cibi
autem ſint facile digeſtibiles, & quibus conçoquendis corpus ſufficit: quos
diuidere etiam conuenit, maxime ſi bis cibum ſumere ſint adſueti. Quod ſi
in uiſceris inflammatione, adſtrictionis ſtomachi acceſsio contingat, illam
ipſam prius curatione aggredi ac demoliri oportet, per fomentorum & cata
plaſmatum adhibitionem. Cæterum hæc ipſa adſtrictionis ſtomachi acceſ‑
ſio frequētius in eis apparet, qui hepar præter naturam diſpoſitum habent.

De humoribus à capite in uentrem deſtillantibus: ex Galeno. Cap. XIIII

CApite ex intemperie affecto ut multa generet ſuperuacanea recremen
ta, omnibus ſubiectis organis inde nocumentum infertur, recrementis
uidelicet ad ipſa delatis. & proptiſsima quidē ad os & ad nares delatio exi‑
Deſtillatio ad ſtomachum ſtit. deferuntur autem & ad thoracē, aliquibus etiam ad aures. Delationem
autem ad os, ſtomachus excipit atq; aſpera arteria. De aliorum ſanè mem‑
brorum nocumento, iam prædictum eſt. Quum uero ad ſtomachum flu‑
xus deferatur, & frigidus exiſtat, ad frigidam intemperiem corpora perdu‑
cit, calidus contrà in calidam: hic exulcerat quoque temporis progreſſu: in
principio uero appetitui nocet & concoctioni. Si igitur frigidus fuerit deflu‑
Eructationes xus, tardas concoctiones & cruditates efficit: ſi uero corruptus, in corruptio‑
nariæ nem adiget cibos: unde nidoroſæ, aut fœtidæ, aut acidæ eructationes pro‑
ducentur, aut etiam alterius cuiuſdam quæ nominari non poteſt, aut etiam
nomen habentis qualitatis. Vbi uero altius deſcenderit nocumētum, etiam
inteſtinum ieiunum afficit, & ad colum uſque pertingit, atque ad uenarum
meſenterij

meſenterij uaſa, per quæ ad hepar ipſum alimenti diſtributio cõtingit. Et quibuſdam quidem deiectio appetitionis accedit:aliquibus uero appetitiones rerum præter naturam,quas appellant caninas,aut etiam ciborum uitioſorum concupiſcentiæ.Optimum itaq; eſt in his uelut fontem malorum exſcindere:capitis uidelicet ſanitati proſpiciendo:aut ſi hoc impoſsibile ſit facere,ob uehementiam naturalis intemperiei: omnino tamen eius ſaluti conſulere oportet:indicatione ex figura eius accepta, quomodo ei ſubueniri poſſit:non enim quemadmodum aliqui medici, qui ad omnes diuturnas capitis affectiones ſemper ex thapſia & ſinapi cataplaſma imponunt: ſic & te facere uolo. Lauacris itaque multis calidis potabilium & dulcium aquarum conſolari eos oportet, diſcuſsis ſimul calidis in capite uaporibus, & omni temperamento in melius permutato. Nociuus autem eſt eis uſus aquarum natura ſua calidarum: quæcunq; enim ex eis ſulphurulentæ ſunt, ac bituminoſæ, nimium calefaciunt: quemadmodum & in octauo prædiximus ſermone,capite De deſtillatione. Exhibendæ autem eis qui frigida intemperie afficiuntur,calefacientes confectiones,uelut eſt,quæ ex tribus piperis generibus conſtat, & ſimiliter quæ ex calamintha. Etenim ſi omni hora etiam his utatur, qui frigida intemperie laborat, nullum amplius nocumentum experietur.

Diæta conueniens his qui ſtomachum habent diſſolutum,aluum autem adſtrictam. Cap. XV

Grauis & ægre tractabilis complexus, huiuſmodi corporis apparatus ac diſpoſitio exiſtit, in quo diſſolutum & nauſeabundum eſt os uentris,quod ſtomachi quoq; appellatione uenit:aluus uero eſt adſtricta:quæcunq; enim ipſam ad egerendum impellunt, ea omnia ſtomachum ſubuertunt,utq; & in eo cibi innatent,& nauſeabundus ſit efficiunt:ad quæ neceſſario conſequitur cibum quoq; non probe concoqui. Si uero rurſus ea quæ ſtomacho grata ſunt edulia eis exhibueris, ad tres aut quatuor dies aluus inde adſtringitur. His igitur in tempore diæta conſtituenda eſt.ac in principio quidem exhibenda ſunt olera ex oleo & garo condita, & alia quæ uentrem emollire conſueuerunt. poſtquàm uero ſufficiens nutrimentum ingeſſerint, ad extremum aliquid eorum quæ ſtomachum corroborãt,accipiant: uelut ſunt poma & pyra,& aliqua mali punici genera,quæ citra acorem adſtringunt.Ipſe autem homo affectus,omnibus his partim experimento cognitis,quodcunq; tandem minime nociuum & iucundiſsimum repererit,eo deinde utatur: neq; tamen multum ex ſingulis horum generibus acceptandum eſt,ſed quantum imbecillitati ſtomachi curandę ſuffecerit.Facile enim ſolubilis aluus ita adfectis fit, quando, ut dictum eſt, à cæteris cibis aliquid eorum quæ ſtomachum adſtringũt comederint.His enim os ſtomachi corroboratum,ea quæ uentri innatant deorſum propellit.

Stomachus, os uentris

Ordo ciborũ

De ſtomachi

De ſtomachi inflammatione. Cap. XVI

OS uentris, quemadmodum & ipſum hepar, eorum quæ adſtringunt complexu ſemper quidem opus habent, multo maxime uero ubi fuerint inflammata. Si enim per laxantem diætam ac ductum, citra eorum quę corroborant admixtionem curentur, periculum uitæ incurrunt. Medici namque qui laxante diæta in eis utuntur, uelut eſt oleum dulce per ſe, animi deliquij ipſis autores exiſtunt: neq; enim ullum noui ſtomachicum aut hepaticum, qui in eiuſmodi medicum inciderit, ſeruatũ. Oportet itaq; ſiue oleum ſit, quo inflammationem patientes fouentur, ſiue cataplaſma ipſis imponatur: ſemper aliquid ex adſtringentibus ammiſcere: uelut eſt unguentum nardinum, aut melinum: aut ipſum malum cotoneum in oleo decoquere, maſtiche ſimul ammixta. Ceratum autem quo aſsidue in ſtomachi inflãmatione utor, hoc eſt. Ceræ tyrrhenicæ unciam unam, unguenti nardini tantundem, uel quantum ſufficit, aloes drachmam unam, maſtiches drachmam unam. Quod ſi maiori adſtrictione indigeant, tanta nimirum imbecillitate & diſſolutione exiſtente, ut neq; cibos continere poſsint, omphacij ſucci ſicci drachmam unam, aut ſucci abſinthij tantundem eſt ammiſcendum: aliquando etiam ambos addere oportet, & tertium quod ipſis conuenit, hypociſthidis ſuccus exiſtit, & œnanthes, & rhois rubri ſuccus, iuxta eam quæ adeſt uidelicet diſpoſitionem. Cerati autem amplitudinem augere oportet iuxta proportionem & menſuram reliquorum pharmacorum: ueluti ſi quatuor drachmæ aliarum rerum congregentur: cerati nardini uncias quatuor eſſe conuenit, duas quidem ceræ, duas reliquas unguẽti nardini. Quod ſi durius adhuc pharmacum ipſum appareat, apponendum eſt unguenti nardini quantum omnino ſatis erit. Aliud ceratum. Ceræ trientem, roſacei unci. I, gallarum, aluminis ſciſsi, aloes, florum roſarum, maſtiches, ſingulorum drach. I. Vtere in his qui uehementi adſtrictione opus habent. Cataplaſmata autem inflammatis conuenientia, fiunt ex hordeo & ſemine lini, melleq; & unguento nardino, modicoq; uino, adiecta maſtiche & abſinthij coma. Ad diuturnas autem inflammationes & iam induratas, magis uaria pharmaca adhibere oportet: quæ & emollientium generis & diſcuſſoriorum exiſtunt: ueluti eſt quod fit ex ſertula cãpana, ſeu meliloto. Compoſitio autem eius multorum modorum eſt, propterea quod omnibus iuxta præcordia inflammatis conducat: magnaq; differentia eius ſub alia atque alia forma apparati exiſtat: alius enim apparatus circa ſtomachum inflammationibus, alius inflammato hepati, aut ſpleni utilior extat.

Medici error lethalis

Ceratum inflammatis

Modus compoſitionis ceratorum

Cataplaſmata inflammatis

Epithema ex meliloto uarium

Epithema ſtomachi, quod Philagrius compoſuit, & frequenter apparatur.

Ceræ quadrantem, œnanthis unc. I, aloes ſextantem, maſtiches ſextantem, ammoniaci thymiamatis, bdellij, cuiuſq; unciam I, adipis anſerini trientem, ſtyracis unc. I, hyſſopi beſſem, olei roſacei libras II, uini quantum ſufficit.

Stomachicum

Stomachicum contuſum: Andreæ Comitis.

Cypheos, ſtyracis, terebinthinæ, cuiuſq; quadrantem, bdellij, aloes, maſtiches, cardamomi, cuiuſq; ſextantem, comæ abſinthij unciam I, propolis trientem, ammoniaci thymiamatis ſexuncem, ceræ unc. X, contunde & utere.

Ceratum emolliens & liquefactorium ad induratas inflammationes.

Olei ſeſtarium I, aquæ cochleare I, adipis ſuilli recentis ſexuncem, ceræ trientem, chamæmeli quadrantem, ſcillæ quadrantem, anchuſæ ſeſquiunciam.

Epithema ex meliloto: Oribaſij. Meliloti beſſem, ammoniaci thymiamatos trientem, bdellij trientem, myrobalanorũ ſextantem, œnanthes ſextantem, cardamomi unc. I, croci, cyperi, iridis, myrrhæ, zingiberis, aloes, amomi, ſpicæ celticæ, caſsiæ, cuiuſq; unc. I, ceræ libram I, terebinthinæ unc. XVI, melini, aut nardini, aut roſacei libram I. Aliquando & ſucci balſami ſextantem, thuris unc. I. Arida contuſa & cribrata cum modico uino in pila conterito: reliqua uero in uino diluito, & liquefactis quæ liqueſcere poſſunt, affuſiſq;, omnia ſimul unito ac utitor.

Aliud ex meliloto, ad omnem præcordiorũ induratam inflãmationem, & ad colicos ac dyſentericos, quod & in Alexandria apparare cõſueuerunt, quo uti ſoleo, hoc eſt: Meliloti, cyperorum, myrrhæ, nardi celticæ, cuiuſq; unci. I, croci drach. VIII, cardamomi drach. VIII, cypheos drac. XVI, ammoniaci thymiamatis drach. XL, terebinthinæ drach. LXXX, ceræ drach. CLX, olei cyprini drach. CXX, uini quantum ſufficit. *Alexandria officinæ*

Epithema ex maſtiche. Terebinthinæ dodrantem, ceræ unc. XVIII, maſtiches dodrantem, adipis taurini dodrantem, mellis libras II, roſacei libras II.

Epithema aliud, ad induratas ſtomachi inflammationes, & ad omnem duriciem, ac diuturnam in ipſo affectionem: in ſenibus præſertim & qui uergentis ſunt ætatis, experimento clarum.

Colophoniæ pellucidæ ſextantem, ceræ puræ unc. I, maſtiches puræ unc. I, olei communis, cochleare I tantum. Omnia depurata in ollam coniecta ſuper carbones liquefacito, aſsidue agitando, donec exploratũ habueris quod in frigidam aquam deſtillata in paſtilli modum emollire ac cogere poſsis. Vtere, non contempta ipſius utilitate.

Epithema ſtomachicum ualde celebre, ad ſtomachi inflammationes & duricias, itemq; debilitatem.

Micarum ſiligineărum quadrãtem, carnis palmarum pinguium unciam I, meliloti unciam I, comæ abſinthij drach. IIII, maſtiches unc. I, aloes drach. IIII, adipis anſerini recentis ſextantem, ceræ quincuncem, lupini amari præ immaturitate acerbi ſexuncem, ſtyracis unc. I, pilularum chamæmeli unc. I. Palmas, melilotũ, chamæmela, ad ueſperam in aquam macerãda conijcito, & ſequenti die lento igni decoquito, exprimito & percolato, atq; in decocto micas maceratas ruſus percoquito ac conterito: ſtyracem uero per ſe cum pauco oleo liquefacito, atque ita ſolutum micis tritis ammiſceto, & ceratum

affundito: poſt uero liqueſactis quæ liqueſieri poſſunt, aridiſq; inſperſis ſimul omnia in mortarium diffundito, ac ſubactis & ſimul unitis utitor. Ante pharmaci impoſitionem ſtomachum ex oleo & modico uino irrigato, in quibus abſinthium ſit decoctum.

Emplaſtrum ex miccis emolliens, liquefaciens, ac diffundens: facit ad inflammationes in quocunq; tandem loco induratas, emolliens, & diſcutiens, ac firmitatem addens.

Radicis altheæ lib. II, phœnicobalanorum lib. II, fœni græci lib. I, ſeminis lini lib. I, chamæmelorum, melilotorum, ſingulorum ſexuncem, uini ueteris odorati adſtringentis ſextarios VIII, ſpumæ argenti, ceruſæ, colophoniæ, cuiuſq; lib. II, ceræ lib. I, terebinthinæ lib. I, olei ueteris lib. II, aquæ lib. II, panis ſiliginei aridi contuſi & cribrati lib. V. Herbæ uino præmaceratæ, deinde decoctæ exſiccantur, in ſucco uero panis contuſus & cribratus maceratur. Sequenti deinde die ſpuma argenti & ceruſa in aqua teruntur, & adiecto eis oleo, donec non amplius manus inquinet, decoquuntur, eiſq; liquefacta inijciuntur: atque ab igne ablatis, fermentata panis farina emollita paulatim ammiſcetur, aſsidue tamen omnibus cum ſpathula agitatis: & poſt in mortarium coniectis, ibiq; primum piſtillo, poſt etiam manibus fortiter emollitis utitor.

Epithema Nilei, ad induratas tum ſtomachi, tum hepatis inflāmationes.

Ceræ lib. I, croci drach. IIII, ammoniaci thymiamatis ſextantem, roſacei aut nardini lib. I. Crocum & ammoniacum aceto trita diluito: ceratum autem liquefactum & refrigeratum eis affundito, ac contritis utitor.

De ſtomacho exulcerato. Cap. XVII

Vlcere in ſtomacho aut uentre exiſtente, omnium acrium rerum comeſtione abſtinere oportet: ſucco autem ptiſanæ, aut halicæ uti modico ammixto melle, quo per ipſum ulcera repurgentur & extergantur. In cibis enim exhibere oportet, aliquando quidē ea quæ ulcera repurgant, aliquando autem & quæ dolores mitigant, & mordacitatem obtundūt. poſt repurgationem uero quæ carne explent, deinde quæ ad cicatricem perducunt: uelut ſunt ea quæ adſtringunt. Forinſecus autem epithemata his conueniunt ex palmis, & malis cotoneis, ac farinis. Ceratum uero imponendum ex melino aut roſaceo, ammoniaco thymiamate, & thure ammixto. Epithema autem eis conuenit Nilei. Et tempore inductionis cicatricis emplaſtrum ex ſalicibus, & quod Iceſium appellatur.

Mel ulcera repurgat

De his qui à ſtomacho, comitialis morbi modo, conuelluntur. Cap. XVIII

Quidam homines ubi diutius ieiuni permanſerint, præſertim quum triſtitia interim affecti, aut ira concitati, aut curis anxie torti fuerint, comitialis morbi acceſsione comprehenduntur, & concidunt conuulſi. Plures autem eorū qui hoc modo afficiuntur, gracilis habitus ſunt, & aſsidue iraſcunt. His ſanè ſtomachus ſubtiliore ſenſu præditus exiſtens, & cerebrū per cōſenſum

Ira aſsidua quid inducat

ſum affectum, uniuerſum corpus conuulſionis modo lancinat. Commune autem conſilium omnibus hominibus medicinæ quidem ignaris, ratiocinationis autem non inexercitatis ſubijciam: ne quemadmodum priſci homines rationis expertium animalium more uiuant, eorumq́ modo ſe habeât: uerum per experiētiam iudicent: qui cibi ac potus eis noceāt: item quales ac quāti officiāt motus. Similiter aūt & circa rei ueneræ uſum obſeruent, num innocuus eis exiſtat: an contrà, nociuus. multos enim noui, qui ex rei ueneręę uſu maximum periculum incurrerunt. Oportet itaque hos ipſos bonam & exquiſitam concoctionem ſibi prouidere: & tertia aut quarta diei hora panem diligēter apparatum accipere, ſolum quidem, ſi non ſiticuloſi exiſtant: ſiti uero urgente, ex uino diluto mediocriter adſtringente & albo. Hęc enim uentrem corroborant, & caput non percellunt, quemadmodum fortia facere conſueuerunt. Exhibere etiam eis oportet ex aloe pharmacum, bis aut ter in anno. A ſuperfluis enim recrementis totum uentrem repurgat, & ad propria munia obeunda efficaciter corroborat. Vidi autem & alios in ore uentris, comitialis morbi modo, conuulſos: quum uehementi cruditate laborasſent, aut uino multo meraciore ſe ingurgitaſſent, aut intempeſtiuius re uenérea fuiſſent uſi. Quoſdam etiam in febribus uidi repente conuulſos: qui bilioſo uomitu ſuccedente, e ueſtigio ab omnibus afflictionibus ſunt liberati. Quidam autem ex ita affectis fuſca uomuerunt: quidā uero porri ſucco con ſimilia: quidam à multitudine uitioſorum ciborum aggrauati, ſenſus ac motus priuati munere, à ſopore ſunt apprehēſi ac detenti, quouſque ea quæ os uentris compreſſerant omnia euomuerunt. Multis uero non inſomnia modo, ſed & ſomni perturbantes, & deliria, ob uitioſum humorem in ore uentris congregatum, acceſſerunt. De inflatiuo autem & præcordiali appellato morbo, nullus eſt qui non uerba fecerit, quomodo uidelicet triſtes, & deſperantes, & mœſto adſpectu reddat, & (ut in uniuerſum dicam) nulla re ab ijs qui atra bile afficiuntur differentes aut inferiores. Apparet autem & hos uehementius poſt cruditates prædictis acceſsionibus apprehendi: plerique autem ex ipſis ſplenetici ſunt, quæ res facit ut æſtimemus & quendam ex ſplene confluere in uentrem uitioſum ac ſeroſum humorem. Curatio uero his conuenit eadem, quæ ad affectos ab atræ bilis delirijs eſt prædicta, in eo quo de capitis affectionibus egimus ſermone. Item ea quæ paulo ante eſt deſcripta, de his quibus atra bile ſtomachus infeſtatur, & qui uentrem habent inflatum.

Commune conſilium

Vomitus uitioſi

Inflatiuus ac precordialis morbus

Viridis iaſpidis uſus: Galeni. Cap. XIX

Viridis iaſpis lapis ſtomacho, qui & os uentris appellatur, utilis exiſtit pro amuleto appenſus, cuius rei multum experimentū fecimus. Oportet autem filo innexos ex collo ſuſpendere, eo modo ut lapides os uentris contingant.

De appetitus perditione. Cap. xx

Venter promptuarium eſt

VEntrem natura promptuarium creauit,ueluti terram plantis: dedit; & indigentiæ ſenſum, cuius impetu animalia ad cibum ac potum concitata, ijs ſe expleant: & uocatur quidem eiuſmodi expletionis deſyderium, Appetitus. Contingit autem ob indigentiæ ſenſum, quum uenæ ex cibis in uentre ad ſe adtrahunt, uelut emulgentes & exugentes: quam exuctionem quum uenter ferre non poſsit, ſed inde ueluti diuellatur, huius angoris remedium cibum exquirit. Itaq; exuctionis ſenſus, ipſa fames exiſtit, & Appetitus appellatur Naturale opus non animale exiſtens. Huiuſmodi autem appetitum Euacuatio præcedit: & contingunt ſanè quinque acceſsiones ordine mutuo ſeipſas conſequentes: Quarum prima, Euacuatio eſt: ſecunda, Appetitus naturalis membrorum euacuatorum: deinde, per uenas ex uentre Exuctio: poſt, Exuctionis ſenſus: & quinta, Appetitus animalis, qui omnium poſtremus exiſtit. Itaque appetitus perditio contingit, aut ob ſenſus exuctionis uenarum perditionem, aut quod exuctio non fiat, aut quod corpus non euacuetur. Contingit autem ſæpe etiam, ob immoderatam uentris & inteſtinorum fluxionem: & ob billioſi humoris in uentrem delationem, tenaciſq; & acris, ac porri ſpeciem habentis: & ob pharmaci potionem: & ob ſanguinis immoderatam detractionem: & in continuis ac uehementibus febribus, ſtomachiq; & uentris inflammatione, item hepatis, ueſicæ, & uuluæ. Contingit etiam in colica & uoluuloſa affectione. Maxima autem quod quis non eſuriat cauſſa caliditas exiſtit, quæ ſolida corpora laxando exoluit, & ad attractionem imbecilliora reddit: humida autem diffundit, atque amplius extendit. A plurimis etiam alijs cauſsis appetitus perditio contingit. Itaque ſi iuxta principium morborum acceſſerit, aut iuxta uigorem, quum uires adhuc ſuſtinere poſſunt, nihil moleſtiarum infert: modico enim alimento ægri opus habent. Si uero in declinatione totius morbi appetitus perditio accedat, aut in diuturna imbecillitate, aut uiribus debilitatis, aut ex immodica euacuatione, periculo non uacat. Augetur autem affectio hæc & ab ætate. Incommode enim hoc malo pueri afficiuntur, utpote qui natura uoraces ſunt, & aſsiduo fomite opus habent. Quare magnus præter naturam exceſſus ſignificatur, ſi pueri appetitus perditione fuerint affecti. Siquidem igitur ex uitiatorum humorum præſentia, appetitus perditio contingat: antequam aliam curam adhibeamus, delatos in uentrem humores, uomitu reijciendos præordinabimus. Quod ſi ægre uomant, ſorbitiones exhibere oportet, quæ eiuſmodi humores inferne expellere conſueuerunt. Deinde per ea quæ ad hanc rem commoda ſunt, corpora ad bonum perducemus temperamentum. Si uero ex uirium imbecillitate appetitus perditio accedat, conſyderare oportet qualis intemperies uires exoluit: & per contraria eam ipſam corrigere. Si uero ob inflammationem, aut obturationem alicuius alterius membri, appetitus perditio

Quinque acceſsiones perditi appetitus

Caliditas cauſſa nõ eſuriẽdi

perditio concomitetur,tum & illius habere curam conuenit.Conandum eſt etiam ut per odoramenta appetitum reuocemus:per farinas uidelicet poſca madefactas,aut uino odoro diluto,aut malorum cotoneorum decocto,aut pyrorum, aut cucumerum uiridium maturorum cremore. Inunctione item leni & non nimium ſedula idem conabimur, ac moderata corporis fricatio/ne,atq; etiam pedum ac manuũ palpatione accuratiore.Inſeſſus etiam lum/bos ac pectinem amplectentes adhibendi ſunt, & aquæ affuſiones, ac gar/gariſſationes:abſorbitiones quoq; aquæ frigidæ modicæ & dulcis. Ab iſtis enim moliminibus ſæpe ad accipiendos cibos profecerũt.quin & digitorum in os immiſsione ſtomachus lancinatus ſæpe ad accipiendos cibos eſt con/uerſus.quare hoc ipſum tum ante curationem, tum poſt eam eſt faciẽdum. euomũtur enim aliquando birioſa aut pituitoſa quædam,quæ perditi appe titus in quibuſdam ſunt cauſſa,atq; ita ab hac acceſsione eos liberabis. Cibi apparentur plures & uarij ac optimo apparatu,& ultra dulcedinem etiam il/licientes & appetitum irritantes: frumentacei in primis generis, ac multi ali/mẽti:uelut eſt halica ex decocto palmarum, aut prunorum damaſcenorum lota,aut ex aqua mulſa diluta præparata: oua ſorbilia: panis ex calida aqua lotus, aut ſi ita adſueti fuerint,frigida. Diuitibus autem,gallorum teſtes ex/hibendi ſunt,& ex uolucribus non graueolentes,& macræ ac montanæ: pe/des ſuilli in decoctione plurimum eliquati. Eiuſmodi enim cibos ſi guſtaue/rint tantum,ſufficiens alimentum deinde corpori offerẽdum eſt.Omnia au tem quæ exhibentur eiuſmodi eſſe conuenit,ut facile deuorari poſsint:quæ enim multa cõmanducatione indigent, iniucunditatem quandam afferunt, & appetitum auertunt.In his uero qui iam prompti ſunt, cupidiq; cibum ac cipiendi,coniectare oportet ne ſufficientem menſuram excedamus. Conſy/derare etiam oportet, num ob naturalem infirmitatem, an conſuetorum ci/borum cupiditatem, ſimulent appetitus perditionem: quod ſi ita continge/rit,quantum in nobis eſt,grauiter obiurgatos admonebimus,ne utilibus ne/gligant obtemperare.Quod ſi non obtemperẽt,ſed præ alimenti negligen/tia contabeſcant,uiciſsim contemnere ac negligere eos oportet, ac cibum pa rum deteriorẽ exhibere:poſtq; primos affectionis dies, cataplaſma ex pal/mis,malis,œnanthe,abſinthio,& aloe ſtomacho imponere:licebit & ceratis uti ex eadem materia apparatis.

Odoramenta appetitum reuocantia

Cibi appetitũ irritantes

Simulatio perditi appetitus

De appetitu canino. Cap. XXI

CONtraria appetitus perditioni affectio eſt,quæ caninus appetitus ap/pellatur:plures enim cibos appetunt, atq; quum appetitum cohibere nequeant,in ingerendis nimijs cibis modum excedunt: deinde multitudine eorum aggrauati,& aſſumptos citra nocumẽtum ferre non potentes,ad uo/mitum diuertunt:deinde rurſus cibo ſe explentes,rurſus ad uomitum reuer/tuntur,quemadmodum canes:ex hoc autem aliquando & ad uomendi con ſuetudinem delabũtur.Sæpeq; etiam alijs affectionibus obnoxij fiunt,cœ/

liacis uidelicet & dyſentericis, atq; aquæ inter cutem: propterea quod prius quàm priores cibi ſint concocti, alios ingerant. Quod ſi huius acceſsionis cauſſa humor quiſpiam uitiatus & acidus exiſtat, qui os uentris mordeat & irritet, appetitumq; excitet: frigidus enim humor uitiatus exuctioni conſimilem mordacitatem infert, ciborumq; appetitionem exuſcitat, & affectionis quæ ficus appellatur, modo corpora ipſa uacua reddit, tuniculis eorum coactis & adſtrictis: quapropter & egeſtiones multæ ex ipſorum uentribus procedunt, crudis exiſtentibus nimirum cibis, aut ſemicoctis, Itaque ubi cognouerimus ab humoribus pituitoſis & acidis fieri hãc affectionem, qui in ipſum os uentris impacti, ac uelut aqua in ſpongiam imbibiti, cogantq; & irritent & ad appetitum exuſcitent, picrum appellatum pharmacum conuenienter exhibebimus, quod non tãtum calefacere poteſt, ſed diſſecare, ac repurgare, extrahereq; ex profundo oris uentris imbibitum humorem, & per aluum inferne euacuare. quin & robur uentri addit, ut ne facile nociuum humorem ſuſceptet. Exhibeatur autem pondere drachmarum duarum ex uino cum aqua calida diluto: ſi uero puer hac affectione laboret, & ob amaritudinem bibere nequeat, ſi quidem poſsibile fuerit, in catapotia drachmas duas huius pharmaci digeremus, melleq; forinſecus oblinentes deuoranda dabimus cum ouis ſorbilibus aut ptiſanæ ſucco: quod ſi neque ſic tolerare queant, ea quæ diſſecare & repurgare calefacereq; poſſunt in cibis annectemus: ueluti ſunt allia, porri, thymus, ſatureia, origanum, pulegium, & quæ his ſimilia exiſtunt. Potum autem præbebimus ante cibum multum ac acertiatim bibendum, calidum ſanè aut certe tepidiorem. Sorbitiones item appetitum deſtruentes, ueluti ſunt bulbi ex melle multo & oleo plurimo, aut adipe anſerino, gallinaceo aut ſuillo. ex oleribus conuenit malua: cerebella item & pinguiores uolucrium partes, piſciumq; eodem modo, & omnino quæ appetitum auertunt, ac ſatietatem inducunt, & quæ magno cumulo accepta, modice alunt. Ammiſcere etiam conuenit panibus dum fermentantur acria & urinam cientia: ſimiliter & uino quod in potu ſumunt, uelut eſt cuminum, aniſum, petroſelinum, & quæ eius generis exiſtunt: ad uinum etiam piper & mel & ſpica nardi ultra ea quæ dicta ſunt, conijciãtur. Panis uero non ſit recens, neque ualde bene fermentatus. Vinum uero quod bibunt colore fuluum, ſubſtantia tenue, odorumq; & non ualde uetuſtum, quod tum ieiunis, tum ſumpto cibo plurimum præbeatur, quantum uidelicet bibere poſſint. Ventrem enim excalfacit, & humorum deſtruit acorem, ut ſæpe ſolum ſuffecerit cum pinguibus & oleoſis cibis ad perfectam curationem. Abſtinere autem oportet ab omnibus acidis ac adſtringentibus cibis ac potibus, maxime uero à fructibus. Bellaria eorum ſint piſtacia, amygdalæ, nuces pineæ, colymbades etiam oliuæ exhibendæ ex melle. Conandum eſt etiam, ut lac ipſis exhibeamus, tum per ſe, tum cum paſſo aut melle: ita tamen ut obſeruemus ac uitemus in eis, quibus in ſtomacho aceſcere conſueuit: in his

Ficus morbus

Picrum pharmacum drach marum II pondere datur

Cibi appetitũ deſtruentes

enim maius nocumentũ quàm utilitas conſequetur. Probe uero concoctum non ſolum appetitum obtundit, ſed & aluum obturatam emollit, fluxiones͏ꝗ; eius ſiſtit. apparandæ etiam ex ipſo lacte potiones & placentæ, ueluti ſunt dulciaria & oryza. Viſcera uero cataplaſmate hordeaceæ farinæ contegere utiliſsimum exiſtit. Lauare autem per interualla oportet, cuticulamq́ꝫ ipſorum large pinguefacere.

De canino appetitu, qui ex immodica tranſpiratione, ac cutis exolutione contingit. Cap. XXII.

EST & alia canini appetitus ſpecies, quum uniuerſum corpus rarius exiſtens, & per obſcuram reſpirationem exhauſtum, præter modum in aſſidua alimenti indigentia conſtituitur. Contingit autem id, aut ex facultatis retentiuæ in toto corpore imbecillitate, quæ cibis dominari non poteſt: aut ob plurimi caloris fortitudinem, qui inſtar ignis cibos conſumit, & cutem rarefacit, ac exhalationem efficit. His ſanè uentris egeſtiones longe pauciores procedunt, quàm pro eorum quæ ingeruntur modo ac proportione. Et ſtercora quæ egerunt, exiſtunt ſicciora. Itaque pharmacum ex aloe eis infenſiſſimum exiſtit: item extenuatorij generis & diſcindentes tum potiones, tum cibi. Cutem enim magis rarefaciunt, exhalationem mouent, ac appetitum augent. Quare eorum qui hoc modo affecti ſunt, cutem condenſare ac ſpiſſiorem reddere melius eſt, cum oleo quopiam ex immaturis oliuis expreſſo, in quo myrtus, aut roſæ, aut eius generis quippiam ad lentum ignem ſint decocta, admixto etiam alumine ſciſſo in aceto acerrimo prius trito, in tantum ut ad ſtrigmentitiam formam unguentum reduci poſsit. Abſtineant autem à balneis calidis, conſimiliq́ꝫ aere, ac uini potu, & ab omnibus quæ tum extrinſecus, tum intrinſecus calefacere poſſunt. Ducantur ad lauacra frigida, ſiquidem nihil id fieri prohibeat: utpote corporis gracilitas, aut membrum aliquod refrigeratum, thorax nimirum, aut aliud quoddam. Cibi eis exhibendi ſunt ſtabiles, & ægre corruptibiles, Eius generis cochleæ exiſtunt, & totum eorum quæ teſtis integuntur genus, ſi ex duarum aquarum reiterata decoctione apparentur: & polypi eodem modo. Carnes ſuillæ in uigore exiſtentes, maxime uero uentres & uuluæ. Bubulæ quoque pinguiores, & omnia ſimpliciter pinguia, & quæ uentri innatant, tardeq́ꝫ concoquuntur, ac digeruntur. Ex ouis, ea quæ coquendo ſunt indurata, aut ſartagine fricta. Et ſimilago abſque melle ex pinguibus iuſculis apparata, ſimiliter & dulciarij panes, & oryza, & panes non fermentati. Iuxta proportionem autem quantum acceſsio imminuitur, tantum ex craſsi humoris cibis eſt detrahendum, & ex adſtringentibus forinſecus admotis imminuendum. Aliquando enim ſedata uehementis appetitus acceſsione, in aliud grauius malum tranſitio contingit: nimirum quum corpus ex crudis & craſsis humoribus repletur.

Cibi qui ægre corrumpũtur

De uitioſo appetitu:ex Galeno. Cap. XXIII

Vitioſas ciborum qualitates concupiſcunt, qui in tuniculis uentris ſuperfluum uitioſum recrementū imbibitum habent:id aūt maxime muliérculis uitioſo humore repletis euenire ſolet, quum uterum ferunt, & uocatur hæc affectio pica. Concupiſcunt autem in ea maxime quidem acida & acerba, aliquando etiam acria, quandoq; etiam terram, aut teſtas, aut extinctos carbones, aut alios quoſdam abſurdos cibos: atq; hoc affectu plures ex ipſis infeſtantur uſq; ad ſecundum aut tertium menſem completum: in quarto uero quieſcere incipit malum, partim quidem uitioſo humore per uomitum euacuato, partim uero appetitu concocto & conſumpto in breui ſanè temporis ſpatio, muliercula per boni nutrimenti ciborum exhibitionē contrita. quin & fœtus in utero auctus plurimum alimenti ad ſe trahit, adducto ſimul cum ſanguine & uitiato humore. Porrò idē affectus uiros quoq; infeſtat, quum & ipſis uitiatus humor quiſpiā ad os uentris fuerit delapſus. Conueniens autem eis remedium, Amazonū paſtillus potatus exiſtit:poſt uero etiam ex aloe confectio picra appellata. Euacuato aūt plurimo uitioſo humore, exhibendus eſt eis mali punici dulcis ſuccus, menta ſicca inſperſa, aut aliud quippiam eius generis, quod eſt ad ſtomachi ſubuerſiones ac nauſeas præſcriptum. Conueniunt etiam muria conditæ oliuæ albæ, & quæ colymbades appellantur. Item amygdalæ amaræ à ieiunis acceptę, & antidoti ad lethalia pharmaca aptæ. Quomodo uero à pica appellato morbo mulieres infeſtatas curare oporteat, in muliebribus remedijs dicetur.

Pica mulierculorum affectio

De cruditate:Galeni. Cap. XXIIII

Concoctio, eſt iuxta qualitatem permutatio, quæ nutrire poteſt. Contingit autem à uentre ſibi ipſi cibos aſsimilāte:quapropter manifeſtum eſt, quod circa permutationem, offenſæ concoctionis acceſsio continget. ſi itaq; cibi in totum non permutentur, cruditas ea acceſsio appellatur, & eſt perditio & perfecta priuatio actionis. ſi uero permutentur quidem cibi, uerum non ut oportebat, uitiatam ſignificat cōcoctionem, non autem ut antea eius priuationem. aut enim tardat, & nunquam propriam trāſmutationem ſuſcipit, & difficilis cōcoctio appellatur:aut cibos omnino corrūpit, ac tranſmutat in alienam qualitatem. Atque hæ quidem concoctionis offenſiones exiſtunt. Cauſſæ autem ipſarum ſunt, intemperies uentris, inflammationes, ſcirrhi, abſceſſus, & quæcunque eius generis exiſtunt. Aliquando autem uentre nihil male affecto cibi crudi permanent, aut propter immoderatam ciborum ac potuum ingeſtionem, aut ob uitioſam ipſorum ciborum qualitatem, aut ex intempeſtiua, aut etiam inordinata ſumptione, aut ob recrementum uitioſum, aut ob uigilias. Cæterum ex uitioſis ciborum qualitatibus, & recrementis quæ iuxta uentrem conſiſtunt, cum corruptione cruditas oboritur: aliquando & ex inordinata ſumptione, ſi quidem poma, aut mala punica, aut aliquid aliud tale primum comederint, deinde

Concoctio qd.

Cruditas quid

Concoctio difficilis

olera aſſumant ex oleo & garo, aut etiam alia quæ uentrem emollire conſueuerunt. Intempeſtiuam autem acceptionem appello, ſi prius quàm prior probe ſubierit cibus, prandeant, aut etiam præter conſuetam horam. Corruptiones autem fiunt, nidoroſæ quidem in calidioribus & bilioſioribus: acidæ uero in frigidioribus natura & magis pituitoſis. Eodem modo & de excrementis quæ in uentre præexiſtunt iudicandum erit: quæcunque enim ex eis pituitoſa & frigida ſunt, acidas corruptiones efficiunt: quæ uero calida & amara bile mixta, nidoroſas. Ipſe quoq; uentriculus aliquo modo affectus, ſiquidem frigidus morbus exiſtat, acidas permutationes facit, calidus uero nidoroſas. Tardas autem concoctiones, cibi difficulter corruptibiles faciunt, & ſi ultra quàm uires tolerant ſumuntur, itemq; uigiliæ. Quum uero citra corruptionem perfecta cruditas oboritur, ut quales accepti ſunt cibi, tales permaneant iuxta omnem ſuam qualitatem, ex hoc cognoſcere datur uictum eſſe uentriculum, aut ab immoderata ciborum multitudine, aut per uehementem refrigerationem inſiti caloris. Vt ne quis igitur in cruditatem incidat, cautione in omnibus prædictis eſt utendum, ut neq; in multitudine, neque in qualitate eorum quæ in cibo accipiuntur, neq; in acceptionis opportunitate neq; in ordine delinquat: & ut quæcunq; concoquere ualeat, ea tantũ ingerat, & non quæ appetitus expoſtulat: menſuræ enim maxime omnium diligentem reſpectum habere oportet, appetitumq; refrenare, & neq; plus quàm uires tolerant accipere, neq; quæ natura difficulter concoquuntur, uelut ſunt carnes natura duræ: natura autem dico, uelut carnes bubulæ, & con ſimiles: ætate uero, ſi mactata animalia ſeniora exiſtant. Cauendũ eſt etiam à partibus carnium multi nutrimenti exiſtentibus, & pinguibus ſaliſq; condimento ſeruatis, ac uetuſtis. Ex oleribus, quæ igneæ ſunt naturæ, ualdeq; frigida: item quæ inflationem pariunt, incommoda exiſtunt. Ex piſcibus, qui duras carnes habent, & repoſitione arefacti. Abſtineant quoq; à cibis corruptis & fœtidis ac graueolentibus. Vitent fructus dulces aut flatus generantes & immaturos: bellaria quæ difficulter concoquuntur & oleaginoſa, & quæ ægre diuidi poſſunt, uelut eſt ſeſamum, quod cõmanducationem ob paruitatem ſuam effugit. Non minus autem uitandi cibi peregrini & inconſueti ac medicamentariam uim habentes, quales frequenter placentis ac panibus immiſcentur. Iuxta tempus autem accipiendi cibi neq; impetuoſe, neq; aceruatim, neq; ſolidis partibus aut abſq; commanducatione eos ingerere oportet: neq; etiam potus cibum interpellet: id enim unitionem ciborum impedit, ſingulosq; uentri innatare facit. Ex condimentis uero oxyporon quoddam quod cito penetrat aſſumere non incommodum neq; iniucundum exiſtit: maxime uero huiuſcemodi. Caroi drachmas XVI, fœniculi drachmas ſex, ſeminis apij drachmas octo, liguſtici drachmas octo, ammij drachmas octo, piperis drach. I. aliqui autem & myrrhæ drachmas III. in frigidioribus temperaturis omnia melle excipiantur, & cum carnibus

Intempeſtiua ciborum acceptio

Corruptiones ciborum quomodo fiant

Quæ ægre concoquũtur

ac piſcibus

ac piſcibus exhibeantur. Melius autem eſt cum cibo & piper, maxime longum exhibere, in his qui magis pituita abundant: uentoſi enim flatus craſsitudinem diſſoluit: & quæ circa præcordia conſiſtunt, inferne ad aluum propellit. concoctionem etiam omnium maxime piper adiuuat: quod ſi fortè non adſit, albo utendum erit: quod ſi neq; hoc adſit, nigro. Vtendum etiam alijs concoctionem iuuantibus pharmacis, quæ ad finem huius capitis ſunt ſubiecta. Poſt acceptum cibum uexationes inæquales ac conturbãtes uitandæ, item æſtus & refrigeratio: hæc enim concoctioni ciborum reſiſtunt. Adiuuant autem eandem fricatio pedum, calidius contubernium, & calefactio præcordiorum. Quod ſi grauitas adſit circa uentrem, & ex ea moleſtia quædam in uniuerſum corpus diffundatur, expaſſa manu os uentris apprehendendum eſt, aut puerulus carnoſus admouendus. Ex his enim ſæpe alimentum corruptioni proximum eſt conſeruatum. Cæterum quum ructus iniucundus proueniens manifeſte corruptionem factam indicat, citra cunctationem ad uomitum ueniendum eſt, atq; aqua tepida ingeſta, omnia corrupta ad excretionem cogenda. ſi enim in uentre permãſerint, & torſionum, & dolorum, & grauitatis capitis cauſſa exiſtunt: aliquãdo autem bilis ſuperne ac inferne effuſionem, aut profluuium uentris, aut etiam febres inducunt. Quare eos qui difficili concoctione adprehendi ſolent, longo ante tempore adſuefaciemus ut facile uomant: commodiſsimus enim in plurimis periculis exiſtit. Quod ſi quis natura difficulter uomat, aut ob aliquam aliam incommoditatem uomere impediatur, omni modo conãdum eſt ut cibus ſubeat, & ex præcordijs deducatur. Ad hæc erectior decubitus apparetur, ut ea quæ capiti ſubijciuntur ſublimius inſternantur, & reclinatio ipſa in ſiniſtrum latus fiat: atq; ſi quis uigilijs infeſtetur, citra corporis uexationem permaneat, eandemq; decubitus formam obſeruet: frequentes enim agitationes cibos perturbant, inteſtinaq; inflata reddunt: flatus autem cibum ſurſum uergere facit. Si uero quis ob nullam cauſam male diſpoſitus ſit ad frigidæ potum, non inconueniens erit cyathum unum aquæ frigidæ puræ abſorbere: corroboratus enim inde uenter celerrime quæ in ipſo hærent extrudit, & ad ſubiectas partes demittit. Sequenti deinde die in quiete æger aſſeruetur, fricatione q; pedum utatur, & præcordiorum concalefactione, donec murmura & flatus circa inteſtinum rectum eruperint, eructationesq; cum qualitate manſuctiori recurrerint: & tunc ſanè exurgere conuenit, primumq; aluus ea quæ corrupta ſunt egerat: deinde ad deambulationem moderatam æger procedat, atque otium agat, propter commotos uapores ex corruptione in caput delatos. Poſt hæc autem ad quotidianas actiones mens applicanda eſt citra perturbationem ac indignationem: deinde rurſus uenter cogẽdus eſt ad eorum quæ relicta ſunt excretionem. poſtea quieſcere iubebimus, atq; aqua calidiore pedes perfundere ac fouere: frigida uero pura facie proluta, in lecto quieſcere omnibus conatibus ſomnum illiciendo. poſt quem modica deambulatio

Concoctionẽ impedientia

Concoctionẽ iuuantia

bulatio, deinde balneum ſuſcipiatur, quod calidius ſolito exiſtat: cæterum refectis prius uiribus lauetur, corporeq́ nitro conſperſo exudet, atq; hoc modo in calidius ſolium deſcendat: deinde etiam in frigidum inſiliens, largiore oleo uniuerſum corpus pinguefaciat. Commodiſsimum eſt etiam aqua calida in balneo hauſta uomere: uelut abluendo ea quæ in ſtomacho deſident biliosa aut pituitoſa. abſinthij quoq; prælibatio à balneo quod conuenit facit, & aliena uentri adhærentia extergit. A lauacro cibum capere cõuenit moderatum, & cui concoquendo corpus ſufficit. dabimus itaq; herinaceos marinos recentes, aut cancros fluuiatiles, ita ut ab eorum acceptione, maluam, aut oua ſorbilia, aut piſces in petroſis aquis degentes adſumant, & ex uolucribus non graueolentes & macras. A reliquis autem carnibus abſtineant, & à leguminibus ac cepis, ſalſamentisq́, & quæ eius generis exiſtunt. A bellarijs item, & omnis generis placentis, & à fructibus dulcibus ac facile aceſcentibus in uentre. his enim omnibus concoquendis ægre ſufficit uenter, ampliusq́ inflantis naturæ ea ipſa exiſtunt. Non ſolum autem qualitates eorum quæ in cibo exhibentur permutatas eſſe cõuenit: ſed etiam multitudinis adhibere modum. ea enim quæ facile concoquuntur his quæ non concoquuntur paria fiunt, ſi præter modum ingerantur. Deinde uero ſomnus impertur batus, & æqualis procuretur, illito uentre ex unguento nardino.

Pharmacum concoctionem adiuuans, ex malis cotoneis: Galeni.

Pharmacum ex malis cotoneis conueniens eſt apparando appetitui in his qui eum perdiderunt: conuenit & concoctioni, in his qui non probe concoquunt cibum: & ut ſummatim dicam, uentrem robuſtiorem reddit: eisq́ qui debile habent hepar, utile exiſtit. Manifeſtum autem eſſe arbitror, quod ieiunis exhibere hoc oporteat, myſtri mediocris menſura: quãquam nihil offendat, etiam ſi quis à cibo ipſum accepet. Recte etiam exhibetur, ſi expectenti atque inde bibere uolenti præſumendum detur. Oportune uero duabus ante cibum horis datur. Apparatur autem hoc modo. Ex malis cotoneis maiora iucundioraq́ & minus acerba, quæ uidelicet ſtruthia appellantur, eligito, expreſsiq́ eorum ſucci ſextarios Romanos duos accipito, ac mellis quam optimi parem menſuram ammiſceto: aceti uero ſeſquiſextarium affundito: hisq́ ſimul ad prunas ardentes moderate decoctis ac deſpumatis, zingiberis quadrantem, piperis ſextantem adijcito: atque hoc modo rurſus ad ardentes prunas, donec ad mellis craſsitudinem perueniant, decoquito. Quod ſi magis adſtringens ipſum facere uelis, ut his qui intemperie uentris calida afficiuntur, & qui quomodocunq; tandem bile ſunt referti, magis conueniat, zingibere & pipere detractis, ſuccum malorum cum aceto ac melle ſolo decoctum præſcripta commenſuratione exhibeto. quacunq; autem tandem temperatura ſit uenter, ut neq; bilioſa neq; pituitoſa in eo aggregentur recremẽta, dimidiũ prædictæ cõmenſurationis tum piperis, tum zingiberis radicis inijcere expediet: ita ut piperis q̃dẽ uncia 1, zingiberis uero

Mala cotonea, ſtruthia

uero ſeſquiuncia conijciatur. Licebit etiam iuxta mediam cõmenſurationem apparare, atq; ubi opus fuerit uſus tempore reliquum adijcere.

Pharmacum concoctionem adiuuans, dioſpolinicum appellatum.

Conuenientior autẽ dioſpolitici pharmaci uſus erit, in his præſertim qui aſſidue inflantur. Duplex autem compoſitio eius exiſtit: aliquando quidem æqualibus omnium partibus coniectis, cumini uidelicet & piperis rutæq; & nitri: hoc enim modo magis aluum ſubducit. Aliquando autem reliqua ſingula inter ſe pari pondere miſcẽtur: nitri uero dimidium aut quarta pars adijcitur. Præſtat cuminum coniectum æthiopicum eſſe: piper autem longum aut album. Cuminum in acerrimo aceto maceretur, deinde moderate torreatur. Sint & rutæ folia præarefacta. Recentia enim ſuperfluo humore abundant. His autem omnibus tenuiſsime tritis, mel deſpumatũ ſufficienti menſura ammiſcetur. Aliquando tamen ſola hæc citra mellis admixtionem trita & exſiccata, repoſitaq; adſeruantur, ac ptiſanæ ſucco inſperguntur, aut alijs etiam cibarijs, quibuſcunq; tandem maxime conuenire uidentur. Ammiſcetur etiam ipſum mel uſus tempore, exhibeturq; inde cochlearij mediocris menſura ante cibum. Porrò peregrinationis tempore præſtat ipſum pharmacum aceto ſubactum in paſtillos redigere, atque uſu expetente ſimiliter cum melle exhibere. Craſſo autem modo contundere oportet ea quę ad huiuſmodi pharmacorum compoſitionem conijciuntur: ea gratia ut ita uenter melius inde ſubducatur; tenuiſsime enim trita & in puluerem redacta, ad emolliendam aluum inepta redduntur. Cæterum urinam non modicam cient. Craſsiora uero iuxta uentrem perſiſtunt, quum anguſta uenarum ora penetrare non poſsint.

Cur quædam pharmaca ex craſsius cõtuſis, quędã ex tenuius tritis conſiant

Pharmacum ex tribus piperis generibus: Galeni.

Hoc autem modo diſpoſitis, frigidum uidelicet & pituitoſum habitum nactis ac inflatis, ex tribus piperis generibus pharmacum conueniens exiſtit, ſiquidem non nimis medicato ac uario modo apparetur, quemadmodum multi id conficere ſolent: ut ſatis operoſum ſit eis, qui hoc accipiunt, ea quæ ad eius compoſitionem ingrediuntur concoquere: ueluti eſt ammium, & ſeſeli, & liguſticum, & quæ eius generis exiſtunt. Talia itaq; ex pharmaco hoc ſunt adimenda, ampliusq; & helenium, ſpicaq; nardi, & caſsia. In promptu autem duplicem eius apparatum habere conuenit, quemadmodum nos ſumus conſueti. Alterum quidem ſimplicem, his qui non concoquunt conuenientem, & qui recenti circa uentrẽ frigore, aut pituitoſo humore adfligun tur. Alterum medicamentarium, quo maxime in defluctionibus à capite ad thoracem utimur. Simplex igitur quo etiam ad crudos humores, circa primas & magnas uenas conſiſtentes utimur, hoc modo habet. Ad quinquaginta drachmas uniuſcuiuſque trium piperis ſpecierum, ſufficit ammiſcere aniſi, cacuminum thymi, & zingiberis, ſingulorum drachmas octo, atq; hoc ſanè ſimplicius exiſtit pharmacum: quanquam adhuc ſimplicius apparari

poſsit

poſsit, ſi citra zingiberis admixtionem paretur. Alterum autem ex ijſdem conſtat: uerum ad quinquaginta uniuſcuiuſq; trium piperis ſpecierum drachmas, ſingulorum ex his tribus, aniſo uidelicet, cacuminibus thymi, & zingibere drachmas XVI conijcimus.

Pharmacum ex calaminrha oxyporon, hoc eſt cito penetrans: quod polyeres, id eſt annoſum, appellatur.

Prædictorum quidem igitur pharmacorum caliditas, circa primas uenas extinguitur, minime per uniuerſum corpus ſe diffundens: quemadmodum id quod ex calamintha conſtat, ſolet, & ei ſimilia. Neq; enim uolumus ea quæ cum cibo concoctionis gratia exhibemus, in uniuerſum corpus diffundi, ſed tantum concoctionem ciborum in uentre adiuuare, itemq; humorum crudorum in primis ac magnis uenis contentorum. Quare quemadmodum in diospolitico pharmaco dictum eſt, non nimis in puluerem redigere oportet ea quæ ad concoctionem ſolam adiuuandã apparantur. Hoc uerò pharmacum in uniuerſum corpus uſq; ad cutem ipſam digeritur ac diſtribuitur: quare ijs ipſum exhibere conuenit, quibus crudorum humorum multitudo in ſolidis animalis partibus conſiſtit. In talibus enim, omnium quæ ego noui optimum, id quod ex calamintha conſtat, exiſtit. Attenuat enim craſſa & uiſcoſa: diſcutitq; ea ſimiliter: urinamq; & menſes ciet. Compoſitio autẽ eius talis eſt. Calaminthæ montanæ, ſeminis petroſelini, pulegij, ſeſelis, cuiuſq; drach. XII, ſeminis apij, cacuminum thymi, ſingulorum drach. IIII, liguſtici drach. XVI, piperis drachm. XLVIII, mellis deſpumati quantum ſuffecerit. Aliqui & zingiberis unciam unam adijciunt. Iucundiſsimũ autem eſt quod plurimum mellis ammixtum habet. His uero qui dulcia auerſantur, & à mellis uſu abhorrent, parum in compoſitione ammiſceatur. Quidam tamen mellis libras quatuor & dimidiam ammiſcent. Poteſt & abſq; melle ſiccum adſeruari, codẽq; ut reliqua modò ſalibus cõmiſceri, edulijsq; ac liquamentis inſpergi. A cibo uero nunquam, neq; hoc, neq; aliud quoddam pharmacum, quod uehementem penetrationem facit, accipiatur. Diſtribuitur enim ac digeritur ſimul cum ipſo aliquid crudorum ciborum, & obturationẽ operatur. Vſus eius conuenit poſt matutinam fricationem, duabus ante exercitium balneumq; horis. *Oxypora à cibo non ſunt exhibenda*

Aceti mulſi apparatus ac uſus: Galeni.

Pituitoſis in uentre humoribus etiam acetum mulſum conuenit, quod hoc modo apparare oportet. Melli optimo ad prunas decocto ac deſpumato, dimidia eius menſura acetum affunditur, atq; ità rurſus ad prunas decoquitur, quo ipſorum qualitates oprime permiſceantur, & ne appareat guſtantibus aceti acor. Ad eos uero qui aceti multitudinem auerſantur, hoc modo apparato. Aceti pars una accipiatur, deſpumati mellis duæ, & aquæ partes quatuor. Quod ſi fortius facere uelis, tantum aceti, quãtum mellis conijcies, & abſq; aqua apparabis. Præſtat autem iuxta ſenſum eorum qui accepturi ſunt mixturæ congruentem modum iudicare, non uero ſecundum quod no

m ſtri

ſtri ſenſus perceptant. Quod enim naturæ accipientis familiariſsimum eſt, id iucundiſsimum exiſtit, & ob id etiam utile & accommodatum. Nocentiſsimum autem contra eſt, quod minime iucundum. Cæterum uſus tempore aqua calida mixtum, uelut uinum exhibēdum eſt, prout ægro iucundius uiſum fuerit. Pharmacũ ex malo citrio, tarde concoquentibus commodũ.

Iucũda etiam commoda eſſe & contrà iniucũda nocentia

iſa foeniculũ romanũ

Carnis mali citrij lib. I, hyſſopi, rutæ, origani, cuiuſq; faſciculum exiguum, aceti heminas III. per quinq; dies ac noctes aceto macerata ad tertias decoquito, & expreſſa reijcito: ad acetum uero mellis ſextarium I ammiſceto, rurſumq; ad mellis craſsitudinem decoquito: deinde aſari, mei, piperis, cuiuſq; ſextantem inſpergito. Mane & ueſpere exhibetur.

Pharmacum ex uino ſcybelite: Archigenis.

Vini ſcybelitæ ſextarios IIII, ſucci rutæ ſextarium I, ſiſonis, piperis, cuiuſque unc. I, zingiberis ſextantem, petroſelini unc. I, mellis ſextarium I. Liquida ad compagem craſſam decoquito, aridaq; inſpergito, ac cochleariũ unum aut alterum exhibeto. Efficax eſt ad tardas concoctiones, ac inflationes, itemq; colicos. Vinum autem ſcybelites eſt, quod ſua ſponte ex paſsis uuis deſtillat, utpote uinum ultro effundentibus uuis.

Vinum ſcybelites quod ſit

Sales Iamblichi. Salis ammoniaci libram unam, ſalis cappadocici ſexuncem, piperis quadrantem, zingiberis quadrãtem, ſeminis cnici ſcrupulos XVIII, ſeminis erucæ ſcrupulos XVI, ammij ſcrupulos XVIII, hyſſopi ſcrupulos XVIII, ſilphij ſcrupulũ I, cacuminum thymi, phylli, ſeminis apij, petroſelini, cuiuſq; ſcrupulos XVIII, origani unc. I. Contundito ac cribrato, indeq; dimidium cochlearium, cum ouis ſorbilibus, aut cum ptiſana ieiunis exhibeto: potes & cum carnium aut piſcium liquamento exhibere, aut quomodocunq; tandem uelis. Huius medicamẽti auxiliarem facultatem nemo pro dignitate laudare poteſt. Quare ut breuiter dicam, ad frigidiores temperaturas non reperias aliud pharmacum, quod conuenientius crudos humores concoquat: unde & colicis prodeſt, uentrem citra moleſtiam mediocriter mouens.

Sales Pollentis, aluum emollientes, pituitam à capite diſſoluentes, per palatum tranſſpirantes, reliquaſq; diſtentiones attenuantes.

Salis torrefacti ſplendidiſsimi drachmas CXLIIII, floris chamæmeli aridi & contuſi trientem, conyzæ tenuis trientem, calaminthæ montanæ trientem, radicis eryngij montani, origani, cuiuſq; trientem, ſilphij trientem, piperis trientem. Contuſis & cribratis utere.

Sal dodecatheos, hoc eſt duodecumanus, ſeu duodenarius.

Hyſſopi trientem, pulegij quadrantem, cumini ſextantem, ammij unciam unã, ſalis torrefacti uncias triginta. Contundito & cribrato, proq; quotidiano ſale, utcunq; placet, utitor. Qui enim eo aſsidue utitur, nullis morbis per omne uitæ tẽpus infeſtatur. Præcipue tamen caput alleuat, & uiſum acuit, pituitamq; in thorace congregari non ſinit: concoctionem bonam operatur,

& meſa

& meſaraicas maxime uenas ab obturatione liberat,& renes repurgat. Quidam & origani ſextantem adijciunt. Ego uero ſemper ſpicæ nardi unciam I annecto. In hyeme amplius piperis unciam unam addo.

Ad eos quibus alimentũ in uentre aceſcit, utiliter hoc remediũ adhibetur.

Piperis drach. IIII, ſeminis anethi drach. I, cumini drach. IIII. contere, ac exhibe cochlearium ante ſomnum ex uino diluto.

Embamma optimum, concoctionem adiuuans.

Cumini, piperis, foliorum rutæ, mentæ uiridis, anethi uiridis, cuiuſq; drach. IIII, pulegij ſeſquidrachmam, ſalis unc. I, gari albi cochleare I, mellis cochleare I. Vtere, ualde enim commodum exiſtit.

Fuſca, concoctioni ualde commoda: Cyrilli archiepiſcopi.

Pulegij, ſeminis fœniculi, ſeminis apij, cuiuſq; ſcrupulos ſex, caroi ſeſquiſcrupulum, ſeminis coriandri ſeſquiſcrupulum, baccam lauri unam, cyperi, phylli, coſti, cuiuſq; ſcrupulum I, ſalis ſexuncem, aceti ſextarium I. Sicca contundito & cribrato, acetoq; ammixta ad paucas horas macerato, ac utitor.

De crapula: Philumeni. Cap. XXV

CRuditates ex uino multo obortas, crapulas appellamus, casq; cõſimili methodo tractamus, quali ad difficultatẽ concoctionis præſcripta uti ſolemus. Itaq; his qui ad frigidæ potum adſueuerunt, aliasq; ſtomachũ habent æſtuoſum ac exuſtum: aquæ frigidæ puræ cyathi duo aut tres per interualla ad abſorbendum exhibendi ſunt. poſt uero per ſomnum meridianum turbationibus depulſis, confeſtim eos in balneum inducemus, prolixioreq; exudatione procurata, ab aquæ tepidæ hauſtu ipſos uomitum facere cogemus, aut digitorum tantum immiſsione eundem laceſſemus. Deinde prædictos cibos exhibebimus, dilutiore ac pauciore addito potu, donec caput à grauitate liberetur. Statim uero à principio caput ex olei omphacini fomento irrigetur. Sequenti autem die bonæ concoctioni conſulatur. Optimum autem fuerit, ſi quis uinum abſinthites ad plures dies à balneo præbibat, itemq; poſt matutinas deambulationes. Prodeſt & acetum ſcillinum abſorbere I myſtri menſura: deinde in quiete breui ſanè tempore degere, atq; ita ad reliqua facienda procedere, quemadmodum in capite De cruditate eſt prædictum.

Crapula quid

Somnus meridianus quibus utilis

Quæ cura aluo adſtrictæ adhibenda: Galeni. Cap. XXVI

REcrementorum iuxta uentrem retentio, aut ob ciborum ac potuum acceptorum tum qualitatem, tum quantitatem, aut propter ordinem, & utendi modum contingit. Ob qualitatem quidem, ſi acerba & auſtera commixtione conſtent, ea quæ accipiuntur. Ob quantitatem uero, ſi pauciora & citra conuenientem exhibeantur menſuram. Circa ordinem autem retentio excrementorum contingit, ſi arida & acerba prius, humẽtia uero pinguiaq; & dulcia poſtea ingerantur. Circa modum uero utendi, ſi bis cibum accipere conueniat, & ſemel omnẽ aſſumat. Quæ uero circa uentrem ac inteſtina con

Cibus citra iuſtam menſurã exhibitus, aluũ adſtringit

ſiſtit recrementorum retentionis cauſſa, ea ex natura ipſorum, & non ob acquiſititiam contingit diſpoſitionem. Cauſſæ itaque circa naturam ipſorum ſunt uitioſæ corporum conſtitutiones.

Octo acquiſititiæ uentris intẽperaturæ

Octo autem exiſtunt uentris acquiſititiæ intemperaturæ. Quatuor quidem ſimplices, caliditas, frigiditas, humiditas, ſiccitas: reliquæ quatuor commixtæ, caliditas ſimul cum humiditate, caliditas cum ſiccitate, frigiditas mixta humiditate, frigiditas mixta ſiccitate.

Excretiua facultas

Oportet autem unamquanq; intemperiem in eam magnitudinem excedere, ut euidenter excretiuam facultatem imbecilliorem reddat, aut in uentre ſolo, aut in gracilibus inteſtinis, aut etiam craſsis, aut ſimul in omnibus prædictis, quemadmodum in uoluulis fieri conſueuit.

Febres aluum adſtringunt

Ad hæc amplius & in febribus aliquando aluus adſtringitur, ob acrimoniam uidelicet reſiccantibus & conſumentibus humores: aliquando autem materia ad alios locos diuerſa, perq; illos ipſos excluſa. Sudoribus enim multis per cutem excluſis aluus coarctatur: & ſtomacho ex fluxione affecto ſtercus cohiberi contingit: propter inflammationem item inteſtino recto uicinam, ipſumq; deprimentem, uelut eſt ueſicæ, aut uuluæ: & propter ulcerationem aut dolorem circa eas partes obortam, excrementa recurrunt. In his uero qui à morbo uires recolligunt, uenter cohibetur: propterea quod plurima digeſtio ciborũ in corpus fiat, & ob id exiguum & aridum, & quod difficulter excerni poteſt, ſtercus relinquitur.

Flaua bilis inteſtina ad excretionem recrementorum excitat

Ad hæc etiam uenter adſtringitur ob flauæ bilis cohibitionem, quæ ad inteſtina delabi conſueuit: ea ipſa enim in animali, quod ſecundum naturam habet, cõfluens inteſtina mordet & irritat, & ad excretionem excitat recremẽtorum.

Inteſtinum ieiunũ cur ſemper uacuum

Quapropter etiam ſemper cibo uacuum ieiunum inteſtinum reperitur, in quod procedit meatus, qui ex bilis ſuſceptrice ueſica bilem ad inteſtina deducit: atq; ob has ſanè cauſſas uẽter adſtringitur. Commune autem in omnibus præceptum eſt, ut cauſſæ noxam inferenti contrariam curationem opponamus. Proprium uero ut ſecũdum ſingulas cauſſas cuique quotidie contraria remedia exhibeamus. Et ſiquidem ex pauciorum ciborum acceptione homo aluum habeat adſtrictam, plures ſimulq; humidiores ei offerantur: ſi uero ſiccioribus ſit uſus, humidiores quidem dentur, non autem multi. Si uero auſteri & acerbi cibi retentionis fuerint cauſſæ, dulces & pingues exhibeãtur. Si uero ob permutatum ordinem adſtrictio fiat, in eum qui conuenit, reducatur. Si uero ſemel cibum accipiẽdo, quum bis id facere oportuerit, uenter cohibeatur: non ſolum bis, ſed & ſæpius conuenientes cibi dentur. Eodem etiam modo recentes intemperaturę per contraria curentur: ita ut exiccata corpora humectemus, humecta uero reſiccemus, & calefacta quidem refrigeremus, refrigerata uero calefaciamus: atq; in coniugatis ſiue mixtis qualitatibus eadem iuxta proportionem faciamus. Cohibita autem quæ ad inteſtina defluere cõſueuit bile, aut ob craſsitudinem, aut ob bilioſorum meatuum obturationem: extenuatoria diæta utendum eſt. Similiter autem omni conatu inſtare & reniti oportet, ad reliquas aluĩ adſtrictæ

cauſſas

cauſſas tollendas: atque uiſcerum quidem inflammationem ſoluemus, ubi per ipſam cohibitio contingat: materias uero ad inteſtina conuerſas deducemus, ſiquidem aliò prorepent. Qua autem medicinali materia id fieri poſſit, in ſimplicium pharmacorum ſermone eſt prædictum in principio huius tractationis, atq; in eo qui hunc ſequitur de purgantibus pharmacis inſcripto. Communis autem omnis quomodocunq; euenerit, adſtrictionis alui curatio talis eſt. Ex decubitus figuris erectior eis cõuenit, & ad ſiniſtrum latus reclinatio. Et ſilentium quidem ac quies uentrem cohibent: motus autem & deambulatio impellũt. Paucus potus, & non compotare, neq; inter medios cibos potum accipere, uentrem reſiccant: cõpotatio uero & multa potio ſtercora humectant. Somnus concoquit, & recrementa fluida facit: uigiliæ uero materias diſtrahunt, & ſuſpenſas tenent. Plurimum autem ciborum qualitates poſſunt, quare eas quæ uentri gratæ ſunt exhibere oportet: quanquam omnino melius fuerit abſinthij ſuccum dare, aut ex aloe catapotia deuoranda. Quibus ſi nihil proficimus, duriſq; adhuc ſtercoribus inſidentibus, & lumbis aggrauatis, circumtenſoq; & inflato uentre ſuperiore, humectantibus immorari cibis abſurdum. Sæpe enim lapidis modo recrementa indurantur, & in inteſtino recto condenſantur: quare accepti cibi ſtomachũ quidem & uentrem humectant & effœminant, ad inteſtinum uero rectum peruenire non poſſunt: ut inde aliæ quædam moleſtiæ conſequantur. Melius igitur in iſtis fuerit aluo ptiſanæ ſuccum per clyſterem infundere, ammixto oleo & melle, aut maluæ aut fœni græci uel furfurum decoctũ ſimiliter cum oleo & melle. Vtendum etiam glandibus ac illitionibus ſedis. Alumẽ autem liquidum melle tritum donec indureſcat decoquitur, ex eoq; ſedes illinitur. & facile quidem plurima ſtercora prolectat, quanquam inde aliquandiu dolore afficiantur. Optime autem facit & cydamini ſuccus cum melle illitus, & in tomento quoq; appoſitus. Mercurialis etiam uiridis contrita, & ad glandis modum redacta, exſiccatur & ſupponitur, ualdeq; commoda exiſtit.

Primus Actij ſermo De ſimplicibus pharmacis. Secundus De purgantibus pharmacis.

Aluum adſtringentia & laxantia

Recrementa in inteſtino recto lapideſcere. Ventrem humidis effœminari

Glandium uſus

Alia glans, purgatoriam uim habens.

Comæ abſinthij contuſæ ac cribratæ drach. IIII, nitri drach. IIII, elaterij drachmam I. melle cocto excipito, glandeſq; informato ac ſubindito: fomento tamen prius ad locum adhibito. De his autem abſolutiſſime in tertio huius tractationis ſermone eſt prædictum, ubi etiam pharmaca purgãtia quæ circa umbilicum illinũtur, deſcripſimus: eorumq; etiam quæ per os exhibentur ac uentrem emolliunt, tum ſimplicium, tum mixtorum remediorũ mentionem fecimus: quare ſuperfluũ exiſtimo hic de eis producere ſermonem.

Abſinthati emollientis utilis apparatus.

Coſti unc. I, ſpicæ nardi ſcrupulos IIII, phylli ſcrupulos IIII, maſtiches ſcrupulos II, mellis ſextarios duos, uini ſextarios decem.

Abſinthatum bonum, emolliens, & dulce.

Siſonos unc. I, floris iunci odorati ſcrupulos VI, maſtiches ſcrupulos XII,

phylli ſcrupulos II, ſpicæ nardi ſcrupulos II, mellis ſextarium I, uini ſexta-rios V. Abſinthatum amarum pituitoſis magis conueniens.

Agarici, phylli, amomi, ſpicæ nardi, caſsiæ, cuiuſq; ſcrupulos III, coſti ſcrupulos II, roſarum ſiccarum ſcrupulos II, aloes ſcrupulos VII, maſtiches ſcrupulos XII, mellis ſextarium I, uini ſextarios V.

Aliud, atra bile abundantibus, & pituitoſis ſimiliter commodum.

Phylli ſcrupulos VI, ſpicæ nardi ſcrupulos VI, agarici ſcrupulos IIII, epithymi ſcrupulos XII, maſtiches ſcrupulos XII, aloes ſcrupulos V, mellis ſextarium I, uini ſextarios V. Aliud optimum.

Phylli, ſpicę nardi, caſsiæ, amomi, cuiuſq; ſcrupulos IIII, coſti ſcrupulos IIII, agarici ſcrupulos IIII, maſtiches ſcrupulos IX, aloes ſcrupulos XII, mellis ſextarium I, uini ſextarios V.

De inflatione: Galeni. Cap. XXVII

INflationis principium cibus male concoctus exiſtit. Contingit autem flatuum generatio in uentre, ex humoribus in ipſo pituitoſis, aut ex cibis in uapores per mediocrem caliditatem reſolutis. Perfecta enim frigiditas nullum omnino uaporem efficit, propterea quod neq; omnino attenuat, neq; conſumit, neq; diſſoluit etiam ipſum cibum. Vehemens autem caliditas cibum attenuat, ſi flatuoſa natura exiſtat, & tunc ſanè nebuloſus flatus generatur, uerum paucus, adeo ut per unum aut alterum ructum euacuetur. Mediocris uero caliditas minoris efficaciæ exiſtens, cibos quidem diſſoluit, non autem perfecte conſumit: unde ſanè flatus generatio contingit. Vna autem eadéq; ratione quéadmodũ extrinſecus frigidiſsimæ & aquilonares in hyeme conſtitutiones, & calidiſsimæ æſtatis tempore conſiſtẽtes, purum aerem reddunt: quæ uero inter has mediæ exiſtunt, nebulas gignunt: Sic eodem planè modo, in animalium corporibus, neque in extrema caloris debilitate, neq; quum uehementer calor inualeſcit, ſed quum inter hos exceſſus medio modo habet, flatuoſum recrementum generatur, atq; hoc ipſum ubi per ſtomachum excluditur, ructus operatur: per ſedem uero aut ſtrepentem, aut abſq; ſtrepitu flatum. Quum uero neq; per os, neq; per ſedem excernitur, inflationem appellatam producit. Archigenis.

Simile

Ructus quõ generetur

Accedit affectis ſtomachi grauitas & diſtentio, multoſq; fallit tanquam in ipſum ſolum dolor immittatur: etenim malum ipſum aliquando quidem iuxta totum pectus, aliquando uero retro iuxta collũ ac dorſum, atq; ipſa uertibula irruit: ſæpe autem & utrinq; occupatos tenet: aliquando autem & tumorem circa os uentris efficit, ructuſq; inanes fiunt modice alleuantes, inhibitioq; flatuum qui per aluum excerni conſueuerũt. Succumbit autem & tumor ipſe iuxta uẽtrem, ad manuum impoſitiones ſublaxus cedens. Quibuſdam eorum & dolores accidunt, & appetitus perditiones, ac capitis dolor. ſi uero ante perfectam reſtitutionem cibum accipiant, amplius membra ipſa inflantur, & cum dolore amplius diſtenduntur, qui ſæpe ad clauiculam uſq;

defertur

deferitur ipſasq́ ſcapulas ac uniuerſam ſpinam, ultra hoc quod & ructus cohibentur: ut aliqui iam non diſsimile quiddam ſuffocationi ſe perpeti æſtimarint. Leuantur autē alimento inferne ſubeunte, & flatibus ſiue per ructus ſiue per inteſtina excluſis. Eos igitur qui non ita diu ante cibum ſumpſerunt, primū uomere præcipe: deinde uero fouere oportet cum lana in faſciculum conuoluta & leuiter calido oleo madefacta. Glandes quoq; confidenter & citra dilationem ſupponendæ ſunt, ex rebus flatus prolectantibus informatæ: uelut eſt rutæ ſemen & cuminum æquali pōdere cum melle cocto, ac modico nitro coacta. Inedia etiā affectioni neceſſaria exiſtit, per unam quoq; atq; alteram horam tempore irritationis, irrigationes ex oleo conueniunt, in quo abſinthium, ruta, & anethum ſint decocta. Lanæ uero conuolutæ cuminum tritum, aut apij ſemen, aut ſiſonis magis, inſpergatur. Deinde & cucurbitæ adſumantur inanes multæ, & cum multa etiam flamma admotæ. Perſeuerante autem diutius affectione, cataplaſmata ex ſemine lini, ordeaceaq́ & loliacea farina imponantur: ex cumino etiam trito, ſemineq́ anethi, aut apij aut fœniculi, aut chamelçæ, aut tragorigani, aut centaureę coma, aut eryngij ſemine uel radice: ex hydromelite etiam & oleo in quo ruta, baccæ lauri, & melanthium ſint decocta. Ammiſcendum eſt & bitumen, oleumq́ laurinū. Si uero inflammatio unà cum inflatione adeſt, pro calefacientibus ea quæ relaxant ammiſcere oportet, uelut eſt anethum oleo incoctū ammixto adipe gallinaceo aut anſerino. Cibus uero frumentacei generis ſit & paucus: poſt multum etiam aſſumpti cibi tempus, potus tandem præbeatur. A cibo fricationes extremarum corporis partium adhibeātur. Aluus uero tum per cibos, tum per aloen ſubducatur. Cerata etiam imponantur ex oleo apparata, in quo cucumeris ſyluestris radix ſit incocta. Ad finem uero malagmatis utendum, quæ ex ſeminibus aut lauri baccis conſtant.

Glans flatus prolectans

Marciani irrigatio ſiue fomentum, ad eos qui ex morbo circa ſeptum tranſuerſum inflationem habent, & murmura circa interiora: aut quibus uiſcera inflammata ſunt, aut inflantur.

Rutæ uiridis trientem, fœni græci ſexuncem. fœnum græcum in pauca aqua diem unum præmacerato: deinde reliquis ei adiectis, atq; olei ſextarijs III affuſis, ad non fumantem ignem decoquito, percolatoq́, ac in eo lanam conuolutam quàm plurimum madefacito. Si uero dolor intendatur, in ſolium ex oleo apparatum eos imponemus, ſi tamē nihil id fieri præpediat. altheæ itaq; radicem, lauri folia, fœnum græcum, pulegium, rutam, in aqua decoquemus, & oleo ad decoctum affuſo, eos inſcendere faciemus. Quod ubi feliciter proceſſerit, cibum accipiant: panem ex aqua, & piſces teneras carnes habentes. Qui uero ſe iam recolligunt, diæta reſtituendis uiribus apta utantur: ſinapiſmiſq; & cucurbitulis cum multa flamma poſt exercitia admotis, uomant. Si uero fixa perſeuerauerit acceſsio ipſa, tempore exacerbationis cataplaſma ex ſinapi imponendum eſt, & paulopoſt aloes drachma una

propinanda, aut ſmyrnij ſemen ex uino. Ariſtolochia autem longa ſiue rotunda drachmæ pondere potata flatum diſſoluit, & tarde concoquentes iuuat: quod & calaminthæ decoctum, aut etiam polium decoctum cum melle modico & paucißimo pipere tenuißime trito, facit. Ouillus autem talus

ouillus Talus
Rhãnus ē spinu torminu

uſtus & potatus torminibus ac inflationibus medetur. Aut rhamni folia uiridia trita in paſtillos redige, eosq́ in umbra exſiccatos drachmæ pondere exhibe: non febrientibus, cum uino diluto: febrientibus uero, cum hydromelite. Facit & ad uolulosas affectiones, omnesq́ inflatiuos dolores miro modo. Per ructus enim ac flatus inferne prodeuntes diſcuſſo & reſoluto malo ſani fiunt, inquit Dioſcorides. Vtile etiam eis caſtorium ex poſca bibitum exiſtit, drachmæ pondere acceptum. Idem quoq; forinſecus cum oleo ſicyonio impoſitum, etiam ſi cum torminibus & inflationibus prædictæ affectiones contigerint, eas ſanat. Acetum uero ſcillinum tum ante, tum poſt cibum abſorbeant, aut ante ſomnum. Apparatur autem ſimplicißime hoc modo.

Acetum ſcillinum quomodo paretur. Scillæ repurgatæ & diſſolutæ libras v, aceti ſextarios XLVIII, ſub caniculæ ardoribus ad dies quadraginta inſolato, ac utitor. Oxyporion etiam quod cito penetrat eis conueniens eſt huiuſcemodi. *Oxyporion* Foliorum rutæ drac. XXXII, cumini drach. XIII, liguſtici, caroi, ſeminis apij, piperis, zingiberis, helenij, nitri, cuiuſq; drach. VIII. exhibe cochlearium quomodocunq; uelis congruenter. Exhiberi etiam poteſt ad noctem ex tribus piperis generibus pharmacum, erui magnitudine: robuſtioribus uero, ægyptiæ fabæ. Aluo autem adſtricta citra dilationem clyſter infundendus: balneo uero ex interuallis utendum eſt tempore remißionis. Præfricent autem iſtis tum dorſum, tum ſtomachum, conſpergantq́; nitro aſſato: folijs etiam calidioribus utantur: & à balneo cibus detur minime inflans, & poſt omnem cibum uinum meracius

Cœna amplior prandio exhibendum. Cibus autem ipſorum diuidatur, ita ut in prandio tertiam, in cœna uero reliquas duas accipiant partes. Fructuum uero atque olerum humidorum eſum ſemper habeant ſuſpectum. Multum autem potum tanquam infeſtißimum hoſtem deuitent.

De uolulo: Archigenis. Cap. XXVIII

VOlulus, adfectio eſt inteſtinorum, letalem dolorem inferens. Cauſſa adfectionis, continua ciborum corruptio exiſtit, præſertim ſi multi accipiantur, uarijq́;, & ad quos non adſueuimus, & maxime ex pinguibus carnibus. Oboritur etiam ex plagis quibuſdam, & frigore uehemẽti, & ex aceruata frigidæ potione, maxime ſi ab exudantibus accipiatur. Contingit & his quibus inteſtinum in ſcortum unà cum ſtercore delapſum eſt: indeq; uiolenter retruſum, ex eoq́ inflãmatum exiſtit. Fit etiam ob ueneni potionem. & ob induratum ſtercus circa tenuia inteſtina impactũ, in uno loco dolore

Chordapſus, inteſtinorum emollitio innitente circa tenuia uidelicet inteſtina, ut admota manũ duricies tactui ſuccumbat, quam adfectionẽ chordapſum ueteres uocarunt, hoc eſt inteſtinorum emollitionẽ. Et multi ſanè ex dolore ſtatim intereunt. Alijs uero inflammatio

matio

matio ſuppuratur, rurſumq́ꝫ inteſtinum ipſum denigratum ac putrefactum excidit, eoq́ꝫ modo deficiunt. Familiaris autem hæc adfectio ætati puerili eſt, euadunt tamen naturalis beneficio humiditatis. Senibus uero non ualde familiaris eſt: ſi tamen ipſi hanc adfectionem incidant, ferè nũquam conualeſcunt. Accedit ægris dolor circumuolutus, ſtomachi nimia humectatio, exolutio, ructus inanes nihil alleuantes, murmura inteſtinorum, cohibitioq́ꝫ perfecta ſtercoris & flatuum. Si uero intendatur adfectio, omnia ſurſum feruntur: ob idq́ꝫ & uomitus pituitæ ac bilis accedunt, frigiditas totius corporis, dolorq́ꝫ, plurimis etiam ſpirandi difficultas. Morituris autem amplius ſudor frigidus, urinæ difficultas, podex ita adſtrictus, ut neq́ꝫ ſpecilli extremum ſuſcipere poſsit: aliquando & ſtercus uomitu rejicitur. Siquidem igitur cibus crudus uentri inſidere uideatur, aqua mulſa cum nitro exhibita uomere cogemus: deinde rurſum aquam calidam puram dabimus, ut mordacitas obtundatur. Si uero nihil crudorum ciborum in uentre contineatur, omni conatu enitendum eſt, quo tum flatus tum ſtercora infra trahantur: idq́ꝫ per glandes, illitionesq́ꝫ, & clyſteres, magna diligẽtia in ſingulis adhibita perficiendum. Glandes itaque conueniunt ex ſemine rutæ & nitro, cuminoq́ꝫ ac melle. Valent etiam quæ ex braſsicæ cauliculis apparantur cum melle cocto, ex profundo enim attrahunt. Cæterum glandulas longiuſculas facere oportet, quæ ad ſtrictiorem internam ani partem ſphincterem Græcis appellatam, tranſire queant: quibus appoſitis, podex per ſpongias calidas foueatur, quibus ſanè cyclamini ſuccus utiliſsime excipitur: quanquam cum melle etiam ac nitro idem illitus efficaciter opitulatur. Idem facit centaurea cum melle & nitro: uerum in his conandum ut quam penitiſsime illinantur. Per clyſterem autem oleum infundatur, in quo cuminum, ruta, altheę radix aut folia, fœnum græcum, centaurea, cucumeris ſylueſtris radix, ſint decocta. adijciatur autem & butyrum, & reſina terebinthina, ut inde craſsitudo infuſo ipſi accedat: per ampliorem etiam fiſtulam largius infundatur, iuxta corporum rationem aliquando uſque ad duarum heminarum menſuram. Quin & clyſteres ex prædictis apparentur. Probe facit & ſylueſtris cucumeris radix contuſa, & in aqua ſatis diu decocta abſinthio adiecto: ſiquidem ad decoctum ipſum mel & nitrum, oleumq́ꝫ ammiſceantur. Si uero ſtercus durius inteſtinis inſidere coniectamus, aut inflammationis obſtructio adſit, altheam ac fœnum græcum cum caricis decoquemus, butyroq́ꝫ & anethino oleo plurimo ad decoctum adiecto, per clyſterem injiciemus, & quãdiu quidem queant, retinere præcipiemus. Optimum autem infuſum hoc ce eſt. Bituminis drach. IIII, nitri drach. I, aloes unc. I, olei rutacei dodrantem. Commodum eſt etiam cuminum, rutam aut abſinthium cum oleo coquere, deinde percolato modicum ſalis injicere, aut opopanacis drach. I, aut galbani drach. quatuor. Proſunt & caricæ ac ruta in oleo decocta. Eiuſmodi autem infuſa ante cibum infundere oportet, & maxime quod ex aſphalto ap-

Glandium materia

Sphincter

Infuſum menſura duarum heminarum

to apparatur:urgente uero malo etiam à cibo. In ſolium etiam aqua & oleo refertum deſidere eos conuenit: in aqua uero althea, ruta, & conyza decoquantur. Fomenta quoq; adhibenda ſunt ex furfuribus,& per pyriateria,id eſt uaporaria lenticulata,& per ueſicas bubulas ex oleo ſemiplenas. Conueniunt etiam fomenta ex lanis oleo madefactis, in quo cuminum, anethum, ruta, conyza maxime parua & naſturtium ſint decocta. cuminum quoque per ſe tritum uentri inſpergendum eſt, deinde lana imponenda. Conuenit enim ab irrigationibus incipere, ipſiſq; etiam inter cataplaſmata uti. Cataplaſmata uero ex melle ſint apparata, aut hydromelite meraciore: aſſumant autem ſemen lini, fœnum græcum, pollinem hordeaceũ, loliaceam farinam, & fabarum. Infarciendum eſt etiam ipſis plurimum rutę & cumini, anethiq; ſemen aut apij, aut rutæ ſemen ſiccum: inſpergãtur autem hæc craſſa,& poſt impoſitionem calefiant, poſteaq; aſsidue permutentur. Poſt hæc cucurbitæ affigãtur, primum quidem ad remotos locos, inanes: deinde ad ipſos etiam dolore affectos, ſcarificationeſq; profundiores fiant, faleq; impacta uulnuſcula conſperganturquibus poſtquàm cicatrix fuerit obducta, malagmate ex ſeminibus utendum, aut eo quod ex lauri baccis conſtat. Potus eis conueniens eſt anethi decoctum. Et enim uſitatum & accommodum. A potu panem in aquam feruentem conijce, eiuſq; fruſta calida confeſtim edenda præbe. Hoc enim modo ſeruabitur, etiam ſi iam inſtet ei ſuffocationis periculum. Oribaſius autem inquit, Anethum in aqua & oleo decoquatur, atq; ita bibatur, deinde fruſta panis ex aqua feruenti præbeantur. Mirum in modum enim inde iuuantur, inquit, etiam ſi iam ſtercus uomant. Ruta etiam ac cuminum rigata & loco admota commoda exiſtunt: & ſinapis arida trita inſperſa. Commodum eſt etiam maluæ ſemen tritum ac loco inſperſum. Balſamum quoq; non adulteratum, in potu utile exiſtit.

Fomentorum uaria genera
Pyriateria, uaporaria lenticulata
[handwritten:] ...a pulicaris

Alius potus. Bituminis drach. IIII, cum modico nitri contere,& ex aqua bibenda confidenter præbe. Alius. Radicis panacis drach. II, nitri drach. I, cumini drach. II, excipe melle, & nucis ponticæ magnitudine ex aqua calida præbe. Alius. Caſtorij, aniſi, piperis, cuiuſq; æquales partes commiſce, atq; inde ſeſquidrachmam ex aceto mulſo præbe.

Aſclepiadæ potus, qui & recrementa multa ſoluit.

Elaterium ſufficienti terebinthina exceptum, in catapotiaq; redactum, deglutiendum præbe, aquamq; inſuper bibendam.

Aliud ad uoluulum remedium, quod uentrem ſoluit: cõfert etiam anhelosis, ſplenicis, aquæ inter cutem, ex lapide laborantibus, urinæ difficultati, paralyticis, tremoribus, comitialibus, uuluæ ſtrangulationi, menſeſq; ducit.

Medullæ ſcillæ crudæ, ammoniaci thymiamatis, iridis, cuiuſque drachmas quinquaginta, galbani drachmas uigintiquinque, opopanacis drachmas duodecim. Scillam ſeorſim contere: deinde ammoniacum cum acerrimo aceto tere

to tere: poſtea etiam galbanum & opopanaca, ſimulq́ꝫ mixta omnia in catapotia redige: ex quibus drachmam unam deuorandam præbe, & uinum dilutum inſuper bibendum, aut aquam mulſam, aut acetum mulſum. Sit autem liquoris menſura cyathorum quatuor. Concoctionem adiuuat, ſi ante cibum deuoretur, ultra hoc quod aluum facilime ſoluit. Feliciter uſi ſumus, inquit Archigenes, ad uoluulos abſque inflammatione, hiera noſtra ex colocynthide pondere drachmarum duarum, aliquando etiam trium in catapotia redacto. Aut enim uomitu reijcitur ipſum pharmacum cum multa bile ac pituita, aut infra ad inteſtinum progreſſum, omnes cauſſas adfectionem operantes ſecum ſubducit. Doloribus uero perſeuerantibus, & maxime quibus infuſi clyſteres non infra rurſus prodeunt, etiam ea quæ dolorem leuant exhibenda, itemq́ꝫ conuenietes antidoti ante ſomnum. Communiſsima igitur & optima, ea quæ ex piperibus conſtat, & Andromachi ex uiperis theriaca exiſtit, poſt eam uero quæ Mithridati nomen debet. Proprie autem in his colicæ antidoti faciunt, qualis eſt uel in primis quę zopyrios, & quæ pæonia appellatur, quarum deſcriptiones in XIII ſermone continẽtur. Si uero à ueneno ſo pharmaco quis in uoluulum incidat, aquam tepidã multam bibẽdam dabimus uomereq́ꝫ cogemus: deinde oleum calidum in potu dandum, aut pinguia iuſcula, ut rurſum uomant ex moderato eorum potu. deinde ita parũper quieſcant, & ſtatim poſtea theriacen accipiant cum uino diſſolutã. Cibi eis exhibeantur boni ſucci: aluus uero lacte ſciſſo euacuanda. In eo autem uoluuli genere, quod chordapſum appellari diximus, in quo in uno loco dolot innititur, ut admota manu duricies & tumor tactui ſuccũbat, circa tenuia uidelicet inteſtina, ſubitum periculum inſtat, ut plurimũ tertiam aut quartam horam nõ excedens: quando uero ad ſuppurationẽ inflammatio uergit, aut longior remoratio contingit: neq́ꝫ ea ferè citra periculũ exiſtit, quanquã ſint qui ex eis ſunt ſeruati. Venę igitur ſectio ante localia remedia aſſumenda eſt, deinde cucurbita, & reliqua cura quemadmodũ in inflammatione fiat. Danda uero & his aſsidue ex uiperis theriaca ciceris parui magnitudine ex aqua calida: infuſum etiam immittendũ ex his quæ inflammationibus conducũt, uelut eſt fœni græci & maluæ decoctũ, cum oleo & butyro. In potu exhibeatur roſmarini decoctũ, floriſq́ꝫ iunci odorati, mei, fœniculi, & maxime omniũ anethi. Probe etiam ad eos facit, foliorum rhamni uiridiũ tritorum, & in paſtillos redactorum, exiccatorumq́ꝫ drachma una ex calida aqua exhibita. Porrò ex conuulſione aut ruptura obortos uoluulos uenæ ſectione curare oportet: locoſq́ꝫ ubi dolor inſignitur profundiorib. fiſſuris impactis ſcarificare & diducere, laniſq́ꝫ ſuccidis irrigare: antidoros etiam dolorem leuantes bibendos præbere: uerum clyſteres omnino deuitare. Si uero uoluulus propter inteſtini in ſcortum delapſionem contingit, confeſtim tentandum eſt, ut decubitu ſurſum uerſus uergente adornaro, delapſum inteſtinum ad inguinum partes retrudatur, atque poſt leniter citra uiolentiam

Venæ ſectio ante localia remedia

ac com

ac compreſsionem, ligamento adhibito contineatur. Si uero iam ex com-
preſsione inflammatio oborta ſit, torminaq́ue ac inflationes accedant, etiam
Inediæ commoditas hos ipſos uenæ ſectione curandos cenſeo, in inediaq́ue ad tertium uſq; diem
ſeruandos. In principio uero lanis ſuccidis ex uino & oleo madefactis irri-
gandos: adhibito poſtea etiam cataplaſmate crudæ hordeaceæ farinæ. Ali-
quando autem & inflammatę partes commode per ambitum ſcarificantur,
per alrheæ quoq; ac fœni græci decoctum & oleum utiliter irrorātur ac ad-
ſperguntur.

De his qui ab acri humore coli dolore infeſtantur: Galeni. Cap. XXIX

QVibus in colo & inreſtinis acris & mordax inſider humor, hi à calidis
Inediæ nocumentum cibis ac pharmacis itemq́ue infuſis læduntur, & à cibis abſtinentes ma-
gis irritantur. Melius autem habent ex remperatorum & mordacitate caren-
tium uſu. Tenues enim & acres humores uehementiſsimum inferunt dolo-
rem, aliquando uero & conuulſiones, maxime ubi circa os uentris fuerint ag-
gregati. Accedunt quandoq; & animi deliquia, & humiditates frigidæ. Hoc
Bilis æruginosa itaq; modo affecti, calida potata ac uomitu reiecta, biliosum humorem ex-
cernunt, quiq́ue etiam ærugini aliquando in colore ſimilis exiſtit. hic quidem
igitur humor ubi in uentre conſtiterit, mordens, & animi deliquia inferens,
per uomitum expurgare ipſum oportet. Vbi uero in inteſtinis aggregetur,
per ſedem infundere conuenit ea quæ humores eluere atq; citra mordacita-
tem repurgare poſſunt, cuiuſmodi eſt ptiſanæ ſuccus. Cibi uero boni ſucci &
qui non facile corrumpantur eis exhibendi, attenuantibus & calefacientibus
uitatis. Oportet enim infeſtantem humorem aut euacuare, aut temperare.
Exempli uero grana mentionem faciam quorundam à nobis curatorum.
Exempla curatorum Quidam etenim quadraginta annorum, qui colicus eſſe purabatur, à per-
fuſionibus & fomentis, cataplaſmatiſq́ue & acrioribus infuſis non modo non
iuuabatur, uerum & magis exacerbabatur: & ubi mel cum pipere accepiſſet,
extremum dolorem incurrit: & ubi fœni gręci ſuccum cum melle ſumpſiſſet,
plurimum fuit irritarus. Coniectationem igitur feci, mordaces in ipſis inte-
ſtinorum tunicis imbibitos eſſe humores: non facile corruptibiles ei exhibui
cibos: deinde ubi uidiſſem eum minus à dolore infeſtari, uitiati humoris pur-
gatione ei opus eſſe cognoui: cæterum pharmaco ex aloe amaro hominem
aceruatim purgare minime auſus fui: nimirum ob dolorem ac indigentiam,
temporiſq́ue diuturnitatem uiribus attenuatis. per interualla itaq; mediocria
paulatim purgatione per picram ex aloe facta, in paucis horis ipſum perfe-
ctе ſanaui, nullo altero remedio admoto. Alrer quidam adoleſcens non
paululum antea à colicis doloribus uexatus, accepta ſcamonia purgatus eſt:
quumq́ue pro ratione accepti ſatis multū fuiſſet euacuatus, illa maxime mem-
bra quæ prius habuit imbecillia, morſu infeſtata ſenſit, ut inde quaſi fluidā
quandam & doloroſam circa inreſtina haberet affectionem. Itaq; & hunc
curaui, colica remedia reijcere iuſſum, & ex halica cum aqua calida decocta
nutriri

nutriri,granis mali punici ſimul incoctis.Quumq́ totam noctem abſq; dolore dormiſſet, mane exhibuimus ei rhois ſuccum dilutiorem bibendum: ut ſi qua ulceroſa adfectio circa inteſtinum eſſet oborta, eam adſtringeret, ſiue quippiam ex ſuperioribus partibus ad affectam influeret, idipſum repelleret.In prandio etiam halica ſimiliter cum mali punici acinis & aqua decocta uti iuſsimus. In ueſperam uero panem ex uino quopiam auſtero ac ueteri madefactum dedimus. Conceſsimus etiam ut ex auſteris fructibus pro libitu,modice tamen,caperet.Tertia autem die quum eodem modo fuiſſet refectus,in quarta hauſta theriaca perfecte ſanus euaſit.

Alium autem quendam ſimiliter affectum, æſtatis tempore quum plurimum ſitiret,eodem uictu curauimus,ampliusq́ frigidum potum ei indulſimus. Cæterum euacuato humore, & remanente adhuc dolore, ad ſtupefacientium uſum confugere oportet. In huiuſmodi enim affectionibus non ſolum quod ſenſum ſtupefacit, ſed & quæ humores tenues inſpiſſant caloremq́ refrigerant maxime opitulantur. *Stupefacientia utilia*

De his qui à frigidis & pituitoſis humoribus coli dolore infeſtantur. Cap. xxx

QVum uero craſsi & lenti fuerint humores,qui doloris cauſſa exiſtunt, nequaquam ſtupefacientia erunt offerenda. Etenim alleuantur quidem ex eorum uſu,ob ſenſus uidelicet ſtupefactionem: uerum rurſus peius inde habent,quod amplius per ipſa humores inſpiſſentur, & difficulter omnino excerni poſsint,Atqui nauſeæ unà cũ uomitibus magnæq́ & frequentiores illis oboriuntur. Vomuntur autem pituitoſa & corrupta: retinẽtur excrementa adeo ut ne flatus quidem excernatur, neque ructus etiam procedat.Sæpe enim ueluti ſurſum reuoluitur dolor, ac plurimũ occupat locum: aliquando uero ex loco ad locum digreſſus uehementius augetur. Manifeſta uero cognitio coli affecti eſt,quando aliquando quidem altius dolor infeſtat,quàm pro renum ſitu,aliquando autem longe inferius. Si enim iuxta renum ſitum dolor innitatur,atq; id in uno loco cum dolore ac grauitate,renum affectionem eam eſſe cenſendum eſt. Conſyderandæ autem ad hæc urinæ:aquoſæ enim & puræ in principio à nephriticis minguntur: quemadmodum in ſequenti tempore ſubſidentiam habentes aſperam, deinde exquiſite arenoſam.In colicis uero etiam ſi egerat aliquando uenter,tamen flatuoſiora excernit:ſæpeq́ ſtercora aquæ inuehuntur boum ſtercoribus compage non abſimilia.Contingit etiam quandoq; humorem aliquem frigidũ cum ipſis excerni,quo facto confeſtim melius habent. Per fomenta autem & cataplaſmata nephritici quidem doloris mitigationem accipiunt, laxatis uidelicet iuxta obſtructum lapidem corporibus.Colici uero parumper quidem uidentur mitiores redditi: paulo poſt uero uehementius intenduntur eis dolores,diffuſis uidelicet per adhibitarum fomentationum calorem humoribus,generatisq́ flatibus,qui plurimam mali productionem operãtur. *Stupefacientia nociua* *Coli & renũ affectus dinotio* *Vrinæ nephriticorum* *Stercora colicorum*

Quomodo igitur oportet dolores ex frigidis in inteſtinis humoribus obortos curare, ita ut neq; uehementibus irrigationibus, neque cataplaſmatis calefiant? A calefacientibus enim diffunduntur & inflantur omnes frigidi ac craſsi humores, qui inteſtina diſtendendo augent dolores. Conuenit itaque ipſos diſſecare & concoquere citra uehementem calorem, & per minime inflantium uſum. In exacerbationibus igitur conſimilis colicorum cura fieri debet, qualis ad uoluuloſos eſt prædicta, irrigationes uidelicet ex oleo rutaceo & ſicyonio & anethino: inediæq; & fomenta ac cataplaſmata, infuſa item & glandium admotiones, illitionéſque ſedis. Vomitus uero ante cœnam, ſi quis facile uomat, præ omnibus auxiliatur. Vbi uero malum ipſum producitur ad plures horas, inſeſsio in ſolium ex oleo repletum adſumenda eſt: aut ſi hoc fieri non poteſt, ex aqua & oleo repleatur, in quibus althea, pulegium, ac lauri folia, ſimiliaq; ſint decocta. Fomentum uero ſiue uaporarium adhibeatur ex furfuribus & milio, & cataplaſmata quoq; ad uoluuloſos prædicta. Poſt horas uero ſeptem purgatio ex hiera Archigenis ſuſcipiatur. Licebit tamen & non purgare, uerum ab acrium ciborum eſu inchoare. Quando uero allium ipſum omnium minime inflat, niſi febris adſit, confidenter ipſum afferemus. Sitis autem ſequitur acrium rerum comeſtionem. Præalleuetur itaq; præcedente uictu æger, ubi ad acrium rerum eſum procedere uolet: aquæq; potu utatur. Flatu autem uentoſo infeſtante, egregium remedium cucurbita ſæpius affixa, cum largiore flamma exiſtit: ut incantationi ſimilem effectum præſtare uideatur, & in quacunq; corporis parte apponatur, confeſtim à dolore liberare, ac perfecte ſanare cognoſcatur. Quod ſi humor quoque unà cum flatu adfuerit, e ueſtigio quidem à dolore leuantur: mox uero rurſus redeunt dolores, maxime ubi quippiam peccati circa diætam fuerit admiſſum: aut ſi plus quàm oportuit, calefecerint ipſa membra. Maximum autem ſignum & hoc tibi fuerit ad affectionis cognitionem. Ne calefacito itaque manifeſte, ſed diæta attenuatoria utaris. Oportet autem & ante infuſorum uſum, cucurbitam dolentibus locis adhibere: indeq; oleo rutaceo, & huiuſmodi cunctis infuſis uti. Multi uero accepto clyſtere uehementer dolent, & uitreo humore excreto ſtatim liberantur. Febre autem ut plurimum carent, ſitiq; in totum non infeſtantur. Naſcuntur & in colo lapides, ſed raro: quare oportet eos urinam cientibus, & ſtomacho gratis uti, ſanitatiſq; tempore etiam uenam ſecare, & catapotijs ex aloe gratia præſeruandi uti. Quandoquidem autem colum ipſum in quibuſdam, debilitatum ex leui occaſione, & per interualla quædam dolores inferre conſueuit: melius utique fuerit exquiſitiore diæta uti, & curam quoque adfectioni conuenientem ſubornare. Qua de cauſſa ubi à ſomno ſurrexerit æger, uentrem exonerare tentet: deinde ad deambulationem procedat. Deambulet autem & hyemis tempore, niſi frigidior ſit aer, aut ipſius debilitas hoc non permittat idq;

Calefacientia quõ noceant

Allium inter acres cibos minime inflat

Vitreus colicorum humor

Lapides in colo

idq́ faciat in loco ſub dio, aeri expoſito, & patenti: primum quidem lentius, poſt uero concitatius. Quieſcatq́ ubi crura incaluerint fuerintq́ delaſſata. Deinde domum reuerſus bibat aliquod pharmacum affectioni cōueniens, modiceq́ quieſcat: & ubi quotidianæ alicui ac conſuetæ actioni uacauerit, per horam equo uehatur, aſsidue ei inſidendo: quod ſi facere non poſsit, in curru: ſi aūt imbecillior ſit, per nauigium. Iacens enim uectari poterit, quum omne corpus unà cum nauigio commoueatur. Poſt uero ubi moleſtiam ex uectatione obortam modica deambulatiuncula excluſerit, leniter exclamet, aut concinne cū uociferatione procedendo legat: deinde rurſus modice quieſcens ad inunctionem ac fricationem exuatur. Exercitatione itaq; facta, & cura admota cibum accipiat circa ſextam horam, ut & ad cœnam ſufficiens interſtitium fiat. partiatur autem cibos, maioremq́ eorum partem in cœna aſſumat. Vtiliſsima enim colicis ciborum partitio exiſtit: præpotato igitur abſinthite uino, panem in clibano coctum recentem probe apparatum accipiat cum oliuis colymbadibus muria cōditis, aut paucis uuæ penſilis acinis, aut ficis uiridibus tribus aut quatuor: deinde à potu, niſi ualde urgeatur, abſtineat. Si uero ſiticuloſus ſit, modico potu uehemētię ſitis medeatur: otioq́ & iucunda animi uoluptate fruatur. Deinde per circuitum affectione repetente, deambulet: ciboq́ probe diſpoſito, ad cœnam accedat. In cœna ſi ſiticuloſus ſit, modicum præbibat, & poſt paruum interſtitium cœnet: ex uarijs quidem pauca, & cōmoditatibus abunde referta. Potus medium cibum non dirimat, ſed poſt ipſum reſeruetur. qui ſufficit etiam potus exhibeatur. multa enim potatio incōueniens affectioni exiſtit. Non longo deinde à cœna interuallo facto, ad ſomnum diuertat: & ſi quidem noctu ſitis urgeat, ei parce medeatur, aqua paulatim abſorpta. Atq; de quotidiana quidem diætæ ordinatione hactenus. Cæterum paucis ſubnectam etiam commodos adfectioni cibos, potionesq́; & pharmaca. In uniuerſum igitur omnia quæ colicis exhibentur attenuatoriæ ſint diætæ. Panis itaque neq; ſit aridus neq; calidus, in clibano coctus, aut ſi is nō adſit, in furno. Olera autem cruda quidem non ſunt danda, cocta uero conueniunt cichorium, intubum, rarius autem cauliculi lactucæ, cucurbita in calido cinere aſſata, cocta enim ſtomachum lædit, malua cocta: uerum nihil horum abſq; pane exhibēdum. Dandæ etiam colymbades oliuæ cum aceto mulſo ac ruta præparatæ. Ab alijs uero abſtinendum. Legumina omnia per ſe quidem affectioni incommoda ſunt. Verum uarietatis gratia aliquantum adſumatur lenticula cum beta colliquata, oprimeq́ contrita, aut cum ptiſana: aut faba cum ptiſana diligenter ſubacta. Cæterum rarum leguminum uſum probo, ptiſana excepta: commoda enim hæc eſt, lapatho cum ea colliquato. Conuenit etiam ſalſamentum piſcium petroſis locis degentium: itemq́ limaria non inueterata, muria condita. Piper etiam & ruta cum aceto mulſo exhibeantur. Ex carnibus conueniunt in primis uolucrium, ſecundo loco piſcium numerantur, tertium ordinem

Diæta colicis apta

Clibanus Græce: Latine [illegible]

dinem terreſtrium carnes habent. In unoquoque genere omnia inconſueta reprobanda. Inter ea uero quæ pro conſuetudine in cibum noſtrum accipimus, uitanda ſunt dura, ſiue natura, ſiue ætate talia exiſtant: item quæ neruoſam ac fibris refertam habent carnem, graueolētiaq́ ac fœtida, & quæ aliàs mali ſunt ſucci, aut grauioris qualitatis, & pinguia, atq; ea etiam quæ omnino macra ſunt & infirma, & quæcunq; præ humiditatis multitudine diffluunt.

Piſcium quorundam utilitas & inutilitas

Quapropter ex piſcibus, hi qui in fluminibus & ſtagnis degunt uitandi ſunt. Ex marinis autem, qui in petris degūt, his qui intra pelagi profundum uerſantur ſunt præferendi. Qui tamen in profundo maris degunt, littoreis præſtant: & littorei rurſum, potiores ſunt his qui in marinis paludibus nutriuntur, etiamq́ his qui in magnarum urbium ſtagnis uictum quærunt. Eligendi autem ſunt maxime lupi & aſelli mediocri magnitudine: ſcari autem & turdi ac gobij tenerrimi quidem ſunt, & facillime ſecedunt: alimentum autem plurimum, roburq́ corpori addunt. Scaros autem hic non magnos intelligere oportet. Mulli autem & ſcorpij & paſſeres, nutrimēti quidem ac roboris gratia omnium gratiſsimi exiſtūt: grauiorem autem omnem habitum reddunt, ut ob eam cauſſam frequentiorem eorum uſum uitare oporteat. Murenas autem & loligines, ſepiasq́ & polypodas, omniaq́ ſimpliciter mollia, ut quæ difficulter concoquantur, inflationes pariant, noxios humores generent, cenſeo reprobanda. Ex his uero quæ teſta teguntur, ſquilla omnium minime noxia exiſtit: cācer turbationem inducit: gammaro autem ſiue aſtaco pro uoluptate fruatur. Ex oſtreorum porrò genere, purpuræ, & buccina reliquis præferenda: deinde pelorides præſtant: poſtea herinacei recentes: deinde quæ proprie oſtrea appellantur: reliqua uero relinquenda.

Carnium item

Ex uolucrium genere, gallinæ omnibus præſtantiores. ſint autem altiles, deinde perdices, & palumbi, debilis nutrimenti gratia exhibendi, turturesq́ altiles & columbæ. Fugienda omnia uolucrium genera, quæ in aquis degūt, tanquam graueolentia, & quæ ſuperfluitatibus multis abundent. Ex quadrupedum animantium genere præſtant carnes ſuillæ, tum concoctionis & alimenti roborisq́, quod inde corpori accedit, gratia, tum quod facile ſecernantur. ſecundo loco hœdinæ habendæ: reliquæ uero domeſticæ fugiendę. Ex ſylueſtribus & feris paucæ, uarietatis tantum gratia dentur. Omnes autem carnes quas exhibere uelis, ad duas horas promptas & paratas habere oportet, in hyeme præſertim, ut friabiles reddantur: ex aqua etiam omnes coquantur. quæ enim in ſartagine fricta ſunt, prout ſunt uires uitentur. Cauendum etiam à uiſceribus omnibus. ſunt enim frigida, & turbationem mouent: difficulter concoquuntur: grauiaq́ ſunt, & ſanioſa, ac fœtida: nimiasq́ humectationes ac nauſeas producunt: maxime tamen omnium cerebrum. Pulmo ſanè hœdinus bis aſſatus, ac in cibo acceptus ſuperabūdans alimentum ſubtrahere uidetur. Qui uero cum lacte replent, deindeq́ coquunt, aut aſſant, uoluptatis gratia non utilitatis reſpectu id faciunt; multoq́ magis qui

qui eum fruſtatim conciſum in ſartagine torrent. Sale conditi arietis pulmo maxime uetuſti, difficulter & grauiter à uentre exuperatur. Cochleæ autem terreſtres ſucculentæ in cibo ſumptæ, obluctari & ſeſe opponere colicæ affectioni uidentur. In liquamentis & condimentis conueniunt cuminum, mēta, ruta, ſiſon, fœniculum, origanum, ammium, thymum, piper, zingiber, daucus, ſuccus ſilphij, acetū, mel, garum, uinum. Pyretrum uero & liguſticū, ac helenium, ſimiliacq; magis medicamentaria ui prædita ſunt: & ob id in quotidiano uſu ac diæta uitanda. In uniuerſum autem, ut ſummatim dicam, unius coniectationem facere oportet, ut ſcilicet accepti cibi optime concoquantur. Particulatim uero, ut ne ſiccitas excrementa apprehendat, neq; fatigetur uenter in multis cibis conficiendis: ne uenter ciborum qualitatibus obluctetur, ueluti ſi ægre eas conficiat, & nimiam humectationem ei inferant, ne noxij humores generentur, neq; in uentre, neq; in uniuerſo corpore. Omnia enim inutilia recrementa ex leui occaſione ad affectum ac infirmū membrum detruduntur. Quare uitare conuenit omnia dulciaria & placentas: plurima etiam ex bellarijs ac fructibus: iucunditatis tamen & gratificādi ſtomacho gratia, uua alba dulcis præ ariditate corrugata cum pane præbeatur: ficusq; maturæ cuticula auulſa: uua etiam acinis exemptis. Reliqua uero omnino ſunt fugienda. Vinum ſit ſubadſtringens, album, tenue, pellucidū, mediocri ætate, temperatura dilutiore, modiceq; bibatur. Quod ſi ſitis à cibo accedat, aqua calida præbeatur. Infenſiſsima enim ipſis frigida exiſtit. Dulces autem prælibationes ex uino & melle apparatæ, propomata Græcis appellatæ, omnes deuitandæ. Atq; hoc ſanè modo ea quæ ad colicorum diætam pertinent, dijudicantur.

Liquamenta & cōdimēta

Affectū membrū omnibus recrementis expoſitum

Propomata

Colicum remedium ex ſtœchade, nephriticis commodum.

Hoc omnes ueteres interiorum membrorum affectiones curauimus. Datur autem ex ordine diebus XXX, & perfecte ab omnibus affectionibus liberat. Stœchadis drach. XVIII, radicis panacis drach. V, agarici drach. II, cinamomi, myrrhæ, ſeminis braſsicæ ſylueſtris, iridis, mandragoræ, hyoſcyami albi ſeminis, coſti, nardi cretici quod phu appellant, ſpicæ nardi, piperis, opij, cuiuſq; drach. XII. (Accipio autem piper longum) mei drach. XVIII, ſeminis cicutæ drach. XXIIII, dauci drach. VIII. Contuſa excipe melle deſpumato, ac exhibe robuſtis ſcrupulos II. reliquis, obolos III. febre carentibus, ex uino mulſo: febrientibus, ex aqua. Infuſum quocq; nucis ponticæ magnitudine cum oleo in quo fœnum græcum & ruta cocta ſunt, colicorum dolores ſedat.

Pharmaca ad colicos. Caput XXXI

CONuenientiſsimum ad colicos pharmacum uinum abſinthites exiſtit, ſi prælibatione à balneo aut exercitio opus habent: eſtq; etiam non ſitientibus ualde commodum, ſi laxiore apprehendente aluo, cyathi temperati menſura ante aridorum ciborum comeſtionem accipiatur. Apparatur

autem uinum abſinthites,& pro occaſione,uirgis recentis & pleni abſinthij, ad quindecim dies ac noctes, in amphora una uini tenuis & adſtringentis mediocriter uetuſti maceratis: menſura autem uirgarum ſit ſextariorum trium. Decoctum etiam herbæ ipſius,ubi ſemel tantum ebullierit, pari modo ad uinum quod aliàs pro conſuetudine bibunt, admixtum,utiliter à balneo ac exercitio præbetur. Melius autem eſt quod ubi otium ſit ſic præparatur. Selibra abſinthij in amphoram uini optimi recentis,quod muſtum appellamus,conijcitur,oblinitur,in eaq́; permittitur,donec muſtum ceſſauerit feruere:deinde abſinthium quidem abijcitur: uinum uero reponitur ac inueteraſcit.

Amphora ſextarios XLVIII habet

Habet autē omnino amphora ſextarios octo & quadraginta. Vinum abſinthites aluum corroborat potēter,& quicquid lubricum inferne in aluo ac inteſtinis hæret,citra animaduerſionem detergit: bilis generationem præpedit: flatusq́;,alios quidem depellit, alios uero auertit: quodamq́; modo ſpiritum diſpenſationi præfectum defecat. Aloe etiam optima trium drachmarum pondere deuorata aptiſsima eſt, ubi non pro ratione ciborum egeſtio excrementorum fiat. Quemadmodum autem optima aloe etiam ſola ſanitati reſtituere poteſt:ita uitioſa medicamentaria ſuperfluitate uentrē replet. Intercidētes uero obiter inflationes ſylueſtre cuminum,quod & æthiopicum appellant:cochlearij menſura ex aquæ calidæ cyathis duobus aut tribus potatum diſſoluit:aut ſiſon ſimili modo:aut rutę ramuli in aqua ipſa feruefacti. Caſtorium etiam aſsidue potatum totius affectionis apparatū demolitur, omnibusq́; medicamentis præſtare repertum eſt:datur eius drachma una in tribus cyathis optimæ aquæ mulſæ.

Lupi ſtercus

Lupi autem ſtercus maxime album ex aqua,aut uino albo & tenui ſumme colicis auxiliatur, inquit Galenus: non ſolum in acceſsionibus & irritationibus, ſed tempore etiam interualli. Aut enim perfecte morbum ſedat,aut ita præparat, ut ad tempus aliquanto mitius adfligat. Melius autem ſtercus cenſetur, quod non in terram delapſum reperimus,uerum in fruticem aut herbam excretum. Oſſa quoq; in ipſo ſtercore inueniuntur,quę ipſius animalis concoctionem effugerunt, quæ ſi trita bibantur,magnopere colicis auxiliantur:quare repurgatiora exhibenda ſunt cum ſale ac modico pipere mixta, aut alio quopiam ad commendationem odoris. Mirum in modum etiam manifeſte colicos iuuat, inſtar amuleti alligatū ilijs ægroti idem lupi ſtercus: oportet autem filum quo amuletum colligatur ex oue à lupo diſcerpta ſumere,cum ſtercoreq́; ipſo in pelle ceruina excepto,ac filo colligato,ilia præcingere. Si uero non ſuppetet lana ex ouicula à lupo diſcerpta, ligamentum ex ceruina itidem pelle accipere oportet.

Corydi ſiue galeritæ uſus

Corydus item paſſerculus, qui & corydalus,hoc eſt galerita, appellatur,ſimplici iure coctus, aſsidueq́; una cum iure acceptus, ſummopere colicis prodeſt. Vtilitatem enim ex eo expertus ſum,inquit Galenus.

Paſſeres, pyrgitæ, & troglitæ

Cæterum paſſerculis, quos pyrgitas à turribus,& troglitas ab antris & cauernis appellant, ſimilis eſt,qui ſanè circa urbium muros uerſantur ac deguntur: uerum

rum his maior eſt corydalus ipſe: habetq́ in capite ueluti criſtam ſiue galeam ex pennis ſponte naturæ enatam,& circa uias reperitur hyemis præſertim tempore. Aliud. Talum ſuillum uſtum & tritum,totum ex aqua bibendum præbe. Aliud. Thymi cacumina in aqua ad tertias decoquito,& ad percolatum decoctum mel deſpumatum adijcito, bibendumq́ præbeto. Aliud. Radices uerbenacæ rectæ tenuiter conciſas in aqua ad tertias decoquito, ieiuniſq́ per quinq́ horas bibendum decoctum hoc præbeto:& colicis medeberis. Vtere,eſt enim experimento cognitum.

Aliud.Hoc itidem experimento conſtat,eoq́ ipſe liberatus ſum. Mentam uiridem aliquandiu decoquito, decoctumq́ bibendum ad dies tres exhibeto,& nunquam dolore adficietur. Cauendum autem ne olla in qua mentam decoquis per tres dies terram contingat. Remedium uero hoc eiuſmodi eſt,ut præſentem opem ferat:eſtq́ multo uſu cognitum. Lauri etiam teneriora uirgulta areſacta comedenda præbe per tres dies,quibus mentæ decoctum potant. Aliud mirabile. Marrubium in uino mulſo decoctum bibendum præbe. Liberabiturq́ æger à dolore,neque unquam poſtea incidet in affectionem. Aliud. Rhamni folia uiridia trita in paſtillos informa,& exſicca: drachmamq́ unam inde exhibe febre carentibus,cum uino:febrientibus uero cum hydromelite. Facit & ad uoluuloſos, omnemq́ dolorem flatuoſum miro modo. Per ructus enim ac flatus exoluti à malo,ſani fiunt. Aliud. Rhamni ſuccum poculi mediocris menſura, tantundemq́ paſsi cretici miſceto: dumq́ in ſolium in balneo deſcendit bibendum præbeto: plurimumq́ tolerare id iubeto. In frigidæ autem aquæ ſolium nequaquam conſcendat. Experimento cognitum eſt. Ex apparatis uero pharmacis hocce nobis familiare eſt,inquit Archigenes. Caſtorium & ammium tenuiſsime trita duorum cochlearium menſura præbe ex aqua mulſa. Secundum uero locum hoc habet. Caſtorei drachmas tres, ammij, ſeminis apij, fœniculi,cuiuſque drachmam unam, exhibe eo modo quo præcedens. Aliquando autem pro apio panacis radicem adijciens præbeo,aſſequorq́ rite quod uolo. Præſtabile eſt & hoc. Aniſi, caſtorij, æquales partes miſceto, indeq́ drachmam unam ex uino mulſo exhibeto. Aliud. Gladiolum una cum radice exſiccatam,contuſam, & cribratam cum piperis granis undecim bibendam præbe, diuturno malo hoc medetur. Cæterum duo efficaciſsima ex multis omnino coli pharmacis uſus approbatione præſtantia, inquit Archigenes, unicuiq́ communicabo. Sagapeni, piperis, galbani, pyretri, croci, ſpondylij, myrrhæ, cuiuſque drachmam unam, radicis panacis drachmas octo, excipe melle, & ad cerati craſsitudinem redige. Vbi uero uſus expetat, manipulum unum chamæleuces aut chamæpityos in uino optimo,leui,anniculo heminarum quindecim menſura,uſque ad tertias decoque. In hemina deinde decocti una, ex pharmaco ad fabæ magnitudinem diſſolue; idq́ ſemel

Superſtitioſum

Duo præſtantiſsima ad colicos remedia

primo menſe bibendum præbe: ſecundo deinde menſe bis: & tertio ter: atq; hoc modo uſquequo quinquies exhibueris, ſecundum menſes auctione facta procedes: niſi alui ramenta inde ſuccedant. ea enim leniter detrahere hoc pharmacum conſueuit.

Alterum uero ad diſſoluendas acceſsiones, ualde efficax exiſtit. Myrrhæ ſtactæ, opopanacis, ſucci cyrenaici, croci, pyretri, galbani, ſagapeni, cuiuſq; drach. VIII, olei picini drach. I, mellis deſpumati quantum ſuffecerit, ut ad cerati ſpiſsitudinem redigatur. Ex hoc pharmaco drachma una, in tribus cyathis paſsi cretici diluti calidi liquefacta exhibetur. Neque uereor hæc etiam in acceſsionibus, niſi ex cruditate laboret æger, præbere, atque etiam in interſtitijs per aliquas horas ex his affectionē expugnare, ualdeq; mihi ex ſententia res procedit. Theriace porrò Andromachi ex uiperis conſtans interualli tempore aſsidue accepta, prohibuit ne facile ab acceſsionis irritatione rurſus impeterentur.

Antidotus zopyrios appellata, præſens auxilium in debilibus doloribus exiſtit: facit ad colicos & alui inflationes, & incipientes aquæ inter cutem ſuffuſiones, maxime eam quæ tympanites appellatur: ualet etiam ad iocineris affectiones: prodeſtq; his qui uenenum hauſerunt. Myrrhæ troglodyticæ drach. V, ſpicæ nardi drach. V, croci drach. IIII, floris iunci odorati drach. quatuor & dimidiam, caſsiæ drach. IIII, cinamomi drachmas III, thuris drach. I, piperis albi ſeſquidrachmam, coſti drach. I. Excipe melle deſpumato, ac nucis ponticæ magnitudine præbe ex uini mulſi, aut paſsi ueteris cyathis duobus, aut ex aqua. Exhibeatur etiam in colica diuturna, habita tamen prius corporis cura, paululum ante horam cibi ſumendi, ad dies ex ordine quindecim: deinde ubi ab eius exhibitione per quinque dies quieueris, rurſus exhibe ad dies decem: iterumq; poſt multorū dierum intercapedinem, parum prębe, donec ea amplius opus non habeat æger. At qui propria ſua efficacia corpus ſe melius repræſentaturum promittit, tum carne, tum colore, tum ſenſu, tum firmitate. Cæterum præter opinionem colicis conueniens antidotus eſt, quæ pæonia appellatur. In ipſis enim uehementibus acceſsionum irritationibus ante ſomnum exhibita compeſcuit dolores, ſomnumq; dulcem ſimul produxit, ac morbum diſſoluit. Quidam etiam ipſam cum oleo infundentes ſcopum attigerunt. Deſcripta autem habetur in tertiodecimo de theriacis ſermone huius uidelicet tractatus: quare ea ipſa cenſeo confidenter eſſe utendum.

Antidoti pæoniæ uſus

Aliud ualde bonum oxyporium, cito penetrans,
tum colicis, tum inflatis commodum.

Cumini trientem, piperis albi, cacuminum thymi, foliorum rutæ, nitri, ſingulorum unc. I. contere cum aceto, ac redige in paſtillos pondere unius aut duarum drachmarum. Exhibe iuxta cuiuſq; uires cum aqua calida.

Aliud. Siſonis, caſsiæ, foliorum lauri in umbra exiccatorum, ſingu-

lorum

lorum drach. VIII, petroſelini drach. IIII, ſpumæ nitri albæ drach. V, excipe melle, ac utere. Aut cochleare eius ſicci ex aqua mulſa, in qua ruta decocta eſt, præbe. Aliud. Cumini ſylueſtris cochlearia III, ſeminis coriandri, fœniculi, aniſi, apij, ſeminis rutæ, cuiuſq; cochleare I, piperis grana IX, uini ſextarium I. Hæc tenuiſsime contrita uino permiſce, & quotidie cyathum unum bibendum cum aquæ cyathis tribus præbe. A potu autem æger deambulet, & probe concoctionem iuuabit. Poteris & ipſum uinum calefactum præbere.

Aliud Aſclepiadæ, quod ab omni affectione penitus liberat.

Corticis ſalicis uiridis drach. V, zingiberis drach. IIII, piperis drach. II, palmas paſſas tres, rutæ uiridis ramulos V, aquæ pluuialis ſextarios III. Omnia ſimul ad tertias decoquito, atq; ad horas ſiue dies tres pro qualibet uice cyathos duos exhibeto: & poſt triginta dierum ſpatium idem rurſus facito. quo per anni ſpatium unius, triginta & ſex potiones contingant. Hoc enim pharmacum potatum hoc modo totam affectionem aufert. Aliud.

Cornu cerui recens enati adhuc capillis obſiti, tenerrimiq; ac uſti, cochlearia maioris modi III, piperis albi grana IX. myrrhæ parum quid, ad commendãdum odorem. Contere omnia, eisq; cochlearum terreſtrium magnarum unà cum teſtis ſuis, quantum uiſum fuerit adijce: omniaq; ſimul trita, & uino falerno mari mixto trium cyathorum mẽſura permixta, & ad mites prunas in uaſe fictili calefacta, ac ſedulo ne quid in fundo reſideat, agitata, præbe bibenda, ita ut nihil reliqui maneat: atq; id maxime tempore acceſsionis, & ieiuno adhuc ægro fiat. Deinde uero cibum qui facile conficitur præbe, atque hoc ex ordine ad dies tres exhibe. His uero qui cochleas ſumere non poſſunt, reliqua præbe ſicca cum uino.

Potio ad colicos, quæ etiam inflatis, & difficulter concoquentibus, uoluuloſisq; eſt accommodata.

Abſinthij, pulegij, piperis albi, cumini ſylueſtris, baccarum lauri decorticatarum, omnium æquales partes exiccatas ac tritas, cochlearij menſura præbe ex aqua calida. Vtereq; eo confidenter.

Aliud colicum remedium per experientiam receptum.

Baccas lauri X, piperis grana VII, opopanaca magnitudine ciceris. conijce in aquæ cyathos III. totumq; ſimul feruefactum bibendum præbe, quieſcatq; inde æger, & perfecte ſanitati reſtituetur. Oportet autem, inquit Galenus, ad uiros maſculi, ad fœminas muliebris ſexus herinacei internam membranam accipere, exiccareq; ac contundere: eiusq; partes tres prædictis admiſcere. *Herinacei maſculi & fœminæ uſus* Aliud, ad colicos præclarum.

Colocynthida maximam non ſolum ferro perforatam, ſed & ſemine eiecto euacuatã, ita tamen ut id quod inſtar tomẽti in ea eſt relinquas, uino ueteri dulci quantũ eius capere poteſt exple, eamq; per noctem integram repone: mane uero uinum ipſum per panniculum diligenter exprime, ac percola, ut nihil

nihil ex medulla eius in ipſo potu reſiduum maneat:uinumq́ꝫ ipſum calefa-ctum bibendum præbe,quo facto æger deambulet & liberabitur.

De antidotis dolorem leuantibus,infuſiſq́ꝫ colicis accommodatis: Galeni. Cap. XXXII

PHarmacis dolorem leuantibus,medici uti conſueuerũt,ubi magnus adeſt dolor,aut uigiliæ, aut ne ob uiolentam tuſsim lancinentur ægri , uelut in ſanguinis reiectatione,& deſtillationibus à capite contingere ſolet. Verum in illis mediocria exhibere ſolemus : quales ſunt ex ſeminibus conſtantes tuſsi accommodatæ facultates, quæ & ipſæ omnino aliquid ex ſoporem inducentibus pharmacis admixtũ habent:uerum modicum id eſt inter multa adeo ſemina,quæ & boni odoris ſunt,tenuiumq́ꝫ partiũ, & urinam cient: cuminum dico,daucumq́ꝫ & aniſum, & quæ his ſimilia exiſtunt. Cæterum quæ ad colicos apparãtur pharmaca dolorem leuantia eiuſdem quidem generis cum illis ſunt,uerum longe maiori facultate prædita,atque id ob ma-

Opij facultas gnitudinem in eis doloris.Opium igitur fortiſsimum eſt ſtupefactiuũ : ammiſcere autem ei oportet, ea quæ aut doloroſam affectionem concoquere poſſunt,aut humores ab ipſo factos diſcutere,aut ſecare & attenuare,aut ſecundum totam ipſorum ſubſtantiam permutare. Scopus enim nobis in his eſt,primum quidem ut ſenſum ſtupidum reddamus , deinde ut nihil in poſterum ex ſtupefactiuo pharmaco relinquamus, quod membro nocumentum inferre poſsit. Amplius autem ut,quod maximum eſt, affectioni opitulemur. Ad hæc itaqꝫ reſpectu habito, uidetur mihi debitò modo & iuxta rationem,propoſitum componere pharmacũ : ex hyoſcyami quidem & opij permixtione,quicunqꝫ altiorem ſomnum ac ſoporem, ſenſitiuæq́ꝫ facultatis ſtuporem inducere uelit:quo uero citius digeratur , omnẽq́ꝫ profunditatem affectorũ corporũ penetret,calefacientia ammiſcere oportet, piper uidelicet ac euphorbiũ & pyretrũ,quæ nociuos humores diſcutere poſſunt, & repurgare uiſcoſos,ſecareq́ꝫ craſſos:& flatus uentoſos attenuare, concòquereq́ꝫ & euacuare. Neqꝫ uero parum concoctoriæ facultatis frigidorũ præſertim humorum in indica nardo exiſtit:quemadmodũ autem ex aromaticis nardum coniecit Philo : ſic & hi qui ei ſucceſſerunt,alij aliud adiecerunt, florem iunci

Croci uſus odorati,caſsiam,amomum,ac coſtum. Quemadmodum autem rurſus crocum conijcit Philo cõcoctorium pharmacum ad humorem & affectionem cruda:ita alij myrrhamq́ꝫ & caſtoriũ ammiſcuerunt:plurimiq́ꝫ ex ipſis,neqꝫ id male,etiã familiaria nobis ſemina,apij uidelicet & cumini,aniſiq́ꝫ,ac dauci & petroſelini,& quæcunqꝫ eius generis exiſtunt,adiecerunt. quo uidelicet amarorum pharmacorum iniucunditatem lenirent,ad digeſtionemq́ꝫ & urinæ expulſionem totum pharmacum impellerent atqꝫ inhortarentur. Si uero uaporum aut humorum craſsitudinem attenuare oporteat,& hoc ipſum per ea contingit. Prima itaqꝫ,ut apparet,ex omnibus uetuſtioribus præclara Philonis antidotus exiſtit,de qua ipſe hæc ſcribit.

Philonis

Philonis antidotus. Philonis Tarſenſis medici magnum mortalibus inuentum ad multarum affectionum dolores,ſiue colum quis doleat ſemel datum,ſiue iecur,ſiue etiam urinæ difficultas, aut calcularis morbus,aut orthopnœa,aut tabes inſeſtet.Sanat & cõuulſionem & pleuritidem, ac ſanguinis reiectationem,aduerſusq́ mortem ſe opponit,omnes uiſcerum dolores ſedat, tuſsimq́ & ſuffocationem, ſingultumq́ & deſtillationem. Hanc etiam Andromachus in ſuos cõmentarios retulit,hoc modo de ea ſcribens. Colica antidotus admirabilis,qua utor & ad uoluulosos, & ad eos qui ſtercora per uomitum reijciunt in maximis doloribus:datur magnitudine fabæ ex cyathis tribus aut quatuor aquæ frigidæ. Compoſitio autem hoc modo habet. Piperis albi drach.XL,opij drach.XX, croci drach.X, ſeminis hyoſcyami albi drach.XL,ſpicæ nardi,euphorbij,pyretri,cuiuſq́ drach.II. excipe melle cocto,ac utere.

Commentarij Andromachi

Alia antidotus colica,Nicoſtrati iſotheos appellata, duobus talentis empta,faciens ad ſtomachicos qui cibum continere non poſſunt, oculorum affectiones, totoq́ corpore uexatos, & dolores uuluæ, ex hydromelite in quo ruta ſit incocta. Croci ſeſquidrachmam,myrrhæ drach. II, ſpicæ nardi drach.II,coſti,piperis albi,piperis longi,galbani,cuiuſq́ drach.I,cinamomi,ſucci mandragoræ,caſtorij,cuiuſq́ drach. II, ſeminis dauci ſeſquidrachmam,alij drachmas tres & dimidiam eius conijciunt,opobalſami drachmas IIII, ſagapeni drach. III,caſsiæ drach. IIII.excipe melle deſpumato,& fabæ magnitudine præbe.

Quæ colicis infundantur,& per anum ſubdantur. Cap. XXXIII

HVius generis ſunt etiam,quæ ſedi applicantur,quæq́ ad leuãdum dolorem per anum,tum ſubduntur,tum infunduntur.Opium itaq́ ex genere eorum eſt,quæ fortiter ſenſum ſtupidum reddunt,ac ſomnum ſoporiferum inducũt.Atq́ hæc facit tum per ſe ſolum,tum cum pari caſtorio in ſapa aut oleo rutaceo imbutum,tomẽtoq́ exceptum,& ano inditum. Miſcere enim hæc pharmaca oportet quopiam uires ipſius opij mitigãte,nocumentumq́ quod inde membris infertur impediente,ampliusq́ affectionem iuuante. Aliud,quod ſubditur colicis,ad dolorem leuandum. Caſtorij,croci,opij,myrrhæ,ſtyracis, æquales partes in collyria longa redige cum aqua,& utere. Infuſum ad colicos mirabile. Cedriæ quadrantem,picis liquidæ ſemiſſem,caſtorij ſeſquiunciam,opij ſeſquiunciam,piperis grana LX. unito cum digito medio,uel eo qui index appellatur,uſq́ ad primam flexuram uncto,& ſimul cum olei rutacei cyatho I inquinato,ammixtaq́ butyri unc.I,terebinthinæ ſeſquiuncia, tepefactũ per fiſtulam ampliorem infundito:ſubſidet enim & dehiſcit, ac ab unione diſcedit. Aliud infuſum,quod ante ſomnum acceptum,ſomnum conciliat, dolorem lenit,concoctionemq́ probe iuuat. Succi abſinthij drachmas IIII,opij drach. IIII,aloes drach. XII,picis liquidæ unc. I,cedriæ unc.I,

Glandes dolorem leuantes

Collyria ani, quæ & glandes

myrrhæ unc. I, centaureæ drach. IIII, caſtorij drach. X, coſti drach. VI, maſtiches unc. I, foliorum rutæ unc. I, ſtyracis unc. I, mellis & terebinthinæ liquidę quantum ad coactionem ſufficit, quo ad mellis craſsitudinem redigatur. Vſu uero expetẽte ex pharmaco hoc drachmas plus minus quatuor, iuxta ægri uires ac ætatem, in diplomate cum oleo cyprino, gleucino, anethino, telino, in quibus cuminum contuſum coctum eſt diſſolue, modicumq́ butyrum ammiſce. Et ubi aluum per clyſterem ſtercoris eductiuum prius euacuaueris: deindeq́ laueris, & cibũ exhibueris: ac caput ex anethino aut omphacino illeueris, ante ſomnum infunde. Vtere. experimento enim conſtat.

Aliud, quod inferne infunditur, quo ego uſus magnum nomen aſſequutus ſum.

Caſtorij drac. IIII, croci ſextantem, alij tamen drach. II tantum habent, opij trientem, myrrhæ drach. IIII, ſucci rutæ drach. II, nitri rubri drac. II, quidam uero pro nitro ſpicam nardi ſcribunt. excipe melle deſpumato cocto. Vſus uero tempore nucis auellanæ paruæ magnitudine, aut fabæ tantum accipe, ac in uini menſura una diſſolue, affuſaq́ olei rutacei menſura una, ut uidelicet duæ menſuræ ſint in totum: permiſce, ac præloto ægro, ante ſomnum infunde. Cæterum præſcriptas ad dolorem leuandum antidotos & infuſiones uitare oportet, ne in nimis aſsiduũ uſum conuertamus: ſedant enim confeſtim dolores, cauſſas uero intus reſeruãt: & aut paulo poſt animi deliquiũ inferunt, & mortem, aut diuturnas & indiſſolubiles affectiones reddunt.

Antidoti dolorem leuãtes itemq́; infuſiones, nociuæ

Aliud infuſum mirabile. Butyri quincuncem, adipis anſerini, adipis gallinacei, medullæ ceruinæ, terebinthinæ, cuiuſq; ſextantem, adipis urſini unc. I, cumini, foliorum rutæ, caſtorij, cuiuſq; quadrantem, euphorbij recentis drach. VI, opobalſami ſeptuncem, nardi celticę trientem, unguenti nardini libras II, olei rutacei ſextarios IIII. Vtere hoc ipſo in uehementibus doloribus: euacuatione tamen prius per clyſterem facta, & poſt horæ ſpatium menſuram unam mediocris poculi tepefactam infunde, quieſcereq́; iube, ac aliquandiu pharmacum retinere: atq; ita diuinam eius uidebis facultatem.

Aliud infuſum, quod etiam cauſſas euacuat, ac dolorem leuat: facit & ad diuturnam renum affectionem, & ad calculoſos, eosq́ qui inuoluntarie urinam eijciunt.

Allij capita magna tria, rutæ uiridis manipulares faſciculos duos, olei dulcis libras IIII. Allia decorticato, & cum ruta ac oleo donec torreſiant coquito, atq; id ad prunas fumum non emittentes facito, ac deinde percolato, ad oleumq́ butyri librã I affundito, picis liquidæ ſextarij italici quartam partem, cedriæ tantundem: unito, ac in uitreo uaſe recondito. Vſu autem expetente, ſextantem inde, aut minus iuxta ægri uires accipito, oleoq́ & uino pari menſura acceptis, ita ut totum hemina una fiat, commiſceto, tepefactumq́ infundito. Aliud infuſum. Olei cyprini lib. V, caſtorij ſexuncem, antidoti regiæ quæ etiam tetrapharmacũ appellatur, ſexuncem: emplaſtri ex ſuccis ſexuncem

ſexuncem,terebinthinæ ſexuncem,butyri ſexuncem, baccas lauri centum & unam, baccas allij magnas quinquaginta unam, cumini lati unciam unam, rutæ manipulum unum. Baccas lauri & allia mũdato:latum uero cuminum & rutam in pila tundito, & in hemina una uini ueteris dulcis macerato. Sequenti uero die affuſo oleo & butyro,in diplomate decoquito,percolato,ac reliqua ammiſceto, pariterq́ꝫ caſtorium cum oleo tritum. Vtitor. Vbi uero uſus poſtulauerit, pharmaci huius ſextantem accipito, & adipis anſerini liquefacti itidem ſextantem ammiſceto,tepefactumq́ꝫ inijcito.

Infuſum colicum admirandum.

Fœni græci ac lini ſeminis æquales partes,quantum ſatis uidebitur accipito, & in aqua præmacerata decoquito,atq; ubi ſuccus inde prodierit, quantum ad uſum ſatis uidebitur percolato,ac in eo ipſo quod percolaueris lanas ſuccidas eluito, expreſsisq́ꝫ lanis,ad aquam ſalem & oleum moderate adijcito, ſimulq́ꝫ unito,ac tepefacta infundito.

Cataplaſma colicum:ex libris Seueri. Cap. XXXIIII *Seuerus medicus*

FArinæ cicerum nigrorum, ſeminis braſsicæ, farinæ fœni græci, ſingulorum æquales partes decoque cum melle, oleoq́ꝫ cyprino,modico uino affuſo. Eſt & alterum admirabile remedium,cuius efficaciam experimentum ipſum approbauit. Accipit autem fœni græci partes II, baccarum lauri contuſarum,maſtiches chiæ, & terebinthinæ,ſingulorum partem unam. Coquitur cum uino & melle. Epithema colicis,inflatis. Silphium plurimum cerato cyprino excipe,& impone. Ego uero,inquit Archigenes,etiam caſtorij paululum admiſceo,efficaciusq́ꝫ redditur ad ſtomachi præſertim inflationes.

Aliud epithema ad colicos,inflatos,coxendicum dolores,pleuriticos,ac ſtomachicos, & diuturnum uomitum cibi:attrahit etiam,ac duritias emollit.

Ceræ,picis,reſinę pinus,adipis taurini,baccarum lauri,ſingulorum quincuncem,ammoniaci thymiamatis trientem,galbani quadrantem,piperis ſeſquiunciam. Aliqui etiam canchryos quadrantem, ammijq́ꝫ tantundem conijciunt. Aliud. Ceræ libras II, celtici nardi,floris iunci odorati,caſsiæ, cyperi,cuiuſq; ſextantem,colophoniæ libras II,terebinthinæ ſeſquilibram, thuris,pyretri,cuiuſque ſeſquilibram,euphorbij unciam unam,coſti drachmas XXX,unguenti irini quantum ſuffecerit. Arida in uino rigata ac exſiccata contundito & cribrato,atq; ita liquefactis inſpergito. Ad finem etiam opobalſami ſextantem aut quadrantem ammiſceto. Facit quæcunq; etiam polyarchion:maxime tamen inflatis conducit. Vtendum quoq; ad colicos paulo mox ſubſcripto polyarchio appellato, atque eo quod ex baccis lauri conſtat,quod ad hydropicos deſcribetur, & ſi qua his ſimilia exiſtunt. Proprie autem colicis conuenit,inflammatisq́ꝫ & inflatis, quod in epiſtolis Archigenis refertur, ex ſeminibus conſtans. Ceræ drachmas centum, tere- *Epiſtola Archigenis*

binthinæ drach. L, ammoniaci rhymiamatis drach. L, opopanacis, iridis illyricæ, aniſi, meliloti, nitri, adipis taurini, fœni græci, ſeminis apij, cuiuſq; drachmas XXV, mellis ſexuncem, aceti cyathos duos. Arida contundito & cribrato, ammoniacum autem in aceto per noctem unam maceratum reponito, poſtera die liqueſcibilia ferueſacito, in mortarioq; cum piſtillo tuſa commiſceto. Hoc epithema hoc modo purum citra aliarum rerum admixtionẽ impoſitum, cutem exaſperat, eiſq; qui uitioſis humoribus amplius abundant ſerpiginoſum pruritum excitat: quare in his qui teneriores carnes habent, ex cerato roſacco quantum tibi ſatis uidebitur pro curãdi corporis ratione, admiſceto. Dropax etiam aſsidue ſuper omnem uentris amplitudinem iniiciatur, atq; etiam ſuper dorſum. Componatur autem is ex pice & reſina, modica cera, ſulphure, bitumine, manna, nitro, adarce. Intenditur autem uſus eius ſi calidiori & non pinguefactæ cuticulæ admoueatur, atq; etiam inter exercitia incumbere ſinatur. Aliquando etiam balneum ſuſcipiatur, ex nitro aſſato toto corpore large conſperſo. Huiuſmodi enim dropacis uſus uiolentius adfectionẽ deſtruit. ſicut & ſinapiſmus & rhapſiæ uſus multis qui antea exquiſita diæta ſunt uſi, & per aluum, ſiquidem adſtricta fuerit, ſunt euacuati, affectionem omnem excidit. Porrò dropacum & ſinapiſmorum apparatus in tertio ſermone ſunt deſcripti.

Dropax ad colicos

Aliud, Archigenis, uile quidem, uerum ob efficacem ipſius lenitatem in pretio habendum.

Picis liquidæ libras II, ceræ ſexuncem, ſulphuris uiui, nitri, aluminis ſciſsilis, cuiuſq; quadrantem. Ad picem liquidam præcoctã uſquequo non amplius inquinet manus, cerã iniicito, qua liquefacta ab igne tollito, aridaq; tenuiſsime trita inſpergito, unito, emollito, ac utitor. Flatus inferne educit, cutẽ uellicando iucunde afficit, ac per omnia colicis auxiliatur. Prodeſt etiam coxendicum doloribus, & articulis refrigeratis, lieniq; indurato.

Epithema ex baccis lauri, ad colicos.

Ceræ, colophoniæ, picis ſiccæ, ſpumæ nitri albi, ammoniaci, cuiuſque dextantem, baccarum lauri decorticatarum ſeſquilibram, piperis ſextantem & unciæ dimidium, ammij, canchryos, iridis, cuiuſque ſeſquiunciam, galbani ſeſquiunciam, unguenti irini libram unam. Quod ſi canchrys non adſit, pyrethrum conijce, & liquefacta cum ſiccis permiſce. Hoc etiam approbat Oribaſius.

Polyarchion, quod in Alexandria præparatur.

Polyarchion primum

Caſsiæ, amomi, roſarum, cyperi, cardamomi, ſpicæ nardi, nardi celticæ, phylli, iridis, œnanthes, compoſitionis hedychroi, maſtiches, croci, meliloti, ſucci abſinthij, ammoniaci rhymiamatis, aloes, bdellij, myrrhæ, cuiuſque unciam unam, xylocinamomi, piperis communis, helenij, ſtyracis, cypheos, thuris, cuiuſque ſeſquiunciam. Succos cum aridis committito, ammiſcetoq; xylobalſami ſcrupulos XII, floris iũci odorati ſcrupulos duodecim, terebinthinæ

ſexuncem

ſexuncem,unguenti nardini beſſem,roſacei libram unam,hederæ uncias ſedecim,opobalſami ſextantem.Succulenta uino diluta terito.

Polyarchion,quod dialemma,id eſt perunctio uel circunlitio, appellatur:quod ipſum & in Alexandria præparatur.

Polyarchion ſecundum

Caſtorij unc. I, piperis longi ſeſquiunciam, zingiberis, opobalſami,hedychroi, phylli, caſsiæ, radicis panacis, ſpicæ nardi,cuiuſq; quadrantem, coſti ſextantem, amomi ſextantem,cinamomi ſeſquiunciam, aut pro eo caſsiæ quadrantem,floris iunci odorati trientem,croci ſextantem, cyperi,cardamomi,iridis,ariſtolochiæ longæ, ariſtolochiæ rotundæ cuiuſq; ſextantem,pyretri trientem,ammoniaci thymiamatis quadrantem,aloes quadrantem,ceræ libras IIII,terebinthinæ lib.IIII,reſinæ trientem,unguẽti nardini lib.III. quidam etiam ſtyracis ſextãtem addunt. uini uero quãtum omnino ſufficit.

Polyarchion multo experimento cognitum, quo confidenter ad omnes diuturnos frigidiores, præſertim circa uiſcera morbos utaris:ego ſanè eius uſu ſemper clarus euaſi.

Polyarchion tertium

Styracis pinguis dextantem, phyllorum ſextantem unciamq; dimidiam, malorum cotoneorum repurgatorum uncias XV, maſuaphij uncias duas & dimidiam,ſpicæ nardi,croci,cuiuſq; ſextantem dimidiamq; unciam,micarum purarum dextantem,cypheos dextantem,œnanthes quincuncem,carpobalſami ſeſquunciam, comæ abſinthij uncias duas & dimidiam, maſtiches uncias duas & dimidiam,careophylli unc. I, ſcrupulos VI, ammoniaci thymiamatis uncias XX, colophoniæ unc.XVI,opobalſami unc.XII, & dimidiam,olei gleucini deuncem,nardini dextantem,melini unc. XX, propolis dextantem,roſacei ſextantem unciamq; dimidiam, mellis cochlearia uiginti,terebinthinæ chiæ unc.XX,ceræ unc. XV.uini ſpathitæ quantum ſufficiat ad reliqua cum eo conterenda,& ad rigandas micas. Arida quidem omnia contundito & cribrato,mala uero cotonea conciſa cum uino ſpathite coquito,ac per ſe terito,deinde ammoniacum & maſtichen cum uino conterito.Styracem uero cum opobalſamo in altero mortario diſſoluito,atq; omnia trita ac diſſoluta ſimul unito,liquefactiſq; quæ liquefieri poſſunt, & ab igne ablatis arida infarcito,ac donec refrigerentur agitato: deindeq; ad ea quæ in mortario trita ſunt adijcito,ac unito,adiecto etiam ſimul melle. poſt uero emollito ac optime ſubacto,tanquam ualde probato utitor.

Aliud epithema præter opinionem efficax ad omnes præcordiorum uetuſtiſsimas etiam affectiones,præſertim in ſtomacho ac uentre. Quibuſdam etiam quibus aqua inter cutem iam ſuffundi incepit, profuit. Duritias enim in ſtomacho unice diſſoluit,ſupra hoc quod uiſceribus robur & firmitatem addit. Compoſitio hoc modo habet. Reſinæ pinus libras XX, ceræ libras quinque, terebinthinæ deunces duas,olei lentiſcini uncias XVI, gleucini uncias XVI, thuris quincuncem, ladani quadrantem, ammoniaci thymiamatis,nardi celticæ,ſucci abſinthij,maſtiches,bdellij,caſsiæ,cuiuſq;

quincuncem,cardamomi,floris iunci odorati,iridis, balauſtiorum, ſingulorum trientem,carpobalſami quadrantem, careophylli quadrantem, herbæ ſabinæ quadrantem,ſtactæ albæ quadrantem,piperis ſextantem,ſuffimentorum ſubſcriptorum libras IIII.œnantharij quantum ſufficit.Suffimentorum uero quæ ad huius epithematis compoſitionem conijciũtur,apparatus hic eſt.

Suffimentum in paſtillos redactum

Liliorum alborum depuratorum lib.II,ſtyracis pinguis libras duas & dimidiam,phylli libr.I, careophylli trientem,coſti trientem,ſpicæ nardi trientem,maſtiches quincuncem,amomi ſexuncem, onychum aromaticorum uſtorum & extinctorũ,opobalſami,ſingulorum beſſem,carpobalſami ſexuncem.Apparato ac redigito in paſtillos,eiſq; ad præſcriptam compoſitionem utaris.

Quomodo aluum fluxione laborantem curare oporteat:ex libris Philumeni. Cap. XXXV

ALuus tum in febribus,tum citra febres, fluxione laborat, maiori uero difficultate eorum qui febricitant cura perficitur,ſtomachoq; exquiſitiore opus habet.In principio enim aliena à natura ſalubriter euacuare conſueuit,ipſa uidelicet natura undiquaq; ad ſuperfluum & incommodum reijciendum cogente,quemadmodum in febrilibus morbis frequenter fieri uidemus.

Naturæ motus iuuandi

Conuenit itaq; rebus ſic ſtantibus, aut uſquequo natura omnem curam ſuam impenderit expectare,aut ipſius etiam motus adiuuare. Etenim obluctari & excretionis cohibitionem moliri,maiorem morbum facit:ſiquidem quæ cohibentur ſurſum perlata dolores capitis,aut phrenitidas, aut lethargos,aut parotidas inferũt planè pernicioſos.Quare in principio ea quæ in corporis commoditatem utiliter excernuntur, minime inhibere oportet.

Fluxiones alui quando inhibendæ

Poſtquam uero iam diutius perſeuerauerint fluxiones,nõ ſolum ſuperflua euacuantes,uerum habitum ueluti colliquantes,uireſq; conſumẽtes: tunc ſanè reſiſtere eis oportet,tum per ea quæ per os ſumuntur,tum quæ per anum infunduntur,atq; ea quæ forinſecus imponuntur.Si itaq; bilioſa pura recrementa prodierint,in magis ſalubria permutare ipſa oportet, non tamen per cohibitionem eos curare.

Bilis in uentre retenta quid faciat

Bilioſum enim tum in uentre,tum in ieiuno inteſtino aggregatum,atq; poſt coaceruationem retentũ maximopere lædet:nam & ſtomachum ſubuertit,& uiſceribus inflãmationes infert,& ſitim accendit, & febres inſtaurat,omneſq; prędictas affectiones in capite efficit,atq; in totum grauiorem affectionem reddit. Lac igitur in tali incommoditate bubulum aut caprinum tepidum, recens mulctum ac potatum auxiliatur, aut ad ignem decoctum,aſsidueq; agitatum, donec ad tertias ſit reductum: quod ipſum & per fluuiales ſilices,ferriq; laminas igni cãdefactas ac in lacte extinctas fieri poteſt.Cæterum in decoquendo ſuperſtantem concretionem ſiue ſpumam myſtro aut pinna auferre oportet. Hoc enim nullum compendioſius remedium ad fluxiones bilioſas reperire poſsis.Quãdoquidem autem febricitantibus lac ipſum in nidorẽ aut etiam acorem conuerti conſueuit,maius'q; nocumentum quàm commoditatẽ inferre:tunc ſanè in præſens,ipſum

exhibere

exhibere uitabimus: aquæ uero quatta parte ad lac ipſum affuſa, decoctionem faciemus donec dimidium eius conſumatur, atq; hoc modo exhibebimus. Et hæc quidem ad bilioſas fluxiones ſufficiant: ad alias uero ubi ſufficiens iam euacuatio ſit facta, fluxioq; ipſa adhuc perſeueret, irrigationes adhibeantur ex oleo omphacino, aut roſaceo, aut melino cum uino: efficacius autem his myrteum eſt, ſi uehemētiori indigeat adſtrictione, tertia aut quarta uini parte ei admixta. Quod ſi robuſtiora corpora contingant, gallæ, malicorium, cupreſsi pilulæ, in ipſa irrigatione incoquantur. Cuminum etiam tritum lanæ conuolutæ infarciatur, & apij ſimiliter ſemen pari pondere: urinam enim irritat, fluxioneſq; ad inteſtina eò diuertit. Cæterum & ſedes ipſa ex decocto quopiam prædictorum adſtringentium foueatur. Perſeuerante autem adhuc fluxione, etiā cataplaſmatis ex palmis & acacia & alumine erit utendum: ceratis item ex oleo myrteo apparatis. Conueniunt quoq; emplaſtra ex eadem materia apparata. Parabile uero & efficax hocce eſt. Mora præ immaturitate adhuc acerbiora, & albicātia, ſeptem accipe, probeq; contere: deinde ceratum ex oleo omphacino apparatum, ita ut ceræ in eo uncia ſit, olei uero ſextans adijce, uni, & utere. Idem faciunt cruda mora exſiccata cum ouo trita ac illita. Porrò inueteratæ iam affectioni epithema ex œnanthe conuenit: & ex micis emplaſtrum in ſtomachicis deſcriptum, quod ſpumam argenti & ceruſam admixtam habet: item reliqua quæ in ſermone de cœliaca affectione deſcribentur. In potu uero accepta uentris fluxus, poſt ſufficiētem inutilium euacuationem, ſanant capilli ueneris decoctum, rhois antiqui folia, acini uuæ triti, ſpica nardi, ſpinæ albæ radix: quin & cœliacis & ſtomachicis eadem opitulantur. Mora etiam immatura & adhuc acerba ad ſolem pluribus diebus deſiccata, deinde trita & repoſita, uſuq; expetente bibita, magnum pharmacum alui reſtrictiuū fiunt, ut ad diuturnas etiam cœliacas affectiones commode exhibeantur, aliaſq; omnes quæ fluidæ exiſtunt, atq; etiam dyſenterias. Contunduntur quoq; & obſonijs ammiſcentur, quemadmodū rhus culinarius conſueuit. Magis tamen aluum cohibent rubi mora immatura & acerba eodem modo exiccata, & in potu exhibita. Illitione autem optima ad fluidam aluum eiuſmodi utaris. Acaciæ, maſtiches, œnanthes, cuiuſq; æquales partes accipe, ac unumquodq; per ſe contere, deindeq; permiſce, ac ſicca adſerua. Neceſsitate uero exigente ouo ſubacta aluo illinito, faſciculumq; lanæ purpureæ imponito & obligato. Malo uero adhuc perdurante, etiam dorſum inde illinito.

Cataplaſma parabile ad fluxū uentris

Cura eorum qui ex debilitate alui fluxione laborant: ex libris Galeni. Cap. XXXVI

VNumquodq; membrum propria actione perfungitur, quum temperamentum ſuum iuxta naturam adſeruat. Seruabitur autem temperamentum, ſi refrigeremus ubi ad caliditatem fuerit diuerſum: contraq;, calefaciamus refrigeratū: humectemus uero exſiccatum, & rurſus deſiccemus hu-

mectum. Iuxtaq; eandem proportionem etiam tractemus eos, qui ex harum intemperierum complexu & coniugatione afficiuntur. Oportet enim ſemper exceſſui contrarium opponere, uſquequo ad moderationẽ, & in id quod iuxta naturam habet, membrũ ipſum reducatur. Ratione igitur edoctus ſum etiam octo differentias curationis imbecilli uentris eſſe.

Calidæ intemperiei cura.

Vidiſti namq; & tu ipſe aliquos quidem per diem unam, quoſdam autem ampliori ſpatio, frigidæ potu curatos: quorum aliquibus non ſolum recentem frigidam fontanam exhibui, ſed etiam coctam & poſtea niue adobrutam & refrigeratam. Edulia etiam hoc modo refrigerata eos accipere, uidiſti me concedentem: maxime ſi à plurima caliditate uexarentur. Dedi autem & lactis ſpumam ſimiliter refrigeratam, & frigida iuxta ipſorum uires poma eodem modo refrigerata: ptiſanam quoq; citra ſalis aut alterius rei admixtionem probe coctam, aliaq; eius generis infinita: unicum ſcopum refrigerandi propoſitum habens. Prohibui autem ne abſinthiũ aut aliqua adſtringentia contingerent.

Frigidæ intemperiei cura.

Alios autem ex frigida intemperie laborantes, ſimiliter ab adſtringentium uſu prohibui, omnibus uero modis calefeci: uino ueteri facultatis plurimũ calidæ exhibito: itemq; cibis calefacientibus cum pipere.

Humidæ intemperiei curatio.

Quibuſdam uero humidam uentris intemperiem habẽtibus, medicationis ſcopum in exſiccãdo feci. dediq; eis edulia ex natura ſicca: carnes probe aſſatas, & paucum potum: omniumq; adſtringentiũ uſus his conuenientiſſimus exiſtit. in quibus enim humiditas multa ac ueluti mador circa affectũ membrum adeſt, citra tamen humorum uitiationem, ita ut quantitatis tantum exceſſu adfligant, ac ueluti perſtillãtem ipſum uentrem reddant: in his commodiſsimus exiſtit ciborum ac potuum itemq; pharmacorum adſtringentium uſus: exoluto nimirum ac languido tunc facto ægroto membro.

Adſtringẽtia quib. cõueniãt

Cura uentris ob ſiccitatem immodice fluidi.

Aluum autem ſiccisſimum iam factum, ut tabidis ſimilimã figuram haberet, in contrarium omnino habitum deductum curaui. Huic quum in principio exigua intemperie uexaretur, à ſiccitate uidelicet humectatione indigente, medici qui eum curandum ſuſceperant, abſinthium bibendum dederunt: malaq; cotonea, ac ſimilia in cibo, extrinſecusq; ſimiliter adſtringẽtia adhibuerunt, atq; hoc modo totum aridum hominẽ reddiderũt. Hunc ipſum nos curauimus uniuerſo corpore eius omnibus modis humectato. Qualis aũt eſt ſenectus in ſanis, talis eſt ſicca intemperies in ægris: ut etiam incurabilis exiſtat, ubi perfecte compleatur. Perfectum autem complementum in hoc eſt, ſi ſolida ſubſtantia ſimilarium corporum aridior fiat. Eſt autem & altera quædam ſiccitas eorum corporũ, quæ ex ſubſtantia humore compacta conſtãt, uelut eſt caro & pinguedo. Alia etiam tertia ſiccitas eſt,

Senectus in ſanis, ſicca intẽperies in ægrotis

quum

quum humiditas ex qua membra connutriuntur eſt deperdita. Circunfunditur autem ea ipſa humiditas circa omnes animātis partes, inſtar roris in ipſis diſperſa, quam impoſsibile eſt ipſis mēbris apponere citra nutrimentum: quare difficilima omniū huius affectionis cura exiſtit. Alia autem ſiccitas eſt, quæ circa paruas arterias ac uenas cuiq; membro proprias conſiſtit: hæc ipſa ob ſanguinis penuriā contingit. Omnes uero has ſiccitatis ſpecies extreme offendunt auſterorum ciborum ac potuum pharmacorumq; exhibitiones. Conſumunt enim etiam ſi quid in ipſis innati ac inſiti humoris relinquatur, partim quidem exhaurientes, partim uero exprimētes per meatus in interiorem latitudinē alui, partim etiam ad alia membra depellentes. Curare igitur has ſiccitates conuenit, tum cōduſos meatus laxando, tum quod ad circūiacentes partes depulſum eſt attrahēdo, per humectantemq; cibum unumquodq; ſimilare membrum propria humiditate replēdo: quemadmodum nos arefactum penitus à medicis hominē curauimus. Balneum itaq; temperatiſsimū his conuenit: ita ut æger aliquandiu in temperata aqua moretur. Præſtat autem propè exteriores balnei fores calidæ ſolium locari: neq; enim aere omnino ad ipſos indigemus. Oportet etiam geſtando ipſum in balneū inducere, atq; inde educere. Deinde ex oleo antequàm induatur inūgere. A balneo uero ſtatim lac aſininum recens mulctum exhibendum, aſina in domum in qua decumbit æger deducta: pauciſsimo enim tempore in ambiente aere lac ipſum morari oportet. Parum etiam mellis optimi tepidi lacti ammiſcendū, atq; ita uſq; ad ſecundū balneum quieſcendū. Poſtea uero mediocriter & accurate fricatū, ſecūdo lauabimus diligenti coniectura, tum ex ructib. tum ex uentris tumore facta, an exhibitus cibus ſit rite cōfectus: modicū uero tempus à primo balneo uſq; ad ſecundū intercedat, horarū IIII aut V puto, maxime ſi tertio etiā ipſum lauare uelis: id ſi non uelis, non refert etiā pluriū. Lauabis aūt tertio ſi adſuetus ſit balneis plurimis uti: & hoc ſanè minime negligamus, quo à ſingulis balneis priuſq; induatur, oleo eū inūgamus. Cæterū ſi lactis uſu delectet, etiā à ſecūdo balneo ipſum propinabimus: ſi uero non, ptiſanā probe decoctam, aut halicā inſtar ptiſanę decoctā dabimus: indeq; ſtatim rurſus quieſcere iuſſum, poſtea ad tertiū balneū ducemus: aut contrà, ad cœnā ſi lauare non uelit. Panis ei præparet clibanites, purus, recens, probe aſſatus, fermentum & ſalem mediocriter admixta habens. Pro obſonio ſit piſciū quiſpiam petroſis aquis degētiū, aut aſellus ex iure albo. Atqui & alæ & teſticuli gallinaceorum lacte nutritorū conueniunt: perdices item ac paſſeres montani ac molles carnes habentes. Verum quæ in paluſtribus ac fluminib. degunt uitanda: omniaq; duras habētia carnes, & graueolentia, pinguiaq; & fibris referta: & ut ſummatim dicam, caput cibi ſit ut bene nutriat, & facile concoquatur, minimeq; uiſcoſus ſit, neq; ſuperfluitatibus abūdet. In potu ſumat uinum albū colore, albumq; ſubſtātia, & modice omnino adſtringens, pu-

Balneū ſiccis commodum

rumq́; & parum aquæ ferens:quo nomine accipi uolo,id quod quum temperatur modicam omnino aquæ admixtionem perferre poteſt. Scopus autem quantitatis potus in hoc ſit propoſitus,ut nunquam uentriculo innatet, neq; fluctuationis aliquem ſenſum faciat. In cibis uero ſpectetur,ut quãtum poſsibile ſit,uentrem non grauent,celeriter concoquantur,& inflationẽ non pariant. Atq; hoc ſanè modo maxima corporis ſiccitas curatur. Quum uero mediocris ſiccitas exiſtit,utpote quum uires non extremæ ſunt collapſæ,pleniorem diætam ſufficere expedit. Proponatur autem ſiccitas ſimilis quidem prædictæ,cum qua tamen frigiditas ſit coniugata.intantum igitur prędictis ex calefacientium ſylua miſcebimus, quantum membra fuerint refrigerata. Ponatur autem primum mediocriter ipſa eſſe refrigerata. apponemus itaq; paulo ante dictis,in lactis quidem uſu plus mellis:in uini uero uſu,idem quidem genere dabimus,minus aũt priore aquoſum, & quàm pleraq; exiſtũt. Cæterum & edulia omnia calidiora exhibenda, non ſolum ex naturali temperatura,ſed à recenti etiam qualitate. Ex unguento etiam nardino aſsidue uentrem inungemus,ut nunquam aridus fiat:ſi uero nardinũ non adſit,maſtichino erit utendum. Sed & ipſam maſtichen cum nardino unguento terere licebit,lanamq́; purpuream ex eis imbutam uentri adhibere. Si uero frigiditas multa intemperiei ſiccæ copuletur, ut coget ferè ad uberius calefaciendum,primum quidem affectionem grauiſsimam eſſe ſcito, & quæ difficulter corrigi poteſt,multaq́; diligentia opus habet. Vbi uero ijſdem uſi fuerimus,quæ ad mediocrem frigiditatem ſunt deſcripta, ſperamus ſanè quanquam longiori temporis tractu nos affectionẽ ſanaturos:ita tamen ut à uehementer calefaciẽtibus abſtineamus. Demus autem amplius quiddam ex melle deſpumato unà cum lacte,atque etiam ipſum per ſe ampliori modo itemq́; decoctum ac in paſtillos redactum, Vinum uero uetuſtius eis eligendum. Optimum autem pharmacum in omnibus his quo frequenter piscatores utuntur,exiſtit. Eo itaq; uniuerſum uentrẽ illinire oportet,atq; mox prius quàm refrigeſcat auellere:uerum hoc non ſæpe in hora,quorundã more,facere oportet. Diſcutit enim hoc modo,non uero bono ſanguine membrũ ipſum replet:nos autem non diſcutiendi gratia,ſed ob ſanguinẽ bonum ex uicinis partibus attrahẽdum,eius uſum approbamus. Auxiliatur etiam omnibus his puellus carnoſus dormiẽtibus acclinatus,ita ut ſuperiorem uentrem ſemper cõtingat. Quod ſi ex ordine multæ ſiccitati caliditas non ualde multa miſceatur:in hac primam uictus rationem ſeruabimus:ita ut mel prorſum non guſtent:uinum uero minime uetus accipiant, quod ſit album & tenue, & ætate annum non excedat. Edulia etiam tepida exhibebimus, maxime quæ lacticinia appellantur, ſi hyems adſit: in æſtate uero, aquæ fontanæ conueniunt non ſumme frigidæ. Ventrem quoque omphacino aut melino oleo illinemus. Si uero maior caliditas adſit,etiam dilutiorẽ uini temperaturam faciemus, frigidamq́; dabimus quemadmodũ fontana aqua in medio

Pharmacum piscatorum

uere

uere eſſe ſolet. Noſſe tamen operæpretium eſt febrium ſimilem hanc affectionem eſſe, atq; ſi quis contentioſius eos refrigeret periculo non uacare.

De cœliaca affectione: Archigenis. Cap. XXXVII

NOn omnis uentris fluxus cœliaca affectio proprie appellatur: neq; enim ſi cibi crudi & incocti inferne prodeũt; neq; ſi corrupti ac in peregrinũ habitũ mutati ſunt, cœliaca affectio uocatur: uerum tunc ſolum quum leuia & humecta excrementa egeruntur: uentre præ imbecillitate ea digerere nequeunte. Sequitur autem ipſos aſsidua egeſtio, aliquãdo fœtida cum animi deliquij ſenſu, aliquando uero etiã ſanguis flauus ac tenuis unà cum his quæ egeruntur deſtillat: & ob eam cauſſam malum & uitiatum cibum affectant, decoloresq; & uehementer graciles fiunt, corrugata inſuper eorum uniuerſa cute: & uenæ ſanè quæ in uentrem deferuntur, liueſcunt: & ad magnã omnino deſperationẽ res deuenit, ſi morbus diutius duret, ægris ad conuenientem diætam pigreſcẽtibus. Si itaq; morbus autumno incipiens ad hyemem uſq; ſe extendat, difficilius omnino curatur. Cauſſæ autem affectionis ſunt, aſsiduæ cibi corruptiones, & peregrinorum eduliorum ingeſtiones: amplius autem ſi frigiditas aut uehemens ardor inſiſtat. ſimiliter etiã plagæ uentrem lædunt: & in morbis quoq; longis, uenter male affectus adfectioni huic obnoxius fit. A medicinæ quoq; purgãtis potione quidam cœliacam affectionem inciderunt. Noſſe tamen oportet, quod aliquãdo quidem per circuitus malum hoc adfligit, temporibus quibuſdam aluo reſtitante, quibuſdã uero ordinate per certas horas fluente: aliquãdo uero inceſſanter apparet. Quin & hoc noſſe oportet, quod ſæpe non ſolum permanet appetitus, uerũ etiam amplius augeſcit: & ob id corruptionib. aceruatim perq; uices factis, omnia mala augeſcunt. Recente igitur morbo, diligenter inueſtigandæ ſunt ipſius cauſſæ, ut ab eis maxime nos adſeruemus. ſiue igitur corruptiones præceſſerint, cauendum ne amplius fiant, ſimulq; uitioſi humores ex eis generati euacuandi: ſiue peregrinorum eduliorum ingeſtio cauſſa exiſtat, ea ipſa auferre oportet: ſiue labor, aut aliud quippiam ex prædictis, ab eis ſimiliter abſtinendum eſt, ægriq; in quiete adſeruandi, atque ſi ferre queant in inedia, aut certe omnino modico cibi uſu. Aliquando autem etiam larga potione utendum,ægerq; ad reuomendum cogendus, maxime ſi humores in uentre collectos perceperimus. Deinde attente exquiſitæ diætæ inſiſtendum, donec affectio in totum tollatur. Conſiſtit autem exquiſita diæta in electione qualitatis ciborum. Quod ſi tamen in principio difficilis appareat morbus, etiam reliquis præſidijs utendum. Primum igitur media inſpicienda ſunt, atque ſi inflammatio, aut ſimilis inflammationi diſpoſitio circa uentrem reperiatur, cataplaſmatis utendum eſt, quæ ex profeſſo inflammationem ſoluunt, ac fluxus retrahunt: qua in re, palmæ commode ſemini lini ammiſcentur. Cæterum cataplaſmata ipſa minime calida apponere oportet, ſed tepida ſaltem: atque ſi intendere eorum uim uelis, acaciæ

cur cœliaca passio prop

Inedia cœliacis utilis

Diæta exquiſita

quippiam

quippiam & hypociſthidis, aut malorum cotoneorum, aut aluminis recte ammiſcueris. Magnifice autem proſunt lentiſcus & rubus ſimul cocta: acetum quoq; mulſum apposite in cataplaſmatum cocturam aſſumitur. Summe uero commodam utrique affectioni nouimus loliaceam farinam ſimul cum eis incoctam. Inflatione autem plurima infeſtante, cuminũ aceto mulſo inſpergimus, rutamq; & anethum. Manifeſtũ eſt autem quod ad cataplaſmatum retentionem, quo contentius inhæreãt, etiam roſaceum adhibemus, ac parum uini: ampliusq; lentiſcinum, aut œnanthinum, aut myrſininum. Oportet autem lana excepta ipſa imponere. Cæterum optimũ ad ipſos tale cataplaſma exiſtit: Malis maxime cotoneis & palmis, abſinthijq; coma in uino decoctis, uinum ipſum percolatur, ac ſapæ creticæ tertia pars ei affunditur: deinde ſimul calefactis farina tenuis inſpergitur, & abſq; oleo decoquitur. Oleum uero quo uenter illinitur ſit melinum. Poſt cataplaſmata conueniunt cerata ex myrſinino aut lentiſcino oleo apparata: quæ tamẽ ex adſtringentibus quædam habeant admixta, ex acacia dico, & quæ eius generis exiſtunt. Aptiſsimum etiam his ceratum eſt ex oleo myrſinino apparatum, quod mora immatura ac acerba trita, parumq; ſanguinariæ habet admixta. Porrò ubi diuturnum fuerit malum etiam ad malagmata tranſeundum eſt: ſummopere uero concinnũ eis uidetur, quod ex ſeminibus conſtat, & ad colicos eſt præſcriptum: itemq; quod ex lauri baccis, quod ad aquam intercutem deſcribetur. Poſtea etiam adhibenda ea quæ uehementer rubefaciunt cutem. Quod ſi adfectio adhuc intendatur, etiam dropaces adhibendi medicamentaria ui præcellentes, bitumenq; habentes & adarcen: poſt dropacem uero morſum balneo ſecundum caliditatẽ mordaciore curare oportet: duabusq; poſt dropacis amotionem horis ſinapiſmi adhibẽdi ex ſinapi & caricis: ita ut modico tempore impoſitos ſinamus, oleoq; inde ad locum circumfuſo, ad balneũ ducamus. atq; id ſemel facere non ſufficit, ſed bis ac ter. neq; enim hoc ipſo aliud efficacius remedium in prædicta corporis conſtitutione apparari poteſt: & ob hoc nõ multo tempore inhærere id oportet, ne loco nimium exuſto, ſecunda & tertia huius præſidij admotio prohibeatur. Mirabiliter etiã uomitus efficaces ſunt, tum à cœna, tum ieiunio facti: nimirum quæ corrupta ſunt euacuãtes, & quæ ad inteſtina dilapſa ſunt attrahentes & cõuertentes, ac proprias uentris actiones reuocantes. Si uero liceret ab his ad eos qui à raphanis fiunt tranſire, maiore compendio affectio ipſa expugnaretur. Quidam etiam ueratri albi purgatione uſi ſunt: & ſi ſubiectæ uires eius auxilij ſint capaces, præ omnib. huius uſus eligatur. Ego uero ad cœliacos prius quàm uires extreme deficiant, purgatione humori conuenienti utor. Aliquando autem medicati quidam & acres aut etiam ſeroſi humores tuniculis uentris aut magis inteſtinorũ infarti aut imbibiti rodunt & irritant, atq; ex omni corpore humores ad locos circa uentrem & inteſtina aduocãt, diuturnarũq; fluxionum cauſſa fiunt. Cæterum ex egeſtis recrementis & ex conſe

Vomitus à raphanis

Humores medicati & ſeroſi

(handwritten margin note: melinu ẽ oleu de [illegible])

conſequentibus acceſsionibus, affligentis humoris ſpeciem cõiectare oportet, atq; ita conuenientem exhibere purgationem. Præſtabilius tamen eſt picræ ex aloe compoſitioni ſcammoniæ ſcrupulum 1, aut amplius ſi uires tolerent, ammiſcere, & cum aqua mulſa præbere. Quod ſi ex atra bile ſit humor infeſtans, epithymum adijcere oportet, & poſt affligentis humoris euacuationem, eis uti, quæ affectis membris firmitatẽ addere poſſunt: cuius generis ſunt ex malo punico eclegmata, ad ſtomachi ſubuerſiones deſcripta. Illud etiam notatu dignum, quod aliquib. fluxiones ex adſtringentiũ uſu oboriũtur: uentre nimirum ab ipſis læſo propter imbecillitatem aut mollitiẽ ſenſus. Vtimur autem, inquit Archigenes, ad alui fluxiones hiera mea, drachmis II ex ea exhibitis, ad eorum quæ in uentre ac inteſtinis inſidẽt deterſionem, ut nullum enim aliud hæc ipſa quàm rectiſsime emẽdat & corrigit. deinde theriaca utor. Vtor etiam, inquit, zopyrio mea ad colicos deſcripta, ad fabæ magnitudinem ex ea præbẽs cum duob. cyathis paſsi ueteris, aut aceti mulſi boni paulo ante horam cibi ſumendi, ad dies ex ordine x v. deinde ubi ab eius exhibitione per v dies quieuero, rurſus exhibeo ad dies x, atq; hoc tamdiu facio donec non amplius opus habeat æger. Præſtat etiam exhibere quę ex duob. piperis generib. conſtat cõpoſitionem. Omnino igitur ſimplicia pharmaca & facile digeſtibiles cibos exhibere oportet debili exiſtẽte aluo. Si uero febricitent etiam, eo magis adſtringentiũ ſylua erit uitãda. Quod ſi tamẽ prædicta remedia circa affectionis ſolutionẽ nihil efficiãt, uſtio adſumatur. Perurere aũt ſuperiorẽ uentrẽ oportet, interuallis duorum digitorũ menſura aut amplioribus etiã factis, ulcerationesq́ſ ſeruare ad multũ tempus ad fluxionum in uentre tranſitũ ac deriuationẽ. Licet aũt & per pharmacũ cruſtas infligere, ſi quis ignis admotionẽ formidet. Poſtremũ quidem igitur locum inter prædicta remedia uſtio habet, propter nimiã ſeueritatẽ: ſi quis tamen uirili animo præditus ſit, prius quàm concidãt uires, poſt præſidiorũ firmitatẽ addentiũ uſum, quodã modo uſtione uti poteſt, quæ ſola ſe affectionis difficultati opponere conſueuit. Atq; huiuſmodi quidẽ eſt quæ forinſecus cœliacis adhibetur cura. Operæpreciũ eſt aũt & per adſtringẽtes potus auxilium ferre, ubi humiditas imbecillitatis cauſſa exiſtat ac fluxionũ. Plãtaginis itaq; ſemen ſiccũ tritũ ac potatũ præclare facit, tum per ſe tum alijs etiã admixtis. Quidam etiam gallinarũ uentriculis utũtur exiccatis ac tritis potui inſperſis. Eandem efficaciã & ſtruthocamelorũ uentriculi habere creduntur. Proderit & lapathi ſemen tritum, maxime uero oxylapathi. Cornu item cerui tenerrimum uſtũ cum modica galla prębe bibendũ: aut nucũ iuglandiũ corticẽ quo tinctores utũtur, ſiccũ tritũ cochlearij mẽſura ex aqua præbe: aut quercinam glandem cõtuſam ac cribratã cochlearij menſura inſtar farinæ uino auſtero inſperge, ac exhibe: aut cancri marini uel fluuiatilis teſtam uſtam cochlearij menſura præbe cum aqua: aut thuris granum fabæ magnitudine in uini nigri cyatho uno diſſolutũ, ſanguinariæ ſucco pari menſura ammixto præbe:

Adſtringẽtia quibus fluxiones moueant

Vſtio

aut

aut gummis albi uermiculati unciam unam tritam ex uini nigri cyathis tribus præbe: aut uuarum paſſarum acinos, ſiue etiam uuarum torrefactos, exhibe cum farina: aut canis ſtercus ſiccum, cum quodam odorato: aut plantaginem ſiccam contuſam & cribratam dato: aut bituminis quantū ſatis eſſe exiſtimas deglutiendum præbeto. Bonum eſt etiam corticis quercinæ glandis decoctum: itemq; pelliculæ decoctum, quæ ſub cortice quercus reperitur. Caſtaneæ corticis decoctum, aſpalathi decoctum, radicis pæoniæ decoctum, atque ipſa etiam radix ſicca, trita, potui inſperſa. Corticis loti arboris decoctum. Calicum item papaueris torrefactorum drachma una ante ſomnum cum uino diluto potata, quin & ſemen capitum papaueris tritum exhibitum egregie auxiliatur. Mirabiliter autem acerba & immatura mora proſunt ſicca trita in potu exhibita: quemadmodum de alui fluxione eſt prædictum: eodem modo & rubi mora immatura & acerba exhibēda. Vtendum & ſimplicioribus ad dyſentericos deſcriptis medicamentis, maxime his quę ex pomis ſunt adparata. Commoda ſunt quoq; ea quæ urinam cient, fluxionem ſæpe transferentia: uelut eſt, apium, fœniculum, aniſum, adiantum, acorus, damaſonij foliorum drach. I. & quæ his poteſtate aſsimilantur. Ex cōpoſitis prodeſt paſtillus Thraſyandri, & qui ex ſeminibus conſtat, ad dyſentericos ſcripti. Paſtillus item ex ſpina, & ex electro, ad ſanguinē per ſputum reijcientes deſcripti. Omnium uero maxime antidotus theriace ex uiperis conſtans prodeſt: multoq; adhuc magis quæ Eſdræ inſcribitur, efficaciter enim auxiliatur. Mirifice quoq; cœliacis conducit antidotus deſpoſynos appellata: cuius compoſitio hæc eſt. Spicæ nardi, cinamomi, piperis, coſti, hyoſcyami, croci, ſeminis papaueris, opij, omnia æquali pondere accipito, contundito & cribrato, ac cum melle unito. Datur ex ea duorum ſtaterum pondus ex uino.

Antidotus deſpoſynos

Oribaſij, ad cœliacos.

Baccarum myrti nigrarum cochleare unum & dimidiū, roſarum ſiccarum, œnanthes, ſingulorum cochlearium dimidium, palmarum carne ſufficienti excipe, & paſtillos informa, ac exhibe drach. I, cum aqua, aut uino dilutius temperato his qui febribus carent.

Aliud, ad cœliacos.

Lauri uirgulta III, piperis grana XXIIII, cumini grana quinquaginta unum contere, ac præbe febre carentibus cum uino, febricitantibus cum aqua. pro una autem uice hæc in potu ſumūtur. Cæterum ſimplicia & antidoti oportune ante cibum exhibētur: paſtillus autem dolorem leuans, ante ſomnum.

Malagma concoctorium

Malagmate uero concoctorio in alui fluore per omnia, huiuſmodi utaris. Bdellij, amomi, thymiamatis, canchryos, cuiuſq; ſeſquiunciam, opopanacis drach. VI, ſtyracis drach. VI, myrrhæ ſeſquidrachmam, piperis grana centum & triginta, galbani drach. VII, terebinthinæ drach. VII, ceræ drachmas tredecim & dimidiam, adipis ſuilli drachmas XVI. Siccisſima conterito & cribrato: molliora'ue in pila tundito, ac ſicca inſpergito: pila itēq; piſtillo ex unguento irino illitis, ut molle ad tactum & glutinoſum reddatur. Vermes autem

autem terreni in teſta ad cinerem exuſti,& ieiunis cum uino exhibiti,uētris
fluxiones ſiſtunt:eorum itaq; tres aut quinque exhibeto.Porrò cognitu di
gniſsimum & hoc eſt : infinita ſcilicet remedia hoc nomine prædicata eſſe,
quod aluum ſiſtere poſsint : uerum ſeri profectus eſt omnium meminiſſe:
& cauendum etiam ne nimium largus fiat eorum uſus:quanquam plurimi *Pharmacorū*
omnino morbi ab aceruata pharmacorum uiciſsitudine delentur,qui alias *efficacia*
non facile hominem relinquāt,ſi diæta ſolum exquiſita utatur. Vna autem *Diætæ ſe/*
tutiſsima & compēdioſiſsima uia ad affectionis extirpationē diæta exiſtit. *curitas*

Diæta cœliacorum.

Cœliacum oportet mox ubi à ſomno ſurrexerit,faciemq; proluerit,ad de/
ambulationē prodire,ita ut pro uiribus progrediatur. Deinde fricationem
ſimpliciorem adhibere , parce uidelicet & contente fricando maxime uen/
trem.oleo uero quo cōfricatur, canchry & pyretrū incoquātur.quo poſtea
deterſo,corpus ex oleo dulci impinguetur . Balneo autem ut plurimum re/ *Balnei com/*
nunciamus,aliquando tamen ad laſsitudinis uel alicuius alterius rei mede/ *moditas*
lam ipſo utimur.In balneo uero ſmegmate quopiā utatur,quod cutem lan
cinare ac pertundere poteſt,uelut eſt nitrum aſſatum,fex uini , & quæ eius
generis exiſtunt.Ab inunctionibus & balneo prandendum eſt:perſpicien/
dum uero ſi quicquam aliud ut cibum diuidamus.Duas itaque tertias par/
tes cibi in cœnam reſeruet , atq; ipſum etiam qui in prandio exhibetur pa/
nem dimidiatum per ſe ſumat:reliquū uero cum obſonio ſimplici. Frumen
taceum enim alimentum naturæ homini maxime conuenientis exiſtit.Ole
ribus autem raro ueſcatur:inflationes enim pariūt. minime apti ſunt etiam
omnes arborum fructus, inſuauibus humoribus uentrem & ſtomachū re/
plentes.Cæterum à prandio deambulationibus indulgendum,& animi ali
qua laxamenta adhibenda. ſomni enim diurni nocentiſsimi ſunt,niſi laſſa/ *Somnus diur/*
tionis ſenſus adſit,aut nox uigilata præceſsit:ueſperi autē à cœna dormiat. *nus quibus*
Ex frumentaceis igitur conueniūt panis clibanites,halica,oryza:uerum ſor *utilis*
bitiones ex milio non probo,quum cōcoctu difficiles & uitioſos humores
miliū producat. Ex leguminibus nō inepta eſt lenticula aſſata,& cum plan/ *Milium im/*
tagine cocta : utile eſt & palmas ſorbitionibus incoquere,malaq; cotonea, *probatur*
eiſq; ſimili ui prædita.Ex oleribus braſsica eligatur duabus aquis decocta,
cum oleo ac modico garo,pauciſsimoq; aceto:intubus item coctus & cicho
rium,paſtinacaq; ualde excocta cum ſimplici liquamēto. Varietatis autem
gratia eis etiam carnes exhibendæ , ex gallinis , columbis, aut paſſerculis
montanis.ex pedeſtribus etiā tenerrimæ coctæ omnes,concoctis ſimul qui
buſdam fructibus,aut pomis,aut myrti baccis. Bellaria modice præbenda,
uelut ſunt amygdalæ,palmæ,nuces,atq; ea uoluptatis gratia tātum ac dul/
coris deguſtanda.Fructus ſint minime inflantes:uua modica penſilis: in po
mis ac piris ſimilibuſq; mediocritas ſeruāda,atq; hi ipſi cum pane exhiben
di. Vinum conuenit ſubadſtringens. Omnis autem liquor qui in potu exhi

betur paucus ſit,& poſt omnem cibum prębeatur. Multus enim potus uentris fluxionibus inſenſiſsimus exiſtit. Noſſe tamen oportet quod in his qui cum mordacitate fluxionibus infeſtātur, optime facit lactis potus: ita ut in principio calidum ac recens mulctum detur: poſtea uero ad medietatē decoctum, aut etiam ad tertias quemadmodū in alui profluuio eſt prædictū. Hoc enim modo exhibitum ſimul ſiſtit ac temperat fluxiones. Cæterum in quibus lac ipſum in nidoroſam aut acidam qualitatē permutatur, quartam partem aquæ affundito, prædictoq́ modo decoquito, ac exhibeto.

Lac fluxiones ſiſtit & temperat

De colliquatione. Cap. XXXVIII

QVum uero per uentrem quiddam excernitur, quod non ab accepto cibo aut potu prodit, ſed ab humoribus ex corpore in uentrem defluentibus, aſsimilaturq́ ei quæ tum per uomitum reijcitur, tum inferne procedit, flauæ bili: differt autem ab ea tum graueolētia, tum quod flauius quodam modo excrementum apparet, ſtrigmētitiamq́ craſsitudinem habet, aliquando uero & oleoſum aut adipoſum exiſtit: Colliquatio morbus is & ſyntexis uocatur. Recens enim compacta ſubſtātia pinguedinis ac carnis ab ardenti febre reſoluitur & colliquatur. Diutius uero perſeuerāte malo, ex ipſis etiam ſolidis partibus aliquid colliqueſcit. In qua peſsima febricula frigidæ puriſsimæ frequens potus remedio exiſtit: eiuſdem etiam qualitatis cataplaſmata & epithemata ad pectus & præcordia adhibere oportet: cibi quoq́ refrigerantes exhibendi: reliquaq́ quemadmodum in æſtuantibus, ac in habitum conuerſis febribus dictum eſt, facienda. Quod ſi in uiſcerum inflāmatione hoc contingat, ualde periculoſa adfectio eſt, & cum prædictione remedijs prædictis uti oportet. Porrò ſi acre ſit ac mordax quod excernitur, inteſtinaq́ inde igneſcant, mordacitatem lenire oportet per infuſiones, ubi urgeat malum, nullo exacerbationum reſpectu habito, præter quàm circa initium acceſsionis. Infundatur autē ſuccus oryzæ ad tactum tepidioris, itemq́ lac tepens. Si uero mordacitas cum tormine contingat, ptiſanæ ſuccus infundendus eſt cum ouis crudis ac conquaſſatis: admixto roſaceo, aliquando uero bituminis etiam drachma una ammiſcenda. Quod ſi dolor adhuc perſeueret, bis ac ter etiā prædicta infundantur. Conuenit quoq́ his lac potatum, ad quod quarta aquæ pars eſt affuſa, quemadmodum dictum eſt, decoctione ad tertias facta.

Colliquatio, ſyntexis

De lumbricis: ex Herodoto. Cap. XXXIX

LVmbrici & in febribus, & citra febres naſcuntur, tum multitudine, tum magnitudine, tum colore, tum temporibus etiā differentes. Circa initia enim morborum generati, ſubſtantiam ſuam ex ſubiacente corruptione capiunt: circa uigorem uero ex malitia morbi: circa declinationē autem ex permutatione omnium in melius, qui ſanè citius ſeparantur: natura enim ipſos, reliquorū recrementorū inſtar, foras propellit. Cenſent aūt peiores ex ipſis maiores minorib. paucis multi, & albis rubri. Viuentes etiam mortuis deteriores

tiores. In infantibus autem & pueris, atq; his qui ad pubertatem accedũt maxime abundant. Cæterum hoc malo affectos incredibilis morſus ſtomachi ac uentris concomitatur, tuſsiculæq; tenuiſsimæ ac frequenter irritantes, quũ tamen nihil reijciatur. In ſomno tremunt, & præter rationem exurgunt. Quidam uero & linguam foras protrudunt, oculosq; claudunt, ac taciturni ſunt, excitantesq; moleſte ferunt, ob imbecillitatem uigilare nequeũtes. Quidam autem oculos ſanguine ſuffuſos habent, & pulſum inæqualem, obſcurũ, deficientem & recurrentem. Quibuſdam etiam appetitus perditio accedit. Pueris inſuper dum dormiunt manducatio linguæ, cui accedit conformatio oris in modum lactentium aut accipientium cibum: uerum hæc pauco tempore & per interualla fiunt. Aliqui uero infantes cum clamore præter rationẽ exurgunt, citoq; rurſus collabuntur. Aliqui etiam dentibus frendent: quod contingere ueriſimile eſt, animalculis attrahentibus cibum, mordentibusq; uentrem ac inteſtina. Iam uero & ad ſtomachum quoſdam proceſsiſſe conſtat, nauſearumq; & morſuum fuiſſe cauſſas. Sæpe etiam per ſe ſurſum reiectantur: aliquando uero cum pituitoſo quopiam humore. Quidam etiam infantes neglecti motu deſtituuntur, ac refrigerãtur, atq; eorum inſtar qui animo linquuntur, tenuem quendã ac frigidum ſudorem exudant, & ut plurimum liueſcunt. Contingit autem aliquando faciem fieri rubicundam, maxime circa malas: uerum color hic rurſus in pallorem ſolito maiorem tranſit. Alij autem inſtar delirantium peregrina in ſomnis loquuntur. Alij decubitũ tranſmutant continue dormientes, angoreq; uexãtur, ex locoq; ad locum ſeſe uiciſsim proiectant. Verum paucos omnino ex ipſis plorare conſtat. Plerique enim in mentis inopia ac taciturnitate degunt. Porrò qui à rotundis lumbricis infeſtantur, etiam cibum auerſantur, & ſi quid acceperint reuomunt, aut nauſcabundi uix deglutire poſſunt: febres in eos cum uehementi extremarum partium refrigeratione irruunt. Quibuſdam autem uenter ad tympani modum inflatur. *Paucos propter lumbricos plorare*

Ex Hippocrate.

Lumbrici circa aluum his ſignis deprehenduntur: ſi ſomnolenti ſint non permittẽte morbo, & extremæ partes frigidæ, & cordis ſiue oris uentriculi dolor, urinæ conturbatæ, & lingua humectatur. Item qui animalculis in uentriculo abundant, ſputo replentur: & ſi tenuis quiſpiam prodierit lũbriculus, amplius non ſpuunt. Quicunq; igitur in ore uentriculi lumbricos habent, ferè in totum ipſos uomitu reiectant. Quibus uero in inteſtinis inſunt, ipſos inferne excernunt. Omnes autem nauſeabundi ſunt, uomuntq; quæcunq; acceperunt. His qui punguntur ſimiles ſunt, totoq; corpore contrahũtur, & repente aceruatimq; mouentur, ac tormina accuſant, interaneorumq; dolores. Euaporationes quoq; ad caput delatæ, uertigines inducunt. Quin & diæta quæ præceſsit, oſtẽdet tibi lumbricorum generationem: ex craſsioribus nimirum & quæ difficulter conficiuntur, & largius ingeſtis, & maxime frumentaceis, contingentem: quos item balneis à cibo uſos fuiſſe comperies. Cæterum cura ipſorum, alia com- *Lumbrici ex qua diæta generantur*

munis eſt,& cum ea quæ febricitantibus conuenit coincidens. Alia uero eis proprie conducit.Quum igitur ambigua adhuc affectio exiſtit,& rationabilis quidem ſuſpicio adeſt,incerta tamen,neq; planè comperta: mitioribus ſanè remedijs uti oportet. Ab acrioribus enim febres magis exacuuntur, ſi adfectionem falsò habuerimus ſuſpectam:ubi uero cõſtans ac euidens cognitio cõtigerit,ad tempora morbi animum intẽdere oportet.Ad eos enim qui circa primas horas naſcuntur,acrioribus remedijs eſt utẽdum:& magis utique ſi iuxta uigorem totius morbi adparuerint: eos uero qui declinante morbo apparent,mitius curabimus:atq; id eo magis,ſi inflammationes & tenſiones uiſcerum concomitentur. His igitur cataplaſmata adhibeãtur ex ſemine lini,craſsiore lupini farina,pari menſura admixta.In potu pueris ante cibum myxarum decoctum ammixta menta præbeatur. Eis autẽ qui ad integram ætatem peruenerunt,abſinthij aut abrotoni cremor. Vtriſq; uero etiam ſi febricitent,etſi trimeſtres tantum infantes exiſtant:uermes terreni cum ſapa confidenter exhibeantur: ſi uero ſapam non admittant,cum hydromelite,aut ut libet,præbeto,nihil uetitus,neq; uilitate cõtempta ſex numero dato.Quod ſi non nuda ſit ſuſpicio, ſed certa deprehenſio lumbricorum,cataplaſma ex lupinorum farina, in hydromelite decocta imponendum,cui aliquando etiam bryoniæ radix adijciatur. Vmbilicus autem felle taurino expleatur,aut melãthio cum lacte muliebri trito,aut abſinthio, aut abrotono,aut bryonia pinguibus ficubus admixtis.Spina uero uniuerſa ex medulla ceruina inungatur.In potu etiã his uermes terreni ſex cocti ac triti
Santonicum cum ſapa præbeantur,aut ut libet alias tenuiſsime triti. Efficax eſt & abro-
abſinthij tonum,& ſantonicum,& abſinthium decoctum, unumquodq; aut cum fi-
ſpecies cubus aut palmis exhibitum. Aliquando autem hæc contuſa & cribrata,& cum melle in catapotia redacta,deglutienda præbemus. Dari poteſt etiam chamæmelorum decoctum cum modico roſaceo,uehementer enim efficax exiſtit.Egregie quoq; facit cretica ſapa cum roſaceo potata. Aliud.

Nuces pineas in aqua calida macerato, teritoq;, ac roſacei cyathum unum affundito,& cum uino optime temperato tribus horis bibendas præbeto. Inde enim enecati,tum uomitu,tum ſeceſſu eijcientur. Commode quoq; in cibo ſumitur ſenetio uiridis,ac barba hircina.Eoſdem etiam auriculæ muris ſuccus,& calaminthæ ac mentæ decoctum,citra moleſtiam educit, quod & braſsicæ ſemen ac petroſelini facere perhibentur.Superior autem uenter cerato integatur ex abſinthio oleoq; cyprino adparato:aluo autem adſtrictæ glans immittenda præſertim pueris,quæ ſi nihil profecerit,clyſter adhibendus morbi uigore remittente,ex abſinthij,aut abrotoni,aut centaureæ deco-
Lumbrici cto,cum melle ac nitro. Cæterum lumbricos, qui circa uigores febriles na-
maligni ſcuntur,quoſq; malignos appellamus, per ſimpliciora remedia ſubducere conabimur. In cataplaſmata igitur abſinthium,abrotonum,ac ſantonicum miſcebimus,aliquando etiam lupinum.Olei autem omphacini propinabimus

mus eis,qui facile id ferunt,cyathum unum. In ſorbitiones uero mellis plurimum conijciendum:& ptiſanæ quoq; oleum plurimum omphacinum inçoquendū.halicam item in myxarum decocto præbebimus tum per ſe,tum cum aqua mulſa:pæbibitiões uero ex oleo ſemper augebimus:multæ enim cōmoditates exiſtunt. In uniuerſum enim omnia quæ lumbricos educūt aut per acredinem occidēdo,aut per amaritiem ſubducēdo,aut ad excretionem irritando,aut per conſequentē ad ea quæ exhibentur lubricitatem, efficacia cognoſcuntur. Extrahuntur autem ſimul,ut uerisimile eſt, per ſorbitiones lubricas uias reddentes,aut etiam per innominatam aliquam efficacem qualitatem. Viuentes equidem uicinas partes adprehendunt: mortuæ uero unà cum ſtercore euacuantur. Prodeunt autem quædam adhuc uiuæ,uerum uertigine affectæ,& ſi ita dicere libeat,ſemineccatę. Proſunt autem & his uermes terreni. Porrò per pharmacorum potiones enecatos lumbricos, citra dilationem per glandulas extrahere oportet:uitioſa enim ex ipſis exhalatio procedit,quæ & appetitum & digeſtionem lædit. Atqui ad nauſeas ex lumbricis obortas,lancinationesq; ſtomachi,ſalis granum in ore detineant, deglutiantq; liquefactum. Acredo enim ut apparet,eos ſtatim infra ſubſidere cogit. Oboriūtur autem & in alui fluxione lumbrici: eos fluorem inſpiſſando, & concoctionem tum per cibos,tum per cataplaſmata,in melius permutando,curare oportet. In quantum enim fluxiones inualeſcunt,tantū etiam lumbricorum generatio augetur: uiciſsimq; fluxu ceſſante, lumbrici interquieſcunt:quare diligenter conabimur ut aluum adſtringamus, firmitatemq; ei adijciamus. Conijcienda itaq; in cataplaſmata aliàs ad fluxiones ſiſtendas concinnata,ea quæ ad lumbricos ſunt prædicta, & quæ fluores non exacerbant:uelut eſt abſinthium,abrotonum,ſantonicum:iamq; etiam malicoriū, acacia,& balauſtia,eisq; ſimilia,cum cruda hordeacea farina. Cerata quoq; imponenda ex his apparata. Vtendum & præpotationibus, inter quas reliquis omnibus plantaginis ſuccus eſt præferendus. Ad utramq; enim affectionem,ueluti dixi,efficax exiſtit. Licebit autē & in hoc caſu uermibus terrenis,quemadmodum antea dictum eſt,uti.

Quibus artibus lumbrici educantur

Succus plantaginis & aluum ſiſtit & lumbricos expellit

Ceratum ad lumbricos.

Farinæ lupinorum,abſinthij,farinæ hordeaceæ tenuiſsimæ,cuiuſq; drachmas VII, fellis taurini unc.I,ſcobis cornu ceruini drach.IIII,ceræ quadrantem unciæq; dimidium,olei ſecundarij ſexuncem.

De lato lumbrico. Cap. XL

Lumbricus qui latus appellatur,in his qui febre carent abūdat, & in longis ac diuturnis enaſcitur morbis. Eſt autem latus lumbricus,ſi ita dicere libeat,permutatio pelliculæ intrinſecus tenuia inteſtina ambientis,in corpus quoddam uiuum,quod cōtinuos ſtomachi morſus infert,& ad cibos incorrigibilem appetitum:cæterū ea quæ accipiuntur non ſuccenturiata digeruntur,ſed cito excernuntur. Conſequitur affectos corporis gracilitas, & imbecillitas cum tarditate,aſsiduusq; famis ſenſus. Quod enim uiuificatum eſt

in inteſtinis,ubi recens exhibitum cibum cõſumpſit,poſtea ipſa ſolida corpora arrodit.Minime uero fallax ſignum erit, ſi cum recrementis quædam cucurbitæ ſemini ſimilia excernantur. Porrò cura penitus cum præcedenti concordat:prępotationes enim conueniunt amaræ & acres:allij item comeſtiones.Aut enim integræ excernuntur,ut incredibilem magnitudinis de ſe præbeant adſpectum: aut etiam prodeunt in partes conciſæ.Et ſemel ſanè exolutæ non amplius ſecundario congregantur. In potu igitur etiã his uermes terrenes,ut dictum eſt,exhibebimus.Proprie autem ad ipſas auriculæ muris ſuccus facit,duorum cyathorum menſura,cum uno zythi cyatho pòtatus:celerrime namque ipſos educit.

Lumbrici coriæ, id eſt inſitæ

Aliud,ad latos lumbricos, quos corias,hoc eſt inſitas,uernacula uoce appellant.

Nitri, cardamomi ſeminis, piperis, ſingulorum æquales partes commiſceto,& cochlearij menſuram inde præbeto:confeſtim enim educit.

Aliud. Corticis radicis mali punicæ in ſuprema parte delibrati,piperis, cuiuſque drachmas quatuor, cardamomi drachmas ſex, marrubij drachmas duas, mellis deſpumati quantum ſufficit, præbe ex eo cochlearium poſt allij comeſtionem.

De aſcaridibus. Caput XLI

Sphincter

Aſcarides etiam lumbricorum ſpecies ſunt, circa extremas inteſtini recti,ac primam internam adſtrictiorẽ ani partem, ſphincterem Græcis appellatam, conſiſtentes, uehementemq́ʒ pruritum his locis inferentes. Et pueri quidem aſsidue ad egerendum irritantur, à contraria uero inſtantia,& aduerſus eas contentione, ac ut plurimum ab excretione melius habent.Qui uero ad integram ætatem peruenerunt cauſſarum moleſtiam inferentium animaduerſionem habentes,digitos in anum immittunt,ac procidentes educunt:quin & ignitis lapidibus, aut littoreis calculis à ſole perustis fouendo,mordaces pruritus leniunt.Cæterum quum quidam præ puſillanimitate nihil horum auxiliorum admittant,minime malum ipſum negligere oportet,ſed citra dilationem curare, atq; his qui falſi diuerſum ſentiunt cauſſas indicare,ac curandi uiam demonſtrare.Porrò cauſſæ huius acceſſorij mali,cibi ſunt,& frigiditates,alimentiq́ʒ corruptiones, quas præſtat prius uitare. Huius uero ſigna potiſsimum ex recremẽtorum graueolentia, ſumuntur. Poſtea pueri quidem acri muria ſunt euacuãdi,aut abſinthij decocto oleo ammixto.Calidiorem quoq; ſublutionem eſſe conuenit, à qua ubi prodierint recrementa,affecti loci illinendi, ex ſimplicibus quidem acacia & hypociſthidis ſucco,rhoiſq́ʒ ſucco cum alumine liquido. Compoſitis uero Andronij paſtillo,& ſphragide polyidæ inſcripta, & lanæ ſuccidæ paſtillo,ac quæ his ſimilia exiſtunt.Coacta enim ab adſtringẽtibus caro corroboratur,aptitudinemq́ʒ ad animalculorũ generationem amittit, atque aſcaridas ipſas excludit.Perfectiores etiam ætate ſimiliter euacuandi acrioribus

ſibus ac calidioribus infuſis,uelut eſt muria & centaureę decoctum:deinde cedria eis infundenda:ad quam rem corneam fiſtulam undiquaqꝫ perfora tam apparare oportet,circa fundum amplam,ac magnitudine locis conue/ niẽtem,quam ultra adſtrictiorem ani partem inditam cedria explemus, ita ut cedriæ immiſsio palàm tum per amplitudinem,tum per tranſuerſa,undi quaqꝫ contingat:poſt uero quieſcere iubemus,ſæpe eundem curationis mo dum repetentes. Aliud,quod & pueris & qui perfectæ ſunt ætatis con uenientiſsimum & efficaciſsimum exiſtit. Carnem ueterem ſalitam,pin guedine deraſa,ſublongam & rotundam formabimus, atqꝫ ita adaptatam podici atqꝫ adſtrictiori ani parti intrudemus,ligamentoqꝫ adhibito,quam diu ſuſtinere poſsint,inditam ſinemus:deinde ſoluemus, prædictaqꝫ infun demus atqꝫ illinemus:idem etiam remediũ ſæpe repetemus. Cibi uero fru/ mentacei generis,boni ſucci,ac qui facile concoquuntur,præbeantur.

Inſtrumẽtum clyſteris corneum

Caro ſalita pro glande

De abſceſſu in inteſtinis. Cap. XLII

OBoritur aliquando abſceſſus in inteſtinis,ad cuius eruptionem eliqua tiones aquoſi puris conſequuntur:quare ignari ac inexperti hoc uiſo decipiuntur,dyſenteriam hanc affectionem eſſe putantes:& ſanè ut uerum fatear,ſi poſt eruptionem diuturna ſit exulceratio & perſeueret, eo modo quo dyſenteria curatur:uerum in principio neutiquam conſimili curatione ſubducitur. Vnde etiam quoſdam ægrotos periclitatos eſſe cõſtat, male ab indoctis medicis tractatos,qui ſtatim in principio dyſentericas infuſiones adhibuerunt. Pro uiribus itaqꝫ affectiones hæ inter ſe diſtinguãtur. Iudica/ tu enim faciles exiſtunt. In abſceſſu enim ſemper dolor pulſatilis præcedit iuxta affectum locum innitẽs,neqꝫ morſus,neqꝫ decurſus adſunt,quales in dyſentericis præcedere conſueuerũt. Deinde mutatione in ſuppurationẽ in/ cipiente,rigores inæquales conſequuntur,febreſqꝫ circa ueſperam maxime irruẽtes:poſtea ubi perfecta humidi mutatio fuerit facta, omnes moleſtiæ minores fiunt,uehemẽteſqꝫ dolores remittunt:deinceps eruptionis tẽpore accedente,rurſus dolores intendũtur.aliquando aũt perfecta uentris adſtri ctio adeſt. Poſt eruptionẽ uero humor,qualẽ prædiximus,excernitur, quũ nihil tale in dyſentericis oboriatur. Cataplaſmatis igitur ad eos uti oportet ex ſemine lini,adſtringentibus aliquot ſimul ammixtis: ueluti ſunt palmæ, mala cotonea,& ſimilia. Atqꝫ ne fluxus augeſcat infuſis utẽdum erit,ex pti/ ſanæ ſucco aut halicæ cum quodam mediocriter adſtringente. Vehemen/ tem enim adſtrictionẽ in his facere ueremur. A cataplaſmatis uero ac præ/ dictis infuſis inflammationem mitigamus. Et ſiquidem eruptionem ſuſpe/ ctam habeamus, epithematis utimur quæ eam adiuuant, althæam nimi/ rum ac caricas,fimumqꝫ columbinum admiſcentes : ſi uero diſcuti poſſe ac euaneſcere inflammationem ſperamus, ea quæ diſcutere ac digerere præ/ dicantur epithemata adhibemus. Qua in re egregie facit emplaſtrum ani/ cetum, hoc eſt inſuperabile appellatum. Si uero eruptio obuiam ueniat,

Dolor pulſatilis

Abſceſſus quæ rumpant & quæ diſ cutiant

infuſis utendum, primum quidem ptiſanæ ſucco: cui deinde modicum mellis, ad ulcerum repurgationem, eſt ammiſcendum. Quod ſi ſordidiora recrementa appareant, etiam lenticulæ decoctum ac malicorij, ad ptiſanę ſuccum & mel affundatur. Repurgatis deinde ulceribus à melle abſtinẽdum: parum uero quiddam ex paſtillo de halicacabo ad infuſum conijciendum, quo ulcera ad cicatricem perducantur. Poſt hæc autem proſpiciendum, ut corpora inſtauratione ſuſcepta, ſubſidant ac molliora reddantur: ſæpe enim identidem humoris collectiones fieri conſueuerunt. Quod ſi uero ſinus quiſpiam relinquatur, rurſus eadem quæ prædicta ſunt adhibeantur. Si uero ea quæ ex ulceribus promanant ſerpendo depaſcant, ad ea quæ ad dyſentericos in principio conueniunt, tranſeundum.

De dyſenteria, hoc eſt torminibus inteſtinorum: ex Archigene. Cap. XLIII

DYſenteria proprie, exulceratio eſt inteſtinorum ſerpendo depaſcens, ab externis cauſsis producta: ueluti frigiditate, ardore, uenenatorum pharmacorum potu, & quæ his ſimilia exiſtunt. Iam uero & à cruditatibus, peregrinorũq; & acrium ciborum acceptione: ab aliqua item acrium humorum impreſsione, ei conſimili quæ circa externam cutis ſuperficiem contingit, à qua papulæ quædam feruidæ ac exulcerationes perficiuntur. Primum uero egeſtio malum auſpicatur cum rugitibus ſubpinguibus acillioſis, pingui nimirum quod intrinſecus inteſtinis adhæret paulatim circũliquefacto, & quibuſdam quidem cum torminibus, quibuſdã abſq; his excretiones contingunt. Quum uero ſuperficies inteſtinorum perfecte fuerit denudata, exulceratioq; ſuperne conſiſtit, feculenta ac cruenta bilioſaq; excernũtur. Vbi autem altius penetrarit ulceratio, etiam ſordes pelliculas admixtas habẽtes expelluntur: & ſi non celeriter cohibeatur, compendio uicinos locos depaſcitur: ſanioſa uero quædam excernuntur, qualia ab occiſorum corporibus defluere cõſueuerũt. Atq; hæc ſanè eſt quodãmodo acuta dyſenteria. Si igitur ab acribus cibis, aut à flaua bile dyſenteria oboriatur, ferè in totum ipſam curamus. Si uero ab atra bile initiũ ſumat, ſi quidẽ ratione iudicationis febriliũ morborũ atra bilis excernatur, trãſituq; ſuo inteſtinũ diſtendat, etiam hanc curare non deſperamus. Si uero ſua ſponte, nullo præcedẽte febrili morbo, neq; cõcoctione bona apparente, atra bilis excernatur, immedicabilis dyſenteria ex ea oborta exiſtit: nihilq; à cancro exulcerato differt: eſtq; omnino lethalis. Conſueuerũt etiam exulcerationes aliquæ diutius perſeuerare, ſerpendo nequaquã depaſcẽtes, uerum cauis ulceribus forinſecus conſiſtentib. ſimiles, quibus cicatrix tarde inducitur, labris nimirũ ulceris in callum induratis: in huiuſmodi etiam infuſa infeliciter adhibẽtur. Atqui in pleriſq; dyſentericis teneſmus præcedere uidetur. Eſt aũt teneſmus egerẽdi prõptitudo quæ differri ac deuitari non poteſt. Noſſe tamẽ oportet quod aliquãdo quidem aliqua ſui parte inteſtinũ rectum in dyſentericis exulceratur: aliquãdo uero totum

Cancer exulceratus

Teneſmus

totum,& cum ipſo etiam ſuperiora. Si quidem igitur circa colum, hoc eſt circa inteſtina craſſa, ulceratio contingat: ſtercora quæ egeruntur multa ſunt, & coaceruata, & cum flatibus prodeunt, aliquãdo etiam ſpumoſa. Pinguia quoq; & cruenta recrementis ammixta adparent: inexplebiliſq; edendi appetitus oboritur. Tenuibus autem inteſtinis exulceratis, dolores circa umbilicum conſiſtunt, bilioſaq; & porri colorem habentia, atq; omnino uariegata, ſtercori commixta plurimum excernuntur, citra tamen ramentorũ complexum, cum torminibus & mordacitate, deſperationeq; ac exolutione, ut non procul ab animi deliquio ægri abſintnã ſitiq; infeſtantur, & febricitant: ſtercus quoq; crudius ab eis prodit. Exulceratur autem, uerum raro, & ieiunum inteſtinum. quod ſi contingat, egeſtiones crudiores apparent, ſanguinem nigriorem uehementer implicatũ habentes, bilemq; abunde flauam. ſitis multa itemq; nauſeæ affligunt: uomunt etiam aliquãdo, ac cibos auerſantur: dolor quoq; uehemens ſupra umbilicum conſidet: quandoq; & febres malignæ oboriuntur. Atq; ita adfecti decolores fiunt, & ad animi deliquium uſq; exudant: uires etiam ipſorum cito deficiunt, neq; procul ab interitu abſunt. Antylus autẽ ſcribit. Tunc equidem ieiunum inteſtinum exulceratũ eſſe putamus, quum ſanguis qui cum recremẽtis egeritur, niger ac uetuſtus apparet: neceſſe eſt enim huiuſmodi, in omnibus infra ieiunũ ſitis inteſtinis decoctum, excerni. Pituitoſa etiam ac ſubpinguia ſimul excernuntur: pituita enim, inquit, in ieiuno abundat, ipſumq; etiã adipoſum exiſtit: bilioſa item abundanter in his excernũtur: ſitiſq; infeſtat, utpote uentriculo ob uicinitatem ex affectione inteſtini ieiuni concalefacto: quapropter & febriũt & dolent. Cæterum tenui inteſtino exulcerato, egeſtiones minus quidem bilioſæ ac pituitoſæ ſunt: neq; enim pituita, nec pinguedo in hoc uelut in ieiuno abũdat: ſubcruenta aũt magis & raſuræ ſimilia excernũt. Quæ enim deferuntur, pelliculas inteſtini in ſuperficie radunt, quã ob rẽ ſanguis etiã in eis minus niger adparet. Si uero circa colũ exulceratio fiat, recremẽta multa erunt, & flatu comitãte coaceruata, & aliquãdo ſpumoſa: quod uero cruentum in ipſis prodit, flauum erit: cibum plurimũ expetent, crudioraq; egerent: minus etiam à ſiti infeſtabũtur: & non multũ febriũt, niſi magnum ſit ulcus, aut malignũ: & ſi febricitare eos cõtingat, difficilius alųs febrẽ ſumouent & excludũt. Quod ſi rectũ inteſtinũ ſit exulceratũ, concocta erunt recrementa, & ſanguis floridus, & ſordes plurimæ excremẽtis ammixtæ: teneſmi etiam aderũt uiolenti: ſæpiuſq; ad excretionẽ incitãtur, quum tamen nihil excernant: neq; ualde eſuriunt, neq; ſitiunt, neq; febriunt, niſi ulcus ſit canceroſum. Porrò primum periculum ex ulcere ſerpente, ac depaſcente dyſentericis impendet: ſecũdum uero ex ſanguinis eruptione: tertium autẽ ex fluxu à locis ab imbecillitate affectis conſequẽti. Cæterũ ab ulcere ſerpente ac depaſcente pueros magis opprimi adparet, uſq; ad ætatis uigorem: calidum nãq; & humidum huic ætati corpus eſt, quare ad putreſcentes morbos perferen

Colũ, inteſtina craſſa

Ieiunum inteſtinum

Antylus

Tenue inteſtinum

Rectum inteſtinum

Triplicia dyſentericorum pericula

perferendos magis ſunt parati. A ſanguinis autem eruptione, magis hi qui in ætatis uigore conſiſtũt, infeſtantur: & qui à natura multo ſanguine abundant. A fluxionibus autem ſeniores amplius læduntur, & qui malo corporis habitu ſunt præditi. At uero ubi ulcus proſerpturum eſt, dolor concomitatur. Acria enim & liquida cum torminibus recrementa egerũtur: deinde & odoribus & coloribus uariata unà cum mordacitate. Febres uero quoq; prauæ accedunt, inediæq; ac corporis iactationes conſequuntur: æſtus item continuus ac ſitis. Iam uero ulcere ſerpendo ac depaſcendo in peius procedente, ramenta excernentur: feculentaq; multa ac nigra efferẽtur, & ſordes magnæ inteſtina ambientium pellicularum, ſi in craſsis inteſtinis exulceratio conſiſtat. Quum autem ſanguinis eruptio futura eſt, exolutio totius corporis, animi deliquio ſimilis præcedit, ac grauitas loci. Ea uero quæ egeruntur lenta ſunt ac uiſcoſa, deinde cruenta. Poſtremum etiam grumi multi excernũtur, primum quidem flaui, ad finem uero nigri & graueolentes. Manifeſtum autem eſt quod uires quoq; eorum ſubuertentur, ſudoresq; effundentur: aliquando autem & conuulſiones ad plurimam euacuationem conſequuntur. Atqui fluxione laborantes, curationis tempore compacta ſtercora excernent, deinde non longe poſt ulceris tectorium ſplendidum unà cum ſtercore effertur. Modice namq; ab infuſis fluxus ſiſtitur, deinde paulo poſt ulceratio excoriatur. Cæterum ſi alicubi certe in inteſtino recto ac colo conſiſtẽs dyſenteria incurabilis exiſtit. Quæ uero in tenuibus inteſtinis hęret, difficulter curatur, maxime uero in ieiuno. Iam uero & hæ quæ poſt abſceſſũ eruptiões fiunt dyſenteriæ, graues ſunt, propterea quod uires deiectæ iam ſint per coincidentes inflammationibus febres ac dolores. Graues ſunt quoque quæ cum uehementi inflammatione oboriuntur, quæq; cum febri ac perditione appetitus. Peſsimæ uero dyſenteriæ ſunt, in quibus quæ excernuntur porri adſpectum habent, ſuntq; nigra, plurima, uaria, graueolentia, & quæ unà cum excrementis ſordes pelliculis magnis commiſtis excernunt. Verũtamen & mulieres, quàm uiri, ſenes & pueri, quàm iuuenes & in ætatis uigore conſiſtentes, difficilius curam accipiunt. His prædefinitis à teneſmi affectione curam dyſenteriæ incipiemus, quum pleriſq; inde dyſenteria initium ſumat.

Dyſenteria incurabilis

De teneſmi cura. Cap. XLIII

QVemadmodum iam prędictum eſt, in pleriſq; dyſentericis teneſmus præcedit. Eſt autem adfectio hæc ad excernendũ promptitudo, quæ differri ac deuitari non poteſt, nihil tamen præter quàm pauca cruentum adſpectum habentia propellens, & poſt ea quædam mucoſa. Vbi uero ſtercus fuerit excretum, ægri alleuantur. Iam uero & inflammationem cum laxo tumore, ex continuis diſtentionibus circa locum obortam eſſe conſtat, quæ ſtercoris inſidentis ſuſpicionem præbet, quod exitum quærat. Cæterum recrementa in ipſis concocta & compacta ferè in totũ excernuntur, pauco ſanguine poſt recrementa deſtillante, ſtercori minime admixto. In principio igitur

tur ſi grauis diſtentionis ſenſus circa imum uētrem fiat,& maxime circa de-
xtram partem,cõiectare oportet ſtercorum multitudinem in cœco inteſti-
no inſitam eſſe,quam furfurum ac fœni græci decocto infuſo eluere opor-
tet,melle oleoq́; ac modico nitro ammixto.Quod ſi huiuſmodi nihil appa
ruerit,ſtatim in principio ex oleo myrſinino aut roſaceo,cum uino & cumi
no,pectinem,inguinaq́;,ac inter anum & ſcrotum intercapedinē,perinçon *Intercapedo inter anum & ſcrotum περίναιον Græcis*
Græcis appellatam fouere ac irrigare oportet.Deinde lac caprinum recens
mulctum heminæ menſura,& nequaquam minus præbēdum:uerum non
aceruatim,ſed ſigillatim partitum.Sequenti deinde die lac ipſum ad dimi-
dium decoquatur,ablato eo quod in decoctione concretum ſuperſtat,atq;
ita exhibeatur. Si uero pituita ſit quæ ægrũ infeſtet,aut præceſſerit frigus,
rutam in uino albo decoquito,atq; uinum ipſum calidum meracum biben
dum dato,ac aſsidue bitumen,picem ſiccam,coriandri ſemen & cyperũ ſuf-
fito:undiquaq; autem ægro contecto ſuffimentũ ſupponatur.Eſt autem &
paſtillus ſuffumigabilis ad teneſmos ac inteſtinorũ dolores approbatus: *Paſtillus ſuffumigabilis*
hic.Picis ſiccæ ſextantē,bituminis unc.1,ſulphuris uiui unc.1.bitumen ac pi
cem cum modico aceto liquato,ſulphur autē uiuum tenuiſsime tritum adij
cito,hisq́; ſimul unitis paſtillos informato.Vſu uero expetente in calidum
cinerem coniectos ſuffito.Bitumen autem in refrigeratis, etiã cum ptiſanæ
ſucco infundito.Glande quoq; ſuppoſititia in eis huiuſcemodi utendũ eſt.
Oleo raphanino ſi adſit,aut communi,ſi non illud haberi queat,allia deco *Glans ſuppoſititia*
quito ac conformato:deinde ladanum & ceram paulatim adijcito , quibus
liquefactis & ab ignè ablatis,modicum lycij addito,unito,ac tomento exci
pito,ſediq́; quàm penitiſsime indito.Ad imum uero uentrē ac lumbos hoc
adhibeto.Ladanum & ſtyracē unguento nardino,oleoq́; ſuffumigabili ap
pellato diſſoluito,ac lana exceptũ imponito,ac colligato. Efficaciſsima aũt
ſunt in teneſmi affectione fomenta ſedi admota. Gallas igitur in aceto de-
coctas cum ſpongia adhibeto:aut glomis texturæ gynæciorum per ſucceſ-
ſionem foueto.Efficax eſt & malicorium ſimiliter decoctũ, myrtiq́; baccæ,
ac rubus,quæq́; his ſimilia exiſtunt.Furfures quoq; in aceto decocti,ac fer
uenti ligamento excepti,commode ſedi adhibentur . Inſeſsiones etiam ex
prædictis utiliter ſuſcipiuntur. Verum cui per noſtram experiētiam cogni *Lateris fomentum*
to teſtimonium merito præbemus tale eſt. Later perquàm uetuſtus & à fu
mo denigratus unà cum complexis in eo paleis tunditur:deinde feruēti ace
to ſubactus,linteoloq́; illigatus ſedi ſubditur.Hæc autē ſtatim ab excretio-
ne admoueantur,& maxime ſi dolor infeſtet.Iuuantur etiam per ſpongiti- *Spongitis herba*
dem herbam ſede exterſa.Si uero exulcerationis principium oboriatur, in-
flammatioq́; adſit,ptiſanæ ſuccus infundatur,paucis roſis ſimul cum eo de
coctis.Quod ſi acria ſint quæ efferuntur,lac tepidũ infundatur.Vehemen
tiori aũt inflãmatione infeſtante,oleum roſaceum leniter calidum infuſum
ac pluribus horis detentum,doloris uexationem diſſoluit.Si uero tepidius
inteſtinum

inteſtinum rectum fiat,lentium ac malicorij decoctum infundatur. Similiter autem & ſi exulcerationis principium adſit.Si uero uigiliæ unà cum dolore conſequantur,ſedi collyrium ſoporiferum ſubdetur,quod ad dyſenterias eſt deſcriptũ.In eis autem quibus iam ulcus ſerpendo depaſcitur,ſubiecta ad dyſentericos cura utemur. Epithema dyſentericis.

Croci,zingiberis troglodyticæ,cyphij,maſtiches,ſucci abſinthij,aloes,palmarum,acaciæ,maſucha,ladani,malorum cotoneorum,cumini torrefacti, candidi ouorũ aſſati,panis uſti & in uino macerati,olei melini aut roſacei.

Cura dyſentericorum. Cap. XLV

PRincipium curationis dyſentericorum à quiete & modico cibo fiat,undecunq; tandé fluor procedat,& mediæ corporis partes lana oleo modico dulci imbuta contegantur. Vehementi autem mordacitate infeſtante, rutaceum ſit oleum,& cuminum tritum lanæ conuolutæ inſpergatur,maxime ubi inflationes & tormina affligant.Quod ſi hæc augeſcant & intẽdantur,ad cataplaſmata confugiendum erit, & hoc maxime ſi inflammationis ſenſus percipiatur. Multis enim non dolorum tantum,uerum etiam totius mali obliterationem cataplaſmatum commoditas induxit. Adparentur autem hæc ex polline in poſca uſquequo cogatur decocto,quem deinde linteolo complicato illigatum totis ilijs impones:fluorem enim ipſum conco- quit:quãdoq; autem & palmas,malaq; cotonea,ac malicorium cum aceto cocta ammiſcemus:quod ſi ardor adſit,ſymphyti radicem tritam,aut ſolanum,aut perdicium,aut plantaginem adijcimus. Stomacho uero imbecilli & exoluto,polẽtam cum œnanthe,aloeq; & omphacio annectemus:inflatione autem ſimul infeſtante,aniſi,fœniculi,apij,ac irionis ſemen addimus: & ſi lumbrici ſimul cum recrementis excernãtur,melanthium,aut cornu cerui ramenta,aut adeps ceruinus,aut coriandri ſemen non incommode admiſcentur.Quod ſi dolor uehemẽs adſit,prædicta cum lini ſemine commiſceantur,& aceto mulſo decoquantur.Si uero ſanguis multus efferatur,acacia,hypociſthis, & alumen cum palmis ac malicorio decoctis & tritis apte concinnantur:ſi autem liquida & cruda prodeant,quod eis qui uires debilitatas habent euenire ſolet,mel coctũ per ſe,aut polenta ammixta, pelle exceptum imponitur.Aliquãdo autem & opij parum,aut hyoſcyami ſemen, hypociſthidemq; & acaciam ac myrrham,apijq; ſemẽ ſatis largum,itemq; fœniculi & aniſi inſpergitur.Quod ſi frigoris ſenſus adſit, pellem agninam leuem liquida pice imbuito,calefactamq; aluo imponito. Ego uero,inquit Archigenes,ſuperioribus quidem inteſtinis adfectis,paſtillum aliquem ex eorum genere qui ſuperne per os exhibẽtur diſſoluo,ac melle probe cocto aut palmarum pinguium carne exceptũ impono.Neq; enim impenſæ parcendum eſt in his qui de uita periclitantur.Inferioribus autem inteſtinis adfectis,ac mucoſis multis inferne prodeuntibus, & eiuſmodi etiam occupante madore:ex paſtillis qui inferne per anum infunduntur,tres aut quatuor palmarum

Cataplaſmatum commoditas

palmarũ carne exceptos impono,ſemperq́ꝫ mihi iuxta uotum res acta ſucͨedit.Mirifice etiam emplaſtra quæ cruentis uulneribus adaptata ſunt,conducunt,poſtquàm quieuerint inflammationes,uentri ac lumbis totis uſque ad dorſum impoſita:qualia ſunt Barbara appellata:& quæ ad fracturas apparantur,uelut eſt quod Iſis uocatur.Atque de his quidem quæ foriñſecus imponuntur hactenus.Dicendum autem deinceps de his quę intra corpus aſſumuntur. In principio igitur poſt tertiam diem permittẽtibus febribus, lacte recens mulcto adhuc calido utendum eſt, melle tepido ei ammixto, atq; in eius uſu ad tres dies perſeuerandũ, quantũ nutriendo corpori ſufferit exhibendo:ſequentib.deinde diebus melle adempto,& modica aqua (quartæ nimirũ lactis partis menſura)affuſa, paulum decoquimus ac exhibemus.Deinde poſt alias tres dies ad dimidiũ decoqmus:& poſt alias tres, ad tertias,ſimiliter per tres dies,atq; ita eis præbemus.Primum enim lac depurgat,ſimul ea quæ in corpore ſunt contemperando:poſtremum uero aluum ſiſtit.Non ſcio enim an aliunde grauior moleſtia dyſentericis oboriatur,quàm ex eorum quæ egeruntur acredine contingit. Oportet autem inſuper & panem madefactum à lactis acceptione offerre.Pultes etiam ex lacte apparatæ,tum pharmacum,tum nutrimentum,optimum præbent: uelut eſt oryza cum lacte, dulciarij panes,amylum, & oua lacti commiſta. Quod ſi adhuc fluxus perſeuerat:inde ad eorũ quæ aluum ſiſtunt ſyluam tranſeundum eſt.Ex quorum genere,alia quidem influentes humores obducũt & inſpiſſant:alia uero,corpora plus iuſto rarefacta & laxata adſtringunt:alia autẽ reſiccant.Pultes igitur ex halica apparentur:nam hæ & probe nutriunt,& aliquo modo obducunt. Condiantur autem paucißimo ſale,ac modico oleo & anetho,aut pro oleo magis adipe gallinaceo,aut anſerino recenti.Quæ uero ex oryza eodem plane modo parantur, præcedentibus magis reſiccant.His autem adhuc amplius quæ ex milio fiunt. Quæ autem ex rhoe apparantur pultes magis adſtringunt. Ego uero,inquit Archigenes,eas hoc modo adorno.Rhoem culinarium in aqua pluuia per noctem macero,deinde diligenter expreſſum aquæ committo.

Pultes uariæ

Farris apparatus:ex Archigene.

Quod uero Latine in regionibus Romæ uicinis far appellant, hoc modo apparatur. Frumentum modico tempore aqua madefacito,indeq́ꝫ extractum ac in pilam coniectum,ueluti ptiſanam à cortice repurgato. Vbi uero corticem exuerit,tollito atque in ſole ſiccato:deinde manibus tritum donec penitus à cortice fuerit mundatum,craſsiſsime molito,ita ut granum unum in quatuor aut quinq; partes redigatur,& ſiccum adſeruato. Vſus autẽ tempore halicæ modo coquitur & à ſanis in cibo ſumitur. Pro ægris uero uarie apparatur,& epithematis quoq; ammiſcetur.Quidam ſpicas frumẽti adhuc uirides tollunt,ex ipſisq́ꝫ far concinnant,quo modo & ſuauius & iucundius redditur.

Nota de farris pparatione

Far quod cluſinum appellatur.

Porrò frumentum ipſum rurſus madefactũ manibus ſedulo confrico,atq; ita percolatum ipſius ſuccum coquo,anethi ramulis aſsiduè agitando: coit autem celerrime uelut glutinum quo ad librorum compactionem utimur: quo facto ipſum ſale,ac paucißimo oleo ſiue adipe cõdio: fitq; hoc modo non ſolum commodũ,ſed etiam iucundum. Apparatur autem puls ex ſiccis item panibus,quos aliquando quidem poſca,aliquando uero palmarũ,aut malorum cotoneorũ,aut pirorum,aut ſiliquarum, aut rhois,ut dixi,cremore contuſos adſeruo,eisq; aliquãdo ex fauo albo ac optimi mellis pleno aliquid admiſceo. Ex adſtringentium numero lenticula quoq; proditur, quæ probe aſſata cum plãtagine aut malis punicis contuſis decoquatur,acetoq; ac modico oleo cõdiatur. Vtiliter etiam lenticulæ far cluſinum ammiſcetur. Olera quidem non ualde probo,decentem tamẽ eorum deguſtationẽ non prohibeo,uelut ſeridis coctæ,plãtaginis, braſsicæ bis coctæ,ad quam poſt primam atq; item ſecũdam decoctionem aqua diffuſa, poſcam feruentem affundimus,rurſusq; donec liqueſcat decoquimus. Intubum quoq; ac ſiſarum cum liquamẽto ſimplici exhibemus. Damus & ouorum aſſatorũ lutea tantum cum modico aceto ac rhoe,paucißimo oleo ammixto. Carnes aũt dyſentericis non ualde commodæ exiſtunt,dandæ tamen eis qui diuturno malo uexãtur. Ex his uolucrium eligẽdæ,deinde ſylueſtriũ ferarum: uerum ex his omnibus facile ſolubiles & non graueolentes, teneramq; carnem habentes ac adſtringentẽ,reliquis præferendæ: uelut eſt inter uolucres perdix, palumbes,& ſimiles. Ex pedeſtrib. uero carnes dorcadis,capreæ ac leporis. Ex marinis,aſelli, percæ,loliginis ac mulli: ſingulæ uero in poſca ebulliant, myrti baccis cum eis incoctis,deinde aſſatæ cum familiarib. edulijs præbeãtur. Fructibus quoq; parce utantur: ſi tamẽ ſtomachus langueat, pirum coctum,aut cotoneum malum concedemus,aut uuam quæ in cado,ſiue olla, aut etiam interpoſitis uinaceis adſeruatur: meſpila item ac punicũ malum. In potu à principio quidem aqua pluuia quæ non ſit ex domibus plumbo intectis delapſa,utendum eſt. Talis enim aqua potata etiam ſanis dyſenteriam propinat. quod ſi pluuia optima nõ adſit,fontana utemur: puteorum aqua ſemper deuitata,utpote quæ ſubſalſa eſt,ac uentrem perturbat. Cum aqua autem fructus adſtringentes coquere oportet, maxime uero acinos. Poſt uero ubi uires fuerint deiectæ,etiam uinum præbendum, quo ſtomachi ſanitas firmetur: ſit autem uinum adſtringens,& non ualde uetuſtũ. Ante cibum uero corpus inunctionibus,& faciei prolutione, ſimilibusq; curetur,quæ in febriũ tractatu ſunt relata. Atq; hactenus quidem de diæta. Iam uero ad remedia quæ inferne adhibentur tranſeũdum. Magnis igitur inteſtinis affectis etiam infuſa adhibeãtur: & ſiquidẽ teneſmus infeſtet,ptiſanæ ſuccus infundatur, adipe caprino aut hircino admixto. Vbi uero corpora excoriationem incurrant,halicæ aut oryzæ ſuccus magis appoſitus erit: triticea

Vua in cado, & interpoſitis uinaceis ſeruata

Aquarũ præſtantia

Vinum ſtomachum firmat

dicta etiam ptiſana ad teneſmos ac excoriationes accommodata cenſetur. Aliquando in uehementi teneſmi ad egerendum promptitudine, muriæ uſu ægrum ab omni dolore liberauimus. ſufficiũt autem ex ea drachmæ ſex, heminæ uni calidæ aquæ illiquatæ: ſi uero ſucco alicui eam ammiſcueris drachmas octo iniicito. Præſtantius tamen oliuarum albarum muria conditarum liquamen cenſetur, tepidum heminæ mẽſura infuſum: & ſanè per aſsiduum eius in teneſmi cura uſum optime ſucceſsit. Si uero ex ueteri chirurgiæ perpeſsione, aut aliâs ſubtiliore ſenſu prædita exiſtant circa ſedem ægroti loca, anus aſsidue & maxime ante acrium aut adſtringentium pharmacorum infuſionem, adipe anſerino aut ſuillo perũgatur, & fiſtula quoq; clyſteris craſſius illita immittatur. Cæterum poſt diſtentionum exolutionem, aſperitates quæ circa inteſtinum ſunt, quæ quidem mediocriores, per muriam reſiccantur: quæ uero relinquuntur ſuccis magis adſtringẽtibus curantur: ueluti gallæ in uino decoctæ, aut tritæ & uino inſperſæ, mali corij item, ac corticis pinus, & baccarum myrti nigrarũ. Quod ſi ardor conſequatur, oua cruda duo cum uino modico, ac largo roſaceo conquaſſata infunduntur. Qui uero caput quod facile adficitur habent, in his ſeminis lini ſuccum recuſamus, utpote caput replentem. Portulacam aũt cum ptiſana (ſi poſsibile eſt) decoctam, aut cum aqua: ſi id fieri non queat, ſucco eius cum roſaceo & ouis crudis permixto infundimus, in his præſertim qui ardoris adfectionem circa inteſtina habent, aut qui aliâs à calidorum infuſorum ardore ſunt læſi: ex roſaceo uero quarta ipſius ſucci pars ſumatur. Mirifice etiam ſeminis lini ſuccus facit, cum candidis ouorum, & lacte aſinino ſeſquicochlearij menſura, permixtus: pro quo ſi non adſit, bubulum accipere non incommodũ erit. Porrò inflammationibus eryſipelatis, ciborum ac potuum citra mordacitatem adſtringẽtium uſus conueniens exiſtit. Infuſa uero eis conueniunt, plantaginis ſuccus, mali corij, perdicij, portulacæ, ſemperuiui: uerum ſingulis acaciæ aut hypociſthidis ſuccum admiſcere oportet. Efficacius autem in eryſipelatis glaucium infunditur cum aliquo ex prædictis ſuccis, aut Andronis paſtillus, aut Muſæ inſcriptus. Quod ſi ſanguis deſtillet, ſanguinariæ ſucco utendum aut plantaginis cum acacia, hypociſthide, aut balauſtio. Si uero ſanguinis impetus uehementer urgeat, quemadmodũ etiam ſi maxima inflammatio ſubeſt, præſertim in his qui plurimo ſanguine abũdant: uena incidenda, ſi uires non reſiſtant, & maxime in quibus conſueta ſanguinis excretio cohibetur. Auferre autem oportet neq; multum neq; coaceruatum: ab utroq; enim uenter conturbatur. Omnium uero maxime cauebimus ne animi deliquium fiat: quare deſidenti etiam dyſenterico uenam ſecabimus. hac enim deſidentes forma dum ſecatur uena, minus reliquis animo linquũtur. Secare autem oportet in dextro cubito uenam humeralem appellatam: neq; enim ſimiliter hac uena inciſa, uires labefactantur, & inſenſibiliter quodammodo furtimq; ſanguis aufertur. Quod ſi hæc nõ appareat, neceſſario mediam ſecamus. Inferiorem

Eryſipelatæ inflãmationes

Sedum herba muralis
Glaucium [illegible]

autem incidere ob ſubiacentem arteriam uitandum:cæterum fiſſuram omni no tenuiſsimam infligemus:non enim ob multitudinem ſanguinis euacuã dam ſectionem facimus,ſed ut materiam quaſi per riuos trãsferamus. Paucus aũt ſanguis etiã multo tempore emiſſus,inflãmationem mitigat,& ſanguinis ad inteſtina delationem reuellit, innatumq́; calorem ſenſim refrigerans,ſomnum magis quàm animi deliquium inducit. Eſt autem optimũ dyſentericis remedium ſomnus. Si uero quid uenæ inciſionẽ fieri prohibeat, ex eorum quæ ſanguinem ſiſtunt ammixtione infuſionem facio. Qua in re lanarum ſuccidarum cinis optime facit,aut ex ſpongia noua uſta. Spõgiam autem ipſam liquida pice imbuere oportet aut ſanguine taurino,cineremq́; eius in olla exuſtæ in aliquẽ ex prædictis ſuccis inſpergere, atq; hoc modo infundere. Succi autem in his ad infuſiones apti ſunt,ex plantagine,ſanguinaria,ac ſimilib. Quin & linteolum alumine liquido imbutũ,deinde uſtum, præclare ſanguinis eruptiones ſiſtit. Summe autem conducentem cognouimus aſinini ſtercoris ſuccum, maxime ſi à paſtura prodeat animal mõtana & adſtringente:quod ſi non ſufficit ipſe ſuccus,ſtercus madefacito,exprimito ac infundito. Adhibeantur autem ſimul & epithemata,& quæ per os accepta ſanguinem ſiſtũt,& qui ſanguinem ſpuẽtibus commodi ſunt paſtilli. Præter opinionem uero eis proſunt, maceris cortex, & mali punici flores, æquali pondere contuſa & cribrata, ſi inde ſcrupuli duo cum uino adſtringente propinentur. In his etiam frigida,citra offenſionem tamen, infuſa appareñtur. In reliquis uero dyſentericis tepidiora,aut leniter calida. Vlceribus enim frigidum infeſtum eſt,niſi ſanguinis eruptio ſimul adſit. Si uero exulceratio abſq; fluxione relinquatur,plura ne infundantur,quàm lac bubulũ, aut caprinum,cui lycij drachmæ tres ſint ammixtæ:optime faciunt & terræ ſamiæ drachmæ IIII,aut amyli drach. IIII,cum plumbi uſti drachmis II,triticeæ ptiſanę ammixtę ac infuſæ. Aut ceruſæ drac. II,cũ ſucco injcio,ægerq́; ſanatur. ubi uero fluxione adficiatur & nimiũ humecta ſit exulceratio,charta uſta,aut lentiſcus uſta,aut cinis pompholygis, aut aridum ex charta conſtans pharmacum,ſimiliaq́; cum ſucco plantaginis infuſa,aut etiam cum altero conſimili ſucco,ægrum à malo adſeruant. Quod ſi uehementior ſit fluxus & humectatio exulcerationis,ea quæ à callis indurata corpora leuigare ac à callis liberare poſſunt adſumantur:itemq́; ea quę humecta reſiccare & exurere,exoluta q́; adſtringere poſſunt:uelut eſt ſabinæ herbæ decoctum, item ſaluiæ,polij,ac pilularum cupreſsi:ex paſtillis uero Muſæ inſcriptus,& qui ex lanis ſuccidis uſtis conſtat,& conſimiles. In potu uero Thraſyandri paſtillus,& qui croceus appellatur,conſimilesq́; qui ſuperne per os ſumuntur,præbeantur. Cibi etiam magis reſiccantes eis exhibendi. Si uero ſerpendo depaſcant ulcera ipſa,ſi quidem in inteſtino ieiuno conſiſtant, paruam omnino ſalutis ſpem promittunt. Si uero circa tenuia inteſtina fiant,minus graue malum eſt,attamen periculo non uacat. Si autẽ in colo fiant, ut pluri

Somnus dyſentericis commodus

Sanguinem ſiſtentia

Frigidum nociuum

mum

mum ſanabilia exiſtunt. Verum quemadmodum in externis ulceribus depaſcentibus: ita & in his ſtatim in principio, ubi depaſtio apparuerit, cruſtas inducentia & exurere ualentia adhibere oportet: ſi enim ad magnitudinem peruenerit exulceratio, inutilis horum uſus fuerit. cæterum ulcera circa ieiunum ac tenuia inteſtina, per potiones curantur. ea uero quæ cruſtas induunt in potu accipi non poſſunt: quare ſorbitiones & eclegmata extergere ac repurgare potentia, his ſunt exhibenda: eſtq; ptiſanæ ſuccus cum melle abſorptus his aptus, atq; ipſum adeo mel per ſe induratum, & in decoquendo in paſtillum coactum, quod comeſtum ulcera potenter repurgat. Sorbitiones item ex eruo apparatæ, conuenietiſsimæ ſunt eis qui in ſuperioribus partibus ulcus depaſcens habent. Apparantur autem hoc modo. Eruum in aqua calida ſæpe permutata ad horas octo madeſcere ſinitur, deinde donec teſtam omnem abiecerit, manibus in aqua confricatur: poſt uero coquitur, & prima itéq; ſecunda, tertiaq; & quarta aqua diffuſa, ſemper ubi prius decoctũ diffunditur, rurſus alia aqua feruens affunditur: quæ ubi poſt quartam tandem decoctionem fuerit diffuſa: acetum mulſum ad ipſum ſufficiẽter infundatur, & cum quintæ aquæ effuſione ad compagem ſucci ptiſanæ decoquendo reducatur, atq; hoc modo abſorbeatur. Halica etiam cum lacte bubulo decocta non incommoda efficitur. Maxime uero omnium prodeſt eis lac bubulum recens mulctum ac potatum. Quicquid uero tandem eis datur, ualde modicum ſit. Multi enim dyſenterici pauco cibo indigent, ſitiq; uexantur. Pharmaci autem loco exhibeantur quæcunq; ariſtolochia rotunda participant, radicéq; panacis, ac iridis, alumine ſciſsili, moris, & mali punici flore. A uino uero abſtineant, depaſtionem enim dilatat. Quod ſi circa inteſtina craſſa ulcus ſerpendo depaſcens conſiſtat: ea quæ per ſedem infuſa cruſtas inducunt, adhibeantur: cuius generis ſunt paſtilli Fauſtini, & conſimiles, & maxime qui Nymphodoto eſt inſcriptus, quo etiam nos utimur: item qui ex thapſia conſtat, quorum omnium compoſitiones paulo poſt dicemus. Cæterum cum attentione cruſtam inducentibus uti oportet, excellentem ipſorum facultatẽ reuerendo. Porrò cancerosa & maligna, quę cacoethe Græci appellãt, inteſtinorum ulcera ferè in totum incurabilia exiſtunt, neq; tamen citra auxilium relinquere oportet, ſed uehementes dolores mitigare: optimum autem & his eſt aſininum lac recens mulctum potatum: ſi quis enim eius uſum ſuſtinere poſsit, nullumq; aliud nutrimentũ accipiat, plurimam ſalutis recuperãdæ ſpem habebit. bonum eſt & bubulum ac caprinum recens mulctum, ſi illud nõ adſit: bonum eſt & ſciſsile lac cum amylo. Præbeantur autem eis & oua cruda, ac iuſcula gallinarum & perdicum. Succi etiam præbeantur omnes qui facultate obtũdendi dolores præſtant: infuſa quoq; eiuſdem generis ſint: pharmaca item his conueniũt omnia, quæ ad dyſentericos à uenenatorum acceptione factos, conducunt. Cæterum irrigationibus & cataplaſmatis neq; curantur cancerosa & maligna *Cacoethe ulcera maligna*

ulcera,neq; mitiora fiunt. Vtere autem & ad eos infuſis ad cancroſam uuluam deſcribẽdis,& pharmaco ad cancros mammarum, ex uino adriano & rhoe qua coria tinguntur,apparato. Porrò ſi à uenenati pharmaci potione, ubi mortis periculum fuerit deuitatum,dyſenteria oboriretur,his quæ à uenenorum potu conueniunt erit utendum. Triplicis autem modi remedijs in his qui uenenum biberunt utimur,uomitorijs uidelicet,& obtundentib.atq; extinguentibus:in quorum numero etiam acria comprehenduntur. Vomitoria itaq; remedia mox à ueneni potu ſunt accepta. Extinguentia uero quę acria ſunt,tanquam ulceribus minime conuenientia,recuſamus. Alterum igitur tantum genus extinguentium,hoc eſt aromatica adſumemus:itemq; ea quæ obtundendi uim habent. Ex cibis itaq; conueniunt ptiſanæ ſuccus,aut halicæ ſuccus cum anetho decoctus,aut palmis,aut mali punici acinis. Item radicis dulcis ſuccus:cum his etiam tum gallinæ,tum perdices decoqui poſſunt donec eliqueſcant:cerebella item ac pedis eliquata præbeantur, & ſorbitiones ex amylo & lacte, quibus anſerinus aut gallinaceus adeps eſt ammixtus. Ex pharmacis autem eis conducũt quæ de uenenis referentur in tertio decimo ſermone. In potu uinum non inconueniens eſt tenue & album, niſi febris aut inflammatio adſit. Cæterum cataplaſmata & fomenta,in eis quibus ex bilis acredine dyſenteria oborta eſt,uitabimus. Quod enim leue & bene ſucculentum in inteſtinis eſt,id diſtrahunt ac diripiunt: quod uero nulli uſui eſt,& mordax,in ipſis relinquunt.

Triplicia remedia accepti ueneni

Cura eorum qui aurum,aut æs,aut tale quippiam deglutiuerunt. Ca. XLVI

SI quis auro,aut ære,aut ferro,aut aliquo alio huius generis deglutito,ſanguinem per uentrem egerat,maluæ aut ſeminis lini ſucco multo, in potu exhibito,lapſum facies deglutiti,ſupra hoc quod & in inteſtinis obortam lenies aſperitatẽ. Ego uero,inquit Antylus,quum quidam per iocum anulum aureum deuoraſſet,& ramentoſa ac cruenta inferne egereret, ob ſculpturæ uidelicet aſperitatem:in ipſo enim auro capitellum inerat aſpere concinnatum:non ſum immoratus his quæ lubricas uias reddunt,ſed confidenti animo ad ea quæ fortiter purgant pharmaca ſum progreſſus: quare contigit unà cum recrementis anulum excidere:quo facto,homo ipſe ex ptiſanæ ſucco,ac ſorbilibus ouis nutritus,tertia die ſanus euaſit.

Antylus. *Anulus aureus deuoratus*

Communia remedia dyſentericorum quæ ſuperne exhibentur. Ca. XLVII

POrrò ubi memor fueris remediorum iam ante in unaquaq; dyſenteriæ ſpecie dictorum,expedite inuenies,iuxta eundem plane modum,quomodo & communibus remedijs,quæ nunc dicenda ſuperſunt,utaris. Commixta enim reperies hic remedia omnia ſimpliciter ſcripta quæ dyſentericis conueniunt:nimirum adſtringentia,obtundentia & reſiccantia. Et ſimplicia quidem quæ tum dyſentericis,tum cœliacis in potu dantur:alia quidem adſtringendo,& firmitatem addendo,humoreſq; inſpiſſando,uentrem cohibent,alia autem obtundendo,alia etiam urinam ciendo,ac fluxionẽ transfe

rendo

rendo. Quæ itaq; urinam cient omnibus ſunt manifeſta, & ſæpe in hoc opere deſcripta, quibus etiam hic uti oportet. Quæ uero adſtringunt commoda eis hęc ſunt: lapathi ſylueſtris maxime ſemen, alterius autem lapathi tum ſemen tum radix, trita aquæ inſperſa ac potata, ſiliquæ aridæ comeſtæ, rhus culinarius, gallæ, ſpinæ ægyptiæ ſemen, malicorium aridum tritum, rubi radix, unumquodq; eorum cum aqua ad tertias decoctum, aut tritum potui inſperſum: ladanum cum uino auſtero, acaciæ ſuccus, hypociſthidis ſuccus, lyſimachia, balauſtium, ſideritidis heracleæ folia & radix, ſalicis folia, ſymphyti radix & folia & ſemen, rheon ponticum, altheæ radix, gnaphalium cum uino auſtero, hippuridis ſuccus cum paſſo, loti arboris baccæ, & ligni lotini ſcobs, potui inſperſa & potata præclare faciunt: cortex thuris tritus potatus, lemnia terra quæ ſphragis appellatur: minium ſinopicum, œnanthe polentæ modo potata, holoſchœni iunci fructus torrefactus, uerbaſci radicis drachmæ duæ, mora acerba in ſole deſiccata ac trita liquori potando atque obſonijs inſperſa: mora rubi acerba ſimiliter exhibita: acini uuæ, ac uuarum paſſarum tum aridi triti, tum in cinerem exuſti, plantaginis ſemen aridũ tritum, ſimiliter folia & radix, maceris cortex. Ex eorum autem numero quæ aliquo modo adſtringunt, uerum magis obtũdunt, eſt aſter ſamius, & amylum. Obtundit autem tragacanthus & gummi. Reſiccat coagulum leporis ex aqua, cornu ceruinum uſtum, herinaceorũ teſtę uſtæ, itemq; oſtreorum, & cãcrorum maxime fluuialium, atq; etiam marinorum teſtæ uſtæ ac tritæ: egregie facit & ſaluiæ decoctum.

Simplicia adſtringentia

Simplicia obtundentia

Compoſita pharmaca quæ ſuperne exhibentur. Cap. XLVIII

Vinum uetus adſtringens ad tertiãs decoquito, mellisq; optimi æquale pondus adijcito, rurſusq; donec in compagem cogatur coquito, & ante cibum myſtri menſura exhibeto. Aliud Aſclepiadæ. Ouum recens in uas quoddam euacuamus, putamineq; eius mel optimũ ac uinum uetus adſtringens, malicoriumq; tenuiſsime tritum demetimur, piperisq; granis X adiectis, hæc ſimul in ſartagine torremus, atq; tertiam inde partẽ ieiunis cum pane præbemus. Summe etiam prodeſſe quod ſequimur ſcimus: corticis thuris, ſeminis plantaginis, æquales partes tritas, uino diluto ad trium cochleariorũ menſuram inſperge, ac ante cibum exhibe. Caninum etiam ſtercus album, tritũ, lacti ſciſsili & per ſilices decocto inſperſum, ſumme dyſentericis auxiliatur, ſi lac ipſum in cibo ſumatur. Cæterũ canem ipſum per præcedens triduum, nullo alio cibo quàm oſsium comeſtione nutrire oportet.

Aliud ualde approbatum, cuius uſu ſcimus multos à morbo liberatos. Gallarum tenuiſsime tritarum, piperis, rhois culinarij, malicorij tenuiſsime triti, ſingulorũ æquales partes miſce, ac cum uitellis oui ſubige, & in mali punici uacuam teſtam conijce, ex eodemq; ſumpto putamine os teſtæ cõtegit: deinde totam mali teſtam fermẽto forinſecus oblini, & ad prunas aſſa: poſt uero ex hac ipſa mali punici teſta repurgata cochlearium ante cibum edendum præbe.

Aliud quod & cœliacis prodeſt.

Baccarum myrti nigrarũ cochlearia III,aniſi,roſarum ſiccarum,œnanthes, acaciæ,ſingulorum cochleare I. Palmarum carne ſubige,ac drachmã unam præbe.Si œnanthe haberi non poteſt,uuas immaturas ſiccatas conijce.

Aliud Marciani, ad eos qui neq; potum,neq; cibum accipiunt,ſed pro deſperatis habentur.

Baccarum myrti albarum quincũcem, malorum cotoneorum mediocrium ac pulchrorum numero duo,aquæ ſextarios III, ſcobis corticis arboris loti ſextantẽ & unciæ dimidium. Decoquito ſimul donec ſextarij duo reliqui ſuperſint,ac quantum poſſint bibendum præbe:idemq; etiam per clyſterem infundito.Eiuſdem facultatis eſt loti ſcobes potatus,atq; amplius adhuc eo præſtat eius decoctum.Quod ſi lotus non adſit,cortice pini utaris.

Aliud Marciani. Aloes ad carbonum formam exuſtæ unc.I, mali corij uſti unc.I,ſeminis lini uſti unc.I.contere & præbe cochlearia II his qui febre carent cum uino antiquo. Ego uero,inquit Marcianus,quotieſcunq; hoc exhibeo,duorum terreſtrium herinaceorum membranam internam, quæ cibum complectitur deſquamatam adijcio.Quare hanc membranam illotam accipito,ſiccato,ac adſeruato. Per ſe enim huiuſmodi pelliculæ potatæ uentris fluxiones ſiſtunt.

Aliud Marciani,cuius utilitatem ne contemnas.

Seminis anethi,apij,feniculi montani,piperis,ſingulorũ unc.I.in teſtaceam pilam conijcito,atq; ubi probe contriueris,herinaceorum terreſtrium internam membranam illotam,ac per ſe contuſam & cribratam unc. I, pondere immiſceto.Deinde uinum purum uetus quãtum ſatis uidebitur, in nouum uaſculum infundito, & laminam ignitam ex ferro quod ſtomoma uocant, non minorem libra in uino extinguito,& adiectis aridorum drachmis duabus bibendum præbeto.Tantum enim ad ſummum datur, atq; hoc medicamine multos ille deſperatos ſeruauit.

Stomoma ferrum

Aliud multa experientia cognitum.

Cochlearum terreſtrium,maxime montanarũ,uſtarum, carnem trium drachmarum pondere accipito,piperis ſcrupulos VIII,ſimul cum æreo piſtillo in puluerem redigito,& uini ueteris ſexuncem, tantundemq; gari affundito,ac ſimul unita omnia in tres partes diuidito,& per tres horas exhibeto.

Oribaſius autem ſiccocochlearum unà cum teſtis exuſtarũ unc.I,alij triētem habent,gallæ ſextantem,piperis unc.I.in puluillum redige,ac obſonijs inſperge,aut cum aqua,aut uino albo tenui præbe.Præclare auxiliatur hoc dyſentericis,quibus ulcus nondum eſt putrefactum.

Aliud Marciani,quod Phemus appellatur.

Myrrhæ,opij,balauſtij,rhois rubri,cuiuſq; unc. I, aniſi ſeſquunciam,ſpinæ ægyptiæ quadrantem,lentiſci quadrantẽ.Cum decocto corticis lotini ligni ſubigito,& nucis põticæ magnitudine præbeto,cum lotini corticis decocto: quod ſi lotinus non adſit,meſpilino pro eo utaris.

Catapotium dyſentericum ualde pulchrum, Aſclepiadæ.

Radicis ſymphyti, ſeminis ericæ, mali corij, æquales partes ſubige, & in catapotia digere, ex quibus obolos III cum uino aut aqua deuorandos præbe.

Aliud eiuſdem. Gallarum drach. IIII, opij aſiani drach. II, petroſelini drac. I, aqua ſubigito & catapotia formato, exq; eis ad ciceris magnitudinẽ præbeto, aut quantum uires tolerare poſsint. Aliud. Thuris, acaciæ, opij, gallæ, æquale pondus ſingulatim cum ſucco uuarum maturarum ſubige: indeq; ad ciceris magnitudinem, aut pro uirium tolerantia præbe.

Aliud. Florum roſarum, opij, acaciæ, gummi, ſucci hypociſthidis, cuiuſq; trientem, ſeminis & ſucci plantaginis, cuiuſq; ſextãtem, ſucci roſarum unc. I. In catapotia redigito, ex quibus obolos tres dato.

Paſtillus ex ſeminibus, qui in Alexandria præparatur.

Aniſi unc. I, fœniculi unc. I, ſeminis hyoſcyami quadrantẽ, ſeminis apij quadrantem, alij tantum drac. III habent, opij unc. I, dauci unc. I, aqua ſubigito.

Oribaſius autem hoc modo. Aniſi, ammij, fœniculi ſeminis, apij ſeminis cuiuſq; drach. III, petroſelini drach. II, opij drach. II. Valet cœliacis, dyſentericis, cholericis, & tuſsientibus.

Paſtillus trigonus, hoc eſt triangularis appellatus.

Seminis apij ſextantẽ, ſeminis hyoſcyami unc. I, opij unc. I, aniſi unc. I, aqua ſubigito. Aliud Andromachi, ad cœliacos & dyſentericos.

Rhois culinarij drach. IIII, piperis drach. IIII, myrrhæ, croci, acaciæ, ſcobis corticis loti, ammij, cuiuſq; drach. II, ſpicæ nardi, lycij, gallarum, ſucci hypociſthidis, opij, aloes, aniſi, cuiuſq; drac. I. cum rubi ſucco ſubigito, & ante ſomnum III obolorũ pondus ex aqua prębeto: non febrientib. ex uino frigido.

Paſtillus Philippi, ad diuturnas dyſentericorum affectiones leuans dolorem, & bibitur & infunditur, & forinſecus quoq; imponitur, melle cocto aut palmis paſsis ſubactus.

Acaciæ, balauſtiorum, hypociſthidis, rhois rubri, opij, thuris, myrrhę, croci, gallarum, lycij, aloes, rhei pontici, baccarum myrti nigrarum, mali corij, ſingulorum drach. IIII. uino ueteri adſtringente ſubacta in paſtillos digere, & non febrientibus obolos III ex uino præbe, febricitantibus uero ex hydromelite. Ego autem hoc paſtillo utor & feliciter mihi ſuccedit, omnibus quidem prædictis ad eius compoſitionem adiectis, præter thus & rhoem. Ad hæc autem omphacij, floris mali punici, caſsiæ, caſtorij, aluminis ſciſsilis, roſarum repurgatarum & ſiccarum, ſingulorum æquale pondus addo.

Catapotium bonum. Abrotoni ſextantem, ſarcocollæ unc. I, gummi parum, ut obſtructoriam meatuum ac integendi uim inde acquirant. Catapotia ciceris magnitudine formato, & ieiunis unum deuorãdum præbeto, ſimiliter unum ante ſomnum.

Aliud Oribaſij, ad dyſentericos & hęmoptoicos, fluxumq; muliebrem.

Succi hypociſthidis, terræ ſamiæ, gallæ omphacinæ, acaciæ ruffæ, cuiuſque

drach.

drachmas octo, cum aqua pluuiali ſubige,& paſtillos forma,ac utere. Ad dyſentericos quidem in potu exhibitis,ac per clyſterem cum ſucco oryzæ, aut lentis,aut aliquo conſimili, infuſis. Ad hæmoptoicos uero, cum aquæ frigidæ ſeſquicyatho eius drachma una. Ad fluxum autem muliebrē,cum ſucco ſolani,aut ſanguinariæ,aut plantaginis lana exceptos ſubde.

Aliud parabile. Alumen liquidum tritum cum ouo abſorbendum præbe,& rurſus aqua calida dilutum bibendum exhibe,& admiraberis. Sedat diuturnas dyſenterias,& in quibus cruenta excernuntur.

Aliud. Pumicem in tenuiſsimum puluerem redactum,cum ouis ſorbilibus,cochlearij menſura præbe,& miraberis. Aliud exquiſitum. Fici folia arida contuſa cochlearij menſura cum uino auſtero dato.

Aliud. Macer,mali punici florem,æquali pondere contunde,& ex eis ſcrupulos duos cum uino adſtringente præbe. Valde commodum hoc eſt in his qui cruenta egerunt.

Paſtillus ad dyſentericos & cœliacos.

Aniſi,ſeminis apij,ammij,balauſtiorum, ſucci hypociſthidis, ſeminis hyoſcyami albi,ſingulorum drach. VIII, opij drach. IIII. Exhibe his qui integræ ſunt ætatis drachmam unam cum aquæ calidæ cyathis tribus.

Polyidæ Sphragis,cœliacis,dyſentericis,quartanarijs,& oculorum fluxionibus conducens:dolorem enim adimit & reſiccat.

Hyoſcyami albi ſeminis drach. IIII, ſeminis apij drach. IIII, aniſi drach. II, opij drachm. I. contere cum aqua, & informa paſtillos obolares:ex quibus unum cum aqua frigida præbeto.

Quæ inferne dyſentericis infundantur. Cap. XLIX

PAſtillus Nymphodoti,ad dyſentericos,& ulcera depaſcendo ſerpentia omnibus præſtantior: quemadmodum experti ſumus,inquit Archigenes:compoſitus quidem ut Fauſtinus,diſſonans autem in auripigmenti ponderatione:opere uero longe efficacior eo, cognitus. Cuius compoſitio hæc eſt. *Paſtillus Nymphodoti* Chartæ uſtæ drach. XXX, auripigmenti drach. VIII, calcis uiuæ drach. X, ſandarachæ drach. VI, uini auſteri ſextarios III. Vinum ipſum per ſe coquitur,donec tertia pars reliqua fiat, cum qua arida in mortario teruntur,donec in compagem terendo redigantur, ex quibus deinde paſtilli drachmarum quatuor aut trium ſiue duorum etiam formantur, quorum uſus iuxta ægri uires adhibetur:cum uino autem & aqua infunduntur.ita ut cum aqua lenticula,roſæ ſiccæ,ac cortex loti decoquantur: cum uino uero baccæ myrti,ut ex utriſque heminæ menſura ſuperſit.In uniuerſum autem,non ſolum in huius paſtilli,uerum omnium qui cruſtas inducunt uſu, ſtomachum hora una ante eorum exhibitionem, ex oleo myrteo ac uino ueteri irrigare oportet,itemq́ caput ex oleo largo. *Cruſtā inducentia quibus noceant* Quæ enim cruſtas inducūt,ſi infundantur,& ſtomachum & caput offendere conſueuerunt. Ante infuſionē autem fruſta panis duo aut tria ægro exhibenda,ex aqua frigida aut lactis,ſi uehe

mens

mens adſit febris: aut uino diluto, ſi parua fuerit febris & nullius penſi, pane madefacto. Quod ſi ab infuſione ſtomachus exuratur aut ſubuertatur, aquæ frigidæ cyathi tres confidenter in potu præbeantur: exhibẽdus & lactucæ caulis cum pane & aceto: oliuæ item albæ ex aceto. Cæterum his qui ſtatim ubi infunditur pharmacum, rurſus reijciunt: imò penitus infuſum retinere nequeunt, muriam præinfundere oportet: aliquando etiam ſalis ammoniaci cochleare unum aut amplius tritum, pharmaco eſt ammiſcẽdum, nullo habito mordacitatis reſpectu. Vtilitas enim omnem dolorem exuperans inde procedet. Vtimur autem frequenter oliuarũ albarum muria conditarum liquamine, hemina nimirum una ex eo infuſa, ſemihoræq́; interſtitio facto aut paulo diutiore, paſtillum ipſum conſequenter infundentes, quo modo facile ipſum cõtinent. Et pharmacum ſanè magis efficax fit ubi nuda ulcera contigerit. Si uero neq; ſic cõtinuerit, iterum atq; iterum infundito: munitum eſt enim pharmacum ne cruſtas inurat. Porrò ubi efficacius fuerit pharmacum & uicerit affectionem, multa cum ipſo mucoſa ramenta prodibunt, & à multis moleſtijs, egerendiq́; promptitudine, diſtentionibusq́; liberabit. Infuſum autem ipſum non ultra duas horas retinendum eſt, neq; infra unius horæ ſpatium. Atq; hic canon uniuerſalis tibi in omni cruſtas inducente infuſo proponatur: unà cum hoc quod & ſtomachus & caput ſit præmunitum. Ante infuſionem etiam anus ex oleo dulci illinatur, maxime uero adipe quopiam ipſa fiſtula craſsius perlinatur. Poſt infuſionem cum ſpongijs aut glomis decocto quopiam adſtringẽti imbutis, ſedes foueatur: adiuuat enim hoc ipſum infuſi retẽtionem. Mirabiliter etiam prodeſt Andronis paſtillus duarum aut unius drach. pondere infuſus.

Paſtillus ad dyſentericos, cuius multam experientiã habemus: admirabilis enim in ulceribus ſerpendo depaſcentibus exiſtit, non ſolũ dyſentericis, ſed oris etiam gingiuarum, & ad omnem nomen ſerpẽtem.

Calcis, auripigmenti, chartæ uſtæ, ſquamę æris, æquales omnium partes ramulorum oleæ decocto ſeu ſucco ſubigito ac utitor cum oryzæ ſucco. Exucatur autem olea hoc modo. Ramulos oleæ contundito, eisq́; congruentis mẽſuræ aquam affundito, atq; donec quater efferbuerit decoquito, expreſſoq́; ſucco utitor.

Fauſtini inſignes paſtilli: quorum alter conſtat ex chartæ uſtæ drach. XXX, calcis drach. XXV, auripigmenti drach. XII, ſandarachæ drac. VI. Infunditur duarum drachmarum pondere cum rhois & baccarum myrti decocto. Si uero diuturna ſit affectio, ſalis etiam drach. II adijciuntur. *Paſtilli Fauſtini*

Alter uero conſtat ex calcis drach. X, ſandarachæ drach. VI, auripigmenti drach. VIII, chartæ uſtæ drach. XXX. hæc in paſtillos redigito, ac utitor, quemadmodum in Nymphodoti paſtillo eſt prædictum.

Alter adhuc paſtillus Fauſtinus, qui in Alexandria præparatur. Auripigmenti trientẽ, ſandarachæ trientem, calcis unc. XII, acaciæ unc. XII. ſubige cum uino.

Paſtillus Philadelphus, ad dyſenterias,& ſanguinis eruptiones,& omnes nomas.

Sandarachæ, auripigmenti, cuiuſque quadrantem,calcis ſexuncem,acaciæ ſexuncem.Excipe plantaginis ſucco,aut uino auſtero, & paſtillos drachmarum quatuor,aut trium,aut duarum informa,atque pro ægri uiribus infun- *Eras medicus* de cum uino myrtite. Eras autem hoc modo ipſum præparat. Auripigmenti beſſem,acaciæ trientem,calcis trientem.

Paſtillus alius,dyſentericis commodus, qui eueſtigio aluum ſiſtit,quod multo experimento conſtat.

Bituminis, auripigmenti,ſandarachæ,aluminis ſciſsilis,ſquamæ æris,cuiuſque drach.IIII,chartæ uſtæ drach.X,calcis drach.VIII,ſucci hypociſthidis drach.III,balauſtiorum drach.III,opij drach.II.Cum uino myrtite ſubige, ac utere ueluti in Nymphodoti paſtillo prædixi.

Paſtillus ex ſubere appellatus, quo ueluti præter opinionem admirando utor.

Gallæ uſtæ,chartæ uſtæ,ſuberis ex uaſe uini ueteri accepti ac uſti, panis aridi uſti,ſingulorum drach.XV,auripigmenti drach.XX,ſandarachæ drach.X,calcis uiuæ drach.X,acaciæ drach.V,ceruſæ drac.V,ſpumæ argenti drac.III, omphacij drach.III, fecis uini uſtæ drach.V. Cum uino adſtringente ſubige & informa paſtillos drach.IIII,& III,& II. In principio autem hos cum plãtaginis aut ſanguinariæ,aut perdicij ſucco infundito:aut cum aqua tepida,ſi hęc non adſint:ſi uero morbus fortis ſit & in uigore conſiſtat,cum fœni græci aut lini ſeminis decocto infundito : in declinatione autem cum myrti & rubi decocto ex uino. Et in pueris quidem cyathorum duorum menſura : in fœminis,trium: in uiris uero qui ad perfectam ætatem acceſſerunt,quatuor infundatur.

Paſtillus Aſclepiadæ,dolorem ſummouens,ſomnumq́ inducens.

Diuturnis dyſentericis adfectionibus eueſtigio auxiliatur, ſi abſit febris. Chartæ uſtæ drach. III, auripigmenti,ſandarachæ,ſquamæ æris,aluminis ſciſsi,omphacij,lycij,acaciæ,ſucci hypociſthidis,calcis uiuæ,cuiuſq; drachmas V, opij drach.II,croci drach.II. Vino myrtite excipe & in paſtillos redige,quatuor & trium & duarum etiam drachmarum.Iuxta ægri uires cum paſsi cretici cyathis VI, his qui integræ ſunt ætatis infundito.

Paſtillus alius dyſentericus.

Auripigmenti ſextantem,ſandarachæ quadrantem,ſquamæ æris unciam unam,calcis trientem,aluminis ſciſsilis ſextãtem,chartæ uſtæ quincuncem, omphacij ſextantem,acaciæ ſextantem,ſucci hypociſthidis ſextantem,thuris unciam unam, opij quadrantem. Vino myrtite aut aliquo alio auſtero *Infuſum non* excepta ſubigito. Quod ſi quis infuſum non contineat,ſed ſtatim ipſum *retentum* reiectet,omnino morti propinquũ iudicato, quemadmodũ ſæpe iam ſum *mortale* expertus.Infundito autem ex eo uelut ex præcedente drachmã I tantum.

Paſtillus

Paſtillus,thronus Marcellius appellatus.

Auripigmenti quadrãtem,ſandarachæ trientem,lentiſci trientem,balauſtiorum quadrantem,alij dextantem habent,opij ſextantem,calcis beſſem,omphacij ſextantem,ſucci hypociſthidis quadrantem. Vino auſtero ſubige,& utere ut paſtillo Nymphodoti.

Paſtillus,lycos appellatus,ad dyſentericos.

Sandarachæ drach.VI, auripigmenti drach. XII, calcis uiuæ drach.X, æris uſti drach.XX,acaciæ drach.VI,cadmiæ drach.XII,chalcitidis crudæ drac. XII, rhois culinarij aut quo coriarij utuntur drach. III, ſucci hypociſthidis drach. III, baccarum myrti nigrarum recentium drach.VI, ſoreos drach. I, miſyos crudi drach.I,gallæ drach.VIII,omphacij drach.I,lycij drach.VIII. Vino myrtite ſubigito, affuſo etiam plantaginis ſucco, & paſtillos drachmarum IIII,& III,& II formato:cum uino uero adſtringẽti infundito:ægri habita cura,uelut in Nymphodoti paſtillo eſt prædictum.

Paſtillus magnus,dyſentericos præclare & feliciter iuuans,etiam ſi extreme ſint affecti ac deſperati, utpote in quibus carnoſæ & feculentæ prodeunt egeſtiones.Infunditur autem cum ſucco oryzæ,ita ut adeps hircinus & myrtus cum ipſo decoquãtur.Cæterum in his qui retinere non poſſunt, muria oliuarum albarum præmittenda,& poſt horæ interſtitium paſtillus infundendus,ſtomacho & capite præmunitis,uelut in nymphodoti paſtillo eſt prædictum.anus item ab infuſione fomẽtis integatur.Prodeſt etiam ad caua ac profunda cruſtoſaq́ ulcera:itemq́ nomas pudẽdorum. Verum in dyſentericis præſtat,ut cum reliquis prędictis remedijs,manus ægri latis & longioribus faſcijs conſtringantur,ſuperne ex humeris exordio facto,& in ſummos uſq́ digitos ligamento protẽſo:non parum enim hoc ipſum ad fluxus repreſsionẽ facit. Porrò ipſius paſtilli compoſitio hoc modo habet. Paſtillus magnus

Balauſtiorum recentium,mali corij, rhois quo coria tinguntur, phyllorum,ſingulorum drach. IIII, iſatidis tinctoriæ drach. III, alij drach.VI habent,ſpinæ ægyptiæ drac.IIII,ſeminis hyoſcyami drac.III, farinæ lentium drach.VIII,ſuberis ex uaſe uini ueteri accepti ac uſti drac.IIII,gallæ omphacinæ à teredinibus non corroſæ drach.IIII,roſarum ſiccarum drach.VI,floris recentis roſarum drach.VI,croci drachm.IIII, myrrhæ drach.VIII, lycij drach.VIII,bituminis drach.VI,picis ſiccæ drach.VI,acaciæ drach.VIII,hypociſthidis drach.VIII, gummi drach. XXXII, thuris maſculi drach.VIII, omphacij ſucci ſicci drach.IIII,opij drach.II,amyli drach.II, ſolearum ueterum uſtarum drach.IIII,cornu cerui uſti drach. IIII, oſsiculorum oliuarum uſtorum,oſsiculorum palmarum uſtorum,fecis uini uſtæ, ſpongiarum nouarum liquida pice & cedria imbutarum ac uſtarum, oſtreorum uſtorum, æris uſti,ſquamæ æris,ſingulorum drach.III,lapidis gagatæ,coralli, rubiginis ferri,aut ſcoriæ,cuiuſq; drach.IIII,aluminis ſciſsilis in teſta exuſti drach. II,aluminis quo tinctores coriorum utuntur drach. II,auripigmenti drach.

r III,chal-

phyllis = lingua cervina

III,chalcitidis crudæ drach. III,ſandarachæ drach. III,gypſi loti drach. III, calcis uiuæ drach. II,minij ſinopici ſeſquidrachmam,atramenti communis drach. II,diphrygis drach. II & dimidiam,ſpumæ argenti drach. II & dimidiam,ochræ drach. II & dimidiam,atramenti indici drach. II & dimidiam, plumbi drach. III,ceruſæ ſeſquidrach.terræ ſamiæ drach. III,terræ cimoliæ drach. II,pompholygis drac. II,ſucci mandragoræ & plantaginis quantum ad hæc ſuffecerit. Compoſitio quidem igitur paſtilli hæc eſt, in qua totus ille ſimplicium pharmacorum cumulus,ex quinquaginta quinq; rebus conſtat,præter herbarum ex aqua decoctionẽ,quæ ad huius paſtilli ſubactionem accommodatur. Cæterum apparandi modus huiuſmodi eſt. In pilam thebaicam primum æs,& æris ſquamam,& ſpumam argẽti,calcem,lapidem gagaten,corallium,rubiginem ferri conijcito: oſtrea etiam cõtuſa & cribrata probe & contente terantur,donec in puluillum redigantur: deinde adiecta chalcitide,ſandaracha,auripigmento,cornu ceruino,oliuarumq; ac palmarum oſsiculis,ſpongiaq; & alumine,rurſus terito,affuſis etiam ſpiſſamentis,quæ ſtymmata Græci appellant. Alumen autem hoc modo uritur. Alumen in ollulam nouam coniectam ſuper prunas ponito, & ubi diffunditur ac liqueſcit tollito,& frigefieri ſinito,& hoc modo tritum adijcito. His deinde tritis,minium,diphryges,atramentũ indicum & commune,ochram, plumbum,terram ſamiam,cimoliã,ceruſam,pompholygem, reliquaq; omnia metallica addito, & contẽtiſsime ſub caniculæ æſtu conterito,donec ex ſpiſſamentis quartam aut quintam addideris partem. Poſtquam uero quodam modo ad collyrij formam fuerit redactum, arida cõtuſa & arctiſsimo cribro excuſſa adijcito,ueteribus ſoleis ſimul cum aridis contuſis:deinde additis ſpiſſamentis rurſus ſimiliter ut priora terito, ſæpe inſtillatis ſpiſſamentis. Vbi autem trita inaruerint,in altero mortario primum crocum cum duobus ſuccis,mandragoræ uidelicet & plantaginis,terito : atq; ubi tritum fuerit,reliqua adijcito,myrrham ſcilicet & thus, omphacium,acaciam,hypociſthidem,gummi,lycium,opium,picem,bitumen,& lentium farinam,quodlibet eorum prius per ſe aridum in tenuiſsimum puluerem redactum. Cæterum ubi optime in mortario fuerint trita, duobus ſuccis large affuſis, quo etiam ad aliorum exceptionem ſufficiant:de cætero iam ante trita metallica ſic arida terito ac admiſceto:omnibusq; probe permixtis ac ſubactis,paſtillos ad duarum magnarum fabarum magnitudinem formato, & utitor aliquando quidem cum oryzæ ſucco,aliquãdo uero cum uino,aut aliquo conueniente liquore.Ego uero ob mãdragoræ uiridis ſucci inopiam,aridi ſucci drach. IIII addo.Porrò ſpiſſamenta cum quibus paſtillum cõteris,hoc modo apparato.Rubi,myrti,florum mali punici,radicis ſymphyti,radicis capparis,foliorum ſalicis,comę cupreſsi,omnium æquales partes cum aqua coquito,& utitor. In his ipſis uero ſpiſſamentis,aut etiam alijs, ſpongiam aut glomos rigato,cumq; eis ſedem foueto,aſsidue quidem,maxime uero à paſtilli infuſione.

Rebus LV cõſtitui paſtillũ magnum

Spiſſamenta, ſtymmata

hiri ẽ Conſolida

Siccum dyſentericum.

Terræ lemniæ quæ ſphragis appellatur, terræ aſteris, amyli, gummi, thuris, æquales partes omniũ in puluillum redactas, cochlearij menſura infundito, ſpiſſamentis etiam quibuſdam adiectis. Indus autem medicus hoc utitur. Terræ lemniæ quæ ſphragis, buccinorũ uſtorum, thuris, ſingulorum æquales partes commiſce, indeq; cochlearia duo cum lotini corticis decocto, aut pinus, aut meſpili, infundito. *Indus medicus*

Quæ dyſentericis ſubdantur. Glans, quæ dyſentericis ſubditur Theoſebij. *Theoſebius medicus*

Opij drach. XI, myrrhæ, caſtorij, croci, thuris, hypociſthidis, cuiuſq; drachmas ſex, ſtyracis drachmas tres, uino excipito.

Alia glans, ſiue collyrium.

Opij, croci, myrrhæ, aluminis ſciſsilis, ſingulorum æquale pondus cum uino ueteri ſubige, & collyria drachmæ unius pondere informa, ex quorum uſu & ſubditione diuinam efficaciam admiraberis. Optime facit & ad dyſentericos opobalſamum tomento exceptum & ſubditum.

Spiſſamenta, quæ dyſentericis cataplaſmatis uice imponuntur.

Florum mali punici, gallarum, mali corij, myrti ſiccæ, lentiſci, mannæ, acaciæ ſiccæ, æquales omnium partes in puluerem redigito: quem ſiccum adſeruato ac utitor, ita ut uſu expetente cum uino decoctum imponas: magis uero mitigatorium fiet, ſi ſapa pro uino accipiatur.

Illitio, ad cœliacos & dyſentericos.

Acaciæ quadrantem, gallæ, œnanthes, mali corij, balauſtiorum, aloes, ſucci hypociſthidis, maſtiches, aluminis rotundi, omphacij, ſingulorum unciam unam, cum uino ſubigito, ac formato paſtillos: quibus cum uino aut ſucco aliquo conuenienti utaris.

Epithemata dyſenterica. Caput L.

Epithema dyſentericis commodum Marciani. Mala cotonea repurgata decem, in uino decoquito, diligenterq; terito, ac tritis aloes unciam I, mannæ ſextantem, myrrhæ ſiccæ tritæ quadrantem infarcito, deinde ceræ ſextantem, unguenti nardini libram unam addito. Ceratum ipſum liquefacito, & refrigerato, tritiſq; adijcito, ac utitor. *Epithema Marciani*

Epithema ex œnanthe, Philumeni, ſtomachicis, & cœliacis dyſentericiſq; in principijs commodum.

Oenanthæ ſiccæ drac. XXVIII, gallæ, acaciæ, roſarum ſiccarum, omphacij, ſingulorum unc. I, aluminis rotundi ſextantem, aloes ſextantem, rhois ſyriaci trientem, olei myrtei lib. I, ceræ lib. I, picis lib. I. Quidam uero ſingulorum libras II accipiunt. Arida uino ueteri adſtringẽte rigato, deinde liqueſcibilia adijcito, ac ſimul emollita excipito. Efficaciter auxiliatur ad interaneorũ fluxiones, & ſtomachi faſtidia ac exolutiones, & ardores.

Aliud, per multam experientiam.

Roſarum, œnanthes, acacię, gallæ, aluminis ſciſsilis, ſingulorũ quadrantem,

aloes ſexuncem,rhois culinarij lib.I,ceræ,picis,olei myrtei,cuiuſq; libram I, uini quantum ſufficit.

Epithema ex lixiuio.

Ammoniaci thymiamatis,nardi celtici,croci,cardamomi,bdellij,cyperorũ, ſingulorum unc. I, lixiuij ex cinere lignorum uitis ſeſquiunciam,ceræ quadrantem,unguenti nardini ſexuncem,uini quantum ſuffecerit. Apparatur autem & hoc modo. Croci unc.I,aloes quadrantem,ſtyracis quadrãtem,ceræ ſextantem,lixiuij ex cinere lignorum uitis,unguenti nardini,cuiuſq; unc. XII,uini quod ſatis eſt. Illud ſuperius apparaui: & præ œnãthes inopia,folia uitis conieci,in æſtate quidem uiridia, in hyeme uero eiuſdem uirgulta, reliquis ſiccis,contuſis & cribratis.

Epithema,clidion appellatum: Cyrilli.

Acaciæ,gallarum,thuris,aluminis ſciſsilis,aloes,rhois culinarij, hypociſthidis,myrrhę,balauſtiorum,œnanthes,roſarum ſiccarum,ſingulorum unc.I, ceræ dodrantem,picis,olei myrtei,cuiuſq; dodrantem, uini ſpathitæ quantum ſatis eſt.

Ex libris Philumeni,epithema Mnaſeæ,clidion appellatum,ad cœliacos & dyſentericos.

Gallæ omphacinæ,ſucci hypociſthidis,aluminis rotũdi,acaciæ,rhois rubri, malicorij aridi,ſeminis apij,ſingulorum unc.I,uiſci quercini drach.IIII, ammoniaci thymiamatis drach.IIII,picis ſiccæ drach.XX,ceræ drac.VIII, olei myrtei aut lentiſcini drach. XX. gallas & malicorium contuſa ac cribrata in uini cyathis IX decoquito,aſsidue agitando,donec tertia pars relinquatur: deinde in mortarium coniecta terito,ac reliqua ſimiliter in puluerem redacta inſpergito: ammoniacũ uero aceto diluito,& uiſcum cum modico oleo emollito,pici uero ac ceræ liquefactis cũ reſiduo oleo,& ab igne ablatis,uiſcum adijcito,ac unito,& ſimul tritis affundito,fortiterq; cõtũdito,ac utitor.

Andromachi epithema,ad dyſentericos & cœliacos.

Seminis hyoſcyami albi,ſeminis apij,cuiuſq; drach.IIII,aniſi,floris roſarũ, ſucci hypociſthidis,balauſtij,rhois rubri,cuiuſq; drach.II,opij drach.I,croci drach.I,contere,ac uino myrtite excipe, informaq; paſtillos,quos in umbra ſiccabis: uſus uero tempore,ex eis quantum ſuffecerit contundes ac cribrabis,& ſubiges,linteoloq; infartum uentri impones.

Sorani libri de placitis

Dropaces. Dropax ex tertio libro placitorum Sorani.

Reſinæ lib.I,picis ſiccæ lib.I,nitri,bituminis,ſulphuris uiui,cuiuſq; libras II, pyretri lib.II,ueratri ſextantem,olei heminam I. Si uero efficacius reddere uelis,adijce & piperis trientem,adarcæ ſextantem, ſtaphidis ſylueſtris ſextantem. Alius dropax. Picis ſexuncem,reſinæ pinus torrefactæ ſexuncem,zingiberis,ſulphuris uiui,nitri,cuiuſq; unc.I,pyretri quadrantẽ,adarcæ unc.I,euphorbij ſextantem,alij drach.II tantum habent,adipis taurini ſexuncem. Vtendum aũt & ad hæc rubefacientibus cutem,phœnigmis à Græcis appellatis,itemq; ſinapiſmis,in tertio ſermone deſcriptis,in declinatione præſertim dyſenteriæ,quo totum malum penitus deſtruatur.

Phœnigmi rubefacientes cutem

De lien-

De lienteria,ſeu inteſtinorum leuore. Cap. LI

Lienteria quemadmodum ipſum nomen indicat, leuor quiſpiam inteſtinorum eſt,qualis etiam forinſecus in corporis cuticula, ex cicatrice contingere ſolet.Oboritur autem frequenter,dyſenteria magna præcedente,& ex profunda ulceratione, cicatrice denſa & leui ſuccedente: quæ deinde ob denſitatẽ quidem ſuam,ciborum per corpus digeſtionem fieri non permittit,quum ſanè uenarum ora ſint ueluti obturata:uenarum inquam,quæ alimentum ex inteſtinis ad ſe auellunt. Ob leuorem uero,cibum ſtatim prius quàm permutationem & perfectam concoctionẽ admittat,dilabi ſinit. Cæterum lienteria ipſa proprie ex permutantis cibos ac digerẽtis facultatis debilitate contingit:cuius ſignum eſt, quod cibi crudi & nihil immutati excernuntur:quæ ratio & ex hoc amplius corroboratur,quod nõ ſolum à dyſenteria hęc affectio oboritur,ſed & poſt frequẽtia uoluuloſa tormina, & poſt longum profluuium uentris:aliquãdo etiam aqua inter cutem per uentrem euacuata,lienteria conſequi ſolet.Ex quacũq; igitur cauſſa lienteria orta ſit, ægri cibum nõ ſentiunt,& malum corporis habitum acquirũt,quod utrũq; malum incorrigibile exiſtit.Succedit enim ægris aſsidua excretio cruda,colore ſubalbida,inæqualis,& aquoſiſsima,citra ſanguinis ac bilis cõplexum. Adeſt autem ſimul & ardor per tota præcordia ſe dilatans,quem cibi faſtidium concomitatur.Videtur aũt bonum & amicũ ſignum in eis ructus acidus eſſe.Indicat enim iucũdi quippiam factum eſſe,& uentrem ac inteſtina nõ uelut inanima cibum ſinere pertrãſire.Itaq; quum eiuſmodi ſit affectio, facile eſt intelligerẽ,quod uim retentiuã,ac concoctoriã facultatẽ tum uentris,tum inteſtinorũ,omni modo refocillare oportet, quod ſanè per ciborũ conuenientiũ exhibitionem fieri poteſt,perq; diætam reſtituẽdis ac refocillandis uiribus aptã:& ut ſimpliciter loquar,eodem medicationis ductu utẽdum eſt,quem ad cœliacos & dyſentericos habes pręſcriptũ.Cæterũ quod dignum indicatione hic uiſum eſt nobis:acrium rerũ comeſtiones frequentiores eis aptæ exiſtunt,& maxime quibus cicatricem factam eſſe coniectamus:acrium enim rerũ comeſtio uelut refricationẽ quandã cicatricum operatur:quin & inſitum calorem reuiuificat,& concoquẽdi facultatẽ quodammodo refocillat.Porrò uomitus à cœna uentrem etiam in melius transmutant,& actionis ſuæ cõmonefaciunt:frequentes quoq; dropacum admotiones ad manus ac crura,thoracemq; & uentrem:itemq; rubefacientia ex malagmatis & ex ſinapi eis commodæ exiſtunt. Potiones etiam quaſdam ad dyſenteriacos & cœliacos præſcriptas,lientericis præpotãdas exhibere conuenit,quale & hoc catapotium exiſtit.

Facultas permutans ac digerens cibos

Ructus acidus quid deſignet

Facultas retentiua

Catapotium dyſentericum,maxime uero lientericis conueniens.

Malicorij,myrrhæ,cuiuſq; drach. VIII,aluminis ſciſsilis drach. IIII, ſucci hypociſthidis drac. IIII,cum aqua catapotia ad erui magnitudinem ex his formato,indeq; V aut VI iuxta ægri uires exhibeto.

FINIS noni ſermonis.

AETII ANTIOCHENI MEDICI

DE DISPOSITIONIBVS IOCINORIS AC LIENIS corundemq́ affectionibus, Sermo decimus.

Iano Cornario Zuiccauienſi interprete.

QVAE in decimo ſermone contineantur.

De debilitate iocinoris, & his quibus ſanguis per uentrem defertur. Caput I
De oppilatione hepatis. Cap. II
De hepatis inflammatione. Cap. III
De hepatis abſceſſu. Cap. IIII
Cura hepatis exulcerati. Cap. V
De hepate in ſcirrhum indurato. Cap. VI
De lienis affectionibus cognoſcendis: ex libris Philagrij. Cap. VII
Intemperiei ſplenis cura. Cap. VIII
De inflatione ſplenis. Cap. IX
De ſplenis inflammatione. Cap. X
Cura ſplenis in ſcirrhum indurati. Cap. XI
De ſplenicorum uſtione. Cap. XII
Splenicorum diæta. Cap. XIII
Cura eorum in quibus ſplen frigida, uenter uero calida affectione laborat. Cap. XIIII
Cura ſplenicorum quos tuſsis infeſtat. Cap. XV
Cura eorum quibus ſplen in magnitudinem excreuit, ſimulq́ durus eſt. Cap. XVI
De ictero, ſeu morbo arquato. Cap. XVII
Cura arquati. Cap. XVIII
De malo corporis habitu. Cap. XIX
De hydrope ſiue aqua inter cutem. Cap. XX
Aſcitæ ac tympanitæ hydropis cura. Cap. XXI
Epithemata hydropica. Cap. XXII
Malagmata quæ euacuant humorem. Cap. XXIII
Epithemata quæ poſt euacuatos humores adhibita, pro glutino ſunt. Cap. XXIIII
Aquam ducentia remedia hydropicis ualde commoda. Cap. XXV
Quæ ad ciendam urinam hydropicis bibuntur. Cap. XXVI
Cura poſt euacuationes. Cap. XXVII
Cura hydropis qui proprie ſubtercus appellatur. Cap. XXVIII
Cataplaſmata ex libris Aſclepiadæ. Cap. XXIX
Chirurgia hydropis ſubter cutem. Cap. XXX
Reliqua prædictorum cura. Cap. XXXI
Communis diæta omnium hydropicorum. Cap. XXXII

FINIS.

De debilitate iocinoris,& his quibus ſanguis per uentrem defertur: Galeni. Caput I

INtemperies quidem cauſæ ſunt, ex quibus iocinoris debilitas producitur, diſpoſitiones autẽ diuerſas in ipſo faciũt. quum enim citra inflammationẽ aut ſcirrhum circa hepar, propter ſolam debilitatẽ, ſanguinis effluxio cõtingit: tunc ſanè proprie hepaticos ipſos ægros appellant, *Hepatici qui* quemadmodũ cœliacos & ſtomachicos uocare cõſueuerunt, eos qui neq; inflammationẽ, neq; aliquem alium præter naturã tumorem in uiſcerib. habent. Calidæ itaq; intẽperies, tum eos qui prius adſunt humores, tum etiã hos qui per uenas meſenterij ad ipſum hepar deferuntur, adaſſant ac comburunt. *Venæ meſenteriæ alimẽtum ad hepar deferunt.* Frigidæ uero intemperies, pituitoſum & crudũ humorem, qui iam in ipſo continetur, craſſum & lentum ægreq; mobilem reddunt: eum uero qui defertur, ſemicoctũ. Cæterũ ſicca intemperies, ſicciores & denſiores humores facit. Humida autẽ tenuiores & magis aquoſos. Itaq; *Hepatis colliquatio* ubi calida intemperies circa hepat cõſtiterit, colliquationes fiunt, primũ quidem humorũ, deinde etiã carnoſæ ipſius hepatis ſubſtantię, biliſq; per uentrem euacuatur fœtẽs ac craſſa, abũdeq; colorata, uelut in peſtilẽtib. febrib. fieri ſolet. Vbi uero frigida intẽperies affuerit, neq; aſſiduæ excretiões, neq; multæ fiunt. Diuturnũ aũt fit malum, & per dies aliquot aceruatim eis profluet uẽter: cæterũ egeſta non ſimilẽ putorẽ habent his quæ per calorẽ ſunt colliquata, neq; colorem etiam, neq; compagẽ: ſed ſpeciem præ ſe ferũt ſanguinis putrefacti & in grumos congelati: & ſi quis diligenter inſpiciat, uelut limus & fex ſunt ſanguinis craſsioris. conſimilia enim atræ bili colore apparent: quin & plures & iudicatu difficiles colores iuxta eandẽ diſpoſitionẽ in excremẽtis apparẽt. In ſicciore aũt intẽperie, recrementa adhuc ſicciora uidebuntur, ægriq; magis ſitient. In humida uero, humidiora & plura erũt recrementa, ſitiſq; minus infeſtat. Quãdocũq; igitur egeſta uideris loturę carnis recens mactati animalis ſimilia, ueluti ſi quis cũ aqua ſanguinẽ confudiſſet, certiſsimũ ſignũ debilitatis ipſius hepatis habebis: eodẽ modo ſi uelut fecẽ ſanguinis cõſpexeris per ſedem excretã, hepaticũ & hocce ſignum eſſe ſcito. Si igitur ſanguis tenuis & ſeroſus deſtillat, ægri uiſceris ſignum iudicato: ſin uero uelut fex fuerit, ſupercalefacti & ſanguinem ſuperaſſantis. incipit enim aliquando etiã citra febrem in frigida ſcilicet intemperie ipſa adfectio, quo tempore tenue ſanguinis ſerum primũ excernitur: temporis aũt progreſſu, corrupto circa uiſcus ſanguine, leues febres accedũt: quarũ quum inexperti medici negligẽtes ſint, atq; ægrũ omnino febri carere putãt, quũ nihil ꝑ uentrẽ excretũ ſit, ipſum ægrũ lauãt, cõcedũtq; negligẽtiori dięta uti, atq; ita uenter rurſus corruptũ ſanguinẽ excernit. In huiuſmodi igit affectionib. primus curatiõis ſcopus ſit, ut intẽperiẽ ad cõtrariũ deducamus. Calidã enim diſpoſitionẽ ſemp refrigerare oportet, frigidã uero calefacere, ſimiliterq; humidã

reſiccare,& ſiccam humectare.Cæterum omnibus hepaticis remedijs, tum
quæ per os ſumuntur,tum quæ forinſecus imponuntur, aliquid ex adſtrin/
gentibus ammiſcere oportet,quo firmitas uiſcerũ conſeruetur.Atqui in ſto
machicis idem facere non ſimiliter conducit,quum in ipſis adſtrictoria qua
litas aliâs dominetur.Fomenta igitur in hepatis debilitate conuenientia ex
oleo fiunt,in calida quidem affectione,ex chamæmelino,roſaceo,& lentiſci
no,abſinthio aut palmis aut aliquo alio conſimili in oleo decoctis. In frigi/
da uero diſpoſitione,ex unguento nardino, cui thus & ſamſucus ſint infar/
ta.In humida autem intemperie,ijſdem oleis magis diſcutientia ac reſiccan/
tia incoquenda:uelut eſt iris,cuminum,ac ruta. In ſicca demum intemperie,
balnea ſufficiunt dulcium aquarum,& humectans diæta commoda erit:ce/
rata etiam atq; epithemata fomentis ſimilia ſint,ex palmis ſcilicet,malis co/
Epithemata toneis,ſtyrace,maſtiche,ac aloe : in frigidioribus etiã polyarchia cõducunt,
polyarchia ſimiliterq; in humidioribus.Porrò in potu uti cõueniet pleriſq; eorum quæ
in hepatis inflammatione ſunt relata,ſiquidem calida intemperies fuerit:ue
herba muralis lut eſt ſeridis ac intybi ſuccus:ſenecionis ſuccus aut decoctũ, perdicij ſuccus,
mel roſarũ,& quæ his ſimilia exiſtunt:quin & Philonis antidotus ſemel tan
tum exhibita,omnem aliquando calidam hepatis intemperiem mirabiliter
ſanauit,quod etiam Philo de ea teſtatũ reliquit. Vbi uero frigida in hepate
intemperies fuerit,calefacientib.ac firmitatem addentib. utendum eſt,uelut
Capnium eſſe eſt nardi ſpica,capnium,quæ & chelidonia herba circa ſepes enata,ſemẽ pe
chelidoniam lecini,& quæ his ſimilia exiſtunt. Vtiliſsimũ & his nardinũ unguentũ,quoti
die mane cochlearij mẽſura ieiunis potatum, & à cœna ante ſomnũ eodem
modo.In humida aũt intemperie,ſimpliciora ex eis quę ab oppilatione libe
rant,exhibenda,& quæ à proprietate totius ſubſtãtię efficacia exiſtũt:uelut
eſt,lupinũ hepar,quod ſanè diligenter tritum drachmę unius pondere cum
uino dulci aqua calida diluto prębetur.Hoc enim multiplici experimẽto co
gnitum omnib.hepatis intemperieb.commodũ exiſtit: utpote proprietate
totius ſubſtantiæ hanc efficaciã habens,non calefaciendo,aut refrigerando.

De oppilatione hepatis,in quibus plurima remedia. Cap. 11

A Flatibus nebuloſis & concoctu difficilibus: aliquando aũt & à craſsis
Venæ ſimæ humoribus uiſcoſiſq;,in finibus uenarum ex ſima hepatis parte ena
hepatis tarum,per quas ex uentre ac inteſtinis alimẽti digeſtio ad hepar contingit,
partis oppilationes fiunt. Cõſequitur autem ad ipſas,grauitatis circa dextrũ ilium
cum dolore ſenſus,aliquando quidẽ obtuſę,aliquando uero uehementis,&
quandoq; quidem abſq; febre,quãdoq; cum febre. Craſſa enim & uiſcoſa
ac multa,omnino amplius reliquis oppilant, & maxime ſi ægri à cibo uehe
mentiori motu utãtur:ſi uero acria ſint & multa quæ in cibo ſumũtur,dolor
ex oppilatione uehemẽtior fit,quũ obturata corpora ſimul & tenſionẽ per/
ferant,ſimulq; pungantur. Cæterũ quũ uaporoſi & craſsi flatus multitudo
coaceruetur,quæ exitum non habet,nõ grauitatis ſolum,ſed & diſtentionis
ſenſus

ſenſus oboritur. Quare attenuantium & oppilationem diſſoluẽtium quàm celerrimus requiritur uſus: oppilatio enim inueterata non tãtum in hepate, ſed in omni membro putrefactionẽ operatur, febremq́ accendit. Præclare autem & citra moleſtiam ab oppilatione liberat, ſimulq́ firmitatẽ tum hepati, tum ſtomacho addit, pelecini qui in frumẽtis naſcitur ſemen, tritum cochleari
j menſura, cum uino aut aqua mulſa in potu acceptũ. capnium item, quod & chelidoniæ nomẽ inuenit, ſucco eius expreſſo & deſiccato: reponitᷣ autem is in paſtillos redactus, & ſemel quidem exhibitus dolorẽ omnem adimit: ter autem præbitus, in totum ab affectiõe liberat, ultra hoc quod & firmitatem uiſceribus addit: decoctum quoq; huius herbæ potatũ ſimilem efficaciam habet, etiam ſi ualde febricitent ægri: aliquãdo autem herba ipſa exiccatur, contuſaq́ & cribrata cochlearij menſura exhibetur. Aliud.

Capnium, chelidoniam appellari

Lupi hepar ſiccũ drachmæ pondere, cum piperis granis IX, ac myrrhæ magnitudine fabæ, in paſſo calido datum, confeſtim auxiliatur. Æſtatis autem tempore, alternis diebus, ter potandũ præbeto. Liberat ab oppilatione etiã eupatorium, ſimulq́ firmitatem addit: ſimiliter quoq; ſtœchas, tum cocta, tum ſicca tritaq́ data: plantaginis item radix, & ſemẽ, foliaq́ ſicca trita, ſiue per ſe unumquodq;, ſiue ſimul exhibeantur. Lauri cortex tritus potatus, ſpica nardi, fructus piſtacij, amygdalæ amaræ, anthemis ſiue chamæmelum, anagallidis quę ceruleum florem habet, ſuccus, radicis acori, eryngij, radicis dulcis decoctum urinam ciet, & aluum emollit. Radix dracũculi uiſcera omnia repurgat, craſſosq́ & inſtar uiſci tenaces attenuat humores. Filicis ſuccus cochlearij menſura ex aqua mulſa potatus, hepar repurgat, oraq; meatuum ac uenarum aperit, citra manifeſtã calefactionẽ. Præſcriptum autem iam ante eſt de his quæ tum ſimas, tum gibboſas, hepatis partes ab oppilatione uendicant, in tertio nimirum ſermone.

Sima & gibboſa, hepatis partes

Catapotium hepatis oppilationem remouens.

Radicis chamæpityos drach. IIII, radicis cichorij drach. IIII, contundito, ac melle cocto excipito, nucisq́ ponticæ magnitudine præbeto: aquæ etiam calidæ cyathos tres ab eius exhibitione abſorbendos dato. Cæterum non modo radices horum hepaticis opitulantur, ſed & ſuccus & decoctum.

Paſtillus hepaticus, ex amygdalis amaris.

Seminis aniſi, apij, aſari, amygdalarum amararum decorticatarum, comæ abſinthij, ſingulorum drach. IIII, apparato, & cum aqua paſtillos formato: ex quibus drach. I, febre carentib. cum uini diluti cyathis III præbeto: febricitantibus autem, cum aqua mulſa. Vrinam ciet, & placide calefacit.

Aliud hepaticum ualde commodum.

Seminis pelecini, capnij, coſti, cuiuſq; drach. V, contundito ac cribrato, & cochleare I ex aqua mulſa dato. Præclare enim ſummouet oppilationem.

Aliud hepaticum pulchrum, cuius uilitatem ne contemnas.

Lenticulam torrefactam ac probe tritam cochlearij menſura ex uino bibendam præbe. Commodum eſt hoc & lieni, ex poſca, aut aceto mulſo.

Aliud, experimento conſtans.

Comæ abſinthij, piperis, coſti, caſsiæ, radicis gentianæ, amygdalarum amararum, ſingulorum unciam unam, fœni græci ſextantem, ſeminis pelecini ſextantem. Exhibeto cochlearium quomodocunq; uelis.

Aliud, ad hepatis oppilationem.

Cacani ſcrupulos duos, alij octo habent, coſti ſcrupulos ſex, ſpicæ nardi, iridis, phylli, lupinorum ſiccorum, baccarum lauri, fœni græci, rhei pontici, ſingulorum ſcrupulos ſex, piperis, phu, aſari, cuiuſq; drachmas quatuor. quod ſi picis ſiccæ ſcrupulos tres ammiſcueris, efficacius operatur.

Aliud ſimplicius, quo aſsidue utimur, ualde admirandum.

Cacani ſextantē, fœni græci ſeſquunciam, piperis unciam unam, cyperi unciam unam, coſti unciam unam, contundito & cribrato, ac cochleariū unum cum condito præbeto. decumbat autem æger ſuper affectam partem.

Aliud. Potamogetonis ſicci drach. II, comæ abſinthij drach. I, croci, coſti, ſpicę nardi, cuiuſq; drach. II, amomi drach. I. datur cochlearij menſura aridum.

Dorcadias herba quæ & muſcium

Aliud. Piperis drach. IIII, dorcadiadis herbæ quæ & muſcij appellationem habet unc. I, coſti trientem, alij drach. IIII. contundito, cribrato, & cochlearium in potu exhibeto. Aliud Philagrij. Rhei pontici unc. I, caſtorij ſcrupulos III, farinæ lupini ſcrupulos III, piperis grana VII. contundito, cribrato, & mane cochlearium unum præbeto ex condito.

De hepatis inflammatione: & cognoſcendo utrum hepar, an muſculi eius ſint inflammati. Caput III

GAleni. Hepar conſimiliter ut ſplen & inflammatur & abſceſſu ſuppuratur, uerum raro ſcirrho, hoc eſt abſceſſu duro afficitur. Inflammato itaq; hepate, dextri ilij tumor conſequitur, & maxime ſi gibboſa parte doleat, facilius per tactū cognoſcitur tumor, grauitasq; coincidit ilium totum diſtrahens, & dolor in dextram uſq; clauiculā ac ſcapulam pertingit, ut conuelli penitus æger uideatur: linguæ color in principio quidem rubicundior fit, poſtea uero denigreſcit: appetitus deiectio, faſtidiumq; cibi uehemens, & implacabilis ſitis: uomitus quibuſdam contingit bilis puræ atq; etiam uitellinæ, poſt autem & ęruginoſę: aluus autem ipſis eſt adſtricta, ſi ſanè cum uiſceris debilitate inflammatio eſt oborta, febris adeſt acuta inæqualis, quæ plerumq; ad ueſperam & noctem exacerbatur: ſequitur & ſpirandi difficultas, tuſsiculæq; paruæ, ut plurimum ſiccę, per quas nihil omnino reiectatur. Aliquando autem & per bilis uomitus pauca quędam reiectantur, quæ res pleroſq; decepit, qui ex pleuritide hanc eductionem fieri putauerunt. Cæterum & coſtæ nothæ ut plurimum condolitant, & color corporis ſubuertitur in arquati morbi ſpeciem permutatus: ſingultus quoq; conſequuntur. Acceſsionis autem tempore quidam delirio apprehēduntur, & acre lotium excernunt: & ſanè inflammationes quæ iuxta ſimam epatis partem contingunt, plus faſtidij, & nauſeæ, & uomitus bilioſos, ac uehementē ſitim inducunt

cunt

cunt:quæ uero in gibba parte fiunt,dolores circa reſpirationem intendunt,
tuſsiculasq́ irritant,clauiculamq́ magis cum dolore conuellunt. Quando-
quidem autem muſculis hepati incumbentibus inflammatis,quidam dece-
pti hepatis eam inflammationem eſſe ſuſpicantur,neceſſarium fuerit diſtin
guere inter ſe has affectiones.Hepate etenim inflammato,tumor ſecũdum
lineamenta rotũdus,figura uidelicet ipſius hepatis,ſuccumbit,quiq́ ad cor-
poris decubitum ſimul conformatur: maior enim apparet corpore ad ſini-
ſtrum latus reclinato:minor autem rurſus ad dextrum deuoluto: nimirum
hepate ſub nothas coſtas cedente, neq́ uiſui,neque tactui ſimiliter ſuccum
bente.amplius autem in hepatis inflammatione,incumbens cuticula, natu-
rali modo habere conſpicitur:muſculis autem inflammatis,cutis circumten
ditur,ut ſi quis digitis apprehẽſam attrahere uelit,ea minime ſequatur.Pro
pruſsime autem tactus diſcernet ſiue in alto, ſiue in ſuperficie inflammatio
ipſa conſiſtat. Porrò hepate inflammato,ſanguinis detractionem experiri
oportet à cubito,ſi nihil id fieri præpediat.Incidenda autem in dextro cubi
to uena interna,ita ut ſubſtratam arteriam obſeruemus:quę ſi nõ appareat,
media:ſi uero neq́ ipſa appareat,ſuperior.Multitudinem autem extrahen-
di ſanguinis,ex corporis reperies qualitate,ętateq́ & natura,horaq́ tempo
ris,ac regione,ampliusq́ ex uiribus ægri:quæ ſi id ferre queant,ſemel quan
tum ſatis eſt,detrahendum:ſi uero non,per uices partitum. Cæterum inci-
ſio ipſa oportune in prima & ſecunda die contingit:ſi uero urgeant dolores
& adſint uires,etiam ſeptima uenæ inciſionem facimus, qua facta poſt mo
dicum interuallum,ſimplici clyſteri euacuamus,maxime ſi non ſponte ege-
rat aluus. Sequẽti à uenæ ſectione die,cucurbitæ cum ſcarificatione affigen
dæ,rurſumq́ poſt unam diem cucurbita apponenda: non pauci enim a ſe-
cunda earum adhibitione opem ſenſerunt magis quàm à priore. At uero
ante uenæ inciſionem & poſt eam, fomentis utendum eſt ex lanis ſuccidis
oleo imbutis & impoſitis:conuenit & ex paſſo cretico fomentum cum roſa-
ceo aut lentiſcino aut melino aut œnanthino.Optimũ aũt fomẽtum hocce
eſt.Chamæmeli,anethi humidi ſi adeſt,rutæ uiridis,ſeminis lini,cuiuſq́ un Fomentum
ciã 1,calicum papaueris numero x,olei ſextariũ 1.ſemen lini contuſum in lin
teolo colligato,& cum alijs in cacabum cõiectum ad prunas decoquito do-
nec uires ſuas diſtribuat:deinde olla in feruẽti cinere collocata, ex ea multo
tempore confidẽter foueto. Poſt fomentorũ irrigationes cataplaſmatis uti
oportet,ex ſemine lini & fœni græci,farinaq́ hordeacea aut triticea, his uel
omnib. uel uno aliquo ex eis,aut quibuſdã in aqua mulſa decoctis,ammi-
ſcendum etiam abſinthiũ & maſtiche ac melilotũ.Quod ſi uehementior ſit
ardor,etiam ea quæ aſtringunt ſunt ammiſcenda, uelut ſunt mala cotonea.
Oleum uero quod additur roſaceũ ſit,aut melinũ,aut lentiſcinũ. Si uero fer
uor adhuc perſeueret,cotonea mala cum farina imponẽda. Remittente aũt
uehemẽti calore ficus optimas & altheæ radicẽ decoquito,& decocto eorũ
ſemen

ſemen lini,farinaſq; hordei,fœni græci,ac lolij infarcito.Quod ſi durior in-flammatio ſuccumbat,etiam chamæleonem aut chamæpityn,aut polium, aut aſarum,aut daucum,eryngijq; tum ſemen,tum radicē ammiſcere oportet,aliquando autem & ficus cum althea decoctæ ac tritę cataplaſmati connectuntur.Cæterum calidius & magis emolliens reddideris cataplaſma, ſi terebinthinæ,aut reſinæ pinus,aut picis quadrātem addas.Braſsicæ autem crudæ folia cum melle trita ac impoſita, omnes induratas inflammationes diſſoluunt. Hinc ad cerata tranſeundum ex oleo cyprino aut glaucino ap-parata,altheæ radicibus ſimul admixtis.Vtendum etiam ex palmis cerato, hepatis inflammationib.ſumme accommodato,maxime ſi ſtomachus per conſenſum ſimul ſit affectus,& coſtæ coafflictæ. Habet autem hoc modo.

Ceratum ex palmis Palmas interiore medulla exempta, diligenter contundito, ac cum pari cerato roſaceo in mortario probe committito,ac unito,affuſoq; modico oleo roſaceo imponito. Aut myrrham in uino ueteri adſtringente maceratam, palmis ammiſceto,& panniculo ueſtis detritæ excepta imponito. A ceratis ad epithemata ex ſtyrace,& ex meliloto, & ea quæ polyarchia appellātur, & iam ante ad colicos & ſtomachicos deſcripta ſunt,tranſeundum . Com-

Epithema ex ſtyrace poſitio autem epithematis ex ſtyrace hæc eſt. Styracis pinguis,carnis palmarum,coſti,maſtiches,caſsiæ,ſingulorum trientem, ſamſuci ſextātem,croci ſemunciam,uuæ paſſę ſemunciam,ceræ ſexuncem,unguenti nardini beſſem. Porrò in inflāmatione hepatis ubi magni circumſtent dolores, etiam pharmaca dolorē leuantia in potu eis exhibere conuenit: ita tamen ut aſsiduum eorum uſum deuitemus : ſimplicibus autem potionibus frequentius utendum:ſenecionis itaque decoctum tanquam maxime commodum,aut ſucci radicis dulcis obolos duos cum aqua calida exhibeto.

Aliud. Picridis ſeridis,aut intybi ſucci cyathum unum cum aquæ calidæ cyathis tribus præbeto,mellis etiam cochlearijs duobus affuſis.Ad hoc enim quod refrigerat,ac firmitatem uiſceri addit,etiam ora uenarum hepatis repurgat,neq; tamen frigidas intemperies magnopere lædit. Poteſt autem ſeridum ac intyborum ſubſtantia hepati cōmodare,tum ſi ſine humorum,aut ſeroſi ac uitiati ſanguinis complexu,intemperies in ipſo fiat,tum ſi humiditatis cuiuſcunq; tandem adſit cum intemperie complexus:mellis uero ammixtio humiditatem per urinam excludit. Quapropter etiam exiccata ac contuſa utiliter potui inſperguntur: eorum quoq; decoctum potatum magnam commoditatem præbet.Quod ſi nō infeſtet calida aliqua intemperies,ſed obturatione tantum uiſcus ipſum uexetur,ex uino albo,tenui,ac uetuſto,cum aliquo urinas ciente pharmaco,potata magnifice auxiliantur. Magni etiam pretij in hepatis inflammatione capnij herbæ,quæ etiā chelidonia appellatur,ſuccus habetur aut eius decoctum. Auxiliatur & præſcriptus ex amygdalis amaris paſtillus,niſi penitus magna caliditas adſit.

Aliud. Cochlearum terreſtrium carnem optime conterito, & uini ni-

gri

gri cyathos tres affundito, calefacito, ac bibendum præbeto. Cæterum hæc iuxta omnem ſuam ſubſtantiã efficacia exiſtunt: quale eſt hepar lupinum, cuius rei magnum periculum fecimus, inquit Galenus. uſus autẽ eius idem qui cochlearum exiſtit: optime enim conteritur, & drachma una cum uino aliquo dulci præbetur. Hæc enim pharmaca omnibus hepatis intemperie-bus conuenire uidentur, quum neque calidas neq; frigidas intemperies lædant: febrientibus tamen lupi hepar melius ex aqua, aut ſeridis ſucco, aut aliquo conſimili exhibetur.

Epithema ex ſtyrace.

Coſti unc. I, croci, thuris, aloes, ammoniaci thymiamatis, maſtiches, ſtyracis flaui, ſpicæ nardi, cuiuſq; drach. IIII, terebinthinæ unc. I, opobalſami drach. IIII, ceræ trientem. Vtere.

De hepatis abſceſſu: Archigenis. Cap. IIII

QVod ſi inflammatio ad permutationem apte ſe habeat, hoc eſt, principium permutationis ad ſuppurationem iam ſuſcepit, omnes prædictæ de inflammatione acceſsiones augebuntur: dolores (inquam) & febres, & delirium, anxietas, deſperatio, cibi faſtidium, & diſplicentia maxime ab eius acceptione. A rigoribus autem ferè in totum febriles acceſsiones initiũ ſumunt, præſertim ſi ad ueſperã exacerbationes fiant. Adiuuare igitur permutationem ac puris eruptionem oportet, ut quàm celerrime fiat, ne maiora inde corpora corrumpantur, per uſum uidelicet cataplaſmatum ex ſemine lini, aut hordeacea & fœni græci farina apparatorum, admixtis etiam reſina, manna, pice, altheæ radice, ſtercore columbino, ſtercore caprino, caricis, & quæ his ſimilia exiſtunt: fomentis autem utendum ex cruda hordeacea farina, & ſpongijs decocto abſinthij, abrotoni, centaureæ, ſimilibuſq; imbutis ac expreſsis: neque uero inconuenienter emplaſtra quæ puris permutationem iuuare queunt, adhibẽtur. Quum autem perfecta ſuppuratio fuerit, dolores remittent, omneſq; acceſsiones mitiores apparebũt: cæterum rupturæ tempore dolor rurſum magis augeſcet. quare etiam tũc rupturam adiuuare oportet, per cataplaſmatum ad ſuperficiem attrahentium ac ſubadſtringentium uſum, & per potiones calorificas: quales ſunt quæ ex pipere & zingibere ac myrrha apparantur. Porrò poſt eruptionem, aliquando quidem per aluũ, aliquando per urinas, puris tranſſumptio contingit. Quidam etiam per os, puris eductionem factam tradiderunt: uerum periculoſior alijs per os tranſmiſsio exiſtit: id uero quod excernitur nigrũ eſt, quanquam & album reperiatur, quod ſanè ſalutare iudicatur. Aliquando autem humor qui ex abſceſſu promanat, inter pelliculam uentrem ac inteſtina amplectentem, peritonæon Græcis dictam, atq; ipſa inteſtina colligitur: & facile ſanè curatur, ſi quis diducta citiſsime cuticula humorẽ ipſum excludat, ea maxime parte qua tumor attollitur: aliquãdo autem rurſus poſt factam iſthic collectionem, tranſſumptio per inteſtina contingit. Cæterum in his quibus tumor foras prominet, ſectionem obliquam ſupra inguen infligere

Dolores circa ſuppurationẽ augeri

Maturantia & rumpẽtia abſceſſus

Dolores ſuppuratione facta remittere

Pus album ſalutare

Peritonæon pellicula uentrem & inteſtina amplectens

oportet,ac per eam ipſam humorem euacuare,atq; etiam ulcus ipſum eluere,& pharmaca liquefacta iniicere,donec perfecte curetur. Neque uero negligendum,quo & hepati poſt factam abſceſſus rupturam, remedia auxiliaria adhibeantur. Primum quidem igitur emplaſtra emollientia imponantur,deinde etiam reſiccantia,quale eſt quod Iceſium appellatur, quodq; ex ſalicibus conſtat,& quæ his ſimilia exiſtunt. Si itaq; per urinas puris tranſſumptio fiat,conſimilibus epithematibus utendum eſt circa totum ile, & iuxta pubem,& tum per cibos, tum per pharmaca urinam cientia, repurgatio eius adiuuanda. Pepones igitur in cibo eis conueniunt, & cucumeres cocti,paſtinacaq; & ſion. Ex pharmacis uero meon,& aſarum, ſpica,caſsia,cinamomum. Sunt & compoſita quæ huc pertinent, quorum compoſitiones paulo poſt dicemus. Per interualla autem etiam humores ipſos dulcorare oportet,uini ſcybelitæ,therei,ac protropi, ſimiliumq; potu. Commoda eſt etiam ipſis potatio lactis. Si uero per ſedē humoris tranſmiſsio contingat,epithemata quidem eiuſdem materiæ approbamus: uerum proſpiciēdum eſt, ne aluus cohibeatur,neq; etiam amplius humectetur:nam hoc ipſum tum per cibos, tum per pharmaca, ac epithemata fieri poteſt. Vtimur autem & ad hos infuſis per clyſteres,quo inteſtina illæſa cōſeruemus: ad quam rem ptiſanæ,ac tragi,& oryzæ ſucci appoſiti exiſtunt. Quod ſi tamen per os puris eductio fiat, maximam ad hoc curam adhibere oportet, ut humores prius euacuentur:deinde cibus præbendus adſtringens & ſtomacho gratus. Vtendum & uino tenui & odoro. Ventri uero epithemata ex palmis apparata,atq; ex œnanthe,ac eis ſimilia imponenda, de quibus in ſtomachicorum ac dyſentericorum tractatu eſt prædictum.

Ad hepaticos. Phylli,careophylli,ſpicæ nardi,coſti,piperis, lupinorum ſiccorum,ſingulorum unc. I,contundito,cribrato,ac drach. IIII præbeto cum uino. Aliud Philoſophi: hepatis,inquit,abſceſſus diſcutit. *Philoſophus* Radicis graminis decoctum bis in die potatū,ſimiliter & fœniculi radicum decoctum,& dauci. Myrrham item & picem ſiccam contūdito ac cribrato, præillitoq; hepati ex oleo cyprino,inſpergito, & lanam puram oleo cyprino calido imbutā ſuperponito. uehementer prodeſt hoc:utere confidenter.

Cura hepatis exulcerati: Archigenis. Cap. V

SI exulceratio ex abſceſſu circa hepar relinquatur, aut illic ex acribus humoribus ac erodentibus fiat, colliquatio hæc adfectio appellata eſt. *Colliquatio* In his ſanè uenter cruenta,& putrefacta,ac ſanioſa excernit: atque omnino conſimilia ex hepatis ulceribus promanare ſolent, his quæ à mortuorum corporibus deſtillant: quare quidam inexperti decepti, dyſenteriam hanc affectionem eſſe putauerunt. Ructus autem fœtidi conſequuntur, & à ciborum acceptione grauitas præcordiorū:& pulſus eis eſt depreſſus ac denſus, fiuntq; ægri amarulenti & iracundi:dolor circa locum fit ulceroſus, uſq; ad *Dolor ulceroſus* clauiculam ipſam pertingens: multis autem unà cum uentris recrementis

etiam

etiam lotium excernitur ſanioſum ſandarachæ colore: non parum uero fre quenter ea quæ in urinis continētur aquæ inter cutem ſignificationem portendunt. Cæterum omniū periculoſiſsima eſt hæc affectio, & modica omnino ægris eſt ſpes ſalutis: & tamen nihilo minus aggredienda eſt eorum cura, conſimilibus remedijs, eis quæ paulo ante dicta ſunt, etiam his adhibitis, epithematibusq́ ex materia leniter adſtringente, ſimilibusq́ fomentis. Liquoribus autem tum qui ad fomenta, tum qui in cataplaſmata adſumuntur, cortex pinus, palmæq́ ac cyperi, ſimiliaq́ ſunt incoquenda. proprie autem ulcera repurgat lac ſciſsile ſæpe acceptum: cui aliquando parum mellis addere non ab re eſt. Poſt repurgationem citiſsime ad ea quę carne replent feſtinandum: præſtant autem id cibi moderati & boni ſucci, ac geſtationes: quod ſi moleſtiæ id fieri permittant, etiam exercitamenta conueniunt & uinum. Poſt cataplaſmata uero, cerata & emplaſtra apta erunt, quorum ſæpe in præcedentibus fecimus mētionem. Plurima præterea pharmaca quæ ulceribus conueniunt in potu ſumuntur. Quale & hoc eſt. *Carne replentia*

Andromachi ad hepaticos compoſitio, cyphoides appellata: quæ etiam ad omnia thoracis uitia conducit.

Vuarum paſſarum carnis drach. XXV, croci drach. I, calami indici drac. II, bdellij drach. II & dimidiam, cinamomi drach. X, caſsiæ drach. X, floris iunci odorati drach. II & dimidiam, myrrhæ drac. IIII, terebinthinæ drac. IIII, ſcobis aſpalathi drach. II, ſpicæ nardi drach. III, mellis drach. XVI, uini dulcis quantum ſufficit. Adſtringit mediocriter & reſiccat ac diſcutit ſeroſos ac uitiatos humores, inquit Galenus, corrigit malitiam humorum, & putrefactioni ſe opponit, intemperies ſanat, extergit ac mundos facit, aperitq́ meatus, cit urinam, atq́ ea propter internas ulcerationes curare conſueuit, & eos qui hepatici appellantur. Sunt autem hepatici proprie, qui ob hepatis debilitatem per ſedem cruenta liquidiora excernunt, quales ſunt loturæ carnium animalium recens mactatorum, quos ipſos ignarum uulgus dyſentericos eſſe putat. *Hepatici qui proprie uocantur*

Alia cyphoides Andromachi: facit & ad tuſſes, & ad liquidorum per os reiectationes.

Croci, cinamomi, myrrhæ, cuiuſq́ drach. I, bdellij drach. IIII, aſpalathi obolos IIII, floris iunci odorati drach. III, calami indici drach. II, caſsiæ drach. I, ſpicæ nardi drach. I, terebinthinæ drach. XVI, mellis cyathum dimidium, uuarum paſſarum pinguium numero CLX carne earum optime mundata, uini ueteris adſtringentis, quantum ad uuas paſſas, bdellium ac myrrham maceranda ac conterenda ſatis eſt. Mel autem prius deſpumato, in eoq́ reſinam liquefacito, & cum reliquis committito ac utitor. aliquando quidem inſtar eclegmatis ad nucis ponticæ magnitudinē aut amplius exhibeto: aliquando uero aqua mulſa dilutum bibendum præbeto. Inuenies & inter arteriaca remedia, ad tuſsientes item & phthiſicos pharmaca plurima his ſi

milia, quibus ipſis & ad ulceratum hepar uti oportet: proderunt etiam ea quæ ad renum ac ueſicæ ulcera ſunt deſcripta.

Comes Andreas. Menas chirurgus. Alia cyphoides, qua uſus eſt comes Andreas, & Menas chirurgus. Croci drach. IIII, calami drach. VI, bdellij drach. II & dimidiam, caſsiæ ſcrupulos IIII, ſpicæ nardi ſeſquidrachmam, floris iunci odorati ſcrupulos II & dimidium, myrrhæ drach. IIII, terebinthinæ drac. IIII, aſpalathi ſcrupulum unum, mellis ſextantem, carnis uuarum paſſarum quadrantem, uini quantum ad hæc ſatis erit.

De hepate in ſcirrhum indurato: Galeni. Cap. VI

Scirrhus hepatis. NOn ſolum autem à prædictis affectionibus apprehenditur hepar, ſed & in ſcirrhum induratur, inflammatione uidelicet præcedente. Manifeſtiorem autem cognitionem hepar induratū ex hoc habet, quod tumor circa ipſum ſcirrhum multo durior quàm in inflammatione exiſtit, multo etiam minore dolore uexatur. In huiuſmodi quoq; diſpoſitionibus corpuſcula hepati inſita attenuantur. Cæterum temporis progreſſu, maiore tumore circa ſcirrhum facto, difficulter eius cognitio per tactum cognoſcitur, propterea quod iam aquæ inter cutem ſuffuſio fit conſequuta: unde his qui negligentius notas perſcrutantur, tumor ad tactum laxus ſuccumbit: color autem uniuerſi corporis in nigredinem pallore permiſtam commutatur, uenter & pedes intumeſcunt, ſupernæ corporis partes gracileſcunt, & corpus ipſum tepeſcit: aliquando autem aluus multa & tenuia excernit: urinæ uero à principio quidem multæ, uerum ubi iam ad aquam inter cutem dilapſi ſint, omnino paucæ. Porrò incipiētem hepatis ſcirrhū ſæpe curauimus ipſi: eum uero qui temporis diuturnitate eſt extenſus, neq; ipſe curaui, neq; aliū quēpiam qui curare eum poſſet uidi: in totū enim ſic adfectis aqua inter cutem accedit, & in longiori tempore corrumpuntur. Itaq; ad prædicta de inflammatione cataplaſmata & fomenta, fortiora quædā (inquit Archigenes) ſunt annectenda. Conſtant autem ea quæ inflammatis adhibentur ex abſinthij coma, nardoq; tum indica, tum celtica, croco, œnanthe, unguento nardino, lentiſcino, & maſtichino. His igitur altheæ radicē ammiſcere oportet, & ſtercus caprinum, ammoniacum thymiama, bdellium, medullasq; & adipes: hæc enim incipientem in hepate ſcirrhum, conuenienti ſimul adhibita diæta, ſæpe curauerunt. Poſt fomenta autem & cataplaſmata, cucurbitæ hepati affigendæ cum ſcarificatione, & emplaſtra adhibēda: primum quidem ſimpliciora, uelut eſt Mnaſeæ, & quod ex ſuccis conſtat, deinde etiam fortiora, uelut eſt melinum Serapionis, & quæ huic ſimilia exiſtunt. Poſt emplaſtra malagmatis utendum, ex baccis lauri, aut eo quod polyarchion appellatur, & ſimilibus, quorum aliqua in colicis præſcripta ſunt: aliqua uero in ſpleniticis & arthriticis referētur. Quod ſi neq; ſic proficias, hirudines admouēdæ: plurimum enim momenti habet ad curationem, ſanguis earum ſuctu extractus. Cōmodus eſt eis & dropax & ſinapiſmus: ſi uero neq; hoc modo res

succedat

ſuccedat,uſtio per frequentia interualla adhibeatur: ita ut aut per ferrum, aut per pharmacum cruſtæ infligantur,& poſt earum caſum, ulcera multo tempore fluere ſinamus.conferunt etiam potiones conueniētium pharmacorum,uelut eſt zopyrios ad colicos præſcripta,& quæ eupatorium habēt admixtum.Complectuntur & urinam cientes antidoti aliquam in ſe commoditatem:uelut eſt quæ Beſtiana uocatur.Scirrho enim induratæ particulæ,ob craſſos & uiſcoſos humores in ſolidis corporibus imbibitos, neceſſario frigidam habent diſpoſitionem,quare & calefacientibus ſimul & tenuiū partium pharmacis opus habent:uerum his, quemadmodum dictum eſt, emollientia ſunt præmittenda.Si enim uehementer calida, antequàm ſcirrho indurata corpora præmolleſcant,exhibeantur, ſtatim quidem manifeſtam diminutionem feciſſe apparēt,uerum immedicabile fit quod relinquitur,utpote nimium reſiccatum.Quapropter facile eſt coniectare in hepatis ſcirrho neceſſariam eſſe emollientium admixtionem. Simplicia igitur quæ ad hepar induratum bibuntur ſunt:anagallidis quę ceruleum florem habet ſuccus exiccatus,itemq́ꝫ liquidus ex aqua mulſa; in moderatis autem febribus,ex aceto mulſo:& ſcillæ aſſatæ medullæ oboli tres, ſeminis uiticis torrefacti drach.I,radix eupatorij,radix dracunculi,cortex radicis lauri.

Beſtiana antidotus

Incurabile fieri quod à ſcirrho relinquitur

Aliud, quo Ægyptius curatus eſt,quum iam aquam inter cutem incidere promptus eſſet.

Herbæ ſabinæ,picis ſiccæ quæ in fundo doliorum uini reperitur,eorū præſertim in quibus uinum dulce uetuſtatem eſt adeptum, utriuſque æquales partes ſingulatim contundito & cribrato, atqꝫ ex ambobus pariter cochleariȷ menſuram cum uino diluto præbeto. Aliud. Croci,ſpicæ nardi, caſsiæ,cuiuſqꝫ drac.II,coſti,floris iunci odorati,cinamomi,myrrhæ ſtactes, cuiuſqꝫ drach.I,mellis deſpumati drachm.XXV. Ex hoc drach.I cum uino mulſo præbe.Optimum eſt hoc pharmacum in incipientibus duris ſcirrhi diſpoſitionibus,cuius rei plurimum periculum feci.

Aliud,ad omnes inueteratas hepatis affectiones,atqꝫ ipſum etiam ſcirrhum.

Picis ſiccæ,coſti,piperis,æquales partes contundito & cribrato, & ex eis cochlearium præbeto. Aliud. Myrrham troglodyticen optimam,& piper,pari pondere tundito:indeq́ꝫ ſcrupulum unum cum uino meraco ueteri calefacto,ad dies tres aut quinqꝫ exhibeto.

Oribaſij ad hepaticos. Glaucij drach.IIII,aloes drach.II. hæc arida conterito,& cochleariȷ menſura ſtatim à balineo exhibeto: febre carentibus cum uino diluto,febrientibus autem cum aqua mulſa.

Aliud Oribaſij,ad diuturnas hepatis affectiones, & circa ſima ipſius diſpoſitiones, in quibus tum ſtomachus tum uenter ſimul affecti ſunt.

Comæ pinus uiridis decoctum ad tertias redactum, cyathorum trium aut

quatuor menſura præbe. Quin & ſiccæ comæ drachma una in potu exhibita, ſimili efficacia præſtat. Verum ad multos hæc exhibenda ſunt dies.

Aliud, Oribaſij.

Chamæpityos, petroſelini, cuiuſque drach. octo, baccarum lauri, piperis, coſti, ſingulorum drach. quatuor, cyperi, fœni græci, cuiuſque drach. II. præbe cochlearium ex aqua mulſa. Aliud. Aniſi, gentianæ, amygdalarum amararum, abſinthij, æquas portiones permiſce: indeq; cochlearium ex calida præbe. Aliud. Thuris unc. I, ammij, acori, cuiuſq; drach. IIII. præbe cochlearium ex aqua mulſa.

Oribaſij antidotus hepatica.

Caſsiæ drach. octo, aloes, coſti, corticis pinus, cuiuſque drach. quatuor, glycyrrhizes ſiccæ drach. octo, ſpicæ nardi, croci, aniſi, hyſſopi, rhei pontici, cuiuſque drachm. II, mellis ſeſquilibram. Mel decoque ac reliqua eo excipe, & nucis auellanæ magnitudine præbe.

Aliud Oribaſij, ad hepaticos, ictericos, ſplenicos, & præcordia eleuata.

Croci drach. x, floris iunci odorati drach. IIII, caſsiæ drach. II, ſpicæ nardi drach. octo, myrrhæ, cinamomi, coſti, cuiuſq; drachm. I, mellis cocti quantum his excipiendis ſufficit. Præbe ad fabæ ægyptiæ magnitudinem cum uini mulſi cyathis III. Facit & ad thoracis dolores, atq; eos qui plumbeum colorem habent. Aliud hepaticum pulchrum.

Seminis pelecini, capnij herbę, coſti, æquale pondus contundito ac cribrato, & drachmam unam ex aqua mulſa præbeto. Aliud. Fœni græci unc. I, trixaginis ſextantem & unciam dimidiam, coſti albi quincuncem, petroſelini quincuncem, eupatorij quincuncem, mellis deſpumati quãtum ſatis eſt. Datur ſeſquidrachmæ pondere. Eius utilitas experimento conſtat.

Aliud. Caſtorij, coſti, cyperi, amomi, cuiuſq; drach. VIII, piperis drac. IIII, petroſelini drach. IIII. Datur cochlearij menſura.

Aliud, ad diuturnam uexationem & duriciem.

Coſti, fœni græci, piperis, foliorum rutæ uiridis, picis ſiccæ, æquales partes commiſce, indeq; cochlearium cum aqua mulſa aut uino præbe.

Aliud. Ammoniaci thymiamatis drach. XXXII, croci drac. IIII. Crocum tundito, cribrato, & cum aqua diluito: deinde ammoniacum adijcito, ſimulq; terito, ac in paſtillos redigito. ex quibus alijs drach. I, alijs II prębeto.

Aliud. Ammoniaci thymiamatis, coſti, polij, fœni græci, æquale pondus miſceto: indeq; cochlearium ſiccum cum aqua mulſa dato.

Aliud. Ammoniaci in tenuiſsimum puluerem redacti cochlearium I, maſtiches cochlearia X, præbe ex aqua mulſa, & admiraberis. Efficax eſt ad hepaticos iam deſperatos.

Aliud, Aſclepiadæ: quo utimur, inquit Philagrius: quod ad hepar ſcirrho induratum, atque etiam oppilatione obturatum, proſpero ſucceſſu acq; commodatur

commodatur, ad aquæ inter cutem quoque ſuffuſiones incipientes, & ad alias internas affectiones, citra tuſsim contingentes, optime facit. Habet autem hoc modo. Radicis gentianæ, chamæpityos, marrubij, petroſelini, radicis ſcolopendriæ, radicis panacis, terræ lemniæ quæ ſphragis appellatur, ſiſonis, rubiæ, ſeminis braſsicæ, radicis eryngij, baccarum iuniperi, ſeminis fraxini, trixaginis, ſeminis dauci, dictamni, ceſtri ſiue betonicæ, ſingulorum drachmas octo, fellis urſi ſicci, ſinapis, ſeminis cucumeris, ariſtolochiæ, piperis, ſpicæ nardi, coſti, ſeminis erucæ, ſingulorum drachmas octo, hoc eſt omnium æquale pondus, echij, eupatorij, polij, cuiuſq; ſimiliter drachmas octo. Quidam etiam lupini hepatis, ac helenij tantundem adiecerunt, quod & nos facere ſolemus. Oribaſius autem neq; fraxini ſemẽ, neq; betonicam, neq; trixaginem, neq; dictamnum, neq; daucum adſcripſit. Mellis quãtum his omnibus excipiendis ſufficit. Datur ad nucis auellanæ magnitudinem cum paſsi cyathis III. Pharmacum hoc experimẽto cognitum eſt. Semen autem fraxini, arboris eſt ex qua fraxinea ligna quocunq; in opere apta ac operæ obedientiſsima cæduntur.

Epithema ex melilotis ad hepaticos.

Meliloti ſextantem, croci unc. I, ammoniaci thymiamatis libram unam, ceræ libram unam, terebinthinæ trientem, cyprini, aut nardini, aut gleucini unguenti plus minus quincũcem. Ammoniacum & crocum in aceto diſſolue. Porrò in diæta totum ſitum eſſe exiſtimandum eſt, ſiquidem omnis diuturnus morbus maiorem ex diæta opem ſentit. Quare cibi qui facile concoquuntur, eis exhibendi ſunt, quiq; & inciſoriam uim & repurgantem complectuntur. Neq; uero ineptæ eis acrium rerum comeſtiones ſunt, ſi per interualla, & poſt exercitia ac geſtationes ſumuntur. Cæterum pro ratione motuum & exercitiorum, tum quantitatem, tum qualitatem ciborum augere oportet. Vinum eis conuenit tenue, odorum, moderata quantitate acceptum. Dulcia enim omnia nocentiſsima ſunt hepati affecto. Vitandum & uinum mulſum, fructuſq; ac bellaria omnia, præter amygdalas & piſtacia: ex his enim moderate à reliquis cibis accipiendum. Vitanda etiam craſſa & uiſcoſa edulia, atq; ea quæ difficulter concoquuntur.

De lienis affectionibus cognoſcendis: ex libris Philagrij. Caput VII

QVibuſcunq; ſub ſiniſtro ilio dolor, aut diſtenſio, aut grauitas, aut tumor ſubiacet, & dum conuertuntur, uelut aliquid ex illis locis conuelLatur, imaginatio contingit, his lien affectus eſt. Quemadmodũ aũt reliqua corporis membra iuxta octo intemperierũ genera affligũtur, ita & ſplen afficitur: uerũ frequẽtiſsime frigidã & humidã ſuſtinet intemperiem, ex conſimili maxime diæta, atq; ex his quæ uoluptatis gratia accipiũtur, ueluti ſunt craſsi ſucci placẽtæ itẽq; potiões. In his igitur omnib. calor tẽpore debilitat. Subſtantia ſplenis laxa & rara eſt, prõptiſsimaq; ad ſuſcipiendũ craſsiorem

humorem: etenim fecem ac uelut limum ſanguinis ex hepate ad ſeſe trahit, hoc modo ſanguinem repurgans, ex qua fece confecta & attenuata per maximas in ipſo arterias ſeipſum nutrit. Signum autem certum & compendioſum intemperiei in ſplene, ea quæ eduntur ac bibuntur exhibent, & quæ foriniſecus cuticulæ iuxta ſiniſtrum ilium accedunt. Si enim frigida intemperies iuxta ipſum fuerit oborta, omnis cibus & potus qui efficaciter refrigerare poteſt, facile & manifeſte ſplenem lædit: pallium item frigidum extrinſecus admotum, maxime ſi in frigida aeris conſtitutione amiciantur. uentus etiam & aqua frigida tum in lauando, tum alias quoq; adhibita, frigidam arguit ſplenis intemperiem. Eam uero ipſam intemperiē omnia calida conſolantur. Quod ſi calida fuerit ſplenis intemperies, à nullis quæ in cibo aut potu exhibentur, aut etiam forinſecus accedunt, dolorem perfert: & ſiquidem caliditas augeſcat non ſolum nihil tumori apponitur, ſed & contractionem amplius ſuſtinet, præſertim ſi exurens ſimul adſit febris. Ceterum & cibi & potus calefacientes, & quæ extrinſecus corpori calorem addunt, calidas etiam intemperies augent & exacerbant. Solatio autem ſunt eis omnia refrigerantia. Si enim hi qui calidam habent diſpoſitionem per interualla frigidæ potu utātur, ſtatim ſplen corroboratur, & minuitur, ægrumq; melius ſpirantem reddit: & uenter aliquādo ex frigidæ potu flauam bilem profundit. Atqui triſtitia adfectis, aut ira concitatis ſplen dolet, ſi calidam habeant intemperiem. Similiter etiam ſiccæ intemperiei in ſplene ſigna colligere oportet, maxime quum pro magnitudine propriæ naturæ non eminet. Ea item quæ forinſecus corpori adueniunt, atq; intra ipſum deuorantur ſi areſaciendi facultate prædita ſunt, ſplenem exiccant, quemadmodum etiam reliqua animalis membra deſiccare conſueuerunt. Qui enim laborioſam uitam degit, aſsidueq; circa marinas aquas uerſatur, aut bituminoſas, aut aluminoſas, aut ſulphurulentas, quiq; pharmara aſſumit hanc habentia naturam, facillime exiccatur. Porrò ubi humida affectione ſplen fuerit detentus, atq; ea amplius inualuerit, in tantum eius incrementum facit, ut etiam uentrem pertingat ac hepar. Conſueuit autem humida diſpoſitio circa ipſum conſiſtere ab immodice humectantibus, diæta, & exercitio, aereq; & locis. Oboriri ſolet & his qui circa paluſtres regiones frequenter uerſantur. Amplius autem & humidus morbus præcedens, hanc adfectionem producit: aquæ item largior potus, & holera humectandi ui prædita. Species quoque doloris unà cum prædictis ſignis infeſtantem intemperiem demonſtrabit. In calida enim & frigida intemperie minus dolent, aut nihil omnino, neque quicquam etiam in humida: minimum uero in ſicca. At uero ex prædictis coniecturam facere licet compoſitarum in ipſo ſplene intemperierum. Ferè enim in totum ubi calida intemperies fuerit intenſa, ſicca eam conſequitur: & ad frigidam inueteratam humida concomitatur. Quandoquidem autem & humores in ſplenem confluentes,

Lienis incrementum

tumores

tumores producunt: eorum quoque diligentem conſiderationem facere oportet, quales nam ſint tandem, atq; id non ſolum ex prædictis iam diſpoſitionibus eſt faciendum, ſed & ex his quæ iam dicentur. Bilioſo enim fluore exiſtente, uniuerſum corpus calidius apparebit, etiam ſi non adſit febris, oculiq; & urinæ per bilem coloratæ: ſiccitatem ſemper accuſabit æger, & de ſiti conquereture ac bili os infeſtãte: cibum faſtidit, & uigilijs infeſtatur, & frigidam deſiderat unà cum hoc quod linguam ſubflauam habet: exacerbationes tertianæ fient: ſuntq; ipſi ægri moribus iracundi, & qui præcipitãter excandeſcant. Si uero atræ bilis ſit fluor, materiæ, ipſius atræ bilis ſcilicet, color tum in lingua, tum in reliquo toto corpore apparebit: & appetentia aderit ciborum: mœſtiq; ac ſubtriſtes ægri ſunt, reliquaq; atræ bilis ſigna eis adſunt: exacerbationes uero quarto quoq; die affligent. At uero ubi pituitoſus humor in ſplenem deferatur, cõſimilis pituitoſis aderit color, ægriq; minime ſitient, & cibum appetent, niſi ſalſa fuerit pituita: tunc enim cibum faſtidiunt ægri, poculorumq; magis ſunt appetentes: quin & coloris cutis nitentis ſpecies, demonſtrabit tibi pituitoſum eſſe humorem: & quod ſingulis diebus exacerbatur. urinæ quoq; pituitoſæ ſunt: ipſi uero ęgri ſecundum mores pigri ſunt & ſegnes. Quidam uero ex eis qui frigidam affectionẽ habent, magnum & durum ſplenem acquirunt, atq; ubi parum ſaltem conſuetam edendi horam fuerint tranſgreſſi, & impaſti manſerint, dolore afficiuntur, propterea quod neq; plenum, neq; firmantem, neq; ſuſtentãtem ipſum habeant uentrem, quiq; amplius ob inediam refrigeratur, & concalefactione opus habet. Quod ſi ſanguineus exiſtat in ſplenem confluens humor, poſsibile eſt ipſum colorem tum iuxta linguam tum circa cutem permutari: inter appetẽtiam autem ciborum & faſtidium medio quodam modo habent ægri: reliquiſq; magis languent, etiam ſi non parem uiſceris tumorem habeant. Venæ autem uniuerſi corporis, ſanguine plenæ apparent, & urinæ ſubfuluæ. *Salſa pituita*

Intemperierum ſplenis cura. Cap. VIII

IN uniuerſum quidem igitur ſplenis intemperies ferè citra tumorem fiũt: eas autem tum per cibos ac potus, tum per ſimplicisſima pharmaca ac fomentorum irrigationes, quæ intemperiei contraria ſint, corrigere oportet.

Calidæ intemperiei cura.

Calidam itaq; intemperiẽ curabis per irrigationis uſum ex roſaceo, aut melino, & per ſimplicia ex his compoſita cerata. Amplius autẽ & per uuæ acerbæ immaturæ ſuccum & portulacam & pampinos uitis, ac conſimilia. Cibis uero & potibus utendum, quibus calida intemperies caſtigatior reddatur: lauacris etiam temperatarum aquarum. Quod ſi pharmacorum uſu opus ſit, rumicis acuti ſemen in potu exhibeatur, aut radicum aut foliorũ eius decoctum: aut plantaginis, ſimiliterq; limonij, quod cynogloſſum appellatur decoctum. Sunt autem hæc in poſca diluta coquenda. *Limonium appellari cynogloſſum*

Frigidæ

Frigidæ intemperiei cura.

Frigidas in ſplene intemperies ſanant irrigationes, & unguenta, ac cerata, itemq́ epithemata, quæ moderata calefaciendi facultate prædita exiſtunt: uelut eſt unguentum nardinum & cyprinum ac gleucinum, & cerata ex eis conflata. Poteris & epithema pentamœron appellatum, cum modica cera liquefactum adhibere. A balineis in principio abſtinendũ, niſi quid obſtet: cibi & potus moderate calefacientes exhibendi. Quod ſi medicamẽtis opus ſit, cõuenit eis calaminthæ, pulegij, ſcordij, trifolij, uiticis, ac ſimiliũ decoctũ.

Humidæ intemperiei medela.

Floris ſalis uſus

In humida ſplenis intemperie optimũ pharmacũ habebis ſalis florem, ſiue per ſe ſolum, ſiue cum aliquo ſimplici cerato imponere uelis. Solus enim calefactus & aliqua ueſica exceptus, ſpleni adhibetur. In epithemata quoque ammiſcetur quemadmodum eſt prædictum. Quin & ſalſugo, & ſpuma ſalis, cum cerato aliquo ac modico aceto permixta, commodum pharmacum erunt ad humecti ſplenis affectionem. Proderit & quinquefolij radix, & plantago ſicca, & alumen ſciſsile in teſta exuſtum. Poteris etiam ex plantaginis folijs, radicibusq́ quinquefolij, & ſpuma ac flore ſalis, pari uel impari modo permixtis, ſufficienti affuſo aceto, & pice ſicca in poſca liquefacta, exceptis, cera item alba, ammoniacoq́ thymiamate, ac modico roſaceo ammixtis, pharmacum uſui reſeruare. Melius autem compoſitionem facies, ſi & ſalicis ſuccum addas. hic enim cum uno aut altero ex prædictis permixtus, efficacius pharmacum reddet. Eius autem collectio facile contingit. Lachrymam enim arbor inciſa emittit. Conuenientiſsimæ autem his ſunt fricationes, quæ diſcutiendi facultatem habent.

Siccæ intemperiei remedia.

Siccam ſplenis intemperiem balineum dulcium & calidarum aquarum curat: inunctio item ex oleo dulci. Cibi citra refrigerationem humectantes, uelut eſt ptiſanæ ſuccus, & poſt eum qui ex halica eſt acceptus. Irrigationes foriniſecus proſunt ex roſaceo, & cerata itidem ex eo apparata.

De ſplenis inflatione. Cap. IX

QVum inflatio circa ſplenem eſt, tumor loci conſequitur qui impoſita manu ad tactum cedit, & diſtenſionem loci infert. Verum inflatio ipſa aut in uentre oborta ad ſplenem transfertur, aut in ipſo adeo ſplene generatur. Ventoſa igitur flatus generatio ex frigiditate membrorum ipſum producentium contingit. Quare tum uentrem, tum ſplenem concalefacere oportet, præſertim his quibus utrũq; membrum eſt affectum: atq; id tum his quæ forinſecus imponuntur, tum cibis ac pharmacis quæ intra corpus deuorantur, perficiendum eſt. Ventri itaq; auxiliabimur, ſiquidem per conſenſum ſit affectus, dioſpoliticam confectionem exhibẽdo, atq; etiam alias quæ huic ſimiles exiſtunt. Panis uero ac edulia, uinumq́ quod in potu ſumit, ex petroſelino, aniſo, cumino, ac ſiſone, ſimilibusq́ conſpergenda ſunt.

Foris

Foris autem epithema ex ſeminibus quod paulo poſt refcretur, imponendum. Hęc enim pariter utriq; uiſceri auxiliantur. Proprie autem inflationes ſplenis diſſoluere ſolent, tum ea quæ iam dicta ſunt, tum uiticis ſemen torrefactum, & melanthium, ſerpillumq; & thymus, pulegium, origanum, rutæ ſemen. Pelecini autem ſemen & ſtomacho gratiſsimum, & omnibus uiſceribus aptiſsimum eſt: ſimiliter & rheon ponticum, & ſcordium. Hæc enim unà cum hoc quod ſtomachum repurgant, etiam hepati proſunt, neq; ſtomacho moleſtiam inferunt. cæterum unũquodq; horum & per ſe, & alijs commixtum exhiberi poteſt, in poſca decoctum, aliquãdo autem & mel eis adijciendum. Porrò quæ his fortiora ſunt, ea uitare oportet in his in quib. uenter per conſenſum cum ſplene eſt affectus, maxime ſi inflatio ſola infeſtet: quæ enim his præſtantiora ſunt, ſpleni in ſcirrhum indurato conueniũt. ubi uero ſolus ſplen infletur pręter uentris læſionem, epithema ex ſeminibus in principio eſt imponẽdum. Poſtquàm autem flatus craſsities fuerit attenuata, ammiſcenda ſunt ei ea quæ noxam depellere poſſunt, qualia ſunt epithemata ex alumine & ſulphure apparata, quorum compoſitiones paulo poſt dicentur, ubi de ſplenis in ſcirrhum indurati tractabimus cura.

Epithema ex ſeminibus: Aſclepiadæ.

Epithema quod Aſclepiades ex ſeminibus compoſuit, hoc eſt, quod ad aquam inter cutem proſpere accommodatum pharmacum exiſtit, & ad omnem inflationem conducit. Cardamomi, meliloti, herbæ ſabinæ, baccarum lauri, nardi celtici, ſamſuci, iridis, radicis panacis, radicis cyperi, nitri, caſsię, fœni græci, ſeminis apij, aniſi, thuris, ſingulorum drac. xxv, ſtyracis quadrantem, myrrhæ quadrantem, terebinthinæ libras II, ceræ lib. II, ammoniaci thymiamatis lib. I, mellis optimi lib. I, olei cyprini lib. I, uini quantum ſatis eſt. Facit & ad ſtomachi & ſplenis inflationes, itemq; hepatis: eſtq; omnino pharmacum magnæ æſtimationis.

De ſplenis inflammatione. Cap. x

IN ſplenis inflammatione uenæ inciſio adhibeatur, ſi nihil id fieri uetet: uenter etiam per clyſterem aſsidue eluatur, & maxime ſi uenæ incidendæ medela relinquatur. Quocũq; autem tempore ſiue per uenam inciſam ſiue per clyſterem euacuamus, ſemper aliquid adſtringendi facultate pręditum ſpleni imponemus, in principio pręſertim, quum differimus euacuationem: quo id quod influit reprimatur, & quod influxione ſua prævenit, à loco depellatur. atqui & ad ſplenis firmitatem conſeruãdam utilis adſtringentium ſylua exiſtit: quæ quidem robuſta ſint, ubi fluoris impetus fortis contingit: moderata uero, ubi mediocris. Cognoſces autem irruentis humoris magnitudinem, ex magnitudine & uelocitate generationis ipſius inflammationis. Itaque ſi moderata fuerit inflammatio ſplenis, uinum uetus ac auſterum tenuiumq; partium oleo dulci permixtum & lana ſuccida exceptum imponemus. Si uero maior ſit caliditas, roſaceum ſit oleum, aut lentiſcinum

Adſtringentia ſpleni commoda

tiſcinum

tiſcinum: quæ ſi non adſint, oliuæ folia, aut rubi, aut mali arboris in oleo decoquãtur, atq; ipſa etiam mala. in decoctione etiam quædam tenuium partium addantur, uelut eſt abſinthium & pulegium. Quod ſi forti impetu fluxus feratur, acetum pro uino affundendum eſt. Poſt irrigationes ad cataplaſmata tranſeundum. In quorum compoſitionem hordeacea & loliacea farina aſſumãtur, cum poſca & mellis ac olei paucißima omnino menſura, in quibus abſinthium ac pulegium ſint decocta: aliquando & myrobalani infarciendi. Optimum & hoc eſt. Hordeaceam farinam & ſalicis folia cum aceto imponito, adipe caprino in aceto colliquato: uerum melius redditur cataplaſma ſi caricæ adijciantur. Optimum autem eſt & ex lini ſemine cataplaſma, maxime ubi affuerit dolor. Accipitur autem ſeminis lini pars una, farinæ loliaceæ pars una, adipis taurini in aceto & ſapa liquefacti, cuiq; deinde oleum cyprinum ſit affuſum, quantum his ſubigendis ſatis eſt. Cæterum cauendum ne locus poſt irrigationes & cataplaſmata denudetur, ſed ubi hæc fuerint ablata, mox ceratum ex cyprino aut nardino unguento imponatur. Commodum eſt autem feruentibus inflammationibus Nilei aut Nili epithema, cũm cerato chamæmelino & aceto emollitum: idoneum eſt etiam Philagrij ſtomachicum epithema: ſunt autẽ ea integra ad ſtomachicos deſcripta. utimur autem aliquando, ob cataplaſmatũ penuriam, ad ſplenem inflammatum, furfuribus in uino, aut poſca & oleo decoctis: quibus etiam abſinthium & pulegium aut thymum aut origanum aut lauri folia aut artemiſiam, & reliqua incidendi ac attenuãdi ui prædita adijcimus: non feruente uidelicet inflammatione, & corpore præeuacuato. Si enim corpore non euacuato, quis calidioribus utatur, ipſe ſibi ſcirrhi autor fiet. Quod ſi ad permutationem in ſuppurationẽ ipſa ſplenis inflammatio repat, quod tamen raro contingit, adiuuare eam oportet: ne plura corpora putreſiant, per cataplaſmata uidelicet quæ pus producunt: de quibus in hepatis abſceſſu manifeſte eſt prædictum: hepar enim frequentißime abſceſſum perfert ac exulceratur. Quare ex his quæ de hepate diximus, ad ſplenis curationem exempla tranſſumes.

Nuditas locorum uitanda

Cura ſplenis in ſcirrhum indurati: Galeni. Cap. xi

IAm antea prædictum eſt ſplenem quàm celerrime ſolere in ſcirrum indurari, ſanguine circa ſplenitides in ipſo uenas obturato, ut neque excerni, neq; digeri ob craßitiem facile poßit. Quare attenuantium pharmacorum uſu opus habet, citra tamen manifeſtam caliditatem: ne uehementius inſpiſſetur craſſus humor in eo obturatus. Ammiſcendũ eſt autem eis quippiam ex adſtringentibus & auſteris, quo ipſius actio & robur conſeruetur. Si enim præ debilitate feculentum & atræ bilis humorem, ex hepate quem admodum conſueuit, non attraxerit, uitioſum humorem uniuerſo corpori affricabit. Immedicabilia enim ulcera hoc modo affecti habebunt, & colorem corporis uitiatum ad nigredinem uergentem. Diutius autem durante

Venæ ſplenitides

malo

malo etiam aquam inter cutem incurrunt. Ob id igitur in ipſo ſplene natu- ralem firmitatem cuſtodire oportet, quo conueniens ſibi alimentum attra- hat, & ſanguinem repurget, ſuperfluaq́ in ipſo generata retrimenta ad uen trem demittere queat, quæ poſtea cum ciborum recrementis excernuntur. Ad hanc itaq; rem amara ipſi ſpleni offerimus, quibus aliquando ex auſte ris quippiam ammiſcemus. Amara quidem ut humoris craſsitiem ſecent ac repurgent: auſtera autem ut robur & firmitatem eius conſeruent. Quale ue ro pharmacum hepati eſt abſinthium, tale exiſtit ſpleni capparis cortex. Et quale eſt hepati eupatorium, tale ſpleni eſt ſcolopendrium. Similibus enim ſecundum genus pharmacis utraq; uiſcera opus habent. Verum ſplen tan- to fortioribus indiget, quanto craſsiore utitur alimento. Cæterum à ueteri- bus plurima potabilia pharmaca ad induratum lienem ſunt deſcripta. in cu rando autem animaduerſionem habere oportet: num curandi ægri uniuer ſum corpus frigidius ſit, an calidius, num humidius, an ſiccius. Eis igitur qui corpora natura habent calidiora, citra moleſtiam myricæ folia dantur, uir- gultaq́ & radix: ſcolopendriũ item, & rumicis ſylueſtris, maxime uero acu- ti ſemen, foliaq́ & radix: optime autem facit radicis uiridis contuſæ ſuccus cyathi unius menſura potatus. Probe facit & lycapſos quæ & anchuſa ap- pellatur: danda autem radicis eius drachma una, aut cacumina hederæ tria, aut folia eius, uel etiam radix: item polytrichon, & capnij quod chelido nium uocatur, decoctum ad tertias redactum, folia ſalicis & cortex, itemq́ radix, limonij quod & cynogloſſum uocatur, folia & radix, & ſemen quoq; pelecini. Hæc enim neq; uehementem in ſe habent caliditatem, neq; ſi cali- dior temperatura adſit, ei moleſtiam inferre ſolent: quapropter his tum ad prædictos, tum ad reliquos utendum in principio adfectionis: à mitioribus enim auſpicari oportet. His autem efficaciora ſunt, quæ inueteratis ſcirrhis conducunt, & corporibus agreſtioribus, & qui omnem corporis habitũ ha- bent frigidiorem: trixago, gentianę radix, calamintha, pulegium, & cyclami ni radix, ſcordium, trifolij bitumen olentis ſemen, hyperici coma, acori, aſa- ri & eryngij radix, uiticis ſemen torrefactum, centaureæ maxime minoris ſuccus etiam ſi ſit exiccatus, chamæpitys, polium, lonchitidis radix, anagal- lidis quæ ceruleum habet florem ſuccus, glycyſides aut pæoniæ, itemq́ dra cunculi radix tum uiridis tum ſicca. Aliud. Caroi ex terra ſuſcepti, radicis rubiæ, bryoniæ, ammoniaci thymiamatis, cuiuſque drach. i. horum unũquodq; aliquando tritum ex poſca datur, aliquando autem decoctum eorum prębetur: quod ſi ſicca dare uelis ſufficit drachmã plus minus unam exhibere. Conducit item hoc. Ammoniaci thymiamatis ſextantem, caſto- rij unciam i. conterito, & drach. i ex poſca aut aceto mulſo præbeto.

Aliud. Scillæ aſſatæ drach. i, corticis radicis capparis drach. i, præbe ex poſca, uel aceto mulſo. Mouet enim craſſos & uiſcoſos humores, inquit Archigenes: aliquando & cruenta non per urinas tantũ, ſed & per uentrem

Amara & auſtera lieni cõuenire debili.

Abſinthium & eupatoriũ hepati apta: Capparis cortex & ſcolopendrium ſpleni

Lycapſon eſſe anchuſam

educit. Aliud. Thuris obolos duos, ſeminis fœniculi cochlearium unum, præbe ex uino.

Aliud Marciani, præſens remedium: quod etiam ſi ſit induratus, citra dolorem ipſum laxiorem reddit, ut neq; ſignificationē neq; etiam ſuſpicionem ſuffuſionis aquæ inter cutem relinquat.

Seminis uiticis contuſi & cribrati per anguſtiſsimum cribellum drachmas v, his qui perfectæ ſunt ætatis ex poſca bibendas præbe.

Aliud eiuſdem, ad ſplenem & hepar indurata, & principium aquæ inter cutem, & ad aluī, & inteſtinorum, ac ſtomachi inflationem, ſimplex & periculo uacans.

Bryoniæ radicem contuſam & cribratam, repoſitam, ab aere & uento intactam ne quid inde tranſſpiret, adſerua, & pro uiribus ægri præbe. Perfecta menſura exhibitionis eſt cochlearium unum, hydropicis quidem & ſpleniticis ex poſca: hepaticis ex hydromelite aut uini dulcis cyathis tribus.

Paſtillus ad ſplenicos, Aſclepiadæ: liquefacit ſplenem, ut multo experimento conſtat.

Seminis erucæ drach. VIII, piperis albi drach. IIII, ſpicæ nardi drachm. IIII, ammoniaci thymiamatis drach. IIII, ſcolopendrij drach. II, coſti drach. II, cum aceto ſcillitico ſubigito, & drach. I cum aceto mulſo aut poſca præbeto. Conuenientiſsimum autem ſpleni in ſcirrhum indurato remedium exiſtit ferrum aqua, aut uino, aut poſca extinctum. Ea ipſa enim aqua, aut uinum, aut poſca in principio exhibita iucunda & utiliſsima exiſtunt, & per plures ex ordine dies dantur. Itaq; febrientibus aquam, aut poſcam dilutam præbeto: eis uero qui teneram carnem habent ac febre carent, uinum. Sit autem ferrum quod in ipſis extinguitur ſtomoma. Ipſius autem ſtomomatis ferri ſquama, (quam in fabrilibus officinis ferrum dum ignitur & malleo tunditur, abijcit) poſtea agreſtioribus hominib. utiliter exhibetur. Præclare enim hæc ſplenem liquefacit, utpote quæ conſumendi facultatem præſtat, quare aliarum rerum complexu opus habet, ne inde ſtomachus male afficiatur. In calidioribus igitur temperaturis, pelecini ſemen ei ammiſcere cōuenit: aut ſi id non adſit, ſcolopendrium: aut ſi neque hoc haberi poſsit, abſinthij comam, aut rumicis acuti radicem aut ſemen. In frigidioribus autem temperaturis, ad ſquamam ipſam, caſsiam, aut amomum, coſtum, aniſum, aut ſerpillum montanum, & ſimilia addere oportet. Quanquam tum in his, tum in omnibus pelecini ſemen maxime conueniat. Omnia aūt nunc dicta, itemq; ea quæ paulo ante ſunt relata ſimplicia pharmaca, in principio cum poſca diluta coquantur, poſtea uero etiam meraciore. Progreſſu uero temporis etiam ipſa contuſa & cribrata cum aceto aut aceto mulſo exhibentur. Verum certam uniuſcuiuſq; horum menſuram definire difficile & periculoſum eſt, quum diuerſæ eorum qui ea accipiunt ſint naturæ: quare in principio parum quid ex unoquoq; exhibendum, & pro ratione deinde exhibitionis

menſura

Margin: Stomomatis ferri ſquama

Handwritten margin: nota de bryonia

menſura augenda,iuxta ipſius pharmaci,atq; etiam ægri uires. Omnia igitur prædicta quomodocũq; tandem potata,aut ſemel ſaltem deglutita permanere ſolent:uerum glans unguentariorum, quam myrobalanon appellant,niſi cum poſca bibatur,facile uomitu reijcitur. Licet igitur ſingulis prædictis ſimplicibus pharmacis per ſe uti,& duo itẽ uel tria aut quatuor, permixta æqualiter uel inæqualiter præbere. Ex compoſitis autẽ ferè pulcherrimum eſt,id quod ex oſsibus conſtat,ad podagricos deſcriptum Philagrij pharmacum.Efficax enim reperies ipſum, inquit Philagrius, & conuenientiſsimum ad omnia ſplenis uitia, præſertim cum tumore magno & duritia oborta.Senſibiliter enim huiuſmodi affectionibus auxiliatur:utpote quod ui ſua emollit & concoquit,ampliusq; diffundit & purgat, ultra hoc quod paulatim diſcutit & reſiccat. Eſt autem tum guſtui, tum odoratui ſuauiſsimum,maxime ſi plurimo deſpumato melle mixtum,delingẽdum præbeatur.Secũdo autem loco inter ea quæ ego noui eſt & hoc,inquit Philagrius, ipſo ſanè uſu probatum. Corticis radicis capparis drach. VI, foliorum myricæ drach. VI, ſquamæ ſtomomatis ferri drach. VI, myrobalani drach. X aut VI, ammoniaci thymiamatis drach. VIII, ſeminis pelecini drach. V, ſtœchadis drach. III, comæ abſinthij drach. III, ſcolopendrij drach. X. Excipe aceto & informa paſtillos,ac exhibe drac. I ex poſca aut aceto mulſo aut uino.Hoc itaq; robuſtum eſt pharmacũ,ut etiam ad duriora corpora quadret. Aliud eo imbecillius tale eſt.

Myrobalanos glans unguentaria

Philagrij pharmacum aliud

Pulegij drach. XII,radicis rumicis acuti drach. VI,ſeminis eiuſdem drac. VI, capnij iuxta ſepes naſcentis ſicci drach. VI, pelecini drach. III, ſcolopendrij drach. III,ſpicæ nardi drach. II,rhei pontici drach. I, corticis capparis drach. II. Excipe aceto ac redige in paſtillos, exhibeq; drach. I, quemadmodum in præcedenti dictum eſt.

Paſtillus ad ſplenicos,ſplenem liquefaciens:Aſclepiadæ.

Seminis erucæ drach. IIII,piperis,ammoniaci thymiamatis,ſpicæ nardi,cuiuſq; drach. II. Quidam etiam coſti drach. II,& ſcolopendrij drach. II. Arida contundito & cribrato,ammoniacum in aceto diſſoluito, ac ſimul in paſtillos digerito: ex quibus drach. I, cum aceti mulſi cyathis III propinato. Qui huius pharmaci compoſitionẽ docuit, per triduum hoc ſuis catulo ſe exhibuiſſe dixit:poſtea ubi catulũ diſſecuiſſet, ipſum ſine ſplene repertum.

Conſumpti ſplenis exemplum

Aliud,ad ſpleneticos & hydropicos, quod optime urinam ciet,& uentrem emollit:Archigenis.

Scillam magnam luto oblitam aſſato, deinde repurgatæ internæ libras II accipito,dauci unc. I,aniſi,ſeſelis,radicis panacis,iridis,cuiuſq; unc. I, ſeminis urticæ ſextantem,cedridum hoc eſt fructuum cedri ſextantẽ,myrrhæ drac. IIII,farinæ erui unc. XVI,cum uino informa paſtillos,& præbe drac. I,cum aceti mulſi cyathis III. Aliud. Radicis panacis,ammoniaci thymiamatis,corticis radicis capparis,radiculæ,ſcillæ aſſatæ internæ,ęquales omnium

partes committe, & obolos tres aut quatuot præbe: conducit anhelofis & hydropicis. Paſtillus ſummæ utilitatis.

Cacuminum hederæ nigræ drach.IX, ſpicæ nardi drac.V, ſeminis rutæ ſylueſtris drach.IIII, caſtorij drach.I, iridis drach.VI. Cum ſucco uerbenacæ rectæ paſtillos informato, & per quinq; dies mane drachmam unam ieiunis ex uino ueteri præbeto. Mouet urinas cruentas. Atq; hactenus quidem de pharmacis potabilibus. Cæterum ad ſplenem in ſcirrhum induratum etiam ſanguinis detractionem commodam eſſe ſcimus, quæ inter paruum ſiniſtræ manus digitum & eum qui medio proximus eſt, ſit facta. Quidam autem uenam retro ſiniſtram auriculam ſitam diducũt, inquit Archigenes, & ex profluente inde ſanguine ſplenem illinunt, ac magnum commodum ſentiunt. Idem etiam hepate affecto faciunt, incidentes retro auriculam dexteram uenam. Quare neq; abſurdum fuerit etiam his auxilijs uti: animaduerſione tamen habita ne arteriam pro uena diſſecemus. Nos autem in his qui multo ſanguine abundant, inferiorem in ſiniſtro cubito uenam ſecare conſueuimus, uerum & hic cauendum ne ſubiacentem arteriam ſimul diſſecemus. A uenæ inciſione, etiam cucurbitulæ ſpleni affigendæ ſæpe & cum ſcarificatione, extrahenduſq; per ipſas plurimus ſanguis: quin & hirudines ſumma commoditate in ipſum ſplenis locum affigũtur. Loci etiam amplius per ſpongiam acida muria imbutam fouendi, furfuribus quoq; in aceto decoctis, abſinthij coma, ac pulegio, & lauri folijs, ſimilibuſq; adiectis. Quidam autem lapidem molarem aut gagatem longitudine octo digitorum, & latitudine ſex digitorum, ſecundum craſsitudinem leuem, igniunt & aceto adſpergunt, panniculoq; in aceto calido madefacto circumpoſito, locis imponunt, & quam diu calidus ſit incumbere ſinunt, atq; huic fomento teſtimonium præbent, inquit Archigenes, tanquam quod inſenſibiliter deprimat tumorem. Poſt fomenta ad cataplaſmata tranſeundum, ex farina ordei ac lolij, abſinthij coma, myrobalano, & altheæ radice, cum aceto mulſo. Aut panem aridum cum capparis cortice, & myrobalano contuſum, cribratum, & cum aceto mulſo decoctum imponito. Optime facit & ſtercus caprinum cum farina ordeacea ex poſca cataplaſmate impoſitum. Lupinorum item farina ex poſca, & fabarum eodem modo. Cinis quoq; ex officina fabrili: & bryoniæ radix cum caricis, aceto, & cyclamino, eodem modo. Braſsica etiam ſylueſtris cum melle impoſita auxiliatur. Similiter & folia iſatidis, & marrubium cum ordeacea farina ex poſca. Cardamomum cum caricis. Cyclaminus cum caricis ex aceto decocta. Cataplaſma optimum.

Fœni græci trientem, farinæ ordeaceæ quadrantem, cardamomi unc.I, caricarum pinguium lib.I, uerbenacæ herbæ unc.I. ficus in aceto acerrimo macerato, fortiterq; in mortario contũdito, reliquiſq; adiectis ac ſimul unitis utitor. Optimum cataplaſma & hoc eſt.

Seminis raphani partes II, foliorum ſalicis partem I, farinæ araci partes II, ſeminis

ſeminis paſtinacæ partes II. in aceto cum pari ſapæ menſura decoquantur.

Aliud, ad inueteratum malum, & corpora dura.

Corticis radicis capparis, radicis ſtruthij, ſinapis recentis, omnium æquales partes, farinæ tritici duplum ad omnium trium menſuram. Vtere ueluti prædictis. Aliud præclarum ad duritias.

Stercus gallinarum ſiccum, contuſum, ac cribratum cum aceto mulſo decoquito, confidenterq́ꝫ imponito. Vnguentum optimum.

Ammoniaci thymiamatis, thuris, foliorum rutæ uiridium, ſingulorũ æquales partes cum aceto contere, & quàm craſsiſsime illita exiccari permitte.

Aliud, quod antea quàm medeatur non abſcedit.

Ammoniaci ſtaterem I, thuris ſtaterem I, piperis ſtaterem I. Ammoniacum cum aceto contere, eodemq́ꝫ etiam reliqua modo. Aliud. Ammoniaci ſtaterem I, acaciæ ſtateres II, aloes ſtaterem I, thuris ſtateres II. Apparatur autem hoc modo. Ammoniacum & aloen ac thus in aceto macerato, acaciam autem contundito, cribrato ac prædicta contrita omnia ammiſceto. Crocomagma etiam utiliter cum aceto illinitur: ſæpe enim non abſcedit priuſquàm medeatur. Cæterum epithematum medelæ magis fidendum. Pleraq́ꝫ enim eorum quæ in medicamentarijs libris referuntur ex alumine & ſulphure compoſita, prædominantem habent adſtrictoriam facultatem. Quare in eis animaduerſionem habere oportet, non modo ſimpliciter facultatis eorum pharmacorum quæ ammiſcentur: uerum etiam quantitatis ipſius mixturæ. Etenim in plagis quæ flatuoſum habent tumorem, & maxime in quibus tumor laxus eſt, nihil peccaris etiam ſi plurimum ex aluminoſis adieceris. In tumoribus uero in ſcirrhum induratis emolliẽtem & diſcuſſoriam facultatem præcellere oportet, quibus parum quiddam ex adſtringente ſit admixtum. Vnum igitur ex ſimplicibus & naturalibus ac nulla arte apparatis, diſcuſſoriæ & adſtringentis ſimul eſt facultatis, ipſa uidelicet ſalis ſpuma, quæ ſplenem in ſcirrhum induratum ſanat, inquit Galenus, calida in ueſicam bubulam coniecta, & forinſecus impoſita. Oportet igitur medicum ad affectionem reſpicere, & pro eius ratione tum addere, tum adimere ex eis quæ in epithematum compoſitionem conijciuntur. ueluti exempli gratia, ſi duritiem emollire uelit, ammoniacum & bdellium pingue, ac ſtyracem optimum æqualiter unicuiuſq́ꝫ drac. III ammiſcere debet. Si uero craſſos humores diſſecare uelit, opopanacis tantundem addet. Quum autem humores diffunduntur, etiam diſcuſſoria ac digerentia ſunt ammiſcenda: aut ſtercus caprinum in aceto dilutum addendum. Hoc enim & craſsitudinem diſſecat, & ſimul diſcutiendi uim habet. Quod ſi diſcutere tantum uelit, humoribus uidelicet antea ſufficienter attenuatis, nitrum pro ſtercore caprino ammiſcebit. Capparis autem cortex ammixtus ultra hoc quod diſſecat & repurgat, etiam ſplenem corroborat. Habito igitur ad ea quæ ubilibet accidunt reſpectu, aut emollientia augebis, aut attenuantia, aut etiam

Salis ſpuma

Modus temperandi epithemata

ea quæ diſcutiunt & robur addunt. Optimum autem epithema emolliens & diſcuſſorium hocce eſt. Ceræ quadrantem, propolis ſextantem, galbani drach. IIII, opopanacis drac. IIII. Vtere: contunditur hoc pharmacum, & ſtrumas recentes, omnemq; duriciem recens obortam diſſoluit.

Epithema emolliens ac diſcuſſorium

anchrys c̄ sc: rosmarin

Aliud malagma Aſclepiadæ, quod articulos incuruatos relaxat.

Bdellij pinguis, adipis uitulini, ammoniaci thymiamatis, iridis, cuiuſq; drac. XVI, opopanacis, galbani, thuris, canchryos, ſtyracis, cuiuſque drach. octo, piperis grana CLX, ceræ drachmas XLVIII, fecis olei irini ſextantem ac unciæ dimidium, uini quantum ſatis eſt. Arida contundito & cribrato. Ammoniacum, opopanaca, thus, bdellium in uino diſſoluito: liqueſcibilibus autem liquefactis, adfuſis, ac ſimul emollitis utitor. Extreme emolliendi facultate præſtat hoc, inquit Galenus: neq; enim aliud magis eo emolliens repereris: quod ſi irini olei inopia ſit, cyprino aut ſicyonio eius loco utor.

Aliud malagma Amythaonis, ad præcordiorum diſtenſiones conducit & articulis qui difficulter mouentur, omnemq; duriciem diſſoluit, & priore quidem minus emollit, magis aut digerit ac diſcutit. Compoſitio ſic habet.

Ammoniaci thymiamatis drach. XXXVI, ceræ drach. XXXVI, terebinthinæ drach. VIII, bdellij drach. VIII, myrrhæ drach. IIII, thuris drachm. IIII, galbani drach, VIII, olei cyprini ſexuncem. Myrrham, bdellium, thus, uino præmacerata conterito: ammoniacum in aceto diſſoluito: liqueſcibilia autem liquefacito, affundito, ac utitor.

Aliud, prædicto longe efficacius, & fortius, inquit Philagrius: diſcindit enim & attenuat inſpiſſatos humores, & uiſcoſos repurgat. Habet autem hoc modo. Malagma Aſclepiadæ.

Ammoniaci thymiamatis ſexuncem, galbani, myrrhæ, cuiuſq; ſextantem, ceræ ſeſquilibram, thuris quadrantem, opopanacis quadrantem, radicis panacis ſexuncem, propolis quadrātem, aceti ſextarios II, ſtercoris capræ quadrantem. Ammoniacum cum aceto terito, deinde etiam thus, galbanū, opopanaca, & myrrham. Propolin autem cum modica cera in mortario tundito: ceram uero cum olei triente liquefacito paulatim donec cogatur decoquendo, & deinde propoli adiecta, ab igne tollito, percolato, ac frigefieri ſinito, perpolitaq; tritis adijcito, unito, ac utitor. Cæterū epithema quod ego compoſui, inquit Philagrius, optimū ad diuturnas & frigidiores affectiones exiſtit. Myrobalani drac. XLVIII, ammoniaci thymiamatis, drac. XLVIII, bdellij drac. XLVIII, ſcythicū uero bdellium maxime probo, corticis radicis capparis drac. XLVIII, mannæ drac. XXIIII, opopanacis drac. VIII, ſtyracis drac. IIII, uiſci drac. XII, ceræ drac. XXIIII, floris ſalis drac. XLVIII. Ammoniacum cum ſalis flore diſſolue: capparin uero, myrobalanū ac mānam cum aceto: reliqua autem iuxta ignem emollito & in mortario tūdito, & trita eis adijcito, unito, ac utitor. Hoc pharmacum ſplenem conſumit.

Epithema Philagrij

Aliud

Aliud. Verbenacam uiridem cum manna terito,atq; axungia ſuil-la ueteri excepta imponito. Dura enim corpora & diuturno malo affecta quàm maxime inde iuuantur:reliqua uero integre ſanat. Prodeſt etiam uerbenaca per ſe impoſita,itemq; trixago.

Aliud epithema Aſclepiadæ,ad ſplenicos:conſumit tumores.

Foliorum ſambuci tenerorum libras III,aloes pinguis libram unam:cum aceto terito ac lenito, linteoloq; excepta imponito. Verum ſi malum recens eſt,uniuſcuiuſq; par pondus conijcito. Aliud. Seminis ericæ libram I, galbani libram I. Semen contuſum & cribro excuſſum galbano excipito, rurſumq; tundito olei irini fece addita, quo malagmatis formam acquirat, & linteolo inditum imponito. Vniuerſo autem uiſcere, recrementiſq; eius, atq; meatibus oportunis,per emollientia,repurgantia,diſſecantia,attenuantiaq; & diffundentia humores, ampliusq; etiam per ea quæ uias dilatant, tum in potu accepta,tum foris impoſita præparatis,efficacius euacuare potentibus eſt utēdum,ac primum quidem ſimplicioribus,poſtea uero etiam fortioribus.ueluti exempli gratia:primū quidem epithymi drach.IIII, cum ſeri lactis cyathis V præbeto.poſtea autem epithymi drach. IIII tenuiſsime tritas cum modico ſero dato,atq; ubi uenter operari inceperit, ſerum per ſe paulatim abſorbendum exhibeto. Cæterum poſt aliquot dierum interſtitium,ubi uires recollegerint,hieram Archigenis ex colocynthide præbeto, aut quæ Iuſti appellatur.Poſt horum autem omnium uſum, farinæ tenuiſſimæ radicis cyclamini ſiccæ drac. III aut IIII ex aqua mulſa dato,atq; quo ſudorum excluſionem iuues ægrum uelamentis contegito, & in lecto concalefacito. Epithemata diſcuſſoria & reſiccantia. Poſtquam corpus fuerit repurgatum,epithematis quæ digerere ſiue diſcutere & reſiccare poſſunt,utendum: qualia ſunt quæ ex auripigmento & alumine componūtur: ex quorum numero eſt etiam id quo ego,inquit Philagrius,utor.

Hiera Archigenis *Hiera Iuſti*

Ceræ tyrrhenicæ drach. XCIII, reſinæ pinus ſiccæ drach. XCVI, reſinæ pinus liquidæ drach.XCVI,auripigmenti drach.XVI,aluminis ſciſsilis drach. XII.Metallica terito,& liqueſcibilia cum modico oleo liquefacito,ac refrigeratis ſicca adijcito,unito,& utitor.

Aliud aurei coloris,Aſclepiadæ,ualde pulchrum.

Ceræ libras duas,reſinæ pinus ſiccæ libras duas,auripigmenti ſextantem, aluminis ſciſsilis ſextantem,calcis uiuæ unciam unam,olei cyprini uncias ſedecim,aceti uncias ſedecim.

Aliud,ad ſplenicos & hepaticos.

Aluminis liquidi,ſulphuris uiui,nitri,ammoniaci thymiamatis,mannæ,radicis capparis corticis, ſingulorum ſexuncem, picis libram unam, reſinæ pinus ſiccæ libram unam,olei cyprini ſexuncem,aceti quantum ſufficit.

Aliud epithema hepaticum,ipoterium appellatum.

Reſinæ pinus ſiccæ libram unam, ceræ libras duas, picis libras duas,alumi-

nis liquidi,nitri,ſulphuris uiui,mannæ, cuiuſque libram unam,aloes ſexun cem, pyretri, ariſtolochiæ longæ, bdellij, ammoniaci thymiamatis, amomi,uiſci,cardamomi,olei,cuiuſque quadrantem,aceti ſeſquiſextarium.Ammoniacum, alumen, ſulphur, nitrum, cum aceto diluta terito : reliqua uero arida quidem contundito , ac tritis admiſceto : liqueſcibilia autem liquefacito,atque reliqua cum eis excipito . Optime faciunt & ex caprino ſtercore apparata : item plurima eorum quæ ad hydropicos ſunt deſcripta:& Machærionis emplaſtrum , & emplaſtrum ex rumice , quæ in decimo quinto ſermone referentur.

Phœnigmi,cutem rubefacientes.

Efficaciter autem in ipſis phœnigmi auxiliātur,tum qui ex ſinapi apparantur,tum qui eis conſimiles exiſtunt.Cæterum corpore prius à ſuperfluis humoribus euacuato, eos adhibere oportet. Pulcherrimus autem phœnigmus talis eſt.

Phœnigmus Aſclepiadæ authemeros,quaſi eodem die auxilians inſcriptus:qui ſanè ab uniuerſa affectione liberat.

Pyretri drachmas octo,myrobalani,cardamomi,ſeminis urticæ,piperis,cuiuſque drachmas octo,ſinapis trientem . Omnia conterito,& aceto ſubigito,& tepefacta ex interuallo per horas tres imponito,ſi ſaltem tam diu ſuſtinere poſsit:deinde ablato pharmaco,lauari præcipito,in feruētioris ſolij deſeſſu.A balineo autem cerato ex roſaceo apparato utendum.

Alius. Lepidij folia trita cataplaſmatis modo imponito,atque ubi morſum ſentiant,in balneum inducito , & ablato pharmaco , in feruentem aquam immittito & perfundito.Difficulter enim ferunt nimiam mordacitatem.Sani autem exeunt,inquit Archigenes.Idem remedium & ad coxendicum dolores efficaciſsimum reperitur. Summe etiam auxiliantur myrobalani cortices & nitrum . Nitrum per ſe terito, & parum aceti ammiſceto, deinde reſinam ac ceram cum pauco oleo liquefacito, affundito, emollito, ac utitor.Cæterum quod operæprecium eſt cognoſſe,fortia pharmaca non niſi corpore prius à ſuperfluis humoribus repurgato, & probe concoquente,adhibere oportet.

Smegmata,ſiue repurgatoria.

Oportet autem locum ipſum ſenſim ad phœnigmorum rubefaciētium tolerantiam irritare,quod per repurgatoria ſmegmata commode fieri poteſt. Componantur autem ſmegmata ex ſtaphide ſylueſtri, pyretro, pipere,ac alcyonio,pari uel impari modo prout uidebitur cōiectis. Quod ſi teneram carnem habeat æger,iridis,& cyperi,& herbæ ſabinæ aliquid his ammiſcebis : aut farinam aliquam , ueluti erui, aut fabarum, aut ciceris. Quod ſi etiam odoratum reddere uelis pharmacum , caſsiæ quippiam & phylli ac amomi adde. Si uero durius contingat curandum corpus, ex pumice addes , atque adarce . Poſtremum autem phœnigmis ex ſinapi conſimilibuſq;

genio ē spuma maris

lis ē Lingua ceruina

busq́ uteris:corpore prius uniuerſo à ſuperfluis humoribus repurgato:ne. uidelicet uehementia caloris alia adtrahat recrementa, durioremq́ red/ dat ipſum locum.

De ſplenicorum uſtione. Cap. XII

QVod ſi prædicta auxilia irrita ſint, inefficaciterq́ adhibeantur, ad uſtionis patrocinium confugere oportet: ita ut uel per cauteria, uel pharmaca cruſtas inuramus, & multo tempore ſaniem effluere ſinamus: corpore tamen prius per uenæ inciſionem, & purgationē euacuato. Etenim quum ferè in totum uitiatis humoribus ſplenici ſint referti, & non præeua/ cuetur uniuerſum corpus, maligna ulcera ex cruſtis fieri conſueuerunt.

Diæta ſplenicorum. Cap. XIII

POrrò diæta ipſorum ſplenicorum tempore inflammationis ſimplex ſit & quæ facile concoquatur:uelut eſt halica lota, & ptiſanæ ſuccus, panis madefactus. Si uero inflammatio diutius remoretur, etiam auicularum car/ nes eis concedendæ, & piſces petroſis aquis degentes. Vbi uero ſcirrhus ſit perfectus, diæta attenuatoria exhibeatur, & acrium rerum comeſtiones per interualla. Proprie autem ſplenicis cōuenit capparis comeſta ex aceto mul/ ſo. Vinum ſit non ualde uetus, quod aqua permiſceatur, in qua ferrum ſæ/ pe ignitum ſit extinctum. Plurimum autem fiduciæ in exercitamentis po/ nendū, quibus ante cibum uti conuenit, corpore ſuperfluitatibus non abun dante. Ex eorum autem genere ex ſuperabūdanti faciunt deambulationes & curſus: & noui ſanè aliquos, qui ex his ſolis ab omni affectione ſint libe/ rati: geſtationes etiam omnes conueniunt, proprie aūt quæ fit in equo. Ma/ nifeſtum autem eſt quod uociferationes quoq́ oportunę & in tempore aſ/ ſumptæ eis ſumme opitulantur.

Cura eorum in quibus ſplen frigida, uenter uero calida affectione laborat. Cap. XIIII

COgnitu uero neceſſarium eſt, quod in aliquibus ſplen frigidam intem periem habet, & ob id calefacientibus opus habet: uenter autem bile agitatur, & cōtrariam ſpleni ſuſtinet intemperiem: aut etiam citra priuatam affectionem, ex meatu qui bilem ſuſceptat, flauam bilem aſſumit: & abſq́ hoc etiam, ſæpe ob ægram cōcoctionem & ciborum in uētre corruptionem ſplen afficitur: etenim aliquando quum frigiditatis ſenſus cum grauitate cir ca ſplenem percipitur, uēter blioſum uomitū reiectat: tūc equidem difficilis cura nobis inſtat, & quæ difficulter procedit: nimirū ſplene caloris fotū ex/ petente: uentre aūt atq́ etiā uniuerſo corpore refrigeratione indigente, atq́ id uno & eodem tempore. Quo igitur quātū poſsibile eſt utriuſq́ membri affecti effugiant læſionem, pro uiribus conabimur ut eos à triſtitia & cura, iraq́ & uehementibus motibus, multa item inedia ac malo cibo auocemus ſimulq́ per ea quę citra moleſtiam purgant pharmaca bilioſum humorem euacuemus. Qs uero uentris firmemus ac corroboremus, ne quid eorum

Meatu bilem ſuſceptans

quæ

quæ ex reliquo corpore ad ipſum influunt, ſuſceptet. Cæterum corroboratio ipſius per ea quæ difficulter corrumpũtur, contingit: de quibus in ſecundo mentionem fecimus ſermone. Suffecerit autem ipſis exhibitio modici panis cum oliuis albis aut colymbadibus appellatis, citra potũ, ſi balneum & prandium differant, ne bilis efferatur. Melius autem eſt ſi priuſquàm bilis efferatur ieiuni lauent. In prandio cibi eis præbeantur tũ quantitatis tum qualitatis moderatæ: uerum ut ſplen illæſus permaneat, conuenit primum boni ſucci & actu calidos præbere, ac deinde poſtremum tum actu, tum potentia frigida porrigere, ueluti lactucam & frigidum potum, ac ſimilia: non frigida enim frigidis præſubſtrata ſplenem illæſum ab his quæ poſtea ingeruntur frigidis, conſeruant: ex quibus os uentris corroboratur, & calida ipſius intemperies corrigitur. Optimum igitur fuerit poſtremum omnium mala punica, aut etiam alia, aut pira, aut quędam quæ ſtomacho grata ſunt acceptare: atque eodem omnino modo etiam cœnam inſtituere. Conuenit etiam per ea quæ forinſecus imponuntur hoc modo affectis opitulari. Refrigerant autem uentrem circa nocumẽtum forinſecus impoſita, oleum melinum & roſaceum: cerata item ex iiſdem apparata, modica maſtiche ammixta, aliquando etiam oleo addito omphacino. Calidus itaq; uenter per prædicta lenitur. Ad ſplenem autem calefacientia adhibenda ſunt, qualia ſunt epithemata polyarchia appellata.

Calida frigidis in cibo præmittenda

Cura ſplenicorum quos tuſsis infeſtat. Cap. XV

QVod ſi tuſsicula ſplenicum infeſtet, ſintq; eiuſdem generis adfectiones circa utraque uiſcera, ueluti ſi contingat & ſplenem & pulmonem eodem tempore craſsis ac uiſcoſis humoribus ſiccis, aut aliquo alio frigido morbo detineri, tunc ſanè podagricum pharmacum ex oſsibus conſtans, uehementer utile tum ſpleni, tum eo modo tuſsientibus exiſtit, & antidoti qui ei ſimiles habentur. Si quidem igitur ſimiles contigerint affectiones, ſimilia remedia adhibere oportet: ubi uero diuerſæ erunt affectiones, diuerſis pharmacis utendum eſt: utpote ſi ſplen à craſsis & uiſcoſis humoribus, & frigidis liquoribus adficiatur: tuſsis autem à tenui & acri deſtillatiõe contingat, ſi modo poſsibile fuerit, & deſtillatio non urgeat uehemẽter, à pharmacis fluxum condenſantibus abſtinere conducit, ueluti eſt quod ex papaueris calicibus conſtat, itemq; ex ſeminibus paſtillus, & quæ his ſimilia exiſtunt. Vehementiore autem & acriore exiſtente deſtillatione, & quæ periculum exulcerationis pulmonis minetur, utendum quidem ex papaueris calicibus confectione, uerum ſpleni epithemata attenuatoria imponantur. atqui niſi magna impendat neceſsitas, ea quæ ſtupefaciunt uitanda. capiti autem aliquis ex ſeminibus paſtillus cum aceto roſaceo ad ſtrigmentitiam craſsitudinem redactus imponatur: præſtat autem ex ipſis in hoc præſertim uſu, hi qui crocei appellantur. Cum aceto enim & roſaceo oleo triti, & ad limi denſitatem redacti, lanaq; conuoluta excepti, ac ſincipiti impoſiti

ſiti tenuitatem deſtillationis inſpiſſant, ſimulq́ exurentem & acrem in capite qualitatem refrigerant, tuſſes ſedant, & ſomnum ſuauem inducunt. Poſt hæc autem theriace per opium recens apparata in potu accepta, tuſſientibus quibus ſimul ſplen affectus eſt, auxiliatur.

Cura eorum quibus ſplen in magnitudinem excreuit, ſimulq́ durus exiſtit. Cap. XVI

QVidam ex ſplenicis immodice auctum ſplenem habēt, ut non ſolum hepar & inguina contingat, ſed & ob ſoliditatem attollatur, uitalesq́ cordis uires maximopere lædat, ac imbecillitatem inducat, utq́ ex eo uniuerſum refrigeretur corpus, ipſumq́ adeo hepar tenuiſsimum & aquoſiſsimum in ipſis fiat. Horum ſanè qui hoc modo ſunt affecti curam recuſare oportet: quod ſi cogamur tamen, à dubijs & hebetibus remedijs auſpicabimur, periculo eis incumbente prædicto. Verum neque intra corpus ſumendum, neq́ forinſecus adhibendum, ullum aliquod uehemens pharmacum offeremus: neq́ euacuationem etiam coaceruatim faciemus, ſed paulatim & per ſimpliciorum medicaminum uſum. Cæterum tum per os exhibitis, tum foris admotis, & quantum poſsibile fuerit conuenienti dięta, uirium imbecillitate refocillata, ſi in melius proficere ipſos uidemus, fortioribus omnino remedijs utemur, ita tamen ut ſenſim aucta ipſa apponamus. *Splenis immodice aucti periculum*

De ictero, ſeu morbo arquato: ex libris Ruffi & Galeni. Cap. XVII

ICterus à ſimilitudine ad animalculum, quod ictis, id eſt uiuerra appellatur, nominatus eſt: eſt autem muſtela ſylueſtris, quæ auricolores oculos habet. Verum icterus morbus bilioſi humoris circum corpus effuſio eſt, ob ſecernentis eum facultatis debilitatē, quæ eum ſegregare & ad proprios excretionis locos demittere non ualet. Errare autem eos credēdum eſt qui hepatis affectionem in omnibus ictericis adeſſe putauerūt. Conſpicitur enim ſæpe quum hepar nihil male eſt affectū, flauæ bilis ad cutem effuſio facta in iudicationibus morborum. Conſpicitur etiam citra febrem aliquādo ſanguis in bilem exagitatus per corruptionem uidelicet aliquam peregrinam: qualis quoq́ à uenenatarum beſtiarum morſibus contingere conſueuit: etenim quum quiſpiā à uipera morſus eſſet, uniuerſum corpus praſini ſiue porracei coloris habuit, & quum aſsidue theriacē bibiſſet, celerrime ſanatus eſt: quare nihil mirum eſt talem aliquando contingere humorū in corpore per mutationem, ut uniuerſum corpus ictericum colorem aſſumat. Quin & fieri poteſt ut propter naturalis temperiei ipſius hepatis mutationem, eiuſmodi humorum corruptio contingat, ut aliquando herbis pallore albicātibus totum corpus manifeſte aſsimiletur, aliquando etiam plumbi colorem induat. Quemadmodum etiam eiuſmodi colores nigricantiores fiunt, ſi ob ſplenem quàm ſi ob hepar affectum cōtingant. Splene ſcilicet ad attrahendum ad ſe ex hepate atræ bilis humorem, & ad repurgandum ſanguinem *Ictis, uiuerra, muſtela*

ter humorum craſsitudinem attenuare poſsit. In reliquis autem ictericis duo maxima remedia principatum obtinent, ſectio uenæ, & purgatio. In quibus igitur multitudo ſanguinis unà cum bile in toto corpore abũdat, & quos circa hepar aut ſplenem dolor aut diſtenſio infeſtat: nihil uenæ inciſione commodius fieri poteſt, ſi nulla alia re id facere præpediaris. particulatim autem & per uices ſanguis eſt detrahendus, ne per coaceruatam euacuationem uires ægri proſternantur: neq; uero inepte clyſter adhibetur, ſi uenæ ſectio impediatur. A uenæ aũt inciſione etiã commode clyſter aſſumitur, qui propter ſtercorum euacuationem ſpirandi facilitatem inducit, inteſtinaq; irritando ac mordendo, humores ad cutis ſuperficiem delatos, ad ipſa retrahit & reuellit. Purgationes autem magis propriæ & familiares huic morbo exiſtũt, inquit Rufus. Cæterum edulijs ac potionibus itemq; pharmacis, humores prius attenuare oportet, obturationesq; deoppilare, atque deinde pharmacum exhibere quod flauam aut nigram bilem ducit. Sint autem purgationes ictericis exhibendæ fortiores: ob uentris enim ſiccitatem, imbecilliores, inefficaces in ipſis cognoſcuntur: quare in principio purgare non oportet, priuſquàm per deoppilantia bilis attenuetur, & quodam modo ad inteſtina reducatur. maximi namq; mali cauſſam, purgationes in principio datæ præbuerunt. Itaq; conuenit primum deoppilantibus mox dicendis uti, atq; ubi attenuatio humorum ac deoppilatio fuerit facta, tum demum conueniens, & forte (ut dixi) pharmacum purgatiuum eſt exhibendum. Quod ſi primo purgatiuo pharmaco nihil proficias, rurſus forte aliquod deoppilatorium pharmacum bibendum præbe, & poſt triduum rurſus uiolentius pro ſecunda uice purgato, inquit Rufus, ut etiam ad finem purgationis unà cum uehementiſsima mordacitate bilis excernatur, quæ cerulea magis ſit quàm flaua. Ego itaq; euphorbium, epithymum, aloen, petroſelinum, & dauci ſemen miſceo, ac ictericos purgo. Optime etiam ipſos purgat hoc. Piperis ſcrupulos IX, piperis nigri ſcrupulos V, ſcammoniæ ſcrup. VI, ammij ſcrup. IIII, ſeminis fœniculi ſeſquiſcrupulum, ſeminis apij ſcrupul. II & dimidium, caroi ſcrup. IIII, aniſi ſcrup. III, mellis quantum ſatis eſt, quo ad ſtrigmentitiam craſsitudinem redigatur. Datur nucis ponticæ magnitudine cum cochleari aceti albi & aquæ calidæ tantundem. In melãcholicis autem ad prædictum dimenſum farinæ epithymi ſcrup. III addere oportet. Vehementer commodũ & hoc eſt. Colocynthidem magnam ſuperne perforato, eiectoq; ſemine, id quod inſtar tomenti in ea eſt ſinito, ac uinum uetus dulce infundito, & pernoctare in ea permittito: mane uero per panniculum detritæ ueſtis diligenter percolato, & uinum calefactum his qui flaua bile abundant bibendum præbeto. Ad melancholicos autem epithymi ſcrupuli ſex in uino dulci præcoquantur, id ipſumq; uinum colocynthidi infundatur, ac ut dictum eſt, bibendum præbeatur. Cyclamini quoq; radix trita potata, poſt deoppilantia remedia, aptiſsima eſt ad uiſcera repurgãda, & ad bilem

Clyſteris utilitas

Rufus

Purgationes fortes icterus requirit

Purgationes arquatorum

in uniuerſa cute excludendam per ſudorem: quare poſt eius potionem, ſudorum excluſionem per uelamenta ac concalefactionem in lecto iuuare oportet. Dantur autem ad ſummum ex ea drachmæ quatuor ex aqua mulſa. Quod ſi inflammatio circa partem aliquam uiſcerum ſubiaceat, primum irrigationibus & cataplaſmatis utendum eſt, & poſt ea ceratis & epithematis ad uiſcerum inflammationem præſcriptis. Præſtat autem farinæ ammiſcere roſmarinum herbam, florem iunci odorati, abſinthium, artemiſiam, abrotonum, rutam, cardamomum, chamæpityn, ſcordium, polium, ac chamædryn. Hæc enim ſingula ammixta urinam cient, quod morbo maxime conducit, & uiſceribus inflammatis prodeſt. Cucurbitulis etiam utendum, hepate quidem affecto inanibus, & aliquando cum ſcarificatione: ſplene autem adfecto omnino cum ſcarificatione: inanes enim ſplenem nihil iuuant. Pharmaca autem quæ in potu accepta ab obturatione ictericos liberant, maxima ex parte urinam cient, uelut eſt apij decoctum, & adianti, ac ſi milia: item calaminthes & uerbenacæ rectæ ac oxallidis. Eſt autem oxallis rumex acri ſapore, fuluis ramulis & folijs, caule itemque ſemine quadrangulari, pallida radice: hæc ſane per ſe comeſta, & radicis decoctum ad tertias redactum ac potatum celerrime auxiliatur. Prodeſt etiam rumex ſatiuus, & anchuſæ radix, rubiæ radix, chamæpityos, roſmarini, & ariſtolochiæ. Mirifice etiam prodeſt, ſerpillum, hypericum, & eius generis plurima alia. Singula hæc in aqua ad tertias decocta cum uino dulci bibenda præbeto: aut contundito & cribrato, ac ſingulorum drachmam I dato. Præclare quoque facit corticis raphani ſuccus, uino meraco dulci permixtus aut uino mulſo: ita ut ſucci cyathi duo, uni uini cyatho contemperentur. Datur item ualde commode cichorij & ſeridis ſuccus, febrientibus quidem per ſe, febre carentibus cum uino: braſsicæ item ſuccus eodem modo, & cornu ceruini ramenta cochlearij menſura, petroſelinum, aniſum, aſarum, rheon: commodiſsimum autem eſt chamæmelon quæ & leucanthemos adpellatur, itemque buphthalmum.

Oxallis rumicis ſpecies

Aliud multi experimenti.

Spumæ nitri albæ drach. II, in uino ueteri dulci macerato trium cyathorum menſura, & per totam noctem ſub diuo ponito, & ad triduum aut quatriduum bibendum præbeto.

Aliud præter opinionem.

Vermes terrenos coctos ac cum myrrha troglodytica tritos, in fabę magnitudinem, ex paſſo aut uino mulſo dato, & poſtera die icterum per lotium eijcient. Idem faciunt & abſque myrrha data. Exhibeto hoc ad triduum, ac utere confidenter.

Paſtillus ictericus, qui ictericis & hepaticis mirabiliter conducit.

Amygdalarum amararum repurgatarum drachm. IIII, aniſi, comæ abſinthij, cuiuſque drach. II, ſpicæ nardi drach. I, aſari drach. I. contundito & cribrato reliqua, amygdalas autẽ cum aqua terito, & paſtillos informato: ex quibus drachmam unam febre carentibus ex uini mulſi cyathis III præbeto,

Cæterum

Cæterum pharmaca quæ in potu accipiũtur omnia ſi fieri poteſt, in balneo exhibeantur, ubi ægri in calidum lauacrum conſcendere parant. Plurimum autem diætæ uirium refocillatrici intentum eſſe oportet, per quam uis diſcretiua reparatur, & ſi quod membrum læſum ſit corroboratur, ac præſens coloris corruptio repurgatur: quapropter conueniunt exercitamenta, & geſtationes, & inunctiones ac exudationes: ita ut ad pyriateria, hoc eſt uaporatoria ſicca, & ad ſolem, & in balneis quoq;, corpus nitri puluere uſti, ac uini fæce arida uſtaq; ac tenuiſsime trita defricemus. Optimum autẽ & ſerpillum & thus pari modo cum oleo illita. Roſmarinus item herba in oleo decocta, ſi oleum illinatur prodeſt. Cibi autem omnes inciſorij ſint & attenuatorij, & quicunq; inter attenuatoria edulia prædicti ſunt in ſecundo ſermone: ex uolucrum quidem genere, montanæ: ex piſcibus uero, qui petroſis aquis degunt: ex oſtreis, herinacei recentes. Olera uero ſint quæ magis urinam cient, præſertim ſeris, intyba, aſparagi paluſtres, ſmyrnium, carduus, eryngium: ex ſatiuis autem conuenit braſsica, aſparagus coctus, raphani, allia cruda & cocta. Carnes autem ferinæ manſuetis magis ſunt aptæ: pro liquamine ſeu embammate, ualet acetum in quo ſcilla & ariſtolochia ſint macerata. A fructibus abſtinendum. Bellaria ſint amygdalæ, ſed modice ſumantur, & cicer modicum torrefactum. Ex leguminib. cicer aſſatum, & maxime decoctum ipſorum aſsidue potatum. Ieiuni autem citrium comedant repurgatum. Vinum conuenit album & ſubadſtringens, neq; ualde uetuſtum: ubiq; autem mediocritas optima cenſetur. Quod ſi quippiã ex ictero circa faciem & oculos relinquatur, urinæ autem appareant puræ, aluusq; conſueto more egerat, & appetitus in nulla re obſtet, neq; infeſtet ſitis: & ut compẽdio dicam, quum omnes prædictæ acceſsiones fuerint ſedatæ, & tamen circa oculos uitiatus color relinquatur: narium infuſis utẽdum. fortiſsimũ autem omnium eſt elaterium cum lacte muliebri infuſum. facit & cyclamini ſuccus, & melanthium cum aceto: debilior his eſt anagallidis ſuccus, & ſuccus radicis betæ. Depurgat autem cyclaminus craſsiſsimum mucum: elaterium autem pituitam & bilem. Omnium autem efficaciſsimum ad eos reperi atramentum ſutorium lacte muliebri diſſolutum ac naribus infuſum: inde enim bilem large ex naribus deſtillantem uidebis. Oportet autem poſcam probe dilutam in ore detinere dum infunditur hocce pharmacum. Pręſtat tamen primum cyclaminum infundi, quo craſſa per eam euacuentur, & poſtea ipſum ſutorium atramentum.

Pyriateria, uaporaria ſicca

Mediocritas ubiq; optima

De malo corporis habitu: Archigenis. Cap. XIX

QVum corporis habitus in aquoſitatem diffunditur, cachexia, id eſt malus habitus à Gręcis appellatur, in quo uniuerſa corporis miſcella laxior fit ac emolleſcit, quod maxime ex ſomno inæqualiter contingente fit manifeſtum: corpusq; ipſum totum cum uirore albicans redditur ac inualidum, ita ut crura inter eundum uacillent. & in principio quidem concoctio-

Cachexia, malus habitus

nes impediuntur, manente etiamdum appetitu: poſtea uero & faſtidium ac cedit: & reſpiratio ipſis fit rara ac debilis, quæ motibus & actionibus cōden ſatur. Aluus etiam inæqualia recrementa excernit. Hæc affectio ut plurimum ex longo morbo congregatur: iam uero & ex uiſcere quopiam in ſcirrhum indurato conſequitur, maxime hepate & ſplene: neq; rato in dyſenteria diuturna & affectionibus cœliacis contingit, ob cōſuetam item aliquam cohibitam excretionem. Capiuntur autem hac affectione maxime ſenes, qui etiam maxime liberantur: imo & pueri, qui facile pereunt, propter uitalis firmitatis debilitatem, & quod ob cutis raritatem ſucci in eis facile tranſſpirant. At uero qui in uigore ſunt, raro incidunt, & facile ſe inde extricant. Quod ſi diutius adſit malum in aquam inter cutem tranſit. Quod uero ad curam attinet, ſiquidem ex conſuetæ excretionis cohibitione affectio contingat, admonere ac irritare eam ipſam excretionem oportet. Aut uenam in cidere in cubito, ſi nihil ſit quod id fieri præpediat, paulatim ac partitis uicibus per triduum ſanguinem detrahendo. Si uero uenæ inciſio impediatur, conuenienti medicina depurgante ipſos purgare oportet. & maxime ex hiera Archigenis ex colocynthide apparata. Quod ſi hepar ſit adfectum aut aliquod aliud ex uiſceribus, medelam adhibere his ipſis conuenit, per auxilia ad ſingula ipſorum ſupra præſcripta. A localibus autem remedijs, ad diætam uiribus reparandis aptam tranſcēdum, per quam ſpes eſt eos qui huic malo ſunt impliciti ad reſtitutionem in integrum peruēturos. Diæta autem qua uires refocillantur in moderatis deambulationibus conſiſtit, geſtationibus, uociferationibus, & defricationibus per linteola ex lino crudo, deinde per inūctionem ex oleo, cui quædam quæ humorem reſiccant ſint infarta, ueluti ſunt nitrum & ſales. Poſtea uero & exercitamenta moderata conducunt. Ad laſsitudinis autem curationem balneum per interualla quædā adhibeatur: quod ſi quis ad frigidæ lauacrum adſueſieri poſsit, compendio ad omnem mali curationem peruenerit. Aquæ item quædam naturales calidę robori ac uiribus reparandis conduxerint, quales ſunt aluminoſę, ſulphurulentæ, ac nitroſæ. Mirabiliter autem ipſos iuuat aſsidua abſinthij delibatio, & adhibiti dropaces. Cibi eorum ſint ſimplices, & qui facile concoqui poſſint, parum conditi olerum uidelicet gratia: ſi quidem opus ſit per ipſa urinam ciere, & aluum ſubmollite. Vinum conuenit eis album, tenue, odorum. Bellaria omnia uitent, omnia item nidoroſa, & graueolētia: humoris craſsi, & uiſcoſa, & quæ difficulter concoquuntur à cibis eorum ſint aliena.

Diæta uires reparans

De hydrope, ſiue aqua inter cutem. Cap. xx

HYdropis differentiæ tres ſunt: alius enim aſcites, ab utre appellatur, alius tympanites, à tympano: & tertius ſarcites, aut iuxta carnem, hoc eſt ſubtercus, à Græcis etiam leucophlegmatias nominatus. Aſcites igitur fit, quum inter pelliculam peritonæum appellatam, & inteſtina plurima aquoſi humoris collectio contingit, ut uere utris modo pellicula ipſa repleta eſſe

Aſcites

eſſe uideatur:aliquãdo uero ubi peius habent ægri uſq; ad fœmora tumor
producitur,quando ſanè aſcitæ & ſarcitę hydropis complexus factus appa
ret:unde aliquando quidem pedes inflantur,aliquando naturali modo ha/
bent. Tympanites uero flatus aere repleti ac ſuperflui plurimam collectio/
Tympanites
nem in iiſdem uentri incumbentibus locis facit, ut in principio ſola inflatio
eſſe uideatur:poſtea tamen flatus inſpiſſatur,& ueluti nubilus redditur,atq;
ita unà cum flatu,quaſi nebuloſus humor conſiſtit ac congregatur. Infert au
tem tympanites multam circumtenſionem, atq; in ipſo etiam uſque ad fœ/
mora & pedes tumor procedit. Porrò ſarcites per omnẽ corporis coagmen
Sarcites, ſubtercus
tationem ac miſcellam humorem diſſeminat, ut inſtar ſpongiarum aut pa/
pyri uniuerſa caro permadefacta appareat: atq; ob id totum corpus ſimili/
ter ut ilia intumeſcit,ac mortuo ſimile euadit. Cõmuniter autem omnis hy/
drops ſpirandi difficultatem, & tumorem,& grauitatem, & uitiatum colo/
rem inducit,ex uirore nimirum albicantibus ægris: faſtidiunt etiam cibum,
potum autem largiorem plurimi appetunt,maxime qui ex aſcite laborant.
Etenim humor qui in locis detinetur ſalſus eſt & putrefactus, quare & ſitis
Hydropici cur ſitiant
& febris augeſcit:ferè enim in totum plurimi ex hydropicis febriunt. Con/
ſequitur autem aqua intercus omnes morbos qui habitum corrumpũt:una
eſt enim ad hydropem aptitudo, coagmentatæ corporis miſcellæ demoli/
Miſcellæ corporis demolitio.
tio & ruina. Contingit autem hæc aut ob ſuperexcellentem hepatis frigidi/
tatem,aut ob aliqua alia membra uehementer refrigerata,quę hepar in ean
Hepar refrigeratum congelationis aquæ cauſſa eſt
dem diſpoſitionem deducere ualent:citra enim hepatis refrigerationem im
poſſibile eſt aquam congelari. Coafficitur autem hepar ſpleni refrigerato,
aluoq; & inteſtinis,maxime his quæ iuxta ieiunum inteſtinum ſunt,pulmo
niq; & renibus, ac ſepto tranſuerſo. Congregatur etiam ex immodica hæ/
morrhoidum euacuatione,aut ex fluxu muliebri,aut ob menſtruorũ reten/
tionem,aut ob aliam quandam magnam uuluæ affectionem. In his enim
omnibus nullum præter naturam tumorem hepar habere conſpicitur,& ta
men aquæ inter cutem morbo corpus apprehenditur, ex ſola refrigeratio/
ne hepate in his in principio affecto:poſt uero aliquando & durũ fit,quod
Frigidæ potus hepar lędit
palàm in illis uidere eſt, qui ex intempeſtiua frigidæ aquæ potione hepar
aceruatim refrigeratum habent,ut ſtatim aquæ ſuffuſionem operetur, pri/
uſquàm ipſum in ſcirrhoſum tumorem eleuetur. His autem qui ex frigidæ
potu aquam inter cutem incurrerunt,uehementes ciborũ appetitiones fiũt,
propter oris ipſius uentris frigiditatem. Multi autem & à podagra & coxen
dicum dolore uexati,aquam inter cutem inciderunt. Frequentiſsime autem
eos qui cibum non ſentiunt,& malo corporis habitu pręditi ſunt,itemq; ab
arquato infeſtatos,hydrops conſequitur,cœliacam item affectionem & dy
ſenteriam. Nouimus etiam quoſdam qui ex recta ſpiratione quam ortho/
pnœan uocant,in aquam inter cutem ſunt deducti. Cęterum huic affectio/
ni non minus fœminæ quàm uiri fiunt obnoxii:pueri uero ut plurimum ab

 hydrope

Pertuſio, punctio, paracenteſis

hydrope ſarcite apprehenduntur. Eſt autem tympanites omnino periculoſus, minus eo aſcites: adhibetur enim in eo pertuſio ſiue punctio, quam paracenteſin Græci appellant, & reliquis quoq; remedijs promptius quàm ille obedit. Sarcites quoq; aliquando curabilis fit per ea quę cuti adhibentur humorem detrahentia ac reſiccãtia pharmaca. Omnes autem inueterati hydropes & qui iam habitum corrumpũt, ſunt periculoſi. Fiunt etiam aliquando bullæ inter peritonæum pelliculam & inteſtina, figura ueſicæ ſimiles & ſeroſum humorem continentes: hæ ipſæ ſanè per fluctuationes quaſdã inæquales deprehenduntur: nimirum proprium locum ſecundum lineamenta quædam diſtributum ac uelut circumſcriptum, ipſo humore tenente.

Aſcitæ ac tympanitæ hydropis cura. Cap. XXI

QVum itaq; difficilis ſit, quemadmodum prædictum eſt, aquoſæ affectionis cura, plurimo artis auxilio opus habet: in his igitur qui febricitant hydropicis febre intermittente curam faciemus: itaque cataplaſmata ex farina ordeacea, althææq; ac caricis, ipſis adhibebimus: ita ut in tympanite quidem magis ex ſeminibus flatus diſcutientibus commiſceamus: in aſcite uero magis ea quæ euacuant humorem. Cæterum poſt principium efficaciora ſunt cataplaſmata quæ pro ordeacea, fabaceam farinam ſuſcipiunt, itemq; eruinam, cuiuſq; parem menſuram, coquũtur autem cum muria aut aceto mulſo. Præſtat etiam loliacea farina cum caricis & abſinthio, hyſſopoq; & origano ex aceto mulſo: item bulbi cum melle: aut armentariæ bouis ſtercus ex poſca ſiue aceto mulſo: habeat autem quartã partem ſulphuris uiui inſperſam. admirandum hoc eſt, ac minime pretereundum. Valet & caprinum ſtercus in pueri incorrupti, & uenerem nondum experti urina impoſitum: humorem enim per uẽtrem euacuat. Valet & lupini farina, aut hederæ folia trita & uino decocta: aut ficuum partes duæ cum cupreſsi coma, & nitro: aut lens paluſtris in figulino uaſe deſiccata, trita & impoſita: aut cochleæ crudæ cum carne ſua tritæ impoſitæ, non enim priuſquàm humor deſiccetur diſcedunt: aut alumen plurimum ſæuo caprino exceptum impone: aut caricas, nitrum, caſtorium, marrubium, aut filicem in pila contundito, & raphanos donec colliqueſcant coquito, deinde ſimul terito, & farina ordeacea adiecta, cataplaſmatis modo imponito.

Cataplaſma optimum ad aſciten.

Lathyridum partes III, ſquamæ æris partem I, radicis chamæleonis partes III. coquantur in aceto mulſo in quo adeps taurinus ſit præliquatus.

Aliud optimum ad aſciten. Stercoris columbini partem I, ſtercoris caprini tantundem, buphthalmi herbæ tantundem aut leucanthemi. hęc tuſa in acerrimo aceto ac melle coquãtur. Aliud. Salis foſsilis partem I, ſalis cappadocici partem I, lathyridum contuſarũ partes III. coquãtur ſimul aqua marina aut ſulphurulenta. Optimum eſt hoc pharmacum. Senſibiliter enim uidebis materiam euacuatam, & tumorem diſcuſſum.

Aliud

Aliud. Rhois quo tinctores coriorum utuntur ſextariū 1, pollinis frumentacei aut loliacei aut farinæ fabaceæ ſextarium 1, thuris quadrantē, aluminis ſciſsi quadrātem. imponito cum aceto mulſo hydropicis, ſplenicis, dyſentericis, ac cœliacis. Aliud. Radicis cucumeris agreſtis unc. x v i, ficuum pinguium unc. x v i, radicis altheæ unc. x v i. Radicem unamquamq; per ſe tundito ac cribrato: ficus uero cū uino coquito, ac probe terito, ſiccaq; trita inſpergito. Vtitor, per aluum enim humorem educit. Aliud. Elaterij, ſtaphidis ſylueſtris, ſucci hyſſopi, fellis taurini, ficuum. Omnia in mortario tundito, ſubigito ac utitor. Poteris & prædicta in ſecundo ſermone cura uti, de diuerſis uidelicet terræ differentijs.

Cataplaſmata, quæ magis ad tympaniten faciunt.

Farinæ fœni græci, farinæ ordeaceæ, uirgultorum rubi, comæ abſinthij, foliorum rutæ, ſeminis apij, cumini, ſiſonis aut liguſtici, mellis, & uini, & olei.

Aliud, ad hydropicos inflatos.

Panis contuſi ſextarium unum, cumini ſextarij quartam partem, ſamſuci quadrantem, pyretri ſextantem, euphorbij unciam unam. Cum uino mulſo uniuerſam ſpinam & aluum uſque ad mamillas & pudenda contegito, alternisq; diebus ſoluito, atque id quinquies aut ſexies facito. Ego pro euphorbio ſtruthion conieci. *ſtrutiō herba lanaria*

Vnguentum Apollonij.

Stercus accipitris cum ſylueſtris braſsicæ ſucco aſsidue illinito, mirifice facit: uerum melius fuerit ſi aquilæ ſtercus ammiſcueris. Aliud.

Laterem diligentiſsime inſtar uaſis figulini aſſatum cum hyoſcyami aut plantaginis ſucco terito, & quàm craſsiſsime ad ſolem frequenter illinito.

Vngueutum ad hydropicos.

Radicis cucumeris ſylueſtris libras duas, ſtaphidis ſylueſtris ſexuncem, nitri ſexuncem, olei libram unam, aquæ marinæ ſextarium unum. Quod ſi non adſit aqua marina, pro ea muriam conijcito. reſinæ à nauibus unà cum cera deraſæ, apochyma Græci appellant, libras tres. Radices tenuiter contundito, nitrum & ſtaphidem terito, & per triduum madefacito, deinde uſque ad aquæ conſumptionē coquito, percolato, & apochyma adijcito, quo liquefacto utitor, ex eo ſæpe illinens tumorem. *Apochyma*

Epithemata hydropica. Cap. XXII

ASclepiadæ. Epithema hydropicis ualde commodum, quod adiacentem humorem abſorbet: quo etiam priuatim, inquit Archigenes, utor.

Farris cluſini appellati mola triti ſextarios duos, floris lapidis aſij ſextarium unum, alij autem duos habent, mannæ ſextarium unum, diligenter terito, & adipe ſuillo ueteri probe ſubacto, & per noctem in uino macerato excipito. Eius autem quantitas tanta ſit, quanta ad hoc ut ad tactum molle reddatur pharmacum ſuffecerit. Aliud.

Seminis rutæ, quod beſaſa & harmala quidam appellant, contuſi & cribrati ſex-

ti ſextarium unum,mannæ ſextarij dimidium,adipis ſuilli ueteris quantum ſufficit,ut prædictum eſt apparato.

Aliud,cui teſtimonium præbet Oribaſius.

Fœni græci trientem,farinæ ordeaceæ quadrantẽ,ſtercoris columbini trientem,reſinæ pinûs ſiccæ libr.I,picis lib.I, ceræ libram unam,axungiæ ueteris libras duas:quæ eliquari poſſunt eliquato,& ad alia in mortario contuſa & cum aceto trita adfundito. Aliud ex farinis epithema.

Picis ſiccæ libras duas,reſinæ pinus libras IIII,ceræ libras III,olei ueteris libram I,farinæ tritici,ordei,fœni græci,baccarum lauri,aniſi,ſalis, farinæ radicis chamæleonis nigræ,ſingulorum beſſem,uini auſteri ſextarium unum, apparato ut prædictũ eſt,ac utitor.Facit & ad hepaticas diſpoſitiones. Ego autem,inquit Aſclepiades,& chamelææ quadrantem adieci,& pro triticea farina,irinam admiſcui.

Pharmacum,quod omnem tumorem generoſe reſiccat.

Cimoliæ quadrantem,ceræ quadrantem, olei quadrantem, ſalis unciam I, reſinæ à nauibus cum cera deraſæ drachmas centum & ſexaginta,farinę fœni græci drachmas uiginti,foliorum braſsicæ uiridium quincuncem. Liquefacta reliquis tritis in mortario adfunde.

Aliud epithema ualde pulchrum.

Stercoris caprini ſextantem,ſtercoris bubuli ſextantem, ſtercoris columbini ſextantem,farinæ fabaceæ ſexuncem,calaminthæ,ſalis nitri,ſeminis apij, ſeminis dauci,ſeminis fœniculi,cumini, cuiuſqꝫ unc. I, panis aridi quadrantem,mellis ſexuncem,terebinthinæ quadrantem. Vtitor.

Epithema ex ſtercore caprino ad hydropicos,qui hepar induratum habent appatatum.

Olei cyprini,aut ſi hoc non adſit uetuſtiſsimi lib.III,ceræ lib.II & dimidiã, ſtercoris caprini beſſem,baccarum lauri decorticatarum beſſem, iridis beſſem,terebinthinæ lib.I,ſinapis,nitri,cyperi,pyretri,ſeminis raphani, corticis radicis capparis,cuiuſque quadrantem,medullæ colocynthidis unc. I, fœni græci unciam unam.Aliquando quidem arida liquefactis inſperguntur: aliquando uero aceto prius ſubiguntur.Ego autem,inquit Aſclepiades, colocynthidis ſextantem adijcio. Quod ſi aluus fluat,omnino colocynthidem amoueto:ſtercus autem caprinum ſiquidem aridum ſit,tunditur & cribratur:molle autem & recens aceto dilutum teritur.

Malagma,quo Eras uſus eſt:quod imponendum eſt,neqꝫ prius amouendum quàm ſua ſponte decidat.

Viſci lib.I,lapidis aſij ſexuncem,calcis uiuæ quadrantem,olei cedrini libr.I. Viſcum & oleum ad calidum ac feruentem cinerem coquito,inſperſiſqꝫ aridis tritis,remollito ac utitor. Aliud. Caricarum pinguium lib.VI aut III,ſpumæ nitri lib.I,origani lib.I,ſulphuris uiui quadrantem, cochlearum aphricanarum libram unam.Arida contundito & cribrato,ac ficis cum carne co-

be cochlearum contuſis excipito, & melle cocto ſufficienti adiecto utitor in linteolum infartis. Aliud. Radicum braſsicæ tenuiſsime tritarum libram unam, calcis uiuæ lotæ libram I, elaterij quadrantem, axungiæ ueteris libras tres. Ad formã malagmatis reducito, & in linteolum infarcito, ac per omnem aluum imponito, alternisq; diebus ſoluito. Vrinam prolicit.

Malagma ipoterium inſcriptum: pharmacum accommodatum, ac proſperi ſucceſſus, cuius periculũ feci, inquit Philagrius, in hydropicis, ſplenicis, & affectionib. inueteratis: deprimit enim tumorem.

Reſinæ pinus torrefactæ lib. IIII, ceræ lib. II, picis lib. II, aluminis liquidi, nitri rubri, ſulphuris uiui, mannæ, cuiuſq; libram unam, aloes ſexuncem, pyretri, ariſtolochiæ, ammoniaci, bdellij, amomi, cardamomi, uiſci probe ſubacti, myrrhæ, radicis cucumeris ſylueſtris, ſucci ſycomororum, cuiuſque quadrantem, olei libras tres, aceti ſeſquiſextarium. Quemadmodum moris eſt apparato. Arida aceto diluuntur.

Malagma ex baccis lauri aridis, ad hydropicos & ſplenicos, omnem duritiam diſſoluit, abſceſſus in profundo ſitos abſorbet.

Ceræ, reſinæ pinus, picis brutiæ ſiccæ, nitri rubri, baccarum lauri aridarum, ammoniaci thymiamatis, adipis uitulini probe ſubacti, ſingulorum libram unam. Arida contũdito, ac per tenuiſsimum cribrum excutito: quæ uero eliquari poſſunt liquefacito, eisq; arida inſpergito ac unito, deindeq; ammoniaco cum aceto diſſoluto affundito. Ego etiam nitrum cum aceto diſſoluo.

Emplaſtrum Tonſoris appellatum, ad ſplenicos & hydropicos. Hoc Tonſor ex Bithynia uſus, multos à coxendicum dolore in totum liberauit.

Picis ſiccæ lib. IIII, ceræ lib. II, reſinæ pinus lib. I, farinæ fœni græci, pollinis radicis herbæ chamæleonis nigræ, cuiuſque beſſem, cumini tenuiſsime triti trientem. Apparato, & ut dictum eſt utitor.

Emplaſtrum pardalis appellatum: Andreę. Pharmacum inueteratis hydropicis proſpere accommodatum.

Grani cnidij depurati, rhois rubri, ſpumæ nitri, ſalis ammoniaci, ariſtolochiæ tenuis maxime corticis, radicis cucumeris ſylueſtris, terebinthinæ, cuiuſq; drach. III, piperis communis, piperis longi, ammoniaci thymiamatis, iridis, bdellij, thuris, cardamomi, xylobalſami, caſsiæ, myrrhæ, amomi, adipis taurini, adipis caprini, reſinæ pinus ſiccæ, cuiuſq; drach. x, ceræ ſeſquilibram. Viſci probe ſubacti ſextãtem, unguenti irini aut potius fecis ſexuncẽ, ſucci ſycomororũ ſextãtem ſi haberi poſsit. Ceram, reſinã, adipẽ caprinum, liquefacito, refrigerato, & cerati modo leuigata ac cõtecta aſſeruato. Bdelliũ aũt & ammoniacũ & ſucci ſycomororũ ſextantẽ, pręcedenti die in uini quincunce macerato, ſequẽtiq; in ſole terito, & coniecto in mortariũ cerato bdellium & reliqua cũ eo adijcito & diligẽter tũdito, deinde arida trita paulatim addito. & per biduũ tuſa in denſam pellẽ recõdito, ne quid inde tranſpiret.

Quidam

bras duas, terebinthinæ liquidæ, picis brutiæ, adipis taurini, cuiuſq; libram unam apparato & imponito ut prædictum eſt. Aliud. Veratri nigri, nitri, piperis, fellis taurini, ſingulorum æquale pondus melle cocto excipe, & utere ut dictum eſt.

Epithemata, quæ poſt euacuatos humores adhibita pro glutino ſunt. Cap. XXIIII

MEllis libras duas, myrrhæ ſextantem, thuris unciam unam. Mel uſque quo uiſcoſum fiat decoquito, ei q; myrrham ac thus tenuiſsime trita adijcito, ſimulq; ſubigito, & ſpongiæ nouæ infarta per omnem aluum imponito, colligatoq;, cute quodammodo conſtricta, & tertio die ſoluito.

Aliud. Thuris drachmas octo, gummi drachmas octo, roſmarini herbæ exiccatæ drachmas decem, mellis libras duas, apparato, ut dictum eſt: ſimiliterq; utitor poſt euacuatos humores.

Aliud epithema, quod poſt humorum euacuationem, toti affectioni ſe opponit.

Lapidis aſij ſextantem, farris mola triti unciam unam, thuris trientem, chamelęæ contuſæ & cribratę drachmas quatuor, adipis ſuilli ueteris quantum ſufficit. Vtere ut dictum eſt.

Emplaſtrum Magus appellatum: quod quidam etiam Hepheſtiæ nomine inſigniunt: facit ad ſinus, & fiſtulas conglutinat ac reſiccat præter opinionem. Egregium cenſetur & ad hydropicos & ad herniam hydrocelen appellatam.

Spumæ argenti ſexuncem, lateris furno aſſati ſeſquilibram, ſcoriæ argenti quæ helcyſma Græcis appellatur libram unam, olei libras tres, ceræ ſeſquilibram, ſucci coridis ſeſquiſextariũ, alij ſextarij dimidium accipiunt. Oleum, ſpumam argenti, helcyſma & laterem tenuiſsime tritum, itemq; ſuccum, donec amplius non inquinet decoquito, deinde ceram liquefacito, & percolatam adijcito, ac unitis utitor. Quæ difficulter aliás ſanãtur ad cicatricem perducit. Præſtat autem arida prius contundi, & cum ſucco in mortario teri, ac deinde decoqui. Quidam autem pro cera, pentatheton pharmacum coniecerunt, & ad hydropicos uſi humorem reſiccarunt. Epithematis igitur perſeucrantius & promptius utimur, ſi abſit febris: quod ſi febres ſint coniunctæ, per interualla quædam aſſumuntur. Cæterum ad tumores crurium hydropicorũ, panem madefacere oportet, tereréq;, ac ſale tenuiſsime trito ammixto, illinire, ac quatuor horis ſinere. Quod ſi aquoſus humor defluat, ſpongia mundare, ac panniculo ueſtis detritę extergere, oleoq; myrteo, aut melino, aut lentiſcino inungere.

Helcyſma

Aquam ducentia remedia, hydropicis ualde commoda. Caput XXV

SMilacis quæ iuxta aquas in ſepibus reperitur, ac ſiliquas producit quemadmodũ hortenſis ſmilax, quæ lobia appellatur, huius foliorum ſuccum

ſuccum ſextarij unius mẽſura accipe, & ad tertias decoque, indeq́ cyathum unum bibendum præbe. Aliud. Smilacem accipe & donec flacceſcat in aqua decoque, deinde unà cum decocto folia ipſa tere uſquequo ſuccus inde exprimatur: & ex eo cyathum quotidie bibendum præbe donec ſanetur: in his autem qui perfectæ ſunt ætatis plus omnino exhibendum eſt.

Aliud, quod aquam ducit.

Seminis cnici drach. IIII, aloes unc. I, grani cnidij ſcrupulos VI, ſcammoniæ ſcrup. III. cum ſucco ſcorpiuri ceruleum colorem habentis catapotia informato, & ex eis his qui iam primum inciderunt ſcrupulos III exhibeto: quibus autem in tumorem malum proceſsit, ſcrupulos VI, ieiunis.

Quæ ad ciendam urinam hydropicis bibuntur. Cap. XXXVI

Porrò toto curationis tempore, aliquo iſtorum potuum utendum erit. Cancri fluuialis decorticati interioris exiccati, manibus ac pedib. auulſis lib. I. aſari lib. I. In aqua permiſce ex ipſo flumine unde cancri ſunt extracti, ac bibendum præbe: aliquando pro aſaro, opobalſami par pondus conijcitur. Aliud. Corallij drach. I, aluminis ſciſsi drach. I. cum calaminthæ ſucco aut decocto in paſtillos digerito, & ex ipſis obolum I cum calaminthæ decocto bibendum præbeto. Summe (inquit Archigenes) & nephriticis cõducit. Laueris item decoctum exhibeto, idemq́ lauer edendum dato, aut trifolij bitumen olentis drach. I, ex uino, aut iunci odorati, aut nardi, aut aſari, aut phu, aut mei decoctum, aut corticis radicis ari, aut ipſius radicis drach. I ex uino, aut ſeminis uiticis drach. I ex uino, aut radicis bryoniæ conciſæ decoctum, aut anagallidis ceruleæ ſuccum per ſe, aut arnogloſſum ab aridorum ciborum comeſtione quotidie paucum comedendum præbe, ita ut inde reliquo cibo utatur: aut ſeminis hyperici drach. I ex uino, aut cicerum decoctum, aut ſcillinum acetum aſsidue ſorbeant. Etenim ex eorum numero quę citra grauitatem urinam cient, eſt ſcilla aſſata delincta ex melle: aut ſcillam aſſatam terito, eiq́ farinæ erui albi par pondus ammiſceto, ſiccato, ac drach. I ex uino dato: aut polium, aut ſamſucum ex uino decocta bibenda præbe. Egregie etiam commodam myurum herbam perhibẽt, quæ folia alimo ſimilia habet, uerum per terram ſtrata eſt, ac uelut corymbos in ſummo oblongos habet: hanc itaq́ decoctam aſsidue bibendam præbeto. experimento conſtat. Aut herinacium terreſtrem excoriato, eiuſq́ carnem in ſole exiccato, ac drachmam unam ex uino tritam præbeto. Præter opinionem etiam faciunt uermes terreni cocti triti ex uino potati. Eſt & compoſitum pharmacum quod urinam ciet ipſis conuenientiſsimum, hocce. Carpobalſami, ſpicæ nardi, caſsiæ, cumini, radicis dulcis, hyperici, floris iunci odorati, aſari, amomi, dauci, ſmyrnij, petroſelini, calami aromatici, piperis, ſeſelis, ſpondylij, omnium æquale pondus. Conducit etiam unũquodq́ per ſe.

Myuros herba

Orybaſij pharmacum aquam ducens.

Salis ammoniaci drach. I, maſtiches drach. II, euphorbij drach. I. Hæc pro una

una uice dantur:eſt autem ex fortiſsimis remedijs.

Potiones aquam ducentes,ex Aſclepiade.

Cæterum per interualla longiora uti conuenit pharmacis aquam ducentibus:nam incommodus eſt aſsiduus eorum uſus, utpote qui uires ipſas diſſoluit. Similiter autem & his quæ urinam cient per modica interſtitia utendum eſt. Ducunt autem aquam,quemadmodum conuenit inter Eran,Dioſcoridem,Aſclepiadem,& Archigenem hæc. Radicis ſtruthij decoctum, polypodij decoctum.corticem radicis tithymalli characitæ appellati contuſum & cribratum ſcrupulorum quatuor pondere in uino per integram noctem macerato, ac mane uinum ipſum bibendum præbeto:eueſtigio enim aquam educit. Aliud. Radicis cucumeris ſylueſtris contuſæ & cribratę obolos duos in uino adſtringente per triduum macerato,ac per dies tres ex ordine præbeto, factoq́ interſtitio rurſus eodem modo dato, quouſq; tumor demittatur. Inde enim aquoſitas leniter ſecedit : neque ſtomachum hoc lædit, & uires conſeruat.

Aliud,quod multam aquam per aluum ducit.

Ex ſolano hortenſi ſuccum exprimito, & quotidie donec perfecte curentur cyathum unum bibendum præbeto. Aliud. Salis foſsilis melle ſubacti & aſſati drachmas duas,piperis longi drachmas duas, cõterito,& cum ſucco ptiſanæ totum præbeto.Hæc enim eſt perfectum dimenſum.

Aliud. Radicis umbilici ueneris drachmam unam,ſcillæ repurgatæ drachmam unam, contere,& cum uini mulſi cyathis duobus per horam ieiunis bibendum præbe. Aliud. Euphorbij drachmam unam, ſalis communis drachmas tres, caſtorij drachmas quatuor,alij drachmã unam habent,contundito & cribrato,dimidiumq́ ex aqua calida exhibeto.

Aliud. Chamelææ,petroſelini,piperis,æquales partes omnium contundito,& cochlearium ex aqua calida dato.

Eclegma ad hydropicos.

Seminis ricini ex herba quæ cici appellatur depurati numero grana triginta quinque,ſpumæ nitri cochlearia duo , probe contrita melle excipito,atq; id totum delingendum prębeto,& aquæ mulſæ calidæ cyathos tres,ab eius ſumptione bibendos porrigito.Euacuat adhærentem humorem citra læſionem:& purgat aliquando uſque ad dies ſex.Oportet autem ante eius ſumptionem commoda diæta uti. Ricini ſemen

Aliud inexuperabile.

Grani cnidij repurgati drach.IIII,lathyridum mundatarum drach.IIII, euphorbij drach.II,aloes drach.II,gummi drach.III, aqua ſubigito,& catapotia erui magnitudine formato , ac perfectis ætate ſeptem præbeto , & uini meri immixti cyathos quatuor inde bibendos dato. Reliquis autem iuxta uirium tolerantiam exhibendum.

Aliud Xyſtici, ſiue Spiculatoris, ex cuius ſolius uſu ſanabatur.

Grani cnidij repurgati drach.VIII,probe contérito,ſquamæ æris drach.VI,

lapidis magnetis drach.VI,ſeminis ricini drachm.IIII, ſucci ſcillæ mundatæ cyathos II,mellis cyathos II.Succum & mel uſquequo cogatur coquito, ac reliquis adiectis catapotia ciceris magnitudine formato, eaq́ pro uiribus exhibeto:ita ut aqua mulſa ab eorum ſumptione bibatur.Pueris autem uni cum tantum præbitum ſufficit. Aliud. Æris uſti drach.I,foliorum rutę drach.I,ſtercoris columbini drac.I,ſalis communis parum. Hoc totum cum dimidia hemina uini tenuis præbeto.

Aliud potabile,lagenium appellatum,commodum his quibus uenter plurimum tumet,& reliquum corpus molle eſt.

Radicis bryoniæ repurgatæ drach.XX,myrrhæ drach.VIII,cumini æthiopici drach.VI,aniſi drach.VI,ſeminis capparis drach.VI, uini adſtringentis ſextarios II, paſsi cretici ſextarios IIII. Radicem bryoniæ cum reliquis in mortarium conijcito, atque citra myrrhæ admixtionem tundito,omniaq́ in uas uitreum recondita affuſis liquoribus macerato,& poſt ſeptimũ diem percolato,ac myrrhã ſimul diſſoluito:indeq́ cyathos quatuor ante cibum exhibeto,& rurſum interiecta die cyathos quinq; præbeto:ac rurſus interpoſita die cyathos ſex offerito,atq; deinde rurſus carnem ferinam aſſatam edendam dato,& uinum auſterum meracius in potu.

Aliud pharmacum,quod proſpere accõmodatur, & aquam multam per ſedem educit,optime etiam cit urinam.

Grani cnidij depurati drach.IIII,radicis bryoniæ drachm.IIII,ſcillæ crudæ mundatæ drach.X,cumini æthiopici drach. III, lathyridum drach.II,myrrhæ drach.IIII,uini adſtringentis ſextarios III. Arida tuſa per dies ſeptem macerato,ita ut quotidie bene circumagites: deinde percolato, ac diſſoluta myrrha,prima die cyathos tres præbeto,ſecunda duos,tertia unum. Facta autem purgatione,uirium refocillatrice diæta utitor.

Aliud,urinam ciens,aromaticum, crunion appellatum, quo uſus eſt Eras & Aſclepiades.

Oportet autem purgatiuo quod ei præſcriptum eſt præpurgare, atque ita ipſum quod urinam ciet pharmacum exhibere. Purgatiuum autem quod præexhibetur hoc eſt.Succi tithymalli recentis cyathos II,aloes drach.IIII. Aloẽ in ſucco diſſoluito,& in catapotia magnitudine ciceris redigito,indeq́ duo,aut pro uiribus dato. Porrò ubi probe purgaris, ipſam urinam ciens pharmacum propinabis,cibo bis aut ter per diem exhibito.Cum animaduerſione autem utaris,& ubi urinam profluam uideris,ne amplius dederis: quod ſi non feceris,urinam cohibere nequibis. Compoſitio ipſa hæc eſt. (*Catapotia pharmatica*)

Seminis apij drachm.XI,myrrhæ drach.VII, dauci drach.VII,croci drach.VII,mei drach.VII,phu drac.VII,acori drach.IIII,floris iunci odorati drac.IIII,ſeminis fœniculi drach.IIII aut VI,aſari drach.VI, ſpicæ nardi,caſsiæ,cinamomi,ſeſelis,ſabinæ, ſingulorum ſeſquidrachmam. Excipe uino odorato, & paſtillos quoſdam triobolares,quoſdã diobolares, alios etiam unius

oboli

oboli pondere formato,eoſq; pro uiribus præbeto.Facit & ad calculo laborantes cum uini diluti cyathis tribus.

Aliud,urinam ciens.

Seminis fœniculi,cardamomi,radicis eryngij,corticis radicis capparis,cuiuſque drachmam unam, ſtercoris columbini cochlearia duo, contere,& cum aqua catapotia ciceris magnitudine informa,& v ex eis quotidie præbe.

Potus hydropicis commodus experiméto conſtans,qui tum per urinas,tum per uentrem euacuat.

Caroi ſcrupulos xxvii,fœniculi uncias xiii & dimidiam,aniſi ſcrupulos xiii & dimidium,cumini lati ſcrupulos v, mei ſeſquiſcrupulum, iridis ſiliquas iii, mellis ſeſquilibram,uini libras vi. exhibe menſuram mediocrem ieiunis in inſeſſu ſolij balnei præcalefactam:eſt & ſuaue guſtui.

Alius potus ciens urinam, ex cuius uſu inſignem uirum tympanite detentum,ſeruatum uidimus, etiam ſi à multis medicis iam eſſet detritus.

Ammoniaci thymiamatis ſextantem, radicis herbæ lonchitidis ſextantem, petroſelini ſeſquiunciam,calami indici,coſti,cinamomi,ſpicæ nardi,piperis longi,myrrhæ ſtactes ſingulorum unciam unam,ſeminis rutæ quadrãtem, phu drachmas quatuor,ſtyracis drachmas quatuor,phylli quadrantem, mellis deſpumati quantum ſufficit.excipe melle, & fabæ ægyptiæ magnitudine præbe,cum calidæ aquæ cyathis tribus.

Aliud ualde commodum,ducit urinam multam,& ad lumborum dolores facit,itemq; eos quibus pituita in uniuerſo corpore abũdat,ad pleuriticos,peripneumoniacos,quartanarios, articulorũ morbum, ac tetanicos, quibuſdam cum uino,aliquibus cum aceto mulſo,alijs uero cum aqua mulſa.Habet autem hoc modo. Ariſtolochiæ,myrrhæ,abſinthij,abrotoni maxime ſeminis,iridis,canchryos,ſingulorum drach. iiii,aniſi,cedridum,radicis panacis,pyretri,ammoniaci thymiamatis,cardamomi,ſingulorũ drac. i, cumini drac. ii & obolum i. Digerito in paſtillos quorum aliqui tres,aliqui duos,aliqui unum obolum habeant,eoſq; pro uiribus exhibeto.

Oribaſij,ad hydropicos.

Amara ex aceto mulſo confectio,paulatim euacuat,nihil ex uiribus ſubuertens:eſt autem in ſtomachicis relata.

Aliud,urinam ciens,Oribaſij.

Aluminis liquidi ad fabæ magnitudinem in aqua diſſolue, & per linteum excolatum bibendum præbe. Aliud. Opobalſami,ſpicæ nardi,carpobalſami,caſsiæ,cumini,radicis dulcis,hyperici,floris iunci odorati,aſari, amomi,dauci,ſeminis ſmyrnij,petroſelini,calami aromatici, piperis,ſeſelis, ſpondylij aut umbilici ueneris,omniũ æquale pondus,præbe cochlearium cum uino mulſo.Conducit etiam unumquodq; per ſe.

Peſſus ſiue talus ad hydropicas mulieres.

Aniſi, cumini, cardamomi, nitri, ariſtolochiæ, pulegij, fœni græci, medullæ ficus, omnium æquales partes cum uino ſubige ac utere.

Cura poſt euacuationes. Cap. XXVII

POſt auxilia quæ humores euacuant, ligamẽtis ægrum amplecti & conſtringere oportet, ab extremis autem partibus incipiamus, ac ligamentorum diſtributionem ad ſupernas partes faciamus: ita ut ſæpe ſuper ipſa ligamenta ſpongias poſca imbutas imponamus iuxta tumefactas maxime partes. Ventri uero uniuerſo quædam ex præſcriptis epithematis imponantur, quæ poſt euacuatum humorem adhibentur. Reliquum diætæ concredendum: quæ ſanè in moderatis deambulationibus ſita eſt, exercitationibusq́; ac fricationibus. Adhibeantur autem & inunctiones & exercitamenta: ſi ſol adſit, in ſole, capite tamen uelato: ſin frigus ſit, in domibus per ſubiectum ignem concalefactis, aut iuxta ignem. obuoluendi etiam ægri in pellibus ſole uſtis, aut in arenam defodiendi. Poſt exercitia extergãtur, aliquando etiam lauentur propter fatigationem: in balneo autem ſiue inſperſione, ſiue confricatione huiuſmodi utantur. Samſuci, nitri, cumini, melanthij, ſeminis rutæ, ſingulorum unciam unam, foliorum rhododaphnes ſiccorum, ſextantem. Vtendum quoq; in ſole luti oblitione, quemadmodum prædictum eſt in ſecundo De terrarum differentijs ſermone. Porrò quum res feliciter proceſſerit, & tumor fuerit imminutus, & uires aliquantulum in integrum reſtitutæ, præ omnibus ex frigida lauatio fiat. Neque uero balneæ ſponte naturæ calidæ inepte hoc tempore ipſis exhibentur: ab exterſione autem cibi offerendi: qui ſanè communes ſint cum his qui poſt hydropis ſubter cutem curam deſcribentur.

Cura hydropis qui proprie ſubtercus appellatur. Cap. XXVIII

Inſolationes HYdrops ſubtercus, qui aliquibus etiam leucophlegmatias appellatur, maximam curandi rationem in inſolationibus habet: itaq; tumefactæ partes ad ſolem exponantur, capite ſaltem uelato, cauendo etiam ne tumor uehementius ſupercalefiat. Si enim corpus ſupercaleſcat, febres accedunt, unaq́; cum ipſarum febriũ generatione tumores duplicantur, atq; id multo magis quum febres remittant, ac tumor refrigerationem capiat. Vtendum igitur fricatione prima quidem die per modicum oleum moderate ac molliter facta: in progreſſu autem & ſicca & multa & cum intenſione magis appreſſa: deinde etiam per lintea aſperiora. Oleum autem quod ad inunctionem apparatur, ſcillam mediocri magnitudine ad tres olei ſextarios habeat incoctam, aut canchryos uncia una ad heminam olei addatur, & facta percolatione utitor. Ab inunctione autem exercitijs utantur ac pro uiribus curitant: indeq́; ſudorem per lintea aſperiora extergant, & poſt hoc oleo dulci ungantur. Cæterum poſt dies aliquot nitro tenuiſsime trito per uniuerſum corpus large conſpergantur, ſuſtineantq́; ex eius morſu exudationem. deinde rurſum

de rurſum ſudorem extergant ac oleo dulci ungantur. Optime autem facit & fricatio ex ſale in aqua aut oleo trito donec uiſcoſum reddatur, ſi cum eo in ſole aut iuxta ignem fricentur. Valde enim celeriter & ſudores elicit pluri mos, & carnem cogit, ſiue in ſole, ſiue iuxta ignem defricentur, modo caput habeant probe contectum. Vtendum & in puluere uolutationibus, ſi aut ci/ molia tenuiſsime trita ſubſternatur, aut ſuper aſium lapidem deuoluantur. Aliquando autem & arena probe à ſole ignita, aut pellibus ſimiliter à ſole feruefactis ęgrum occulere oportet, capite tantum uelato, & facie cum ſpon gia aſsidue exterſa. Poſt hæc autem aqua marina aut etiam aluminoſa aut ſulphurulenta lauetur. Aliquibus enim qui ad huiuſmodi lauacra adſueue/ runt, ea ipſa tum ad deterendum morbum, tum ad habitũ ualentiorem red dendum ſuffecerunt. Adhibẽda etiam his oblitio ex luto, ueluti prædictum eſt in ſecundo De terrarum differentijs ſermone.

Cataplaſmata ex libris Aſclepiadæ. Cap. XXIX

Optime conuenit & his cataplaſmatũ admolitio, eorum præſertim quæ reſiccare ſimul & uiſceribus firmitatẽ addere poſſunt, pueris maxime ac alijs qui mollẽ carnem habẽt: qualia ſunt ex malis cotoneis, myrti baccis, pampinis uitis, malicorio, ac lenticula decocta, aliquando quidem per ſe, ali quando inuicem permixtis. Efficaciſsima ſunt etiam coma exacinata tenui/ ter trita: item rhus culinarius cum farinæ flore, & quæ eis ſimilia exiſtunt, & alumen ſanè cum duabus adipis caprini partibus ſubactum. Neq; uero in/ conueniens ruta ipſa cenſetur ſi per interualla adhibeatur, neque bulbi cum melle triti. Plurimum etiam cohibent ac adſtringũt tumorem origanus, aut thyma, aut abſinthium, aut hyſſopum, aut nitrum cum caricis diligenter tri/ ta: aliquando hæc ipſa loliaceæ farinæ in poſca decoctæ permixta adhiben tur. Stercus item bubulum conuenienter reſiccatum, non inepte cum poſca aut aceto mulſo imponitur infarcta ſulphuris quarta parte. Caſeus quoq; recens multum coaguli habens, optime ad omnes tumentes partes impoſi/ tus facit. Similiter & cochleæ crudæ tritæ & impoſitæ: adglutinantur enim neque diſcedunt priuſquàm uniuerſus humor reſiccetur: fermentum etiam ſale multo permixtum commode locis adhibetur, aut panis cum puluere hyſſopi: aut fabacea farina aqua marina & melle cocta, pari abſinthij mo/ do adiecto: aut farinam halicæ fermentato, & cum raphani emollito corti/ ce imponito: aut lentem paluſtrem in figulino uaſe ſiccato, ac terito, & cum prædictis cataplaſmatis uice imponito. Porrò ex eorum quæ tumores cohi bent numero, eſt & id quod byne appellatur: eſt autem ordeum madefa/ ctum, quod germen emiſit, & deinde unà cum enatis ligulis toſtum eſt: ſi tri/ tum pro cataplaſmate imponatur. In principio igitur adſtringentibus cata/ plaſmatis utendum eſt, deinde paulatim ad reſiccantia tranſeũdum, poſtre/ mum etiam ea quæ firmitatem addunt adijcienda. Cæterum omnia impin guantia & reſinoſa cerata ac malagmata ſimiliaq; uitanda ſunt, ueluti quæ *Byne*

inflent & tumores diſtendant. Aſsidue autem & crura, & manus, aliæq́ tumefactæ partes in ſole aut iuxta ignem, ex his inungantur. Sulphuris uiui, thuris, aluminis ſciſsi, æquales ſingulorum partes aceto cōtere, ac utere. Experiti etiam Herodoti remedium conuenit, neq; enim minus quàm ipſa fricatio auxiliari poteſt: ueſicis itaque bubulis aut etiam alijs magnis omnino, ac probe inflatis, & uacuis, tumentes locos pulſato, atque id autoritate tum Archigenis, tum Herodoti facito: inde enim citra moleſtiam caro condenſatur, neq; dolore, neq; repercuſsione duriore reſultante.

herodoti remediu

Chirurgia hydropis ſubter cutem. Cap. xxx

OMnibus prædictis efficacius auxilium in hac hydropis ſpecie chirurgia præſtat, Aſclepiade autore. fiſſuras autem circa internum talum infligere oportet in loco quatuor digitorum ſpatio ſupra talum eminente, ea profunditate, qua quis in uenæ ſectione utatur. Pauco enim ſanguine in principio euacuato, per reliquum tempus indeſinenter aquoſitatis excretio procedit, citra omnem inflammationem, ut neque claudi fiſſura poſsit, niſi humore omni ante expenſo, & homine gracili relicto. atque id cito contingit, nulla inflammatione ſciſſuram occupante, ſed ipſa in quadam congruenti temperie permanente, quo omne alienum per ipſam excoletur, & ut nullo opus ſit extrinſeco pharmaco. Prҽterea periculum hic nullum uerendum eſt, uelut in hydropis aſcitæ pertuſione: non enim coaceruatim quemadmodum illi euacuantur. at uero ſi quis uelit, excretione plurima facta, eam cohibere, nihil uetuerit ipſas in talis fiſſuras linamentis obturare, ligamentisq́; conſtringere, atque ubi rurſus prodire quid uelimus, laxaris ligamentis, & ablatis linamentis, geſtatoq́; ac moto ægro, excretionem irritare. Leonides autem inquit, Quod ſi excretio fiſſuræ ſupra talos tardius prodeat, neceſſe eſt etiam alias corporis partes findendo diducere: ueluti ſcrotum tumefactum, fœmora, pudenda, locos ſupra manuum iuncturas. Quidam enim uulnuſculis pluribus ac altioribus inciſis, plurimā aquoſam ſubſtantiam exhauſerunt. Et Hippocrates ſanè non ſupra talos adhibet chirurgiam, ſed iuxta ſcrotum & fœmora uulnuſcula infligere iubet, eaq́; ſale maxime confricare: hic enim modus paulatim & inceſſanter humorem educit, & ualde celerem compreſsionem tumores ipſos recipere, ipſe tradit. Porrò ſi aliquibus excretionem amplius mouere uelimus, poſt impacta uulnuſcula, & talorum lancinationes, eos ipſos pro deambulatione, ferculo geſtamus aut lectica ſublimes circumuectamus. Cæterum Archigenes ita prodit, Non ſunt audiendi, inquit, qui per huiuſmodi lancinationes nihil excerni dicunt, quin potius cum fiducia hæ ipſæ incutiendæ: nam & nos, inquit, his cutis fiſſuris ſumus uſi, & per ipſas quantum plurimum excluſimus humorem, ut & fœmora, & ſuræ, & ſuperior uenter euidenter ſint demiſſa ac compreſſa.

Pertuſionis ſiue paracenteſis periculū

Reliqua

Reliqua prædictorum cura. Cap. XXXI

MAximum hydropis ſubter cutem auxilium uomitus præſtant, quod ipſum difficile eſt in ætate puerili adhibere, propterea quod non facile ut id admittant perſuaderi poſſunt: quare uarias excogitabimus artes, quibus uomitum concitemus: tonſillas uidelicet pinnulis aut digitis oleo illitis irritando: aut ficus aſſata oleo imbuta & piperis puluere conſperſa, poſt deambulationes à ſomno exhibeatur. Butyrum etiam cum melle guſtandum præbeatur: aut raphanus coctus adipoſe conditus detur: aut ſalſamentum pingue cum oleo multo offeratur, aliquando etiam aceto ammixto. Sunt & alia plurima quę uomitum mouent, relata in tertio ſermone. Amplius autem tum uentrem, tum inteſtina ligamentis adſtringant, itidemq́ omnem cutis coerceant tumorem. Fiant autem ligationes ab extremis partibus incipiendo, & ad ſupernas procedendo. Vinciendæ etiam partes, manus uidelicet & pedes, oleo cyprino prius illinantur: ſpongiæ item imponantur latæ ab acida muria optime expreſſę: poteſt & iuncus odoratus, aut roſmarinus, aut pulegium, aut calaminthe, & maxime omnium abſinthium in ipſo aceto decoqui. Poſt uero ligamenta ipſis ſpongijs circumdetur. A uomitu proſpiciendum ut inferior aluus inclinationem ad uomendum permutet: ueteri ſalſamento crudo ante cibum reliquum accepto. Mercurialis item cocta ſaleq́ ac oleo condita in uino tincta ſumatur: aut decocti ipſius ſeſquicyathũ cum ſale dato: quædam etiam in aſcite dicta his exhibeto. Præbẽda & quæ urinam cient, uelut eſt daucus, ſeſeli, cardamomum, radicum aſparagi decoctum, trixaginis, radicis trifolij decoctum, aut ipſius radicis drachma una ex uini cyathi III. radix eryngij ſicca cum uino, item decoctum eius in potu acceptum, ſeminis uiticis drachma una. Commode etiam ſeminis hyacinthi bulbi drachma una cum uini cyathis tribus potatur: urinam enim ducit. Quidam autem hyacinthi flore coria tingunt. Inter omnia autem pharmaca quæ omnibus hydropicis, maxime tamen eis qui ſubtercutaneo dicto laborant, exhibentur: præſtantiſſimi ſales theriaci cenſentur tum cibis ammixti, tum in liquamẽta additi eorum qui ad perfectam ætatem peruenerunt. Eorum autem apparatum in XIII reperies ſermone.

Vomitum cientia

Vrinam cientia Trixago i. camedris

Communis diæta omnium hydropicorum: Archigenis. Caput XXXII

POſt quotidiana exercitia communis omnibus hydropicis diæta hæc ſit. Ab aridarum rerum comeſtione initium faciemus: quod ſi tamen intenſa ſitis inſtet, parum quid delibandum dabimus ſolatij tantum gratia, & leniendæ ſitis. Sit autem uniuerſus cibus facilis concoctu & ſufficienter coactus: exolutus enim aptus eſt ut in aquoſitatem commutetur: ſit itaque panis optimus clibanites, qui ſalem, ammium, & fœniculum habeat admixtum: conueniunt etiam cochleæ aſſatæ, oua aſſata, & auiculæ ſicciores, uelut perdices, coturnices, turtures. Ex terreſtribus, lepus, capra

ſylueſtris, dorcades. Ex manſuetis, extremę ſuum partes: ex aquatilibus, cancri, locuſtæ, herinacei recentes, ſquillæ. Olerum rarus ſit uſus: quæ uero ex his exhibentur acriora ſint, & magis ſylueſtria, uelut eſt coronopus, eryngium, paſtinaca, porri capitati, allia cocta. A leguminibus uero abſtineant in totum. Pro liquamine utātur aceto cum pipere & laſere, aut quibuſdam ex oxyporis cito penetrantibus ad colicos deſcriptis. Sales ſint ex roſmarino, fœniculo, hyſſopo, ſilphio, liguſtico, & apij ſemine compoſiti. In potu tantum præbendum quantum ad infringendam aliquo modo ſitim ſufficit: incommodus eſt enim eis plurimus potus. Porrò maximam ciborum partem in cœna accipiant: omnes autem placentas ex ſimilagine & paſſo apparatas uitent, plurimos itidem fructus & ſecundas menſas. Concedendæ tamen palmulæ, nuces, amygdalæ, uua penſilis, mala punica, pira cocta, ac caricæ, omnia moderate, necq omnia quotidie. Vinum autē ſit tenue, & quod ciet urinam. Dulcia uero uina & uinum mulſum uitanda. Lectus non ualde mollis ſit, præſertim his qui hydrope ſubter cutem laborant: ſubſternantur autem arundinum folia, & herbæ reſiccantes, uelut eſt uitex, pulegiū, calaminthe, & ſimilia. Mirum eſt enim quantum huiuſmodi per ſomnum reſiccent, ut conſtet iam quoſdam frumenti aceruis obuolutos & abſconditos à ſomno ſurrexiſſe firmos. Opercula etiam ipſa quibus teguntur, apparentur duriora. Moderatus autem eſſe conſueuit ipſe tumor, ſecundum anni tempus.

Decimi ſermonis
Finis.

AETII ANTIOCHENI MEDICI DE RENVM ET VESICAE AFFECTIONIBVS ET de priapiſmo, ac ſeminis profluuio, rebusq́ue uenereis, Sermo undecimus.

Iano Cornario Zuiccauienſi interprete.

INDEX Capitum Vndecimi Aetij Sermonis.

De diabete, hoc eſt profluuio urinæ. Caput I

De renum cruentam urinam excernentium debilitate. Cap. II

De his qui per circuitum quendam ſanguinem mingunt. Cap. III

De calculoſis renibus. Cap. IIII

Cura renum calculoſorum. Cap. V

Diæta præſeruans ne lapides renaſcantur. Cap. VI

Vnguentum renale: Oribaſij. Cap. VII

Diæta eorum quibus renes è lapide laborant, reliqui uero totius corporis habitus gracilis eſt. Cap. VIII

De calculoſa ueſica. Cap. IX

Pharmaca lapides ueſicæ atterentia & urinam ducentia. Cap. X

Communia remedia ueſicæ & renum calculoſorum. Cap. XI

De hircino ſanguine. Cap. XII

Antidoti uariæ ad calculoſos. Cap. XIII

Cura eorum in quibus lapis atteri non poteſt, neq; item per lotium excerni. Cap. XIIII

Diæta poſt exactos lapides, adſeruans ne alij renaſcantur: & de affligentis humoris cognitione ex lapidis colore. Cap. XV

De renum inflammatione. Cap. XVI

De duritie renum. Cap. XVII

De ſuppuratis renibus. Cap. XVIII

De diſuria, id eſt emittendi urinam difficultate: & ſtranguria, id eſt ſtillicidio urinæ. Cap. XIX

De difficultate emittendi urinam in febribus. Cap. XX

De iſchuria, id eſt urinæ ſuppreſsione. Cap. XXI

De ſcabioſa ueſica. Cap. XXII

Simplicia remedia ad ſuppreſſam ac ægre prodeuntem urinam, ſi aut eius multitudo, aut craſsities in cauſa ſit. Cap. XXIII

De reſoluta per paralyſim ueſica. Cap. XXIIII

Ad eos

Ad eos qui ſe in ſomno permingunt.	Cap. XXV
De inflammatione ueſicæ.	Cap. XXVI
De ſanguinis ex ueſica eruptione, & de grumis eiuſdem.	Cap. XXVII
Quæ tubercula in ueſica concoctione indigent.	Cap. XXVIII
De ueſicæ ulceribus.	Cap. XXIX
Diæta ex libris Archigenis.	Cap. XXX
De ueſicæ fluxione, & his quæ capillorum forma exeunt cum urina.	Cap. XXXI
De priapiſmo & ſatyriaſi: Galeni.	Cap. XXXII
De ſeminis profluuio: Galeni.	Cap. XXXIII
De ſeminis in ſomnis profluuio.	Cap. XXXIIII
De his qui re uenerea uti non poſſunt.	Cap. XXXV.

FINIS

De diabete, hoc eſt profluuio urinæ. Caput I

Diabetes, hyderos, ſiphon. Vrinæ leuor, dipſacos

DIabetes diuturna eſt affectio circa renes conſiſtens, multum potum inducens unà cum hoc quod quicquid bibitur, ſimul ut acceptum eſt per urinam reijcitur. Quidam autem affectionem hanc hydropem, ſiue hyderum, & ſiphonem à fuſorij inſtrumenti ſimilitudinẽ appellant, alij urinæ leuitatem uocant, alij dipſacon ab inexplebili ſiti appellauere. Concomitatur ægros pertinax ſitis, neq; ulla ſatietas ex alicuius liquoris exhibitione contingit. Aliquando & ſitis ſupra ſitim inexplebiliter ægros urget, hoc eſt ut aſsidue potum aſſumere cogantur, neq; tamen ſatiantur propterea quod citiſsime per lotium expellitur potatum. Cæterum proprius renum affectus diabetes exiſtit, qui uidelicet immoderate humorẽ appetunt, ipſumq; propter debilitatem retentiuæ in eis facultatis continere non poſſunt. Quemadmodum enim in appetitionibus caninis, & in quibuſdam lienterijs uehementiſsimæ quidem appetentiæ oboriuntur, quæ multos cibos, eosq; affatim accipere cogunt: uerum nihil ferè ex acceptis retinetur: ſed in caninis quidem appetitionibus ob grauitatem reuomuntur: in lienterijs uero tum ob grauitatem, tum ob præſentem retentiuæ facultatis infirmitatem, inferne cruda excernuntur, Eodem modo etiam in renibus uehementiſsima ſeroſi humoris appetentia contingit, propter debilitatem autem retentiuæ in eis potentiæ, cum ipſum humorem aceruatim in ueſicam excernunt. Aretæus etiam hæc addit, Viſcera ipſis uri uidentur, anxij ſunt ac animo dubij, & non longe poſt moriuntur: igne amplius ardere ſe putant

Simile

tant,acceditq; ſitis & mictio feſtina:ſed quamuis aliquando parumper uri/nam retineant, intumeſcunt lumbi, teſtes, & coxæ: quod ſi adhuc amplius mordens caliditas in uiſcerib.augeatur,ſuperior uenter corrugatur, & uenæ in ipſo eleuantur,uniuerſum habitū gracilem habent, & tabes totius corpo/ris grauis accedit.Porrò alij ſunt qui non mingāt, neq; ex eis aliàs potatum tranſſpirat.Quare ob potus inſatietatem,& humoris inundationem,& ueſicæ circumtenſionem,aceruatim uentre rumpuntur. Cæterum humores ui/tioſi in ipſo renum corpore imbibiti,affectionem ipſam inducunt. Scopus igitur in curationibus nobis ſit,ut humorum acredinem deleamus, ſangui/nemq; ac cum eo permixtum ſeroſum humorem ad motum tardiorem red damus,& renum intemperiem reuocemus.

Archigenis. Itaq; mox ubi occeperit malum,nondum ad perfectio/nem progreſſum,optimū eſt cubiti ſecare uenam,& moderate ſanguinem auferre. Vtendum etiam mediocriter urinam cientibus,quæ uitiatum in re/nes imbibitum humorem repurgare poſſunt.Quod ſi uero inueteratum ſit malum,neq; uenæ ſectio aſſumatur,neq; quicquam quod urinam cit exhi/beatur.Concidunt enim in inueteratis uires,& ex uenæ inciſione totum cor pus acrius redditur,& urinam cientia in ipſis multiplicant malum. Maximū autem remedium huic affectioni,ut ſtatim potatum reuomatur. Sit autem perquàm frigidus ipſe potus, reliqua item diæta conuenit uti frigidiore: quare olera refrigerantia minimeq; urinam cientia in cibo proſunt,pro ſor/bitione autem ptiſanæ ſuccus frigidus probatur. Materia etiam ipſa ad exu dationem diuertenda.Optima uero,inquit Aretæus,eſt in dolio facta eua/poratio,ad exudandum,eo modo ut caput extra dolium promineat: frigi/dumq; aerem attrahat,reliquum uero corpus omne calefiat.De cætero ue/lut æſtuantem febrem,cauſon Græci appellant,curare oportet, quo celerri/me ſitis extinguatur. Farinæ itaq; florem aceto & roſaceo ſubactum cata/plaſmatis modo præcordijs imponito:uitis item folia tenera trita,aut um/bilici ueneris,aut portulacæ, aut ſeridis, & quæcunque alia conſimilia. præ/bibendum etiam ſanguinariæ ſuccum ex uino nigro aſsidue præbeto.Sym phytum item & palmarum cremorem,baccarumq; myrti & pirorum.Ver/mes quoq; terrenos coctos ex aliquo prædictorum ſuccorum. Cibi exhi/beantur boni ſucci, mordacitate carentes,& qui acredinem obtundere poſ/ſunt,uelut ſunt oua ſorbilia,& ſiligo,& halica ad ſorbitionis formam appa/rata, carnes porcinæ macræ leues coctæ.Vinum ſit ruſum,craſsius,frigida amplius dilutum,ad ſalſuginoſorum humorum prolutionem,qui ſitim in/ducunt.Vinum enim corporis miſcellam ad dulcorem permutat:neq; uero incommode exhibetur eis caſeus recens compactus citra ſalem,& lac per ſi/lices aut ferrum ignitum ſciſſum,ſeroſo humore adempto. Porrò ſi prædi/cta auxilia fruſtra adhibeantur,affectioq; ipſa augeſcat:non abſurdū fuerit etiam ſtuporem inducentib. uti,ita ut ſoporiferū antidotum ex papauerum

Cauſos,febris æſtuans uel exurens

ſymphytū c ... [handwritten marginal note]

capitibus

capitibus apparatam exhibeamus, aut aliquem ex dolores leuantibus paſtillis. infuſo etiam ſoporifero utendum, uelut eſt opium erui magnitudine cum pari modo caſtorij, aut etiam maiore: hęc in paſſo cretico diſſoluantur: non ut in colicis fieri ſolet, cum oleo rutaceo: refrigerare enim in his præſumimus. Infunditur etiam utiliter oleum in quo uermes terreni ſunt decocti. Forinſecus autem retro ad lumbos & ad pectinem illitiones & cataplaſmata refrigerantia adhibenda, qualia ſunt quę ex lactuca, umbilico ueneris, lenticula paluſtri, perdicio, & ſimilibus apparantur. Cerata etiam his locis ex roſaceo adornata imponenda, aut ex chamæmelino quibuſdam ex prædictis ſuccis ammixtis. In quibus autem uehementer ſtupefacere ſenſum intendimus, etiam mandragorę ſuccum in cerata ammiſcemus, foliorum item papaueris ſuccum, & ſimilia. Per interualla autem quædam, etiam antidoti ad lethalia uenena deſtinatæ exhibeantur, & maxime theriace ex uiperis conſtans Andromachi inuēto, recens apparata, & ea quæ Eſdræ inſcribitur.

De renum cruentam urinam excernentium debilitate: ex libris Rufi. Cap. 11

RENum porrò & alia affectio eſt, in qua tenue ſanguinis ſerum mingitur, quod ipſum itidem propter renum debilitatem contingit, quemadmodum in hepate fieri ſolere diximus, atq; propter amplitudinem oſculorum ex uena caua urinam ad renes excolantiū. Quum enim ampliores meatus ſint, quiddam etiam ex ſanguine uenæ laxatum emittunt, aliaq; itidem craſſa: adeo ut poſtquam ea quæ micta ſunt conſtiterint, ſubſidentia quædam in uaſe reperiantur, & ſuperne quædam concreta, marinum maxime pulmonem ſimilitudine referentia. Concocto igitur cibo & in uenas diſtributo, qualia dicta ſunt minguntur: recens autem ingeſto & crudo adhuc cibo, pura & aquoſa, quæ nihil ſubſidens habent, per lotium eijciuntur. Nihil uero dolitant, aut omnino parum, & eiecto lotio leuati melius habent. Extenuantur autem & emaciantur temporis progreſſu omnes, & magis adhuc hi qui plus ſanguinis mictu excernunt. A principio itaq; conuenit his quies, & cibi adſtringentes, & uinum nigrum in potu. Ab his quæ urinam cient & à coitu omnino abſtinendum. In potu autem hæmoptoica pharmaca exhibenda, maxime uero ſanguinariæ ſuccus, & radicis ſymphyti decoctum, & tragacanthus in uino nigro macerata. Siſtit uero ſanguinis ex renibus eruptiones ſtratiotæ aquis innatantis ſuccus potatus, & radicis magnæ crocodiliadis iuxta aquas naſcentes, quam Syri orophen appellant, decoctum, pæoniæ ſiue glycyſides grana fulua XII ex uino. Cornu ceruini uſti drachma una ex uino, folia ſalicis trita cum uino, lyſimachij ſuccus, lapidis hæmatitæ drachma una, ramentorum loti arboris cremor, radicis ſpinæ albæ decoctum, & ſimilia, quæ in ſermone de hæmoptoicis ſunt prædicta. Forinſecus autem renibus & lumbis imponūtur ea quæ ad muliebrem fluxum deſcribentur epithemata, item ea quæ ad ſanguinis per ſputū reiectiones ſunt

Siſtentia ſanguinem

Crocodilias, orophe

deſcripta: & quæcunq; unà cum eo quod adſtringunt & reſiccant, etiam robur addere poſſunt: qualia ſunt rubi folia, & glandes, & myrti ac quercus folia, itemq; myrti baccæ, malicorium & balauſtia, & perdicij folia, & ſimilia palmis paſsis excepta, & impoſita. Poſt hæc habitus cibarijs, lacte ac auicularum carnibus, ſuillis etiam ac macris reficiẽdus eſt, quo uniuerſum corpus ad priſtinas uires reducatur, & renes corroborati proprium obeant munus. Eſt autem proprium renum munus, ſeroſum humorem à ſanguine ſecernere & excolare. *Rhenum munus proprium*

De his qui per circuitum quendam ſanguinem mingunt: Archigenis. Cap. III

QVidam per circuitus quoſdam ſanguinem è renibus excernunt, ſimili modo ut ex hæmorrhoidibus in ſede fieri conſueuit: & in principio quidem propterea quod citra ullum aliquem dolorem excernitur, nihil in totum mali formidant ægri: ubi uero diuturnior fuerit affectio, & aliquando cohibeatur quod pro more excerni conſueuit, grauitatem inducit, aliorumq; peſsimorum morborum cauſſa exiſtit, ſanguine nimirum ad alias particulas dilabente. articulares enim affectiones in aliquibus ex cohibitione accidunt, aut uertigines, aut deliria ex atra bile, & inſaniæ, aut oculorum cæcitates, qualia etiam mala hæmorrhoidibus cohibitis contingunt: ut plurimum uero in malum habitum corporis & hydropẽ delabendi aptitudo inde oboritur. Manifeſtum autem fit ſanguinem è renibus excerni, quod ipſi ægri excreti ſanguinis tranſitum iuxta renum locum ſæpe ſenſu percipiunt, & maxime quum urinæ ammixtus ſanguis reperitur. Contingit affectio hæc magis in ætate uigoris, præſertim iuuenibus qui licentius rebus uenereis utuntur. Quidam autem ſanguinem ex renibus excernunt, propter uenæ rupturam in renibus factam. Quemadmodum contingit his qui graue onus leuarunt, aut ualde ſaltarunt, aut ex alto ceciderunt, aut aliud quippiam tale uiolentum pertulerunt. Aliquando autem & ob acres ex ſupernis defluentes humores eroſio uenarum contingit. Conandum igitur ſtatim in principio ut ſanguinis impetus cohibeatur: præſertim in his qui eum ſecundum circuitum excernunt. Si enim ab exercitatione, ut dictum eſt, excretio contingit non tuto cohibetur: itaque uenæ ſectio in cubito commoda fuerit his qui per circuitum ſanguinem excernunt, paulo ante circuitum adhibita: eis uero quibus ob ruptam uenam promanat, ſtatim in principio. Cæterum ſanguinis detractionem partiri melius erit, ut paulatim eius reuulſio ac diuerſio fiat. Loci autem circa renes ſpongijs poſca imbutis cooperiãtur, aut lanis ſuccidis cum roſaceo & aceto. Poſt hæc & emplaſtra imponenda cruentis uulneribus & colicis apta. Commode etiam cucurbita adhibetur, præſertim ſi ſuſpicio ſit inflammationem adeſſe in his, qui ob uenæ rupturam ſanguinem mingunt. Conueniunt item potiones hæmoptoicis aptæ. Porrò ubi ſanguinis excretio ceſſauerit, diæta utendum eſt unde non multus

ſanguis gignatur,maxime in his qui per circuitum excreuerunt, & ſupernæ corporis partes aſsiduc exercendæ. In his uero qui ob uenam ruptam ſanguinem mingũt,ſi exulceratio in locis relinquatur,ipſam poſt ſanguinis ſupprefsionem,curabimus per ea quæ in loco de exulceratione dicentur.

Emplaſtrum renale.

Ceræ ſeſquiunciam,croci ſtaterem unum,uitellorum ouorum numero duo, palmarum numero decem,aceti & roſacei quantum ſatis eſt.

De calculoſis renibus:Archigenis & Philagrij. Cap. IIII

Renum calculi homines prouectæ ætatis magis quàm pueri apprehenduntur: quemadmodum ueſicæ calculis pueri frequentius quàm ætate prouecti.Cauſſæ autem generationis horum calculorum aſsiduæ exiſtunt cruditates,unde materiæ incoctæ ac crudę multitudo congregatur,& ardor circa renes & ueſicam exoritur, qui humores adaſſans eos cogit, & in lapidem indurat, ad modum toforum qui in aquis reperiuntur, quæ in æreis præſertim balneorum uaſis coquuntur. Conſiſtunt autem lapides in renibus iuxta uentriculos ipſorum,aut parui,aut maiores:& aliquando quidem pauciores, aliquando autem plures: & magnitudine,& forma,& colore, & aſperitate,& multitudine inter ſe differentes:nigri enim & ſubalbidi & palli di reperiuntur. Ex eorum numero rotundi & leues facile excernuntur,non item qui alia quacunq; forma præditi ſunt,maxime tamen oblongi & aſperi difficulter excernuntur. Accedit ægris loci dolor, tumore nuſquam foris apparente,niſi inflammatio per lapillos producatur: ſpina ægre flecti poteſt,& totum corpus ad motum pigrum eſt: crura torpent, & maxime crus rheni affecto propinquum. Vrinæ circa obturationis principium paucæ, aquoſæ minguntur: poſtea uero perfecta earum ſuppreſsio contingit, aluusq; nihil excernit, uerum promptitudines multas ad egerendum facit. Excernitur autem aliquando ſanguis propter uiolentiam calculorum præſertim aſperiorum.Cæterum ubi lapis ex renibus fuerit emotus, & ad ueſicam delatus, urinæ multæ prodeunt arenoſam ſubſidentiam habentes,& aluus ſimiliter large egerit.Senſum autem æger percipit,ueluti calculo à renibus ad ueſicam tranſeunte.

Simile

Cura renum calculoſorum. Cap. V

Qvum lapis in renibus fuerit obturatus, & uehementiſsimos intulerit dolores, ſanguinis etiam multitudo periculum minitantis materias ad tenſione affectam partem aduocat,ob acutos uidelicet dolores.uena igitur cubiti propinquæ manus in corpore ex repletione affecto ſecanda eſt; uerum multo minus euacuandum eſt quàm ipſa repletionis copia expoſtulat: neque enim futurum ſperamus ut omnino cito è renibus excidat lapis, præſertim ſi magnus exiſtat:quare ſeruare oportet ſanguinem in eam quæ cum tempore futura eſt in corpore expenſam. Itaq; qui ſanguinis multitudinem congregarunt,eis uenæ ſectio commoda exiſtit: qui uero uitioſo humore

more abundant, eis purgatio apta eſt, quæ abundanti humori conueniens erit, neq; omittenda hæc eſt, niſi aliud quidpiam id fieri prohibeat. Poſt ſanguinem euacuatum aut expurgatum humorem, communis ad omnes calculoſos curatio quam infra ſubiecimus adhibenda. Doloribus igitur repente aut paulatim irruentibus, & per arenularum cum urinis excretionem auctis: deindeq; aquoſis urinis excretis, & prædictis ſignis conſequentibus, ægri aluo per clyſterem infundere oportet furfurum decoctũ caricarumq; ac fœni græci & ariſtolochiæ: & ſiquidem decenter euacuentur, ſinere: ſi uero non, etiam bis aut tertium infundere, atq; id maxime ſi uenæ ſectæ aut purgationis auxilium ſit relictum. Cæterum ubi ſufficienter excreuerit uenter, quædam infundere oportet, quæ corpuſculorũ circum lapidem ſitorum inflammationes lenire & laxare poſſunt: id ipſum uero oleum anethinum facere poterit, adipe gallinaceo recenti in eo eliquato, & maxime anſerino, & phaſiani, aut etiam butyro: quæ ſi non adſint, etiam fœnum græcum & altheæ radicem oleo decocta infundemus. Inſeſsiones item in balneis aſſumendæ, & poſt hoc ſtatim ægri in ſolium tepidius demittendi, atque id aſsidue facere non ab re eſt. Fomenta quoq; locis admota commodant ex furfuribus, præſertim in prædictis decoctionibus incoctis. Poſt fomenta conueniunt cataplaſmata ex farina tritici, cum ſemine lini & fœni græci, melleq; & oleo anethino aut gleucino, ita ut in decoquendo etiam altheæ radicem contuſam & cribratam cataplaſmati inferciamus: in fine autem cocturæ terebinthina quoq; iniiciatur. Optimum etiam cataplaſma fit ex lupinorum farina in paſſo cocta, peucedani radice quàm tenuiſsime trita, & chamæmelo in puluerem redacto ad farinam lupinorum ammixtis. Bonum eſt & panem paſſo decoctum circa lumbos & uentrem imponere, neq; tamen abſurdum foret eadem cataplaſmata ueſicæ ac pectini adhibere. Oportet autem coaceruatim alia ſuper alia cataplaſmata adferre, priuſquàm primum frigeſcat: aut ſi id non libeat, calefactorio alio extra contegere ne refrigerentur: id quod cõmode fieri poteſt per ſaccellos, aut alia uaporaria cataplaſmati impoſita. Multis enim ad lapidis per urinam eiectionem hæc ſola ſuffecerunt: uerum tu etiam ea quæ urinam cient præbibẽda dato. Vrinam autem multam ducit, mei athamantici, rhei pontici, acori, graminis & nardi decoctum, calami aromatici, ammij, dauci, oreoſelini, hyperici, roſmarini, aſari, radicis aſphodeli, radicis bryoniæ decoctum, coccus item tinctorius. Ex his ſingula eisq; ſimilia tum per ſe, tum inuicem permixta data, urinam manifeſte mouent. Craſſa autem lotia ducit, radicis cardui decoctum, radicis rubiæ farina potata, radicis capparis cortex, & ſimilia. Exuſcitat autem facultates ad excretionem irritando, allium, chamædaphne, aſparagi uitis albæ, aſparagus, tertium ſcillæ decoctum primo ac ſecundo diffuſo. Deducunt autem ad renes ea quæ calculos confringunt, peucedani radix, bryonia, apium, radicula. Cæterum lapides ipſos in renibus confringunt ac atterunt, ſion, adiantum,

Laxantia inflammationes

Vrinam ducentia

chamædaphne ẽ laureola

ſion herba Latine appi

bdellium, uiticis ſemen, oxymyrſines radix, radicis lauri cortex, paliuri ſemen, tribuli decoctum, ſarxiphagi, betonicæ, radicis graminis, damaſonij radicis, ciceris iuſculum, radix cyperi, lithoſpermon, tecolithon à liquefaciẽdo lapidem dictum, lappæ quæ philanthropos & xanthium dicitur ſemen quod in ſpinoſis pilulis reperitur, & lithoſpermo aſsimilatur: aſparagi paluſtris radices, uitrum contuſum tritum, altheæ ſemen & radix, rumicis domeſtici radix, pruni arboris gummi, ex ſpongijs marinis lapilli, uermes terreni cocti: horum ſingula partim decocta, partim tenuiſsime trita, præbeto bibenda. Sunt & compoſita plurima lapidem frāgentia, ex quorum numero utiliora in cura calculoſæ ueſicæ ſubiungam. Porrò ea quæ urinam cient ac lapidem frangunt, tunc exhibere conuenit quum uehemẽtes dolores remittunt. Tranſmoto enim lapide & ex ſede agitato dolores quieſcunt. Quod ſi obſtinati ſint lapides, plurimus potus uitandus, itemq́ ea quæ urinam ducunt. fomentis autem & cataplaſmatis ac inſeſsionibus membra relaxanda, & uenter per infuſa ac inſeſſus euacuandus, ne ureteres meatus urinam ex renibus ad ueſicam tranſmittentes comprimantur. Poſt hæc autem doloribus aliquantulum lenitis, etiam cucurbitæ utiliter ipſis adhibentur & præſertim preſsius affixæ, inflammatione uidelicet id non impediente. Adeo enim coaceruatim tranſmouent ſæpe cucurbitæ ipſos lapides, ut repente dolores ſupprimant, lapide nimirum in ueſicæ amplitudinẽ tranſuecto: quapropter in principio ſuperne à rene cucurbitæ ſunt affigendæ & ad inguina adtrahendæ oblique ſecundum meatuum qui ureteres appellantur ſitum. Cæterum ſi calidius ſit ægri corpus, ſitisq́ uehementer infeſtet: ſit autem uniuerſum corpus iam per uenæ ſectionem, aut purgationem, & efficaciſsimos dyſteres præeuacuatum, ac nulla ſuperfluitate abundet, ſi quidem cõſueti fuerint ad frigidæ potum, & nullum ex uiſceribus debile exiſtat: frigidam aquam frequenter & aceruatim ægro bibendam exhibuimus, & confeſtim corroboratis renibus, obturatum in ipſis lapidem expulerunt. In repletis autem corporibus & abundantibus ſuperfluitatibus, & in his qui uiſcera debilia habent, uitare oportet frigidæ potum. Sæpe autem delati ex renibus in ueſicam lapides, & præ magnitudine circa collum ueſicæ detenti, in extremum periculum ægrum deducunt, tum propter dolorum acumen, tum quod urinam excernere non permittunt. Decubitus igitur formam in talibus moliri oportet, ita ut ſupini ſituentur, & longe altiores coxarum uertebras habeant: deinde multiformiter eos commouere, quo omnibus machinamentis adhibitis lapidem ex ipſo ueſicæ meatu excidere faciamus: poſt uero ægros iubere ut alacriter urinam ejciant, & eiecto lotio ſinere: at uero ubi lapis non fuerit euacuatus, rurſus mouere, atq; hoc ipſum ſæpe repetere. Quod ſi non euacuetur, catheter inſtrumentum prolectandæ urinæ aptum immittatur, quod pro ægri ætate congruenter ſit moderatum: eoq́ humor educatur: poſt uero per potiones lapidem in amplitudine ueſicæ exiſtentem

Tecolithon.

Lappa, philanthropos, & xanthium

Vreteres meatus

Catheter

ſtentem confringere ualentes, lapis ipſe atteratur. Si uero ex ueſica quidem excidat calculus, iuxta medium autem meatuum ipſius pudẽdi obfirmetur, & uulnerando exulcerationis periculum inducat, decoctum quoddam ex prædictis urinam ducentibus plurimum exhibendum eſt, iubenduſq; æger ut multam urinam congreget, eamq; poſtea emingat ac diligentius expellat: ita enim detractus lapis celeriter excidere conſueuit. Noui autem, inquit Philagrius, quendam in quo quidem aliàs lapis fuit progreſſus, nõ penitius autem quàm in ſummo pudendo fortiter obturatus, & parum abfuit quin homo periret, propter urinæ ſuppreſsionem, & maximum dolorem. Anguſta igitur uolſella ipſum lapidem extrahere non potuimus, quare ſenſim & quiete agitauimus perquàm tenui auriculario ſpecillo. quum uero neq; hoc modo eum extrahere poſſemus, ſecare ſtatuimus, uulnuſculo superne iuxta glandis magnitudinem incuſſo. Inferne enim ſecare non expedit, quandoquidem fere ſemper in fiſtulam proficit, ac poſtea per ipſam fiſſuram urina excernitur. Porrò ubi per urinam prodierit lapis, lac aſininum melle modico mixtum præbeatur, & reliqua etiam diæta cõmodior, ueluti ad ulcera fieri conſueuit, cõſtituatur, ob uexationem uidelicet in locis ex lapide factam. Inde uero præſeruare hominem oportet, ne rurſus renes lapide infeſtentur.

Philagrij experimentum

Glans inferne non ſecanda

Smegma Archigenis, ad ueſicam & renes affectos ut arenam per lotium excernant, quo in balneis ſudans utaris.

Piperis, calcis uiuæ, ſinapis, fecis uini uſtæ, ſtaphidis ſylueſtris, nitri, adarces, pumicis, aluminis ſciſsi, ſulphuris uiui, æqualibus partibus utere. Ex oleo præillitis locis.

Diæta præſeruans ne lapides renaſcantur. Cap. VI

MAximi ad lapidis generationem præcauendam momenti, moderatus cibus & bonæ concoctiones exiſtũt: ſatietates enim & cruditates non ſolum exaſperant morbum, ſed etiam quum non ſit generant. quare ægros admonere oportet, ut à cœna ſæpe uomant, & abſinthium aſsidue bibant, & per tempus certum conuenienti temperaturæ ipſorum purgatiuo pharmaco ſe per uentrem purgent. Cibos autem deligant è quibus neq; ſatietates neq; cruditates contingant: urinam etiam cientibus utantur: paſtinacam indies edentes ualde percoctam, & fœniculum, ſion, carduum, pulegium, calaminthen. Et ex marinis herinacios recentes, ſtrombos, locuſtas, gammaros, & cancros fluuiatiles: atq; hæc quidem quotidiana ſint, per plures autem dies radicis eryngij decoctum bibant, ſimiliterq; trixaginis, & dictamni, ac radicis tribuli, reliquaq; pharmaca lapidem atterentia partim iam prædicta, partim dicenda. Oportet autem ipſam etiam aquam per omnem uictum puriſsimam eſſe & percolatã: uinum item tenue, album, urinam ciens: exercitamentis uero utẽdum eſt mediocribus, & fricationibus in balneis ex nitro aſſato, & fece uini uſta, ac pumice: pſilothris item aſsidue utãtur, ac reliqua adſeruante diæta, quæ in calculoſæ ueſicæ loco dicetur.

Vnguentum renale:Oribaſij. Cap. VII

CYprini libras III,ceræ lib.II,terebinthinæ lib.I,unguenti amaracini & laurini cuiuſq; lib.I,centaureæ,caſtorij,ſatyrij,myrrhę,piperis,euphorbij,cuiuſq; quadrantem,cyperi,pyretri,pulegij,cuiuſq; unciam I. ſubige,& in fine etiam opobalſami trientem ammiſce. Quidam euphorbij ſeſquunciam tantum adijciunt.

Aliud malagma:hoc exquiſitum eſt ad eos quibus renes aut ueſica lapide laborant, inquit Archigenes: neq; reperias aliud his affectionibus conuenientius.

Picis liquidæ,italicas heminas duas & dimidiam,ceræ,reſinæ pinus,ſulphuris uiui,cuiuſq; ſeſquilibram,nitri ſeſquilibram,pyretri ſexuncem,fecis uini uſtæ lib.II,cardamomi italicum ſextarium I, ſtaphidis ſylueſtris ſextarium unum,galbani ſexuncem.Liqueſcibilibus liquefactis arida trita infarcito.

Emplaſtrum renale:facit ad colicos & coxendices:eſt autem Aſclepiadæ.

Ceræ trientem,ſtyracis ſeſquunciam,aloes ſeſquunciam,croci,pyretri, opopanacis,galbani,thuris,cuiuſq; unciam unam,ammoniaci thymiamatis ſextantem,olei ueteris trientem.Apparatum ac pro more ſubactum confidenter uſurpato,& miraberis,inquit Aſclepiades. Aliquando uero olei tantum ſextantem conijcimus.

Diæta eorum quibus renes è lapide laborant, reliqui uero totius corporis habitus gracilis eſt:Philagrij. Cap. VIII

MAligna corporis conſtitutio eſt in qua renes quidem lapidem generant,uniuerſi uero corporis natura gracilis exiſtit.Etenim quum lapide laborantes pharmacis & uictu indigeant attenuatorijs, hæc ipſa gracilibus corporibus maxime contraria exiſtunt.Noui enim quendam qui ob renum ex lapide affectionem huiuſmodi diæta uſus, proprios digitos ægre mobiles,obtuſiq; ſenſus,& ueluti ſtrepentes ac ignitos ſenſit:medici autem ipſi familiares refrigeratos digitos ipſius rati,& reſolutionem,quam paralyſin Græci uocant,meditari,pharmaca ex euphorbio & adarce adhibuerūt: quorum uſu diſpoſitio multo peior reddita eſt,& acceſsiones ſemper ad ſuperiores partes progreſſæ ſunt,unaq; uehementiſsimos dolores intulerunt. Poſt uero ubi æger me acceſsiſſet,inquit Philagrius,& quæ contigerant circa ipſum declaraſſet, auxilium meum implorabat. quare diætam ei inueni per quam citra omnem renum læſionem, uniuerſam corporis ſiccitatem ſanauit.Ptiſanæ igitur ſuccum excogitaui, & ex piſcibus in petroſis aquis degentes,itemq; maritimos,& quæcunq; alia nihil uiſcoſum habentia. Simili modo & ex uolucrum genere quæcunq; conſimilem habent carnem,ueluti ſunt perdices montanæ,attagenæ,ſturni,turdi,& merulę,& deinceps columbæ in turribus habitantes,& paſſerculi itidem in turribus nidos ſtruentes ac habitantes,deinde etiam gallinæ in altioribus locis connutritæ. A lacte autem

Paralyſis reſolutio

tem reliquiorum quidem animaliũ abſtinere iuſsimus, ſolo uero aſinino uti indulſimus. & ut compendio dicam, media inter ea quæ impinguant & attenuant eſſe oportet, quæ his ciborum loco exhibentur.

De calculoſa ueſica. Cap. IX

GEnerantur etiam in ueſica lapides, pueris frequentius quàm ætate prouectis. uoraces enim pueri ſunt & perpetui motus, & cibis utcunq; oblatis & nociuis utuntur, & neq; horam cibum capiendi ſeruant ordinatã: quin etiam prius quàm prior aſſumptus cibus concoquatur alium ingerunt: & quum uehementius à cibo moueantur, crudus & incoctus in uenas cibus diſtribuitur. Mollia autem ſunt ipſorum corpora, & quæ facile cedant, eiuſq; rei gratia obturationem circa renes non perferunt. quum uero craſsiſsima lotia in ueſicæ amplitudinem perferantur, ibidẽ uelúti uini fex, & limus aquæ ſubſiſtunt, ac poſtea ex loci caliditate deſiccata lapideſcunt. Cæterum aquæ impuræ, & multo limo refertæ, itemq; duriores & uehementer frigidæ, lapidum generationem adiuuant. Lapides igitur in ueſica obortos in principio ſubiectis pharmacis ſubducere conabimur.

Pharmaca lapides ueſicæ atterentia, itemq; urinam ducentia. Cap. X.

SVnt & pharmaca quæ lapides in ueſica atterunt: porri ſemen, fœniculi ſylueſtris radix, artemiſia, chamæmelum, amaracus, altheæ radix & ſemen, carpobalſamum, ſion quod circa aquas naſcitur, graminis radix, adiantum, philetærij radix, ſmyrnij ſemen, oxymyrſines radix & ſemen, rumicis radix, pæoniẹ grana fulua comeſta, umbilici ueneris radix, leucanthemum, lapides ſpóngiarum, amomum, tecolithon, lithoſpermon, ſcolopendra herba, lapis qui ab ægris per lotium eiectus eſt tritus ac potatus, lappæ herbæ quæ xanthium & philanthropos dicitur, ſemen: uermes terreni recentes cocti triti cum uino, aut condito, aut alio quopiam potu, ex uino & melle, propomatis nomine Græcis appellato: paliuri ſemen: amomum, quod ipſum & aquas lapidem gignentes depurgat, ſi cum ipſo amygdalæ amaræ gummi coquatur: radiculæ radix cum panacis radice & capparis cortice ſimiliter lapidem per urinam eijcere facit: thuris granum cum uino mulſo, abrotoni ſemen cum piperis pari modo ex uino. Horum unumquodq; cum uino albo datur decoctum, aut ſiccum inſperſum, aut cum melle, aut cum quopiam ex uino & melle potu. Danda etiam in potu ea quæ urinam cient: eis quidem qui calidiore habitu præditi ſunt, cucumeris ſemen, apij, petroſelini, hyacinthi bulbi ſemen, uiolæ albæ ſemen, croci radix, & ſimilia quæ ad calculoſos renes ſunt prædicta. eis uero qui temperiem corporis frigidiorem habent, his calidiora præbeto: quale eſt meon, phu, acorus, carpobalſamũ, iris, & ſimilia in renum affectionibus prædicta.

Oribaſij, ad calculoſos renes & ueſicam.

Herbæ proſopidis quam ſcordiam appellãt, & Romana lingua perſonatã, eſt autem folio lato, ſimilis ſymphyto, huius unciam unam, piperis drach- Proſopis, perſonata

y 4 mam

mam unam,iridis unciã unam,tritam in uitro reponito.Datur inde cochleari pleni menſura cum hydromelite:datur autem quarto quoq; die.

Aliud Oribaſij.

Corticis radicis uerbaſci decoctum large per dies quinq; bibendum ex ordine præbe,& interiectis decem diebus,rurſus per quinque præbe.

Communia remedia ueſicæ & renum calculoſorum. Cap. XI

Acetum mulſum aqua temperatum omnibus è calculo ſiue renum ſiue ueſicæ laborantibus exhibendum eſt,qualicunque tandem temperie præditi ſunt,& qualemcũq; ſanguinem gignant:acetum item ſcillinum.Carduus etiam frequenter eis exhibendus eſt.Oportet autẽ radices eius recens è terra extractas, ſi tempus ita ferat,aut aridas iuxta aliud anni tempus,in uino albo ſubſtantia tenui decoquere,& largius eam potionẽ offerre. Craſſæ enim urinæ copioſam multitudinem ducit, tum ex omnibus uenis, tum ex calculoſis partibus detractam.Carduus igitur ſecundum totius ſubſtantiæ ſuæ proprietatem,& pro priuati temperamenti facultate,uim craſſos humores detrahendi habet. Oribaſij.

Commodæ ſunt etiam calculoſis,cicadæ aridæ tritæ potu inſperſæ tum per ſe,tum cum nardi ſpica.congruẽter autem miſcetur ad cicadas duas & dimidiam,nardi drach.I. Dato ex eis per dies nouem:primum,cochleariũ I, deinde II,poſtea III,deinde rurſus II,& poſt I.hoc modo progrediẽdo,donec nouem ex ordine potiones fiant,I,II,III,II,I,II,III,II,I.

De paſſerculo.

Sunt & alia quæ aliam naturam habent,& per hanc ipſam prædicta efficacia prędita ſunt:quali ſanè pręſtat paſſer troglodytes appellatus:eſt autem paſſerculus minimus iuxta ſepes & muros uictum quæritans,eſtq; hoc animalculum omnium auicularum minimum,ea excepta quæ regulus appellatur:ſimilis eſt autem regulo in multis, præterquàm quod in fronte auricolores pennas non habet : eſt etiam troglodytes paſſer regulo paulo maior & nigrior,caudamq; ſemper ſubrectam & albo colore retro interpunctam habet:magis item garrulus quàm regulus eſt,& ſanè iuxta ſummum alę lineamẽtum cinerei amplius coloris.breues item uolatus facit: naturalem autem uim omnino admiratione dignam habet.Itaq; ſale conditus & crudus in cibo acceptus,morbum perfecte ſanat:& noui adeo quoſdam ob eius uſum nunquã amplius ab affectione uexatos.Conditur aũt optime pennis euulſis,atq; inde largo ſale adobrutus,& poſtquam fuerit areſactus comeditur, & affectionem perfecte ſedat.Meliùs aũt eſt etiam aliter ipſos edere ſi plures contigerint,coctos nimirum eius præſertim generis quod per hyemem ubiq; apparet.Exhibetur autem & alio modo.Paſſerculus non deplumis in ollulã conijcitur,ac deinde operculo addito uritur, animaduerſione aſsiduą habita,ne fallaris quum in cinerẽ ſit redactus,& in aerem exhalans per exuſtionẽ totus cõſumatur:cõſueuit enim hoc cõtingere tum ipſi,tum alijs quæ

uruntur:quapropter præſtat ollæ operculum non oblinire,ut per interualla quædam operculo adempto uſtionis modum intueamur. Exhibendus eſt autem ſemel omnis unius paſſerculi uſti cinis per ſe,aut modico phyllo & pipere ammixto,quo ſaporis iucunditate ori commendetur. Vſtus itaque paſſerculus peregre proficiſcentibus commodus eſt,licetq́ melle cocto exceptum in promptu habere. Melior autem mihi uidetur condiendi modus, atq; adhuc dictis pręſtantior,ſi quis præuulſis pennis uiuum paſſerculum ſale adobruat. quod & ego facio,inquit Philagrius. Arbitror enim & ſanguinis naturam quiddam in ſe complecti, quod minime uulgariter proſit: cui amplius ſtercoris efficacia accedit,quam exuſtione debiliorē reddi planè credo. Proderit etiam eis qui abūdant aſſatos edere integros,ita ut nihil ex eis præter pennas abijciant. Atq; hæc quidem ſunt quæ ſecundum proprietatem totius ſubſtantiæ efficacia exiſtunt. Cæterum non minus genero ſe etiam compoſitæ facultates calculi affectionem in renibus & ueſica detergunt: prius autem quàm ad eas progrediar, unius ſimplicis pharmaci mentionem faciam ualde celebris, quod perfectam affectionis deſtructionem promittit,& quodam modo ad ea quæ ex proprietate totius ſubſtātiæ operationem faciunt accedere uidetur. Habet autem hoc modo.

Pharmacum ſimplex ad calculoſos,cui Marcianus teſtimonium præbet,medicus Apher.

Leporis pellem in ollulam conijce,& in furnum demitte,atq; ubi uſta fuerit ut probe conteri poſsit,acceptam tere,& ex ipſa cochlearium unum cum uino,ieiunis in ſolij calidæ aquæ inſcenſu præbe. Si uero uelis experimentum pharmaci ipſius accipere,ex eo in uinum conijce,& in uinum item lapidem ex flumine acceptum inijce, & contectum per paucas horas ſine,& in grumos lapis diſſoluetur. *Experimentum euidens*

Presbyteri Indi pharmacum ad calculoſos,quod itidem externum lapidem in grumos reſoluere poſſe quidam aiunt,quemadmodum id quod præcedit.

Acori,phu,hyperici,cuiuſque drachmas ſex, ſeminis porri drachmas XII, ſpicæ nardi drachmas decem,caſsiæ,lithoſpermi,cyperi,cuiuſq; drachmas XXV. excipe melle. Datur magnitudine fabæ.

Aliud,quod lapidem celerrime per urinam expellit.

Alliorum unguiculos ſiue nucleos ſeptem,piperis grana nouem, contere ſimul quàm tenuiſsime,& cum uino albo ueteri adſtringente,pro una uice in balneo bibendum præbe,ubi ad calidum eius locum fuerit ingreſſus. A dolore quidem hoc ægrum liberat: aliquando autem & lapidem poſt unicam potionem exigit. Oribaſij nephriticis.

Acori,mei,phu,aſari,ſarxiphagi,piperis nigri,ſeminis rutæ,betonicæ,ſpicæ nardi,piperis albi,ſingulorum æquales partes accipe:& ex eis ſiccis cochlearium cum uino adſtringente aut aqua præbe.

Aliud

Aliud, Oribaſij, ad affectionem renum, quod & ſomnum inducit.

Aniſi, apij, petroſelini, ſpicæ nardi, piperis albi, nigri, & longi, ſingulorum drachmas decem, cinamomi drachmas octo, myrrhæ drachmas quatuor, opij drachmas quatuor, caſtorij, ſiſonis, dauci, cuiuſq; drachmas duas, ſeminis hyoſcyami ſeſquidrachmam, ſarxiphagi, rhei, betonicæ, caſsiæ, cumini, ſeminis cucumeris decorticati, cuiuſq; drachmam unam. excipe melle, & nucis ponticæ magnitudine præbe ex aqua calida. Facit & ad ulcera.

Aliud eiuſdem, celebre.

Piperis nigri, albi, longi, ſarxiphagi, betonicę, petroſelini, aſari, nardi celticæ, ſpicæ nardi, omnium æquales partes miſce. Dato drachmã unam cum condito calido temperatam.

De hircino ſanguine. Cap. XII

Sanguis hircinus tum ad nephriticos, tum ad calculoſos præſens remedium: nam & præexiſtentes lapides ſoluit, atque ita per lotium excerni eos facit, ut etiam alij amplius non gignantur: præterea & dolorem ſedat. Colligitur autẽ hircinus ſanguis hoc modo. Quum uua matureſcere cœperit, ollam nouam accipito, & infuſa in ipſam aqua, donec terreum depoſuerit olla coquito: & accepto è grege hirco ætate matura, plus minus quatuor annorum, cum mactato, eiuſq; ſanguinẽ medium olla excipito, ita ut eum qui primum effluxit, itemq; poſtremum penitus relinquas: medium autem inſpiſſari ſinito, & in olla ſitum per acutam arundinem in multa fruſta diſſecato: indeq; reticulo denſo, aut linteolo raro, aut cribro arctiore contectum: ſub dio exponito ut inſoletur & roſcidus fiat, cauendo ne hymbre commadeſcat: porrò ubi exiccatus fuerit eum diligenter terito & in pyxide adſeruato, & remittente malo cochlearium plenum cum paſſo cretico exhibeto. Cognominatur autem pharmacum hoc Thychir. Huius & nos, inquit Philagrius, in breui tempore non aſpernandum periculum fecimus. Aliquando autem odoris commendandi gratia parum phylli, aut amomi, aut ſimilium ammiſcemus. Ego, inquit, hoc pharmacum cum troglodite paſſerculo permixtum, cuidam penitus nihil lotij eijcienti poſt magnos dolores exhibui, & permagnum lapidem attritum ab eo expuli.

Thychir pharmacum

Antidotus Iuliani diaconi, cuius frequens periculum in me fecit: calculos enim & in renibus & in ueſica confringit, & paulatim per lotium expellit: facit ad comitiales probe: ducit menſes ob denſitatem aut frigiditatem reſtrictos.

Iulianus diaconus Aetij medicus fuit

Oſsium ceruinorum uſtorum quadrantem, caſtorij, piperis albi, agarici, acori, ammij, caſsiæ, amomi, ſarxiphagi, corticis capparis, radicis panacis, calaminthæ, coaguli leporini, ſerpylli, petroſelini, ſingulorũ unciam unam, mellis quantum ſufficit. Datur nucis ponticæ magnitudine: ad renum affectionem & menſtrua purgamenta, cum uino mulſo: ad comitiales, cum frigida aqua: ad beſtias uirus eiactantes, cum uino.

Antidotus

Antidotus ex hircino ſanguine.

Componitur ex hircino ſanguine antidotus huiuſmodi. Siſonis ſcrupulos XII, ſpicæ nardi ſcrup. XII, piperis communis ſcrup. XII, piperis longi ſcrupulos XII, cumini æthiopici ſcrup. VI, petroſelini, dauci, rhei pontici, croci, caroi, liguſtici, myrrhæ, acori, cuiuſq; ſcrup. XII, ſanguinis hircini exiccati ue luti prædictum eſt ſcrupulos XXXVI, mellis deſpumati quantum ſatis eſt. Datur auellanæ nucis magnitudine condito calido temperata: datur autem in balneo in calidi ſolij inſcenſu.

Alia, Archigenis: celebre & clarum eſt, inquit, ad calculoſos & hoc quo utor: hac antidoto inquit, uſus eſt etiã Philotimus & Iuſtinus. Spicæ nardi drachmas decem, croci drachmas octo, myrrhæ drachmas quinque, caſtorij drachmas quatuor & obolos totidem, caſsiæ, floris iunci odorati, cinamomi, cuiuſq; drachmas quatuor, alij drachmam unam tãtum habent, coſti drachmas duas, ſcordij, polij, cuiuſq; drachmas tres, aſari drachmam unam & obolos quatuor, mei drachmam unam, piperis albi & longi, dauci, petroſelini, opobalſami, roſarum ſiccarum, ſingulorum drachmam unam, carpobalſami obolos quatuor. quidam etiam ſanguinis anatis fœminæ drachmas duas, & ſucci radicis dulcis drachmas duas addunt. Excipe melle deſpumato, & fabæ magnitudine prębe cum uini mulſi diluti cyathis duobus, aut aqua calida. hanc etiam Oribaſius commendat.

Antidoti uariæ ad calculoſos. Cap. XIII

ARchigenis. Spicæ nardi, ſeminis apij, dauci, cuiuſq; drach. quatuor, aluminis ſciſsi drachmam unam, cinamomi, caſsiæ, floris iunci odorati, cuiuſq; drachmã unam, croci obolos tres, myrrhæ tantundem. Trita cum uino œnanthite ſubige, & cum uino mulſo obolũ unum præbe. Præclarum inquit, huius pharmaci experimentum feci, neq; pręſtantius aliud reperias, neq; ad huiuſmodi affectionem deſtruendam, neq; ad lapidis coactionem prohibẽdam, neq; ad iam compacti attritionem, neq; ad defecationẽ, neq; ad eductionem & repurgationem limoſæ in urinis fecis: coadiuuante præſertim diæta, quæ potiſsima præſeruatiuæ facultatis pars eſt exiſtimanda.

Philagrij pharmacum ex damaſonio conſtans, quod ſecundi ordinis eſſe dicit.

Damaſonij drachmas decem, ſeminis dauci drach. ſex, radicis dauci drach. ſex, radicis herbæ lanariæ, corticis radicis capparis, cinamomi, cuiuſq; drach. ſex, caſsiæ drachmas octo, betonicæ, piperis, cuiuſq; drachmas octo, nardi celticæ, iridis, acori, aſari, ſeminis fœniculi, petroſelini, cardamomi, ſpicæ nardi, cyperi, coſti, ſarxiphagi, ſeminis apij, myrrhæ, ſeſelis, radicis panacis, zingiberis, piperis albi, cuiuſq; drachmas quatuor, lapidis ſyrici maſculi drachmas ſedecim, lapidis fœminæ drachmas ſedecim, ſeminis ſmyrnij, lincurij quod ſuccinum itemq; electrum appellant, cuiuſq; drach. XVI, ſeminis erucæ drachm. XVI, mellis quantum ſufficit. datur nucis ponticæ magnitudine Lincurium, ſuccinum, electrum.

cum

cum radicis aſparagi paluſtris decocto, aut floris iunci odorati,aut radicis dulcis. Datur à balneo.

Aliud Philagrij, ex damaſonio pharmacum, quod tertij ordinis eſſe ait in lapide atterendo. Facit & ad renum affectiones.

Damaſonij drach. XXIIII, ſeminis dauci,radicis herbæ lanariæ, corticis radicis capparis,caſsiæ,nardi celticæ,cuiuſq; drach. VI, alij drach. XVI habent, iridis,mei,aſari,fœniculi,cardamomi,cyperi,petroſelini,coſti, ſeminis apij, myrrhæ,croci,cuiuſq; drach. II, ſeſelis drach. IIII, radicis panacis drach. IIII. quidam & zingiberis drach. IIII, & piperis item drach. IIII addunt, mellis attici quantum ſatis eſt,excipe & utere quemadmodum prædictum eſt.

Oribaſij,ex libris ad Euſtathium,antidorus Xenophili.
Facit ad ueſicam & renes calculoſos & exulceratos. Atterit enim lapillos,& ulcera ſanat.

Caſsiæ unc. I, ſarxiphagi trientem,betonicæ,cyperi,petroſelini,coſti,tribuli, ſeminis uiticis,lithoſpermi torrefacti,cuiuſq; ſextantem,ſeminis apij ſeſquiunciam,phylli,ſpicæ nardi,aſari,dictamni,baccarum lauri, ſeminis ocymi, ſingulorum unc. I, zingiberis drachm. IIII, nucum pinearum quas ſtrobilos Græci uocant ſexuncem,mellis lib. II. in balneo exhibeto,aut ante balneum ex uino mulſo aut paſſo chryſattico magnitudine fabæ.

Andromachi antidotus ad calculoſos,quæ paulatim confringit & extrudit lapides, donec ueſicam perpurget, & pellucidum lotium procedat:& quod maximum eſt,ita perſanat, ut nec in poſterum gignantur. Habet autem hoc modo.

Seminis dauci,aniſi,ſeminis cucumeris decorticati,ſeminis apij, petroſelini, myrrhæ,cuiuſq; ſeſquidrachmam,caſsiæ,cinamomi,nardi celticæ,cuiuſque drachmam unam. trita aqua ſubigito,& ad paruorum lupinorum formam redigito: ieiunis autem quotidie per dies triginta cum aquæ cyathis tribus exhibeto. Cæterum ad huius pharmaci apparatum religioſe,inquit,accedendum eſt: in lignea enim pila, & piſtillo item ligneo hæc contundenda ſunt:oportetq; amplius eum qui hæc contundat neq; annulum ferreum geſtare,neq; calciamenta clauis ferreis transfixa,atq; id ut myſterium habe.

Aſclepiadæ ad calculoſos compoſitio.

Carpobalſami,lapidis qui in ſpongijs reperitur,pulegij ſicci, ſeminis maluæ ſylueſtris ſicci, ſingulorum æquales partes contuſas & cribratas reponito, indeq; cochlearium unum cum uini diluti cyathis tribus præbeto.

Alia compoſitio celebris.

Electri ſiue ſuccini unciam unam, lapidum qui in ſpongijs reperiuntur unciam unam,ſarxiphagi unciam unam. Dantur ex ea ſcrupuli duo quomodocunque uelis.

Pharmacum,ex cardamino ligno ualde celebre.

Spicæ nardi,piperis,hyſſopi,tecolithi, cuiuſque unciam unam,piperis albi ſcrupulos

ſcrupulos XVIII, caſsiæ ſcrupulos IX, helenij ſiue inulæ ſcrupulos V, ſcobis eboris ſcrupulos XII, ligni cardamini ſcrupulos XII, mellis quantum ſuffi-cit. dantur ex eo obuli tres cum condito, aut aqua mulſa.

Aliud laudatum.

Seminis braſsicæ drachmas ſex, cyperorũ, petroſelini, electri, piperis, ſingulorum unciam unam, mellis quantum ſatis eſt. datur nucis ponticæ magnitudine cum condito febre carentibus, aut cum aqua mulſa. Aliud. Cucurbitam aridam exure, & cineris cochlearium unum, ut uelis bibendum præbe: aut catapotia ex cinere formato ac exhibeto, & celerrime per lotium calculum extrudet.

Aliud, quod calidioribus præcipue conducit.

Ex portulaca ſuccum exprimito, eumq́ue reſiccatum in catapotia redigito, & drachmam I exhibeto, ad miraculum uſque lapidem per urinam expellit.

Aliud. Cancros III aut V aut VII tantum, cum ingenti ſtrepitu indeſinenter ſub teſta uiuos exure, & cõtriti eorum cineris cochlearium unum cum condito præbe: eoq́ue calculoſos renes ſanabis. Aliud. Phu aqua feruefactum bibendum præbe, omnesq́ue lapides educet: quod ſi Mithridatis compoſitione abundes, eam quæ ſcincos admixtos habet, unà cum decocto præbe. Experimento conſtat: utere.

Conditum Oribaſij.

Vini ſextarios duodecim, mellis ſextarios duos, piperis ſeſquunciam, ſarxiphagi, betonicæ, mei, phu, ſpicæ nardi, petroſelini, caſsiæ, cuiuſq́ue ſextantem.

Aliud conditum, ad ueſicæ lapides accommodatum.

Sarxiphagi, ſpicæ nardi, cuiuſq́ue drachmas quatuor, piperis unciam unam, carpeſiæ, zingiberis, mei, aſari, caſsiæ, ſiſonis, petroſelini, acori, dauci, ſingulorum drachmas quatuor, mellis ſextarium unum, uini ſextarios quatuor aut quinque. Aliud renale.

Spicæ nardi, phu, ſarxiphagi, betonicæ, aſari, lithoſpermi, petroſelini, cuiuſque unciam unam, coſti unciæ dimidium. Ex hoc arido cochlearium unum in conditum mitte, idq́ue æger hora ante prandium bibat. lapides atterit, & per urinam expellit, neque amplius cogi lapidem permittit.

Aliud Oribaſij conditum renale: facit enim ad inueteratos renum dolores, & ad difficultatem emittẽdi urinam ex ueſica, ad ſtrangulationem item ac urinæ ſuppreſsionem, ad eorundem etiam membrorũ frigiditatem: calloſas durities extrudit, lapides confringit, & ad alias affectiones eodem modo probe facit. Sarxiphagi drachmas duas, betonicæ drachmam unam, petroſelini ſcrupulos ſex, ſpicæ nardi ſcrupulos tres, phylli ſcrupulos tres, rhei ſcrupulos tres, irionis ſcrupulos ſex, piperis ſcrupulos duodecim, mellis ſextarium unum, uini boni ſextarios quatuor.

Aliud pharmacum renale.

Zador id eſt zeduariæ, galangæ, liguſtici, ſeſelis, cardamomi, piperis longi, Zador, zedoaria

z piperis

piperis albi,cinamomi, zingiberis,ſeminis ſmyrnij,careophylli,phylli,ſta chyos, myrobalani, phu, coſti, ſcordij, ſilphij ſiue laſerpitij, rhei barbarici, pæoniæ:alij etiam arboris nucis uiſcum,& paliuri ſemen,itemq́ſarxiphagum ac caſsiam addunt. Ex his ſingulis ſtateres duos commiſceto. Datur cum condito aut uino uetere ad balneum ituris,& ſine balneo:ueſperi ſimiliterq́ mane.

Abſinthaton renale,ualde bonum.

Petroſelini unciam unam,ſarxiphagi ſcrupulos duodecim,betonicæ ſcrupulos duodecim,ſeminis irionis ſeſquiunciam,ſpicæ nardi ſcrupulos ſex,phylli ſcrupulos ſex,rhei pontici ſcrupulos ſex,calami aromatici ſcrupulos quinque,dictamni ſcrupulos tres,mellis ſextarium unum,uini ſextarios quinq́. præbe mediocris poculi menſura ieiunis.

Pharmacum lapides in renibus atterens,adeo ut in una die commoditatem ſuam oſtendat.

Abrotoni drachmas octo, croci drachmas octo,herbæ anthyllidis drachmas ſedecim,foliorum rutæ uiridium drachmas XXXII. Probe contrita in paſtillos digerito,& ex eis drachmā unam cum aceto mulſo præbeto. Vtere ipſo,inquit,aſsidue:mirum enim quanta utilitate præſtet.

Cura eorum in quibus lapis atteri non poteſt,neq́ item per lotium excerni. Cap. XIIII

QVod ſi ueſicæ lapides per lotium excerni non queant, ſed in meatu ſint obturati,& urinæ ſuppreſsionem inducant: ægrum ſupinum decumbere,ueluti dictum eſt oportet,ita ut coxarum partes magis ſurſum uergant:indeq́ huc atque illuc multiformiter commouere, quo ex meatu excidat,poſt uero ita adhuc ſupinum & poſitu ſurſum uergentem mingere iubere.ſi uero neq́ ſic excernere poſsit,per catheterem inſtrumentum urinam prolectare. Quod ſi ob lapidis aſperitatem ueſica incidatur,& ex hoc ſubcruenta mingant,aliquādo uero purulenta,& ſubmucida,illis ipſis ſiue mingant ſiue non mingant plus quàm alijs dolorum adeſt.cæterum in potu exhibenda ſunt his pharmaca quæ lapidem atterere prædicantur, & ulcera ipſa ſanant.quibus uero ulcera nondum ſunt oborta, lapides autem in ueſica detinentur,hi pellucida & tenuia ac aquoſa mingunt:quin & arenam ſubſidentem urinæ habent,& in lotij eiectione dolores augeſcunt.Quod ſi neque per hæc adhibita pharmaca lapis in ueſica atteri poſsit, ad ſectionem tranſeundum quæ pro more inferne fiat,atq́ ita lapis ſubtrahatur, & fiſſura quàm diligentiſsime carne repleatur, cicatrixq́ inducatur, ne fiſtula per ſucceſſum oboriatur.

Catheter

Diæta poſt exactos lapides,adſeruans ne alij renaſcantur,& de affligentis humoris cognitione ex lapidis colore. Cap. XV

POſt exactum lapidem,& cicatricem ulceri obductam diæta conſtituenda eſt,ne eos renaſci contingat.Coniectura etiam facienda tum ex alijs tum

tum ex exacti lapidis colore,cuius humoris materia in corpore abundet,ex qua adeo lapides cogantur.alij namq; ſubalbidi apparent,atque hi pituitoſiorem humorē oſtendunt:alij uero pallidi ſunt,& bilem abundare demonſtrant:alij autem coloris teſtacei ſunt, ob ſuperaſſatam uidelicet à plurimo calore bilem:alij nigri,qui atræ bilis humorem exuperātem declarant. Omnes igitur quomodocūq; calculoſi à cœna aſsidue uomant,neq; quicquam feruens in cibo ſumant,quod renes & ueſicam excalfacere poſsit.Cauere autem conuenit cibaria ſubſtantiæ duræ,& quæ ægre manducatione atteruntur:itemq; ea quæ multam ſubſtantiam habent, plurimumq; ſimiliter nutriunt,& quæ aceruatim digeruntur antequàm perfecte concoquantur: grauis item qualitatis,& quæ difficulter commutantur,ac ſupernatant, & ægre per aluum ſubeunt, ac inflant:item quæ meatus obſtruunt,aut aliâs diutius in corporibus inſident. Ex huiuſmodi enim cibis uenter labore fatigatus,ipſos aut crudos aut ſemicoctos ad hepar & renes digerit: atque ita quod crudum cumulatim allatum eſt,inepte prӕterq; naturam excolatur, & cum tumultu ad renes progreſſum, ſtatim coactum inſpiſſatur.Quare omne lac præter aſininum eis incommodum exiſtit: hoc enim inquit Archigenes,& ſubſtantia tenuiſsimum eſt,& facultatis facillime diſſoluentis.igitur mirabiliter articulorum tumores & nodos(quos ad calloſæ duritiei modum ex uitioſi lactis uſu pueri ſuſtinere coguntur) leuigat & delet.unde admonēdum duxi,ut ipſum calculoſis aſsidue heminæ menſura exhibeatur,poſt matutinas deambulationes, atque id adſeruandi à lapidis generatione gratia præ omnibus alijs fiat. Potus aliâs ſit aqua calida,fontana,pura,defecata,leuis. Vinum autem tenue,urinam ciens,non ualde uetus. Dulcia enim uina calculoſis ſunt nociua.Porrò ut compendio dicam:omnis diæta in frigidiore temperatura præditis,exquiſite attenuatoria ſit: in calidioribus uero,inter attenuatoria & impinguantia media. ſatietatem uero præ omnibus alijs uitare oportet,dulcium præſertim & ex caſeo conflatorum ciborum: unde & cruditatem infeſtiſsimam eis cenſere oportet:in quam ſi quando incidant, impaſtos & abſq; cibo manere decet. Frigora quidem magis quàm æſtus cauenda.In temperatis uero locis degant in quibus anni tempora & horæ nimio feruore non infeſtent.Aſſumantur etiam ocioſę deābulationes,& exercitia moderata:ſegnities enim & ocium eis nocent. Cæterum uentrem ſemper probe laxum habere oportet:hic enim ſi bene ſubierit,puriora lotia prodibunt. Vnguentis utātur quę locos defendere queant,ne facile grauius oblædantur:epithemata etiam cutem rubefacientia,itemq; lancinantia,dropaceſq; & ſinapiſmi adhibeantur. Malagma autem exquiſitum hoc eſt, neq; facile reperias aliud,inquit Archigenes,ad huiuſmodi affectiones magis accommodatum. Picis liquidæ heminas II & dimidiam,ceræ ſeſquilibram, reſinæ pinus ſeſquilibram, ſulphuris uiui ſeſquilibram, ſtaphidis agreſtis beſſem,galbani ſexuncem. Liqueſcibilia eliquantur,& inſperſis aridis tritis,

Lac aſininum

 ſimul

ſimul optime ſubacta & unita imponuntur. Varoſa aſperitas ex hoc indu-cta mucum plurimum ducit,& pruritum nō malum facit,adeo etiam ut uo-lupe ſit ſi per reſolutionem refrigeretur. Quod ſi aliquando leuis moleſtia inde oboriatur,cerato eam lenire oportet per unam diem, ac deinde rurſus eadem imponere. Conuenientiſsimum etiam renibus eſt,ſi ſuper uentris lo cum idem malagma imponatur. Sinapiſmi item calculoſis apti ſunt, & natu ralium aquarum uſus:lauent autem non ſæpe,ungantur autem frequenter. Curioſe etiam temporis oportunitas diſpicienda eſt ut uenam ſecemus,ſi quidem ſanguis abundare uideatur, aut ut purgationibus conuenientibus utamur in eis quibus uitioſi humores coaceruātur. Bibant autem & ea quæ urinam cient per interualla quædam tum ſimplicia,tum compoſita præſcri-pta:in huiuſmodi enim omnibus quicquid modice relictum eſt,facile ad de bitam commutationem deuenit. Aiunt autem quidam terram ex latere ue-teri tritam cum uermibus terrenis,& pectini craſsius illitam,præparare ut la pis in ueſica aut renibus per lotium eijciatur.

De renum inflammatione: Rufi. Cap. XVI

OB plurimas cauſas renes inflāmantur. nam & humores corrupti,& pla-gæ,& attritiones, & pharmacorum potiones inflammationem gene-rant,& præſertim equitationes continuæ & uehementes. Accedit ægris do-lor pulſatilis retro iuxta primum dorſi uerticulum, paulum ſupra ſpurias coſtas. diſtendit autem dolor ſurſum uſq; ad hepar,præſertim dextro rene affecto:deorſum ueto uſq; ad ueſicam & pudendum,lumboſq; & coxendi ces, pectinem item ac femora. conſequitur etiam ſtupor propinqui cruris: & neq; rectà erigi poſſunt,neq; pedibus ingredi:& ſiue ſternutatio,ſiue ali-qua alia concuſsio irruat, uehementi dolore lancinantur. frigent eorum ex-trema,& magis ſuræ ac pedes:adeſt urinæ emittendæ difficultas, minguntq; aſsidue ac laborioſe, in principio quidem tenuia & aquoſa,in quibus nihil ſubſidet, inflammatione uero in peius proficiente, rubicundiora, deinde etiam craſſa & mucoſa, adſuntq; febres uehementes. Quod ſi adhuc am-plius inflammatio augeſcat:hæc omnia itidem fiunt uehementiora. His ac-cedit nauſea,& ſtomachi morſus,& uomitus bilis. Quidam autem ipſorum uſque ad animi deliquium anguntur & exudant. Siſtitur ipſis uenter adeo ut inflentur, & aſsidue ructus emittant. Sequitur faſtidium uehemens, & quibuſdam continuæ fiunt exacerbationes: quibuſdam uero per interual-la:in uniuerſum autem uentris egeſtio, & urinæ multa excretio dolores ip-ſos præcedunt. Noui autem ego quendam,qui poſt uehementem uexatio-nem animo linquebatur multumq; exudabat:ubi autem reſtitutus ſibi ani mum recepiſſet,ſimul ab omnibus moleſtijs liber euaſit. Renes igitur in-flammatos hoc modo curare oportet. Ægrum in lecto molliſsimo de-cumbere oportet, ac primo die à cibo abſtinere,non tamen in multos dies inediam extendere. Vrinæ enim puriores & acriores per inediam red-

Dolor pulſatilis

ditæ

ditæ, uehementiſsimos morſus infligunt: itaque in principio ſorbitioni-bus tenuibus morſus lenientibus connutrire oportet, & aquæ calidæ potu. Aquam uero mulſam in principio non laudo, priuſquàm concoctæ & conſumptæ fuerint inflammationes. neq; item eorum quæ urinam cient uſum, oblædunt enim mordaces humores inflammatis partibus inducendo. neq; etiam purgatiuum pharmacum exhibẽdum, ueluti quidam conſueuerunt. Per clyſterem autem maluæ decoctum, aut ſeminis lini, & fœni græci, cum oleo infundendum, ammixto etiam melle: aut ptiſanæ ſuccus cum oleo & melle. Cæterum copia non multa infundatur, ne repleta inteſtina comprimant renes: ubi uero ſtercora prodierint, & inteſtinum fuerit euacuatum, oleum inijciatur anethinum aut gleucinum cum butyro, eliquatis in his adipibus quibuſdã, anſerino uidelicet aut gallinaceo, aut medulla ceruina. Subeunte autem uentre, incumbentẽ lanam ex oleo calido aſsidue rigare oportet: melius tamen fuerit ſi anethum, ruta, althea, & artemiſia oleo ſint incocta. Porrò ſi adhuc maiori acumine renes affligantur, & uehementior exurgat dolor: uenam cubiti ſecare conuenit ſanguinis detractione repetita: & ſi poſt id auxilij aliquid ex inflammatione relinquatur, ad cataplaſmata procedendum, primum quidem ex farina in aqua mulſa cocta, aut ex ſemine lini, poſtea etiam ex chamæpity, polio, abrotono, trixagine, aſaro, iunci odorati flore ammiſcendum, atq; tum non amplius in aqua mulſa cataplaſmata coquenda ſunt, ſed in paſſo. Mixturæ autem modus ſit, ut ad farinæ partes IIII quorundam ex prædictis pharmacis partes II commiſceantur. Bonum eſt & hoc cataplaſma. Galbani, terebinthinæ, farinæ erui, cuiuſq; drachmas quinquaginta, iridis drach. IIII, cerati ex gleucino aut amaracino aut irino aut cyprino aut aliquo conſimili oleo apparati libram I, farinæ triticeæ ſextantem, paſsi cretici quantum ſatis eſt. Apparato ac ſupra ilia ac lumbos imponito. Facit idem ad ueſicam inflammatã ſi pectini imponatur. Quod ſi per cataplaſmata dolor nõ leniretur, cucurbita lumbis ac ilijs eſt adhibenda, & ſiſſuris impactis plurimus ſanguis attrahendus, deinde ſpongiarum fotu utendum, & in calidam aquam deſidendum, in qua calamus aromaticus, chamæmelum, flos iunci odorati, ſemen lini, anethum, maluę ſylueſtris radices ſint incocta. Prius autem & ueſica ingens aqua & oleo ſemiplena ipſis locis imponatur, fomentis etiam pinguioribus admotis, poſtq; etiam ceratis: quin & malagmata amplius imponenda. cerata quidem conueniunt ex cyprino aut irino apparata: malagmata autem odoratiſsima ſint, qualia ſunt hepatica ex ſtyrace conflata. Cæterum dolore affligente bibenda ſunt pharmaca quæ dolorem leuant: eiuſmodi ſanè. Calicis papaueris toſti obuli dimidium, ſtyracis tantundem, thuris obulum I, ſeminis cucumeris grana XX, ſeminis apij quantum tribus digitis comprehendi poteſt, opij ad erui magnitudinem. Hæc omnia quàm tenuiſsime terito, ac cum aqua dulci permixta pro uice una exhibeto. Statim enim quieſcet dolor, & obdormiet

Pharmacum potabile dolorem leuans

imbutæ aſsiduè proderunt fotus gratia admotæ. eundem uſum etiam cataplaſmata præbent, ex farina ordeacea cum ficuum & altheę ex aqua mulſa decocto, aut ex cretico paſſo. Bonū eſt & ipſas ficus ammiſcere tritas, & abſinthij comam contuſam, aut chamelæam, aut irin, & bryoniam: addatur & terebinthina, pix, manna thuris, thus ipſum, columbæ ſtercus, poliū, & quæ ſimilia his exiſtunt, & ſimpliciter omnia adhibeātur quæ in hepatis abſceſſu ſupra approbauimus. In malignis & putreſcentibus humoribus, quos ex febrium acrimonia cognoſces, etiam roſæ in cataplaſmata commiſcendæ, & myrti baccæ, eruiḉ ac lentis farinæ. Hęc enim eisḉ ſimilia humorum putrefactionem ſiſtunt. Poſt hæc emplaſtris utendum quæ pus permutare poſſunt, quemadmodū in hepaticis eſt prædictum. Quod ſi ruptura moretur, acriori infuſo aluus eſt ſubluēda, ueluti ueratri nigri cremore, raphani item & alliorum ac cucumeris ſylueſtris radicis cremore. Macerare autem hæc in aqua maris aut ſalſugine uel muria oportet, parūḉ olei ammiſcere, quo infuſa lubrica reddantur. Hæc ſanè per clyſterem infundenda, iubendiḉ ægri quo plurimo tempore apud ſe detineant. cōſueuerunt enim ſæpe ipſam ſuppurationem dirumpere, unà cum hoc quod uētrem emollire ſolent. Si uero uehemētiores ſunt dolores, ptiſanæ ſuccus infundatur & lac recens mulctū: inſeſſus quoḉ in aquam & oleum apparetur. In potu leniora urinam ducentia exhibeantur, ueluti cucumeris ſemen decorticatum ex aqua mulſa, palmulis in ipſa incoctis. Danda etiam iris cum melle deſpumato delingenda, aut ipſum mel in decoquendo in paſtillum redactum. Remorantē item rupturam iuuat cuminum cum paſſo, ruta cum uino mulſo. Si uero ex habitu corporis & doloribus languidioribus coniecturam facias, ob craſsiciem pus ipſum non excerni, fœniculi decoctum in potu dato, & chamæpityos, pulegijḉ & origani. Poſt rupturam autem carunculæ paruæ oblongæ cum urina excernūtur: & ſiquidem maligna fuerint ulcera, humores fœtidi, liuidi & mucoſi. ſi uero benigna fuerint, etiam pus ipſum album, & æquale, & leue, abſḉ odore graui, & paucum reperietur. Lac itaḉ cum melle poſt puris eruptionem eis præbendum: & primum quidem aſininum aut equinum, ad ulcera enim repurganda conducit. quū uero repurgatione amplius opus non habent, & morſus fiunt obtuſiores, indigetḉ æger nutrimento, tunc etiā bubulum lac eis exhibendū II & III heminarum menſura. Amplius aūt omne lac recens mulctū calidum præbendum eſt, animali in domum ubi æger decumbit deducto. hoc & aliorū internorū ulcerum optimū eſt pharmacum, & graui puri maxime amicū, & corpus probe nutrit. Porrò ad uires refocillandas ac reſtituendas, ægrum decūbentem molliter fricare ſingulis diebus mane cōuenit, & primum bubulo lacte nutrire: poſtquàm uero concoxerit lac, ſorbitionem ex ptiſana apparatā prębere, aut amylum, aut ſimilaginem lotam cum lacte coctam. dandum & lac ouis permixtum, & iuſculum gallinæ pingue. Ex oleribus conueniūt, malua, ſeris, rumex, portulaca, aſparagus

Putrefactionē ſiſtentia

Lac ulcera repurgat

paluſtris,cucumis,lactuca,omnia cocta,neq; quicquã crudum uorent. Hæc ſanè morſus obtundunt. Cæterum ſuccedentes repletiones uomitu euacuare oportet. Vt uero facile uomant,cucumeris ſemen tritum ex paſſo eis præbeatur:aut ptiſanæ ſuccus cum paſſo.Oleo autem cyprino pręſertim illinantur pennę,quibus item ad uomitũ irritentur.Non ſolum aũt ad repletiones uomitus laudo:uerum ſi quis omni menſe audenter uomat, forte & renum ulcus,& quicquid inde mali accedere poſsit,diſſoluat.Reliqua diæta eadem ſit cum ea quæ poſtea ad ueſicæ ulcera dicetur. Ex his uero quæ urinam ducunt ſimpliciora iam ſæpe dicta itemq́; dicenda, ad repurganda renum ulcera bibantur.Quum uero munda fuerint ulcera,quod inde tibi palam fiet, ſi neq; tectorium etiam ulceri obductũ cum urinis excretum appareat,neq; etiam pus excretum ſit feculentum:ſed ſubalbum,& leue,& æquale, & paucum:tunc ſanè pro emplaſtris malagmata aſſumenda ſunt:id quod ex ſeminibus conſtat:item quod ex baccis lauri:& quod apollophanium inſcribitur:& omnia quæ cutem rubefacere poſſunt,quale eſt id quod ad calculi affectionem eſt præſcriptum.Pro his uero quæ urinam cient reſiccantia adhibeantur:quare cibus ipſe adſtringens ſit,& pharmaca quæ corpora cogant. Conferunt etiam dropaces,& ſinapiſmi,& naturalium aquarum calidarum & frigidarum uſus.Porrò ad inueterata renum ulcera , pharmaca ſunt aſſumenda quæ ad exulceratam ueſicam deſcribentur.Atqui noſſe oportet omnem exulceratione͂,& ueſicæ,& renum,ægre curabilem eſſe, præſertim quæ ex eroſione ſit oborta,adeoq́; paucos nouimus qui ab ea perfecte ſint liberati:ſi uero extra ſuppuratio uertatur,inflãmatio magis tumeſcit, & ad manum & ad oculum magis euidẽter expoſita eſt. His merito medici manum admoliuntur ubi maxime tumor attollitur,curamq́; adhibent quæ ad communia & caua ulcera requiritur: non ignorandũ tamen ea in fiſtulam abire ſolere,quare diligentiori omnino indigent tractatione.

De diſuria,id eſt emittendi urinam difficultate : & ſtranguria,hoc eſt ſtillicidio urinæ. Cap. XIX

DIſuria dicitur , quum meiere æger cupit,& cum ui urinæ excernuntur. Stranguria autẽ appellatur, quum paulatim & guttatim urinæ deſtillant,& aſsiduam ad mingendum irritationem faciunt . Hæc autem contingunt aut ob acrimoniam urinæ,aut ob exulcerationem ueſicæ,aut ob ueſicæ debilitatem:aliquãdo autem & affectis renibus aut hepate,quũ abſceſſus rumpitur,& pus per ueſicam excernitur,aſsiduam irritationem ad minctionem propter acredinem ſuam inducit.ex intemperie etiam quadam ægra ueſica in propria læditur actione.neceſſarium igitur eſt ſcire cauſas quę ſtranguriam & diſuriam præceſſerunt , atq; ad ipſas remedia adornare . Si igitur frigiditas has affectiones præceſsit,oleo rutaceo calido pectinem fouere oportet,ægrumq́; in ſamſuci aut rutæ decoctũ deſidere,ac imum uentrem contegere ac calfacere:aliquando & per ſedem oleum rutaceũ calidum

infundere

infundere,& cibis urinam cientibus uti quę concalfacere poſsint:aromatum etiam decoctiones in potu exhibere.poteſt etiam præberi in potu theriace cum paſſo aut uino mulſo.Sin uero biliosiores ſint urinæ,& mordacitas circa ueſicam contingat,ac urinæ ſtillicidium inducat: tum ſanè exuperantem uitioſum humorem quàm celerrime purgare oportet, & cibis temperamentum inducentibus uti,ita ut ab omnibus acribus ac ſalſis abſtineamus:in potu autem plurima aqua calida dulcis exhibenda,ægerq́; aſsidue ad mictionem cogendus:ſi enim acre recrementum diutius in ueſica moretur, partes ipſas corrodit & exulcerat.Conueniet igitur continuis fomentis uti, & amylum cum lacte decoctum,itemq́; cum palmarum decocto abſorbendũ præbere.Vinum autem dulcius præbeatur.Optimum eſt & ipſum lac calidum potatum.Quod ſi acrimonia adhuc augeatur,etiã per colem lac ipſum cum amylo in ueſicã iniiciatur:& paſtillus ex phyſalide conſtans in potu ſumatur.Porrò ſi aliud membrũ ſit affectum, & id ipſum per ueſicã expurgetur, manifeſtum eſt illi priorem curam deberi, ita tamen ut neq; ueſicam negligamus.

De difficultate emittendi urinam in febribus. Cap. xx

PHilumeni. Fit & in febrium malignarum principio urinæ emittendæ difficultas,ut & inde ueſica affligatur, & paulatim cum dolore urinam emittat:neq; uero ſola moleſtia hæc eſt, ſed & ſignum totius neruoſæ partis affectæ.Ad imum uentrem igitur & pectinem,inguinaq́; & coxendices, lana pura oleo dulci imbuta,in quo ruta,anethum, aut oleum ſicyoniũ ſint decocta,imponatur,lanæq́; amplius cuminum quàm tenuiſsime tritum inſarciatur:& ſi aluus eis ſit adſtricta fœni græci & maluæ decoctiones infundantur.Inſeſsiones etiam aſſumantur uſq; ad umbilicum & lumbos totos, ex artemiſiæ,fœni græci,rutæ,pulegij,& maxime ſamſuci decocto,oleo itidem ammixto.Quod ſi acceſsiones urgeant,etiam uenæ ſectio adhibenda eſt,& diæta exquiſita quæ maxima parte ex ſorbitionibus conſtet.Vtimur itaq; halica lota cum anetho in aqua mulſa deſpumata cocta,aut pane loto aut ſorbilibus ouis.Poſt hæc & malua conuenit tertium cocta,& porrum capitatum in tribus aquis decoctum,& tenerrimi piſces.Poſt fomẽta uero,cataplaſmata adhibeãtur ex eadem materia apparata.Vrgentibus autem doloribus,cucurbitæ cum ſcarificatione ad imum uentrem affigãtur. Ceratum uero ad has affectiones conuenientiſsimũ hoc eſt. Maluæ ſylueſtris radices in oleo ſicyonio cum modica aqua coquuntur,donec aridæ fiant:& ipſæ quidem abijciũtur,oleum autem cum rutæ ſucco permiſcetur,ut quarta olei pars de ſucco rutæ addatur:hiſq́; amplius cera ſufficiens & parum caſtorij adijcitur.Cæterum potus ita affectis cõmodus eſt cucumeris ſatiui ſemen, quod præmaceratum decorticatur,deinde tritum cochleariũ II menſura ex aquæ cyathis III præbetur.Lotium enim citra moleſtiã ducit,& dolores circum locos infeſtantes e ueſtigio diſſoluit.A reliquis aũt quæ urinam cient q̃ diu febres perſtiterint in totũ abſtinendũ eſt.Moti enim ex febrili calore totius

tius corporis humores, per ea quæ efficacius urinam cient, ad ueſicam prius afflictam deducuntur.

De iſchuria, hoc eſt urinæ ſuppreſsione. Cap. XXI

ISchuriæ, hoc eſt urinę ſuppreſſæ affectionem, etiam ipſum nomen declarat: ægris enim in totum urina ſupprimitur ac cohibetur. Atq; id aliquando ob imbecillitatem contingit, ueſica ea quæ in ipſa continentur arcte complecti ac exprimere non potente, aliquādo autem & inferiore meatu à craſſis humoribus obturato, aut lapide obſtructo: quandoq; autem ob inflammationem aut talem quempiam tumorem meatum anguſtum reddentem, & perfecte obturantem. Sanguis etiam in grumos concretus in ueſica, ſuppreſſæ urinæ cauſſa exiſtit: pus item craſſum per ipſam ueſicam à renibus aut hepate, aut alio quopiam inferiore membro excretum, urinę ſuppreſsionem operatur. Accidit & ſanis ſæpe urinam ipſorum cohiberi, aut ob negotiorum importunitatem, aut in concionibus, aut foro iudiciario, aut ſomnis, ſi diutius continuerint mictionem. Afficitur enim in his comprehenſiua & urinam obuoluens ueſicæ uis, ex immodica uidelicet repletione & tenſione: imò quantum amplitudo ipſius ueſicæ expleta circumtenditur, tanto anguſtior ſeipſo fit meatus. Vrinam igitur ob inflammationem ſuppreſſam uenæ ſectione curabimus, fomentis item ac cataplaſmatis alijsq; remedijs adhibitis, quæ iam ſæpe ad inflammata ſunt prędicta, & in ſequentibus deſcribentur. Si uero ſanguinis eruptio præceſſerit, coniectare oportet ſanguinis grumos ſuppreſſæ urinæ cauſſam eſſe: hi itaque diſſoluendi ſunt eo modo, qui de eruptione ſanguinis ex ueſica dicetur. quod ſi lapis ſit qui urinā ſupprimat, & hunc ex loco excutere ac dimouere oportet, quemadmodum de calculoſis eſt prædictum. Si uero craſsi humores in cauſſa ſint, fomentis & inſeſsionibus ac cataplaſmatis cura concredēda eſt: ab his uero quæ urinam cient in totum abſtinendum, ueluti in loco de difficultate emittendi urinam in febribus eſt relatum. Quibus uero citra inflammationem & eruptionem ſanguinis, aut aliam quandam ex prædictis cauſſam, urinæ excretio ſupprimitur, propter ægrum ueſicæ ſenſum contigit id ſcilicet: quapropter irritando ſubmonere, ac excitare eius actionem oportet, & per inſeſſus auxiliari, nitroq; ad meatū admoto, aut nitri ſpuma, aut coridis ſemine contuſo. Quod ſi ita non procedat, ad catheterum uſum confugiendum, perq; hoc ipſum inſtrumentum immiſſum urinæ prolectandæ. Vrinam ducentia nequaquā bibant, ne multitudine eius ueſica diſtendatur. In ſanis autem, quum ut dictum eſt ob negotiorum importunitatem lotium diutius retentum ueſicam debilem reddat, auxiliari oportet ipſi, ambabus manibus ſupra imum uentrem admotis, ac urina lente expreſſa.

Vis cōprehenſiua urinæ

Ad urinam ægre prodeuntem.

Cucurbitæ ſemen præmundatum aqua macerato, quum uero emollitum fuerit, ſufficienter aqua affuſa terito, percolato, ac ſuccum bibendum præbeto. Vtere: experimento conſtat.

De ſcabioſa ueſica. Cap. XXII

QVibus ueſica ſcabit, his pruritus tum imi uentris, tum pectinis ſuccedit, inq́ urinis aſperæ & furfuraceæ ſubſidentiæ deferuntur: progrediente uero morbo, ueſica exulceratur, acceſsionesq́ ad ulcera præſcriptæ inducuntur. Noſſe igitur operæpretium eſt quod non penitus curabile ſit malum, conandum tamen ut pro uiribus leniatur. A mordacibus igitur & quæ humores acriores ac ſalſiores reddunt abſtinẽdum. Exhibenda autem uina dulcia & lac & gallinæ aut hœdorum aut agnellorum carnium iuſcula, palmarumq́ cremor, ſiligo item & amylum, ac ſorbitiones ex his apparatæ, piſces molles carne & omnes coctos: & ex oleribus quæcunq; urinam quidem ſubducunt, nihil uero mordax in ſe habent, uelut eſt paſtinaca probe cocta, crithma, fœniculum, apium, hippoſelinum, aſparagus, cucumis, & quæcũq; eius generis exiſtunt: nam & urinam agentibus mitioribus tamen, ueſicam ſubpurgare oportet, periculũ enim eſt ne fortioribus exulceretur, quod omnino peius extat. Vrinam itaque commode cient cancri, & pinæ conchæ, & herinacei marini recentes, & herinacei terreſtris caro exiccata & drachmæ pondere in potu accepta. Neq; minus commodæ cicadæ cenſendæ, & uermes terreni tres ex paſſo potati. Non inconueniens item fœni græci ſuccum cum melle ſorbere: id ipſum enim & inteſtini morſus obtundit, & ſi ad ueſicam procedat ſcabiem eius mitigat. idem etiam tragacanthus facit. iucundus eſt item baccarum myrti cremor cum uino potatus, aut mali cotonei cremor, aut cuiuſcunq; alterius adſtringẽtis fructus. Hæc autem adſtringentia, inquam, pruritus quidem mitigant, affectionem uero non ſanant. Diæta porrò optimi ſucci ſit, & per aliquot dies uomant. Sero autem lactis aluus ſubducatur. Mediocribus etiam exercitijs moderate utantur.

Vrinam cientium periculũ

Aliud, quod confeſtim auxiliatur.

Serpillum cum cicere ſatis diu coquito, percolatumq́ decoctum bibendum præbeto.

Oribasij, ad ægre meientes.

Amomi, cardamomi, floris iunci odorati, cuiuſque drach. VI, coſti, caſtorij, myrrhæ, cuiuſq; drach. III, caſsiæ drach. I, mellis quantum ſatis eſt. datur fabæ ægyptiæ magnitudine cum uino temperatum.

Aliud eiuſdem.

Petroſelini, baccarum myrti nigrarũ, ſingulorũ drac. XVI, ſeminis apij drac. XXXII, ammij drac. VIII, nardi celtici drac. IIII, myrrhæ drac. II, mellis quãtũ ſufficit. datur drac. I ex aqua mulſa, aut uino diluto cyathorũ III mẽſura.

Simplicia remedia ad ſuppreſſam ac ægre prodeuntem urinam, ſi aut eius multitudo aut craſsities in cauſſa ſit. Cap. XXIII

VRinam difficulter prodeuntem & ſuppreſſam, uiſcera herinacei terreſtris ſanant exiccata, ac ſuffita ęgro undiquaq; probe contecto. Oportet autem ipſa ſale condire ac exiccare. Quin & in potu accepta ſicca trita quantum tribus digitis apprehendi poteſt ex uino multas urinas cient: carnis item herinacei in ſole exiccati drach. I ex uino datur, & urinam multam citra moleſtiam educit.

Aliud. Aſelli qui & millepedæ ſub aquario ſtabulantes uaſe, egregie difficultatem emittendi urinam ſoluunt, ſi duo aut tres in modico garo coquantur, ipſumq; garum cum aquæ cyathis duobus bibatur.

Aliud. Vermes terrenos tres aut quinq; tritos ex uino mulſo aut aqua mulſa præbeto: cito enim urinam ducunt. Forinſecus autem artemiſiæ folia cum myrrha trita pectini illini, itemq; imo uentri: & lotium prodibit.

Aliud. Perdicium herbam terito, & affuſo oleo feruefacito, atque ita ueſicæ imponito. Eandem item herbam cum oleo coquito, ipſaq; proiecta lanam oleo imbuito ac imponito. Aut peponis pulcherrimi pelliculam cum modica ipſius carne imo uentri imponito & colligato, & prodibit urina. Si uero arida ſit pellicula, ipſam in aqua macerato, & imponito, ac colligato. Inſeſſus etiam eis ex ſambuci maxime decocto apparētur, aut ſi id non adſit, ex decocto rutæ artemiſiæ & altheæ.

De diſſoluta per paralyſim ueſica. Cap. XXIIII

EX his qui paralyſi exolutam ueſicam habent, alij quidem præter uoluntatem urinam emittunt, & quanto plus id eis contingit, eo minus periculo ſunt obnoxij: alij autem lotium non excernunt, ſed eo ſuppreſſo ueſica & lumbi eis diſtenduntur ſimiliterq; pecten: fœmora autem tumefacta habent, & quum non eijciant lotium ſubiecta membra mortificantur, neque ita longe poſt moriuntur. Quum igitur lædi contigerit neruos qui ex ſpinali medulla ad muſculum ueſicæ collum claudentem deferuntur, exoluto muſculo, inuoluntaria urinæ excretio contingit. Si uero proprij ueſicę nerui fuerint affecti: nerui autem muſculi qui ceruicem ueſicę complectitur uires ſuas conſeruantes in actione ſua ualidi ſunt: urina ipſa cohibetur. Cæterū quum cuidam ob caſum ſpina in anteriorem partem eſſet luxata, & inflammatio ſucceſsiſſet, tertia die urinæ ſuppreſsio ei acceſsit: curauimus autem ipſum, inquit Galenus, ueluti contra inflammationem renitentes. Alius aūt quum cecidiſſet, uertebris retro inuerſis & luxatis, præter uoluntatem urina ab eo prodijt, citra tamen ueſicæ dolorem: ex quo coniecturam fecimus neruum eſſe læſum muſculi eius qui ueſicam claudit, & propterea medelam ſpinali medullæ adhibuimus, affectis inquam, uertebris. His igitur quibus citra caſum urina ſupprimitur, hoc modo auxiliari oportet. Inſeſſus aſsidui in fœni græci, ſeminis lini, altheæ, rutæ, ac artemiſiæ decoctum cum oleo eis apparētur: & loci ex oleo calido rutaceo, aut ſicyonio, aut gleucino ſæpe per diem & noctem, & maxime poſt inſeſſus irrigentur & perfundantur: cucurbitæ etiam locis affigendæ, & cataplaſmata imponenda ex cruda ordeacea farina, ex uinoq; dulci & uino mulſo. In aluum autem per clyſterem infundatur centaureæ, & radicis cucumeris agreſtis decoctum, addito oleo rutaceo & melle. Poſt ſublatam uero aluum oleum rutaceum ſicyonio ammixto irrifundendum, adiecto aliquando etiam modico caſtorio. Vnguenta item & medicamenta illitu laſſos neruos reficientia, acopa græci uocant, & ſupra ad

Lexatio ſpinæ ante & retro

Acopa

reſolutiones

reſolutiones ſunt deſcripta, tum ſpinæ, tum imo uentri adhibenda. Caſtorium itemq́ꝫ theriace in potu propinanda. Modicus autem eis conuenit potus, & uomitus qui pituitam educunt. Poſt euacuationes ſinapiſmi tum pectini, tum lumbis cómodi ſunt. A quibus cerata quæ partes mingent, & malagmata odora imponãtut. Porrò urinæ ſuppreſsionem quæ ob ſauciatam ſpinam, aut caſum, aut uertebræ luxationem, aut ob lethales acceſsionum concurſus, ſuborta eſt, impoſsibile eſt curare, quare caute remedia adhibere oportet. Cæterum eos qui præter uoluntatem urinam emittunt curare conuenit per mordacia cataplaſmata, & malagmata, & per rubefacientia ex ſinapi apparata, & arenæ à ſole feruefactæ iniectione, aquisq́ꝫ naturalibus primum quidem calidis, poſtea etiam frigidis, & maxime ſulphurulentis & bituminoſis. Exercendæ etiam ac perfricandæ partes, ueluti in loco de reſolutione eſt prædictum. Vrinam autem ducentia nequaquam exhibeantur. Diæta uero calidior & ſiccior ſit, niſi acriores ac mordaciores appareant urinæ.

Vrinæ ſuppreſsio quando incurabilis

Ad eos qui ſe in ſomno permingunt. Cap. XXV

AFfectio hæc pueris maxime contingit: ad eam Archigenes hæc deſcripſit. Pulmo hœdi moderate aſſatus, & citra panem large ad triduum in cibo acceptus, eos qui lectos commingunt corrigit. Aliud. Leporis cerebellum ſiccum potatum ex uino lectos permingentes ſanat.

Aliud. Teſticulum leporis ſiccum in uinum radito, & bibendum dato. Quidam autem leporis cerebrum in ueſicam porcinam coniectũ & aſſatum, unà cum ueſica edendum præbent. Etenim ipſa porcina ueſica per ſe uſta, & in potu exhibita, iuuat. Simili modo & ouilla ueſica facit: cinerem ita que ex eius poſca præbeto. Aliud. Adipem anſerinum drachmæ pondere, cum coagulo leporino oboli pondere, & cum farina ſubigito, & reclinatis in lectum præbeto. Aliud. Linguæ anſerinæ coctæ per triduum exhibitæ affectionem ſanant. Quidam aſſatas præbent.

Aliud item Archigenis. Myrrhæ, calaminthæ, cuiuſq́ꝫ obolum I terito, & cum uino odoro ante cœnam bibenda præbeto.

Aliud eiuſdem. Raphanidem marinam contuſam urito, eiusq́ꝫ cinerem totum bibendum præbeto. Aliud. Rutæ præſertim ſyluestris ſemen torrefactum duarum drachmarum pondete bibendum præbe.

Aliud. Caſtorij drach. I in potu præbe. Quod ſi acriores & mordaciores ſint urinæ, lactucæ ſeminis drach. I bibendam dato. Aliud. Galli guttur uſtum ac tritum cum aqua tepida ieiunis bibendum porrige.

Aliud. Gnaphalium aut anthyllin herbas quibus pro tomento & ſtrato uſus eſt æger, casq́ꝫ perminxit, ſiccato, urito, & cum potu exhibeto. Cæterum in ſomno pudendum illinant ex cimolia cum perdicij ſucco. Circumligent etiam fœmora intra inguina, more luctatorum, atque id ſimiliter per cimoliam cum perdicij ſucco fiat, & per uiticis uirgam. Porrò ubi ſitierint, omnino amplius dormiant: multus enim potus affectioni incommo-

A dus

& inflammationem auget.uerum mulieri ipſum adhibere nihil abſurdum:
breuis enim in ipſis urinę meatus exiſtit,& rectã ſitus,ut citra dolorem hoc
molimen admittant.Si uero urinæ ſuppreſſæ periculũ urgeat,neceſſario ad
catheteris uſum confugimus,non quod affectionis moleſtiam tollat, ſed ut
urgentem urinæ ſuppreſsionem corrigat,& à pręcipiti periculo liberet.Poſt
urinæ prolectationem rurſus ad eadem mitigatiua auxilia accedendũ, uſq;
quo inflammatio ſoluatur,aut ſuppuretur.Solet autem ſæpe repẽte inflam
matio ſolui, eryſipelate iuxta cutis ſuperficiem oborto,& permanente,neq;
rurſus intro recurrente:imò & lotio multo eiecto ſæpe eadem iudicatione li
berum hominẽ reliquit.nihilo minus tamen etiam ſi hæc appareant,ijſdem
remedijs inſiſtere oportet:quãdoquidẽ ut plurimũ tenſione perfecta obor
ta,continuæ exacerbationes fiunt,& mali conſtitutio diuturna. At uero ubi
periculoſę acceſsiones ceſſarint,& morbi cõſtitutio iam fuerit inueterata,ad
unguenta quæ humores ex profundo euocãt ac transferunt,metaſyncritica
gręci appellãt,& ad malagmata trãſeundũ eſt,quę cutẽ rubefacere poſſunt.

De ſanguinis ex ueſica eruptione,& de grumis eiuſdem. Cap. XXVII

EST & alius acutus ueſicæ morbus: rumpitur autẽ uena in ipſa,& partim
quidem ſanguinem foras mittit,partim uero intus condẽſatur.Sangui-
ne aũt condenſato,& grumis coactis,æger animo linquitur & palleſcit, pul-
ſusq; paruos,obſcuros,& denſos habet,mœrore angitur,refrigeratur,ac ui-
ribus deſtituitur. quum uero grumus aliquãdo in urinarum meatum incide
rit,is etiam lotij excretionem ſupprimit. uerũ omnino difficilioris curæ cen-
ſenda eſt eruptio ex eroſione facta. Quare q; celerrime uelut etiam in alijs
ſanguinis eruptionibus auxilium ferre oportet,extremas partes cõſtringen
do,& pectinem ex ſpongijs poſca imbutis irrigando. Quod ſi inflammatio
nem ſuſpectã habes,lanas ſuccidas uino & roſaceo madidas imponito.Cæ
terum ob prædictum periculum,compendiariam curam facere conuenit,&
nequaquam rem differre:& ſiquidem nihil prohibeat,uenam ſecare partita
ſanguinis detractiõe,ut eo modo ſæpe & paulatim ſanguis detractus reuel
latur.ægri uero in decumbendo ſurſum uerſus collocentur, & coxendicibus
ipſorum leuandis & ſimul refrigerandis ſpongiæ poſca imbutæ ſubdantur,
aut pelles ſubſternantur:ſumme aũt proſunt urgente malo cucurbitulæ ilijs
ac lumbis affixæ.Poſt irrigationes autem cataplaſmatis utendum ſanguina
ria,rubo,plantagine,perdicio,mali punici floribus,lentiſci & myrti folijs:hõ
rum unumquodq; cum farinæ flore pro cataplaſmate imponendum eſt,&
frequenter priuſquàm tepeſcat,altero impoſito,auferẽdum. Optime etiam *Sanguinem*
faciunt ex palmis,acacia & hypociſthide ac alumine apparata cataplaſma- *ſiſtentia*
ta,& quæ his ſimilia exiſtunt.Summe aũt cinis linteoli uſti auxiliatur,ſi pal
mis ammiſceatur,aut alicui ex epithematis infarciatur. Spongia item pice li
quida imbuta, uſta & epithematis ammixta mirifice ſanguinis eruptiones
ſiſtit.Cæterum detritæ ueſtis panniculus uſtus, & ſpongia uſta,non ſolum

forinſecus locis appoſita,ſed & cum plãtaginis,aut ſanguinariæ, aut herbæ ſideritidis ſucco ueſicæ infuſa,maximopere auxiliantur. Oportet autem in fuſi fiſtulam aliâs catheteri ſimilem eſſe,uerum ex ſummo utriculum aut ueſicam adaptatam habere. Quandoq; & ſedi hæc infuſa proſunt.Inſeſſus autem conueniunt ex conſimili materia conſtructi:nam & poſca & lentiſci decoctum,itemq; rubi & ſimilium eis cõuenit. Danda autem & in potu pharmaca eductioni ſanguinis apta tũ ſimplicia,tum cõpoſita,ueluti ſunt rheon ponticum tenuiſsime tritum,& loti arbotis ſcobes & ramẽta,præſertim corticis eiuſdem,& glycyſides aut pæoniæ grana rubra XII, terra ſamia,& lemnia,ſphragis appellata,hippuris,centaureæ magnæ radix,thuris cortex,& ſimilia.Optimum uero & hoc eſt,quo Archigenes uſus eſt.

Ad ſanguinem mingentes:Archigenis.

Aluminis ſciſsilis drach.I,gummi obolum I,tragacanthæ drach.II. in paſſo diluito,& in paſtillos redigito:& ex eis obolos II cum paſſo præbeto.

Ad ſanguinis è ueſica eruptionem:Aſclepiadæ.

Balauſtij,acaciæ,ſucci hypociſthidis,cuiuſq; drach.IIII, aluminis ſciſsi drac. II,in paſtillos cum aqua digerito,& obolos III, cũ uini myrtitæ cyathis III exhibeto. Porrò quibus ſanguis in ueſica in grumos cogitur,primũ tentandum eſt ut pharmacis diffundatur:artemiſia igitur in potu prębenda eſt, & elichryſum,& cyrenaicus ſuccus,aut laſer purum,aut conyza præſertim parua,abſinthium,raphani ſemen,rubi ſuccus,betæ ſuccus,leporis coagulũ aut hœdi,unumquodq; cum aceto mulſo.Ego autem,inquit Galenus,pharmacum eis præbui bibendum quod lapidem confringit ex aceto mulſo:imò ipſum per ſe acetum mulſum exhibui,& quibuſdam ipſorum grumi diſſoluti paulatim per lotium prodierunt.Quod ſi hoc modo nihil proficias,ſed urina ſupprimatur,neceſsitatem inducet catheteris adhibẽdi:per quem ubi urinas eduxerimus,rurſus prædicta in potu exhibemus præſtantia ad grumorum coactorum diſſolutionem.ſi uero neq; ſic grumi diſſoluantur, intercapedinem inter anum & pudẽdum perinæon Græcis dictam inferne diſſecare oportet,quemadmodũ in calculoſa ueſica eſt prædictum,& eductis grumis de cętero uelut ad ſanguinis eruptionem ueſicę opitulabimur.ubi uero ſanguinis eruptio ceſſarit,uelut alia ulcera curato. At uero ſanguinis ex cole eruptiones,epithemata colem refrigerantia, & quoddam ex prædictis infuſum ſanãt.

Grumos ſanguinis diſſoluentia

Perinæon

Quæ tubercula in ueſica matureſcere oporteat. Ca.XXVIII

OPtimum quidem eſt in principio conari quo tubercula diſſoluãtur, ut ne in pus permutẽtur:ſi uero id cito fieri non poſsit,auxiliorum uſu ea matura facere oportet,quæ ſupra renib.cataplaſmatis modo dixi imponenda,atq; amplius adhuc naſturtio cum erui farina & melle,& columbino ſtercore cum caricis impoſito.Fomentis aũt & alijs remedijs utendum quemadmodum iſthic eſt prędictum. Vt plurimum uero circa ueſicæ collum ſuppurantur,quapropter etiam urinæ ſtillicidium amplius inducunt.ſuppurantur

& in

& in uicinis ſedi locis,& magis recrementi egeſtioné impediunt. Suppuran/tur etiam circa pectinem utrinq;:uerum non difficile eſt ea coniectare,tum loci dolore,tũ grauitate,atq; ipſo adeo tactu:duriora enim & calidiora ſunt corpora quæ ſuppurationem incurrent. Ex tuberculis etiam quædam foras uertuntur ad ſedem,quædam quocunq; contigerit defluxus. Perículoſa igi/tur & hæc ſunt ac omnino lethalia,periculoſiora autem ſunt quæ intus rum puntur.

De ueſicæ ulceribus:Rufi. Cap. XXIX

SI ueſica ſit exulcerata,aut propter abſceſſum,aut ob tuberculũ quod præceſsit aut ex ruptura,aut ob fluxionis eroſioné,aut ob aliam quamcunq; cauſſam:ægros dolor acutus ueſicæ omni quidem tempore comitatur, ma/xime uero tempore mictionis & excretionis puris:& ſiquidem ſordida fue/rint ulcera,feculenta ſimul excernuntur,& mucoſa,& quæ craſſam ſubſiden tiam ad modum farinę habent:aliquando autem & pelliculæ tenues ad mo dum foliorum & lamarum cum urina excernuntur. Si uero ſerpendo depa ſcant ulcera,ſubcruenta excernũtur & ſanioſa ac fœtentia. Ad hæc accedunt urinæ emittendæ difficultas,& pudendi arrectio ac petulantia,& dolor non ſolum quum urinæ meatus fuerit affectus,ſed & quum tale quippiã in pro/fundo exiſtit. Cognoſcetur autem num in profundo,ſiue iuxta urinæ mea/tum ſit affectio,ex eo quod ſi in amplitudine ſua ueſica ſit affecta, dolor cir ca pubem cõſequatur. Si uero iuxta collum ueſicæ ulcera cõſiſtant,tempore mictionis tantũ & maxime ubi mingere inceperint ac ceſſauerint,dolor ſen titur,atq; id amplius contingit ſi urinæ ſint acriores. Omnes quidem igitur aſsidue decumbunt,& neq; erecti ſtare poſſunt, neq; reclinati quieſcunt.ab indeſinente dolore,febrib;,uigilijs,& colliquatione perimuntur:alij quidem citius,alij tardius. Dolores enim acuti ſunt & ulcera iniucunda,partim quod urina aſsidue ea contingat,partim quod urina natura acris exiſtat,neq; quã uis plurima excernatur,uniuerſa ueſica euacuari poſsit:ſed ſemper ex urina quippiam in ipſa relinquitur,quod continue ulcera contingit:ſemperq; ueſi ca lotio plena exiſtit. etenim quum multitudo eius euacuatur ueſica contra/hitur,& quod in ea relictum eſt quãtumuis modicum,id ipſum omnes eius partes contingit,& quantum rurſus repletur,paulatim ſimul extẽditur. Pro/pter hoc ipſum itaq;,& quod neruoſa eſt,inſanabilia ut plurimũ eius ulcera exiſtũt:periculoſiora autem ſunt quæ ex eroſione orta ſunt, & modica ſpes eſt ea reſtaurandi. Attamen quum ſæpe etiam præter expectationem quæ/dam eueniant:cura eſt aggredienda, per quam ſi nihil aliud certe acceſſorij dolores minuentur. Primum igitur perſuadẽdus eſt æger ut decumbat,& in lecto quietem toleret. idq; maxime ſi febres ſimul adſint:deinde remedia fe bribus intermittentibus adhibenda. maximum uero hic fuerit lactis potus, neq; ſcio an poſt ullum aliud remedium ſecundo ſaltem loco id ſit haben/dum:nam & aſperitates lenit,& ulcerationes eluit,aliaſq; affectionem exter git. Reliqua uero diæta frugi ſit & commoda. Per pharmaca etiam cõſolari

Inſanabilia cur ſint ulcera ueſicæ

Lactis potus ulceribus commodus

ægrum oportet,quæ ſuperne pectinem amplectantur. & ſiquidem cum inflammatione exulceratio conſiſtat,cataplaſmata ex lini ſemine & fœno græco apta erunt,& reliqua quæ inflammationem ſoluere poſſunt: inſeſsiones item & fomenta ex oleo & per ſpongias. quin & cerata imponenda ex hyſſopo,butyro,adipe anſerino,& ſtyrace apparata: & ceratū myrteum,quod pro ceruſa, ſamiam terram, aut lemniam,ſphragidem appellatam,aut minium ſinopicum,aut diphryges habet ammixtum. Quod ſi loci uiolentius coarctentur,nardinum quidem ſit ceratum. maluæ autem radices probe in aqua mulſa coctæ,deinde tritæ,in ceratum infarciantur:aut cerata ex meliloto & fœno græco ſimiliter adhibeantur:aut quod tetrapharmacum, itemq́ꝫ quod enneapharmacum inſcribitur. laxationem enim mali faciunt,uerum his omnibus aliquid ſatis amplum de ſtyrace addendum.Porrò ſi exulceratio paſcendo ſerpat,epithematis ſubadſtringentibus utendum eſt, atq́ꝫ his quidem calidis,ut ob calorem quidem partes circumdolitantes leniendo iuuent,ob poteſtatem aūt ipſorum Nomen uicinos locos apprehēdere prohibeant. Sylua horum ſępe iam relata eſt,utpote in palmis,uuis paſsis,gallis, mali corio,alumine,acacia,hypociſthide,& ſimilibus ſita. ex his ſingula aut palmis excipiuntur,aut cataplaſmatis ex loliacea farina.decoctio autem fit in poſca. Vtendū etiam pharmaci per catheterem infuſione:ita ut in inflammatis & exaſperatis lac recēs mulctum infundatur, aut roſaceum optimum recens tepefactum.Si uero nihil horū adſit,aqua dulciſsima tepida aſsiduè infundenda,mordacitatis tempore inſtante:in inteſtinum quoq́ꝫ per ſedem ptiſanæ ſuccus infundendus eſt,& ſeminis lini ſuccus:& cucumeris ſemē decorticatum tritum cum lacte,roſaceo oleo ad ſingula inſtillato. Cæterū ubi clyſterem adhibere uelis ei qui ueſicam habeat affectam, non ſupinum ipſum decumbere oportet.non enim permittunt ueſicæ infuſum intra tranſire,utpote induratæ & graues factæ,& inteſtino incumbentes. uerum in genua pronum reclinare hominem oportet,atq́ꝫ ita infuſum adhibere. In hac enim ſitus figura ueſicæ ſecedunt & inteſtinum laxant,quo infuſum aſſumere poſsit.Frequenter autem & in aquam calidam deſideant ægri,& in decoctiones relaxantes:nam hæc mitigant dolores. At uero ubi ulcera iam paſcendo proſerpant,per catheterem inijcienda ſunt quæ depaſtionem ſiſtere poſſunt.Multa autem eius generis ſunt: ſed plurimis itemq́ꝫ nobis familiare eſt,ex charta ſiccum pharmacum,quod cum roſaceo infundere oportet. facit & Muſæ paſtillus,cum paſſo cretico tepidus infuſus. Quod ſi uero ſordida ſint ulcera,pharmaca infundenda ſunt,quę repurgandi uim habent:uelut eſt Epigoni chlora,ſiue uiridis cōpoſitio:item quæ Iſis appellatur, multo roſaceo diluta:aut ea quæ ex herbis conſtat: aut huiuſmodi quæpiā alia. Si uero acrimonia cōſequatur & mordacitas,lac recens mulctum cum optimo amylo infundatur,aut pompholyx plurib. aquis elota & exiccata,atq́ꝫ deinde cum lacte diluta,aut collyrium Aſter inſcriptum, aut quod Cycna-

rium

[Margin: Nome]

[Margin: Depaſtiones ſiue Nomen ſiſtentia]

tium appellatur:aut paſtillus ex phyſſalide:aut panchreſtus,à commoditate dictus,qui ſomnum inducit. Quum uero repurgata fuerint ulcera,adiuuare oportet quo ad cicatricem perducantur,atq; id per inſeſſus adſtringentes & eiuſdem facultatis epithemata. Emplaſtrum igitur ex ouis commode ſuperponitur,& ex hordeo uſto,& ex cadmia tripliciter apparata,cerato myrteo,aut roſaceo contemperata. Si uero magis fluxione affectio infeſtetur, poſt repurgationem ulcerum, emplaſtro ex ſalicibus,aut Iceſiį,aut ex lolio utendum eſt,donec in totum ad cicatricem perducantur. Atqui noſſe operæ precium eſt quod in quibuſdā ob ſolidam cicatricem inductā,ſeminis meatus excæcantur,& uis generandi perditur:ita ut appetentiā quidem habeāt ad coeundum,nihil autem in totum ſeminis emittant: atq; hæc affectio penitus incurabilis exiſtit. Cæterum ſi ad multum tempus exulceratio duret, quemadmodū in pleriſq; fieri cōſueuit,tunc ſanè & exacerbationes & interualla ſiue remiſsiones ægros apprehēdūt: quare in exacerbationib.quidem cataplaſmata,& fomenta,& irrigamenta leniendi uim habentia adhibeantur.remiſsionis uero tempore ductu ad deſtruendum malum apto utēdum eſt. Pecten igitur iuxta membranæ peritonæi appellatæ,locū per malagmatum ad hanc rem deſtinatorum impoſitionē rubefiat. ſunt autem huius facultatis,id quod ex lauri baccis conſtat,& epithema uiride appellatum, & ſimilia,maxime uero quæ ad calculoſos renes ſunt pręſcripta.quin & ſinapiſmo utendum,& diæta uiribus reparandis apta eſt conſtituenda. Quod ſi non manſueſcāt,& diutius durent affectionis diſpoſitiones,cruſtas circa pectinē & peritonæū membranā infligere oportet,aut per pharmaca, aut per ferrū,ſinereq; ut per multū tempus ulcera ſe per effluxionē repurgent. Neq; uero inepte pharmaca dolorē leuātia in potu exhibueris,ſi uehementes inſtent dolores. Et ſanè quidā iam papaueris ſuccū erui magnitudine cū croco & myrrha lacte diſſolutis in podicē indiderūt,aut cerato ex adipe anſerino apparato permixtū & lana exceptū eodem modo intruſerunt, ſcimusq; eos non uulgarē cōmoditatem inde cōſequutos. Aſſumantur etiā quę per os exhibentur,ſiquidē urgeat urinę emittēdæ difficultas:ueluti eſt papaueris albi toſti ſemen,qđ drachmæ pōdere tritū in III cyathos decocti floris iūci odorati,aut calami indici,aut radicis dulcis inſpergitur & exhibetur:his fortiora ſunt meon,phu,acorū,daucus. Plurimū aūt exulcerationis dolorem mitigat hoc.ſemen cucumeris granorū XXX,nuces pineas XII,amygdalas amaras decorticatas V,croci quantū ad colorandū ſatis eſt.quotidie ieiunus accipiat cū lacte recēs mulcto,aut paſſo protropo,aut uino,aut ſapa. quod ſi lenius reddere uelis,pro nucib.pineis maluæ ſemen pari modo recte conieceris. minore item moleſtia ab ægro procedet urina,ſi tragacanthus prædictis cōmiſceatur. Probe aūt exulceratione iuuāt uerbenacæ rectæ folia cum paſſo potata,in II cyathis diſſoluta,quo facile potu accipi poſsint. Ad urinę difficultatē quidē & ad ipſam exulcerationē pariter cōueniūt, papaueris albi ſemē,

Seminis meatus cicatrice excæcari

Glans ex ſucco papaueris

amylum,myrti baccæ nigræ,ſingulorũ drachmæ quatuor,crocei oui aſſati dimidium:unito & drach.I ex paſſo dato. Quod ſi multum pus efferatur,ſerulæ uſtæ drach.I,ex paſſo diluto exhibita,ipſum repurgat. Deinde autem ſingulis diebus cucumeris ſemẽ decorticatum,& crocum,obolorum II pondere,& nuces pineas pityidas appellatas deſquamatas V,& aniſi obolos III ſimul trita cum uino mulſo ex calida aqua tẽperato, exhibeto. Cyphi item & cyphoides ad hepatis ulcerationes præſcripta,in paucis adeo diebus ueſicæ ulcera perſanare poſſunt. Ego autem,inquit Archigenes, ad uetera ulcera hoc uſus ſum,neq; opus fuit mihi pharmaco magis uariegato. Trixaginis,chamæpityos,cuiuſq; drach.XXI,aſari drach.VII,piperis albi drac.VII, cinamomi drach.I quàm tenuiſsime terito,& unita ſimul reponito. Ego,inquit,ex eo cochlearia II cum paſſo diluto præbeo. Quum uero morſus contingit ulceroſus,amyli cochlearijs II,& ſeminis cucumeris granis XV adiectis,quod uolui ſum aſſequutus. Suffecerint quidem igitur uolẽtibus bona methodo remedijs uti,hæc à Rufo & Archigene præſcripta pharmaca. Apponam tamen & alia conſimilia itidem à ueteribus tradita. Sint autem præſcripta eorum quæ deſcribentur quod ad uſum pertinet exempla.

Andromachi,ad ulcera renum & ueſicæ.

Seminis lini,ſeminis papaueris albi,ſeminis cucumeris repurgati, tragacanthi,ſingulorum drach.II,amyli drac.IIII.cum aqua conterito,& in paſtillos nucis ponticæ magnitudine redigito:ex eiſdẽ drac.I,cum paſſo diluto dato.

Aſclepiades autem & Eras hoc modo apparant ad aſsiduos morſus,& ſanguinis ex ueſica eruptiones. Seminis lini torrefacti,ſeminis cucumeris repurgati,ſeminis papaueris albi,tragacanthi,cuiuſq; drach.VI, paſsi quantum ſatis eſt, apparato,& ponticæ nucis magnitudine cum paſsi diluti cyathis II præbeto. Ad ſanguinis eruptiones,cum aqua dato.

Oribaſij,ad ueſicæ ulcera. Proſunt & his quidem quæ ad renes affectos ſunt deſcripta,proprie autem in potu accepta:portulacæ ſuccus cum paſſo,graminis decoctũ,lac,uinum dulce,cupreſsi coma cum myrrha,erui magnitudine. Ad ueſicæ dolores. Seminis lini cochleariũ I ex paſſo,ſeſamum,ſeminis hormini drach.I,oxyſchœni ſemen,loti arboris bacca, ſeminis papaueris drach. I, cum aqua mulſa,floris cotoneorum decoctum.

Eiuſdem,ad renum & ueſicæ exulcerationem.

Nucum pinearum heminam italicam,phyſſalidas numero X,nuces iuglandes VIII, alij X habent,croci drachm.VIII, ſeminis rumicis drach.VIII,opij drach.III,ſeminis cucumeris decorticati drach.III,ſeminis apij drac.III,mellis cocti quantum ſatis eſt. Datur obolorum III pondere.

Aliud,Andromachi,ad ueſicã exulceratã & urinæ emittendę difficultatem.

Nuces pineas XXX,amygdalas præmundatas uſtas VIII,carnes palmarum XXXV,tragacanthi drach.IIII,ſucci radicis dulcis drach.II, croci obolum I,myrrhæ tantundem. Excipe paſſo,ac utere ut dictum eſt.

Aliud

Aliud,ad ueſicæ ulcera & inflammationes.

Nuces pineas XX,ſeminis cucumeris grana XX,amyli obolos III,ſpicę nardi drac.I,ſeminis apij drac.II.Spica & apium in ſextario aquæ uno coquuntur,deinde ad decoctum prędicta miſcentur.dantur cyathi II,ad uehementes morſus calefacti. Aliud. Amyli drac.VIII,baccarũ myrti nigrarum maturarũ carunculæ drac.VIII,ſeminis papaueris drac.XVI, paſsi protropi quantum ſatis eſt,apparato,& nucis ponticæ magnitudine ex paſſo dato.

Paſtillus ex phyſſalidibus,ut tradit Eras.ualet ad renum & ueſicæ affectiones, etiã ſi pus,aut ſanguis,aut corpuſcula mucoſa,aut fibris ſimilia,aut craſſa,per urinam exeant.Facit & ad ſcabioſas affectiones, & ſtillicidiũ urinæ,& ulcerationes ægre cicatricem recipientes:idem & bibitur & in ueſicam inijcitur. Granorum herbæ phyſſalidis numero XXV,ſunt autem halicacabo ſimilia,paulo tamen maiora: amygdalarum marinarum decorticatarum,croci,nucum pinearum toſtarum,ſeminis rumicis hortenſis deſquamati,ſingulorum drach.III,ſeminis cicutæ,opij, ſeminis fœniculi, cuiuſq; drac. III,ſeminis hyoſcyami albi,ſeminis apij,cuiuſq; drac.VI, ſeminis cucumeris ſatiui deſquamati drac.XII.Excipe paſſo,& drac. I præbe febre carentibus, cum paſsi diluti cyathis III:febricitantib.cum aqua.Cęterum ſi uehementes fuerint dolores etiam ante ſomnum præbe.Per cathetere͂ item inijce.Vtere autem ut efficaciſsimo.Quidam etiam nucis ponticæ toſtę drac.III addunt. *Phyſſalidis grana*

Aliud,ad omnem renum & ueſicæ exulcerationem,omnemq; emittendi urinam difficultatem,& calculi affectionem.

Portulacam exuccato, ſuccumq; reſiccato, & in paſtillos redigito, drachmamq; unam cum aqua calida potandam præbeto.

Paſtillus ex tragematis ſiue bellarijs,ad renũ & ueſicæ exulcerationes. Vuarum paſſarum albarum mũdatarum beſſem, nucum pinearum ſextantem,ſeminis cucumeris decorticati,baccarum myrti exacinatarum,amygdalarum amararum delibratarum aut dulcium,amyli,palmarum pinguium, ſeminis apij,ſingulorum ſextantem,ſeminis papaueris albi drach.IIII,tragacanthi,croci,radicis dulcis,cuiuſq; drach.IIII,myrrhę drach.II.Redige in paſtillos cum cretico paſſo. Exhibe drach.I cum paſsi cyathis II.

Aliud,experimento conſtans, Olympij ſophiſtæ,ad exulceratam ueſicam.

Rhei pontici drach.IIII,ſeminis cucumeris decorticati drac.III,ſeminis hyoſcyami drac.II,ſeminis maluæ drach.V,nucum pinearum toſtarũ drach.VI, ſeminis apij drach.I,amygdalas amaras delibratas LXX. cum ſapa ſubige, & ponticæ nucis magnitudine præbe,cum paſsi diluti cyathis tribus.

Aſclepiadæ pharmacum accommodatum: ex cuius uſu multos renum affectione apprehenſos in totum liberatos ſcimus. Oportet autem ad multos dies pharmaco hoc uti.Sanat etiam ueſicæ affectiones:datur & calculoſis:remedio eſt & colicis.Habet autem hoc modo.Nucum ponticarum

repur

repurgatarum, amygdalarum amararum mundatarum, ſeminis cucumeris depurati, ſeminis caroi, ſingulorum drach. III, ſeminis papaueris albi, aut ſi non adſit, cicutæ drach. VI, croci, ſeminis maluæ, opij, cuiuſq; drac. VI, ſeminis hyoſcyami albi drach. XII, ſeminis apij drac. XII. excipe melle coctо & informa paſtillos, datoq; obolos III, cum aquæ mulſæ cyathis tribus.

Cicuta pro papauere

Aliud, ad exulcerationes renum & ueſicæ.

Damaſonij drach. II, palmarum drach. X, nucum pinearum drach. VIII, ſeminis cucumeris drach. IIII, aniſi drach. II, amygdalarum amararum drac. II, croci drach. I. dato obolos VII ieiunis cum paſſo diluto. Quod ſi damaſonium non adſit, eryngium conieci. Vtere etiam Xenophili antidoto ad calculoſos capite XIII præſcripta, & ſimilibus quæ ad exulceratã ueſicã itemq; renes ualent, unà cum hoc quod arenulæ minguntur.

Diæta ex libris Archigenis. Cap. XXX

Vitet æger omnem delaſſationem, & longiorem ac efferuentem geſtationem, maxime uero quæ fit in equo, uigiliaſq; & omnem uehementem concitationem, & ecõuerſo perpetuum ocium, & balneorum aſsiduitatem: amplius autem & cruditates, & ſupra quàm conuenit repletiones: & ne quid crudum in cibo accipiat, & neq; quod ægre concoquitur, aut facile corrũpitur, aut inflationes parit, ſumat: maxime tamen uitet quæ facile aceſcũt, & quæ craſsi humoris ſunt, quæ urinã cient, quæ ægre ſecernuntur, quę difficulter inferne excernũtur, & quæ amplius uentrem perturbant. item omnia acria & feruentia, & quæ accepta amplius adſtringunt, & magis reſiccant, & non nutriunt, & quæ ſtomacho inimica ſunt, & quæcunq; bilem aut pituitã præcipue gignere poſſunt. quare & multus potus, & meracior potus, ac ieiunus potus, omnes incõmodi exiſtũt: & uice uerſa longa ſitis, & inedia, & eduliorũ uarietates, & ſuperflua cõdimenta. omne itẽ nidoroſum & graueolens & putridũ & crudum præſertim olus incõmodum. Hęc enim omnia tum renum tum ueſicæ ulcerib. inimica ſunt. atqui ſi quãdo appetitui gratificari uelimus, lactucę cauliculos, aut ſerin, cruda & cocta minore offenſione ſumere poſſunt. A placẽtis uero & alijs pinguib. abſtinere oportet, & à pleriſq; bellarijs. Vua paſſa enim non incõmoda eſt, & nuces pinęę recẽtes duab. aquis maceratæ, & amygdalæ uirides quidẽ, maturæ tamen & probe mũdatæ, ſiccæ uero non uetuſtæ, ſed præmaceratæ & decorticatæ: licet & piſtaciũ ſumere, melius quidẽ uiride, aut ſi id non adſit, madefactũ, minime uero uetuſtũ. Thebaica aũt palma caryotus qui os non habet, ſiue id à natura, ſiue arte ei contigit, acerbior eſt, & ſtomachi & renum & ueſicæ debilitati cõuenit. Cęterum genera quidẽ reliquorũ tandem deſcribantur. ſpeciatim aũt panis ſit recens clibanites decenter apparatus. Ex uolucrib. montanæ & tenerã carnem habẽtes & non antiquę. Ex pedeſtrib. conueniẽtiores ſunt hœdorũ extremitates. Ex aquatilib. ad renum & ueſicæ ulcera magis congruũt, apua marina minima aſsidue comeſta, non inepti ſunt etiam aſelli parui, & qui gobij appellantur

pellantur.extergunt item ulcera gammarus,locuſta,& aliquantulum etiam ſquilla:cancer autem fluuialis uelut remedium præbeatur, & herinacius recens familiariter permittatur: ex conchis uero & peloridibus parum quidam uarietatis gratia detur.Pro liquamine autem uoluptatis gratia acetum modicum,& quàm minimum gari albi & boni concedendum.Parce autem utendum eſt pipere & laſeris ſucco,naſturtioq́ & ſinapi:ab eruca uero in totum abſtinendũ,nam & uenerem excitat:coitus autem omnibus renum & ueſicæ affectionibus inſenſiſsimus eſt, & maxime ſenibus ac natura imbecillioribus.Omnia porrò quæ in cibo ſumũtur mediocris multitudinis ſint, etiam ſi utilia eſſe ferantur. Aqua pluuia non corrupta omnino melior eſt: ex alijs uero quæ nullam omnino guſtanti qualitatem exhibet, exquiratur. A frigidæ potu in totum abſtinendum:frigidum enim ulceribus inimicum. Balinei uero rarus ſit uſus:quo uero aliquando appetentiæ gratificemur, & laſsitudinem refoueamus,permittatur. Cæterum naturales aquas experiri non inutile fuerit,aluminoſas uidelicet,ſulphuruléntas,& conſimiles,quales ſunt albulæ,& lactei temperamenti.Frigida etiam lauare ac irritare commodiſsimum eſt: ſupra naturam enim ulcerationes ægre ſanabiles,tum externas tum internas deſtruit.

De albularum aquarum potu.

Conferent itaq; aquę albulæ ſi adſint,& conſimiles poſt matutinam deambulationem,trium heminarum menſura prima die potatæ, deinde uſq; ad quinq; & ſex heminas perueniendum. Ad hoc enim quod inteſtinum eluunt,aer etiam ipſarum fuliginoſus ueſicam ad doloris ſenſum percipiẽdum hebetat,& humoribus ſegregatis puriorem ac lucidiorem ſanguinis uaporem reddit.quin & ipſæ aquæ ulcera utiliter repurgant,& cum uoluptate infra ſubeunt, atq; adeo nihil ægro ſanando efficacius deprehendere poſsis. Hora autem calidior ad eas accipiendas apta eſt. Quod ſi non adſit huiuſmodi aquarum qualitas,adſint autem aliæ nullam guſtui qualitatem exhibentes, ſed late ſe ad guſtum diffundentes, hæ ipſæ reliquis meliores ſunt cenſendæ, & proximo ab eis loco bituminoſæ. Nitroſarum etiam ſi adſint & ſalſarum experimentum ſumere prodeſt:maiorem enim quàm credi poteſt ſæpe ex his ſuccedentem uidi effectum. Intercapedine autem & diſtantia à balneo facta,aridarum rerum comeſtio primũ utilis eſt,niſi ſitis ſimul adſit:tunc enim aqua calida modica ſitis extinguenda eſt, aut aliquo uino dulciore. Adſit autem & œnanthites & myrtites uinũ: nam ea poſt balnea & exercitia utiliter ad ulcera delabuntur.

De ueſicæ fluxione,& his quæ capillorum forma exeunt cum urina. Cap. XXXI Archigenis.

FIt aliquando & fluxio circa ueſicam,ut aliquãdo quidem mucoſa,& folijs ac lamis ſimilia,itemq́ craſſa excernãtur,& aut crebro,aut poſt temporis moram lotia reddantur:aliquãdo aũt aquoſa & tenuia. Nouimus aũt quoſdã etiã pilos per lotiũ eieciſſe,modo inuicẽ perplexos,modo ſimplices, & ali

imponenda ſunt ex cruda ordeacea farina. Optimum etiam fuerit aluum ſubmollire per betæ & maluę decoctum pauco mercurialis ſucco admixto. Concharum item decoctum in potu exhibendum: ab efficacioribus autem purgantibus pharmacis in totum abſtinendum. Cauenda etiam quæ urinę ciendæ facultatem habent. Vtendum autem cibis frumentacei generis qui leniter attenuare ualent, citra manifeſtam calefactionem. Lumbis uero quę euidenter refrigerãt imponenda, uelut eſt ſolanum, portulaca, hyoſcyamus, & ſemperuiuum. Neceſſario etiam coles & intercapedo inter anum & pudendum ex aliquo leniter refrigerante illinitur, uelut eſt argenti ſpuma, cimolia, & ceruſa, ſi aceto, aut poſca, aut aqua ſint diluta. Optime autem facit in ipſis ceratum ex roſaceo optimo apparatũ, & frigida aqua ſæpe elutum, ſi tum pudendis, tum lumbis imponatur. Porrò in latus decumbere ipſos ex re eſt, & ſubſternere ea quæ ad ſeminis profluuiũ dicentur: in potu amplius præbere quæ ad illos deſcribentur. A ſpectaculis uero & narrationibus, ac commemoratione eorum quæ ad uenerem excitare queant, penitus ſunt arcendi.

De ſeminis profluuio: Galeni. Cap. XXXIII

PRofluuium ſeminis excretio eſt eius præter uoluntatem, citra pudendi tentiginem. Nomen autem habet ex eo quod inuitis profluit ſemen. Fit autẽ affectio ipſa ob retentiuæ in uaſis ſeminarijs facultatis imbecillitatem. Quemadmodum enim in his qui ſecundum naturam integris uiribus præſtant, ea quæ in nutrimentum cedunt retinentur, & excrementa excernũtur: ſic in his qui præter naturam habent, recrementa aliquando ob expulſiuæ facultatis infirmitatem retinentur, & ob retentiuæ debilitatem excernuntur, aut etiam ob aliquam aliam affectionem, quæ ſeminariorum uaſorum partes eodem modo quo expulſiua ſecundum naturam facultas mouet: ueluti in comitialibus, & alijs uiolentioribus conuulſionibus contingit, aliquando etiam in his qui ex conuulſione moriuntur, ut uidelicet ſemen eis excernatur. Profluuium igitur ſeminis uaſorum ſeminariorum affectio eſt, non pudendi, quæ dolorem quidem non ita ualde inferre ſolet, moleſtiam autem non uulgarem & pollutionẽ exhibet, ob aſsiduum & inuitis contingentem ſeminis fluxum. Oboritur autem aliquando etiam ex ſeminariorum uaſorum fluxione: quãdoq; etiam ſatyriaſi præcedente profluuium ſeminis ſuccedit. contingit autem affectio maxime pubertatem tranſgreſsis citra decimum quartum annum, imò alijs item ætatibus. Eſt autem ſemen quod profluit aquoſum, tenue, citra appetentiam coeundi, & ut plurimum quidem citra ſenſum, quandoq; uero cum uoluptate quadam promanans. Corrumpitur affectis ſenſim uniuerſum corpus ac gracileſcit præſertim circa lumbos. Conſequitur & debilitas multa non ob multitudinem ſeminis profluentis, ſed ob locorum proprietatem. Non ſolum autem uiris ſed & mulierculis hoc accidit, & in fœminis ſanè ægre tollitur. Cæterum cura communis eſt cum ea quę in omni fluxione adhibetur. Primum igitur in quiete, & pau

Mulierculis etiam ſemen profluere

co cibo,ac aquæ potu affectos adſeruare oportet: deinde etiam lumbos & pubem contegere lanis uino & roſaceo,aut œnanthino,aut melino madefactis.neq; uero ineptæ ſunt ſpongiæ poſca imbutæ. Sequentibus uero diebus cataplaſmatis ex palmis,malis,acacia,hypociſthide,œnanthe,rhoe rubro,& ſimilibus,inſeſsibus item adſtringentibus utendum eſt,ex lentiſci,rubi,myrti,& ſimilium in uino auſtero ſiue mero ſiue diluto decocto. Cibis autem utendum qui ægre corrumpuntur,& difficulter permutãtur, & reſiccandi uim habent. Dandum etiam cum potu ac cibis uiticis ac cannabis ſemen præſertim toſtum,rutæ item ſemen ac folia, lactucæ ſemen & cauliculi, ac nymphææ radix. In potu uero quotidie pro communi aqua,aqua in qua ferrum ſæpe extinctum eſt præbeatur. Quidam uero corticem radicis halicacabi ex aqua eis bibendum præbuerunt, neque ineptum fuerit huius aliquando periculum facere. Antidotus etiam hæc magnæ celebritatis,tum ad hoc modo ſemen profundentes,tum ad aſsidua in ſomnis profluuia,cõmode exhibetur. Seminis ſalicis drach. VII,calaminthæ drach. VI,ſeminis uiticis albæ drach. V,rutæ drach. IIII,ſeminis cicutæ drac. II, cum aqua in paſtillos digerito,& ex eis ad ponticæ nucis magnitudinem cum poſcæ cyathis tribus præbeto.Omnem uero acrium rerum eſum,& multi uini potum, & olerum exhibitionem uitare oportet: diætam uero uniuerſam reſiccatoriam & adſtringentem conſtituere.Poſt prima autem mox tempora ad unctiones & exercitatricem diætam tranſeundum,per quam totum corpus & præſertim affecta ad ſanitatem perducantur. & plurimo quidem tempore circa unctiones immorandum:paucies uero lauandum,ſi aut laſsitudini aut cruditati mederi uelimus.Bonum fuerit etiam, ſi nihil prohibuerit, ad frigidæ lauationem defugere, quæ omnem morbum ex fluxione obortum depellere conſueuit,maxime ſi medicamentaria qualitate aqua prædita ſit,uelut ſunt in albulis aquæ,quæ etiam in potu acceptæ eis ſumme proſunt.ſunt autem ſapore ſubſalſo,& tactu lacteo. Conuenit item per interualla quædam illitionibus & epithematis & malagmatis uti,quæ rubefacere & emollire poſsint,atq; ea quæ in profundo hærent ad ſuperficiem transferre. Decubitus porrò frequẽter in latus fiat,calaminthæ folijs,& rutæ ac uiticis ſubſtratis.Epithema autem in eis uſu uenit hocce. Capillum ueneris multum, contundito & terito cum aceto,aut apij ſucco,aut ſeridis,aut pſyllij, coc; cochlearum carnes coctas excipito,& ſimul in linteolum infarta coxendicibus imponito. Vtendum uero & præſcripto ad priapiſmum cerato, & his quæ paulo mox ad ſeminis in ſomno profluuia dicentur. Omnem autem de rebus ue nereis cogitationem excludere oportet.

Antidotus celebris ad omne profluuiũ ſeminis

Epithema ad profluuium ſeminis

De ſeminis in ſomnis profluuio:Philagrij. Cap. XXXIIII

SEmen in ſomnis profundere dicuntur, quicunq; dum dormiunt naturæ genitale ſemen emittunt:quod ipſum eis ut plurimum ob uitiati humoris materiam,aut materiæ multitudinem,aut ob partium ſeminalium robur

contingit

contingit.Iam uero quidam & ob animi deliquium, aut inediam, per ſomnos præter conſuetudinem ſemen excreuerunt: atque id materiæ acrimonia irritati,non ob partium ſeminalium robur pertulerunt.Huiuſmodi ſanè qui uidelicet animo linquuntur,aut inediam diutius pertulerunt, in totum ferè nulla imaginatione præcedente,citra ſenſum etiã,in ſomnis profluit ſemen. Reliquis autem non ſolum cum pudendi intẽſione,ſed etiam cum quadam propoſita imaginatione,quæ in ſomnis occurrit, inordinate ſemen profunditur.Cæterum peſsimus corporis habitus hic eſt: quum ſemen multum & calidum aliqui generãt,quod eos ad excretionem urget, atque poſtquam per coitum eiecerint,exolutionem oris uentris patiuntur, & toto corpore exoluuntur.debileſque fiunt & ſicci, & tenues,& pallidi; oculos etiam cauos habent hoc modo affecti. Quod ſi à coitu uenereo abſtineãt propterea quod ita afficiantur,capite diſcruciantur itemque ſtomacho,& æſtu faſtidioque anguntur,nihilque magnopere ex continentia iuuantur: contingit enim eis per ſomnum ſemen profundentibus conſimilia perpeti offendicula qualia coeundo perpeſsi fuiſſent. Quidam uero ipſorum mordax & calidum ſemen percipiunt in excernendo,ueluti ipſi confitentur.His igitur,inquit Galenus, conſulere oportet,quo à cibis ſemen gignentibus abſtineant:accipiãt autem non ſolum cibos,ſed & pharmaca quę ſemen extinguant:ueluti eſt uiticis ſemen toſtum & perfrictum:folia item & flores uenerem cohibere credũtur, non comeſta tantum,ſed & in potu ſumpta & ſubſtrata. Lentium uero decoctum etiam membri tẽtiginem remittere ac ſedare aiunt. Portulaca comeſta, & lactucæ ſemen potatum, & nymphææ radix & ſemen in cibo accepta,ſemen refrigerando extinguunt. Ruta uero comeſta calore ſuo ſemen coagulat & corrumpit.Calaminthem autem aſsidue edentes generandi potentia priuari dicuntur,id quod ſimiliter & uiolæ albæ ſemen,& hederæ cacumina nigra tria faciunt. Cæterum aqua fabrorum ferrariorum in qua ferrum ſæpe extinctum eſt,aſsidue potata, citra moleſtiam imminuit ſemen. Horum autem omnium ſylua uniuerſa in ſecundo huius tractationis præſcripta eſt ſermone.Compoſitis porrò ad ipſos utor, tum his quæ ad ſeminis profluuium ſunt pręſcripta,tum hoc ipſo.Ammij grana VI,fœniculi tantundem, foliorum rutæ parum quiddam cum caricis pinguibus tribus,per menſem ſemel edito,aut quotieſcunque uelis.Atqui aſsiduum eorum quæ uehementer refrigerant uſum, tum in his quæ per os exhibentur, tum in eis quæ forinſecus apponuntur,uitare oportet:ueluti ſunt ea quæ ex papauere & mandragora apparantur unguenta.Illitiones autem à balneo adhibeantur ex mediocriter refrigerantibus. Sunt autem hæc:oleum ex crudis oliuis expreſſum quod omphacinum appellatur:roſaceum maxime quod ex omphacino eſt apparatum,& melinum. Componenda autem ſunt aliquando unguenta compage craſsiora,ne uidelicet facile defluant.Compoſitio uero ipſorum eſt ex cera,& ſucco aliquo adſtringente aut refrigerãte commiſsis,

Semen extinguentia

hoc modo. Ceræ partem unam cum quadruplici oleo liquefacito, deinde in mortario cum manibus ſufficienter emollito,& paulatim ex ſucco refrigerante quantum expedit inſtillato, unito, ac utitor. Succi uero ad hanc rem apti ſunt,ſuccus ſemperuiui, ſolani, umbilici ueneris, pſyllij & ſanguinariæ, tribuli,perdicij,nymphææ & portulacæ:uerum hęc ſuccum non emittit,niſi ad eam contuſam in pila,aliquis alius tenuis ſuccus affundatur,uuæ præſertim immaturæ,& roſarum,qui ſanè in æſtate facile parabiles ſunt. Alij uero multi etiam alijs temporibus haberi poſſunt,ueluti lactucæ, ſeridis, ſtratiotæq; & lentium quæ in aquis naſcuntur: ſemen lini etiam in aqua coctum, ſuccum moderate refrigerãtem reddit:rhamni item foliorum ſuccus,& quæ his ſimiles exiſtunt. Optimum etiam cenſetur laminam plumbeam lumbis ſupponere,tum eorum qui in ſomno;tum qui aliàs ſemen profundunt:multum enim refrigerare conſueuit. In his uero qui plumbi duriciem ferre non poſſunt, conſulere oportet, ut ex prædictis herbis quædam arefactæ ſubſternantur,quibus etiam uiticis folia & modica ruta ac calaminthe commiſceantur,maxime uero ipſæ roſæ.Proſunt enim hæc citra renum læſionem. Vehementes namq; refrigerationes eorum quæ lumbis ſubduntur, renes iniuria afficiunt.Ipſum etiam ſtratum pelliceum ſit & non ualde molle. Decubitus porrò ut plurimum in latus fiat,uitata forma decubitus ſupina, ne lumborum arteriæ inde ſupercalfiant. Atq; hæc quidem communis eſt omnium quibus ſemen in ſomnis profluit cura. Cæterum eos qui prædictum uitioſum corporis habitum & conſtitutionem habent: de illis dico, quibus ex coitus uſu ſtomachus iniuria afficitur: illos,inquam, obſeruare oportet quando maxime ſeminis multitudo,quæ excretionem expetat,congregata appareat:& tunc ſanè in die quadam moderato ac boni ſucci cibo uſi, à cœna quum ad ſomnum uertuntur,coitu utantur:ſequenti uero die quum ſufficienter dormierint,& à ſomno ſurrexerint, linteolo corpus perfricent, donec cutis quendam attrahat ruborem:deindeq; olei confricatione,& intritu moderate utantur,& aliquantulo temporis ſpacio interiecto, panem bene fermentatum,clibanitem,purum,modicum ex uino diluto accipiant, atque hoc modo ad conſueta munia obeunda perueniãt. Eo uero tempore quod inter olei intritum & panis exhibitionem intercedit, ſi locus adſit in uicinia aptus,in eo pauliſper deambulent:ſi uero hyemis tempus inſtet, melius fuerit tamdiu intus deambulare. Abſtineant autem à ſpectaculis & lectionibus quæ ueneræ rei uſum in memoriam reuocare poſſunt.Et quotidie ſanè hoc modo affecti exerceantur his exercitiorum generibus, quæ per ſupernas partes fiunt. At uero corroborationem ſtomachi ex eſu panis communem deſignamus in omni homine, cui bilis efferueſcit, & qui ſtomachum exolutum habet.Quare & hi circa horam tertiam diei modicum panem,ex uino cum calida aqua diluto, madefactum accipiant, atque ita ad conſuetas operas prodeant.

De his

De his qui re uenerea uti non poſſunt. Cap. XXXV

QVi re uenerea uti cupiunt, ignaua autem & impotentia membra habent, infernas corporis partes exerceant, inguinaq́ & femora his confricent, pipere uidelicet, nitro, & euphorbio cum oleo, unguentisq́ ex huiuſmodi rerum ammixtione apparatis. exempla autem cōponendi paulo poſt dicemus. Dormiant in mollibus lectis, legantq́ quæ ad coitum cohortantur, lectionibus item ac ſpectaculis eiuſmodi aſsideant. Cæterum edulia & pharmaca ipſis conueniunt calefacientia & inflantia, ueluti ſunt, cicer, fabæ, halica, porri, bulbi, paſtinacæ radix & ſemen moderate, nuces pineæ, ari radix cocta, colocaſij radix cocta, itemq́ dracūculi, urticæ ſemen, rapi ſemen, erucę tum folia tum ſemen, maxime agreſtis, coſtus & piper cum uino mulſo, ſatyrium, ſeſamum, horminum, amygdalæ moderate, aniſum, polypodes & concharum genera omnia: perdicis item oua ad coitum excitant, & teſticulus galli. Seminis uero multitudinem augent omnia bono ſucco prædita: teſtes uulpis ſicci triti cochlearij menſura potati innocuam & minime uanam membri tentiginem faciunt: partes etiam renes ſcinci amplectentes ad tentiginem pudendorum excitandam bibuntur. Orchis, herba eſt quæ teſticuli appellationem habet, eius maior bulbus cum lacte potatus tentiginem ciet: minor uero cum aqua potatus, tentiginem remittit. Cibi inflantes Semen augentia

Compoſitum, tentiginem ciens, & faciens ad languorem membrorum.

Sinapis, radicis panacis, ſeminis erucæ, cuiuſque drachmas octo, ſeminis cardamomi drachmas quatuor, piperis grana uiginti, redigito in paſtillos cum erucæ ſucco, & dato drachmam unam ieiunis cum uino ueteri adſtringente.

Aliud. Seminis hederæ nigræ, floris chamæmeli, ſeminis oxyſchœni, cuiuſque drachmas quatuor, ſeminis erucæ, piperis albi, ſinapis, cuiuſq́ drachmam unam, pyretri drachmas IIII. excipe melle, & ad ſtrigmentorum ſpiſsitudinem redige: præbe à balneo nucis ponticæ magnitudine.

Aliud. Pudendum cerui aridum urito, & drachmam unam cum uino meraciore præbe. Experimento conſtat. Aliud, quo & ego utor. Seminis hormini, ſeſami, piperis, ſeminis erucæ, ſinapis, nucum pinearum, caudæ ſcinci, ſatyrij, floris iunci odorati, ſtyracis, ſeminis porri, uuæ paſſæ, ſingulorum æquales partes, mellis quantum ſatis eſt: præbe drachmam I.

Aliud, quo etiam ipſe utor.

Salis communis torrefacti ſeſquiſextarium italicum, hoc eſt uncias triginta ſex, ſeminis hormini ſcrupulos duodecim, ſpicæ nardi unciam unam, ſalis ſcinci unciam unam, caudæ ſcinci drachmas quatuor, ammij ſcrupulos duodecim, ſatyrij ſextantem, piperis unciam unam, ſeminis cardamomi unciam unam, ſeminis fœniculi unciam unam, myrrhæ unciam unam, ſeminis erucæ drachmas ſex, ſeminis uerbenacæ ſupinæ aridi drachmas tres, ſeminis ſanguinariæ ſicci drachmas duas, nucum pinearum unciam unam, phyſſa-

lidum drachmas quatuor,ſeminis hyperici drachmas quatuor,contundito, cribrato,& ad ueſperam cochlearium quomodocunq; uelis exhibeto.

Aliud,uehementer efficax.

Myrrhæ,piperis,ſpicæ nardi,tragacanthi, cuiuſque drachmam unam, thuris ſeſquidrachmam,croci drachmam unam,ſtyracis,galbani,dauci,ſeminis hormini,cuiuſque drachmas duas,canchryos,ſeminis fœniculi,ſeminis lini, ſeminis urticæ,ſeſelis,cumini æthiopici,aniſi,ſeminis erucæ,cuiuſque drachmas ſex,erui albi toſti drachmas ſex,ſeminis apij drachmas tres, ſeſami nō loti drachmas decem,amygdalas amaras delibratas quindecim,amygdalas dulces triginta,nuces pineas centum,bulbos crudos magnos ſex, mellis quantum ſufficit,ut ad cerati craſsitiem redigatur. præbe drachmam unam ante cœnā,cum uino mulſo maxime,aut uino auſtero. Facit ad tentiginem, & ſuperabūdantem rei uenereæ uſum ciendum,in ſenibus præſertim & debilitatis. Facit & ad liberorum procreationem.

Ad liberos procreandos

Vnguentum efficaciſsimum.

Olei uetuſtiſsimi libram unam, erucas in tithymallis repertas nonaginta ſex. Erucas in æſtate dum in uigore eſt herba accipe, & in oleum coniectas ad ſolem per dies ſeptem expone,& poſtea oleo utere:ani & pudendi inter capedine,itemq; lumbis ex eo confricatis. Idem etiam pinus erucæ faciunt, & tentiginem uehementer cient.

Oribaſij ſatyrica.

Zingiberis,radicis ſatyrij ſuperioris,cuiuſque drachmas octo,caudæ ſcinci, mei,aſari,petroſelini,cardamomi,ſeſelis,cuiuſque drachmas quatuor,ſeminis erucæ drachmas tres,cinamomi drachmas tres,hormini,piperis,ſeminis urticæ,cuiuſque drachmas duas,floris iunci odorati drachmam unam,ſpicæ nardi drachmam unam,ſanguinis hircini ſicci cochlearium plenum. datur drachma una cum uino,imbecillioribus uero cum lacte.

Oribaſij,ad pudendi languorem,præſertim ſenum.

Seminis erucæ drachmas duas, cumini unciam unam,portulacæ unciam unam.excipe melle,& mane ac ueſperi cochlearium præbe.

Porrò ad coitum concitat,paſſer troglodytes appellatus,in cibo acceptus. Verum his,qui frequentius & ſupra quàm conuenit inde coeunt,urinam capræ bibendam præbe.

Oribaſij,tentiginem ciens.

Piperis,petroſelini,nucum pinearum,ſcobis pudendi ceruini aridi,terebinthinæ,æquales omnium partes melle excipe, & cum uino bibendas præbe.

Aliud,Oribaſij. Stellionem uſtum quàm tenuiſsime conterito, deinde oleum affundito, atque ex eo magnum dextri pedis digitum inungito,& coito:ubi uero à coitu ceſſare uelis,digitum ipſum abluito.

Aliud eiuſdem. Leporis coagulum,aut leonis adipem pudendo illinito: deinde tria piperis genera cum tragacanthi ſucco teſticulis,

interca-

intercapedini inter anum & pudendum, ac lumbis obliniro.

Ex Rufi libris unguentum efficax tentiginem ciens.

Myrrhæ drachmam unam, ſulphuris uiui drachmam unam, cnici interioris drachmam unam, pyretri obolos duos, melanthij drachmas duas, piperis grana triginta, grana cnidia depurata uiginti, contundito: & cum drachma una ſucci ſcillæ terito: ceræq; unciam unam, cum olei cicini beſſe colliquato: mellis item quadrantem adijcito. Vtitor. Poſt coitum uero cum linteolo loci diligenter extergantur. Quidam uero hoc unguento ſedem illinunt.

Porrò Rufus etiam hæc addit. Facile eſt, inquit, & hic remedium reperire, his qui uenere uti non poſſunt. Adoleſcens enim quiſpiam nos acceſſit, & ſe uehementer coitum appetere confeſſus eſt, uerum ubi commiſceretur ſemen emittere non poſſe, ſed flatus plurimos ſibi per ſedem erumpere. In hoc itaq; coniecturam feci, uaſorum ſeminariorũ ſiccitatem adeſſe: quod ipſum etiam adepta ſanitas demonſtrauit. nam poſtquàm humida & boni ſucci diæta eſſet uſus, ſemen emiſit. Alius item adoleſcens domeſticus miniſter, confeſſus eſt ſe, quando cum muliere rem haberet, ſemen effundere non poſſe: quum uero dormiret, plurimum ei ſemen prodire. Viſum itaque mihi eſt, uaſa eius ſeminaria propter multam unà cum frigiditate humiditatem, calfieri non poſſe: propterea quod caliditas in coeundo ad corporis ſuperficiem diffunderetur. in ſomnis uero amplius calefieret, propterea quod ſomni interna calefaciunt, & refrigerant exteriora. Quare hunc ipſum infernas partes exercere iuſſi, atque id maxime per equitationem. Caſtorium etiam bibendum præbui, & diætam omnem calidam & ſiccam conſtitui.

Exempla curatorum

Vndecimi Sermonis Finis.

AETII ANTIOCHENI MEDICI

DE ISCHIADICIS SIVE COXENDICVM DOLORE, deq́ podagra & articulari morbo, quem Græci arthritidem appellant, Sermo Duodecimus.

Iano Cornario Zuiccauienſi interprete.

TABVLA Capitum Duodecimi Aetij Sermonis.

De iſchiadicis ſiue coxendicum dolore.	Caput I
De herba iberide, quæ & cardamine appellatur, eiusq́ ſinapiſmo.	Cap. II
De uſtione.	Cap. III
Cura affectionis exacerbatæ.	Cap. IIII
Epithemata & malagmata ad iſchiadicos.	Cap. V
De podagra & arthritide ſiue articulorum morbo.	Cap. VI
Cauſæ uniuerſales.	Cap. VII
Quare in quibuſdam magnus fit morbus, in alijs uero paruus.	Cap. VIII
Quare multo tempore aut pauco morbus duret.	Cap. IX
Quæ ſit incuruatorum articulorum cauſſa.	Cap. X
Quæ cauſſa generationis toforum in artubus.	Cap. XI
Quæ cauſſa ſit cur inflammationes in podagricis non facile ſuppurentur.	Cap. XII
Quomodo ex inflammationibus & conſequentibus acceſsionibus, ſiue ſymptomatis, adfligens humor cognoſcatur.	Cap. XIII
Sanguinei humoris influentis ſigna.	Cap. XIIII
Bilioſi humoris ſigna.	Cap. XV
Pituitoſæ fluxionis ſigna.	Cap. XVI
Bilis atræ influentis ſigna.	Cap. XVII
Seroſarum fluxionum ſigna.	Cap. XVIII
De his qui ex humorum complexu fluore infeſtantur.	Cep. XIX
Diæta & cura podagricos præſeruans.	Cap. XX
De olei & ſalis affrictu in podagricis.	Cap. XXI
Vniuerſalis methodus curationis podagricorum.	Cap. XXII
Cura eorum qui ex ſanguinis copia ægrotant.	Cap. XXIII
Quod eleuatas & incuruas uenas ex membris fluxione infeſtatis, uelut in uaricibus, auferre oporteat.	Cap. XXIIII
De peruſtione in morbo articulari.	Cap. XXV
Cura in fluxibus ſanguineis poſt ſanguinem euacuatum.	Cap. XXVI

Cura eorum

Cura eorum qui neque uenæ ſectionem, neque purgationem ſuſtinere poſſunt. Cap. XXVII
De his qui ob bilis influxum ægrotant. Cap. XXVIII
Parabilia remedia ad inflammationes non ualde feruentes. Cap. XXIX
De ſtupefacientibus medicamentis. Cap. XXX
Vnguenta recalfactoria quæ poſt ſtupefactiuorũ uſum adhibentur. Cap. XXXI
Pharmaca & edulia eorum qui flauæ bilis influxu infeſtantur. Cap. XXXII
Cura eorum qui ob pituitæ influxum ægrotant. Cap. XXXIII
Cura eorum qui ex atræ bilis influxu ægrotant. Cap. XXXIIII
De his qui ob tenuem & ſeroſum influxum ægrotant. Cap. XXXV
De fluxionum inter ſe complexu. Cap. XXXVI
Cura affectionum ex ſanguinis & bilis complexu. Cap. XXXVII
Cura bilis ad pituitam permixtæ. Cap. XXXVIII
Cura humorum atræ bilis alijs permixtorum. Cap. XXXIX
Cura durorum humorum qui poſt inflammationes relinquuntur. Cap. XL
De tumorum crudorum & incoctilium cura. Cap. XLI
Malagmata diuerſa, in quibus etiam Leucij malagma eſt, ad articulorum diſtortiones deſtinatum. Cap. XLII
Cerata podagrica. Cap. XLIII
Vnguenta & acopa diuerſa ad podagricos, articulorum dolores, iſchiadicos, membris exolutos, & trementes. Cap. XLIIII
Ad durities in artubus inſtar toforum. Cap. XLV
De medicamentis purgatiuis articulari morbo accommodatis. Cap. XLVI
Antidoti podagricæ. Cap. XLVII
Qui podagrici lauandi ſint, & quomodo. Cap. XLVIII

FINIS

De iſchiadicis,ſiue coxendicum dolore. Caput 1

ARchigenis, Iſchiadici,hoc eſt ex coxendicum dolore affe/
cti,proprie dicuntur quibus dolor circa iuncturã quandam
uertebrarum innititur.Antecedit autem & quaſi auſpicatur
hoc malum aliquando quidem uicinorum muſculorum do
lor,& maxime lumborum: aliquando uero ab ipſa iunctu/
ra initium fit affectionis.Iam uero quandoq; etiam contingit ut uertebri do
lore ferè ſublato,circa poplitem ſolum afflictio hæreat:alijs autem iuxta ta
lum:quibuſdam uero totum crus æqualiter dolore affligitur. multis item cir
ca inguina dolor figitur,& tum ſanè ueſica ipſa moleſtiam tranſſumens,uri/
næ difficultatem inducit:& tunc maxime totum crus à coxendicibus uſq; ad
calcaneum dolorem perfert, & non ſolum ſi ipſum crus moueatur conuul/
ſiones infert,uerum ſi etiam aliqua alia corporis pars agitetur. Generant au
tem hanc affectionem aſsiduæ cruditates, & immodicus rei ueneræ uſus:
aliquando etiam deambulationes concitatiores,& hæmorrhoides ſuppreſ/
ſæ,& uomendi conſuctudo intermiſſa,& purgationes menſtruæ, aut etiam
aliæ familiares excretiones impeditæ, & exercitiorum contemptus. Com/
Humoris ualida ubertas munis quidem igitur iſchiadicis,podagræ,& articulari morbo exiſtit ualida
alicuius humoris ubertas,quæ affectum articulorum nexum occupat: quo
impleto exporrecta neruoſa corpuſcula tenſione affliguntur, atque ex his
oboritur dolor.Cæterum ad affligentis humoris cognitionem conferet diç
ta quæ præceſsit,& anni tempus,& aeris nos ambientis ſtatus,ætasq; & ha
bitus,itemq; color corporis:amplius autem & doloris ſpecimẽ,ſiue feruens
& pungens,ſiue ſtupidum.Initium igitur curationis fiat ab affligẽtis humo
ris euacuatione. & ſiquidem humoribus ex æquo redundarit corpus, præ
omnibus uenæ ſectio adſumatur:deinde etiã purgatio:poſtea uero ea quæ
dicentur pharmaca oportune & ordinate adhibeãtur:ita ut in manibus qui
dem & pedibus pharmacis fluxum repellentibus utamur, circa coxẽdicum
uero iuncturã id facere uitemus.quum enim hic cõnexus in alto ſitus ſit,ſan
guis ex uicinis & ambiẽtibus uenis ac muſculis ad ipſum impellitur:quare le
nitiuis in principio opus eſt pharmacis ad coxendicũ dolorem,atq; ea neq;
omnino refrigerent,neq; fortiter calfaciant.Etenim quę refrigerãt,ad conne
xum materias impellunt:quæ uero uehemẽter calefaciunt,aliã amplius ma
teriam ex adiacẽtibus partibus adtrahunt.A multitudine itaq; ſanguinis co
xendicum dolorem obortũ uenæ ſectio curat, ſi primum cubiti uenam ſece
mus:deinde etiam eam quæ iuxta talos eſt,aut poplitem.In principio enim
omniũ inflammationũ diuulſoriam uenæ ſectionem facere oportet,ueluti ſi
pes ſit inflãmatus,ex uena è directo loci affecti ſita ſanguinẽ extrahemus.
In affectionib.uero iam inueteratis,maxime quidẽ ex ipſis locis affectis ex/
trahemus:aut ſi id fieri non poſsit, ex uicinis. Poſt ſanguinis uero è cubito
detractionem

detractionem, à talo repetita ſectione auferre oportet. ſecanda eſt autem interna uena iuxta talos ſita: uiriliter enim imbecillis auxiliatur. Et ſcio, inquit Galenus, coxendicum dolores in una hora curatos per hanc ex crurib. euacuationem, maxime ſi non à frigiditate ſint oborti, ſed ex uaſorum ſanguinis circa coxendicem repletione. In omni equidem coxendicum affectione, præcipue tamen ea quæ humoribus ex æquo redundantibus oboritur, ſi quis prius quàm corpus euacuet, acribus pharmacis ad affectam particulam utatur, ægerrime ſanabilem affectionem reddit, utpote multitudine ibidem inſolubiliter condenſata: ſupra reliqua enim inſpiſſatur & uiſcoſa redditur, & ob acrium pharmacorum caliditatem & ſiccitatem nõ diſsimile quippiam aſſationi perpetitur. Ab euacuatione igitur totius corporis, ut quæ maxima facultate ad huius affectionis curam præſtet, curandi initiũ faciemus: & non ſolum à cruribus, ſed & à cubito primum ſanguinem extrahemus. Sunt & uomitus iſchiadicis commodi, atq; adhuc amplius quàm per uentrem euacuationes, nimirum retrahentes humores infra repentes. Eos igitur in principio affectionis facere à cibo expedit. Inueterato uero malo etiam à pharmacorum uomitum cientium acceptione, ita ut à mediocribus incipiamus. Porrò quibus iam indiſſolubilis humorum coactio in ipſo articulo à medicis per immodicum acrium pharmacorum uſum facta eſt, his cucurbita quàm maxima cum ſcarificatione locis affixa auxiliatur, & purgatio per infuſa efficaciora. Qui igitur iam dicta præ oculis habuerint, etiam præſcriptis à ueteribus medicis pharmacis iuxta methodũ poterint uti. Itaq; poſt uenæ in cubito ſectionem, & à talo item ſanguinis detractionẽ, aut per purgatiuum euacuationem, ubi uidelicet aluus leniori clyſteri iniecto excreuerit obturata, irrigare locos oportet, primum quidem ex oleo rutaceo, poſtea uero etiam efficacior irrigatio adhibenda quæ ſenſim calfaciet, & materias ex alto ad ſuperficiem attrahere poſsit. qualis eſt quæ ex cyprino, aceto, nitro, & canchri conſtat: ita ut octo quidem cyathi olei cyprini; quatuor uero acris aceti, duo autem nitri, & unus canchryos conijciantur, & donec ter aut quater efferueãt coquãtur: poſt uero expreſſus & in lanis ſuccidis exceptus ſuccus ſuper affectos locos imponatur. uerum quotidie renouare hãc irrigationem oportet, & tribus locis hoc fotu admoto profectus animaduerſionẽ habeto. Multos enim, inquit Archigenes, uidi qui nullo alio præſidio opus habuerunt. ego uero, inquit, poſt prædicta etiam ſimpliciorẽ clyſterẽ infundo, & ſequenti die acriorem. atq; haud ſcio an ullus tam degener coxendicũ dolor reperiatur, qui huic præſidio non cedat: aut ſi aliquãdo ad primã adhibitionem nõ ceſsit, poſt alterũ eius uſum penitus excisus eſt. Apparatur aũt acrior clyſter hoc modo. Mellis ſeſquicyathum, olei tantundem, aquæ cyathos II, nitri drach. VIII, terebinthinæ drach. IIII. hæc unita & calefacta infundito, & podici fomentum apponito, quo diutius infuſum contineatur. nam ſic magis operatur. ut plurimũ uero mucoſam humiditatem extrahere conſueuit

Localia pharmaca quando nociua

Irrigatio iſchiadica

canchrys ẽ rosmarinus

Clyſter acrior iſchiadicis

conſueuit, aliquando autem & ſanguinem, quando etiam maior commoditas reſultat. Quod ſi adhuc affectio ipſa perſiſtat, paucis horis interpoſitis, non tamē ut prioris præſidij utilitatem demoliamur, rurſus clyſteri utemur pro ſimplici aqua, centaureæ decocto ad prædicta affuſo, quo robuſtius pharmacum reddatur. Supra opinionem autem ipſis commodat cucumeris ſylueſtris radix in tenues partes conciſa, deinde paululum cocta, atq; decocto eius cum ſolo melle infuſo, citra omnem mordacitatem euacuat affligentem humorem. Optime etiam facit lupinorum amarorum decoctum cum pari oleo infuſum. Sæpe enim, inquit Archigenes, hæc prædicta cura ad omnes iſchiadicos mihi ſuffecit. Quod ſi tamen affectio adhuc remoretur, cucurbita quàm maxima cum plurima flamma locis affigatur, uulnuſculis etiam altioribus per ſcarificationem impactis. Cæterum & reliquam curam referre operæ pretium exiſtimo, ut nota ſit ſi quando uſus eius neceſſario expetatur. In omni enim tempore plurima curationis principia conſtituenda, hoc enim modo facilius affectio deſtruetur, ſi aſsiduæ præſidiorum permutationes fiant. Itaq; ubi rurſus mederi cœperis, uomitibus uteris ſiue à cœna, ſiue à raphani acceptione concitatis: deinde loci affecti & totum corpus in balneo per nitrum extergatur, poſt balneum autem loci ex unguento per adarcem & euphorbium compoſito illinantur. Deinde rurſus aliud medendi initium à purgatione facies. Solitus autem fui, inquit, purgatiuum ad iſchiadicos aſſumere huiuſmodi. Colocynthidas quotquot uelis accipito, & deraſa ac proiecta medulla ipſas oleo optimo expleto, & totam noctem ſinito. deinde oleo per ſe effuſo, cū uacuo colocynthidis calice aquam una & dimidia olei menſura commenſurato, ac in ollam fundito, atque cum ea ipſa communi aqua colocynthidas ipſas donec flacceſcant coquito: & expreſſas ipſas quidem abijcito, liquorem autem excolato & affuſo ad ipſum oleo feruefacito, ac panis ſiliginei contuſi & cribrati quātum ſatis erit inſpergito, manibusq; ſatis diu emollito, ac pilulas ad nucis ponticæ magnitudinem formato, ex eisq; XXIIII pilulas à balneo exhibeto. Si uero fortius reddere pharmacum uelis, ad hanc doſim ueratri nigri corticis tenuiſsime triti obolos tres, & ſcamoniæ ſcrupulū unum adijcito. Poſſum autem idem de hoc præſidio quod ſupra de clyſteri dixi referre, quod uidelicet ſolum aliquando ſufficit etiam eam quæ per multum tempus indurata eſt coxendicum affectionem extirpare. licet itaq; eo ſæpe uti multitudine tamen eius imminuta, & ſanè moderatam eius multitudinem obſeruauimus numerum XVIII pilularum. Eis uero qui pilulas deuorare non poſſunt, colocynthidis cremorem exhibeto hoc modo. Colocynthidem quàm maximam perforato, & eiecto ſemine, relicto autem eo quod inſtar tomenti ineſt in totum, colocynthidem ex uino dulci ueteri expleto, & per totam noctem ſinito, & cum deſecto ex ea operculo cooperito. Mane uero excolatum per panniculum uinum & tepefactum bibendum præbeto. Si uero parua fuerit colo-

Pilulæ ex colocynthide

Colocynthidis cremor

cynthis

cynthis,duas pro una uino expleto & exhibeto. Quod ſi efficaciorem red-dere uelis hunc cremorem,ueratri nigri obolos tres adijcito, & ſcammoniæ ſeſquiobolum. Cæterum per interualla quædam prædicto clyſteri ex cucumeris uidelicet ſylueſtris radice apparato,etiam ad ipſos utaris.

De herba iberide,quæ & cardamine appellatur,eiuſq; ſinapiſmo. Cap. II

Cardamine, herba unde.

QVod ſi ueſtigium quoddam affectionis relinquatur, herbæ iberidis, quæ & cardamine appellatur, radix aſſumenda eſt: etenim odorem & ſaporem ac figuram cardami,hoc eſt naſturtij,habet. Multa autem ubiq; naſcitur,maxime tamen circa uetera monumenta muroſq; & circa uias in incultis locis. folia autem habet naſturtij uere quidem urentia, & naſturtio multo maiora: longitudo uero caulis cubiti parui eſt aut paulo amplior: æſtate florem lacteum promit,& tunc ſanè efficaciſsima cenſetur: ſemen fert quàm minimum, atque id ipſum per totum caulem enaſcitur. Radix uero acerrimum habet odorem, & maxime omnium naſturtio ſimilem. Hanc æſtate maxime recentem effodito(arida enim uires amittit)& diligẽter tunditor: tũditur autem difficulter,& axungia ueteri modica excipito,ac iuncturæ coxæ & uniuerſo cruri imponito,adalligato,ac incumbere ſinito,mulieribus quidem non infra duas horas, uiris autem per quatuor horarum ſpatium,ſi poſsibile ſit id perferre. Excitat tumores cum ardore & rubore, uelu ti ſinapiſmus facere ſolet: poſt uero in balneum inducito,nullo ungento aut ſmegmate eis illito. ubi uero modicum exudauerint,in ſolium ob feruorem mordacius deſidere iubeto,idq; fortiter perferre cogito. morſum enim cum ardore in principio inferre conſueuit: deinde educito. Ferme enim ſemper, quãuis ab alijs fuerint importati,ſua ſponte pedibus ingredientes,exibunt. Verum à balneo ad oleum multum paucum admodum uinum ammiſceto,& conquaſſata illinito,ac humore cum aſpero panno deterſo,crus ipſum cum leuiſsimis lanis cooperito. Et ſanè conſueuit hoc ipſum præſidium nullo alio inde auxilio opus habere. quod ſi tamen aliquando ueſtigium affectionis relinquatur,uicenis horis ſiue diebus interpoſitis,rurſus eodem præſidio utaris. Atq; hic quidem ſinapiſmi eſt modus. Cæterum pharmacum ipſum plures quàm ſperare poſsis in ſe complectitur commoditates,& cum minori acrimonia eius uſus perficitur. Hoc autem utendi modo etiam ad inueteratos capitis dolores,omneſq; alios diuturnos dolores, quacunq; tandem corporis parte conſtiterint: ad affectiones item ægre ſolubiles,& reſolutiones perſanandas uti licebit.

Ceratum ad iſchiadicos: Archigenis.

Porrò interiectis diebus quibus ab exhibitione remediorum quieſcis,ceratum locis imponatur huiuſcemodi. Opopanacis drach. VIII,in aceti cyathis II diſſoluito,deinde ceræ trientem,cum beſſe olei cyprini liquefacito,refrigeratoq; ac leuigato,& ad diſſolutum opopanaca conijcito,unito,ac utitor.

De uſtione. Cap. III

VEteres,inquit Archigenes,etiam uſtione in iſchíadicis uſi ſunt,tum per cauteres ferreos igni candefactos, tum per ſtruthij & ariſtolochiæ radices coxæ iunctura in altum peruſta,itemq́ crure per interualla quædam, circa dolentes maxime locos cautere admoto.Quidam uero alij ad propinquæ cruri affecto manus locum inter magnum digitum & indicem medium,circa infernum magni digiti ſiue pollicis articulum, caprinum ſtercus feruens per forcipem imponunt,ſtercoraq́ uariant ac permurant, donec ſenſus uſtionis ad locum affectum perferatur:tunc enim ſufficiẽtem uſtionem eſſe dicunt. Dioſcorides autem hanc rem ita tradit. Caprinum,inquit,ſtercus feruefacito,& extenſo magno manus digito, cauum locum circa inferni articuli eiuſdem digiti finem notato: deinde locum ipſum ex oleo prælinito,& lana conuoluta oleo imbuta ad cauum locum ſubſtrata, ſigillatim caprinum feruefactum imponito, quouſq; ſenſus per brachium ad affectam coxam procedat. Antylus autem:nos,inquit,etiam huiuſmodi urendi modo utimur: ſtercus caprinum ſiccum feruefacimus,eoq́ uentrem magni digiti affecti pedis perurimus paulo infra unguem uſq; ad os ipſum uſtione penetrante.Hæc ipſa uſtio extremas coxendicum affectiones, & quæ nulli alij præſidio cedunt,diſſoluit. Cæterum poſt uſtiones porri folia cum ſale trita,aut oliuas nigras cum ſeſamo illoto tritas,aut nucum interiora trita, ad locum cruſtoſum imponito.Eis uero qui molles carnes habẽt,lac cum melle adhibeto.Tertio autem die ab uſtione, lenticulam coctam cum melle donec cruſtæ penitus excidant,cataplaſmatis modo imponito: atque deinde ſuppuratorio ductu utitor, ulceribus ad plures dies adſeruatis,ne cicatrix eis obducatur. Nouimus, inquit Archigenes, plurimos qui ex prædictis uſtionibus opem ſenſerunt: uerum nobis, inquit, ad coxarum affectionis demolitionem prædicta remedia ſuffecerunt, itemq́ malagmata quæ paulo poſt dicentur: appoſuimus autem De uſtione, ne uidelicet eius uſus ignoraretur.

Vſtio per caprinũ ſtercus — *Dioſcoridis locus* — *Antylus*

Cura affectionis exacerbatæ. Cap. IIII

ARchigenis. Tempore porrò exacerbationis reliquæ partes faſcijs circumligandæ ſunt,& diligenti fricatione contrectandæ: irrigationes item locos impinguantes,& per uices mutatæ,ex oleo ſicyonio calido adhibeantur,& cum lana conuoluta contegantur.Cataplaſmata autem ex ſemine lini ac fœni græci affectis partibus imponantur. Maxime uero quæ ex loliacea farina apparantur,ac quædam calefacientia aſſumunt,& altheæ radicem.Mitigant etiam uehementes dolores ex oleo fomenta,& ex milio fricto,itemq́ ſale in ſacculis calfacto.

Potiones ad iſchiadicos.

Succus cyrenaicus exacerbationes diffundit, erui magnitudine potatus,aut deuoratus.Summe facit & caſtorij drach. I,cum opopanacis obolis tribus.

Alia potio ad iſchiadicos.

Farinæ erui,aniſi,fœniculi,ſingulorum parem menſuram conijcito,tundito & cribrato,oboloſq; nouem in dimidia uini hemina dato.Multa craſſa per urinam ducit,Vbi uero purum prodire uideris lotium,ne amplius prębeto.

Alia. Centaureæ minoris ramulos contundito & cribrato,ac ieiunis cochlearium ex aqua calida ad horas tres aut plures dato. Alia.

Radicem rubiæ contundito & cribrato,ſimiliterq; præbeto. ſanguinem per urinam educit,quotidie autem bibentem lauato. Auxiliatur item irionis ſe/men cum uino,& ſmyrnij ſemen eodem modo.Seminis naſturtij drachma una,cum uino:radicis capparis corticis drach. 1, cum uino:radicis iridis tritæ drach.1,cum paſſo:ruta ſyluestris,& domeſtica,cum aniſi decocto:ſymphy ton in petris naſcens,cum uino mulſo decoctum:radicis altheæ decoctum, aut centaureæ minoris:ammoniaci thymiamatis drach.1 ex aqua mulſa:ſe/minis hyperici drachma una,quod ipſum & ſtercora educit itemq; pituitā: Baccæ iuniperi ex uino:Bitumen pro catapotio deuoratū: carpobalſamum ex aqua mulſa.Cæterum & potiones dolorem lenientes,itemq; ſoporiferę, ubi dolores reſtiterint,commode aſſumi poſſunt: maxime tamen omnium antidotus quæ pæonia appellatur,in tertio decimo ſermone deſcripta. Ego autem,inquit Archigenes,etiam in exacerbationibus prædicto clyſteri uſus ſum,eo uidelicet qui ex terebinthina & nitro conſtat,& euidentem permuta tionem feci.Poteris autem & cucumeris ſylueſtris decocto in exacerbationi bus uti.

De reliqua diæta:Archigenis.

Subiungemus autem ex ordine & paucis reliquā curam. Præ omnibus igi/tur adhortor ut contentiones,& exquiſitę negociorum incommoditates eis exhibeantur,non ſolum à cibo accepto,ſed etiam ſumēdi cibi tempore,diæ ta unctoria & impinguante conſtituta, quo ſimiliter carnis incremento ſit conſultum,Nam ſi hanc ueluti neruorum operculum acquiſierint, tutum ſi/mul ad omnem externam cauſſam inuentum habebimus,ſimulq; commo dam exercitationem omni unctoria diæta potiorem apponemus. Vngan/tur autem ab expertis & gymnaſijs exerceantur, Minime enim moleſti la/bores fient cum perito præexercitatore : & manus ſanè exercitijs tritæ com/modiores ſunt mollibus ad curationem . At uero ſignificandum eſt etiam quod iſchiadici ab aſsiduis flexibus & deambulationibus,& moderato cur/ſu quàm cōmodiſsime opem ferre poſsint.Præcedat itaq; geſtatio in equo, deinde naturalium aquarum uſus,primum quidem calidarū , deinde etiam frigidarum:ſi enim ad frigidæ lauationem adſueſcant , ſola ſuffecerit ad in/columitatem acquirendam.Cæterum diæta tempore quidem exacerbatio/nis ſorbilis ſit & modica . per interualla uero ſolidior & reparandis uiribus magis accommodata , habeatq; acrium eduliorum comeſtiones quaſdam per aliquot dies adiunctas . Eorum autem ſyluam ſæpe iam appoſuimus, utpote quæ nihil uiſcoſum,aut craſsi ſucci,aut ægre cōcoctile, aut quod dif/ficulter

Contētionum utilitas

ſiculter digeritur,complectitur.Bonæ uero concoctioni imprimis cõſulant, non ſolum damni quod ex cruditatibus prouenit ratione habita, ſed & incrementi carnis,qua præ omnibus iſchiadici opus habent. Quin & qualitates eorum quæ ægre concoquũtur fugiendæ ſunt,præſertim eorum quæ urinam ducunt.Aluum autem probe ſolutã habere expedit: premuntur enim & aggrauãtur articuli ubi ipſa ſit adſtricta.Neq; uero aſsidue profluat uenter, Nam id imbecilles reddit,& quod cum purgationis impetu à toto corpore attractum eſt,idipſum uicinas partes replet. Contingit tamen etiã aliquando à periculoſa dyſenteria oborta omnem coxarum mollіciem ac aptitudinem ad affectionem corrigi & emendari.Pręſtat etiam uomitus per interualla ſiue à cibo accepto,ſiue à raphanis.Neque latet nos quoſdam ueratro ad iſchiadicos uſos eſſe,Scimus item ueratrum efficaciter auxiliari,Verũ non ſuſpicamur eius uſu opus eſſe ad hanc affectionem,utpote quæ ab ante tradita cura extirpabitur.

Purgationis nocumenta

Dyſenteria coxendicum morbum corrigit

Cataplaſma iſchiadicum.

Farinam lupinorum amarorum in aceto mulſo aut poſca decoctam imponito. Aliud. Calaminthen præſertim uiridem,aut ſi haberi nequeat, cum poſca locis imponito,eſt enim præſidium præclarum.

Aliud,facit ad uehementes dolores.

Papaueris calices in aqua mulſa decoquito,ipſisq; proiectis farinam ordeaceam aquæ mulſæ incoquito ac imponito. Aliud. Calices papaueris uirides terito,& adſperſa polẽtæ farina,in paſtillos redigito,eosq; in umbra reſiccato. Vſu uero expetente in ſufficienti aceto diſſolutos ac calefactos imponito.

Aliud Aſclepiadæ, iſchiadicis,podagricis,& articulorum morbis eueſtigio auxiliatur.

Fœnum græcum in fictile uas coniectum & poſca ſufficiente affuſa per integram noctem macerato:mane uero ad ignem appoſitum donec ſoluatur coquito:deinde in mortario tritum,& ſufficienti melle affuſo calefactum,& linteolo exceptum ad affectos locos apponito,& faſciola adalligatum ſinito,idq; per dies duos aut tres facito. Aliud. Radicis ſymphyti ſexuncem raſam & in tenues partes conciſam in pilam teſtaceam conijcito & enixe terito,atq; ubi contrita fuerit,mannę quadrantem,& ouorum recentium crudorum candida tria unà cum luteis adijcito,rurſumq; enixe terito,& contritis libram unam adipis ſuilli ueteris probe ſubacti addito,unito,ac linteolo excepta imponito.Eueſtigio dolores mitigat,& præſertim cum fluxione articulorum obortos.

Aliud Aſclepiadæ.

Fœni græci mola triti,corticis radicis mandragoræ,mannæ,cuiuſque quadrantem, oua cruda recentia x,radicis maluæ lib.1,radicis ſymphyti libr.1, carnis cochleæ terreſtris ſexuncem. Vt prædictum eſt apparato diligenter, & ſublatum reponito. Vſus uero tempore pharmaci partem unam, adipis ſuilli ueteris partes duas accipito.

Epithemata

Epithemata & malagmata ad iſchiadicos. Cap. v.

MAlagma, inquit Archigenes, quod ualde multo experimento nobis conſtat, eſt ſubſcriptum. uerum cucurbitam prius ad dolentes locos affligere oportet: ipſum autem malagma aliquandiu inhærere conſueuit, quare expectabis eius utilitatem. Colophoniæ libram unam, baccarum lauri beſſem, ſeminis raphani trientem, corticis capparis libram unam, picis aridæ libram unam, pyretri libram unam, ceræ libras duas & dimidiam, fœni græci beſſem, iridis libram unam, ſinapis beſſem, nitri libras duas. Nitrum cum aceti libris duabus terito: deinde reliqua arida inſpergito, ſimulq; terito, affuſiſq; liquefactis, emollito, ac utitor. Hoc quidem igitur malagma eiuſmodi eſt, quod malum penitus extirpat, cutem rubefacit, & materias ex alto ad ſuperficiem educit, quo ſanè in principio non oportet uti. Verum quod ſequitur leuiſsimum eſt & multæ commoditatis, quoq; citra formidinem conuenit uti. Ceræ trientem, ſtyracis ſeſquunciam, ſatyrij ſeſquunciam, aloes primariæ ſeſquunciam, ammoniaci thymiamatis ſextantem, croci unciam unam, pyretri unciam unam, opopanacis unciam unam, galbani unciam unam, thuris unciam unam, olei ueteris libras quatuor, aliquando autem ſextantem ſolum. In æſtate apparato, & utitor. Præter opinionem etiam facit ad iſchiadicos emplaſtrum pardalis appellatum, quod ad hydropicos inuenies deſcriptum.

Leæna emplaſtrum, malum penitus extirpans.

Olei ueteris libras duas, plumbaginis, ſalis communis, terebinthinæ, ſingulorum libram unam, ſquamæ æris quadrantem, æruginis, herbæ lanariæ radicis, chamæleonis nigri radicis, ariſtolochiæ, ſinapis, ſingulorum ſextãtem, aliquando etiam canchryos unciam unam, aut pro eo pyretri tantundem. Auxiliatur etiam capiti ad hemicraniam impoſitum. [canchrys i. se: rosmarin]

Heræ, ad iſchiadicos. hoc, inquit, uſus ſum ad Frontinum ſtatim ab exacerbationibus impoſito. *Heras Frōtini medicus fuit*

Ceræ drachmas centum, uiſci drachmas ſedecim, terebinthinæ drachmas uiginti quinque, galbani, myrrhæ, iridis, cuiuſq; drachmas ſex, cedriæ cyathi dimidium, olei cyprini cyathi dimidium. Ceram, cedriã, cum cyprino oleo liquefacito: deinde reſinam & galbanum adijcito, & ablatis ab igne ſtatim uiſcum addito, & ubi diſſolutum fuerit irim inſpergito & unito, & ad myrrham in mortario cum aceto tritam affundito. Quidam etiam nitri drachmas duas adiecerunt. Aſclepiades autem ita inquit. Malagma quod iſchiadicis ſtatim poſt exacerbationum remiſsionem imponitur, facit ad oſſa contrita ac omnem neruorum per conſenſum affectionem, omnemq; duriciem diſſoluit: facit item ad alias inflammationes, comprimit & committit malignas cicatrices, Prodeſt luxatis & colliſis, & ad omnes malignas mamillarum diſpoſitiones. Eſt enim ualde generoſum. Ceræ, terebinthinæ, uiſci, galbani, myrrhæ, iridis ſiccæ, ſingulorum drachmas XLVIII, olei cypri-

Vnguenta & acopa, quæ neruorum laſsitudinem in iſchiadicis reficiunt.

Ad coxendicum dolorem pæoniæ radicem in oleo ad triduum contuſam accipito, & quarta die paululum coctam illinito. Cæterum præpurgandos eos ſcito, ex ſucci tithymalli guttis quinque tantum cum caricis acceptis, aut ex corticis tithymalli decocto. Corticem etiam ipſum contuſum & cribratum quatuor ſcrupulorum pondere in uino per integram noctem macerato: mane uero excolatum uinum præbeto.

Aliud. Nycteridem herbam, quam unguentum Helenes appellant, oleo decoquito, & per diem unam in oleo manere ſinito, percolatoq; & illinito. Nycteris herba, unguentum helenes appellata

Aliud, multo experimento conſtans.

Herinaceum terreſtrem uiuum in oleum coniectum donec flacceſcat coquito: deinde eo extracto, farinæ adarces ſextantem oleo iniicito, & olei cyprini unciam unam. Vtitor autem illito ex eo loco. Cæterum oleum ipſum in quo herinaceus coquitur librarum duarum pondus eſto.

Aliud iſchiadicum, quod iſotheon appellatur. Facit & ad reſolutiones, & ad omnem neruorum per conſenſum affectionem.

Caſtorij, opopanacis, euphorbij, hyſſopi humidi, ammoniaci thymiamatis, galbani, terebinthinæ, ſingulorum ſextãtem, medullæ ceruinæ trientem, ſtyracis unciam unam, olei ſtyracini trientem, olei irini ſexuncem, piperis unciam unam, ceræ libram unam, olei ſicyonij librã unam, olei ueteris libram unam. Ammoniacum, galbanum, opopanaca cum uino terito: liqueſcibilia uero eliquato, & ab igne ablata reliquis affundito, ac probe unito: ſtyracem uero in pila tundito, ac paulatim ex pharmaco ei addito: ubi uero diſſolutus fuerit, cum reliquis unito, ac utitor.

Acopon, ad iſchiadicos efficaciſsimum eſt, quod inter communia acopa poſt articularia remedia refertur, & Orcheſtæ inſcribitur: eo itaque confidenter utitor. Vtere, & ſimilibus acopis ac unguentis quæ iſthic deſcribentur.

Inſpergimen ad iſchiadicos in balneo.

Inſpergimen iſchiadicum efficax. Farinam lupinorum in balneo inſpergito, & in exudatoria tabella proſtratum ſudare facito.

Aliud, facit & ad inueteratas affectiones.

Coſti, piperis albi, pyretri, cuiuſque quadrantem, nitri unciam unam, fecis uini uſtæ libram unam, contuſa in balneo inſpergito. Aliud.

Coſti quadrantem, pyretri quadrantem, nitri unciam unam, piperis albi, adarces, euphorbij, cuiuſq; unciam unam, fecis uini uſtæ libram unam, ſambuci ſexuncem, contundito, cribrato, ac in balneo utitor.

Heræ,ad iſchiadicos inſpergimen lenitiuum doloris.

Picis aridæ partes octo,ſulphuris partem unam,terito ac miſceto,& prælo/to ægro dum corpus adhuc calet inſpergito,& cum charta contegito,atque donec ſua ſponte decidat ſinito:nihil autem uetat ægrum lauare charta ad/huc inhærente. Alia inſperſio.

Adarces,ſtaphidis agreſtis,canchryos,ſinapis,cardamomi, piperis,euphorbij,ſulphuris uiui,cuiuſq; unciam unam,contundito,& cribrato: ægro uero inducto,& in ſecunda balnei domo reclinato, pallio prius ad tabellam ſub/ſtrato,ad dolentem locum inſpergito,& contente adfricato: deinde in calidam deſidere facito,& prolutum educito ac extergito, rurſuſq; inſpergine injicito & adfricato:poſtea uero dum adhuc calidum corpus habet, eiuſmodi malagma imponito. Cineris caulium braſsicæ uſtorum quadrantem & unciæ dimidium, cineris lignorum ficulnorum agreſtium uſtorum tantundem,picis aridæ libram unam,cineris lignorum uitis uſtorum quadrantem & unciæ dimidium,ſulphuris uiui quadrantem,axungiæ libram unam. Liberabitur enim æger,atque id breui ab omni dolore,ut incantationi ſimilis facultas uideri poſsit.

De podagra, & arthritide, ſiue articulorum morbo. Cap. VI

PODagrica & arthritica affectio eiuſdem ſpeciei inter ſe exiſtunt.Differt autem podagra ab arthritide non toto genere,ſed affectis locis. In omnibus enim debilitas eſt articulorum diuturna cum fluxione. Quæ quidem ſi in pedibus perficitur,podagra appellatur.ſi uero in aliquo coxarum uertebro,Iſchias,hoc eſt coxendicum morbus nominatur. Si uero in multis corporis articulis innititur,arthritis,ſiue morbus articularis uocatur. Contingit autem aliquando ut repente irruat malum æqualiter per omnes articulos diſperſum:quod ipſum euenire conſueuit,his qui conſueta exercitia coacer/uatim relinquunt,& licentiore diæta utuntur: ut plurimum uero clanculum & paulatim fluxus irruere ſolet.alteri enim cuipiam magni digiti pedis articulum dolor inuaſit,alijs uero calcanei extremum,rurſuſq; alijs cauum pedis,aut ex calciamenti aut ex conſimilis rei affrictu. Cæterum initio à pedibus ſumpto, paulatim ad genua malum procedit,ad coxendicum item ac fœmorum iuncturas,deinde ad manus,ſingulis articulis particulatim affectis,quando ſanè proprie,uelut prædictum eſt,arthritis & articularis affectio appellatur. Qui uero extreme ab hac affectione apprehenduntur, his & ſpinæ uertebræ & coſtarum iuncturę & genæ dolent,aliquibus autem & guttur:neq; eſt aliqua oſsium connexio,quę ab hac affectione ſit immunis.

Cauſſæ uniuerſales. Cap. VII

GEnerant autem affectionem cruditates coaceruatæ,& ebrietates,atque his adhuc amplius immoderatus rei ueneręæ uſus: iam uero & deambulationes concitatiores quàm pro more, & ſtationes diutius produ/

ctæ

ctæ,& familiares excretiones ſuppreſſæ,& conſuetorum exercitiorum inter miſſiones, plurimum uero aptitudines à parentibus in filios ac poſteros transferuntur, In uniuerſum uero amplius omnium crudorum humorum multitudo affectionis cauſſa exiſtit. *Hereditarius morbus articulorum*

Quod humorum multitudo affectionem inducit.

Quando quidem igitur humorum multitudo in corpus digeritur,hicq́ ipſi ad pedes deferuntur,& in ipſis partes omnes diſtēdunt, inflammationesq́ & dolores inferunt,manifeſtiſsimum ſanè id exiſtit. Nam & tumore attolluntur affectæ partes,& uenæ ſanguinis in ipſis apparent repletæ,& euacuatis ipſis in naturalem habitum æger reducitur. Verum multitudo influens non in omnibus æqualis exiſtit. Etenim alij ex caliditate ægrotant, alij ex frigiditate,atque exinde etiam refrigerando, aut calefaciendo, aut reſiccando opem ſentiunt.

Quam ob cauſſam membra fluore infeſtentur.

Poſteaquam igitur humorum multitudo in corpore congeſta hominem moleſtia afficit, unumquodq́ quidem membrum quod primum affectionem percepit, affligentem humorem à ſe repellit:eum ipſum uero ſuſcipit aliquod ex uicinis membris ac ſubiectis. Itaq́ quum fortiora membra eum depellant,& imbecilliora ſuſcipiant,id adeo citra intermiſsionem contingit, donec id quod propellitur ad omnium debiliſsimum membrum peruenerit,& in ipſo permanſerit. Vna quidem igitur fluidarum affectionum generatio hæc eſt, membris uidelicet fortioribus ſuperfluum demittentibus,ſuſcipientibus autem imbecillioribus. Cæterum articuli ipſi ex aſsiduo motu debiliores redduntur. *Membra fortia humores ad imbecillia delegant ac propellunt*

Quare in quibuſdam magnus ſit morbus,in alijs uero paruus. Caput VIII

MAgnitudo morborum ex fluxionibus obortorum ad humorum influentium multitudinem cōſequitur. Si enim plures humores fuerint, maior etiam affectio continget:ſi pauciores,minor. Cæterum multorum recrementorum influxus ob multas cauſſas accidit. Etenim & copiam humorum multam eſſe oportet,& uias latas per quas ferūtur,& partem quæ à fluxu infeſtatur raram,& facultatem in ipſa debilem,& membrorum cum delegātium uires fortes,quo magna affectio fiat. Verum ſi paruus futurus eſt morbus,prædictis contraria omnia concurrere oportet. *Membra ſuſcipientia humores rara ſunt & debilia*

Quare multo tempore aut pauco morbus duret. Cap. IX

POrrò ut multo tempore aut pauco morbus duret,etiam prædictæ ſunt cauſſæ, tenacitasq́ inſuper & craſsitudo humorum. Etenim ſanguis multus & craſſus, denſa pellicula concluſus, & à uiribus debilibus ſegniter correctus,tempus auget & producit. Qui uero contrario modo habet, minuit & breuius facit. Cæterum & in alijs corporis affectionibus, ſiue in ſuperficie ſint, uelut eryſipelates: ſiue ſub cuticula, ut herpetes : ſiue in

carnoſis

carnoſis partibus,uelut inflammationes,recrementa ut plurimum feruntur. In podagricis autem & arthriticis appellatis, uſque ad iuncturas per altum repletio ex fluxione contingit,unà cum hoc quod nerui permadeſcunt & diſtenduntur,itemq; ligamenta & pelliculæ, omniaq; circum circa ſita : atque ob id ſæpe uſq; ad quadrageſimum diem morbus extẽditur.Etenim quum etiam ceſſauerit fluxus, neque amplius ex ſupernis feratur, repletæ adhuc multo humore exiſtentes iuncturæ, eum ad circum ſita membra delegant. At uero ſi tenuior ſit fluxus celerrime ægri ſanantur, niſi male omnino curentur. Quod ſi uero quis ex medicis ueram methodum ignorantibus per reſoluentia ſemper omnes inflammationes curet, non in quadraginta tantum dies,ſed & in quadringẽtos, & in omnem reliquam ægri uitam inflammationes extendet. A mala enim curatione podagricis pleraque mala accidunt,maxime uero calli & artuum duricies, & articulorum curuitates, propter medicorum ignorantiam fiunt,qui neq; per uenæ ſectionem,aut purgationem euacuant, neque tedundantem in uniuerſo corpore humorem, quiq; ad iũcturas defertur,& proinde articulorum morbos producit,per ea quæ moderate adſtringant,repellunt.Quidam enim ex ipſis inflammationes immodice reſoluũt,tum per aquæ & olei mixtionem, tum per cataplaſmata ex cruda ordeacea farina apparata,attrahũtq; per cataplaſmatum caliditatem humorum copiam ex ſubiectis locis. Quin & ob hanc ipſam inductam laxitatem, affectas partes debiliores, & ad recrementorum ſuſceptionem aptiores reddunt.

Quæ ſit incuruatorum articulorum cauſa. Cap. X

Tendines nerui

AT uero alij medici immodice refrigerant,alij autem uehementer diſcutiunt,Ex quo ſanè neruoſas partes inſpiſſari contingit, incuruariq; & diſtorqueri,ob redundantium uidelicet humorum ſuſceptionem, Contingit item calloſas & calculoſas coactiones in ipſis emergere,& neruos ſpontaneo motu ſe mouentes congelari,ligamẽta item & neruos qui Tendines appellantur,qui ſanè aptiſsimi ad hoc perferẽdum cenſentur,propterea quod ſubſtantia ipſorum denſa & ſolida exiſtat.

Quæ cauſa generationis toforum in artubus. Cap. XI

GEneratio quidem igitur toforum ſiue callorum in artubus induratorũ, materiam quidem habet craſſos humores,Cauſſam autem efficiẽtem, qualitatem calidam & ſiccam, Quemadmodum uidere eſt & in tofis,qui in æreis uaſis ex limoſæ aquæ incoctione generantur.At uero pharmaca quæ ualde refrigerant, ſi aſsidue adhibeantur non ſolum craſſos humores congelant,ſed & tenues, Quemadmodum uehementiſsimum frigus congelat aquam.Quæ uero aceruatim & immodice diſcutiũt,id quidem quod tenue in ipſo fluxu eſt,euaneſcere faciunt:quod uero reliquũ eſt,inſpiſſant & conglutinant:atq; id eo amplius ſi ad hoc quod diſcutiunt, etiam immoderate calefactoriam habeant facultatem.

Quæ cauſſa ſit cur inflammationes in podagricis non facile ſuppurentur. Cap. XII

CAuſſa cur podagricæ inflammationes non facile ſuppurentur, primum quidem eſt affectarum partium ſubſtantia, tum natura, tum pro more ægre permutabilis exiſtens. Ad hoc enim quod natura duræ ſunt neruoſæ partes, etiam tolerandi cura anguntur ea quæ moleſtiam inferre poſſunt, præſertim tamen pedum & manuum extrema. quin & carne nudatæ magis hæ ſunt partes minusq́ calidæ & humectæ, & ob id etiam reliquis partibus frigidiores: imò & influentes in podagricis inflammationibus humores corruptioni minus ſunt obnoxij: & pharmaca ſimiliter adhibita inepta ſunt ad putrefactionem ac ſuppurationem. Etenim alia ex eis refrigerant & repellunt, alia uero diſcutiunt, alia autem reſiccant. Contingit tamen aliquando in quibuſdam inflammationem aut ſuppurari, aut erodi. Quum enim craſſus humor uehementer fuerit condenſatus, & deinde non ita uehementer, ſed moderate calefactus, neceſſe eſt ipſum ſuppurari. Acri uero & eroſiuo humore influente, eroſio contingit. quemadmodum & marcor in quibuſdam ſuccedit, irruente uidelicet in membrum humore qui putrefacere poteſt: quanquam raro hæc in podagricis contingant. *Suppurationẽ impedientia*

Quomodo ex inflammationibus & conſequentibus acceſsionibus, ſiue ſymptomatis, adfligens humor cognoſcatur. Caput XIII

QVomodo quidem uniuerſi corporis intemperiem cognoſcere & curare oporteat, iam ante in quarto Sermone eſt præſcriptum, huius uidelicet tractationis. Quomodo uero quis inflammationes in partibus inflammatis conſiſtentes cognoſcere poſsit, neceſſarium & hic paucis referre. Apparet autem id ex eis quæ accidunt & conſequuntur: quæ ſi quidem frigida fuerint, frigefaciunt: calida uero calefaciunt: mixta autem mixtas etiam ſignorum ſpecies inducunt. Quo uero manifeſtior fiat hic ſermo, quæ iam dixi, repetam, ſingulatimq́ retractabo.

Sanguinei humoris influentis ſigna. Cap. XIIII

HVmor ſanguineus ſi multus fuerit, & circa ſummã caliditatem moderatus, repletionem efficit, & tumorem ingentem: nõ uenarum modo, ſed totius membri adfecti circa cutem: eumq́ calidũ quidem moderate, uehementer autem rubentem. pulſus aũt adeſt in alto inflammationis mediocris. Qui hoc modo ſunt affecti, neq; refrigerãtia neq; calfactoria ualde pręſidia adhiberi ſuſtinent, & aſsidue ac cõtinue exacerbantur, quãdoquidem aſsidue & æqualiter ſanguinis allatio contingit, quanquam & per circuitum quidam irritatione uexentur, quum non cõtinue ſanguis defertur, & exacerbationũ acceſsiones omnino quotidie fiunt, uerum non ita durant ueluti hæ quæ ex pituita oboriuntur. Vrinæ uero eius qui ſanguine redundant, fuluæ

ſunt, & mediocri craſsitudine prææditæ, aliquando etiam ſubſidentiam albam, aut nubem, aut tale quiddam in medio pendens quaſi ſuſpenſum habentes. Quod ſi magis ad pituitam declinet ſanguis, albiores & craſsiores aliquando uero & conturbatę reperientur urinæ, & multum eſt quod in eis ſubſidet. Venæ autem in his ampliore ſanguine ſuſcepto replentur, & in tumorem attolluntur. Ætas uero ab adoleſcentia uſque ad ætatem uigoris apta fiet ad multitudinem ſanguinis producendam. Edulia item boni ſucci & quæ maxime alunt: & exercitia moderata. Ex temporibus uero, uer, & regio temperata.

Bilioſi fluxus ſigna. Cap. XV

QVod ſi uero bilioſus ſit fluxus, color cutis inflammati loci aliquando quidem flauior quàm ſecundum naturam apparebit: aliquando uero rubore cum flauo permixto, quando uidelicet flaua bilis ſanguini eſt permixta. Caliditas autem uehementiſsima & feruentiſsima adeſt, quæ amplius refrigerantibus pharmacis gaudet. Qui enim ita habent, uehementer à refrigerantibus iuuantur medicamentis ſiue actu ſiue potentia talia exiſtant. Exacerbationes uero his per tertium quenq; diem mouentur, & præcipites quidem irruunt, citius uero uigorem remittunt. per uentrem enim & per urinam recrementa ſuperflua his euacuantur: per cutem etiam transſpirant, utpote quæ tenuium partium exiſtant. Lotia eorum ſubfulua ſunt, & ſubflaua: quandoq; etiam acria, ut in mictione urinarium arrodāt meatum. Curæ autem ingentes, & iræ, & uigiliæ, & illuuies multæ, & fatigationes, & diæta omnis bilem gignens & attenuatoria: ex acribus uidelicet & ſalſis edulijs, huius humoris influxum præcedunt. Ætas uero & tempeties corporis calida & ſicca ad eum apta eſt. Hora autem ſiue anni tempus æſtiuum: conſimilis item regio.

Pituitoſæ fluxionis ſigna. Cap. XVI

AT uero ſi pituitoſa ſit fluxio, ad digitorum appreſsionem cauus fit tumor ſublaxus exiſtens & moderatus, & color dolentis membri albus. Dolores uero aliquando quidem fortes, aliquando uero mediocres: & exacerbationes quotidie paulatim irruunt & augentur, & per plures horas durant, & breuem intercapedinem habent: imò neque unquam integre remittunt. Ætas autem hoc modo amplius afficitur ſenilis, & temperamentum humidum & frigidum, & conſimilis ambientis nos aeris ſtatus, & tempus hybernum. Aliquando autem & frigoris ſenſum in alto locorum affectorum ægri percipiant. Vita uero ocioſa & ſocordia ad pituitoſi humoris generationem plurimum conferunt. Edulia item refrigerantis & humectantis ac inſpiſſantis facultatis, & balnea à cibo: unde & urinæ craſsiſsimæ ab eis prodeunt, & ſæpe conturbatæ reperiuntur. Atque hæc quidem ſigna ſunt pituitæ natura frigidæ prædominantis. Nam & hæc ipſa proprie pituita appellatur.

Ocium & ſocordia pituitam gignunt.

Salſæ

Salſæ pituitæ ſigna.

Cæterum ſi ſalſæ pituitæ fuerit influxus:color membri affecti & tumor eódem modo habent,ueluti de pituita eſt prædictum. Pruritus autem maximus & mordacitas infeſtat locos. Vrinæ uero tum his tum prædictis, aliquando quidem tenues & aquoſæ,aliquando uero craſſum in eis eſt quod ſubſidet,ſuntq; conturbatæ.

Bilis atræ influentis ſigna. Cap. XVII

QVod ſi ex atra bile ſit fluxus, qui ſanè potentia frigidus eſt & ſiccus, quod raro tamen contingit, frigoris ſenſus quandoq; affectis adeſt, & corpora in profundo uelut atterantur aut ſcalpantur afficiuntur. Colores uero tumorum nigriores ſunt,& circuitus exacerbationum per quartum quemq; diem redeunt. Sunt autem exacerbationes tum magnitudine tum impetu mediocres. Ætas uero quæ magis hunc fluxum generat,eſt uigore inclinato,& uergente:temperies autem frigida & ſicca.& natura quidem ſuperfluitates pituitoſas generat,non autem atræ bilis. Quæ uero ex degenerante & mutata caliditate fit,flaua bile ſuperaſſata & nigram generante oboritur. Præcedit porrò hunc fluxum diæta ex edulijs atram bilem gignentibus,& laſsitudines immodicæ. Regio autem ei apta eſt frigida & ſicca. Tempus autumni, & conſimilis aeris ſtatus. Vrinæ uero ut plurimum in principio tenues eis ſunt & aquoſæ propter obturationes: poſtea uero quàm ſecundum naturam atriores,& modice craſſæ, & quod ſubſidet in eis aliquando fuſcum eſt,aliquando uero mixtum ſubcruentum uidelicet & fuſcum reperitur. *Atræ bilis generatio*

Seroſarum fluxionum ſigna. Cap. XVIII

SIn uero ſeroſa recrementa influant, dolores non ita magnos inferunt, quemadmodum etiam neq; fluxu infeſtatas partes in tumorem ualde excitant. Secundum ſpeciem uero conſimilia perficiunt,qualia humores ſolent,qui cum eis eiuſdem generis exiſtunt. Pituitoſo enim ſanguine demanante, ſeroſa in ipſa pituita recrementa, conſimiles quidem ſecundum ſpeciem dolores inferunt,ſecundum magnitudinem uero multo minores. Vbi uero alij humores defluxerint, conſimiles etiam illis ſeroſæ ipſorum ſuperfluitates inferunt dolores. *Seroſas ſuperfluitates omnium humorum eſſe*

De his qui ex humorum complexu fluore infeſtantur. Cap. XIX

NOſſe porrò operæ precium eſt,quod aliquando fluxus fluxui commiſcetur, aut calidus frigido, aut uiciſsim frigidus calido, & ſecundum utriuſque horum qualitatem exacerbationes fiunt, & continget quandoq; ægrum bis in die exacerbationum acceſsionem ſentire.

Diæta & cura podagricos præſeruans. Cap. XX

QValis quidem igitur diæta unicuiq; prædictarum temperierum conueniens ſit,iam ante prædictum eſt in quarto huius tractationis ſermone:ſuperfluum uero eſt eadem bis ſcribere. Cæterum ad ea quæ iſthic

relata ſunt, uomitus in uniuerſum ferè omnibus qui podagricam affectionem defugere uolunt, commodi ſunt, præterquàm eis qui thoracem & caput quæ facile læduntur habent. Quibuſcunq; igitur ex exercitijs, aut alijs quibuſcunq; motibus, recrementa in uentrem confluunt, his uomitus ante cibum prodeſt. Qui uero ſanguinis copiam aggregarunt aut humores pituitoſos, poſt acceptum cibum uomant per aliquot horas. Venus uero omnes podagricos extreme lædit, & præſertim ſi aſsidue aut intempeſtiue ea utantur. Etenim uoluptas per ſe neruoſorum corporum robur & firmitatem diſſoluit, multo uero magis ſi cum uehementi motu perficiatur, & ob id membra affecta longe imbecilliora fiunt, & prompte ac expedite confluentia recrementa ſuſcipiunt. Adhibetur tamen eius uſus aliquando, propter conſuetudinem uitioſam ſemine plurimum irritante, quum uidelicet multi & noxij fuerit humoris. Generatur autem tale in naturis proprie multiſeminis appellatis, & oportet ſanè quo moleſtiam eius uitemus, prohibere ne eius copia in ſeminarijs uaſis generetur. Quomodo uero ſeminis generationē prohibere oporteat, iam prædictum eſt in eo qui hunc præceſsit ſermone.

Venus

De olei & ſalis affrictu in podagricis, Cap. XXI

OPeræpretium potrò eſt noſſe, quod omnes qui ſe, ne in podagricam affectionem incidant, adſeruare uolunt, & præſertim eos qui humecta & frigida natura ſunt, magnifice iuuant ſales cum oleo quàm tenuiſsime triti & affricti, non quidem tempore inflammationis & doloribus inſtātibus, ſed quum hæc remittunt: niſi uehementer ſicca temperie ægri ſint præditi. Omnibus enim qui hoc modo fricantur inſitus calor augetur, & quod præter naturam eſt diſcutitur, recrementaq; conſumuntur, & affecta membra fiunt robuſtiora, ac aduerſus affectionem firmantur, minimeq; ei obnoxia redduntur, maxime ſi diligenter ſingulis diebus mane & ueſpere: ubi dolores, quemadmodū dictum eſt, remiſerint: per omnem uitam hoc præſidio utantur. De quo ſanè auſim confidenter pronunciare, inquit Philagrius, quod etiam ſolum ſufficiat his, qui uel maxime circa diætam delinquūt, aut immodice refrigerantur, aut ægrotāt ex labore, aut re uenerea nimium ſunt uſi, aut quemcunq; alium fortem exceſſum admiſerunt: quare omnino poſtquàm inflammationes quieuerint & dolores eo utendum eſt.

Vniuerſalis methodus curationis podagricorum. Cap. XXII

ITaq; prius dictis rurſus in memoriam reuocatis, pronunciamus & membrorum debilitatem, & humorum copiam, primas cauſas omnium fluidarum affectionum eſſe, præcipue tamē podagræ & articularis morbi. Quare duplex etiā ſanationis ſcopus nobis præfigetur, Euacuatio redundantis humoris, & corroboratio partium debilitatarum. Euacuatio itaque fiet aut per uenæ ſectionem, aut purgationem. Poſt uniuerſalem autem euacuationem, calidi quidem fluxus refrigerationem amant, frigidi uero calefactionem: humidi reſiccari, ſicci humectari gaudent. Et tenaces quidem ac uiſcoſos diſcindentibus

dentibus

dentibus & extergentib. curare conuenit, craſſos uero tum eiſdem, tum quæ amplius attenuatoriam uim habent, Acres uero per ea quæ mordacitatem obtundere poſſunt. Amplius autem ea quę aſsidue influunt, per repellentia prohibenda ſunt itemq́ per ea quæ reſiccant, Quæ uero per circuitum irritant, quum quidem influunt impedienda, quum uero non deferuntur, tum ſanè ea quæ iam illata ſunt euacuationem requirunt, ad quam itidem debilitatarum partium corroboratio accedat.

Cura eorum qui ex ſanguinis copia ægrotant. Cap. XXIII

QVum igitur ſanguinei humoris fuerit influxus, & dolor mediocris qui neq; calore ſuo neq; frigore manifeſte infeſtet, locus inflammatus pharmaco quidem fortiter adſtringente, modice autem reſiccante illinatur, eiuſmodi autem eſt id quod ex acacia & utroq; ueratro apparatur. Abſtineat autem æger ab omni cibo & motu, & uini etiam potu, Et ſi fluxionis impetus non ualde magnus fuerit, & pharmacum adhibitum commoditatem ſuam oſtenderit, rurſus cum paſſo tenuis ſubſtantiæ aut poſca large dilutum quo ſtrigmentoſum reddatur, illinatur. Cæterum neq; aqua neque oleum pedibus adhibeatur, ſed & ſi illitum abluere oporteat, quo uidelicet aliud illinatur, poſca mediocriter tepefacta abluatur, aut cum plantæ alicuius auſteræ decocto, uſq; quo id quod influxit ſedetur. Cataplaſma ob id etiam imponendum ex malis maxime coroneis, aut meſpilis, ſorbis, cornis, hippuri, ſanguinaria, aut folijs quercus tenerioribus, ſingulis pane permixtis & uino ueteri maceratis, Idem uero ipſum & per alia quædā eiuſdem materiæ exiſtentia confieri poteſt, De quib. rurſus poſtea ſermonē repetemus. *Cataplaſma fluxiones repellens*

Porrò ſi ſanguinis motus in uniuerſo corpore uehemēter inualuerit, utēdū nihilominus prædictis pharmacis, ne uidelicet particula repleatur, & dolores fortes ac diuturnos inducat. Euacuatur autē id quod ex ſanguine redundat, quantum ſanè id uires & affectio permittunt, & maxime ſi quod continetur bene ſit temperatum, & homo ipſe ad ſanguineas euacuationes ſit adſuefactus. Cognoſces uero ſanguinis impetum tum ex tumore præter naturam, tum ex doloris magnitudine & uelocitate: proportionabiliter enim tū ad copiam ſanguinis, tum ad allationis eius modum, impetus ipſe cōtingit.

De ſectione uenæ.

Eos igitur qui multo ſanguine abundant neceſſario ſecta uena fortiter euacuabis, non ſolum ſemel ſed iterum atq; iterum & pluries detractione paulatim repetita. Si enim uenæ ſectione omiſſa, repulſorijs pharmacis fueris confiſus, magni mali autor eris. Ex ignobilibus enim membris ad principalia & uitæ neceſſaria ſanguis repulſus, deinde in aliquod horum irruens, uelut in hepar, aut ſeptum tranſuerſum, aut thoracem, aut pulmonem, aut in ipſum deniq; cor, pro morbo mortem inducit. Quapropter maxime neceſſaria eſt ſanguinis ac reliquorum humorū in ſanguineis influxionibus euacuatio, præſertim in his qui ſanguine redundant, itemq́ reliquis humorum

D 2 recre-

recrementis, ac lautiore diæta utuntur. In his enim antequam dolores oboriantur, uenam ſecare oportet, bis in anno ſanguinem large detrahendo, & purgare quoq; eoſdem, ſi licet modo per ſingulos menſes. Cæterum in omnibus diei horis uenam ſecare conuenit his qui uehementibus dolorib. ſunt apprehenſi, adeo ut etiam ſi quis contentioſius tempora obſeruet, nihil uerius tamen uenam ſecare poſsit, atque id maxime ſi ex uentris locis cibus ad inteſtina fuerit dilapſus. Vbi uero in uentre adhuc cibus detineatur, euacuatione prius per uomitum facta, ita paulatim ſanguinem detrahes. Secanda eſt autem è directo cruris fluxione infeſtati uena præſertim in brachio inferna, ita tamen ut obſeruemus in eius ſectione ſubiacentem neruum. Quod ſi uero manus dextra dolore infeſtetur uenam in dextro crure ſecamus, iuxta talos aut poplitem, aut plantam pedis: poſt ſectam uero uenam ſi dolores adhuc perſeuerent, & fortis tenſio ſit in affecto membro, ſæpe in ipſo inflãmato crure uena inciſa, & multo ſanguine detracto, hominem ab omni dolore liberaui. Memini itaque, inquit Philagrius, cuidam in quo humores æqualiter omnes & multus imprimis ſanguis redũdabat, bis ſanguinem ex ſecta uena detractum, in quo manifeſte cognoui quantam uim habeat uena è directo membri affecti ſecta. Quum enim dexter pes ei fluxione infeſtaretur, uena dextræ manus inciſa, cõfeſtim à moleſtijs eſt liberatus: quũq; tribus interpoſitis diebus alterum item crus fluxus infeſtaret, uena ſiniſtræ manus ſecta, ſimiliter à dolore liber euaſit. & quum inde pharmaco ex croco curaretur, perfectam ſanitatem recepit. Verum hic quemadmodum prædictum eſt, multo ſanguine redundabat, & uniuerſum corporis habitum eiuſmodi habebat, qui non facile poſſet exolui. In his uero qui contrariam huic corporis diſpoſitionem habent, parce ſanguinem detrahere oportet.

Quod eleuatas & incuruas uenas ex membris fluxione infeſtatis, ueluti in uaricibus, auferre oporteat. Caput XXIIII

OPeræpretium eſt, inquit Rufus, etiam alios auxiliorũ modos excogitare. Ego quidem igitur articulis pedum fluxu infeſtatis, laudo ſi quis uenas quæ ex ſupernis in pedes deferũtur excindat, ueluti uaricoſa in ſuris excindi ſolent. Etenim partes hæ tempore præſertim inflammationum apparent in tumorem eleuatæ, & uenæ circum circa rubent, & ſanguine repletæ conſpiciuntur, atque qui ita affecti ſunt, magis à dolore uruntur, & frigidis gaudent. Si igitur quis uenas ueluti in uaricibus excindat, multitudo ſanguinis non amplius influere & inflammationem facere, quemadmodum antea conſueuit poteſt, atq; id præſertim in ſanguinea podagra conducet. In alijs uero articulis utpote coxendicibus ac cubitibus & ſimilibus fluxu infeſtatis uenæ non ualde apparent. Quod ſi contra contingat, etiam in his eas quæ altius eleuatæ ſunt excidere oportet.

De peruſtione,

De peruſtione in morbo articulari. Cap. XXV

CRuſtas igitur inurere oportet,aliquas quidem paulo altius loco fluore infeſtato,aliquas uero propius,atq; id cauterijs facere præſtat,aut ſi id æger ferre recuſet,cum medicamentis. Longe autem præſtantior eſt cauteriorum uſus,nam & citius & ſiccius perurunt.In uniuerſum uero pedibus ex fluxu infeſtatis, loci circa utrumq; talum forinſecus & intrinſecus inurendi ſunt,cauterijs iuxta magnas ibidem ſitas uenas admotis, paulo altius ſupra talorum locum.Inurendus item locus inter magnum pedis digitum & eum qui ei proximus eſt,medius,ubi ſanè uenæ magis tumefactę conſpiciuntur, præſertim ex eis maximę.Quibuſdam autem & articulos ipſos perurere expedit,quum ſubmucidi ualde cõſpiciuntur,priuſquàm durities ad modum toforum in eis generetur.Sciendum tamen, inquit Rufus,quod in articulorum ſubmucidorum peruſtione,ulcera ægre curabilia oboriũtur,uerum ubi cicatrices coaluerint maximum robur ipſis articulis prębent,ut non amplius ad ſuſcipiendum influentia recrementa ſint apti. Et de his quidem hactenus.Oportunum autem & iam reliquam curam poſt ſanguinis euacuationem aptam deſcribere. *Articuli quãdo perurendi*

Cura in fluxibus ſanguineis poſt ſanguinem euacuatum. Caput XXVI

POſt ſanguinem euacuatum affectam partem aceto ueteri tenuium partium cum roſaceo rigare oportet,& pręſertim ſi in alto hęrere dolorum cauſſa uideatur. Etenim acetum propria ſua tenuitate uſque in altum progreſſum,expeditam roſaceo uiam exhibet,quod natura ſua dolores lenire poteſt. Cæterum ſi in ſuperficie dolor cõſiſtat,per uini & olei uſum magno pere iuueris,ęſtate quidem tepidorũ,hyeme uero calidorum.Deinde etiam cataplaſmatis utendum quæ inflãmationes lenire poſſunt,propterea quod prouocent & prolectent fluxiones.Talia autem ſunt, farinæ fœni græci & hordei,fabarumq; & cicerum tritæ uino coctæ. poteſt etiam aqua modica affundi,ubi uinum nimis forte extet.Quin & paſſo ac modico roſaceo una quæq; ex prædictis farinis cocta dolorem mitigare conſueuit.Oportet autem cataplaſmata omnino ſemper calida eſſe:quod commode fieri poteſt, ſi aſsidue permutentur,& lana forinſecus contegantur. *Aceti & olei uires*

De pharmaco ex croco.

Quum itaq; prædictis pręſidijs adhibitis uehementes compeſcuerimus dolores,parum quiddam de pharmaco ex croco ammiſcebimus & præſertim ad cataplaſma ex fabis apparatum, ne uidelicet coaceruatim tranſitus fiat, poſtremum uero pharmacum ipſum cum roſaceo diſſolutum & ad bonam compagem redactum imponemus:diffluit enim celerrime ſi liquidius fiat. Hoc itaq; pharmaco ſæpe poſt euacuatum ſanguinem,doloribus ualde imminutis ſtatim uſus ſum,loco prius ex aceto roſaceo perfuſo:multam enim utilitatem & breui oſtendit:quare ipſo aſsidue ad podagricos utimur,utpo-

te quod laude dignum experimentum nobis exhibuit,inquit Philagrius. in pluribus enim ſolum hoc ſufficit ad perfectam curationem ſemper quidem cum roſaceo diſſolutum,aliquãdo uero uino tenui & fuluo ammixto,quantum ſanè eius conquaſſando & excipiendo pharmaco ſatis fuit. Cæterum hoc ipſum in his faciendũ eſt,quibus adhuc aliquid ex fluxione ad inflammatum locum defertur. Quandoq; autem pro uino acetum addimus,maxime ubi tum quod infertur repellere uolumus,tum diſcutere iam in loco contentum. Paſſum etiam aliquando pro uino additum mollibus corporibus profuit. Verum enimuero & ad paſtillum ex acacijs & ueratris apparatum, adiectum hoc pharmacum ſæpe quod influit prohibendo, & quod adeſt euacuando,& membrum confortando,non parum iuuit. Solum item poſt ſedatos dolores durius impoſitum robur partibus addit, ut adſtricta & recrementorum influxui minime obnoxia,ac breui fortia reddantur. Hoc quidem igitur medicamento uarie & multiformiter uſi ſumus, multosq; iuuimus, tum inſtante dolore, tum etiam eo ſedato. Habet enim repulſoriam uim paucam quidem illam propter acetum & crocum. Habet & concoctoriam & diſcuſſoriam ac moderate teſiccantem,rurſus ob crocum & galbani thurisq; & ammoniaci thymiamatis ammixtionẽ. Diſcuſſoria autem tum in his ipſis ſita eſt facultas,tum in pice & aceto. Merito itaq; podagricis inflammationibus conuenientiſsimum cenſetur. Nam & fluxum moderate repellit,& calfaciendo ſenſim concoquit,& contentum diſcutit,& debilitatis membris firmitatem inducit. Compoſitio autem hoc modo habet.

Pharmaci ex croco emolumenta

Galbani drachmas XXXII,thuris drachmas XXXII,croci drachmas ſedecim,ammoniaci thymiamatis drachmas quadraginta octo,ceræ drachmas nonaginta octo,picis aridę drachmas CCCCCLXXV,olei roſacci drachmas quadraginta octo, aceti albi acerrimi heminam unam. Ceram,picem,roſaceum lento igne liquefacta excolato: galbanum autem & crocum,ammoniacum,thus,cum aceto terito,& ad liquefacta & ab igne ablata in cacabum adijcito: unitaq; in mortarium quod modicam aquam frigidam habet,diffundito,& ſufficiẽter emollita extrahito,ac quemadmodum prædictum eſt utitor. Hoc quidem modo Philagrius apparare pharmacum ipſum præcipit. Quidam uero poſt eum etiam opij unciam unam ad hanc compoſitionem adiecerunt,eoq; ad uehementes dolores ſedandos uſi ſunt. Alij autem uſus tempore inſtante parum quiddam opij addunt ad maximos cruciatus compeſcendos.

Paſtillus ex acacijs & ueratris.

Porrò ex acacia & ueratris pharmacum hocce eſt. Paſtillus podagricus admirabilis ad podagricos & morbum articularem,inflammationesq; & omnia pruriginoſa: in principio enim illitus manifeſtam utilitatem exhibet,ut eadem etiam die lotus æger deambulet. Vbi uero dolor in uigore eſt incommode adhibetur. Quidam enim in uigore affectionis eo uſus, confeſtim;

quidem

quidem ſibi inde iuuari uiſus eſt: paulo uero poſt concalefacto & reſiccato loco, à maximis doloribus æger apprehenſus ad nos ſcripſit: quare quum acceſsiſſemus & didiciſſemus factum, cognouimus quod membra in ſuperficie poſita contuſionis modo affecta eſſent, tum ob inflammationem, tum ob exortam ex pharmaco adſtrictionem & diſtenſionem. Diſtenſæ autem erant & in profundo ſitæ partes ex cuticulæ exterioris ad interna impulſu. Abluto igitur prius cũ aqua calida illito paſtillo, cataplaſma ei imponi iuſsi ex aqua mulſa dilutiore apparatũ, & ex oleo modico dulciſsimo, farinisq́; fœni græci & fabarum. atq; hoc ipſum feci propter eam quæ ex ipſo pharmaco ei contigit oppilationem q́; & cõſtrictionem: quum uero dolores ueſtigio eſſent ſedari à reſoluentibus diſceſsi: etenim cataplaſmata & irrigationes in fluidis diſpoſitionibus adhibitæ incurabilem reddunt morbum. Verum paſtilli ipſius compoſitio hoc modo habet. Acaciæ nigræ drachmas triginta duas, acaciæ flauæ tantundem, glutinis fabrilis pellucidi, aut quod magis expedit, glutinis piſcium drachmas triginta duas, ammoniaci thymiamatis drachmas ſedecim, glaucij drachmas ſedecim, aloes drachmas ſedecim, thuris maſculi drachmas octo, ueratri albi & nigri cuiuſque drachmas octo. Aceto ſcillitico trita cogito in paſtillos. Vſus uero tempore eoſdem in aceto eodem liquefactos illinito, & exiccare permittito, ægrumq́; in balneum demittito, & ubi inde redierit ſimiliter utitor. Totũ paſtilli pondus drachmarum centum & ſexaginta octo eſt, hoc eſt unciarum XXI. Hoc pharmacum podagricis inflammationibus inchoantibus conuenit, & ſolum ſufficit, ſi non multitudo fluxus redundet: & multo amplius, ſi per plumbi ſuccum fuerit diſſolutum & liquefactum. Fit autem plumbi ſuccus hoc modo. In mortarium plumbeum ſuccum aliquem refrigerantem ſimul & adſtringentem inijcito, & cum piſtillo plumbeo in ſole donec craſsior reddatur terito, atque ita iniectum paſtillum & contritum illinito. Sit autem ſuccus ipſe plantaginis, aut oxylapathi, aut ſanguinariæ, aut uuæ acerbæ immaturæ, aut ſemperuiui, aut aliquarum conſimilium herbarum, quæ & ipſæ commodæ ſunt in principijs inflammationum. Hoc ipſum itaque pharmacum ex plumbi ſucco, non ſolum in principijs & progreſſu, ſed & in uigore mali aliquando commodum exiſtit. Et Philagrius quidem hoc modo de paſtilli uſu ſcripſit. Quidam uero paſtilli ex croco ad dyſenteriam deſcripti, atque huius ipſius pares partes aceto aut plumbi ſucco terunt, & duabus ante balneum horis illinunt, atque ubi lauerint à balneo rurſus ſimiliter illinunt, & egregium teſtimonium huic uſui præbetit.

Plumbi ſuccus quomodo fiat

Diæta eorum qui ob ſanguineum fluxum ægrotant.

Inflammationes ex ſanguinis influxu obortas quemadmodum dictum eſt curare oportet. Cæterum cibos eis exhibere oportet qui minus nutriunt, Quales ſunt holera, & ſpinoſæ plantæ: & ex uolucribus, montanæ: ex piſcibus uero, qui in petroſis aquis degunt. Aluum uero facile ſubeun-

tem habere oportet, & ſi quidem officio ſuo non ſua ſponte fungatur, ſimpliciori aliquo clyſteri ſeu infuſo eluatur.

Cura eorum qui neque uenæ ſectionem, neque purgationem ſuſtinere poſſunt. Cap. XXVII

QVandoquidem uero quidam adeo formidoloſi ſunt & mollicie fracti, ut neque nomen uenæ ſectionis aut purgationis audire ſuſtineant, non melius tãtum ſed & fortunatius eſt nullum talem contingere. Et tamen ſi ad curandos eos cogamur, prædicere oportet diuturnos dolores eis affuturos, & uigilias, articulorumque torturas & claudicationes, præſertim ſi craſſus & multus ſit ſanguinis influxus. Abſtinentia quidem igitur ciborum illis conſtituenda eſt, & clyſteres moderate fortes injciendi, & pharmaca umbilicaria imponenda epomphalia Græcis appellata, quæ ſanè umbilico impoſita aluum ducunt. Vtendum etiam his quæ ſedi apponuntur glandulis uidelicet, uelut eſt cyclamini ſuccus, & elaterium, & ſimilia, quorum in Tertio ſermone feci mentionem. Vtendum & poſt aluum exolutam, unguentis diſcuſſorijs, & fricationibus eiuſdem generis, & omnibus quæ ſuperfluum euacuare poſſunt ex locis fluxu infeſtatis. Etenim repulſoria, ſi non prius uniuerſo corpore euacuato, aſſumantur, periculum inducunt. Cataplaſmata igitur eis imponere oportet ex pane, fabaceaque & fœni græci, ac cicerum farina, cum aqua mulſa aut adipe ſuillo non ualde ueteri. Scarificationibus item iuxta affectum locum utendum. Irrigare autem aſsiduè oportet ex aqua & oleo, & aliquando cataplaſmata ex lixiuio apparare, quo per eroſam cutem, ueluti per riuos malum euehatur. Huiuſmodi hominibus conueniunt item ceratorum formam habentia medicamenta, ex oleo ſicyonio, nitroque & cera apparata, quæ humorem ad locum delatum diſcutere poſſunt.

Pharmacum ex lixiuio & ſpuma nitri eroſiuum. eſt autem pharmacum ipſis commodiſsimum & facile parabile: excitat bullas, & cutem erodit.

Spumæ nitri albæ quam acheleſiam appellant drachmas uigintiquinque, terebinthinæ drachmas triginta ſex, olei drachmas CCCCLXXX, lixiuij ficulnei, hoc eſt exuſtis lignis & aqua extinctis, loturæ eorum percolatæ drachmas octoginta quatuor, ceræ drachmas CCXL. Oleum, ceram, terebinthinam, & lixiuium, hoc eſt aquam ipſam, ut prædixi, coquito, & quum pars maxima aquæ fuerit conſumpta, ſpumam nitri prius tenuiſsime tritam adijcito, unito, ac utitor. Huiuſmodi ſanè ſunt inflammationum podagricarum ex ſanguine curationes.

De his qui ob bilis influxum ægrotant. Cap. XXVIII

QVod ſi uero inflammationes ob bilioſum influxum fiant, tum & in his communis ſcopus euacuationis adfligentis humoris exiſtit. Fiant autem euacuationes tum per uomitum, tum per uentrem. Dan-

da

da itaque pharmaca bilem educentia, ex quorum numero aliqua per utramque uiam bilem exigunt, uelut eſt thlaſpi: hoc enim acetabuli menſura potatum & ſuperne & inferne purgat. atque tantum ſanè de eo ſemine ad ſummum datur. Conſtat autem quod & purgatoria medicamenta ex ſcammonia apparata flauam exagitant & euacuāt bilem: horum uero compoſitiones iam ante retulimus in tertio ſermone. Faciemus tamen & in hoc ſermone quorundam mentionem, ſed paucorum, & paulo poſt. Purgare igitur eos oportet confidenter, & ſecundaria uice ſi res ita poſtularit: confeſtim enim in euacuationibus ſubſiſtunt & ſedantur. Quod ſi tamen neq; hi purgari uelint, neq; ſuſtineant ob quamcunq; tandem cauſſam, Tum ſanè & his quemadmodū dictum eſt, mederi conuenit per umbilicariorum purgatiuorum impoſitionem, & per ea quæ ſedi ſubduntur. Per infuſum item aluus ipſorum eluatur, Et cataplaſmata adhibeantur ex fabacea & hordeacea farina, adipe ſuillo recenti & inſulſo, tenuiq; chamæmeli farina ac aqua. At uero hæc ipſa poſterius imponenda ſunt: in principio autem uſq; ad uigorem ea quæ ex ſemperuiuo apparantur, & roſis uiridibus, perdicij herba, anchuſa, ſanguinaria, helxine, ſideritide, portulaca, rumice acuto, atriplice, ſolano, plantagine, uiola purpurea, faba, lenticula, & ſtratiote paluſtribus, blito, lactuca, ſeride, malua ſatiua, ramentis cucurbitæ, umbilico ueneris, flore uiolarum, mali punici corio. Horum unumquodq; cum pane ex farina polentæ impoſitum dolorem tollit, & maxime pſyllij ſemen aqua feruenti maceratum, & poſtquam ſucculentum factum fuerit pro cataplaſmate impoſitum. Vnguentum item ex plumbi ſucco ad ſanguineas influxiones præſcriptum his commodiſsimum exiſtit. Commoda ſunt & mala cum pane trita impoſita, & quæ his ſunt ſimilia, Et cerata hippiones & ambroſię nomine inſignita, & quæcunq; ex cera, chamæmelo, & roſaceo apparantur: adijcitur autem ſuccus quiſpiam ex prædictis refrigerantibus, & ouorum candidum, & aqua cum modico aceto, quorum compoſitiones paulo poſt ſubnectemus. Optimum autem pharmacum pro eis eſt ceratum ex roſaceo betæ ſucco quantum ſatis eſt adiecto. Vidi etiam quendam hac affectione occupatum, qui immiſsis in frigidam aquam pedibus & aliquandiu in ea detentis præclaram opem tulit. Alium item uidi qui oſtreorum carnibus cum argenti ſpuma & uiridibus hyoſcyami folijs ac oleo ueteri diligēter tritis utebatur, & tum illinendo eas, tum imponendo probe reſtitutus eſt. Licebit autem per oſtreorum penuriam, carnibus concharum fluuialium uti. Atque hæc quidem conueniunt, ſi mediocris inflammatio & ardor adſit, Nam ſi magna fuerit ad eryſipelatorum modum curationem inſtituemus. Cicutæ nimirum folijs & papaueris ac mandragoræ & hyoſcyami adhibitis: quibuſdamq; medicamentis compoſitis ſtuporem inducentibus, quæ ex papaueris ſucco & ſimilibus conſtant. In horum tamen medicamentorum uſu immodici caloris deletionem pro ſcopo habere oportet, quæ ſæpe

in una cõtingit hora:poſt quam ſtatim ſtupefactiuo ablato, cataplaſma ex fabacea farina,adipeq́ & aqua imponatur.Etenim ubi ea quę uehementer refrigerant diutius adhæſerint, ſtuporem ægrumq́ ac languidum ſenſum corpori inducunt. Quapropter quum in feruentibus doloribus fuerimus ad ſtupefacientium uſum coacti,poſtea refouebimus partes per ea quæ calefacere poſſunt.

Parabilia remedia ad inflammationes non ualde feruentes. Cap. xxix

Malus medica, citrium, aurea mala

Reliqua ex eorum numero quæ facile parantur,quæq́ doloribus non ualde magnis proſunt,Palmularum glandulæ ſunt,& mali medicæ ramuli,citrium autem ipſam appellant & aureum malum.Quin & fructus ipſius medulla ſapore acris,pani aut pollini ammixta in cataplaſmatis commodiſsima eſt, Quemadmodum etiam ſi oleo coquatur & cera ſufficienti ad oleum adiecta pedibus imponatur. Commodũ eſt & ſymphytum per ſe pro cataplaſmate impoſitum,& cum pane aut cerato permixtum,Et mali corium aceto incoctum,aut aridum tritum cum pane ſubactum.His ergo utaris.Optimum autem cataplaſma podagricum & hoc eſt. Cupreſsi uirgulta teneriora & pilulas in ollam conıecta cum aqua marina donec flacceſcant coquito.Deinde in mortarium culinarium tranſſumpta, ad cerati formam tetendo redigito:& linteolo excepta,dolentibus locis imponito. Hoc cataplaſmate quotidie ante ſomnum utitor, etiamſi non adſit dolor,per integrum annum,Nam perfecte ægrum ſanat. Mirifice etiam facit cupreſsi decoctum,ſi ex eo æger ſæpe perfundatur. Aliud. Cyperi folia uiridia trita in paſtillos digerito,uſus uero tempore aceto dilutos illinito. Barbari autem Indi arida ipſa folia contuſa & cribrata reponunt, uſu uero expetente aqua feruenti ſubigunt,modico etiam aceto adſperſo,aut rhois culinarij decocto,atque hoc modo inflammato loco imponunt,folijs ricini aut carpaſi ſuperſtratis,aut ſi hæc haberi nequeant,braſsicæ. Reperies autẽ mane cataplaſma aqua plenum, Senſibilis enim diſcuſsio & exhauſtio contingit, adeo ut æger exuctionem ſenſu percepter, & maxime iuxta ungues. Vitiat tamen colorem,eum ad fuſcedinem corrumpens, quapropter aliqui cerato liquido ungues prælinunt.

Indorum barbarorum mos

Aliud cataplaſma,quod eadem hora dolores ſedat.

Cerebrum porci cum amylo & roſaceo tritum,& panniculo infartum imponito,& confeſtim liberabitur ęger,ut deãbulare poſsit.Optime faciunt item maluæ aqua coctæ & tritæ impoſitæ,celerrime enim dolores ſedant.

De ſtupefacientibus medicamentis. Cap. xxx

Stupefaciẽtia periculoſa

Compoſuerunt medici quemadmodũ prædictũ eſt,ob excellentes dolores,aut etiã ob ægrorũ molliciem quos curare cogimur & neq́ minimũ dolorẽ tolerare poſſunt,medicamẽta ſtupefaciẽtia appellata.Hec enim nequaquã affectiones ipſas in quib. dolores fiunt,curãt:uerũ ſtuporẽ & ſenſus

ſus hebetationem membris inducẽdo,quietem quandam doloribus obdu-cunt.quapropter ſi ad huiuſmodi pharmacorum uſum,aut ob excellentem dolorum magnitudinem,aut ob immodicam caliditatem eryſipelatis conſi milem,cogamur,utemur quidem modice,quo feruor immodicus refrigere-tur,aut ſenſus oblæſio deleatur.Ad hoc etiam animaduerſione habita dili-genti,ne quid poſt uehementis caloris & doloris extinctionem, ex ſtupefa-ctiuo pharmaco in membro permaneat. Sunt autem medicamenta ſtupe-factiua huiuſcemodi.

Aſclepiadæ epithema dolorem leuans,podagricis & arti culari morbo commodum.uſus eius eſt in ipſis exacerba tionibus & excellentibus feruoribus inflammationum.

Opij drach.IIII,croci drac.I,panis ſiliginei quantum ſatis eſt:unumquodq; per ſe lacte bubulo maceratum terito,& unita imponito. Aut hæc ipſa cum lacte trita cerato roſaceo excipimus & utimur.

Aliud,quod confeſtim à doloribus liberat:oportet autem ante phar-maci impoſitionẽ ægrũ lauare,atq; ita exterſis locis ſtatim adhibere.

Succi abſinthij trientem,croci trientem,ceræ tantundem,opij unc.I,irini ſex uncem.Opium & crocum in paſſo diluito,& affuſo cerato unito,ac utitor.

Aſclepiadæ paſtillus podagricus,dolorem leuans.

Vſus eius competit tempore exacerbationum.

Aloes lib.I,centaureæ ſextantem,thuris trientem,myrrhæ trientem,lapidis aſij,opij,ſucci mandragoræ,ſtyracis,aluminis ſciſſi,cuiuſq; ſextantem . exci-pe ac ſubige paſſo & ad paſtillorum formam reducito.Vſu uero expetente lacte diſſolutos cum pinnulis illinito, ſupra illitum locum linteolo impoſito paſſo imbuto.

Vnguenta recalfactoria quæ poſt ſtupefactiuorum uſum adhibentur. Cap. XXXI

QVum itaq; ſtupefactiuis uſq; ad feruoris inflammationum deletio-nem fuerimus uſi,poſt calefacere membra conuenit cataplaſmatis ex caſtorio & thapſia compoſitis:ſi enim hoc non fecerimus, debilia & intem-perata reddita membra perpetuo fluori obnoxia reddemus,& quę in actio nibus facile offendẽtur.quapropter unam atq; alteram unguẽtorum recal-factoriorum compoſitionem apponam.Ex quorum numero & hæc eſt.

Succi thapſiæ drach.VIII,piperis drac.XXIIII,adarces,canchryos,euphor bij recentis,cuiuſq; drac.XXXII.Si uero recens euphorbium deſit,duplum eius ſume:ſtaphidis ſylueſtris drach.XII, pyretri drach.XII,terebinthinæ drach.XVI,ceræ drach.XXIIII,olei cyprini libras VI.

Altera,eiuſdem uſus.

Pyretri,caſtorij,elenij,adarces,piperis,euphorbij,zingiberis,nitri,ceræ , ſin-gulorum drach.VIII,irini quantum ſufficit. Pro pauperibus autem ſatis fa ciunt,allia,thymus,origanum,ſatureia,ſinapi,& ſimilia. Pauperum pharmaca

Pharmaca

Pharmaca & edulia eorum, qui flauæ bilis influxu infeſtantur. Cap. XXXII

EXhibenda eſt autem & cyclaminus à flauæ bilis influxu infeſtatis. Huius enim radix quàm tenuiſsime trita cum aqua mulſa aut paſſo pota, bilioſum humorem per ſudores excludit. Dandæ autem ex ea drachmæ quatuor corporibus magnis & robuſtis, reliquis uero pro uirium tolerantia. Adiuuare uero oportet ſudorum excluſionem corpus calefaciẽdo & fricando, ita tamen ne affectos locos contingamus. Præbenda quoq; in potu ea quæ urinam cient, talia enim bilem per lotium euacuare conſueuerunt: paſtillus item ex ſeminibus ſoporifer, & qui à triangulari forma Trigonus appellatur, & conſimiles, doloribus infeſtantibus commode à flaua bile affectis exhibentur. Nam & ſomnus alti ſoporis inde oboritur, & fluxiones ab ipſis reſiccantur, atq; id maxime ſi poſt corporis per purgatiuum euacuationem exhibeantur. Edulia autem eis apta quæ refrigerant, non tamen humectant: humiditas enim auget fluxiones. Dandum item eis lactucæ ſemen ob ſomnum conciliandum, & papaueris ſemen tum in cibo tum in potu. Mala etiam & ſorba & meſpila præbenda, & quæcunq; ad hoc quod refrigerant, fluxus cohibent allationem. Cæterum à uino omnino exacerbationis tempore abſtinendum eſt. Intercapedine autem pura reddita parum ex eo concedendum. Porrò inedia ab amara bile infeſtatos extreme lædit: nam bilem acriorem reddit.

Fames bilioſis nocina

Cura eorum qui ob pituitæ influxum ægrotant. Cap. XXXIII

HOrum item curationem à pituitæ euacuatione principiũ ſumere oportet. Euacuatur autem humor pituitoſus per uomitus quidem, nihilominus tamen & inferne per uentrem. Vtilis eſt autem in hac affectione per inferna purgatio, ſiue iuxta manus ſiue iuxta pedes hæreat morbus, & multo adhuc magis ſi iuxta omnes corporis articulos fluxus fuerit diſperſus, familiarior enim pituitæ uia & minus periculoſa per inteſtina exiſtit. Si enim in ſuperiorem uentrem uiolenter adtracta non euacuetur, periculum inducit. Quapropter tutius eſt ut ad infernam excretionem ducatur. Euacuata enim in una die morbi utcunq; inueterati robur contundit. quare in podagra innatum ex pituitoſo humore fluxum, & mediocriter affligẽtem, & qui tum potentia tum actu calidis remedijs delectatur, purgare oportet. Ante purgationem uero modice adſtringentibus utendum, atque id magis adeo circa initium fluxionum. Atqui ſi euacuatio per purgationes fieri non poſſit, quæ ſanè uel ſola ſæpe ſufficit ad affectionum fluidarum curationem: tum inedia & fame utendum eſt ad plures dies. natura enim pituitoſi eam bene tolerare poſſunt. Vtendum etiam ordinationibus diſcuſſorijs amplius q; efficacioribus infuſis, & pharmacis cientibus urinam. Cæterum quæ ratione nutrimenti prębentur edulia, natura ſicciora ſint & minus nutriant: ueluti

Pituitæ uia per inteſtina

Fames pituitam curat

luti eſt oryzæ ſuccus & bromi,qui inter frumentacea refertur,Nuces iuglandes paucæ,piſtaciaq; & nux thaſia,& Vuæ paſſæ,& capparis ex aceto mulſo. Quandoq; etiã parui piſciculi in petroſis aquis coaliti,& paſſerculi montani aſſati præbeantur. Vinum autem præbeatur quàm minimum interualli tempore,tenue,fuluum & uetus. Cataplaſmata autem quæ frigidis fluxionibus conueniunt imponenda. In principio quidem terebinthi folia uiridia & tenera cum adipe ſuillo recẽti, & roſaceo, modica cera adiecta. Apta ſunt ipſis & cupreſſi folia & pilulæ uino cocta. Et cyperi radices,& rhamni folia. Poſt principium uero pituitoſis conuenit ex eruo & lolio ac fœno Græco cataplaſma. Quemadmodum etiam ea quæ ex ciceribus conſtant,ariſtolochiæ radice trita ammixta,centaureaq; & gentiana,& pęonia,& bryonię radice ac fructu. Ex amaraci itẽ coma,& artemiſia, abrotoniq; folijs & adianto,uitice,lauro, pulegio, ſamſuco, menta, braſſica, ſiſymbrio,ſerpylo,filice, fœniculo,eruca,& reliquis quæ ſaporis acris,aut ſalſi, aut amari ſunt,& maxime ſi dolores citra ardorem ex refrigerationis ſenſu ſint oborti. Singula uero ex his cum pane & adipe recẽtia pro cataplaſmate imponito, quanq; nihil uetet unumquodque per ſe adhibere. Optimum eſt etiam fomentum ex paſſo mari mixto apparatum. At uero quinquefolij radicum & malicorij æqualibus partibus decoctis perfudi ac foui, inquit Archigenes, circundolentes partes,Imò & tritis ipſis magis inflammata loca cataplaſmatis modo contexi,atq; hoc ipſum multis uelut obluctans & reſiſtens remedium dolores expulit, aliquibus autem ut pharmacum nulli inferius ipſos mitigauit, rariſſime uero citra commoditatem apparuit.

Pituitoſorum cibi

Manſuetiſſimum uero & hoc eſt.

Althææ folia cocta trita tum per ſe, tum cum polline, aut ordeacea farina imponantur. Ceratum item ex radice eius,quæ hibiſcum appellatur, cocta in aqua mulſa trita. conſtet autem ceratum ex gleucino aut irino, Imponatur uero his qui tum uehementer calida,tum ualide frigida auerſantur,mediocribus autem delectantur. Pharmacum porrò conueniens noui, inquit Philagrius, podagricis qui unà cum doloribus frigoris ſenſu percellũtur,id quod ex laurino componitur. Quum enim & alia eiuſdem generis ſint cum ipſo, tantam tamen commoditatem à nullo exhibitam ſcio. Compoſitio autem hoc modo habet.

Radix althææ hibiſcum

Pharmacum ex oleo laurino.

Ceræ, adipis ſuilli ueteris,reſinæ pinus ſiccæ, terebinthinæ liquidæ, cuiuſq; drach XCVI. cyprini,laurini,hyſſopi,butyri, cuiuſq; drach. XLVIII. galbani,medullæ ceruinæ,cuiuſq; drach XVI. Hoc quidem igitur medicamentum confeſtim à dolore liberat eos qui in dolore frigoris ſenſum perceptãt. Admirandum etiam in his pharmacum eſt, quod ex croco conſtat & galbano,ſupraq; ad ſanguineum influxum præſcriptum eſt,& in omni tempore adhibetur. Sunt autem & alia pharmaca his apta, Quemadmodum ea

Pharmacum ex oleo laurino

Myracopa pharmaca

quæ Myracopa appellantur, & quæ ex ipſis componuntur cerata. fiunt autem hæc commenſurata & proportionata cera ad ungenta ipſa ammixta.

Pharmacum ex Metallicis.

Pharmacum ex metallicis

Optimum uero & ipſis pharmacum eſt ex Metallicis ad ſauciatos neruos à Galeno apparatum, cuius & nos admirabile periculum fecimus, inquit Philagrius. Quũ enim partium quàm tenuiſſimarum ſit, ad profundũ corpuſculorum progreditur, & attenuat, & diſcutit. Commodum igitur exiſtit in prædicta diſpoſitione poſt ſedatos dolores admotum, aut quum medio cres exiſtunt. non ſolum enim diſcutit ut dictum eſt, ſed & repellit. Compoſitio uero hæc eſt. Chalcitidis, drach. VIII. miſyos, drach. XVI. Squamæ æris, drach. XXIIII. thuris, drach. XXIIII. galbani, drach. XII. colophoniæ drach. XCVI. ceræ, drach. XCVI. olei, drach. CXXVIII. aceti acerrimi quantum ſatis eſt. Metallica cum aceto in ſole æſtiuo terito ad plures omnino horas, Deinde thus adijcito, rurſusq́ diu terito, & liqueſcibilib. liquefactis, refrigeratis, & perpolitis admixtis unito ac utitor.

Pharmacum ex uino & oleo, Galeni.

Pharmacum ex uino & oleo

Aliud pharmacum ex oleo & uino Galenicum, conueniens in declinationibus inflammationum, & poſt eaſdem omnibus podagricis. Spumæ argenti, drach. XCVI. olei ueteris drach. CXCII. ad podagricos uero ſufficit ſi anniculum ſit oleum. uini ueteris fului pellucidi atque leniter dulcis, drach. CXCII. Coquito ſimul ad compagem manus non inquinantem. Hic enim eſt optimus eius apparatus, Nam qui triplum olei accipit diutius coquitur & magis reſiccans redditur. Porrò in his qui poſt dolores uehemens frigus percipiunt, aliud Galenicum pharmacum ex Euphorbio ad ſauciatos neruos deſcriptum cõducit. At uero adhuc pharmacum podagricis cõmodum, tum in inflammationum remiſſione, tum poſt eaſdem exiſtit, quod Aegyptiũ appellatur, & ex lanis ſuccidis uſtis apparatur, Habetur aũt inter multæ commoditatis emplaſtra iuxta XV. ſermonem huius tractationis.

Pharmacum Galenicũ ex euphorbio

Pharmacum Aegyptium

Cura eorum qui ex atræ bilis influxu ægrotant. Cap. XXXIIII.

DIcatur autem ex ordine & de atræ bilis influxionibus quæ & ipſæ omnino uniuerſali euacuatione præcedente opus habent, hoc eſt uenæ ſectione, aut purgatione. Quando quidem igitur ad atram uergunt bilem, euacuatione per ea quæ ipſam repurgant, quando uero ad ſanguinem atra bile infectum declinant, per uenæ ſectionem. Si uero ambo hæc ſimul per totum hominem redundarint, non unum aliquod ex prædictis adhibere ſuffecerit, ſed præſecta uena, deinde depurgare cogimur, quod ipſum & in alijs affectionibus duplici euacuatione indigentibus erit faciendum. Priuſq́ igitur totum corpus euacuamus, atq́ in ipſo etiam euacuationis tempore, dico ſanè in principijs, repulſorijs & ſenſim ſimul calefacientibus utendũ eſt. Poſt euacuationẽ uero his quæ ſenſim calefacere, & attenuare, & diſcutere poſſunt

poſſunt utemur. Sunt autem Repulſoria quidem ſimulq́ leniter calefacientia, terebinthi folia & cupreſſi, cyperi radices, & ſimilia. Calfactoria autem ſimulq́ attenuatoria & diſcuſſoria, bryoniæ radix & cyclamini, ſylueſtriſq́ cucumeris, & raphani, lauri item folia mollia, & paſtinacæ, & caucalidis, ſinapis, naſturtij, conyzæ, braſſicæ, iridiſq́ & ocymi & aliorũ innumerorũ folia. Ammiſcenda aũt ſunt hæc pani cuipiã ex prædictis iam ſæpe farinis, & adipi anſerino aut gallinaceo, butyroq́ & hyſſopo, atq; id maxime in humectis & nigris corporib. quo leniora reddãtur. Quin & poſt huiuſmodi pharmacorũ impoſitionẽ, præſcripto ex croco pharmaco, & eo quod ex metallicis conſtat uti conuenit, ampliuſq́ quod Macherioni inſcribitur, & quod Iſis appellatur, ſimilibuſq́, quorum compoſitiones in XV. ſermone traditas reperies. Etenim huiuſmodi pharmaca relictum in membris humorem concoquunt, eundemq́ attenuant & diſcutiunt, ampliuſq́ membra debilitata corroborant. Commodiſſimum autem pharmacum per interralla exacerbationũ dolore non infeſtante, ad atræ bilis fluxiones eſt Corax, quemadmodum etiam paſtilli Andronius inquam, & Muſæ, & qui ex cẽtauræa, itemq́ qui ex lanis ſuccidis apparatur & conſimiles in XIIII. ſermone deſcripti. illinuntur autem cum uino dulci. Miſcẽtur etiam ad præſcriptum ex croco pharmacũ, & ad id quod ex metallicis conſtat, ita tamen ut parum quid ex paſtillis ad multã pharmaci partem commiſceamus, ut uidelicet paſtilli XII. pars ad unam pharmaci partem addatur, hoc eſt ad pharmaci lib. I. paſtilli uncia una. Aliquando autem minus. Quum enim euacuare & diſcutere uoluerimus, minus de paſtillo adijcimus, corroborare autem & firmitatem addere, plus. Quod ſi neq; perfecta neq; abſq; dolore ſint exacerbationum interualla, panem uino maceratum & ſufficienter emollitum ad prædicta medicamenta per interualla ammiſcere expedit. Præſtans autem eſt & in his diſcuſſoria fricationum ſpecies uniuerſi corporis, præter affectas partes, tum per interualla, tum tempore exacerbationum uehementius & diutius facta, & maxime ſi non fuerint præeuacuati.

Repulſoria calfacientia

Pharmacum Macherionis Iſis emplaſtrũ

De his qui ob tenuem fluxum ægrotant. Cap. XXXV

SI ſeroſi ſint humores qui ad articulos influunt, non paruum ſignum tenuitatis ipſorum eſt, quod neq; tumorem magnum habeant inflammationes, neq; diutius durent, Imò neq; moleſtiam aliquam in motibus perpetiuntur ægri poſtquam quieuerint inflammationes. Eorum igitur qui ob tenuem influxum ægrotant remedium quod eadem die opem eis fert purgatio eſt per ea quæ ſeroſos humores euacuare poſſunt facta. Fluxiones autẽ quę non ita ualidum dolorem inferunt, ſæpe in ſolo irrigationum fotu ſubſtiterunt, ex oleo uidelicet roſaceo & uino dulci ſuppreſſæ, modica cera ammixta, iiſdemq́ lanis ſuccidis exceptis, additur etiam aliquando nitri ſpuma. Quin & quod ex cote naxia ex ferri affrictu deteritur & in ea congregatur illitum iuuit, Et Selinuſia terra, & cretica, & Samius aſter, & Lemnia

Cotis naxie uſus

ſit relata, nulla difficultas amplius eſt, etiam mixtarum curam inuenire. Satis enim manifeſtum eſt quod ad humorum complexum, conſequenter etiam curationes oporteat mixtas eſſe. Cognitiones autem mixtarum fluxionum ex prædictis ſimplicibus affectionibus ſunt ſumendæ.

Cura affectionum ex ſanguinis & bilis complexu. Cap. XXXVII.

SI igitur ſanguineç & bilioſæ affectiones concurrant, & propterea tumor magnus & ruber, & quodam modo flauus ac feruidus, membrũ fluxione infeſtatum apprehendat, & dolores nunq̃ remittentes incumbãt, & exacerbatio uehementer quidem alternis & tertio quoq; die fiat, benignior autem ſingulis diebus: omnino ſanè manifeſtum puto, quod medicationis initium à uenæ ſectione primum fiet, conſequente exinde bilioſi humoris purgatione. Satis conſtat autem quod & euacuationum tempore repulſorijs utemur, quæ uidelicet frigidæ & adſtringentis ſunt facultatis, Et deinde primum mitigatorijs & refrigerantibus quidem utendum, non autem amplius adſtringentibus. Adſtrictio enim tumorem inſpiſſat ac cogit, ut ægre diſcuti & reſolui poſſit, ſi diutius ea utamur. poſtremum uero etiam his quę concoquere & diſcutere tumorem poſſint utendum eſt. In principio igitur iuxta euacuationũ, inquã, tempus, utile pharmacum eiuſmodi affectionibus eſt ex acacia & ueratris paſtillus in mortario plumbeo cum ſemperuiui, aut plantaginis, aut ſanguinariç, aut ſenecionis, aut umbilici ueneris, aut rumicis acuti, aut ſolani, aut uuæ acerbæ, aut hyoſcyami, aut lactucæ ſucco dilutus. Atqui iuxta augmẽta & uigores affectionum, etiam ea quæ ad ſanguineas affectiones dicta ſunt, in cataplaſmata ammiſcere expedit, Succoſq; item iam relatarũ herbarũ, & ipſas adeo herbas tritas. Poſtq̃ uero feruor inflammationis ceſſarit, cõcoquentib. cataplaſmatis & medicamẽtis utemur: parte etiã affecta uulnuſculis impactis ſcarificata, p̃ſertim ſi appareat tumefacta.

Adſtringẽtia quãdo noceãt

Cura bilis ad pituitam permixtæ. Cap. XXXVIII.

AT uero ſi pituitoſi humores bilioſis fluxionibus ammiſceantur, ſi quidem unio & permixtio ipſorum eodem tempore hominem infeſtet miſcere etiã remedia oportet, eorumq; multitudinẽ purgare per ea quæ bilem ſimul & pituitã educere poſſunt: forinſecus aũt cataplaſmata imponẽda pari aut impari modo permixtis his quę pituitoſum & bilioſum euacuãt fluxũ. Et pari quidẽ modo utraq; cõijciemus, quũ affligentiũ humorũ mixtura æqualis fuerit. Impari uero ſi alter humorũ redũdarit. Neq; uero obliuioni tradendũ q̃d aliqua ipſorũ in principio recte adhibẽtur. Aliqua uero iuxta mali progreſſum & uigorẽ. Quædã uero eo remittẽte & circa declinationẽ.

Quatuor tempora morborum

Cura humorum atræ bilis alijs permixtorum. Cap. XXXIX.

EAdem etiam methodo uteris ſi atræ bilis fluxiones reliquis fuerint ammixtæ, tum iuxta exacerbationum circuitus, tum iuxta continuitatem. Neq; enim ſolum ad affectionum complexus eſt reſpiciendũ, ſed & num

aſſidue & citra remiſſionem, an iuxta circuitum infeſtent. Primum quidem igitur & in illis euacuationibus conuenientibus utendũ eſt, Deinde ubi quidem aſſidue infeſtarint, cataplaſmatis dolores ſedantibus uti expedit, Vbi uero per circuitum moueantur, inſtantibus quidem doloribus mitigatoria cura, per interualla uero corroboratoria membrorum utemur. Manifeſtum autem quod quæ magis feruent maiori refrigeratione opus habẽt. Quæ minus, minori. Omnia tamen feruentia refrigerare oportet. Quæcunq; aũt fluxiones pruriginoſæ fuerint, obtundentibus & diſcuſſorijs curabuntur. Quęcunq; uero mordaces, obtundentib. ſolis. Et quæ in alto ſitę ſunt, per ea quæ tenuiũ partiũ exiſtunt, quæ uero in ſuperficie, per ſimpliciora. Omniũ aũt horum ſyluã in fine ſecundi huius tractationis ſermonis præſcriptã habes.

Cura durorum tumorum qui poſt inflammationes relinquuntur. Cap. XL

Tumores duri & reluctantes

DVri & reluctantes aliquando tumores poſt inflãmationes relinquuntur, qui ex craſſis humoribus generationẽ habent, in corporibus præſertim durioribus, & quæ ægre per diſcuſſoria exoluuntur, & male curatis. Huiuſmodi enim nõ curati ſtatim ſeipſis peiores fiunt ad uitæ actiones obcundas. Cæterũ huiuſcemodi tumores ſedant, pharmacũ Machærionis, & piſcatoris, & Aegyptiũ, & cõſimilia. de quibus dicetur XV. ſermone in pharmacorum multæ cõmoditatis relatione. Dicetur aũt & hic ubi ex ordine de tumoribus qui ægre concoquuntur tractabimus. Sunt etiã parabilia pharmaca ad hanc affectionem ſi ruri uiuamus, ſatiuæ fici fructus, & ſyluestris quoq; groſſi cocti, triti & impoſiti, tum ſoli, tum cum quadã ex prædictis farina & adipe. Cyclamini item & cucumeris ſyluestris radix, & althæa bis cocta, & caricæ pingues, adianton, auena, urtica, bryoniæ radix, bulbi, anethi, abrotoni, buphthalmi, iridis folia itemq; marrubij, ita ut ſingula prædicta cum uiſco, pice, & ſulphure uiuo permiſceantur.

De tumorum crudorum & inconcoctilium cura. Cap. XLI

CRudi tumores ex materia albidiore congregantur, diuq; durant, neq; concoquuntur, neq; diſcuti poſſunt, Quandoq; uero primis quidem diſcuſſis loci ſtatim fluxione infeſtant, & inæquali magnitudine ſemper permanent tumores. & in quibuſdã ſanè penitus abſq; dolore fiunt, in alijs uero dolore quodã comitante. Quandoquidẽ igitur diuturnos uideris tumores citra dolorem, per diſcuſſoria curato, diligẽti animaduerſione habita ne quid relinquatur induratum, quod incurabile aut ægre ualde curabile reddatur, & maxime ubi calloſarum duricierũ generationem uideris in articulis futuram. Si igitur citra dolorem uideris crudos tumores, emollientibus ad diſcuſſoria ammixtis curato, ne quid penitus induratũ relinquatur. Si uero cum dolore contingant tumores, nõ modo diſcuſſorijs, ſed etiam quæ unà cum hoc quod diſcutiunt, lenire poſſunt, expedit uti. Manifeſtum autẽ eſt quod ſi fluxus tenuis & modicus cum doloribus quibuſdã deferatur, inde

tumores

tumores poſt inflammationum remiſſiones oboriantur & infeſtent,atq; id maxime in his euenit qui delicatius uiuũt, aut frequenter lauantur aut plus q̃ oporteat inambulãt,uel etiã rebus uenereis utũtur. Oportet igitur in his ad tumefacta imponere pharmacũ ex ſalicibus, ita ut adglutinari poſſit ap paratũ:aut quod ex aſpidibus conſtat ad ſtrumoſos deſtinatũ, aut aliquod cõſimile:præſertim quũ ſenſus ægris adeſt iuxta coxendicẽ aut femur,tanq̃ aliquid ad inferiora deferatur: quũq; dicunt ſe affici uelut formicas rep ẽtes ſentiant,doleãtq;,& iam refrigeratur,iam caleſcit membrũ. Quin & lauantes per ſmegmata ex adarce,alcyonio,& pipere defricare oportet. Adſtringẽtia igitur ſunt ſimulq; diſcuſſoria pharmaca, quibus neceſſario utimur ad cru dos & dolentes tumores,uelut ſymphytũ petræum,terebinthi uirgulta,ſco lopendriũ uiride, cyperos, & ſimilia de quibus ſæpe dictũ eſt,cũ pane mul to & roſaceo permixta,præſertim in his qui humido & albo corporis habi tu ſunt præditi.Ex cõpoſitis aũt conuenit eis pharmacũ ex ſuccis quod cũ ui no flauo & ſubadſtringente eſt emollitũ, & Galeni phœnicinũ cum multo roſaceo liquefactũ,& locis liquidius impoſitũ.Cæterum in tumoribus citra dolorẽ conueniunt adiantũ uiride,folia urticæ,altheæ,chamęmelũ,uua paſ ſa pinguis,ſertula cãpana,meliſſophilon, lauer,citrij exterior cortex,& ſimi lia,Ad quę ſingula cicerũ & lupinorũ farinæ,& panis,& olei ueteris ac ſicyo nij,& adipis ſuilli ueteris,tantum ammiſcendũ eſt,ut mollis ad tactum com poſitio reddatur,& morſum nullũ ad membrũ accedere permittat.Ex com poſitis aũt pharmacis conueniunt his,id quod ex croco & galbano conſtat, & quod ex liqueſcibilibus apparatur ac mox referetur, Et Machærionis,& piſcatoris,cum cerato ex oleo Sicyonio aut aliquo cõſimili liquefacta.Atq; hæc quidem in mollioribus corporibus adhibentur.In durioribus autem & quibus tumores non dolitant,conueniunt uiticis folia,præſertim arida,& a maracũ,amarãtum,ari & ariſari radix,ſmyrnium,althęæ radix, elaphobo ſcum,ericæ folia,fœniculi folia: filix,ſiſymbrium,ſcandix,erucę folia & ſina pis uiridis. Cõpoſita aũt conueniũt tum prædicta citra cerati ammixtionẽ, tum Iſis, & Aphrodite appellatæ,& alia infinita iiſdẽ uiribus prædita. Hu iuſmodi autem pharmaca unà cum hoc quod tumores exoluunt, etiam flu xiones naturæ ſuę aptitudine repellunt, Quod ipſum etiam probe faciunt cupreſſi pilulæ uirides cum uino coctæ, prædictorum leguminum farinis & ſuillo adipe ammixtis, quandoq; uero & lauri ramuli, & rubi folia, & ſi milia ammiſcentur.Efficaciora autem prędictis ſunt,& agreſtioribus corpo ribus ac tumoribus qui ægerrime concoquuntur cõuenientiſſima, abroto num,ammoniacum thymiama,anemonarũ radices & haſtulę regiæ,bryo niæ radix, pulegium,dracunculi radix,bdellium, buphthalmum,gentianæ radix,& myrobalanus. His autem adhuc fortiora ſunt capparis folia, gla ſtum,betonica,cyclamini radix,braſſicæ uſtæ cinis,ruta,panaces uiride,peu cedani radix, ſcilla, fici ſylueſtris fructus, trifolium aſphaltites,trixago, ſub

Pharmacum ex ſalicibus. ex aſpidibus

Formicas quaſi repentes ſentire

phur, pix, Addatur autem ſingulis prædictis panis & adeps, aut prædictorum leguminum farinæ, quandoque etiam caricæ. In quibus omnibus ſcopum tibi propoſitum habeas, ut citra partis affectæ commotionem & afflictionem curam facias: quapropter etiam neceſſaria eſt prædictarum farinarum, itemque adipum admixtio. Tantũ autem cõmiſcere ex eis oportet, quantum uehementẽ uniuſcuiuſque uim obtundere uolumus. Ammiſcẽdus autem eſt non ſolum adeps ſuillus, ſed & caprinus, & uitulinus, & taurinus, ceruinus & anſerinus, Medullæ item omnes ammiſcendæ habito naturæ curandi corporis reſpectu. Et cochleæ unà cũ teſtis tritæ, & ſine alterius rei admixtiõe, aut caprino ſtercore cũ aceto trito ammixto, tumores laxos & molles deſtruũt & adſtringũt, qui ſanè ex lentis & craſſis humoribus oboriuntur. Porrò operæprecium duxi admonere, diligenti animaduerſione opus eſſe, ne clam te indurata aliqua tumoris pars relinquatur, quod ſanè ubi uideris factum, his quæ fortiter emollire poſſunt uteris, reſpectu ſimul ad habitum corporis habito. Ex malagmatibus autem fortiſſimum eſt Leucio inſcriptum ad articulos diſtortos.

Adipes tumoribus apti

Malagmata diuerſa, in quibus etiam Leucij malagma eſt, ad articulorum diſtortiones deſtinatum. Cap. XLII.

Malagma Leucij

MAlagma Leucij ad articulos diſtortos inſcriptum, facit ad thoracis affectiones & abſceſſus in profundo, ad neruos contractos, & articulos ſtupore occupatos. Latini diſtortiones & Græce ancylas appellamus. facit opiſthotonicis, & ad omnem neruorum per cõnſenſum affectionem, Ad neruorum item laſſitudinem acopon egregium eſt irino aut cyprino diſſolutum. Bdellij, adipis uitulini, ammoniaci thymiamatis, iridis, cuiuſque ſextantem, opopanacis, galbani, canchryos, thuris, ſtyracis, cuiuſque drach. VIII. piperis grana CLX. ceræ ſexuncem, terebinthinæ ſexuncem, fecis ungenti irini aut cyprini ſextantem & unciæ dimidium, uini quantum ſufficit. Ammoniacum, opopanaca, thus, terito cum aceto, liqueſcibila uero liquefacito, & ab igne ablatis ſicca inſpergito: deinde etiam trita ipſis adijcito, & unita in mortariũ diffundito, ac fortiter emollito, extractiſque utitor. Optimum eſt etiam eis ex pice brutia Galenicum pharmacum ad rabidi canis morſum deſcriptum. Habet autẽ hoc modo. Picis brutiæ, libram I. opopanacis, quadrantem. aceti acerrimi drach. I. apparato quemadmodum de rabidi canis morſu prædictum eſt ſermone ſexto.

Aliud Pharmacum ex liqueſcibilibus, Galenicum.

Quod concoquit ſimul & attenuat tumores. Quo ſanè in mollibus corporibus uel ſolo utendũ. In fortioribus uero ammiſcendũ eſt ei id quod ex metallicis conſtat ad ſauciatos neruos deſtinatũ, ita ut mixtura ubilibet iuxta corporũ & affectionũ naturam fiat. Habet aũt hoc modo. Opopanacis, unc. I. terebinthinæ chiæ, unc. I. propolis teneræ, quadrãtẽ. Si uero propolis tenera nõ ſit, admiſcebis terebinthinę trientẽ: quod ſi neque in totũ propolis haberi

habeti poſſit,conijcito picis brutiæ ſexuncẽ.Opopanaca in aceto albo con/tere. Hoc pharmacũ prædictos tumores cõcoquit, & humores in alto ſitos adtrahit,diſſecat,& repurgat. Cęterũ quod ex metallicis conſtat item Gale/nicum ad ſauciatos neruos deſtinatũ hoc modo habet. Chalcitidis,miſyos, æruginis uſtæ,cuiuſq; drach.VIII.colophoniæ,beſſem.ſquamæ æris,drach. XXIIII.ceræ, drachmas XCVI.olei,drach.CXXVIII.reſinæ,drach.XVI,galbani drach.XII.aceti quantum ſufficit .Chalcitin, miſy, æruginẽ, æris ſqua/mam cum aceto in ſole æſtiuo contere ad plures horas, & liqueſcibilibus li/queſactis & affuſis,uni, emolli, ac utere. *Pharmacum ex metallicis aliud*

Aliud Galenicum.

Ad eos qui tenerũ corpus habent & neruis ſaucij ſunt deſcriptum.Chalciti/dis uſtæ,miſyos uſtæ,cuiuſq; drach.VIII.Squamæ æris,drach.XXXII.thu/ris,drach.XXXII.ceræ,drach.XCVI.olei, drach. CXXVIII. reſinæ, drach. XVI.galbani drach.XII.aceti quod ſatis eſt,Apparato ut dictũ eſt.His itaq; pharmacis utemur p ſe ubi dolores ex profundo diſſoluere uelimus,Miſce/bimus aũt pharmacũ ex liqueſcibilib.conſtãs ubi tumores fuerint obdurati.

Malagma ad podagricos & articulorum morbos ualde generoſum. Liberat à tota affectione,uſus eius eſt per exacerbationum interualla. Ce/ræ, lib.I. terebinthinæ lib.I. ſpumæ nitri ſexuncem.floris lapidis aſij,ſexun/cem.Thuris ſexuncem,olei cyprini lib.I. lixiuij ex cinere lignorũ uitis,quan tum ſufficit.Arida contundito,cribrato,& cum lixiuio ad liquidi cerati craſ/ſitudinem terito,& liqueſcibilia liquefacta tritis affundito,unito ac utitor.

Aliud. Calcis uiuę,thuris,cuiuſq; drach.IIII.terebinthinæ drach. IIII. ammoniaci thymiamatis drach.IIII. ſpumæ nitri drach.IIII.adipis tau rini drach. VIII. floris lapidis aſij drach.II.ceræ trientem. olei trientem. li/queſcibilia liquefacito & cum ſiccis unito ac utitor.Valde præclarum eſt.Re ſorbet collectiones circa articulos congregatas,& à doloribus uindicat.

Aliud, quod in totum ab omni affectione liberat. Seminis cicutę, comæ centaureæ, iridis illyricæ,agarici,cardamomi, fœni Græci,corticis ra/dicis mandragoræ, ſingulorum ſextantem, terebinthinæ lib.I. olei ueteris, ſexuncem, ungenti ſyriaci aut ſalca appellati, ſexuncem.Terebinthinã cum oleo ueteri modice coquito. deinde unguentum addito, & ablatis ab igne arida trita inſpergito & unito, emollitaq; in uas æreum aut ſtanneũ repo/nito,uaſe tamẽ prius ex ungento malabathrino ſiue foliato illito.Hoc phar macum craſſos & mucoſos humores trahit per obſcuros meatus. *Vnguentum Syriacum Salca*

Aliud ad eos qui à natiuitate articularem morbum contraxerunt. Vtpote quibus genua,humeri,cubiti,& reliqui articuli dolitant.Ceræ,colo/phoniæ,reſinæ pinus,cuiuſq; ſexuncem.terebinthines unc I.fœni græci ſicci contuſi & cribrati trientem. Cyprini trientem aut quantum ſatis eſt.Eliqua/tis liqueſcibilibus fœnum græcum inſperge, & utere.

Aliud Ceratum ad articularem morbum pulchrum.

Ceræ,adipis porcini,colophoniæ, reſinæ pinus,cuiuſq; lib. II. butyri,lib. I. terebinthinæ

terebinthinæ lib.I.galbani,trientem. adipis taurini,lib. II. hyſopi, lib. I. Liquefac, percola & adſerua. Vſus uero tempore ungento nardino diſſolue aut etiam gleucino,& linteolo exceptum impone.

Aliud ad articulorum morbum & podagricos.

Vt præ admiratione conſterneris. Ceræ,drach.C.roſacei,drach. CC.foliorum ſideritidis tenerorum drach.C.ſtyracis,drach. XX. thuris,drach.VIII. nitri,drach.VIII.mannæ,drach.X.Liquefacta cum reliquis tritis unito,ac utitor. Sũt aũt & alia quàm plurima pharmaca quę tumores tollere poſſunt poſt inflammationes adhibita, Maxime uero omnium quod ex aſpidibus conſtat ad ſtrumas deſcriptũ facit ad eos quibus laxi tumoris magnitudinem detrahere uolumus, Subuertit enim quàm plurimũ tumores laxos itemq; duros eoſq; ſimul diffundit. Conſtringit autem & condenſat articulos præclare omnino ſi quod ex ſalicibus conſtat ei ammiſceatur. Ego autẽ,inquit, Philagrius penuria pharmacorum ex metallicis pręſcriptorum, id quod ex ſalicibus apparatur ammiſcui & maximopere profeci articulis inde conſtrictis,denſatiſq; ac corroboratis,obfirmato uidelicet fluxionũ humore prius euacuato. Licebit autem ſi quis ruri uiuat & prædictis pharmacis careat,ex adipe qui ad manum ſit,& arida pice,cum reſina pinus,aut etiam alia reſina quæ haberi poſſit, pharmacum in cerati formam apparare, ipſiq; chalcanthi quantum ubilibet recte habere uidebitur ammiſcere,Salem item ac Myſi,auripigmentum,& ſimilia,Quin & uiſcum & irin,ariſtolochias,pæoniam peucedanum,gentianam, centauream,artemiſiam,thymum,origanum,nitrum,nitri ſpumam,thus,myrrham,ſtyracem, propolin, maſtichen, ac alia innumera his conſimilia licebit reperire,indeq; pharmaca tumores cõſtringentia componere, quemadmodum nos fecimus nõ paucies communibus ad podagricos & articulorum morbos pharmacis inde apparatis.

Ceratum ex aſpidibus

Ex ſalicibus

Philagrij pharmacum ex nitro & oleo.

Nitrum accipito friabile & nihil calculoſum in ſe habens,idq; ipſum quàm tenuiſſime terito, olei tantum ad ipſum in mortarium affundens quo trita ſimul ad mellis craſſitudinem redigantur:atq; ubi ſatis diu contriueris cacabo excepta,ad lentum ignem non fumantem coquito,aſſidue agitando donec ad bonam compagem reducantur, animaduerſione tamen habita quo liquidius pharmacum relinquatur. Hoc enim modo tractatum liquidum euadit, neq; in poſterũ inſpiſſatur niſi multam aliam ſuſtineat coctionem, quæ uim eius ſicciorem, & ob id affectis dolore membris inutilem reddat. Probare autem eius compagem tempore coctionis oportet, ad teſtam aridam ipſum deſtillando, teſta non prius humectata, quemadmodũ in alijs pharmacis facere ſolemus. Reſoluitur enim nitrum per aquæ contactũ. Sit autem oleum quod nitro affunditur dulciſſimum, tenuium partium aut roſaceum, aut chamæmelinum,aut anethinum, aut uetus,aut cicinum, aut ſicyonium. Quandoq; etiã chamæmeli humidæ ſiue aridæ,aut iridis tenuiſſime tritæ

me tritæ, aut ariſtolochiæ, aut alicuius conſimilis partem ammiſcere pro/ deſt. Si quidem autem repellere ſimul ac diſcutere uelimus, aut etiã calidos dolores curare, cum roſacco ipſum pharmacum coquemus, aceto quãdoqꝫ in coctione aut modico paſſo affuſo. Si uero amplius diſcutere uelimus cũ aliquo alio oleo coquemus, ammixtis etiam quibuſdam præſcriptorum ari/ dorum, iuxta habitum uidelicet curãdi corporis & compagem ipſius tumo ris. Hoc ſanè pharmacum dolores in alto obortos quàm celerrime ſanat, atqꝫ id eo magis ſi non bilioſum ſit, neqꝫ multum calidũ quod influit, Neqꝫ uero ſolum podagricos dolores ex profeſſo iuuat, uerumetiã eos qui tales non ſunt, ſed ex fluxionibus congregati & diſcuſſioni alias reſiſtentes. Vti/ mur itaqꝫ ipſo ſi poſt ſedatas inflãmationes dolores in alto permaneant.

Pharmacum ex urina Bordonis hoc eſt Muli apparatum.

Attrahit quidem hoc priore præſtantius, Conuenit autem magis craſſis & crudis fluxionibus, præſertim ſi cum chamæmelo uiridi uel ſola, uel cum adi pe porcino recenti, fuerint prius cataplaſmatis modo contectæ: cum arida uero itidem eodem adipe ammixto, ampliusqꝫ farina fabacea, aqua & oleo ac modico paſſo adiectis. Quin & ipſa anthemis, quæ & chamæmelon dici tur, ualde calidos dolores & inflammationes maximopere ex natura ſua iu uat, ſtatim poſt uigorem adhibita. Etenim cutem rarefacit & attenuat mo/ derate, & bilioſos humores trãſpirare facit, adeo ut huiuſmodi inflamma/ tiones etiam ſola, nihil ex attenuatorijs & inciſorijs, ueluti eſt artemiſia, & a/ riſtolochia, & calaminthe, & alia infinita, admixtũ habens, curet. Hoc itaqꝫ pharmacum ex argẽti ſpuma & urina apparatum, de quo ſanè ſermonem inſtitui, ſcio quoſdam circa totius affectionis uigorem, nõ modo iuxta par/ ticulares exacerbationes, aliquando uero & augmenti tempore, ad dolen/ tes locos pro cataplaſmate impoſuiſſe, humoresqꝫ forinſecus extraxiſſe: & tumores quidem maiores reddidiſſe, dolores tamen omnino ſedaſſe ac ex/ tirpaſſe. Cæterum odor ipſius intolerabilis eſt eis qui tenero olfactus ſenſu præditi ſunt. Compoſitio uero talis eſt. Vrinæ muli maſculi non caſtrati, ſextarios Italicos IIII. Spumæ argenti, lib. II. Spumã argenti tenuiſſime tri/ tam in mortario habeto, eiqꝫ urinã affundito, Ad ſolem uidelicet æſtiuum expoſitæ paulatim urinam inſtillato, & poſtqꝫ ad mellis ſpiſſitudinem per/ uenerit, urina ſcilicet conſumpta, olei unc. XXIIII. addito, adipis porcini uete ris unc. XVI. & uſqꝫ quo non amplius inquinarit manus coquito. Vſus uero tempore linteolo exceptum imponito. Oribaſius autem axungiæ lib. ꝶ. con iecit, & medullæ ceruinæ non ſalſæ, beſſem. & mellis, lib. III. reliqua uero eo/ dem modo. Scribunt porrò quidã proprij muli urinam accipiendam eſſe. *Muli natura* Reſiſtit enim & obluctatur morbo ex natura ſua hoc animal. Efficacius au tem aiunt, reddetur ſi quis dum coquitur, ipſam ſemel in cacabum expuat, & ſemel in terram. Atqꝫ hæc cum quibuſdam barbaris nominibus inuenire licet adſcripta, quæ ſanè curioſam penitus habent ſcripturam, atqꝫ ob id ſu/ perfluum

perfluum & indecorum mihi uiſum eſt,inquit Philagrius,ea adſcribere.Ete
nim citra eorum nominum incentionem ipſum pharmacum.apparatum,
eodem modo efficax eſt, ſicut id quod cum nominibus præparatur.

Hippione Philagrij.

Hippione uero hoc modo apparatur. Anethi uiridis,unc.XVI.ſcillæ recen
tis ſexuncem, olei omphacini ſeptuncem ac unciæ dimidium, aquæ ſexta-
rios.III. Anethum & ſcillam in aqua & oleo ad triduum macerato, deinde
donec aqua conſumatur coquito,& percolato oleo ceræ nouæ lib.II. adijci-
to,medullæ ceruinæ lib.I. aut ſi hæc non adſit, adipis ceruini libram unam.
adparato & utitor.

Cerata podagrica. Cap. XLIII.

CEratum ex ſucco ſenecionis ualde pulchrum. Ceræ,libram I.
olei chamęmelini,dodrantem.adipis porcini recentis,ſexuncem.croci,
drach.IIII.Crocum cum ſucco ſenecionis terito,liqueſcibilia autem liquefa-
cito,percolato,& ſucci quantum expedit paulatim inſtillato,fortiterq́ agita
to,atq; ubi refrixerint,ad crocum tritum adijcito,& ſubacta unito,ac utitor.

Ceratum dolorem leuans,ad inflammationes in uigo
re conſtitutas. appellatur autem Manus Aſclepiadæ.

Facit ad excellenter inflãmata, eadem hora liberans citra dilationem.Succi
haſtulæ regiæ,cyathos IIII.ſucci ſolani,cyath.IIII.ſucci buphthalmi,cyath.
IIII.ſucci perdicij,cyath.IIII.cerę,butyri recentis,axungię,medullę uitulinæ,
calcis uiuæ,cuiuſq; quadrantẽ.terræ cimoliæ,drach.XII.terræ ſamiæ,drach.
XII. ſandarachæ, drach.XII.nitri bernicarij, ſpumæ nitri, cuiuſq; drach.XII.
fecis uini uſtæ,drach. XII. glutinis chartarum, hoc eſt pollinis cocti, drach.
XII. olei boni lib. III. appara & utere.

Aliud ad præſcripta item efficax.

Ceræ,colophoniæ,adipis anſerini,cetuſæ, cuiuſq; drach.XVI. picis, drach.
IIII.ſucci braſſicæ,cyathi dimidium.ſucci fœni græci,cyathi dimidium.ſucci
ſeminis lini, cyathi dimidiũ.ſucci ſtratiotæ,cyathi dimidiũ.ſucci ſertulæ cam
panæ,cyathi dimidium.lactis bubuli,cyathi dimidium,oua gallinarum, nu
Aegyptia cerata mero.IIII.olei,libras II. Ex his cerata duo facito,eaq́; unà cum eis quæ Ae-
gyptia inſcribuntur in promptu habeto, quæ pauci adeo homines habent,
apparato cõfidenter,nulliq́; reuelato & plus q̃ hominis nomen aſſequeris.

Podagricum aliud ceratum approbatiſſimum.

Facit ad inflammationes & dolores, etiam in principijs impoſitum celerri-
me ſanat, & neruos arefactos emollit, adeo ut quidam ei hanc facultatem
ineſſe non credant,diſſoluit & pedum nodoſos tumores condylomata græ
cis appellata. Olei cicini,lib.II.ſucci mandragoræ,drach.XXXII. ſucci arte-
miſiæ,drach. XXIIII. ſucci rumicis,drach. XXIIII. reſinę pinus, drachmas
XLVIII. terebinthinę,drach.XLVIII. adipis anſerini, drach. XLVIII. ſucci
rubi,drach.XVI.butyri recentis drach. XLVIII. lycij indici, drach. XXIIII.

ſanguinis

ſanguinis hircini ſicci drachmas XVI,lachrymę hederæ drachmas XXXII, galbani drachmas XLVIII,opopanacis drachmas XXXII.Lycium & ſan/guinem hircinum & panacis ſuccum cum modico uino terito, & affuſis ſuc/cis,ſiquidem liquidi affuerint,aut ſiccis,ſi illi haberi nequeant,unito.liqueſci bilia autem liquefacito eisq́ꝫ trita adijcito,& ad lentum ignem coquito ſpa/thula aſsidue agitando donec cogantur.Cæterum ligna quæ ad coctionem eorum ſuburuntur arida uitis ſarmenta eſſe oportet.

Ceratum podagricum ex bryonia.Egregie facit ad omnes inflamma/tiones & dolores articulorum. Hac uſus & in uigore & in remiſsione ſucceſ/ſum & gloriam reperi. Reperies enim inflammatas partes corrugatas & ci/tra dolorem.Frequenti experimẽto nobis cognitum eſt:nam multos eo ſer/uauimus. Radicis cucumeris ſylueſtris drachmas CCCCCLXXVI, ſcillæ mundæ drachmas CCCCLXXX,radicis haſtulæ regiæ drachmas CXLIIII, olei raphanini drachmas CCCCCCXCVII,ceræ drachmas CXLIIII,galbani drachmas XLVIII.Herbas omnes in aqua ſufficienti per triduum madefa/cito,ſingulis diebus bis ipſas ſenſim agitando. Deinde affuſo oleo,coquito donec oleum ſolum relinquatur ad lentum omnino ignem. percolato dein/de,& ceram ac galbanũ in mortario diligenter trita & emollita addito.Qui/bus omnibus poſtremum liquefactis,& ab igne ablatis utitor ad omnes do loris affectiones.Hoc etiam ad uiſcerum diuturnas inflãmationes ſum uſus.

Ceratum in multis approbatum, ad inflammationes pe/dum, diſcutiens citra dolorem.Vtere eo in uigoribus,& magis in declinationibus.

Olei anethini quincuncem,chamæmelini quincuncem,butyri quincuncem, adipis anſerini quadrantem,farinæ lupinorum ſextantem & dimidium un/ciæ.Liquefacito & agitando refrigerato,in mortariumq́ꝫ infundito,terito,& ouorum quinque crocea ſingulatim inijcito.Deinde & lupinorum farinam inſpergito:unito,utitor.

Ceratum Iacobi Pſychriſtæ,ad feruentes pedum inflammationes. *Iacobi Pſy/chriſtæ ce/ratum*
Ceræ albæ ſexuncem,roſacei recentis uncias quindecim, ouorum quinque candida,aquæ ſeptuncem & unciæ dimidium.Ceratum ad prunas liquefa/cito,& diligenter agitando refrigerato,deinde in mortarium fundito, & ad/iectis ſingulatim ouorum cãdidis terito, poſtremum inſtillata ſenſim aqua omnia rite unito,& noua olla ſufficiẽter prælota excipito, & infuſa aqua pu ra ſinito,quotidie aquam permutando.

Vnguenta,& acopa diuerſa ad podagricos, articulorum dolores, iſchiadicos,membris exolutos,& trementes. Cap. XLIIII

VNguentum Aſclepiadę.Facit podagricis,articulorum doloribus,& ad omnem neruorum per conſenſum affectionem. Vini ueteris ſex/tarios duos,lanarum ſuccidarum ex locis ſub alis libram unam,ſpumæ nitri libram unam. Lanas ſuccidas in uino per triduum madefacito, deinde ex/

F preſſo

preſſo liquore, ſpumam nitri tenuiſsime tritam inijcito, diſſoluitóq; ac olei libras duas addito, & conquaſſata in uitreum uas reponito; & utitor, quotidie agitans & ex eo illiniens locos affectos à ſomno, & ante balneum, & poſt balneum, & à cœna.

Aliud unguentum ex ſale: podagricos à tota affectione liberat.

Salis ſordidi, hoc eſt ipſius terræ libram unam, aluminis ſciſsi libram unam, fecis uini ueteris ſextarium unum, floris lapidis aſſij trientem. Arida ſigillatim unũquodq; per ſe diligenter terito, deinde etiam fecem adijcito, ſimulq; terito, & ad trita demum olei ueteris ſextarios duos affundito, cõquaſſato, reponito, ac utitor. Quidam etiam mellis libram unam addunt.

Aliud itidem, Aſclepiadæ.

Thuris quadrantem, ammoniaci thymiamatis, zingiberis, piperis, ſalis ſordidi, floris lapidis aſſij, aluminis ſciſsi, cuiuſq; unciam unam, galbani unciam unam, opopanacis ſeſquunciam, terebinthinæ quadrantem, olei cyprini, laurini, ſamſucini, & ceræ, ſingulorum ſexuncem, aceti quantum ſatis eſt ad ea quæ diſſoluere oportet. Vtere in frigidioribus.

Aliud optimum. Spumam nitri albam cum oleo ueteri terito, eoq; locos affricato, & miraberis.

Aliud, Aſclepiadæ.

Vini ueteris ſextarios tres, olei ueteris ſextarios duos, uirgultorum lauri libram unam, foliorum tenerorum aut pilularum cupreſsi teneriorum libram unam, ceræ libram unam, galbani unciam unam, ſanguinis teſtudinis terreſtris ſatis largam copiam. Herbas in aceto macerato, deinde coquito, & ad decoctum liquefacta reliqua addito ac unito, & ſanguinem teſtudinis recenti affuſo, conquaſſato, & utitor.

Olei gleucini præparatio.

Oleum gleucinum dolores & laſsitudines neruorum quàm maxime ſedat. Habet enim uim calefactoriam relaxantem: facit ad affectiones uuluæ, & ad omnem neruorum per conſenſum affectionem. Facit ad rigores per circuitum repetentes, quotidianæ præſertim & quartanæ febris. Omni enim acopo præſtantius eſt. Maxime autem facit ad eos qui tum retro tum ante diſtenduntur, opiſthotonicos & emproſthotonicos Græcis appellatos, ſi calidum puris lanis exceptum locis imponatur. Compoſitio eius hoc modo habet. Olei omphacini primarij libras CCL, uini falerni ueteris odorati ſextarios quinquaginta italicos: muſti ex uua aminæa, hoc eſt adſtringente alba ſextarios italicos centum quinquaginta, olei libras duodecim, aſpalathi libras quinque, ſpathæ unguentariæ quam palmam elaten appellant libras quinq;, hedyſari hoc eſt ſeminis pelecini ſeſquilibram, artemiſiæ libras duas & ſemiſſem, piperis ſeſquilibram, muſci qui ſplanchnon & hypnon & bryon Græcis appellatur libras duas & ſemiſſem, aſari libras duas & ſemiſſem, caſsiæ nigræ libras duas & ſemiſſem, carpobalſami, fœni

Spatha unguẽtaria, palma elate.

Muſcũ, ſplanchnon, hypnõ & bryon

græci

græci,cuiuſq; libras duas & ſemiſſem,foliorum myrti aridorum dextãtem, roſmarini ſiccæ libras quinq;,calami aromatici libras quinque,iunci odorati floris libras quinque,thuris libras quinque,crocomagmatis primarij libras quinq;,nardi celtici libras quinq;,zingiberis libras tres,quidam uero libram unam & quadrantem,ariſtolochiæ longæ libram unam & quadrantem, ſtyracis pinguis libram unam & quadrantẽ,caſsiæ fuluæ libram unam & quadrantem,ladani,ſeminis cardamomi,amomi,radicis panacis,meliloti,ſambuci,cuiuſq; libram unam & quadrantem, bdellij ſeſquilibram,croci libram unam & beſſem,coſti librã unam & beſſem,roſarum ſiccarum libram unam & quadrantem,opobalſami uaſcula parua quinque,hoc eſt beſſem,hoc eſt heminæ tertias partes duas,unguẽti malabathrini libram unam. Arida contundito,& rariore cribro excutito,omniaq; uino ueteri macerato. Bdellium autem & ladanum præmacerata in pila terito,& ad arida prius macerata adijcito. Sit autem uas unguentarium ſtanneum, quod diligenter opertum ad dies & noctes duas ſinito. Deinde uuam flaccidam, ita ut nihil roris ei adhæreat accipito,ac pure exprimito,& ex acinis excolato,inq; aliud uas ſtanno illuſtratum ipſum muſtum infundito. Sit autem magnum uas & capax: quo etiam ad ebullitionem muſti locus amplus ſuperſit. Deinde omnia in ueteri uino macerata,itemq; oleum ipſum in muſtum inijcito,& ſpatha unguentaria bis per diem agitato. uerum ſpatham diligenter detergere oportet,ne quod adhæret ei acidum factum pharmacum corrumpat. Cæterum uas ipſum operculo & pallijs pluribus ſuperne contegatur,& diligenter obligetur, ſupponaturq; uaſi circulus ex quacunq; materia qui ipſum ſuſtentet. Quum uero dies quindecim præterierint, amomum contuſum inijciatur,rurſumq; ut dictum eſt agitetur. Trigeſima autem die in diplomate coquito,atq; ubi ter uel quater efferbuerint ab igne ablatis ſtatim opobalſamum indito,agitataq; & probe cõrecta tepefieri ſinito. Deinde totũ oleum reſta excipito:fecem autem, hoc eſt calida per ſportulas primum manibus, poſtea etiã prælo exprimito,& abiectis rebus inſtar fœni exiccatis,unguentum per ſe curato:malabathrinum uidelicet unguentum in diplomate in aqua calida prætepefactum ei adijcito, cum ſpatha agitato,& probe unito, & per biduum conſiſtere ſinito, ac mundis teſtulis excipito: indeq; in uaſa uitrea transferẽs reponito. Quidam etiam ammoniaci thymiamatis libram unam & quadrantem adijciunt.

Acopon ex abiete apparatum.

Abietis ſemen maxime maturum circa Septembrem eſt menſem. Verum quocunq; anni tempore libuerit,ipſum ſemen oleo inijcere oportet:præſtat tamen ſi prius contuſum inijcias,& per dies octuaginta ſinas. Nos autem, inquit Galenus,etiam ad tres & quatuor menſes permiſimus macerari:dein de liquore ſeminis expreſſo, ipſum quidem ſemen abiecimus, oleum uero per linteolum excolauimus. Sit autem oleum dulciſsimum, & ad libras olei

uiginti quinq;, ſeminis modius italicus unus inijciatur. Itaq; ubi oleum ut dictum eſt, excolaueris, ac ſemẽ ſegregaueris, terebinthinę chiæ beſſem ei adijcito, & modice quo uniantur calefacito, excipito, ac utitor. Hoc pharmacum conuenientiſsimum eſt ad omnes ſpontaneas laſsitudines, itemq; non ſpontaneas, & ad neruorum per conſenſum affectiones. Eo uti conuenit ad eos qui iuxta carnem atq; omnem corporis tumorem crudos humores congregarunt, ſiue concoctione ſiue diſcuſsione opus habeant.

Acopon ex populo nigra.

Bonum eſt etiam acopum, quod ex populi nigræ floribus cõponitur. Eſtq; huiuſmodi. Ad florum populi nigræ iam iam prodeuntiũ modium unum, olei dulciſsimi libræ uiginti inijciuntur. Melius tamen fuerit, ſi flos moderate contuſus oleo inijciatur. Exponatur autem ad ſolem & ſingulis per biduum horis agitetur, & in domum calidam deponatur. Poſt menſes autem tres florem exprimito, ipſumq; abijcito. Oleum uero ut acrimoniam arcens, & leniſsimum, & diſcuſſoriũ adſeruato: ueluti id quod ex abietis ſemine eſt apparatum. At uero & terebinthinæ ſexuncem inijcere licet, aut minus, aliquando item parum ceræ. quidam enim maxime liquidorũ medicaminum uſu gaudent. quidam uero craſsiorum. Hæc autem pharmaca crudos iuxta carnem & cutem humores diſcutere poſſunt, præſertim non ualde craſſos, neq; uiſcoſos. Quod ſi quis confeſtim & neceſsitate moram omnem excludente apparare cogatur, ſemen ipſum in oleum conijcere oportet, & in diplomate coquere. Infundere autem ad oleum in decoquendo tantum aquę aut uini quantum conſumi poteſt, ut tamen quadruplum aut quintuplum oleum extet.

Oleum ſamſucinum.

Samſucinum etiam oleum eodem modo apparatur. Conuenit autem tempore hyberno, & in regione frigida, & conſtitutione aeris frigida. Poteſt & ad hoc ceræ & reſinæ quippiam addi, ſi corporibus ex eo illitis, diutius ipſum adhærere uelis.

Acopon, unguentum Marciaton.

Vnguentum Marciaton pręclarum ad articulorum morbos & corporis languores. Styracis primarij flaui trientem, medullæ ceruinæ ſextantem, ceræ albiſsimæ quadrantem, maſtiches puræ quadrantem, terebinthinę chiæ unciam unam, hyſſopi unciam unam, opobalſami unciam unam, olei omphacini, unguenti nardini, cuiuſque ſexuncem. Styracem in pila contunde, opobalſamo paulatim inſtillato. deinde liqueſcibilia liquefacito & percolato, eiſq; ſtyracem inijcito: quo liquefacto in mortarium omnia transferto, & piſtillo donec quàm albiſsimum fiat terito, ac utitor.

Vnguentum Orcheſtæ, ſiue Saltatoris, dolores remittens ac relaxans, iſchiadicis ac arthriticis commodum, multo experimento cognitum. Hoc Saltator quum gymnaſiorum conſuetudinem reliquiſſet, & in articularem morbum incidiſſet, uſus ſanatus eſt. Cuius item periculum in multis alijs factum

ctum eſt. Habet autem hoc modo. Althææ,ſeminis lini,fœni græci, rutæ, fabæ, ſingulorum libras duas. Hæc in aqua madefacta, & tertio die poſt cocta,ut quàm craſsiſsimus eorũ liquor fiat,percolato:& ſucci quidem excolati libras quatuor conijcito,olei uero ueteris,medullæ ceruinæ,opobalſami,adipis anſerini,unguenti nardini, ſingulorum libras duas,ceræ colophoniæ,& reſinæ pinus,ſingulorum libras tres,euphorbij,opopanacis,terebinthinæ,ſingulorum libram unam,caſtorij ſexuncem,addito,ac utitor confidenter. Pentamœron,hoc eſt quinquimembre unguentum.

Styracis unciam unam,maſtiches ſextantem,ceræ albæ quadrantem,opobalſami trientem,unguenti nardini quincũcem. Ceram cum nardino ſuper prunas liquefacito,ſtyracem uero cum opobalſamo terito, & ad ceratũ unà cum maſtiche inijcito.Liquefactaq́ꝫ percolato ac in mortario diligenter terito donec quàm albiſsima fiant.Vtitor.

Decamœron,hoc eſt decumanum,Oribaſij.

Spicæ nardi,folij euphorbij,piperis,coſti,adarces,ſingulorũ unciam unam, maſtiches ſeſquunciam,opobalſami quadrãtem,ceræ ſexuncem, unguenti nardini libram unam. Alia uaria unguenta.

Vnguentum ad morbum articularem,& omnem neruorum per conſenſum affectionem,approbatum.

Styracis pinguis unciam unam,ladani pinguis unciam unam, maſtiches unciam unam,ceræ ſextantem,olei ſicyonij quadrãtem,adipis anſerini libram unam.Vtitor. Aliud mirabile.

Aſphodeli radicem in ſuperficie deraſam accipito,& cõtuſam cum oleo ſufficiente coquito,percolato,& ad oleum modicum ſtyracis conijcito,quo eliquato ſycomori ſuccum addito,& unitis utitor.pedes autem ſi inde illeueris confeſtim dolorem ſedabis.

Aliud,per multam experientiam conſtans,celerrime dolores mitigans. Adipis hircini recentis lib.II, heliotropij tria grana habentis foliorum uiridium libram unam,ouorum aſſatorũ lutea quinq́ꝫ, roſacei optimi trientem. Vtere. Aliud. Olei dulcis ſextarios quinq́ꝫ,fœni græci ſextarios IIII, radicum althææ maxime uiridium,uerbenacæ foliorum,ſingulorum faſciculum manipularem,galbani drach.IIII.fœnum græcum mundatum & lotum cum uerbenaca & althæa ad biduũ in aqua madefacito.tertia uero die infuſum oleum ad lentum ignem coquito,aſsidueq́ꝫ agitato, ne fœnũ græcum adhæreſcat cacabo.poſtquàm uero herbæ omnem liquorẽ emiſerint, eas extrahito ac oleum percolato,ſeorſim uero cum modica olei parte galbanum præmollitum liquefacito,percolato,& ad reliquum oleum adijcito. Vtitor ſenſim & quàm plurimum inungendo. facit ad omnem neruorum per conſenſum affectionem,& dolores à frigore obortos.

Aliud ad idem. Medullæ è medio ſcillæ quadrantem,ſeminis cucumeris ſylueſtris quadrantem,fœni græci repurgati ſextarium italicum I,

anethi uiridis ſexuncem,ſamſuci ſextarium italicum I,baccarum lauri ſextarium I,ſertulæ campanæ lib.I,ceræ lib.I,bulborum cibariorum quadrãtem, adipis porcini recentis lib.x,uini ueteris odorati ſextarios VI. Omnia in uino ad triduum præmacerato,& deinde adipe liquefacto ad macerata infuſo,omnia ad uini conſumptionem coquito, exprimito, ac percolato:& reliquis abiectis,ceram ad adipem liquefacito ac ammiſceto:atque hoc ipſo,ut præter opinionem præſtanti utitor.

Smegma podagricum.

Ceræ ſexuncem,colophoniæ ſexuncem,ſucci ſeminis lini triẽtem, adipis anſerini ſextantem,terebinthinę quadrantem & unciæ dimidium,olei omphacini dextantem,ammoniaci thymiamatis unciam unam,thuris quadrãtem, lactis bubuli quadrantem & unciæ dimidiũ,candida ouorum nouem. Ammoniacũ,& thus,cum lacte & ſucco ſeminis lini terito,deinde cãdida ouorũ adijcito:liqueſcibilia autẽ liquefacito,& refrigerato,atq; ad trita ammiſceto, & pyxide lignea excipito. Vtitor aũt tum pro emplaſtro,tum pro unguẽto.

Vnguentum Caſtini,ad podagricos & arthriticos,eo ſanauit quendam uniuerſo corpore languefactatum & exolutum,unice tamen articulorum morbo prodeſt.

Adipis leonini unciam I,adipis urſini lib.I, adipis equini lib.I, adipis uulpis lib.I,caſtorij ſextantem,medullæ taurinæ ſexuncem,medullæ ceruinæ quadrantem,adipis ſtruthocameli quadrantem, adipis phaſiani ſaginati quadrantem,euphorbij ſexuncem,opopanacis trientem,maſtiches lib.I, ſtyracis trientem,myrrhæ trientem, thuris ſexuncem, ammoniaci thymiamatis ſexuncem,heliotropij tria grana habentis unc.I,pæoniæ ſextantem,artemiſiæ unc.I,phylli ſextantem,nardi celticæ ſextantem,radicis althææ contuſæ & cribratæ unciam unam,rutæ uiridis drachmas quatuor,radicis cucumeris ſylueſtris unciam unam,hippuris herbæ unciam unam,ariſtolochiæ drachmas quatuor,aloes libram unam, ſanguinis dracunculi libram unam, ceræ ſexuncem,colophoniæ ſexũcem,unguenti nardini libras octo,olei ſuffumigabilis lib.I,opobalſami ſeptuncem. Arida quàm tenuiſsime trita in mortarium ad ſtyracẽ cũ opobalſamo & ruta tritũ indito,unito,ac utitor ſedulo.

Phyllis lingua ceruina
Hippuris cauda Equina

Vnguentum ex hedera,ad arthriticos, ac omnem muſculorum aut neruorum per conſenſum affectionem. Mirabiliter etiam iſchiadicis prodeſt.

Fœni græci libram unam,baccarũ lauri numero centum,pilularum cupreſsi numero xx,ſabinæ librã unam,roſmarini lib.I,olei dulcis ac ueteris libram unam,ceræ libram unam.reſinę pinus lib.I,terebinthinæ ſexuncem.ſucci hederæ trientem,aquæ ſextarios tres. Herbas in craſsiores partes contuſas ad triduum in aqua macerato,deinde adiecto oleo ſufficienter coquito, & percolato,liqueſcibiliaq; liquefacta adfundito. Hederę autem ſuccum cum aceto diluito. Refrigeratis deinde liquefactis omnia in mortarium diffundito, & quàm plurimum diligenter terito,reponito,ac utitor.

Acopon

Acopon ad moleſtias ex laboribus & fatigationibus obortas, facit & ad neruorum per conſenſum affectiones, uehementer commodum eſt. Hoc utor, inquit Aſclepiades ad fatigatos.

Samſucini ſextarium I, roſmarini contuſi ſextariū I, fœni græci ſextarium I, cardamomi ſextarij dimidium, ſabinæ ſextarij dimidium, uini dulcis ſextarios VI, olei optimi ſextarios III, ceræ lib. II. Arida in uinum coniecta per triduum macerato, deinde adfuſo oleo ad prunas aſsidue agitando coquito, & quum ſæpe ebullierint percolato, ceramq́ in eis eliquato, refrigerato, reponito ac utitor quandoq; quidem immixto, aliquādo uero cum quodam unguento diluto & liquefacto.

Aliud arthriticum, Aſclepiadæ pharmacum proſperi ſucceſſus Baſo inſcribitur: quo uſus quum antea multo tempore paralyticus fuiſſet, ab illa affectione liberatus conualuit. *Pharmacum Baſi*

Olei melini, olei cyprini, cuiuſq; trientem, olei ueteris ſeſquilibram, ceræ libram I, terebinthinæ ſexuncem, galbani quadrantem, mannę trientem, opopanacis ſextantem, caſtorij ſextantem, radicis bryoniæ triētem, æruginis ſextantem, ſpumæ nitri albæ trientem, piperis ſextantem, pyretri ſextantem, euphorbij ſextantem, adipis hœdini ſexuncem, aceti quantum ſatis eſt. Bryoniam & pyretrum cum aceto coquito & percolato, eoq́; decocto arida terito, & reliqua liquefacta eis infundito ac unito. Vtitor aliquando immixto, aliquando liquefacto cum quopiam unguento.

Anthi uiride acopon, ad podagricos & arthriticos multo experimento cognitum: utere & ad iſchiadicos confidenter. *Anthi uiride acopon*

Phu ſeſquiunciam, mannæ ſeſquunciam, hyſſopi ſeſquunciam, ammoniaci thymiamatis ſextantem, aluminis ſciſsi drach. V, ęruginis drac. V, terebinthinæ quincuncem, ſpumæ nitri albæ trientem, opopanacis drach. V, galbani drach. II, medullæ ceruinæ drac. V, olei cyprini trientem, olei melini triētem, ceræ quincuncem, mellis quincūcem, olei ueteris lib. I. Æruginem, ammoniacum, alumen, mannam, opopanaca, cum modico aceto tere, eis q́; liquefacta affunde, ac utere ad omnes cū oleo melino eliquato. In inueteratis uero affectionibus etiam adarces & euphorbij, cuiuſq; unc. I, adde.

Aliud eiuſdem. Opopanacis quadrantem & drach. IIII, terebinthinæ drac. IIII, ammoniaci thymiamatis ſcrupulos XV, hyſſopi ſcrup. XVIII, æruginis ſcrup. XVI, propolis ſcrup. XV, aluminis ſciſsi, ladani, ariſtolochiæ rotundæ, lachrimæ hederæ, ſingulorum ſcrup. VI, ſpumæ argenti ſcrup. III, ſalis ammoniaci ſcrup. II, camphoræ unc. I, colophoniæ quadrantem, ceræ quadrantem, olei quadrantem: utere cum unguento quopiam diſſoluto.

Aliud acopon unguentum ad paralyticos in principio.

Olei gleucini, cyprini, irini, laurini, ſingulorum lib. I, ceræ trientē, terebinthinæ ſextantem, hyſſopi ſextantem, caſtorij unc. I, euphorbij drac. IIII. ex hoc tum affectæ partes, tum eæ quæ facile affectioni obnoxiæ fiunt illinuntur.

Aliud acopon ad coxendicum morbum inueteratum, diſtortiones & reſolutiones paralyticas. Eſt autem, inquit Aſclepiades, ualde efficax.

Olei ueteris libras duas, irini ſexuncem, ſtyracini ſexuncem, baccarum lauri ſexuncem, terebinthinæ, euphorbij, amomi, thymiamatis, caſtorij, piperis, opopanacis, galbani, cuiuſque ſextantem, medullæ ceruinæ trientem, & drachmas quatuor. Liqueſcibilia liquefacito, & ad arida affundito, unito, ac utitor. Aliquando quidem immixta, quandoq; uero cum roſaceo aut alio quopiam unguento liquefacta. Arida uero uino teruntur.

Vnguentum ad opiſthotonicos, & quibus canino more os diſtorquetur: ex melle apparatum.

Olei irini, roſacei, gleucini, cyprini, cuiuſque ſexuncem, ceræ quadrantem, mellis unciam unam. Aliud, ad eadem.

Ceræ drachmas quinquaginta, terebinthinæ drachmas uigintiquinq;, hyſſopi, medullæ ceruinæ, galbani, ammoniaci thymiamatis, ſpumæ nitri albę, baccarum lauri aridarum, ſingulorum drachmas ſex, olei ueteris ſextarios ſex, uini cotulam unam. Vtitor.

Vnguentum ad reſolutiones: ualde pulchrum.

Sphæritis Sphæritidis, hoc eſt pilularum cupreſſi ſextantem, marrubij ſextantem, herbæ caucalidis quæ bulborum figuram habet ſextantem, ſtercorum cameli unciam unam, ampeloprasi unciam unam, eryngij unciam unam, cyclamini unciam unam, bituminis unciam unam, peucedani drachmas quatuor, terræ ampelitidis unciam unam, ſeminis apij, cyperi, lapidis gagatæ, dictamni, cuiuſque unciam unam, ſulphuris drachmas quatuor, lactis aſinini ſextantem, unguenti ſuſini quadrantem, medullæ cameli quadrantem, adipis aſinini unciam unam, pilorum ex cauda ſimiæ drachmas quatuor, olei ueteris ſextantem, aceti dodrantem. Apparatum reponito: uſus uero tempore cum unguento aliquo diluto utitor.

Eras Cappadox Acopon Eræ Cappadocis, ad reſolutos, & in uniuerſum ad omnem dolorem muſculorum & neruorum.

Ptiſſanæ uiridis, pulegij, cyperi, fœni græci, mercurialis, marrubij, roſmarini, ariſtolochiæ, amygdalarum amararum repurgatarum, ſingulorum libram unam, nitri ſextantem, iridis, terebinthinæ, baccarum lauri, radicis cucumeris ſylueſtris, ammoniaci thymiamatis, ſabinæ, cuiuſque libras duas, myrti uiridis libras tres, foliorum lauri aridorum libras tres, ueratri albi ſexũcem, ceræ libras duas, bdellij libras quatuor, uini congios quatuor, olei congios tres. Quæ contuſione opus habent craſſas in partes contũdito, ac modicam aquam, qua contuſa tantum humectentur, affundito: deinde uinum & oleum adijcito, & per diem unum ſinito. Sequenti uero frequenter agitando coquito ac percolato. Poſtremũ ceram & terebinthinam addito, itemq; bdellium in modico uino prius tritum.

Acopon

Acopon ex rubetis,quod omnem affectionem tollit.

Radicis cucumeris agreſtis uiridis libras ſex, olei dulcis libras ſex, medullæ ceruinæ,terebinthinæ,ceræ,cuiuſque ſexuncem,ranas rubetas appellatas ui uas numero ſex. rubetas traiecto per pedis plantam filo in oleum demiſſas donec flacceſcant coquimus: deinde extractis per plantas filo traiectis ra/ nis,ſylueſtris cucumeris radicem uiridem conciſam inijcimus, atq; donec ui/ res ſuas in oleum tranſmittat coquimus & excolamus:poſtremum liquefa/ cta,itidem percolata,ad oleum addimus, & in uitro reponimus. Vtere ma/ ne & ueſpere ad podagricos,arthriticos,iſchiadicos & reſolutos.Per huius uſum nouimus homines à podagra & chiragra toto corpore diſtortos poſt lauacrum in tantum conualuiſſe, ut citra omnem offenſionem obambula/ rent.Quandoq; apparauimus,inquit Aſclepiades,hoc pharmacum additis ad hanc deſcriptionem ſamſuci libra una, unguenti crocini libra una, opo/ balſami quadrante,ſanguine teſtudinum numero decem.

Aliud, ad podagram & articularem morbum mirabile.
Facit & ad diuturnum capitis dolorem, materiam ad ſu/ perficiem ducens,& ad frontem ac ſinciput.

Caniculam paruam probe ſaginatam uiuam,& muſtelam uiuam in olei ſe/ xtarios nouem,ac butyri libras tres,conijcito:atq; donec uieta fiant anima/ lia coquito:deinde in percolatũ oleum calidum pedes aut manus per totam diem imponito. Galenus autem ait. Quidam uulpeculas & hyænas oleo incoquunt,eoq; articulorum morbos curant: atque alij quidem ipſas uiuas in maximum lebetem inijciunt:alij uero mortuas,ac deinde unà cum oleo quàm diutiſsime coquunt.Solia deinde ac urnas ex oleo calido explent,at/ que deinde arthriticos inſcendere, ac multo tempore in eo morari iubent. Porrò oleum hoc maxime diſcuſſorium redditur,adeo ut etiam ad ſuperfi/ ciem extrahat ea quę in profundo corporum continentur,qua ex re magna commóditas conſequitur.Quin & herinacei terreſtres uiui oleo incocti ip/ ſum diſcuſſorium reddunt. Etenim oleum hoc dolores ſedat, tum affectis articulis in ipſum demiſsis,tum etiam iiſdem ex eo illitis.

Alia unguenta podagrica.

Terram nigram quæ præſertim in lenticula reperitur, aut etiam aliam ni/ gram cum aceto terito, ac illinito. Sedat dolores & inflammationes etiam in his qui multa prius experti nihil profecerunt.

Aliud. Cypri folia uiridia trita in paſtillos redigito,eoſq; uſu ex/ petente cum aceto terito ac illinito.

Aliud. Croci unciam unam, ſalis uſti unciam unam, ſpumas nitri numero decem,oui luteũ unius:in ſpinæ decocto ad tertias redacto,terito.

Aliud. Vitrum in aceto probe tritum confidenter illinito.

Aliud. Alumen aceto tritum illinito.

Aliud,quod

Aliud,quod ad genuũ fluxionẽ ſolũ profuit,multis antea fruſtra admotis. Marmor,hoc eſt cruſtulam non uſtam,contuſam,& cum roſaceo tritam illinito. Ego autem ſcobem & ramenta marmoris lota & reſiccata in promptu habui. Vſu uero expetente cum roſaceo trita adhibui.

Aliud,ualde bonum.

Tecolithi,glaucij,myrrhæ, cuiuſq; unciam unam,aloes drachmas quatuor. Terito,ac ſiccum adſeruato. Vſu uero exigente, luteum oui & uinum auſterum ammiſceto ac illinito,& ſi circumtendat cum ſolo uino adhibeto.

Aliud. Aëtiten lapidem cum ouo ac modico roſaceo illinito.

Aliud. Vrticæ ſemen & hirundinis nidum cum ſapa terito ac illinito.

Aliud mirabile,pro diuitibus.

Mannam aqua macerato,deinde tritam illinito,& miraberis.

Aliud,multa experientia cognitum,inueteratæ etiam affectioni accommodatum.

Stercus ciconiæ Stercoris ciconiæ quadrantem,cum pari axungia tritam illinito. Vtere, inquit,neq; cuipiam patefacito. Multos enim ſeruauit.

Aliud.

Caninum ſtercus album cum aqua calida tritum, atq; ita tepefactũ quàm craſsiſsime illinito,& folia oleris alicuius ſupra illitionem imponito.

Ad durities in artubus inſtar toforum. Cap. XLV

EST & hoc optimum pharmacum ad durities artuum in tofos coactas. Sunt præterea & alia quædam, maxime uero Galenicum,quod ex caſeo componitur. Ac noſtrum itidem ex huiuſcemodi rebus apparatum,inquit Philagrius. *Pharmacum Philagrij ad tofos* Radicis peucedani drachmas duas,ammoniaci thymiamatis drachmas duas,myrrhæ drachmas XXIIII, ariſtolochiæ drachmas ſex,pumicis drachmas ſex,caſtorij drachmas quatuor,lanarum ſuccidarum uſtarum drachmas octo,floris lapidis aſij drachmas ſex, ſi uero non adſit, ſalis ammoniaci uſti drachmas ſex,propolis teneræ drachmas ſedecim,ſtercoris canini ſicci drachmas ſex,uiſci drachmas ſedecim, æruginis drachmas ſedecim, ſquamæ æris drachmas ſedecim, atramenti ſutorij drachmas ſex, miſyos drachmas ſex,ceræ drachmas centum, reſinæ pinus drachmas CL, picis drachmas CL,olei ueteris quantum ſufficit,aceti quod ſatis eſt. Hoc quidem igitur noſtrum pharmacum ſpiſsitudine auctum, & imminutum ac liquefactum prout probe habere uidebitur,iuxta curãdorum corporum differentias,extrahit ac eijcit tofos in artubus coactos.

Aliud Galenicum,quod omnibus ferè corporibus adhibitum congruit. Eſt autem tale.

Pharmacum Galeni ex caſeo Caſeus bubulus uetuſtiſsimus, adeo ut ob acrimoniam edi non poſsit,cum porcinæ carnis inueteratæ ac ſalſæ decocto teritur,& probe emollitus ad durities artuum imponitur. Eſt & aliud ab eodem compoſitum. Pinguedinis pernæ porcinæ ueteris libram unam,caſei caprini uetuſtiſsimi libr. I, adipis *Apochyma* taurini libram I, apochymatis hoc eſt reſinæ cum cera ex nauigijs deraſæ lique-

liquefactæ libram unam, medullæ ceruinæ beſſem, hyſſopi quadrantem, cyprini ſexuncem, uini ægyptij heminæ dimidium. Liqueſcibilia liquefacito, & reliqua ammiſceto.

Aliter apparatum emplaſtrum ex perna.

Iuſculi pernæ ueteris porcinæ libram unam, hyſſopi trientem, ammoniaci thymiamatis libram unam, medullæ ceruinæ ſeptuncem, adipis taurini libram unam, ceræ ſexuncem, apochymatis è nauibus deraſi ſeſquilibram, cyprini libram unam, caſei caprini ueteris libram unam, opopanacis unciam unam.

Aliud, ad tofos artuum.

Granum cnidium deſquamatum internum cum myrrha & aceto terito ac illinito, uſque ad exceſſum mirabile eſt.

Aliud, ad duritíes artuum muliebrium, & eorum qui teneras carnes habent, experimento cognitum.

Cadmiam quàm tenuiſsime tritam ac myrteo cerato exceptam imponito.

Aliud. Spumam nitri cum oleo ueteri & modico croco ac aceto tritam illinito. Præſtat tamen ſi nitri ſpuma cum croco & aceto teratur, & cum cerato liquido illinatur.

Aliud, ad tofos pedum, quod contentum perrumpit & euacuat eadem ferme hora, ſanatq; idem ut ne cicatrix quidem relinquatur.

Mala mandragoræ accipito, ſemenq; euacuato, ac tenuiſsimam ſquamam eis obductam detrahito, atq; carnem ipſam probe terito. Et ceratum ex adipe ſuillo & cera factum adfundito, unito, ac utitor. Hæc tria pari pondere ſumuntur, aut adipis plus additur. Vtere, experimento conſtat.

Aliud. Calcem uiuam, & nitrum, pari pondere axungia excipito ac imponito. Aliud, Dioſcoridis. Ammoniacum cum pice arida ad ignem emollitum imponito. Aliud. Styracem cum ieiuni hominis ſaliua emollitum imponito, hoc eſt manducando attritum adhibeto. Facit & ſeſamum non lotum tritum impoſitum.

De medicamentis purgatiuis ad articularem morbum accommodatis. Cap. XLVI

QVum plurima ſint & uaria medicamenta purgantia à nobis in tertio huius tractationis ſermone tradita: inde ſanè repetere oportet quod cuique ſit accommodatum. Proprie tamen in podagricis & morbo articulari hæc exhibentur.

Vniuerſale ex hermodactylis, quo aſsidue utor.

Hermodactyli ſicci recentis unciam unam, aniſi, cumini, piperis communis, croci, piperis longi, ſeminis cnici interni cuiuſque ſcrupulos duos, myrrhæ drachmam unam, euphorbij recentis ſcrupulos IIII, maſtiches ſcrup. VI, caſsiæ ſcrupulum I, moſchi ſiliquam unam. Dantur ex eo ſcrupuli quatuor cum aqua mulſa, confeſtim minuit dolores. Quandoquidé autem huiuſcemodi

modi medicamenta fortem euacuationem facere non poſſunt: & quod ex ipſis intus relinquitur, condenſatum & reſiccatum tofos in artubus generare conſueuit: conuenit uſus tempore ad ſingulos exhibitionis modos ſcammoniæ ſiliquas tres addere. In pituitoſis uero lathyridas numero quinque, & agarici ſcrupulum unum. Si uero humoribus redundet æger, poſt dolores ſublatos eum rurſus cum hiera aut alio forti purgatiuo, temperamento corporis apto, purgato.

Aliud purgatiuum podagricum, ad dolore affectos præclarum.

Caſsiæ ſcrupulum unum, euphorbij ſeſquiſcrupulum, iſrj hoc eſt chamæleonis nigri ſcrupulos quatuor, radicis alypiadis hoc eſt chamelææ ſcrupulos quatuor, radicis pæoniæ ſcrupulos quatuor, aniſi, zingiberis, cumini, maſtiches, floris cnici, piperis, cuiuſque ſcrupulos octo, hermodactyli ſextantem. Dantur ex eo ſcrupuli quatuor, cum uino mulſo.

Antidotus purgatoria ex betonica finiens febrem. Facit ſumme ad podagricos, ter in menſe data: facit ad elephanticos & hydropicos, maxime aqua ſubter cutem laborantes. Eſt ex ualde laudatis.

Comæ abſinthij drachmas XXIIII, betonicæ drachmas XXIIII, ſeminis rutæ ſylueſtris drachmas ſedecim, centaureæ minoris drachmas ſedecim, caſsiæ drach. XXIIII, corticis ueratri nigri drachmas octo, contundito, cribrato, ac cochlearis unius menſura dato ex aqua calida, animaduerſione habita ne pharmacum ultra modum purget. Eſt enim inexuperabile. Apud alios etiam laudatum reperi, ſi gentianæ, & chamæpityos, ac ariſtolochiæ, cuiuſque drachmæ octo addantur, chamædryos item drachmæ uiginti quatuor. Omnia, inquit, hæc melle excipio, indeq; ad ſummum cochlearium unum exhibeo.

Antidoti podagricæ. Cap. XLVII

PHarmaca quæ podagricis & morbo articulari correptis per os exhibentur, plurima quidem ſunt, & uaria ac diuerſa. Cognita itaque à me ipſorum multitudine, tum eo quod tetrapharmacū à quatuor rebus ipſum conſtituētibus appellatur, tum quod ex hyperico conſtat, itemq; quod ex gentiana paratur, & ſimilibus, quibus pro conſuetudine medici ad ſimpliciter podagricos utuntur: ipſe ſanè proprium pharmacum compoſui, inquit Philagrius, quale iudicaui ſufficienter excalfacere poſſe, non tamen expers facultatis moderate humectandi, & attenuandi craſſos ac uiſcoſos humores, & quod præclare omnino poteſt excretionum uias dilatare, unà cum hoc quod uim ſubducendæ alui & mouendæ urinæ complectitur. Quin & naturales actiones excitat, & tranſſpirationem inſenſilem ac obſcuram procurat. Compoſitio autem hæc eſt. Radicis pæoniæ recentis drachmam unam, croci cilicij drachmas quatuor, rhei pontici drachmas quatuor, calaminthæ montanæ, comæ ſaluiæ, cacuminum ſtœchadis, ſeminis thlaſpeos,

Antidotus Philagrij

epithymi

epithymi,centaureę maioris radicis,cuiuſq; drach. IIII.cẽtaureæ minoris ſucci,drach. IIII. ſuccum accipito quum in ſummo uigore herba eſt ac florib. prægnãs.iridis illyricę,ſeminis rutæ ſylueſtris, piperis longi,ſeminis anethi, cuiuſq; drach.IIII.liguſtici,ſeminis apij,petroſelini macedonici,ſeſelis maſſilienſis incorrupti, origani,cacuminum thymi,ſeminis trifolij bitumen olentis,ſeminis cardamomi medulla priuati,ſeminis dauci,piperis albi,cuiuſque drach. III.mei athamantici drach.II.aſari drach.II.ſpicę nardi,adianti,caſiæ polypodij,thuris albi,galbani puri,terebinthinæ chiæ,bdellij ſcythici nigri, pinguis, ac reſinoſi,ammoniaci thymiamatis,cuiuſq; drach.VI.radicis ſymphyti recentis ſiccæ, ſabinæ,radicis rubiæ,helenij,agarici, herbæ ſcordij, ſeminis paliuri, ſarxiphagi,betonicæ, radicis cyclamini ſiccæ,ſeminis uiticis toſti,cuiuſq; drach. VIII. maſtiches chiæ, radicis bryoniæ recentis ſiccæ, terræ lemniæ quæ ſphragis appellatur,opobalſami,cuiuſq; drach.XVI.ſucci peucedani,drach.XVI. qui ſi nõ adſit,conijciendæ ſagapeni drach.VIII.& radicis peucedani recentis ſiccæ drach.XVI.paſtilli theriaci,drach.XVI. habeãt autem paſtilli carnium partes duas, panis partem unam. cõpoſitio autem ipſorum in ſermone de theriaca dicta eſt.ſtyracis ſi quidem adſit calamitæ, ſi uero non,flaui & pinguis drach. XXIIII. niger enim ut uitioſus reprobandus eſt. ariſtolochiæ rotundæ nõ rugoſæ & plenæ drach.L. oſsium ceruinorum aut bubulorum ex ſuris recentium,& ut probe conteri queãt, uſtorum drach.L.mellis attici deſpumati quantum ſatis eſt, quo ad bonam eclegmatis compagem pharmacum reducatur. Arida omnia contundito & cribrato: maſtichem autem & thus unumquodq; per ſe ſenſim, ne in latas cruſtulas abeant,terito & cribrato, deinde prædictum pondus ex eis expendito, & reliquis aridis tritis ammiſceto. Bdellium autem & ammoniacũ ac galbanum & peucedani ſuccum aut ſagapeni, in mortarium coniecta tundito:deinde ad ignem emollito, & poſtea cum modico melle liquefacito, & in pila optime terito. Similiter autem & terebinthinam per ſe cum modico melle diſſolutam ad reliqua in pilam conijcito. Styracem uero in mortario conſtanter tundito,opobalſamo paulatim ad eum infuſo ac melle calido, deinde ſimiliter in pila terito. Expedit etiam cum modico melle ſtyracem liquefacere ac deinde terere. Cæterum ubi hæc ſufficienter fuerint unita & diſſoluta,paulatim arida trita addito,Melle itidem ſenſim affuſo.Ad finem uero centaureæ ſuccum per ſe cum opobalſamo terito ac reliquis unito. His uero omnibus probe cõmiſſis,mellis deſpumati tantum addatur quantum ſufficerit ad pharmacum delingibile futurum, & quo per dulcorem ægro commẽdetur. Quare ſi guſtu pharmacum iudicaueris, nihil peccaris etiamſi piperis augeas modum.Noui namq; ego ipſe quendam qui eo uſus plus ſibi de pipere ammiſcere iuſſit,itaq; ammiſcui ſæpe tantũ ex ipſo poſt reliquorum omnium mixturam, quantum quiſq; pro guſtus ſui modo expetiuit. Satis uero manifeſtum eſt quod quando quidem præſeruare aliquem à po

Sagapenum ꝑ peucedano

Piperis uſus quando augendus

G dagrico

dagrico malo uelimus, tunc ſanè plurimum piperis iniÿcere non ab re eſt, & præſertim in hyeme, & ſi humores frigidi fuerint ac diuturni. Porrò centaureæ ſuccus tempore ueris quum in uigore herba eſt ac florem fert, ex ea uiridi ac contuſa exprimitur, deinde percolatus, uſq; ad mellis ſolidioris ſpiſſitudinem in ſole reſiccatur. Cæterum in compoſitione pharmaci, ſi is qui eo uſurus eſt amaris delectetur, amplius quàm drachmas IIII. ex ſucco centaureæ ammiſcere expedit, atq; id maxime ſi diſtortiones diſſoluere uelimus. ſi uero æger amara auerſet, quatuor omnino ſucci drachmas iniÿcere oportet. Ex hac uero antidoto ad eclegmatis cõpagem redacta ad ſummum cochlearium unum exhibetur. Dupliciter inſuper pharmacum hoc apparatur. Vno quidem modo paſtillis theriacis ut dictum eſt ammixtis, itemq; oſſibus uſtis. Alio autem modo citra paſtillorum & oſſium admixtionem præparatur. Licet etiam ſi quis uelit poſt ſufficientem mellis mixturam, mel ipſum in duas ex æquo partes diuidere, Deinde ad unam partem, dimidium præſcripti ponderis tum paſtillorum theriacorum, tum oſſium uſtorum infarcire, Eſt autem dimidia pars paſtillorum theriacorũ drachmæ VIII. Oſſium uero uſtorum dimidia pars eſt drach. XXV. Quando quidem uero paſtillos theriacos impoſſibile eſt per ſe contundi, ſi non cum alÿs aridis tundantur, oportet eos quantum poſſibile eſt in mortario tundere, ac modico uino ueteri dulci madefacere, deinde in pila terere ac cum largo melle diſſoluere, atq; demum ad reliquam mixturam diligenter coaptare. Cæterum quum humectare oportet & mollire, attenuareq; & craſſa diſſecare, repurgare item ac euacuare infartos humores, itemq; uias dilatare, nihil ex paſtillis theriacis, neq; ex oſſium cinere ammiſcere oportet. Viperarum enim caro quàm celerrime ad cutem ac ſuperficiẽ digeri ac diſtribui ſolet. Quapropter ubi recrementorum copia adfuerit, & uiæ fuerint obturatæ, minime tuto uiperarum caro exhibetur: ſed poſtea quum coniectauerimus humores attenuatos eſſe, & dilatatas uias. Oſſium uero ſubſtantia facultatem habet conſumendi ac reſiccandi, adeo ut etiam ſola aſſidue & opportune exhibita inueteratum articularem morbum curet. Vt uero ne quid ex humoribus reſiccetur ac lapideſcat, incurabileq; aut ægre medicabile redatur, tempore præſeruationis eam minime miſcebimus, ſed poſtea ſi ita uidebitur. Conſumit enim & reſiccat humores in ipſis articulorum iuncturis relictos. Forinſecus etiam quando diſcutere animus eſt, pharmacũ hoc oleo ueteri aut ſicyonio dilutũ maximopere profuit, maxime ſi citra oſſium additionem eſt apparatum. Tunc enim non modo diſcuſſoriam, ſed etiam coactoriam facultatem acquirit. Quare eis qui non diſcuſſione ſolum, ſed & exterarum corporis partium corroboratione opus habent, commodiſſime hoc modo adhibetur. Hoc pharmaco ſi & arthriticis & podagricis medeberis, minime pœnitueris. Hepaticos item ex obturatiõe affectos itemq; ſplenicos curabis, & à uipera morſos & qui uenenũ hauſerunt, & comitiali morbo appre

Oſsium ceruinorum & bubulorum uſus

bo apprehenſos ſi eo oportune utaris, Quin & aliorũ morborũ per ipſum curationẽ fieri reperias ſufficientẽ. de quib. ſermonẽ producere minime ope ræpreciũ exiſtimo. Theriaca item ex uiperis, quæ Andromacho inſcripta eſt, de qua plurima tradidit Galenus, utiliter exhibetur frigidioribus & ma gis humectis corporibus, forinſecus etiam commode illinitur cum oleo ue teri aut ſicyonio diſſoluta ut dictum eſt. Sales quoq; Theriaci, & ex gen tiana paſtillus, & qui ex hyperico conſtat: & ſimilia, his qui ex multo & craſ ſo fluxu ægrotãt utilia exiſtunt. Verum his qui ex bilioſa fluxione afficiun tur, & ut ſimpliciter dicam omnibus calidiori temperamento præditis hæc ipſa nocentiſſima ſunt, & quod ſupra relatum eſt noſtrum pharmacum. Ex horum enim pharmacorũ potu non ſolum nihil opis ferunt hi qui calidiori temperatura præditi ſunt, ſed & reſolutionibus immedicabilibus apprehen duntur, ſæpe nimium reſiccati, & in uitioſos humores dilabuntur qui eos erodunt, & in quibus aliquãdo peſſime intereũt. Porrò in huiuſmodi phar macorum uſu etiam raritatem & denſitatẽ curandi corporis reſpicere opor tet. Ampliusq; & ætatem, & anni tempus, & regionem. Ad hæc itaq; reſpe ctu habito minus aut plus de eo dabis, Neq; uero minus & ad magnitu dinem aut paruitatem corporis reſpiciendum. *Theriace Andromachi*

De Viperarum eſu.

Viperarum eſus omnibus podagricis & arthriticis plurimum commodita tis affert, quemadmodum etiam anheloſis, & elephantiaſi correptis, Exigit enim per cutẽ oĩa redundãtia recremẽta, ſiue calida ſiue frigida fuerint, quæ morbi ipſius ſunt cauſa. Oportet aũt craſſa & uiſcoſa ex ipſis prius attenua re ac euacuare: quod ubi factum eſt, reliqua facile per uiperarum eſum eua cuãtur, nimirum ad cutem delata atq; excluſa. Quapropter etiã in ſole ipſa tum ferarum comeſtionem facere iubet, utpote quod inde iuuentur, atq; ut caloris humorum delatio foras feratur: curandũ tamen ne caput probe con tegere ab æſtu negligamus. Cæterũ ex uipera ipſa tum caput tum caudam excoriare atq; amputare oportet, itemq; interanea omnia abijcere, ac ex tri bus aquis lauare, deinde cum aqua & anetho maxime uiridi, & modi con gruentis oleo coquere, & poſt ſufficientem coctionẽ congruenti ſale condi re, ac uiperam ueluti anguillam comedendam exhibere. Porrò quidam ex harum comeſtione plurimum exudant, & pediculorũ copiam generant, Omnes tamen qui eas comederunt maxime ſe alleuatos ſentiunt. Quapro pter his qui corpus recrementis exundans habent etiam bis ac ter in anno exhibere conducit, Bis quidem ueris tempore, Semel autem in autumno. Quod ſi uero ſint quibus corpus per inſenſibilem & obſcuram tranſſpi rationem, aut etiam per ſudores naturales euacuetur, his omnino uipera rum eſu interdicemus. Periculoſa enim fit huiuſmodi ipſarum comeſtio propter immodicam per cutem exhalationem. Dicemus autem ex ordi ne & de alijs antidotis.

Antidotus ex quatuor rebus conſtans.

Tetrapharmacum Myſterium Tetrapharmacum igitur ex quatuor rebus apparatum & à quibuſdã Myſterium appellatum, ex gentiana componitur & ariſtolochia, baccis lauri, & myrrha, æquali pondere coniectis. Datur autem ſingulis diebus ex ea cochliarij dimidium ex aqua calida ad præſeruationem. Prodeſt pituitoſis, Bilioſos autem lædit.

Antidotus ex hyperico.

Antidotus ex hyperico à quibuſdã hoc modo deſcripta eſt. Antidotus ſanans podagras, coxendicum morbum, & ut in uniuerſum dicam, omnes iuncturarum & articulorum morbis implicatos per annum potata. Firmat ſtomachum, & uiſum acutiorem reddit, reliquosq́ item ſenſus clariores & illuſtriores facit euacuans leniter per urinã: unde etiam neq; aliud ullum membrum offenſionem ſenſit. Neq; enim materiam ex affectis locis ad aliam corporis regionem depellit, quemadmodum epithemata forinſecus contrahentia & cohibentia facere ſolent: ſed cauſas morborũ tum per ueſicæ tum per alui locos expellit, atq; uniuerſum corpus ſanius reddit. Quare etiam comitiali correptis morbo auxiliatur in potu. Alios item à diuturnis & uehementer grauibus capitis doloribus liberauit, qui etiam de ſanitate ſua iam deſperauerant. Splenem uero & hepar in ſcirrhum indurata moderatur ac demulcet. Articularem autem morbum adeo efficaciter ſanat, ut etiam duricies inſtar toforum in articulis quibuſdam per uim morbi coactas diſſoluat. Compoſitio autem hoc modo habet. Trixaginis, dodrantem. centaureæ, beſſem. ariſtolochiæ rotũdæ ſeptuncem, radicis gẽtianæ ſexuncem, comæ hyperici quincuncem, petroſelini trientem, mei athamãtici quadrantem, phu pontici ſextantem, agarici ſextantem. Mellis deſpumati lib. III. Hoc aũt modo parato. Vnũquodq; p ſe cõtundito & cribrato: deinde ponderata ſimul miſceto, ac rurſus tundito quo accurata permixtio fiat. Deinde melli deſpumato ammiſceto, ac paſtillos formato pondere drachmę I. atq; ex eis unum pro uice exhibeto. Vſus eius eſt circa tertiam horam diei ubi uenter onus ſuum pro cõſuetudine depoſuit: pharmacum uero ipſum cum aquæ calidæ ſeſquicyatho liquefacito. Oportet autẽ eum qui bibit: ſi nihil prohibeat: deambulare, quo ex motu euntis pharmacum inferna cõtingat. *Motus ab accepto pharmaco* Porrò pharmacũ hoc aliàs quidem præclare efficax eſt, utpote ex fortibus ſimplicibus compoſitum, Amplius autem efficacius redditur per ariſtolochiam quæ natura ſua articularibus morbis auxiliari ſolet, & duris corporibus imprimis prodeſt. Ex cancris autem pharmacum etiam mollibus corporibus cõducit. Habet autem Antidoti ex cancris compoſitio hoc modo. Cancrorum magnorum uiuorum uſtorum in æreo uaſe, trientem. gentianę incorruptæ quincuncem. Thuris integri & indiuidui albi, unc. I. Datur inde cochlearium unum. Ad cancrorum uero exuſtionem ligna uitis aduruntur.

Pharmacum

Pharmacum ex fluuialibus cancris uſtis.

Deſcribam porrò & aliud pharmacum corporibus recrementis abundantibus & mollibus cõducens, Eſt autem id quod à rabido cane morſis datũr, cuius compoſitionem in ſermone de rabidi canis morſu tradidimus, huius inquam operis ſexto. Adieci autem ego, inquit Philagrius, ad huius pharmaci apparatum, etiam petroſelini drach. VIII. ut plurimum uero X. quo urinæ ciendæ uim acquirat. & multos ſane arthriticos iuuit, præſertim quibus tenerum & album corpus fuit, mediocris myſtri mẽſura ex eo data aliquando ex aqua ſola, aliquando ex aqua mulſa. Quin & melle deſpumato ſæpe ipſum excepi, quo ualidum & citra tranſſpirationem adſeruarem, Deinde uero ueluti prædictum eſt bibendum exhibui.

Antidotus ex centaureis.

Antidotus podagrica ex duobus centaureæ generibus eſt ex uehementer laudatis & præter opinionem auxiliantibus, quod ipſum experientia teſtatur. Nam multos eius uſu ſeruatos noui. Eſt enim adeo ſalutaris podagricis ut quoſdam per XV. annos podagra correptos, eius uſus ad iter pedibus faciendũ præparauerit. Eſt autem ſtomacho grata, aluo conferens, & urinam ciens. Habet autem hoc modo. Centaureæ minoris comæ, centaureæ maioris radicis, trixaginis, gentianæ, ariſtolochiæ rotundæ, ſingulorum æquale pondus, puta lib. I. contundito & cribrato, & drach. I. præbeto per dies XL ex aqua calida. Inſequentibus autem ex ordine anni diebus CCCXXV drachmæ dimidium eodem modo præbe.

Alia antidotus podagrica uſu cognita.

Aniſi, cumini æthiopici, piperis cõis, piperis longi, ſeminis urticæ interioris cuiuſcg drach. II. euphorbij drach. IIII. maſtiches drach. VI. zingiberis, drach. IIII. moſchi, ſiliquam unam. caudæ ſcinci unius extremum. Mellis quantum ſatis eſt. Datur nucis auellanæ magnitudine ex aqua mulſa. Hac amicus quiſpiam uſus, bis in hebdomade ex ipſa bibendum præbuit, & affectos locos ex uiridi unguento Antho inſcripto cum roſaceo aut melino ſingulis diebus illeuit, multosꝗ ſeruauit. *Moſchus*

Qui podagrici lauandi ſint & quomodo. Cap. XLVIII.

MAnifeſtum quidem exiſtimo quod poſt inflammationum remiſſionem omnibus podagricis Balneum commodiſſimum exiſtit, Quandoqꝫ autem & in uigore utiliter adhibetur, ſi æger prurigine aut uigilijs uexetur, aut aliàs labore ſit fatigatus. Lauare autem oportet tempore remiſſionis, ita ut ſpongias aceto & ſale permixtis madefactas locis affectis circunponamus, ut à fluxione immunes permaneant. Amplius autem linteis ſiccis & plurimo nitro totum corpus perfricare, & ut aeri diutius immorentur iubere, & moderate non ſolum calidam ſed frigidam adhibere. Vtile autem eſt balneum natura ſiccioribus, & gracilibus, & colore nigrioribus, & qui à tumore in totum ſunt liberati. In huiuſmodi enim affecta particula non in- *Balneum quibus cõmodum*

 tumeſcit

tumeſcit adeo magno tumore excitato, uerum diſtrahi: uelut à cane apprehenſas: in profundo ſitas corporis partes aiunt, & inopinabili tenſione diſtendi. Et inhorreſcunt ſæpe, pellicula quæ os ambit à fluxione ſalſa aut acri & tenui ualde ac erodente uellicata. Hi à balneis opem ferunt, quapropter non ſemel tantum ſed iterum atq; iterum eos lauare oportet, & in aere per omnia moderato, citra aliquam pinguedinem adhibitam immorari, hoc enim modo magis euacuabuntur. Deinde oleo dulci cum aqua conquaſſato illitos in aquam calidam demittere, & in eo aliquandiu morari præcipere. In frigidam uero minime demittantur, niſi immodici caloris ſenſus infeſtet. Vt plurimum uero tepida aut lactei temperamenti aqua perfundatur in prima balnei domo. Si uero cum tumore quodã poſt euacuationes ſuborto aliqui dolore uexentur, conueniet in aere balnei reliquum corpus per ſicca lintea uſq; ad rubefactionem perfricare. Vtendum autẽ & exterſorijs ſmegmatis ex adarce, nitro, pipere, euphorbio, ſtaphide agreſti, æquali pondere coniectis, apparatis. Atq; his quidem reliquum corpus contente defrictum excitetur, Pedes uero eorum muria moderate perfundendi ſunt, & in calida aqua non morandum, frigida uero ne contingenda quidem. Quod ſi balneum non adſit, eos qui ab acrioribus fluxionibus uellicantur, aqua dulciſſima calida perfuſos fouere oportet, & totum corpus ex oleo chamæmelino in ieiunio illinire, Alios uero temperamento non calidos, & qui tamen tumorem habeant poſt euacuationes relictum, ſi balneum non adſit, cucurbitulis admotis curabimus, initio a lumbis facto, ſurſum uſq; ad ſcapulas progrediendo. fricabimus etiã per ſicca linteola & per exterſoria ſmegmata iam dicta. A talibus enim hi tum in balneo, tum citra balneũ opem ſentiunt, Quale & hoc eſt ex profundo humores euocans ac transferens, quod metaſyncriticon Græci uocant. Eo itaq; in balneo utantur, aut ſi balneum non admittant, poſt exercitia ex eo defricentur, deinde ſpongijs extergatur id quod ex hac arida inſperſione corporibus adhæret. Compoſitio eius hæc eſt. Nitri rubei lib. I. ſinapis ſicci lib. II. ſabinæ libras II. ueratri albi lib. I. ſulphuris uiui lib. I.

Metaſyncriticon ſmegma ſiccum

Aliud Andreæ comitis. Nitri, ueratri nigri, piperis, æqualibus partibus utere. Præter opinionem autẽ eis conducit Siccum Magnum ipſis affectis locis in balneo inſperſum. Eſtq; hoc. Recrementi ſiue ſcoriæ ferri, ſpumæ nitri albæ, cuiuſque æquales partes miſce, & odoris gratia parum phylli & coſti adde.

Siccum Magnum

Siccum quod pſilothro podagricorum inſpergitur.

Maſtiches, thuris, lapidis aſſij, pumicis aſſati, alcyonij, ſtaphidis agreſtis, cimoliæ, ueratri albi, ſamſuci, ſpumæ argenti, amyli, careophylli, ſpicæ nardi, cyperi, floris iunci odorati, bugloſſi, ſingulorum lib. I. auripigmenti unc. X. ſandarachæ unc. X. ſaponis quantum ſatis eſt. Prædicta omnia, excepto auripigmento, ſandaracha & ſapone, cõtundito, cribrato, & ſicca in promptu habeto

Careophyllon

phyllis cauda ceruina

alcyonium spuma maris

habeto. Vſus uero tempore calcis uiuæ unc. I. in oryzæ aut ptiſanæ ſucco diſſoluito, & auripigmẽti unc. I. ſandarachæ unc. I. ſaponis drach. IIII. & prædicti ſicci cochlearia II. magna, omnia quàm tenuiſſime trita inſpergito, ac unito: coq́ pedes aut etiã alios locos fluxione infeſtatos illinito. Cæterum qui hoc ſicco inſpergimine utũtur hoc modo dietam ſuã inſtituant. Thoth hoc eſt ſeptembri, lac & edant & bibant. Phaophi hoc eſt Octobri, allia edant. Athyr hoc eſt nouembri, in totum nõ lauent. Choiac, hoc eſt decembri, braſſicam ne edãt. Tybi. i. Ianuario, Mane meracum bibant. Mechir id eſt Februario, betam ne edant. Phamenoth hoc eſt Martio, dulcia tum in cibo, tum in potu ſumant. Pharmuthi id eſt Aprili, raphanum ne guſtent. Pachon, id eſt Maio, polypũ ne edant. Pauni hoc eſt Iunio, mane frigidam aquam ſumant. Epiphi hoc eſt Iulio, à uenereis abſtineant. Meſori id eſt Auguſto, Maluam ne edant.

Thoth — septembris
phaophi — octobris
Athyr — novembris
Choiac — decembris
Tyb — januarius
Mechir — februarius
phamenoth martius
pharmuth aprilis
pachõ — madius
paun — junius
Epiph — julius
Mesor — augustus

Siccum Maioriani.

Aluminis, ſextantem. pumicis unc. I. terito & in uitro reponito. Vſu uero expetente, uino adſtringente locos prælauato, & quodammodo extergito, ac ſiccum ipſum inſpergito, teneriſq́ manibus affricato, & ſiccari ſinito. Ruſuſq́ idem per diem octies facito, & toties ſimiliter ſi poſſibile ſit in nocte, Et uidebis tumores quàm celerrime diſcuſſos & reſolutos. Ego utriuſq́ & aluminis & pumicis æquale pondus conieci, & magis ſane ſucceſſit.

Finis XII. ſermonis

AETII ANTIOCHENI MEDICI DE NOXIORVM ANIMALIVM MORSV, ET DE BESTIIS uirus eiaculantibus. Et de Elephantiaſi, pruritu, ſcabie, alpho, lepra, leuce. Et de antidotis multæ utilitatis Sermo tertiusdecimus

Iano Cornario Zuiccauien. Interprete.

QVAE in XIII Aetij ſermone contineantur.

De his qui ab homine morſi ſunt.	Caput I
De his quos canis momordit.	Cap. II
Ad leonum pantherarum ac urſorum morſus.	Cap. III
De ſuum morſu.	Cap. IIII
De his qui à fele morſi ſunt.	Cap. V
De morſis à crocodilo.	Cap. VI
De beſtijs uirus eiaculantibus & primum quibus artibus adhibitis ea tollantur.	Cap. VII
Illitiones præſeruatiuæ.	Cap. VIII
Quæ appoſita uenenata animalia occidant.	Cap. IX
Communia remedia ad omnes uenenum iaculãtium ferarum plagas.	Cap. X
De ueſpis & apibus.	Cap. XI
Ad ſtellionis morſum.	Cap. XII
Ad ſalamandræ morſum & lacertæ chalcidæ.	Cap. XIII
De mure araneo.	Cap. XIIII
Ad ſcolopendræ plagam.	Cap. XV
Ad araneæ ictum.	Cap. XVI
De tetragnathis.	Cap. XVII
De percuſſis à phalangio.	Cap. XVIII
De his quos Scorpio percuſſit.	Cap. XIX
De morſis ab aſpide.	Cap. XX
De uiperæ maris & fœminæ morſu.	Cap. XXI
De dipſade.	Cap. XXII
De hæmorrho & hæmorrhoide.	Cap. XXIII
Præparatio ſanguinis teſtudinis marinæ & uſus.	Cap. XXIIII
De ammodyte aut cenchria.	Cap. XXV
De ſepe.	Cap. XXVI
De cenchrite ſiue Acontio.	Cap. XXVII
De cerAſte.	Cap. XXVIII
De dryino.	Cap. XXIX
De amphisbæna & ſcytala.	Cap. XXX

De parea & ſpathiuro. Cap. XXXI
De peliade & Elape. Cap. XXXII
De Baſiliſco. Cap. XXXIII
De draconibus. Cap. XXXIIII
De cherſydro. Cap. XXXV
De rana rubeta. Cap. XXXVI
De turture ſeu paſtinaca marina. Cap. XXXVII
De Murena. Cap. XXXVIII
De dracone Marino. Cap. XXXIX
De Scorpio marino. Cap. XL
De culicibus. Cap. XLI
De muſcis. Cap. XLII
Ad pulices. Cap. XLIII
Ad cimices. Cap. XLIIII
De uenenis. Cap. XLV
Methodus præſeruatiua nequis à ueneноſo pharmaco lædatur. Cap. XLVI
Quomodo cognoſcantur qui uenenum ſumpſerunt. Cap. XLVII
Communia remedia & cura omnis ueneni. Cap. XLVIII
Ad eos qui cantharidas hauſerunt. Cap. XLIX
De bupreſti. Cap. L
De Eruca pini. Cap. LI
De ſalamandra. Cap. LII
De lepore marino. Cap. LIII
De rana rubeta. Cap. LIIII
De rana paluſtri. Cap. LV
De hirudinibus. Cap. LVI
De ephemero. Cap. LVII
De dorycnio aut ſolano furioſo. Cap. LVIII
De Aconito. Cap. LIX
De melle quod in heraclea ponti naſcitur. Cap. LX
De Coriandro. Cap. LXI
De pſyllio. Cap. LXII
De cicuta. Cap. LXIII
De ſmilace. Cap. LXIIII
De ſucco carpaſi. Cap. LXV
De herba ſardonia. Cap. LXVI
De hyoſcyamo. Cap. LXVII
De mandragora. Cap. LXVIII
De ſucco papaueris. Cap. LXIX
De toxico. Cap. LXX

De his qui

De his qui ixian hauſerunt. Cap. LXXI
De chamæleone. Cap. LXXII
De fungis. Cap. LXXIII
De ſanguine tauri. Cap. LXXIIII
De lacte in grumos coacto. Cap. LXXV
De gypſo. Cap. LXXVI
De ceruſa. Cap. LXXVII
De argenti ſpuma. Cap. LXXVIII
De argento uiuo. Cap. LXXIX
De calce, ſandaracha, & Auripigmento. Cap. LXXX
De thapſia, ueratro, elaterio, & agarico. Cap. LXXXI
De rutæ ſylueſtris & melanthij nocumentis. Cap. LXXXII
De aceruato frigidæ aquæ potu. Cap. LXXXIII
De ſtrangulatis. Cap. LXXXIIII
De his qui ex alto ceciderunt. Cap. LXXXV
De præſeruantibus & præſagis animalibus. Cap. LXXXVI
De Theriaca ex uiperis Andromachi. Cap. LXXXVII
Paſtillorum ſcilliticorum præparatio. Cap. LXXXVIII
Hedychroi confectio. Cap. LXXXIX
Paſtillorum theriacorum præparatio. Cap. XC
De reliquis quæ in antidotum conijciuntur. Cap. XCI
Modus conficiendi. Cap. XCII
Poſt quantum tempus ea ſit utendum. Cap. XCIII
Quanto tempore efficax ſit. Cap. XCIIII
Modus probandi theriacen. Cap. XCV
De exhibitionis menſura, & utendi modo & quibus conueniat morbis. Cap. XCVI
Sales Theriaci ex libris Martiani, cum quibus conſentit Galenus. Cap. XCVII
Antidotus Mithridatica. Cap. XCVIII
Confectio Cypheas. Cap. XCIX
De Antidoti Mithridaticæ uſu. Cap. C
Antidotus Eſdræ aut prophetæ doctoris Cap. CI
Antidotus pæonia. Cap. CII
Antidotus aromatica optima, Galli. Cap. CIII
Antidotus ex duobus piperis generibus. Cap. CIIII
Antidotus Athanaſia. Cap. CV
Oribaſij theriaca qua Marcus Imperator uſus eſt. Cap. CVI
Oribaſij theriaca ex Bryonia. Cap. CVII
Antidotus Hadriani. Cap. CVIII
Antidotus Euchariſtus. Cap. CIX

Philagrij

Philagrij antidotus ex ſulphure uiuo. Cap. CX
Theriaca Democratis. Cap. CXI
Antidotus Theodoretus ex anacardijs. Cap. CXII
Theodoretus aliter apparata. Cap. CXIII
Theodoretus per acetum mulſum apparata. Cap. CXIIII
Picra ſiue amara per acetum mulſum apparata, Oribaſij. Cap. CXV
Cyphi ex rebus. XXXVI. Cap. CXVI
Cyphi ex rebus. XXVIII. Cap. CXVII
Muſuaphij confectio. Cap. CXVIII
Thymiama ſiue ſuffimentum Berenices. Cap. CXIX
De Elephantiaſi, ex libris Archigenis. Cap. CXX
Cura Elephantiaſi affectorum. Cap. CXXI
De his qui caſtrantur. Cap. CXXII
De uiperarum eſu, & de pruritibus, Archigenis. Cap. CXXIII
Illitiones ad tumentes corporis eminentias. Cap. CXXIIII
Dieta Elephantiaſi correptorum. Cap. CXXV
De pruritu, Archigenis. Cap. CXXVI
Ad pruriginoſas papularum eruptiones. Cap. CXXVII
Ad puſtulas pſydracas Græcis appellatas, & ad papulas ex feruore aut ſudore obortas. Cap. CXXVIII
Oribaſij ad nigras cicatrices inalbandas. Cap. CXXIX
Ad ulceroſas papularum eruptiones, tum in tibijs, tum in toto crure obortas. Cap. CXXX
Ad cicatrices nigras ex ulceribus relictas. Cap. CXXXI
De Vitiligine ſeu alpho. Cap. CXXXII
De leuce uitiligine altius inſidente, Galeni. Cap. CXXXIII

FINIS

De his qui ab homine morſi ſunt. Caput I

Hominis morſui

De noxiorum animalium morſibus ſcribere auſpicantes, initium ab his qui ab homine morſi ſunt faciemus, ut Archigenes inquit. in his igitur quos homo momordit, loco ex oleo prælito, fœniculi radicem tritam cum melle cataplaſmatis modo ulceri imponito uſq; quo repurgetur, deinde his quæ explere poſſunt utitor. Cuius generis & hocce eſt. Mellis, terebinthinæ, butyri, adipis anſerini, medullæ cerui, aut ſi non adſit, uituli, æqualibus partibus liquefactis utitor. Si uero ſinus ſtatim in principio fiat, cum aqua mulſa diligenter eluito, & ſpongiam nouam aphricanam melle cocto imbutam imponito, & ligamento quod ad ſinus referetur obligato, ac tertio die ſoluito. Aut myrrham terebinthina exceptam ut malagma imponito. Aut æs tritum melle cocto exceptum ueluti collyrium indito, & poſtquam repurgaris conglutinato: uel oſſa uitulina ad albedinem uſta, & pice liquida ſiue cocto melle, aut utriſq; ex æquo ſimul excepta, in ſinum indito, Vel mannã aut ipſum adeo thus cum myrrha terito, & cum uino ac oleo imponito. Emplaſtra autem cruentis uulneribus deſtinata & adglutinatoria eis conueniunt, In expaſſis quidem & planis ulceribus, Viride ex atractylide. In ſinibus uero cruentis, emplaſtrum piſcatoris, ex aceto apparatum, & Athena, & Nigrum appellatum.

Spongia Aphricana

De his quos Canis momordit. Cap. II.

Canis morſui

IN his uero quos Canis momordit ſtatim acetum irrorato, & expaſſa palma morſum percutito. Deinde nitrum cum aceto tritum ex alto ſupra morſum deſtillato, & ſpongiam nouam poſca aut aceto imbutam imponito, & ad tres dies obligato, ligamentoq; ſuperne ex poſca aut aceto prout uiſum fuerit madefacito. Egregie enim auxiliatur. Poſt hæc ueto ut commune ulcus curato, Aut perdicium herbam cum ſale tritam imponito, quotidie eam alterando donec excidat cruſta. Deinde ubi ad cicatricem perducere uolueris ipſam per ſe tritam imponito. Quod ſi magnus ſit morſus quemadmodum à magnis canibus infligi ſolet, præſcripta in ſexto ſermone methodo curato, ueluti eos qui à rabido cane ſunt ſauciati. Si uero cauus & anguſtus appareat morſus, in principio cum aceto ut dictum eſt, irrorato. Deinde nitrum itidẽ cum aceto tritum ex alto ſuperſtillato, & anetho ſicco uſto morſum expleto, & linteolum conuolutum ex aceto madefactum indito, & obligato. Poſt triduum uero ſoluito & reperies morſum repurgatum. Idem facit & cuminum tritum morſui inditum. Poſtquam uero ulcera fuerint repurgata, prædicto pharmaco utere liquefacto ad hominis morſum relato. Si uero inflammatio ſuccedat, lenticulam cum mali corio coctam & tritam imponito, internumq; betæ ſuccum cum modico roſaceo pro cataplaſmate adhibeto. Ad uulnera uero iam ſuppurata erui farinam cum melle

ſubigito

ſubigito & morſum expleto. Summe enim auxiliatur. Aut irin cum melle & linamentis indito, ac ſuperne lenticulam coctam tritam cum modico melle & roſaceo pauco imponito. Repurgatis uero iam ipſis cum prædicto liquido pharmaco expleto, ac deinde his quæ cicatricem inducere poſſunt, utitor. Emplaſtra autem ad demorſos à cane uel urſo aut ſimilibus animalibus ſtatim à principio commode adhibentur ex ſale & ceruſa apparata. Etenim uenenoſum humorem in morſibus ex dentibus relictum expurgant, & calloſam ex impactis dentibus concretionem explanant.

Ad leonum, pantherarum, ac urſorum morſus. Cap. III

HOrum animalium conſimiles ſunt morſus: nam robuſta ſunt hæc & unciungula, implicantq́; quicquid contigerunt unguibus penetrantia, & corpora ipſa dilaniant. Perſeuerando autem in mãducatione non ſolum carnes dilaniant, ſed & oſſa aliquando ad farinæ ſimilitudinem cõfringunt: indeq́; & uicini ſtimulis afficiuntur nerui. Satis uero manifeſtum eſt, quod corpora quæ in eiuſmodi ac tantas calamitates inciderũt, non effugiunt periculum abalienationis: nam etſi maneant putrefactionem ſuſcipiunt, & ulcera ſerpentia inducunt. Huiuſmodi igitur uulnera cum aceto elota & circũraſa, ſolutis item corporibus ac oſsibus extractis, emplaſtris integere oportet, & poſt ſuppurationem partium dilaniatarum, repurgantibus linamentis curare: & cicatricem inducere, quemadmodum in communibus ulceribus ſolemus. Emplaſtra autem his conuenientia ſunt, id quod ex ſalibus cõſtat, & ſimilia, cuiuſmodi etiam hoc eſt.

Abalienatio membrorum

Aſclepiadæ pharmacum, ad cruenta uulnera accommodatum, & ad interciſos neruos, & ad urſorum ac leonum morſus.

Æruginis raſæ drachmas octo, aluminis rotundi drachmas octo, ſquamæ æris drachmas XII, mannæ, galbani, cuiuſque drach. XII, ceræ uncias XVI, reſinæ pinus aridæ uncias XXXII, olei libram unam. Arida & galbanum aceto terito & liqueſcibilia liquefacta adfundito.

Aliud, emplaſtrum uenatorum appellatum, admirabile.

Radicis ſymphyti, comæ dictamni, iridis illyricæ, atramenti indici, aluminis ſciſsi, miſyos, ammoniaci thymiamatis, myrrhæ, cuiuſque ſextantem, ſalis cappadocici quincuncem, æris uſti trientem, ariſtolochiæ rotundæ, iridis, aſtragalitidis, gallarum, roſarum ſiccarum, ſquamæ æris, ſingulorum unciam unam, æruginis quadrantem, picis ſeſquilibram, reſinæ pinus ſiccæ libras quatuor, olei trientem & dimidium unciæ unius. Metallica in aceto terito. Habeat autem & cerę ſeſquilibram. Quod ſi marcedo ſubſequatur & ulcus ſerpendo depaſcens, optime facit ſubſcriptum uiride emplaſtrum, carnem arrodens, exeſt uſque ad os, & cruſtas tollit, ac ulcus ſerpens compeſcit, & in uniuerſum utile eſt ad omnia inueterata eiuſmodi actionis, & maxime in quibus ueneni corruptio eſt, & corpora ſunt abalienata: quibus etiam immixtum pharmacum adhibere oportet. In alijs uero diſſolutum. Habet autem

tem hoc modo. Spumæ argenti, unc. I. ſquamæ æris, unc. I. nitri, atramenti ſu torij, ſalis ammoniaci, æruginis, ſingulorum ſextantem. cyperi quadrantem. olei ſexuncem. Aceti ſcillitici quãtum ſufficit. Arida aceto terito ut ſtrigmen titiam ſpiſſitudinem acquirãt, & liquefacta adfundito, & in uitro reponito, aceto acri affuſo, ut pharmaco ipſi innatet. Ad confectionem autem & præ parationem ſi acetum ſcilliticum haberi non poſſit, ſcillam cum aceto co quito ac utitor.

De ſuum morſu. Cap. IIII

QVandoquidẽ uero & in uenationibus à ſylueſtribus ſuibus læduntur quidam, operæpreciũ eſt & de his facere mentionẽ. Vulnera itaq; ab ipſis incuſſa grauia ſunt, propterea quod non ſolum profunda ſed & magna exiſtant, Adglutinatorio autem medicationis ductu ea curare impoſſibile eſt. Nam unà cum contuſione labia uulnerum diſcindunt imò & aduruntur. *Sues dentes mutuo affrictu exacuunt* Mutuo enim dentium inter ſe attritu, ac ueluti ad cotem affrictu utuntur, ad uindictam eorum qui eis obueniunt currentes. Aduſta itaque corpora cruſtam quandam iuxta uulnerum labia inducũt, Quare ſuppuratorium & non adglutinatorium curationis modum in eis adhibere oportet.

De his qui à fele morſi ſunt. Cap. V

OMnia ferè quæ ad canis morſum dicta ſunt, etiam à fele morſis conducunt. Proprie autẽ eis conuenit, Mel, terebinthina, oleum roſaceum, ſimul eliquato ac utitor. Aut centauream tritam cum melle imponito. Aut galli ſtercus liquidum cum adipe gallinaceo ſubigito & imponito.

De Morſis à crocodilo. Cap. VI.

PRimum quidem eos quos crocodilus momordit quàm tutiſſime cuſtodire oportet, in domo concluſos feneſtras non habente, Etenim ob contrariam quãdam affectionem ferè in totum ſylueſtres maxime feles ad demorſos accedere conſueuerunt. Remedia autem his eadem quæ ad morſos à cane ac ad reliquos relata ſunt conueniunt. Proprie autem humanũ ſtercus & miſy ſimul trita & impoſita ad eos faciunt. Aut piſcium garum, aut carnium ſalſarum iuſculum morſui infunde, aut ſalem & myrrham æquali pondere in acerrimo aceto q̃ tenuiſſime contere, & cerato excepta impone. Aliud Stercoris hyænæ, drach. IIII. æruginis, drach. IX. adipis anſerini, drach. VI. galbani, drach. I. ceræ, drach. VIII. olei drach. XII. Aeruginem *Stercus hyene* & ſtercus aceto terito, & liquefacta affundito. Quod ſi hyenæ ſtercus non adſit, porcino utitor. Apollonius autem inquit, demorſos locos acri muria aut piſcium garo perfuſos ac fotos, adipe crocodili eliquato illinito, & linamentis inditis obligato. aut carnium ſalſarum pinguiores partes tuſas indito, aut melanthium cum aceti fece tritum imponito. Hæc enim & ulcus ſerpens compeſcunt, & morſus è ueſtigio ab inflammatione uindicant. Poſt hæc autem lenticulam coctam cum melle tritam cataplaſmatis modo adhibeto. Erui uero farina cum melle ſubacta, aut iride cum melle morſum ex-

pleto

pleto. De cætero uero ulcera renutrito, & per communia auxilia ad cicatricem perducito.

De beſtijs uirus eiaculantibus, & primum quibus artibus adhibitis uenenata animalia tollantur. Cap. VII

DE uenenatis animalibus ſcripturi, primum præſidia quædam indicabimus, quibus ea tollantur & perimantur. Perimuntur itaq; ex ſyluarum exuſtione, in quibus uitam degunt. Verum in his quæ intra domos reperiuntur, feruentem aquam in eorum luſtra ac latebras infundere expedit, & acidam muriam feruentem per inſtrumentum fuſorium, ſiphona Græci uocant, immittere. Veſpis uero oleum infundatur, & aſsiduus fumus ipſarum tentorijs ac habitaculis obfundatur. Siphon, inſtrumentũ fuſoriũ

Quæ ſubſtrata ab omni uenenata beſtia præſeruent.

Iuxta uias quidem igitur & in domibus ab omni uenenato animali præſeruant ſubſtrata: abrotonum, conyza, dictamnum, uitex, echion, calaminthe, ſolanum, haſtula regia, ſaluia, peucedanum, hypericum, polium, ſamſucus, gentiana, origanus, ruta ſylueſtris, ſerpillum, laurus, pulegium, cupreſsi, aut cedri coma, aut ramenta, cardamomum, lyſimachion, melãthium, bitumen: his addatur & gagates lapis.

Suffitiones præſeruantes, quæ incenſæ uapore ſuo uenenatas beſtias abigunt.

Viticis folia, bitumen, caſtorium, melanthium, cornu ceruinum aut caprinũ, naſturtium, cardamomum, galbanum, propolis, peucedanum, panax, opopanax, conyza, cupreſsi aut cedri ramenta oleo imbuta, gagates lapis, ſagapenum, polium, canchryos radix, filix, baccæ lauri, & ſimilia graueolentia. Quum enim uenenata animalia omnia anguſtos habeãt meatus, quàm celerrime replentur, & ab huiuſmodi odoribus obturantur ac ſuffocantur. Refertur etiam de ſtercore crocodili, quod per infundibulum ſuffitum, feras ipſas uenenoſas ex latibulis ſuis exigat. Archigenes autem, ungulæ caprarum & pili, inquit, ſuffitu fugant beſtias uenenoſas: procul enim per ipſorum odorem relegantur.

Stratonis ſuffumigium.

Galbani, radicis canchryos, cornu cerui, melanthij, cuiuſque unciam unam. Omnia terito, & in paſtillos cum aceto redigito: atq; ubi uti uelis, oleo madefacito, ac incenſa per mediam domum ſuffito, aut in ipſum ferarum latibulum per infundibulum uaporem immittito.

Aliud ſuffimentum.

Scorpios deturbans, & omne reptile ex ædibus exigens: galbani, ſandarachæ, butyri, adipis caprini, æquales omnium partes in pilulas redigito, & ut dictum eſt ſuffito. Probe facit & pyretrum cum ſulphure ſuffitum. Mirifice item Beronices ſuffimẽtum facit, quod in hoc ipſo ſermone deſcriptum eſt, ubi ipſum cyphi etiam reperitur.

Illitiones præſeruatiuæ. Cap. VIII

ILlita autem ferarum acceſſum prohibent,eáſq; fugant,althææ ſemen & acetum cum oleo,baccæ lauri & galbanum oleo trita. Panacis ſemen & flos & ſuccus cum oleo:uehementer efficax eſt oleum, in quo cedrina ligna uiridia incoquuntur.baccæ iuniperi cum oleo,conyza,peucedanum,ſilphium,ſaluia,haſtula regia,abrotonum,galbanum. Horum unumquodq; excellenter facit aceto & oleo dilutum, aut etiam quædam ex his, aut omnia mixta & illita. Aut caſtorium cum medulla ceruina & unguento narciſsino illitum uehementer efficax eſt. Apollonius autem inquit:Qui ex ſylueſtris rutæ ſucco oblinuntur,omnibus uenenatis beſtijs manus admouent,& non mordentur. Dracunculi item ſucco manibus illitis qui uiperam tenuerit non mordebitur. Semen autem dracunculi aqua tritum & latibulis ferarum iniectum,ipſas in terram fugat. Probe facit & ſolani ſuccus illitus. In uniuerſum autem omnem feram cuiuſq; eorum adeps illitus fugat.

Apollonius

Quæ appoſita uenenata animalia occidant,& de his quæ in edulia & potiones incidunt. Cap. IX

VEnenatas beſtias occidit galbanũ cum ſpondylio & oleo appoſitum. Cancri appoſiti ſcorpio, ipſum occidunt. Lychnis ſylueſtris ſcorpios fugat:quod item facit paſtinacæ ſemen. Cæterum & aquarum quas in potu accipimus animaduerſionem habere oportet. Non pauci enim perierunt ex quibuſdam beſtijs in edulia & aquas dum coquuntur collapſis: atq; id maxime in peregrinationibus euenire ſolet. Quapropter tunc culinæ procul ab arboribus extruendæ ſunt,propter feras in eis latibula habẽtes. quin & ſalamandræ quandoq; & erucæ calefactę obſonijs incidunt. Præcipue itaque pinus & picea arbor fugienda:in his enim letales ſunt erucę. In obſonia quidem igitur dum coquuntur,illabi conſueuerunt ſerpens,& ſalamandra, & erucæ:in uinum uero uiperæ.

Communia remedia ad omnes uenenum eiaculantium ferarum plagas. Cap. X

PEr prædicta quidem igitur præcauere oportet,ne in malignas beſtias incidamus. Si uero contingat ab animante quopiam uenenum iaciente percuti,huiuſmodi remedijs communiter utemur. Si quidem leuior ſit plaga aut morſus,poſca calida cum proluemus, deinde uero locum ipſum exugemus. Verum qui exucturus eſt,prius os oleo colluat,ne inde lædatur,atque ita ore ad morſum admoto exugat,& expuat uenenum. Cauere etiam oportet,ne exulceratam aliquam internam oris partem habeat exucturus. Poſt hæc uero cinis aceto ſubactus pro cataplaſmate imponatur. Maxime autem ad hanc rem conducit, ex ficulneis lignis exuſtus,aut laurinis,aut lignis uitis:qui ſi non adſint,eo qui haberi poteſt utendum eſt, diligentia ad hoc potiſsimum adhibita, ut inflammatio in loco excitetur, & materiæ ad morſum prouocentur. Quod ſi minus mobile ſit membrum,& uehemen-

Cinis pro cataplaſmate

tior

tior morſus, cucurbitam cum plurima flamma ad morſum adhibe, & uici/nos locos circumcirca impactis uulnuſculis ſcarificato: attrahetur enim unà cum ſanguinis & flatus attractione ipſius beſtiæ uenenum. Deinde à tepi/dæ largæ hauſtu uomere iube: & ſic deinceps pharmaca exhibe. Vigilans etiam æger adſeruandus eſt, ac deſidens per totum curationis tempus, do/nec euidentem remiſsionẽ acceperint moleſtię concomitantes. Venter item adſtrictus citra dilationem per infuſum eluatur, & ueſicæ quoq; cura habea tur, quo citra impedimentum lotium excernat. Optime autem auxiliantur, ſi ſtatim in principio poſt cucurbitas plagæ imponãtur animalia parua diſ/cerpta, & adhuc intus calentia, uelut ſunt gallinæ, hœdi, agni, porcelli. Vene num enim exugunt, & dolores leniunt. Apta ſunt etiam his cataplaſmata di laniantia, uelut ſunt allia cum melle, cepæ cum ſale, ruta cum melle, ſilphium tritum inſperſum, laſer, piſcis ſalſus maxime uetuſtus, allium uſtum, planta/go cum ſale, meliſſophilon, uirgulta fici cum melle, ſuillum recremẽtũ ace/to coctum, calaminthe, ſtercus caprinum cum aceto. Summe autem facit ad omnem beſtiæ uenenatæ plagam, præterquàm aſpidis, calx uiua cum oleo & melle craſsitudine cerati impoſita. At uero & inurere morſus ipſos expe/dit uſq; ad cruſtæ productionem. Aut ſinapi largum cum rumice acuto im ponere, aut ſalem tritum liquida pice exceptum. Præter opinionem autem facit ex uiperis theriace Andromachi emplaſtri modo impoſita. Emplaſtra uero ad omnem uenenoſi animalis ictum conueniunt, ex dictamno appa/ratum, omniaq; quæ attrahendi uim habẽt, qualia ſunt & quæ ex ſale, & quæ ex chamæleonis radice conſtant, & aphroditæ appellata. Egregie au/tem hoc auxiliatur. Spumæ argenti lib. I, ceruſæ lib. I, reſinæ pinus lib. I, olei ueteris lib. III, ceræ ſexuncem, ammoniaci thymiamatis trientem, galbani tri entem. Ceruſam, argenti ſpumam, & oleum coquito, donec non inquinent manus: deinde liquefacta adijcito, unito, & utitor repoſito ad omnem mor/ſum, & ad abſceſſus, & tubercula mamillarum, panos, ſinus, fiſtulas, paroti/das. ad miraculum enim uſq; diſcutit ipſas. Vtitor & ad carbunculos. Arcet uehementer inflammationem, & raro citra magnam commoditatem & effi caciam adhibetur.

Animalium diſcerptorum impoſitio

Cataplaſmata dilaniantia

Potiones communes.

In potu aũt citra dilationem in omni uirulenti animalis morſu, theriace An/dromachi præbeatur, aut Mithridatica, & cõſimiles compoſitiones. Ex ſim/plicibus uero, uiticis ſemen cum uino tritum bibendum præbeto: rutæ ſylue ſtris ſemen cum uino ſimiliter tritum dato, platani pilulas, poliũ, polemonij quod & philetærium appellatur drac. I, leporis coagulum aut cerui, allium, trixaginem, dictamnum, ſaluiam, caſtorium: ex unoquoq; drach. I, bryoniæ radicem drachmæ pondere: ſeminis trifolij bitumen olentis drac. I. Prodeſt & conyza & chamæpitys & ſcordium, cuiuſq; drach. I ex uino. Auxiliantur autem omnino cancri fluuiales cocti aut aſſati comeſti. Ranæ item elixæ & comeſtæ. Verum ſi qui earum eſum auerſentur, ranas donec uietæ reddan/

tur coquito,& iuſculum ipſum ignaris abſorbendum præbeto.

De ueſpis & apibus. Cap. XI

QVod ſi quis ab apibus & ueſpis illæſus permanere uelit, cum maluæ folia cum oleo illita,& eruca ſiue bruchus cũ oleo illitus adſeruabunt. Quandoquidem uero quidam ab his clanculum percuſsi,ob dolorem perturbãtur,putantq́ ſe à maligno aliquo animante petitos eſſe, neceſſariũ exiſtimo prius oſtendere quæ ſigna ad horum plagas comitentur. Hos itaq; qui ab apibus punguntur,dolor ictus conſequitur,& rubor loci, cum tumore partium in ambitu ſitarum: ſtimulus autem omnino in percuſſo loco reperietur.Eadem etiam hos quos ueſpa pupugit concomitantur,ſed intenſiora:uerum ſtimulum ueſpa in percuſſo loco non relinquit. Auxilium autem utrique ferunt, luto aut ſtercore bubulo eis illito cum poſca, aut maluæ folijs impoſitis cum poſca,aut cimolia cum malua & poſca,aut ſeſamo cum poſca.Naturaliter autem opitulatur ueneranda & uiuifica ſtrombi conchylij imago in ſigillo ferreo exſculpta,& plagæ appreſſa. Non enim permittit amplius inflammationem generari.In potu præterea ipſis foliorum lauri tenerorum drach.II cum uino auſtero præbeto.

Ad ſtellionis morſum. Cap. XII

QVi à ſtellione morſi ſunt,aſsidue & contente dolitant, morſusq́ locum liuidum habent. Iuuantur autem eueſtigio ſi cæpe & allia cataplaſmatis modo eis imponantur.Auxiliãtur amplius eadem comeſta,uino meraco poſt eorum acceptionem abſorpto.Vtiliter etiam ſeſamum eis imponitur,aut melanthium aqua multa affatim affuſa.

Ad ſalamandræ morſum,& lacertæ chalcidæ. Cap. XIII

QVos ſalamandra percuſsit, eos dolor uehemens & cruſtæ productio conſequitur. Adhibeatur autem eis cõmunis cura iam prædicta.Qui uero à lacerta chalcide appellata percuſsi ſunt,eos tumor pellucidus conſequitur,ueluti nigrore in ambitu plagæ relucente. Conſequitur autem & putrefactio. Curatio uero eadem illis accommodanda eſt,quæ ad muris aranei morſum referetur.

De mure araneo. Cap. XIIII

Mygale MVs araneus colore quidem muſtelæ ſimilis eſt, magnitudine autem muri,unde & mygales apud Græcos obtinuit nomen.Os autem ſublongum habet,& exiguam caudam.Dentes uero tenues,atq; eos duplici ordine ſitos in utraq; maxilla,quo fit ut quatuor dẽtium ordines habeat.Qui igitur ab eo morſi ſunt,his uulnera manifeſta fiunt, quadrifido enim ordine uulnera conſpicientur.Et ſanguis quidem primum purus promanat,paulo poſt uero ſanioſus.Animal enim ipſum putrefactione occidit.Conſueuerunt etiam bullæ inſurgere,quas ſi quis dirumpat, carnem ſubiacentem feculentam uidebit,& fiſſuris diſparatã.Inflatio autem ſequitur demorſos.Cæterum hoc animal frequentius ad teſtes inſilire ſolet,eosq́ uerbere impete

re

re non hominis ſolum,ſed cuiuſq; etiam bruti animantis. Auxiliũ autem ferunt quum ob putrefactionẽ periclitantur,poſt prædicta communia remedia adhibita,ab huiuſcemodi rebus. Lauri foliorum tenerorum drach. 1,aut II cum uino tritas bibendas præbeto. Conueniunt etiam ipſis omnia prædicta communia remedia in potu accepta ex uino dulci. In pecoribus uero & iumentis illa ipſa cum aqua trita naribus infunde. Eſt enim ipſis præſens remedium:unde etiam hominibus ſimiliter in potu præbeto. Morſum porrò cum cumino integito & allio,putamine extrinſeco nõ abiecto:eadem etiam cum oleo trita aſsidue & diligenter locis circũſitis illinito. Si uero ruptæ fuerint bullæ,& ulcera oborta,acida muria prolue,& ordeum uſtum tritum impone:uerum non rumpẽtur,niſi prægnans fuerit mus araneus,qui morſum inflixit. Quod ſi exulcerentur,mali punici dulcis corium coctum tritum impone, ulceraq; ex eodem decocto, aut magis myrti decocto, perfuſa foue. Strato uero inquit,In muris aranei morſu locũ ſcarificato,ac ipſum murem araneum uſtum cum aceto cataplaſmatis uice imponito,aut ſinapi tritum itidem ex aceto. In potu uero panaca exhibeto,erucã,capparis corticem,gentianæ radicem:& uerbenacam rectam tum cum uino bibendam præbe,tum pro cataplaſmate impone:maluæ item folia impone: & antidotos magnas bibendas exhibe. *Strato*

Ad ſcolopendræ plagam. Cap. XV

HIs qui à ſcolopendra icti ſunt,eadem remedia conueniunt quæ ad muris aranei morſum ſunt prædicta:& ſales cum liquida pice impoſiti:& cedria cum melle:& allium cum folijs fici,& cumino,eruoq; ac uino. In potu uero etiam ea commodant,quæ à mure araneo morſis. Amplius autem & abſinthium & menta cum uino.

Ad araneæ ictum. Cap. XVI

EST & araneæ genus,quod ictu continentes dolores inducit:rubor uero circa præcordia,& urinæ emittendæ difficultas ægros concomitatur:aliquando uero & ſuffocationes. Ab eo percuſsis rutam ſylueſtrem,& uiticis albæ ſemen aut folia bibenda præbe. Allium etiam large edendũ,ac uinum inſuper meracum abſorbendum exhibeto.

De tetragnathis. Cap. XVII

TEtragnathus,ſpecies eſt phalangij ſubalbida,pedes ſcabros habens, & iuxta caput eminentias duas,unam rectam,alteram latam,ut exiſtimes eum ora quidem habere duo,maxillas aũt quatuor,& lineam per os æqualem. His qui ab eo percuſsi ſunt,communiter quidem eadem accedunt quæ à ſcorpio percuſsis. Proprie autem in ipſis plaga contente dolet,& percuſſus locus ſubalbicãs eſt:tumor uero faciem & caput occupat,& percuſſæ partes uſq; ad articulos graciléſcũt:cibũ item non ſentiunt mẽbra,& poſt adeptam ſanitatem uigiliæ intenſæ ſuccedunt. Opem aũt ferunt ex calaminthæ potu, aut trifolij,rutæ,panacis,polij,& his quæ ad percuſſos à phalãgio referẽtur.

De percuſsis à phalangio. Cap. XVIII

Phalãgiorum genera

PHalangiorum genera quidem plura ſunt:quæ uero apud eos qui de noxijs beſtijs ſcripſerunt referũtur,ut plurimũ ſex numero exiſtunt:unum quidem ex eis rhagium,alterum lupus,tertium formicariũ,quartum cranocolaptes,quintum ſclerocephalon,ſextum ſcolecium appellatũ. Ac primum quidem rhagium,id eſt acineum,figura rotundum eſt,colore uero nigrum, acini uuę nigrę ſimilitudine,unde etiam appellationẽ accepit. Et os quidem iuxta mediũ uentrem habet,pedes uero ex utraq; parte quàm breuiſsimos. Alterum uero lupus appellatum muſcas perdit,eisq́; paſcitur:ac corpus quidem habet latum ac uolubile:partes uero circa collum ipſius inciſæ ſunt.amplius autem & os eius eminentias tres habet. Tertium aũt myrmecium,hoc eſt formicarium dictum , formicæ maximæ aſsimilatur:colore eſt fuliginoſum:corpus uero eius uelut aſtris quibuſdã inſignitũ eſt,maxime circa dorſum. Quartum deinde cranocolaptes,ſublongum eſt, & uiride:ſtimulumq́; iuxta collum habet,atq; ſi in quem irruat,locos circa caput petit. Quintũ ſclerocephalũ dictum,caput habet ſaxeum & obduratum:lineamenta uero per omne corpus ſimilia animalibus illis,quæ circũuolitant noctu lucernas. Sextum autem ſcolecium ſiue uermicariũ appellatum,ſublongum eſt & ſubmaculoſum,maxime circa caput. Atq; hæ quidem ſpecies phalangiorũ enumerantur,quas ſanè obſeruare oportet. Quę uero percuſſos ab eis concomitantur,communia ſunt iuxta magnitudinẽ & paruitatã diſcreta . Morſus porrò tenuis eſt ut uix conſpici poſsit:tumor aũt liuidus,quibuſdam etiam rubicundus:frigiditas adeſt circa genua & lumbos ac ſcapulas:quãdoq; uero totum corpus aggrauatur. amplius & dolor aſsiduus adeſt,tremor,pallor,uigiliæ: quibuſdã uero pudendi tentigo,& circa caput pruritus,aliquando etiã circa ſuras:oculi humecti & lachrymantes ac caui,& uenter inæqualiter eleuatur. Intumeſcit aũt uniuerſum corpus,faciesq́;,& maxime circa linguã partes ut impeditũ habeant ſermonem:quibuſdã uero & urinæ emittendæ difficultas adeſt cũ pudendi tentigine & dolore. Si uero minxerint,aquoſæ ipſorũ ſunt urinæ,quædam aranearũ textis ſimilia in ſe habentes:& uomitus quoq; consimilis eſt.aliquãdo uero & per lotium,& per uentrẽ talia excernuntur. Cæterum in calidã aquam demiſsi à dolore leuati ſibi uidẽtur,poſt uero contente dolent pudendũ. Seniorib.uero pudendũ plurimũ laxatur, ac minime intenditur. Atq; hæc quidem cõmuniter ad omniũ ictus ſequũtur. Si uero cranocolaptes aliquẽ percuſſerit,caput magis dolet,& uertigines conſequũtur: frigus cõtinẽs,deliriũ,corporis iactatio,& ſtomachi pũcturę. Oẽs aũt à phalãgijs percuſsi aſsiduis balneis iuuãtur . plaga etiã ipſa ex trifolij bituminoſi decocto cũ oleo proluat̃.totũ uero corpus ex cerato liquidiſs.pinguefiat. Iuuantur etiã fomento ſpongiarũ in calido aceto tinctarũ,& ſępe ad plagã adhibitarũ. Cataplaſmata aũt eis conueniũt,bulbi,ſanguinaria,porrũ, furfures aceto cocti,ordeacea farina folijs lauri cũ ea in uino aut melle incoctis,ruta,

grosſi

groſsi ficus,caprinũ ſtercus cum uino,ſamſucus cũ aceto,ſylueſtris ruta cum aceto,itemq́ cyperum. Aſclepiades autem hoc inquit,utere ualde laudato. Seminis rutæ ſylueſtris,ſeminis erucæ,ſtaphidis ſylueſtris,canchryos,ſeminis uiticis, pilularum aut foliorum cupreſsi, æquales omnium partes aceto terito,& melle exceptas imponito. Idem & in potu acceptum auxiliatur.

Aliud laudatum,quod ſimiliter & potatum & impoſitum iuuat. Sulphuris uiui drach.IIII,galbani drach.IIII, ſucci cyrenaici drach.II,aut ſi non adſit,laſeris drach.IIII,amygdalarum amararum repurgatarũ drac.II. in uino diluito,& melle excepta imponito.Bibendum etiam, ut dictum eſt, præbeto. Amplius uero & cupreſsi folia aut pilulas tritas cum uini & olei hemina una à phalangio percuſsis dato. Aut aniſum,aut daucum,aut cuminum,aut melanthium,aut piper,aut agaricum, ſingula drachmæ pondere præbeto.Aut ammij drach.II,aut iridis drach.I,aut hyperici drach.I,aut trifolij bituminoſi quantum tribus digitis apprehendi poteſt. Conueniunt etiam lauri baccæ,ſcorpiuron,ſerpillum,ſilphium,calamintha, chamæpitys per ſe & cum ruta ac pipere,ſingula uero ex uino.Aut mentæ faſciculum poſca meraciore coquito,& decocti cyathos II præbeto.Idem & ſamſuci,& radicis ſpinæ albæ decoctum,ac trixaginis,& pulegij præſtat. Lixiuium item & radicis hederæ ſuccus cum aceto. Vtere etiam ad eos remedijs à ſcorpio percuſſorum,& ex uiperis theriaca,& conſimilibus.

Aſclepiadæ,ad percuſſos à phalangio:hac Chariton utebatur,& per hominum conuentus oberrans à phalangijs percuſsis auxilia promittebat. *Chariton medicus*

Seminis ſpondylij ſicci, calaminthæ, æquale pondus ſimul terito,& ex uini cyathis II præbeto,atq; id ſæpe per diem facito. Aliud eiuſdem. Succi cyrenaici,ſeminis dauci,mentæ ſiccæ,ſpicæ nardi,ſingulorum æquale pondus coagmentato,& ægrum in calidam aquam demittito.Quod ſi ſuccus cyrenaicus non adſit,pro eo laſer purum conijcito.

Aliud ualde præclarum. Canthryos,ſeminis rutæ,piperis,myrrhæ, ſtaphidis agreſtis,ſingulorum drach.I,radicis cyperi drach.I.coagmentato, & drachmam I, cum uini odorati cyathis IIII,ac mellis cyatho I,exhibeto. Auxiliatur item eis allij eſus,balneum,& uinum.

De his quos ſcorpio percuſsit. Cap. XIX

A Scorpio percuſſos uehementiſsimus plagæ dolor conſequitur, frigiditasque, ac tenſio, & ſtupor, circáque plagam & totum corpus frigidus ſudor: & his qui iuxta infernas partes percuſsi ſunt, inguina excitantur, ac intumeſcunt: qui uero circa ſupernas, locus ſub alis. & hæc quidem leuiter percuſsis adſunt. Validius autem ictis, ardor circa plagam adeſt, quemadmodum in ambuſtis, & uerrucarum inſtar formicarum eruptio, circa labra & totum corpus, ut grandine ſe impeti putent: facies diſtorquetur: ſordes circa oculos adſunt glutinoſæ, & lachrymæ uiſcoſæ:du

ſæ:durities articulorum:anuſq́ procidit cum egerendi cupiditate:ſpuma circa os eſt,& uomitus largus,ſingultus,conuulſiones opiſthotonicis ſimiles. His igitur ſerpillum,althææ radicem,& elaphoboſcum bibendum præbeto. Præter opinionem autem facit elaphoboſcus tum uiridis comeſta,tum ſicca potata. Paſtinacæ item ſylueſtris ſemen,& nuces ponticæ:hæ enim in zona geſtatæ non permittunt aliquem à ſcorpio lædi.

Nuces ponticæ contra ſcorpium

Aliud.

Cochleam hortulanā maxime accipito,eamq́ unà cum teſta tritam plagæ imponito,& confeſtim ſedabis dolorem. Idem etiam uermes terreni facere dicuntur.

Aliud. Cancrum fluuialem cum uino & laſere terito,ac bibendum dato.

Aliud. Verbenacam rectam aut uiridem pro cataplaſmate impone,aut ſiccam tritam bibendam præbe.

Aliud.

Cumini,melanthij,ſeminis uiticis,ſingulorū par pondus tere,ac drachmam unam inde ex uino exhibe. Poteris etiam omnibus cōmunibus auxilijs prædictis uti.

Aliud. hoc & ad phalangij & ſcorpij ictum facit.

Styracis drachmas ſex,ſulphuris uiui drachmas ſex,pyretri drachmas quatuor,ſeminis rutæ ſylueſtris drachmas tres.caſtorij drachmas duas, ſeminis erucę drachmas duas,cum ſanguine marinæ maxime teſtudinis ſubige,aut ſi non adſit,terreſtris,& nucis pōticæ magnitudine præbe cum poſca aut ex aceto.

Alia antidotus,excellenter ad ſcorpij ictum conducens: qua etiam ad meipſum ægre affectum uſus ſum,& ſeruatus. Habet autem hoc modo.

Caſtorij,ſucci cyrenaici,piperis,cuiuſq́ drachmas quatuor, coſti,ſpicæ nardi,croci,ſucci centaureę,cuiuſq́ drachmas duas,mellis deſpumati quantum ſufficit.Datur nucis ponticæ magnitudine.Datur autem à ſcorpio ictis cum uino diluto:ab aſpide morſis cum aceto diluto. Detrahendi uim habet,adeo ut digeſtos etiam in membra ueneni ſuccos eruat: & ob id etiam ad uuluæ ſtrangulationem utiliter cum hydromelite exhibetur.

Aliud.

Ariſtolochiæ longæ,melanthij,radicis panacis,ſeminis rutę ſylueſtris,ęquales omnium partes committe. Dantur inde drachmæ duæ cum uini meraci hemina una. Optime aūt ad eos facit, ſimiliterq́ ad phalangij morſum antidotus ex quatuor rebus ad podagricos deſcripta,ex ariſtolochia uidelicet, gentiana,myrrha,& baccis lauri. Dato etiam ſi abūdes ex theriaca. Ad plagam autem ſcorpionē ipſum qui percuſſit,ſi inueniri queat, imponito. Aut ſtellionem diſſectum plagæ adhibeto. Calaminthe etiam quæ iuxta aquas naſcitur impoſita,confeſtim dolores remittit & rollit. Allium quoq́ aut per ſe aut cum ſale tritum imponatur,aut ſylueſtris ruta, aut ſcorpiurus herba. Ego uero ſylueſtris rutæ drac.I in aceto tero,& ceræ unc.I,reſinæ pinus quadrantem liquefacio,& parum olei affundo,unio,ac impono. Et eſt mirabile pharmacum. Quin & ouillum ſtercus uino coctum & impoſitum, cōfeſtim dolore liberat. Vtere item præſcriptis cōmunibus emplaſtris:& eo quod ex dictamno apparatur,& quæ ex ſalibus,quæq́ ex chamæleone conſtant.

De morſis ab aſpide. Cap. XX

Aſpidum apud ferarum ſcriprores tres ſpecies reperiuntur. Quædam enim ex eis terreſtres appellantur. Quædam uero chelidoniæ & circa fluuiorum ripas, præſertim Nili, latibula habent. Aliæ uero Ptyades nominantur. Terreſtres quidem igitur maiores ſunt, & quandoq; uſq; ad quinq; cubitorum longitudinem reperiuntur. Maximæ uero ptyades cinereo ſunt colore uiridiq; & ad auri colorem declinante. Terreſtres uero ut plurimum & ipſæ cinerei ſunt coloris, quanquam & ſubuirides reperiantur. Cæterum acceſſiones & ſigna communia ſunt in his quos aſpides momorderũt. Vulnera enim in demorſo loco ueluti ab acu puncta inueniuntur. Bina quidem ex maſculi morſu, ex fœmellæ uero quatuor, citra magnum dolorem à quibus nihil effluit, niſi uiolentum animal ſit quod morſum inflixit. Conſequitur autem ſtupor, pallor frõtis, refrigeratio, aſſidui hiatus, palpebrarum nictatiões, colli inclinatio, capitis grauitas, ſegnicies, & collapſio in ſomnum profundũ. Ad finem uero & conuulſio. Mors autem in tribus ad ſummum horis ex terreſtris morſu ſequitur. In chelidoniæ uero ictu præſentiſſima adeſt. Porrò his qui à ptyade conſpuuntur, caligo oculorũ ſuccedit, & cordis dolor, faciei tumor, ac auditus corruptio. Tardius autem mors conſequitur. Auxilium autem ab aſpide morſi ferunt, & præſertim quos ptyas momordit, ex acerrimi aceti potu. dandum autem eſt quouſq; aceti qualitatem circa dextram præcordiorum partem percepterit, Hepar enim in morſis ab aſpide primum aiunt ſenſu priuari. Cæterum ad prænotionem an uicturus ſit percuſſus, centauream cum uino tritam bibendam præbeto, Siquidem enim euomet pharmacum, morietur, Si non, uiuet. Quo uero malignitas ueneni diſtributi & in corpus digeſti probe euomatur, allia trita cum zytho exhibeto, donec nauſeabundus reddatur. Aut opopanaca cum uino diluto dato, & confeſtim uomitionem operabitur. Numius autem inquit, Origanũ uiridem aut aridam pro ægri uiribus cum uino dato. Poſt uomitum antidotis theriacis utendum & cõmunibus remedijs prædictis. Vtiliter aũt ad plagã imponuntur, poſt cucurbitarũ adhibitionẽ & ſcarificationem, centaurea cum myrrha & modico opio. Rumex aũt ſi cataplaſmatis modo imponatur, nihil lædetur. Pręter opinionẽ uero auxiliatur theriace tum plagæ impoſita, tũ potata. Proſunt aũt & aſſiduę excitationes cũ euulſionibus & plagis, & uniuerſi corporis motus, & aqua marina calida ꝓ fomẽto aſpſa.

Aſpidum ſpecies · *Aſpides terreſtres* · *Ptyades* · *Numius medicus*

De Viperæ maris & fœminæ morſu. Cap. XXI

Vipera fœmina colore quidem eſt ſubflauo, multis inſtar rotarũ notis exornata, magnitudine cubitali, longiſſima uero palmas tres æquat, Caudam autem habet acceruatim in tenuitatem deſinentem, non paulatim imminutam, eſtq; omnino carne nuda cauda & aſpera. Oculi uero ſubrubri, & caput latius, & anguſtius collum. Ventrem autem ſinuoſiorem habet, & in greſſu ad ſummũ caudę nititur, ſenſim uero inambulat, & quatuor

habet caninos dentes. Vipera uero mas eiuſdem eſt coloris: uerum caput anguſtius, & collum craſsius habet, & uniuerſum corpus tenuius & quodam modo prolixius: greſſum autem ſuperne circa uĕtrem firmat, & alacrius mouetur: dentes autem caninos ſolum duos habet: paulatim uero cauda ei imminuta eſt, quemadmodum & reliquo ſerpentium generi, non aceruatim uelut in uipera fœmina dixi: & per hoc ſanè à fœmina differt. Reperiuntur igit' in eis quos uipera mas momordit uulnera in plaga bina: in his uero qui à fœmina demorſi ſunt uulnera quatuor. Primum autē ex eis excernitur ſanguis, deinde ſanies ſanguinolenta & oleoſa: adeſt tumor biliosſus, feruidus, bulloſus, ſubruber, deinde liuidus & denigratus & proſerpens. Os adeſt exſiccatum, ardor, exolutio, & frigidi horroris inſultus, aliquando & bilis uomitus, tormina, capitis grauitas, uertigo, pallor, ſingultus, febris, ſpiritus & anhelitus celer, color plumbeus, ſudor frigidus. Mors in horis ſeptē, aut ut longiſsime abſit tertia die, in his qui non ſeruantur, & maxime his qui à uipera fœmina ſunt icti. Conuenit igitur priuſquam cruenta prodeāt lotia, allij plurimum edere, & uinum meracum multū bibere, ac uomere. Efficaciſsimum enim in eis remedium eſt allij eſus, ac meracior uini potio, inquit Archigenes: adeo ut ſi quis multum eius ſuſtineat uſum, itemq́ meri potum, nullo alio auxilio habeat opus. Dato autem citra dilationem theriacen ex uiperis bibendam, eandemq́ plagæ ſuperponito. Quin & ipſam uiperam excoriatam & coctam, capite ac cauda & interaneis uiſceribus omnibus reiectis, ueluti anguillam edendam præbeto. Caput autem uolſella amputatum diligenter adſeruatum morſui imponito ea parte adhuc calente quæ contigit collum: id enim extrahet uenenum. Aut quempiam qui ore plagam exugat adhibeto, qui ut ſupra dictum eſt in cōmunibus remedijs, os prius habeat ex oleo collutum. Aut gallinam diſſecato, & interne adhuc calentem morſui imponito, atque hoc remedium frequēter ac aſsidue repetito. Scarificare autem per ambitum oportet demorſum locum & cucurbitas admouere. Poſtea uero fraxini folia tundito & exuccato, & ſuccum quidem in potu exhibeto, quod uero ab expreſſo ſucco reliquum eſt ad morſum imponito. Eſt autem fraxinus arbor ex qua fraxinea appellata ligna cæduntur: eſt enim ualde efficax ad uiperarum morſus hæc arbor. Meliſſophylli item folia & ſuccus cum uino potatus, & uulneri impoſitus euidens auxilium confert, etiam ſi iam moriatur æger. Aiunt autē ſi quis melanthij drachmas quatuor edat non moriturum. Similiter etiam melaphroditos herba efficax eſt. & cancri fluuiales cum lacte triti & potati & plagæ adhibiti. Magnifice etiam proſunt ranę coctæ comeſtę, & iuſculum earum bibitum. Præſtat & naſturtium plurimum edere, ac tritum quoq; cum uino bibendum exhibere. Facit autem mirabiliter teſtudinis ſanguis exſiccatus cum ſylueſtri cumino potatus. Vtendum etiam omnibus communibus remedijs ſupra relatis: ſuperuacaneum autem fuerit eadem ſæpe ſcribendo repetere. Maxime uero utēdum

Allij eſus emolumētum

Fraxinus qualis arbor

eſt

eſt anchuſę radice,& heliotropio cum uino. Dandus & hæmatites lapis. Auxiliantur & raphani large in cibo accepti,deindecꝫ uomitu reiecti. Statim uero à uomitu theriace Andromachi exhibeatur. Poſt ſcarificationẽ & gallinarum impoſitionem plaga ex trifolij bituminoſi decocto calido per multum tempus proluatur ac foueatur. Nam ſi pauco id tempore facias, peius afficiuntur. Deinde porrum & panem cum ſale imponito,aut alliũ cum aceto,aut cinerem ipſius exuſtum,aut fraxini cinerem, aut aliam quamuis cum aceto,aut haſtulæ regiæ folia,aut ſycomori folia cũ pane, aut lauri folijs teneris coctis & cum oleo tritis locos intege prius quàm claudantur,aut captiuum ſtercus imponito cum uino.

Aſclepiadæ epithema, ad uiperæ morſum.

Sagapeni,piperis,laſeris maxime cyrenaici,opopanacis, cuiuſcꝫ unc. I, galbani ſextantem,ſulphuris uiui ſextantem. Succos aceto diſſoluito,& arida trita inſpergito:& ad emplaſtri formam redacta plagæ imponito. Forinſecus autem folijs fici aut urticæ contegito. Aliud. Centaureæ, ariſtolochiæ,radicis peucedani,æquales partes contundito,cribrato,& aceto ſubigito,adiectocꝫ galbano in emplaſtri formam reducito. Aliud. Canchryos,ſtaphidis ſylueſtris,ariſtolochiæ,radicis bryoniæ, ſingulorum partem unam,opopanacis partes duas.aceto ſubige,& utere ut dictum eſt. Vtendum & prædictis communibus cataplaſmatis & epithematis, maxime uero Andromachi theriaca. Aliud ualde bonum. Cancrorum fluuialium carnes terito, & adiecta iride & calaminthe rurſus ſufficienter terito,idemcꝫ rurſus modico ſale addito facito, & paſtillos informato,quibus in umbra exiccatis utitor: in potu quidem ex aqua mulſa, aut uino:in cataplaſmata uero cum lacte diſſoluito.

De dipſade. Cap. XXII

Dipſas à quibuſdam cauſus appellatur,eſtcꝫ uiperæ ſpecies quæ in maritimis magis locis reperitur,magnitudine cubitali,ex craſſa in tenuem deſinens. Notas autem habet per omne corpus fuluas & nigras:caput uero anguſtius. Sequitur autem ab ea morſos, præter ea quæ de uipera dicta ſunt,& ſitis intolerabilis planè, adeo ut etiam ſi multus eis potus exhibeatur,ſitis non ſedetur. Et tamen necꝫ per urinas, necꝫ per uomitum, necꝫ per ſudores quicquam excernitur. Duobus igitur pereũt modis,aut ob multam ſitim exuſti,ſi potum non ſumant: aut ob multam expletionem diſtentus rumpitur uenter,uel inferne circa inguina uel circa imum uentrem, quemadmodum in hydropicis fieri conſueuit. Cæterum & his ueluti à uipera morſis auxiliamur. proprie autem in his potiones magis urinam cientes exhibeantur. Aluus item per infuſum eluatur. & oleo cum decoctionibus exhibito ad uomitum cogantur. Ad plagæ uero locum poſt exuctionem,& ſcarificationem, & cucurbitularum affixionem, & diſſectas gallinas, calcem uiuam cum oleo imponito,& emplaſtra adtractoria,& theriacen. Dipſas, cauſus

De hæmorrho & hæmorrhoide. Cap. XXIII

ANimalia hæc colore quidem ſunt arenoſo, magnitudine autem tres palmos æquant,& in tenuem ac anguſta figura caudam paulatim deſinunt. Sunt autem igneo oculorum fulgore, rectaqꝫ & tarde prorepunt. Per corpus uero multis notis albis & nigris uariegata ſunt,& aſperioribus ſquamis obſita,quapropter dum ſerpunt ſonus auditur. Et fœmina quidem uentri incumbẽs per terram reptat,& greſſum inferne circa caudam firmat. Mas uero circa uentrem in greſſu nititur, & collum in ſerpendo extendit. Conſequitur horum morſum color icti loci cruentus, mali coloris & nigricans:ex quo nihil in principio effluit,præterquàm paucum quippiam aquoſum. Stomachi adeſt dolor,& ſpirandi difficultas. Deinde ſanguis ex naribus profluit,& ex foraminibus ipſius morſus. Et quicquid eſt in toto corpore cicatricum,id rumpitur & ſanguinem profundit:atqꝫ hæc quidem in maris hæmorrhi morſu contingunt. A fœminæ uero hæmorrhoidis morſu ad hæc & anguli oculorum ſanguine manant,& gingiuę dentium,& unguium radices:& ut ſimpliciter dicam,per omne corpus ſanguinem efferri cõtingit. Dentes præterea excidunt,& gingiuæ putreſiunt. Horum porrò curam facere oportet,primum quidem ſanguinis eruptioni obluctando ac reſiſtendo per ea quæ apte ſanguinem ſiſtere poſſunt: deinde cataplaſmata plagæ imponendo ex folijs uitis coctis tritis cum melle,& portulacæ folijs cum polenta. Antea uero quàm cruenta prodeat urina,allium multum edant,& uinum multum dilutum bibant,& ad uomitum cogantur: deinde confeſtim theriace exhibeatur:& poſtea piſces multos, allijs tritis cum oleo tinctos, edant. Sumant item in cibo panem & uuam paſſam dulcem, & deinde uino diluto large hauſto uomant. Plaga uero aqua frigida proluatur. Veſica autem ſpongijs calidis foueatur.

Præparatio ſanguinis teſtudinis marinæ,& uſus. Cap. XXIIII

TEſtudinem ſuper ligneum aut fictile uas ſupinam reclinato, eiuſqꝫ caput ſtatim amputato, & leuata ipſa ſanguinem ſuppoſito uaſe excipito,& congelatum deinde per harũdinem in multas partes ſecato,atqꝫ operculi uice cribrum uaſi ſuperponito,& ad ſolem locato:ſiccatum uero reponito,ac utitor ad uiperę morſum drachmis duabus exhibitis,ex poſcę cyatho uno:ſequẽti deinde die ſicci ſanguinis drachmas quatuor cum aceti cyathis duobus dato:& tertia deinceps,ſanguinis drach. octo,ex aceti cyathis III.

De ammodite,aut cenchria. Cap. XXV

AMmodites magnitudine quidem cubitalis eſt:maior enim non pingitur,neqꝫ ſcribitur: colore uero arenoſus: per corpus autem maculis nigris inſignitur. Caudam autem habet præduram ſuperne diſciſſam. A quibuſdam uero cenchrias,hoc eſt miliaris, ob caudæ inſtar milij duritiem appellatus eſt. Latiores autem maxillas quàm uipera habet,quumqꝫ in multis alias ei ſimilis ſit,colore magis diſcerni poteſt. Vipera enim ſubflaua eſt.

Cenchrias, miliaris, à milij duritie

Cæterum

Cæterum ab Ammodite percuſſos feſtina ut plurimũ mors ſequitur. Qui uero breui nõ pereunt, his ſanguis ex uulnere promanat, & uulnus intumeſcit, paulopoſt aũt ſanies effertur: ſequiturq́ꝫ capitis grauitas, & animi deliquium. Qui uero optime diſpoſiti ſunt, in triduo intereunt: quanquam aliqui uſqꝫ ad ſeptimũ diem durarint. Celerius uero mors adeſt his qui à fœmina ſauciantur. Auxilium porrò & hi ferunt, primum quidem à communibus remedijs, utpote à cucurbitularũ appoſitione cum ſcarificatione per ambitum uulneris locorum, & ſuperiorum partium conſtrictione, & ad ipſam plagam ſcalpelli admotione. Proprie autem eis auxiliatur menta cum aqua mulſa potata, caſtorium, caſsia, & artemiſiæ ſuccus cum aqua. Danda etiam in potu theriace, eadem quoqꝫ plagæ imponenda. Vtendum & emplaſtris attractorijs: poſtea uero cataplaſmata, quæ ad nomas ſiue ulcera ſerpentia conducunt, imponenda.

De ſepe. Cap. XXVI

SErpens qui ſeps appellatur, longitudine quidem duorum cubitorum reperitur: ex craſſo autem in tenuem abit: rectà uero ac tarde proſerpit: caput habet latum, os acutum: uniuerſum autem corpus multis albis notis reſperſum. Cæterum his qui ab eo percuſsi ſunt, ex uulneribus manifeſtus ſanguis excernitur, paulo poſt uero ſanies graueolens: tumor & dolor ſegnis eſt: at affectæ partes putrefactæ dealbantur, ac totum corpus uitiligini (quę alphos appellatur) ſimili colore inficitur: defluunt capilli toto corpore, atqꝫ intra tres aut quatuor dies pereunt. Porrò opem & hi ſentiunt ex eiſdem rebus, quæ in uiperæ & ceraſtæ & ammoditæ morſu relatæ ſunt. Exhibenda eſt præterea portulaca multa in cibo, & uinum bibendũ myrtites meracius. Conueniet item ſpongiam calido aceto imbutã mórſui imponere, & ex butyro cum melle locum illinire: aut milium cum melle, aut paleas unà cum terra eis adhærente exuſtas illinito.

De cenchrite ſiue acontia. Cap. XXVII

CEnchrites ſerpens eſt magnitudine duorum cubitorum, figura autem craſſa in tenuem abeũte, colore uiridi maxime iuxta aluum, ut milium colore referat: unde & cenchrias, hoc eſt miliaris appellatur. Aiunt etiã hunc ſeipſo fortiorem fieri, quum milium floret. Cæterum ubi ſe ad lædendũ parat, extendit ſeipſum, ac ueluti iaculum uibratum corporibus inuolat, atque hoc modo uerberat. Ab huius morſu omnia quę de uipera dicta ſunt ſequũtur, atqꝫ etiam grauiora, adeo ut etiam putrefactiones & carnium defluxus conſequantur, ac grauior item mors ſuccedat. Cæterum remedia ſimiliter eadem quæ ad uiperæ morſum his conducunt. *Cenchrias, miliaris, à milij colore*

De ceraſte. Cap. XXVIII

CEraſtes magnitudine cubitalis eſt, lõgiſsimus cubitorum eſt duorum: corpore uero arenoſus eſt, & iuxta caudam deſquamatus: eminentias habet in capite duas, cornuum ſimilitudine. Partes uero circa uentrem ex ordine ſquamis obſitæ ſunt, quapropter in ſerpendo ſonum ſibilo ſimilẽ edit:

per obliquum autem nõ rectà proreptat. Cæterum percuſsis ab eo eleuatio ac tumor plagæ capitis claui ſimilitudine inſurgit, & ſanies profluit uini colore aut nigricans, & maxime per ambitum, uelut in cruentatis aliâs fieri cõſueuit. Reliqua item quæ in uiperę morſu dicta ſunt, etiã his ſuccedunt, cum intenſione uehementiori. Vtplurimum uero uſq; ad nonum diem ſuperſunt. Remedia autem eadem quæ morſis à uipera conferunt.

De dryino. Cap. xxix

SErpentes dryini appellati abundant magis iuxta Helleſpontum, latibula autem habent in quercuum radicibus. Eſt autem dryinus fœtidus: unde & ſi quis eum non uideat, fœtore loci cognoſcatur. Eſt autem cubitorum duorum longitudine, & obeſus, ac aſperrimis ſquamis circa uniuerſum corpus munitus. In his ipſis ſquamis muſcæ pennis æreis latibula ſua habere dicuntur, quæ tandem ipſos ſerpentes occidunt. Adeo autẽ malignæ ac nocentis naturæ eſt, ut ſi quis eum calcet modo, illius pedes excoriet, & tumorem ingentem circa crura inducat. Et quod magis mirũ uideri poteſt, aiunt etiam medici curantis ægrum manus excoriari. Si quis autem, inquiunt, animal ipſum occidat, omnia quæ odorat ab eius fœtore corrupta putat. Porrò qui ab eo percutiũtur, his tumor inſurgit nigricans, dolor uehemens, nome, delirium, corporis ſiccitas, ſingultus, uomitus bilioſus aut omnino uomitus ſimplex, urinæ ſuppreſsio, tremor, interceptio uocis, ſtupor, ſciſſura & mortificatio percuſſorum locorum. Plurimi etiam intereunt. Porrò & hi ipſi quoq; ex his quæ in uiperæ morſu dicta ſunt, opem ſentiunt, itemq; ex communibus remedijs iuxta conſequentium acceſsionũm proportionem adhibitis.

De amphisbæna & ſcytala. Cap. xxx

ANimalia hæc inter ſe ſimilia ſunt, non enim ex craſsis in caudam tenuem abeunt, ſed æqualis craſsitudinis per totum exiſtunt, ut neq; cognoſcant uidentes ea, iuxta utram partem caput aut cauda ſint ſita. Differt autem amphisbæna à ſcytala, in eo quod ex utraq; parte progrediatur: unde & amphisbæna Græcis eſt appellata. Galenus autem amphisbænam animal biceps eſſe dicit. De hac beſtia ferunt, quod ſi fœmina uterum ferens ipſam tranſgrediatur, conceptum male pariat ac abortiat. Cæterum ab utroq; animante demorſis, contingit morſum obſcurum eſſe, ac uix apparere, ueluti ſunt muſcarum puncturæ: quapropter etiam ſi mordeant, non enecant tamen, uerum inflammationes inducunt, ueluti contingunt etiam ab apum ac ueſparum ſtimulis. Quare transferantur ad hos quoq; quæ de illis ſunt relata, uerum facultate intenſiore. Aiunt autem ſcytalam chalcidicam eiuſmodi acceſsiones ſequi, quales à uipera morſos. Vnde & ijſdem remedijs ad eius morſum utendum: & ut compendio dicam, ad omnem uenenatæ feræ morſum: cuius ſpeciei hic non reperis nomenclaturam, auxilia eadem quæ ad uiperæ morſum conducunt.

Scytala chalcidica

De parca

De parea & ſpathiuro. Cap. XXXI

PAreas ſerpens in Syriæ locis reperitur,colore autem alij quidem æs re-ferunt,alij uero nigricant. Morſum autem etiam ſi inflixerint non ene-cant:uerum quemadmodũ amphisbæna & ſcytala,ita & hic plaga ſua tan-tum inflãmationem inducit. Quare ex iiſdem etiam curentur,& ex his quæ de cherſydro referentur.Cæterum ſpathiurus in locis iuxta Chalcidem ma gis inuenitur. Eſt autem animal ex craſſo in caudam abiens tenuem:latum habens caput, ac mures comedens. Neque uero hic morſu enecat, ſed in-flammationes tantum inducit.Quapropter ab eis percuſsi itidem conſimili bus remedijs curentur.

De peliade & elape. Cap. XXXII

SIgna quidem horum animalium apud ueteres non ſunt deſcripta,utpo-te quæ omnibus ſunt manifeſta. Contingit à peliade morſis dolor circa locum,& putrefactio,non periculoſa tamen,& uexatio ac obfuſcatio oculo rum,ex ueneni nimirum ad ipſos diſtributione. Curantur autem ſucco pti-ſanæ cum oleo in potu exhibito, & oxylapathi decocto, & ſimplicioribus remedijs ad ictericos deſcriptis. Oculi uero lotio pueri uenerem nondum experti proluantur tum per ſe,tum muria ammixta.Caput item ſimiliter ex eiſdem perfundatur.Poſt purgationem deinde corporis opobalſamũ cum melle illine,aut collyrium aliquod uiſum acuens quod meatus rarefacere po teſt.Simul enim cum lachrymarum profuſione & uenenum excernetur. Si uero dolor cõſequatur oculorũ,eum lenibus collyrijs mitigare oportet,quæ tamen non ſtupefaciant. Elapis porrò morſum tormen uoluuloſum con-ſequitur.Aliàs communibus auxilijs curantur.Maxime uero his quæ tormi na leniunt,& urinam cient.

De baſiliſco. Cap. XXXIII

HOcce animal magnitudine eſt palmorum trium, ſubflauum & capite acuto.In capite autem eminentias tres habet.Vim uero ſuper alia om-nia reptilia maximam acquiſiuit,ut nulla ex eis queant uel ſibilum ſaltem ip ſius ſuſtinere.Quin & ſi quod ex reliquis animalibus uenenum iaculãtibus ad cibum aut potum capiendum properet, & baſiliſci iuxta locum præſen-tiam perſentiſcat,retro cedit,neceſſarij etiam ad uitam nutrimenti negligẽs. Cæterum percuſſos ab eo totius corporis ardor comitatur,itemq́ꝫ liuor:de-fluunt capilli è corpore confeſtim, & in inſtanti omnino tempore mors ſe-quitur.Neqꝫ uero corpus ipſius mortui ullum aliquod animal carniuorum attingit:ſi uero fame coactum ipſum contingat,tum & ipſi illico eodem loci mors inſtat. Aiunt autem quod conſpectus modo,& ſibilans auditus, eos qui ipſum audierunt tollat,ſimiliterq́ꝫ ab ipſo conſpectos.Quare uanum & ſuperfluum duximus auxilia contra eum referre.

De draconibus. Cap. XXXIIII

ANimal quidem hoc,uenenũ non iacit,attractione autem & ui ſua ene-

cat. Abundant quidem igitur dracones in Æthiopia & Lycia: colore autem differũt: alij enim nigri ſunt, alij rufi, alij cinerei coloris: & rurſus alij quidem cubitorum v ſunt, alij uero x. ſunt & qui ad xxx cubitos ſe extendant: quidam etiam maiores narrãtur. Squamis autem obſiti ſunt per totum corpus aſperrimis: magnos oculos habent, & ſupra oculos præeminẽtias quaſdam ſimilitudine pellium flexibiliũ ſuperciliorum. In mento autem excreſcẽtiam quandam habent, quam barbam appellant: maxime hiante ſunt oris rictu, lingua exerta, & dentibus magnis ſimilitudine ſyluestrium ſuum: cum quib. etiam fracturas & colliſiones corporũ inferunt. Quare curationes ueluti ad mordentia animalia fiunt, non ut in his quæ uenenum iaciunt.

De cherſydro. Cap. xxxv

Hydrus SErpens hic cherſydri appellationem inde habet, quod in principio quidem in aquoſis degit locis, & hydrus appellatur ab ipſis aquis, hoc eſt natrix: poſtea uero ſiccos incolit locos: & ex compoſitione locorum, cherſydri, id eſt natricis terreſtris nomen inuenit. In terra itaq; degens, cherſydrus appellatur: & tamen ſanè ſeipſo ſæuior redditur. Equidem in humectis locis ex humido uictu exſatiatus, non purum uenenum habet. Quum uero terreſtris fit, maxime merum & nocentius id acquirit. Cæterum ſimilitudine eſt aſpidis terreſtris paruæ, præterquàm quod ceruicem non ita latam habet. Hoc enim inſigne ſolũ aſpides præ his habent. Qui igitur ab his morſi ſunt eis communiter eadem accedunt quæ in aliorum ſerpentium morſu: ueluti eſt tumor, continuus dolor arſiuus, liuidus locus & feculentus, uertigo oculorum, exolutio, uomitus biliosi fœtidi. Proprie autem motus totius corporis inordinatus, ut & per uẽtrem quædam inordinate ferantur. Mors autem intra tres dies. Porrò ex cõmunibus remedijs etiam hi opem ferunt, & ex theriacis antidotis. Priuatim uero cupreſsi pilularum drac. I, & myrti baccarum itidem I drach. terito, & cum melle roſaceo aut uino mulſo in potu exhibeto. Iuxta affectũ autem locum calcem uiuam & ſimilia cum oleo imponito.

De rana rubeta. Cap. xxxvi

RVbeta, ranæ ſpecies eſt, quæ paluſtris uitæ conditionem in terreſtrem mutauit, unde & rubeta appellatur: hac autem mutatione, ſimiliter ut cherſydrus, ægre curabilem afflictionem eis qui in eam inciderunt, inducit. Eſt enim animal magnitudine nihilo minus teſtudine parua: exaſperat autem & uibrat terga dum ſpiritu expletur, atq; ob id ipſum audentius euadit. Ad lædendum itaq; & manifeſte inſurgit, & ſaltibus interpoſitum ſpatium contrahit: raro quidem morſum infligens, uerum anhelitum conſueuit uehementer uirulentum inducere, adeo ut etiam ſi anhelitu contingat tantum, eos qui prope ſunt lædat. Plura autem de hoc animante hiſtorijs celata relinquimus, his tantum quæ cognitu utiliora iudicauimus, appoſitis. Cæterum qui ab eis læſi ſunt, his omne corpus intumeſcit, & diffinditur, ac cito omnino pereunt. Porrò quæ opem auxiliarem his ferre poſſunt, ex uniuerſalibus

ſalibus & communibus antidotis ac epithematis huc transferantur, itemq́ & reliquis quæ ad curationem pertinere uidebuntur.

De turture, ſeu paſtinaca marina. Cap. XXXVII

QVi à marina paſtinaca percuſsi ſunt, his uulneris locus manifeſte apparet: ſequitur autem dolor pertinax, & totius corporis ſtupor: acutum enim & firmum habet aculeum, quo uehementiſsima ui in altum impulſo nerui ſauciantur. Quapropter in aliquibus mors derepête totum conuellens corpus comitatur. Narrant quidam, ſi quis caudam paſtinacæ quæ ictum intulit, auferat, & in arborem, maxime quercum, ſuſpendat ac figat, ipſam quidem arborem areſcere, ægrum autem ſanari: atque id iuxta contrariæ affectionis & remedij rationem contingere. Cæterum auxilium ferunt percuſsi ab ea, ubi ſtupor & refrigeratio totius corporis conſequatur, ex calidis illitionibus & conſimilibus cataplaſmatis. Proprie autem furfures aceto cocti & pro cataplaſmate impoſiti eis auxiliantur: & ipſum adeo acetum affuſum pro fotu ualde prodeſt. Magis autem conueniunt eis attractoria, & quæ tenuium partium ſunt, ac calida: quo nimirum per attractoriam facultatem uenenum ex profundo attrahatur: & per calorem frigiditas mitigetur: & quæ tenuium ſunt partium in altum proreptent. Ad hanc igitur rem in promptu habebis apta. Sulphur uiuum urina ueteri rigatum, marrubium, lauri folia, echium, radicem panacis, ſaluiam, & ſimilia. at uero ſi his careas, fermentum acidum cum liquida pice emollitum imponito, mirabiliter enim auxiliatur. Cum his concordat emplaſtrum piſcatoris, & ex bryonia paſtillus tum impoſitus, tum ex uino calido potatus: eueſtigio autem utilitatem ſuam demonſtrat: deſcribetur autem in fine huius ſermonis. Dato item & lauri decoctum: aut ſuccum cyrenaicum cum myrrha magnitudine fabæ, ac modico pipere terito, ac dato cum uino: aut ſilphium, aut laſer ex uino: aut ſucci fici guttas quinque cum tribus ſerpilli granis bibendas præbe.

Mirum

De murena. Caput XXXVIII

MOrſis à murena eadem accidunt quæ morſis à uipera: quapropter etiam ſimilia remedia eis adhibenda. Dato autem & fici ſuccum cum ſerpillo, ut prædictum eſt.

De dracone marino. Cap. XXXIX

AD marini draconis plagam, locum percuſſum cum plumbo fricato, ipſumq́ draconem diſſectum plagæ imponito. Serpillum item tritum aut lêticulam coctam pro cataplaſmate imponito. In potu uero abſinthium cum uino diluto præbeto, aut ſaluiam cum paſſo. Mire etiam his conducit ex bryonia & eruo paſtillus cum uino potatus.

De ſcorpio marino. Cap. XL

SCorpij marini plagam ſanat mullus diſſectus & impoſitus, ſulphur uiuum cum aceto illitum. Lauri baccæ tres tritæ in potu acceptæ.

De culicibus. Cap. XLI

QVandoquidem & hi hominum corpora lædunt, etiam de ipſis paucá dicemus. Culices fugantur cedrinorum lignorum ſcobe cum atramento ſutorio ſuffito. Idem faciunt cupreſsi pilulæ, aut coma, aut ramenta: & uini fex ſicca, & conyza, & bubulum ſtercus poſtquàm contraxerit nigrorem. Aut melanthium uel abſinthium oleo coctum illine, & culices non appropinquabunt. Aut melãthium cum abſinthio, aut ceruſam cum atramento ſutorio in bubulo ſtercore ſuffito.

De muſcis. Cap. XLII

MVſcas necat, ueratrum album tritum, lacti, aut aquæ mulſæ inſperſum. Aliud. Semen hyoſcyami, & ueratrum nigrum, & argenti ſpuma ſimul trita, & cum polenta irrigata & ſubacta, butyróque aut adipe nidoroſa facta, & in maſſas coacta, & muſcis expoſita, ipſas occidunt.

Ad pulices. Cap. XLIII

PVlices necat, orodaphnes, aut cumini decoctum reſperſum. Idem & aqua marina facit.

Ad cimices. Cap. XLIIII

VT ne cimices gignantur, chamæleonis nigri decoctum facit, ſi ex eo lectus proluatur. Deinde ſutorium atramentum cum felle tauri terito, ex coq́ lectum illinito. Aut etiam oleum per ſe, aut cum atramento ſutorio inungito.

De uenenis. Cap. XLV

EX animalibus exitioſa & letaliter corrumpentia, ſunt cantharis, bupreſtis, ſalamandra, eruca pinorum, rana rubeta, lepus marinus, rana paluſtris muta, hirudines. Ex ſeminibus autem, hyoſcyamum, coriandrum, cicuta, pſyllium. Ex ſuccis, papaueris ſuccus, opocarpaſum, ſuccus thapſiæ, elaterium, ſuccus mandragoræ. Ex radicibus, thapſia, aconitum, ixias, ueratrum nigrum, agaricum, ephemeron. Ex oleribus autem, taxus, ſolanum furioſum, herba ſardonia, papauer cornutum, ruta ſylueſtris. In his etiam fungorum genera connumerantur. Ex animalibus uero, ſanguis tauri. Mel, Heraclea Ponti urbe natum: lac coagulatum. Ex metallicis, gypſum, ceruſa, calx, auripigmentum, ſandaracha, ſpuma argenti, argentum uiuum. Ex his uero quæ nobis familiaria ſunt, uinum multum aceruatim à balneo potum: ſimiliter & aqua frigida aceruatim à balneo aut curſu ingeſta.

Methodus præſeruatiua, ne quis à uenenoſo pharmaco lædatur. Cap. XLVI

QVod ſi quis uenenum habeat ſuſpectũ præcauere omnino oportet, prima cura ad hoc adhibita, ut corpus ita apparetur, quo læſioni ac ueneni impreſsioni minime obnoxium reddatur: quam ad rem bona conco-

ctio

ctio uel imprimis conducit. Cibi autem ea gratia ſumendi ſunt boni ſucci & magis carnoſi:animaduerſione habita, ne quod obſonium conſuetum non referat colorem,aut odorem,aut guſtum,aut qualitatem. Multa enim uenena etiam prouidis ſunt ignota,& cognitu difficilia. Qui igitur in potu aut cibo uenenum ſuſpectum habet, is ſignis certis quale ſit id deprehendat. Ex odore namque & amaritudine potus & cibi,opium cognoſcatur. Ex colore autem,ceruſa,gypſum,calx. Ex his uero quæ in cibo & potu innatant,lac coagulatum,& recens mactati tauri ſanguis. Ex fœtore autem & qualitate ac odore,rana rubeta,& lepus marinus. Quin & reliqua ex alijs quibuſdam ſignis noſcuntur,de quibus ſigillatim amplius dicetur. Cæterum præſeruantia ſunt,quæ ſi quis præſumat,& poſt ſumere uenenum contingat, minime ab ipſo lædatur:ſuntq; huiuſmodi. Calaminthe quotidie accepta ex natura ſua omni letali pharmaco reſiſtit:& ſi in ueneni ſuſpicione exhibeatur,deſtruit iam acceptam exitioſam facultatem. Theodorus autē ita inquit:Antidotus quæ incorrupta manens omnia uenena uincit,hæc eſt. Nucū iuglandum unciam I,caricarum pinguium ſextātem,ſeſami unciam I, unūquodq; per ſe tundito,deinde etiam ſimul,piſtillo ex oleo optimo madefacto,& paſtillos nucis ponticæ magnitudine formato:ex eisq; unum aut tres dato,& non continget ipſum in uniuerſum ullum aliquod letale pharmacum. Quidam etiam rutę trientem ammiſcent. Strato autem,Commune eſt,inquit, hoc pręſidium ab omni exitioſo pharmaco præſeruans,Rutæ folia XX,nuces iuglādes II,caricas II,ſalis grumum unum. Hæc ieiuno præſumenda dato,& à nullo letali pharmaco lædetur.

Theodorus medicus

Strato medicus

Alia antidotus Aſclepiadæ, ad exitialia uenena,quæ ante data adſeruat: ſi uero ab accepto ueneno detur,ipſum cognobile facit.

Baccarum iuniperi drachmas II, terræ lemniæ quæ ſphragis dicitur drachmas II.contere,& melle aut oleo excipe. Vſu uero expetente ad nucis ponticæ magnitudinem ex aquæ mulſæ cyathis II, à balneo bibendum præbe. Hoc quidem igitur pharmacū ſi nulla letalis adſit uis ſumptum manet,neq; per uomitum reijcitur. Si uero quippiam letale hauſtū ſit, nauſeam mouet & uomere cogit,ut acceptum uenenum unà cum antidoto excernatur. Quidam dimidiam tantum partem lemniæ terræ,ex iuniperi baccis conijciunt, & cum oleo omphacino ſubactis ſimiliter utuntur.

Quomodo cognoſcantur qui uenenum ſumpſerunt. Cap. XLVII

COgnoſcere autem & diſcernere oportet eos qui tale quippiam ſumpſerunt ex ſignis quę coincidunt & conſequūtur. Vbi enim in aliquē placidæ & bene cōpoſitæ prius mentis,& bonæ itidem habitudinis,accedēte etiā iuſta ciborū cōcoctione,ſtatim & derepēte uarię acceſsiōes irruāt,pręſertim ab accepto ſtatim cibo aut potu,ueluti ſi accedat tuſsis,aut fœtida ſanguinis per os reiectio,aut moleſta & ægra lotij excretio, aut dolor in alto nitēs,aut

ardor

ardor iuuenilis,aut ſenſus eroſiōis,aut ſtuporis ꝑculſio, pūctura itē,tremor, ſingultus,contractio,eruptio bullarum,liuor,tumor,coarctatio,quarūdam partiū putrefactio,uomitus fœtidus & plenus,manifeſta alicuius uenenoſæ qualitatis apparitio & demōſtratio.Ex his omnib.ſi quid repēte ab accepto cibo ſano homini accidat:ueneno infectū eſſe hunc ipſum exiſtimandū eſt.

Communia remedia & cura omnis ueneni. Cap. XLVIII

IN his igitur qui ignari uenenum ſumpſerunt,aut quibus circūtectum exhibitum eſt,communibus remedijs eſt utendum.Itaq; ubi adhuc datum uenenum in uētre eſt,& ob id morſum & nauſeam infert,aut etiam alias acceſsiones,eueſtigio ad uomitum infectus cogendus eſt,aut mox inde à ueneno uidelicet accepto, aut aqua & oleo tepidis in potu datis, aut butyro ſi oleum non adſit,cum aqua calida dato.Licebit & maluæ decoctū exhibere cum oleo,aut fœni græci,aut ſeminis lini,aut furfurum,aut ptiſanæ ſuccum, aut ſeminis urticę decoctum:unumquodq; ex his oleo ammixto.A uomitu autem raphanos multos edēdos dato,aut cum aqua tepida tritos abſorbendos:aut ſi hæc non adſint,nitrum cum aqua præbeto,rurſumq́; uomere iubeto.Poſt ſufficientem uero uomitum cōmunia remedia paulo mox dicenda in potu exhibeto.Dato etiam id quod ex iuniperi baccis & terra lemnia eſt præſcriptum. Quod ſi uenenum antea ad inteſtina deſcenderit,& tormina circa umbilicū induxerit, clyſteri efficaciſsimo aluum euacuare oportet, ex maluæ uidelicet,althææ,fœni græci,furfurum,centaureæ,ariſtolochiæ, & ſimilium decocto, melleq́; & nitro largo,itemq́; oleo ammixto. In cibo uero exhibeatur raphanus,& ſalſamentum,alliaq́;,& cepæ. At in potu, uinum recens mari mixtum.Si uero in ueſicam impetum fecerit uenenum, in aquam & oleum utere deſeſſu:ita ut in aqua ipſa fœnum græcum,ac lini ſemen,malua ſylueſtris & ſatiua,ammijq́; ſemen ſint decocta. In potu etiam idem ammij ſemen præbendum,aut apium,aut fœniculum:aut ſpicam nardi,& ſimilia odorata & ſimpliciora urinam cientia.Si uero ueſicam rodat uenenum,cucumeris ſemen deſquamatum & tritum cochlearij mēſura ex paſſo diluto præbeto.Similiter autem & ſi uentrem uehemēter exurat, idem ſemen dato,ab omni calidiorum rerum adhibitione abſtinēdo:& his quæ ad cantharidem & bupreſtim referentur utendo.Cæterū ad cutem iam delato ueneno,irrigationē adhibeto,& illitionem ex oleo modico calido, in oleum item aut aquam & oleum in ſolio deſeſſum. Cibos aūt facile digeſtibiles & ſorbitiones cum melle exhibeto:piſcibus item recentib.teneris,& uolucribus facile cōcoctilib.utitor.In potu deinde uinum albū & rufum,uetus & quàm odoratiſs.præbeto.Quod ſi ad caput decurrat uenenū, ut grauitas & ſopor conſequatur,primum quidem aluus per infuſum ex fœni græci,ſeminis lini, althęæ & cucumeris ſylueſtris maxime radicis decocto ſubducatur.Deinde ſternutarorium ex ſtruthio & pipere adhibeatur,& cyclamini ſuccus aut elaterij naribus infundatur:odoramenta item admoueantur caſtoriū,& ſimilia

Clyſter efficaciſs.

cum aceto diluta. Præterea & præſeruantibus præſidijs utendum eſt, eoq; quod ex nucibus & caricis cōſtat, & quod ex iuniperi baccis ac lemnia ſphragide apparat, & theriaca Andromachi ex uiperis, & Mithridatis antidoto, & conſimilibus. At uero ſi compoſita non adſint, parabilibus utaris, & communiter ad omnia ferme uenena deſtinatis. Communiter autem ad omnia letalia uenena facit irionis ſemen cum uino & oleo. Lemnia ſphragis cum uino, egregie enim & quàm celerrime uomitum procurat. Aut nuces iuglandes cum caricis & ruta edat: aut hæc ipſa decoquito, & decocto accepto uomat: aut ſeminis lini, aut maluæ, aut fœni græci decoctum cum oleo ſumat. Porrò ad acceſsiones quæ cum frigore incidunt, abrotonum in aceto mulſo cum ſale dato: item irionis ſemen, eryngij radicem, ſpicæ celticæ radicem, ſerpillum, bryoniæ radicem, caſtorium, porri ſuccum, laſer, ſagapenum, opopanaca, ſuccum cyrenaicum, rutæ ſyluestris ſemen. Polij etiam ac ſcordij & betonicæ, cuiuſq; drachmam unam cum uino aut aceto mulſo.

Parabilia ueneni remedia

Ad eos qui cantharidas hauſerunt. Cap. XLIX

QVi cantharidas acceperunt in corpus, his ſtatim uirus eorum in nares diſtribuitur odore picis. Picis item aut cedriæ qualitas linguæ inferri uidetur. Sequitur autem & ſtomachi morſus, uentriſq; ac renum, & maxime ueſicæ. Quandoq; & ſanguinis excretio per urinā & aluum fortes morſus concomitatur. Vnde ſanè locus circa os uentris uehementer dolet, adeo ut ipſum pectoris os, quod chondrū xiphoidea à capitis gladij figura Græci appellant, dolore affici putetur. Inflāmatur autem & dextrum ilium: deinde urinæ eijciendæ difficultas, imo & ſuppreſsio conſequit. Amplius autem & uis uiſiua oculorum conſumitur, delirantq;, & à loco in locum iactantur. Cæterum auxilium ſentiunt, ſi quàm celerrime uinum dulce eis præbeatur, nucleis pineis recentibus aqua calida præmaceratis ac probe tritis ei ammixtis, aut cucumeris ſemine decorticato ſimiliter ammixto. Lac etiam aſsidue cum melle modico primum exhibendum, poſtea & per ſe recens mulctum. Aliquando & adipem anſerinum aut gallinaceū liquefactum potui adfundito: aut terræ ſamiæ drach. I, aut roſmarini drac. I, ex aqua mulſa dato. Danda etiam iura pinguia porcina aut ouilla aut anſerina: carnes etiam agninæ, gallinarum, porcellorum recens natorum pingues ac probe coctæ, & cerebella porcina. amplius autem de iure abſorbendum præbeatur, donec affectus ad uomitum cōcitetur. Bibat inſuper uinum dulce tepidum plurimum dilutum: ubi biberit autem unūquodq; uomitu reijciat, rurſumq; bibens uomat, idemq; ſæpe repetitis uicibus faciat. Poſt uomitum uero lac recēs mulctum, aut ptiſanæ ſuccus, uel halicæ, aut oryzæ, aut maluæ, aut ſeminis lini ſuccus cum adipe anſerino uel gallinaceo per clyſterem infundatur. Quod ſi exolutiones & morſus oboriantur, lac bubulum recens mulctum aſsidue bibendum & cito remouendum exhibeto. Aut uitis germina contuſa cum paſſo diluto dato. At uero contrariæ affectionis ratione quantū nihil aliud

Chondrus xiphoides, os pectoris

his

his auxiliantur cantharidum alę & pedes cum paſſo potata,& ſcorpij radix trita ex paſſo potata.quæ itidem optime ad bupreſtim facit. Dandum & ex uiperarum theriaca parum quid,aut ex Mithridatis antidoto.Porrò ubi acceſsiones fuerint ſedatæ,farina hordeacea cum aqua mulſa ilio imponatur,& uniuerſo corpore ex oleo gleucino aut cyprino illito,ęger in balneum deducatur,& in ſolio diutius moretur. Cibis autem facile concoctilibus,& acrimoniam lenientibus multo tempore utatur.Vinis item dulcibus & lactis potu.

De bupreſti. Caput L

BVpreſtis ſpecies quidem eſt cantharidis,uerum uiroſi tum guſtus,tum odoris.Ab eius autem hauſtu uehemens ſtomachi & alui dolor conſequitur.Intumeſcit item os uentris,uenterq́ ipſe ac totum corpus attollitur, quemadmodum in hydropicis fieri conſueuit,& lotium cohibetur. Cæterum eadem remedia quę ad cantharidas dicta ſunt,etiam ad bupreſtis ſumptionem exhibentur.Proprie autem poſt uomitum à iuſculis pinguibus & paſſo concitatum,& poſt euacuationes per clyſterem, ficus aridæ pingues in cibo conueniunt,& decoctum ipſarum in potu cum uino. Commodiſsimum autem tum his,tum qui cantharidas acceperunt,eſt muliebre lac ex ipſis mamillis aſsidue exuctum.

De eruca pini. Cap. LI

ERuca pinus potata,ſtatim dolor circa os & palatum oboritur,& linguę inflammatio fortis,& ſtomachi aluiq́ ac inteſtinorum adflictio uehemens,cum pruriginoſo circa interna ſenſu.Ardor item per totum corpus, & ſtomachi faſtidium. Cæterum eadem his auxiliantur quæ ad cantharidas ſunt relata.Proprie autem oleum melinum pro ſimplici oleo exhibitum, & uomitu reiectum.

De ſalamandra. Cap. LII

SAlamandra animal ſimile eſt ſtellioni,aſperius & ſcabrum magis quàm lacerta uenenata. Penetrat autem hoc animal per ignem ardentem, nihilq́ læditur diſſecta & diſcedente ab ipſo flamma. Si uero per tempus aliquod in igne immoretur,conſumpto frigido in eo humore, exuritur.Comitatur autem ſalamandræ acceptionem,inflammatio linguæ:mens impedita & turbata: tremorq́ cum ſtupore quodam & exolutione. Quædam etiam corporis partes per ambitum liueſcunt,adeo ut etiam decidāt ſæpius putrefactæ.primum equidem maculæ albæ per corpus appatent,deinde rubræ,poſtea nigræ cum putrefactione & defluuio capillorum. Danda uero & his quæ in cantharide ſunt relata, ut inde uomant. Proprie autem reſinam pinus cum melle tritam delingendam præbe, aut etiam galbanū cum melle,aut nuces pineas tritas cum chamæpityos decocto:aut urticæ folia lilijs incocta cum oleo. Præter opinionem autem eis auxiliatur ranarum iuſculum,ſi eryngij radices in eo coquantur.

De lepore

De lepore marino. Cap. LIII.

LEpus marinus reperitur fermè in totum in loligines, animal paruum, uiroſum odorem habens. Cōcomitatur autē eos qui eum in corpus ingeſſerunt, ſapor in ore ſimilis piſcib. uiroſus: paulo uero poſt aluū dolităt, & color corporis ad arquati ſimilitudinē permutatur, deinde plumbeus redditur, cum faciei tumore. Incenduntur autem pedis plantæ, & pudendū tumefactum cohibet urinæ effuſionē. progrediente uero malo etiam mare olens lotium emingunt, quandoq; etiam ſanguinolentum. Deinde nauſeabundi facti bilioſa uomunt ſanguine permixta, & piſciū loturam olentia. Exudant item graueolentia, & omne piſcis genus auerſantur ac odio habent præter cancrum. His igitur lac aſininum recens mulctum cum paſſo aſſidue præbeatur, aut ſi hoc non adſit, bubulum, aut maluæ decoctum. Indeq; confeſtim uomant, deinde radicis cyclamini tritæ drach. IIII. cū uino diluto dent. Aut ueratri nigri drach. I. aut ſcammoniæ ſcrupuli duo cū bubulo lacte aut aqua mulſa. Aut mali punici acini, uel cedrides, hoc eſt cedri fructus triti ex uino. Aut picem liquidam aut cedriam modicam cū paſſo delingendam dato. Anſeris item ſanguinem adhuc calentem cum paſſo bibendum præbeto. Edat & cancros adſidue, piſcem enim nullum admittit. Signum porrò ſalutis iudicabis, ſi piſcem edere poſſit. *Piſcium odium*

De rana rubeta. Cap. LIIII.

RAnæ rubetæ duæ ſunt ſpecies, Altera quidem ſurda eſt, altera uero nō. Surda autem exitioſa cenſetur. Paſcitur autem in arundinibus roris lictu uiuens, ex ea ſanè uenenum apparatur. Quod qui acceperint febris comitatur, Extremæ partes incenduntur, frequentiq; anhelatione ac difficili ſpiratione anguntur. Tumor autē ſequitur corporis cum pallore buxeo intenſo, fœtorq; oris & ſingultus. Quandoq; etiam ſeminis inuoluntarium profluuium contingit. Cæterum facile opem reperiunt, ſi poſt aquæ & olei uomitum, uinum meracum multum ſumant, aut picem cum uino. Radicem etiam harundinum in quibus ranæ rubetæ paſcuntur contuſam ex uino bibendam dato, aut cyperum ibidem enatam pondere drachmarū duarum ex uino. Aut marinæ teſtudinis ſanguinem cum leporis coagulo & cumino ex uino præbeto. Porrò dolium inſuper aut furnum igne ferueſacito, ignéque extracto laterem imponito, & ægrū immitti, multumq; ac diu exudare iubeto. Cogatur autem & ad continentem inambulationem, curſumq; ac exercitationem, propter cōtentum in ipſis ſtuporem. Vehementer enim efficax exercitatio in ipſis exiſtit. Quotidie etiam lauetur. *Rana rubeta* *Dolium exudatorium*

De Rana paluſtri. Cap. LV

QVi ranam paluſtrē acceperūt appetitione priuantur, ſequiturq; oris humectatio, nauſea, uomitus, & oris ſtomachi leuior morſus. Curãtur autem uini multi potu cum omnibus quæ calfactoriam uim habent: uelut eſt Cyrenaicus ſuccus, laſer, ſilphium, cuminum, piper, & ſimilia.

Silphium Lacerpitium [handwritten marginal note]

De Hirudinibus. Cap. LVI

HIrudines cum aqua deuoratæ faucibus adhærent, aut iuxta quempiam ſtomachi locum, aut ipſi ori uentris. & primum quidem ſenſim exugunt ſanguinem, expletæ autem his quæ deglutimus uiam obſtruunt. Superexpletæ uero etiam ſanguinem quem exuxerunt foras profundunt, ut imaginationē inducant tanquam ſanguis ex internis locis reiectetur. Cęterum qui affectis contingit exuctionis ſenſus, is ſignum ſit tibi hirudinem deglutitam eſſe. Excutit autem ipſas muria continue & paulatim abſorpta, atq; id eo magis ſi acida muria ei ammiſceatur. Idē facit & nix aceto diſſoluta & aſſidue abſorpta. Gargariſſet inſuper nitrū cum aqua, aut aquam marinam, aut atramentum ſutorium cum aceto, aut ſinapi, aut hyſſopum, aut origanū. Si uero inferne circa os uentris hirudo adhæreat, prædicta itidem omnia bibenda dato, præter ſutorium atramentum. utendū etiam his quæ aluum ſoluere poſſunt, aut medicamento purgatiuo. Cū excrementis enim exire conſueuerunt. Nos autem per allij multi eſum has eijcientes, nullo ex prædictis opus habemus. Quæ poſtremum gutturi affixæ ſunt hoc modo excutere oportet. Aegrum in ſolium calida expletum uſq; ad collum immittito, & frigidiſſimā aquam ore tenendam exhibeto, eamq; frequenter permutato. Egredietur enim inde hirudo frigidæ appetentia prolecta.

De Ephemero. Cap. LVII

QVi Ephemerū quod aliqui colchicū aut bulbū ſylueſtrem adpellant, in corpus adſumpſerūt, hos pruritus totius corporis cōcomitatur, nō diſſimilis ei qui urticę aut ſcillæ irritamentis laceſſitus excitatᷓ. Circa ſtomachum inſuper acrimoniam ſentiunt & uruntur cum multa grauitate. Inualeſcente aūt malo, per aluū cruentū quiddam ramentoſam admixtionē habens effertᷓ. His ueluti Salamandra accepta auxiliari oportet, per uomitus uidelicet aſſiduos & infuſorū immiſſionē. Cæterū ut ne inualeſcat uenenū, mali punici, aut putaminis, aut foliorum eiuſdem mali decoctum cum uino præbeto, aut origanum cum lixiuio, aut uuas paſſas pingues tritas cum lacte exhibeto. Mirabiliter autē auxiliatur lac recens mulctum aſſidue potatum, & in ore detentum, ut alio auxilio non ſit opus.

De Dorycnio aut ſolano furioſo. Cap. LVIII

DOrycnio ſiue ſolano, ut alij appellauerunt, furioſo potato, in guſtu ueluti lactis quædam qualitas ſentitur, ſingultus adeſt continuus, humectatio linguæ, & ſanguis aceruatim reijcitur, atq; per aluum ramentoſa quędam feruntur quemadmodum in dyſentericis fieri conſueuit. Ante quàm uero quid tale cōſequatur, poſt uomitū & clyſterem, aqua multa aut lac aſininum recens mulctum aſſidue potatum axiliatur: paſſum item tepidum cum aniſo potatū & amygdalis amaris tribus: pectuſcula etiam gallinarum probe cocta, & omne conchyliorum genus crudum & aſſatum in cibo acceptum, & locuſtæ & gammari, & iuſculum ipſorum in potu.

De

De Aconito. Cap. LIX

ACOnitum uero quod quidam irim ſylueſtrem appellant, ſtatim dum potatur linguam edulcorat cum quadam adſtrictione: deinde paulo poſt in lingua amareſcit, & conſtrictio mandibularũ concomitatur, & oris ſtomachi morſus, & laterum dolor, pectoriſq́ grauitas ac præcordiorum. materia enim quæpiam circa umbilicũ innititur, & cum multis flatibus conſequentibus corruptio contingit. grauatur item caput & tempora contremiſcunt, oculi uero turbatiores fiunt & ſubcruenti ac lachrymas profundunt. Quod ſi diutius perſeueret malum, etiam tremor & concuſſio ac tumor totius corporis ſequitur. Cæterũ his poſt uomitus & infuſa, origani potu ſuccurrendum eſt, & rutę, marrubij, abſinthij, erucæ, abrotoni, chamelææ ac trixaginis cũ uino. Aut coaguli ceruini aut hedi aut leporis potu ex aceto. Aut ferri recrementũ, aut ipſum ferrum, aut aurum ſiue argentum, aut lapidem molarẽ omnia igne candefacta in uino extinguito, ipſumq́ uinũ calidum bibendum prębeto, aut lixiuium cum uino dato. Aut pullum gallinaceũ tenerum & pinguiſſimum coquito & decoquendo eliquato donec oſſa ſola relinquant̃, & iuſculũ per ſe uel cũ uino bibendũ exhibeto. facit & uitulinũ pingue ius potatũ & uomitu reiectum. Maxime uero proprie facit trixago potata & caſtoriũ, & iris ac ruta. Quanq́ aliqui à nullo horũ ſe auxiliũ ſenſiſſe aſſerant.

De melle quod in Heraclea ponti naſcitur. Ca. LX.

HOc mel ſiue in potu ſiue in cibo acceptum eaſdem adflictiones infert quas aconitum. in Heraclea enim ponti urbe aconitũ gignitur, ex quo colligitur ibidem iſtud mellis genus. Conueniunt igitur eadẽ auxilia in aconito iam relata, & magis utiq; rutæ folia ex uino mulſo potata.

De Coriandro. Cap. LXI

COriandrum potũ ualidam uocem facit, & delirium furioſum nõ diſſimile illi quod ab ebrietate proficiſcit̃ inducit, hoc accedente etiam q̃d turpia dictu infecti loquant̃, & ꝑ omne corpus odor coriandri tranſſpiret. Auxiliatur aũt eis uomitus ex oleo irino, & uinũ meracum cum per ſe, tum cũ abſinthio potatũ. Oua item in unum uaſculum euacuata conquaſſata & tepefacta ex muriaq́ abſorpta: ius itidem pingue ſalſum tũ anſerinũ, tum gallinaceum. paſſum etiam, Et aniſum in uino acido ſiue uappa ſumptum.

De Pſyllio. Cap. LXII

PSyllion potatum totius corporis frigiditatẽ inducit, & ſtuporẽ cũ exolutione & mœrore. Auxiliantur autem his eadem quę coriandro hauſto.

De Cicuta. Cap. LXII.

CIcuta potata uertiginem & caliginem oculorũ inducit, adeo ut neq; minimum cernere poſſint, ſingultum inſuper acmentis perculſionem & frigiditatem. ſequitur deinde ſuffocatio, & ſegnicies ac liuor, poſtremũ conuulſi ſpiritu in reſpiratione ſuppreſſo ſtrangulantur. In principio igitur per uomitum ex aqua & oleo cicutam excutere oportet. quod uero ad inteſti-

Trixago Coriandri

num delapſum eſt,per euacuationẽ expurgetur. Deinde tanq̃ ad maximũ remediũ ad paſſi meraci potũ perueniendũ, ita ut in interuallis meraci potus,bubulũ lac aut aſininũ recẽs mulctũ,aut abſinthiũ cũ pipere in potu exhibeamus.Rutam itẽ & caſtoriũ ac mentam cum uino.Aut amomi drach.I aut ſtyracis drach.I cũ ſemine urticæ ex uino.Aut lauri folia,aut ſilphiũ,aut laſer,aut ſuccũ cyrenaicũ, aut apij ſemẽ,aut iridis radicẽ, aut ſeſeli maſſilienſe,omnia ex uino dulci. Aut nitrum cum aqua larga. Totum præterea corpus calefacere cõducit & præſertim præcordia.Ad uehementiorẽ item motum,ac curſum æger cogatur. De Smilace ſeu taxo. Ca. LXIIII

SMilax quæ & Thymion,atq; apud Rhomanos taxus appellatur, pota ta frigus totius corporis & ſuffocationẽ inducit,& celerẽ omnino mortẽ. Cęterũ remedia eadem quæ ad cicutę hauſtum relata ſunt,eis auxiliantur

De ſucco carpaſi. Cap. LXV

CArpaſi ſuccus potatus ſoporẽ grauiorẽ inducit & ſenſus hebetat abſq; dolore, exudationem etiam facit & repentinam ſuffocationẽ cum exitioſæ ſaniei reiectatione.Opem uero ſentiunt ex his quibus curantur qui cicutam hauſerunt,& toxicum,atq; item Ephemeron.

De herba Sardonia. Cap. LXVI

HErba quæ Sardonia appellat̃, & ranunculi ſpecies eſt,potata furorem & conuulſiones inducit,malaſq; contrahit,ut riſus imaginẽ de ſe præbeat q eam hauſit,à qua diſpoſitione etiã ſardonius riſus nõ admodũ boni nominis adagio uulgo circunfert̃. Eſt eñ acceſſio grauis omnino quæ falſi riſus prętextu pręſentẽ & inſperatã mortẽ inducit. Cęterũ q eam hauſerũt, poſt uomitum,aquæ mulſæ ac lactis potu iuuantur,fotuq; ac irrigatione & pinguefactione totius corporis,per calefactoria unguenta.Immittendi etiã ſunt in aquã & oleũ calidũ inungẽdiq; ac fricandi plurima poſt egreſsũ ex ſolio perfricatione:in uniuerſum eñ uelut ad cõuulſinẽ curã moliri oportet: caſtorio itẽ cũ paſſo & per ſe in potu dato,& ſi qua ei cõſimilia exiſtunt.

De Hyoſcyamo. Cap. LXVII.

HYoſcyamus acceptus delirium quali ebrij obnoxij fiunt,inducit,& iactationẽ corporis cũ diſtortione. his ſuccedit exolutio animi deliquio ſimilis,& oculorum rubor,pruritus, deinde tremor,ſuntq; omnino deliri & putant ſe flagris corpore cædi.Cæterũ facile curant̃ aquę mulſę largo & lactis potu ſi haberi poſſit,aſinini. Id uero ſi nõ adſit caprinũ aut bubulũ exhibendũ. Facit aũt & ad eos uinũ ſalſum,& urticæ ſemẽ,ſimiliter & folia cocta ex uino ſalſo. ſinapi p̃terea,& raphanus,naſturtiũ,cepe,& allia eis conueniũt,unumquodq; ex uino ſalſo.At uero quieſcere eos cõuenit ut uinum eo melius concoquatur.Auxiliatur etiam eis muliebris lactis exuctio.

De Mandragora. Cap. LXVIII

MAndragorę radicẽ nemo latenter exhibere poteſt.etenim trita quidẽ liquida grauẽ quendam & nauſeabundũ odorem exhibet, & guſtui

etiam

etiam amarulēta eſt & iniucunda. Certa itidem copia & menſura ad lædendum exhibetur: de cętero uero moleſtias quidē facit, interitū aūt ſerius inducit. Cæterū ex his qui radicē hanc hauſerunt, Alij quidē ſegnes & languidi triſtesq́; ac exoluti fiūt, & refrigerati in grauē ueternoſum ſoporē delabuntur, & ſi quis eos excitet uix audiunt, & excitati cito rurſus recidūt. Alij uero calidi quidē minime fiunt, uerū mente perturbati tarde in obliuioſum ſoporem incidunt. Cura itaq; adhuc perturbatis adhibenda eſt poſt uomitū, coriandri ſemine aut pulegio tenuiſſime trito in potu cū aqua calida dato, aut his quę uentrē inferne exoluere poſſūt. Eis uero q graui ſopore preſſi ſunt, poſt uomitū, originū ex aqua frigida exhibendū eſt: ualde eī inde iuuantur. Dandū etiam abſinthiū in paſſo diluto. Caput uero ex aceto roſaceo irrigandum eſt ægro aſſidue excitato. Odoramenta etiam narib. admouenda, caſtoriū, ruta, pulegiū cū aceto. Porro Mandragoræ mala perfecte matura à quibuſdam comedunt̃ citra noxam, ſemine tamē reiecto: & ſi plura ꝙ oporteat edant̃, plus ſomni ꝙ iuxta naturā cōuenit inducūt. Immatura uero & crudiora & pſertim cū ſemine comeſta, maximū periculū inferunt. Sequit̃ ab eorū acceptiōe ardor circa ſuperficiē corporis. Lingua uero & os exiccant̃ uſq; eo, ut neq; ſaliua hæ partes humectent̃. Hiant ſemp, ore citra intermiſſionē aerē attrahentes, Et ſi nō ſtatim auxiliū ferat̃, cōuulſi pereūt. At uero ſi remedia afferant̃, facile curabiles exiſtūt. aquā nanq; cū theriaca ex uiperis andromachi potantes ab omnib. moleſtijs liberant̃. Vehemēter aūt iuuant̃ in aqua frigida natatiōe, maxime ſi aliquādiu in ipſa immorent̃.

De ſucco papaueris. Cap. LXVIIII

QVemadmodum de Mandragoræ radice prædictum eſt, ita neq; papaueris ſuccum quiſpiam latenter ſano homini exhibere poſſit, propter ſaporis proprietatē & amaritudinē ac graueolentiam odoris, & ꝙ certa copia ad interitū inferendū exhibeatur. Quando igitur aliqui uoluntarie hoc pharmacū biberint, ſiue id manifeſtare noluerint, ſiue uolentes dicere nō poſſint, per huiuſmodi acceſſiones cognoſcentur. Sequitur enim eos qui eum acceperunt in ſomnū grauem collapſio, cū frigiditate & pruritu intenſo, ut aliquando ob ipſum excitentur, odorq́; opij per totum corpus effertur & exhalat. Inferior maxilla laxatur, tumeſcunt labra, irruit ſingultus, diſtorquetur naſus, adeſt pallor, liuor unguium, præcordiorum diuulſio, reſpiratio parua & frigida, & per interualla fiſſuræ, ad finem etiam cōuulſio. Auxiliatur aūt his poſt uomitionē ex oleo, & acrioris clyſteris infuſionē, acetū mulſum potatū, & acetū calidū per ſe, & uinū uetus, rufum, meracū, largum cū abſinthio & caſia, & nitrum cum aqua. Et origanus cum lixiuio, rutæ ſylueſtris ſemē, piper & caſtoriū ex aceto mulſo, ſatureiæ & origani decoctū cum uino. Oportet autē & hos odoramentis excitare, & in calidū ſoliū immittere & fouere ob pruritū. poſt balneū aūt pinguia iuſcula, & medulla ceruina exhibenda. Manifeſtū aūt ꝙ & his & omnib. qui etiam aliud uenenū

ſumpſerunt dari debeat theriace tum ante tum poſt uomitum.

De toxico. Cap. LXX

TOxicum inde appellatū uidetur, ꝙ Barbari ſagittas, quas toxeumata græci uocant, ex eo illinirent. Concomitatur autē eos qui toxicū bibe-runt labiorū & linguę inflammatio, furor adeo uehemēs ut ægri uarijs ima ginationibus obuerſantibus coerceri nō poſſint, atq; ob id adeo etiam ęgre curentur, & raro aliquem ſeruari cōtingat. Vinculis igitur eos conſtringere oportet, & cogere ad paſſi cū roſaceo potū, & uomitū ꝑ immiſſionē pinnu-larum. Deinde iuſculum pulli gallinacei pinguis abſorbendū dato. Auxilia-tur autē eis rapi ſemē potatū, magis proprie autē quinquefolij radix, & ſan guis hirci uel capræ, & cortex quercinus cū lacte tritus, & mala cotonea co-meſta, aut decoctū ipſorū potatum, & pulegium potatum, amomumq; & carpobalſamum ex uino. Quod ſi quis periculū effugiat, multo tamen tem-pore in lecto decumbet, Stupidus autem & dubiæ ac uacillantis rationis per reliquum uitæ tempus manebit.

De his qui ixiam hauſerunt. Cap. LXXI

IXia quę & ulophonon appellať potata ſaporē & odorem ocymo ſimilē habet, linguę autē inflammationē fortem infert & furorē: recrementorū uias omnes obſtruit, murmuraq; ac rugitus inteſtinorū cū animi deliquio inducit, quū tamē interim nihil excernať. Auxiliatur aūt eis poſt largam uo mitionē & uentris per clyſterē ſubductionē, abſintij cremor cū uino multo aut aceto, aut aceto mulſo potatus, aut ſylueſtris rutę ſemē aut ſilphij radix, aut tragorigani decoctū cū aliquo ex prædictis, uel cū lacte. Aut reſinę tere binthinę & nardi & ſilphij cuiuſq; obolus I. ex uino. Aut caſtorij & rutę & terebinthinę ſingulorū drac. I. De Chamæleone. Cap. LXXII

A Chamæleonis potu, morſus uentris & linguæ tumor cum rugitibus inteſtinorū ſequitur, facies diſtorquetur, & uomitus ſpumoſus, & tre-mores, & concuſſiones, & totius corporis conuulſiones, ac uocis interceptio concomitantur. qui uero album Chamæleonem hauſerunt etiam ſtrangu-lantur. Cæterū curanť ex his q̄ ad fungos ſunt relata. Datur eis & thlaſpios & betę ſuccus, & triticeę ptiſanę ſuccus ex paſſo, abſinthij cremor, & nitrum cū aceto mulſo. ubi uero uomuerint lac recens mulctū ſæpe exhibeto, & al-uum cū lubricis infuſis eluito, uelut eſt fœni græci & altheę decoctū. Præcor dijs etiā fomēta ac calfactoria adhibeto. De fungis Ca. LXXIII

FVngorum aliqui genere, aliqui copia noxij ſunt. inferunt autē ſuffoca-tiones ſtrangulationib. nō abſimiles, quibus cōfeſtim prius q̄ penitus uincantur auxiliari oportet, per raphani aut rutę foliorū largam comeſtio-nem. Dandū & nitrū bibendū ex poſca tepida aut aceto mulſo, ita ut his li-quoribus hyſſopū, origanū, thymumq; ſint incocta, atq; inde ad uomitum cogantur. mirabiliter autē iuuantur lixiuij ex ſarmentorū cinere excolati po tu, atq; eo amplius ſi ex piraſtri ligno lixiuium ſit factum, aceto ac nitro ad

cinerem

cinerem eius adiecto. ſylueſtria uero pira, aut arboris ipſorũ piraſtri uideli/cet, folia cũ fungis cocta ſtrangulandi uim ex eis tollunt, inſuperq́ ab eorũ acceptione, comeſta, auxiliantur. Bibitur & cõmode ariſtolochiæ drac. I. aut abſinthij ex uino, Meliſſophilon cũ nitro, radix panacis cum uino. Naſtur/tium item uiride edat aut ſemen bibat. Cæterum Philagrius gallinaceum ſtercus album inquit, tritum exhibemus ex poſca aut aceto mulſo, huius enim manifeſtum habemus experimentum quod ad fungorum ſtrangula tiones auxilietur. Oportet autẽ & acri infuſo aluum euacuare. Quando ue/ro quidam fungi à feris uenenum iaculantibus arroſi aut infecti, aut etiam in locis ubi eiuſmodi beſtiæ latibula ſua habent, enati, nõ modo ſuffocatio/nem inducunt, ſed & inteſtina exulcerant, abſinthij & ficuum decoctum large in potu exhibendũ eſt, & origanum cum melle, indeq́ uomendum, deinde uero theriacen bibat, & in calidam aquam demittatur.

De ſanguine tauri. Cap. LXXIIII

SAnguis tauri recẽs mactati potatus in aluo in grumos cogitur, ęgramq́ ſpirationẽ inducit ac ſuffocationẽ: cõprimit etiam os uentris & cõtinuas cõuulſiones infert. Inuenit̃ aũt horũ lingua rubra & gingiuæ corroſæ, & ſan guinis grumi inter dentes. in his itaq; uomitũ uitamus, etenim grumi in ore uentris coadunati uomitũ impediũt. Damus aũt eis quæcunq; grumos diſ/ſoluere poſſunt. groſſos igitur ex fico maxime ſylueſtri ſucci plenos cũ poſ/ça & nitro dato, aut fici ſuccũ eodem modo, aut lixiuiũ ex cinere lignorũ ui/tis, aut ramulos fici tritos cũ nitro & poſca prębeto. at uero ſylueſtris fici fru ctus etiã ſiccus comeſtus eueſtigio grumos diſſoluit. Datur & ſilphij radix utiliter ex aceto, & amarantũ, & braſſicę ſemẽ, & conyzæ folia cũ pipere & lixiuio. Aluus autem pinguibus & lubricis infuſis eluatur.

De lacte in grumos coacto. Cap. LXXV

LAc coagulatum multũ aut aceruatim hauſtum, ſuffocationẽ aliquando infert in grumos coactũ. Auxiliat̃ autẽ his coagulũ omne maxime ue/ro leporinũ ex aceto potatum. Etenim coagulum recenti lacti iniectum ip/ſum cogit & inſpiſſat, id uero quod iam coactũ eſt, ex natura ſua diſſoluit. Dat̃ eis & calaminthe uiridis, & baccę iuniperi ſuccus aut folia arida trita, item ea quę ad ſanguinem in grumos denſatum ſunt prædicta. Vomitum uero etiam in his recuſamus, neq; quicquam omnino ſalſum exhibemus.

De Gypſo. Cap. LXXVI

GYpſum potatũ in lapidẽ indurat̃ ac ſtrangulationẽ inducit: quapro/pter eadẽ auxilia quę ad fungos relata ſunt huc transferre oportet, ita tamẽ ut in his pro oleo, maluæ, aut fœni græci, aut ficuũ decoctũ exhibea/mus, aut oleũ cũ aqua mulſa. His itẽ eadẽ decocta ꝑ dyſteres infundenda.

De Ceruſa. Cap. LXXVII

CEruſa ob colorem ſuum latere nõ poteſt, accepta enim palatũ inalbat, linguamq́ ac gingiuas, in quibus etiam pars aliqua ceruſæ reperietur.

Infert autem ſingultus & tuſſes,linguæq́; ac faucium ariditatem:frigeſcunt corporis extrema cũ delirio & mentis perculſione, & difficili motu ſiue torpore.His porrò aqua mulſa exhibenda eſt, aut ficuũ & maluæ decoctum, aut lac calidum aut ſeſamũ tritũ ex paſſo, aut lixiuiũ ex cinere ſarmentitio, aut oleum irinum.Omnibus enim oleum large ammiſcere oportet,ab unoquoq; uero uomant.facit & ſcammonia cum aqua mulſa potata.

De argenti ſpuma. Cap. LXXVIII.

ARgenti ſpuma potata grauitatẽ ſtomachi inducit, aluiq́; ac inteſtinorum,cũ torminibus uoluuloſis intenſis,quæ citra umbilicum maxime innituntur.Lotium ſupprimitur,corpus intumeſcit,liueſcit ac plumbi colorẽ induit,& articuli incenduntur,ac ardent . Ad finẽ uero & ſuffocatio ſequit. Confert igitur poſt uomitũ à decoctionib. lubricis factũ, hormini ſemẽ,& myrrhę oboli tres ex uino,aut apij ſemẽ,aut hyſſopũ,aut piper.Et columbinũ ſtercus cũ uino & oleo,aut cũ uino mulſo & oleo . Si uero nimiũ profluat aluus,lauacra calida,& carnes ſuillæ pingues aſſatæ coueniũt,& aquę potus,& oleũ ſimiliter in potu.

De Argento uiuo. Ca. LXXIX

ARgentum uiuũ hydrargyros gręcis appellatũ potatũ eadẽ infert quæ argenti ſpuma.Conſimilem etiam curam expoſtulat, Auxiliatur aũt imprimis lac aſininum recens mulctum potatum ac uomitu reiectum.

De calce,ſandaracha & auripigmento. Cap. LXXX

CAlx , ſandaracha & auripigmentũ potata dolorẽ uentris & inteſtinorum cum uehementi morſu inducunt. Iuuantur autem ſucci maluę potu, aut ſeminis lini, aut oryzæ aut halicę pinguibus iuſculis potatis, aquaq́; mulſa,& lacte calido,ſi ea aſſiduo uomitu reiectent.

De thapſia,ueratro,elaterio & agarico. Cap. LXXXI

EX his quæ homini ob cõmoditatem in uſum ueniunt,aliquando uero pericula inducunt , eſt thapſia, ueratrum album & nigrum, elaterium, agaricum.Quandoq; enim & hęc ſuffocationem inferunt & purgationem ultra quàm oportet , Agaricum uero in quibuſdam per aluum non ſubductum,tremorem & reſolutionem produxit.Suffocationibus igitur ueluti in fungis dictum eſt nos opponemus , aut uelut de albo ueratro relatum eſt in tertio ſermone.Purgationes autem ultra modum factas per ea quę cohibere poſſunt ſedabimus , & per ea itidem quæ firmitatem corpori addunt, de quibus ſimiliter in tertio ſermone eſt prædictum.

De rutæ ſylueſtris & Melanthij nocumentis. Cap. LXXXII

LVbricorum & acrimoniam hebetantiũ decoctorum potu cum largo oleo opus habent,qui ea hauſerunt.

De aceruato frigidæ aquæ potu. Cap. LXXXIII

FRigida aqua aceruatim pota, aut etiã uinũ meracũ , aut paſſũ, à balneo maxime,aut curſu, aut cõcitatioribus exercitamentis morſus & dolores inducũt. Verũ in his ſtatim uenam ſecare oportet,& per clyſterẽ euacuare.

De

De Strangulatis. Cap. LXXXIIII

STrangulatis, adhuc tamẽ inſpirantibus & aerem attrahentib. ſternutatorium naribus admotum auxiliatur, & uenæ in cubito ſectio. Acetum autẽ ſiue poſcam bibendam dato, & ad uomitum cogito. coartatis deinde colli locis aquam & oleum calidũ adhibeto, aut anethinũ calidum, aut adipem anſerinũ. lanis inſuper mollibus collum amplectendũ eſt ac fouendũ.

De his qui ex alto ceciderunt. Cap. LXXXV

EX alto præcipitatis e ueſtigio auxiliantur uitis ſarmenta aquæ incocta, ſi aqua in potu ſumatur. Quod ſi æger potam aquã nõ ferat ſed uomitu reijciat, moriet. Si uero is qui cecidit ſanguinem exſpuit, & uenarũ ruptura ſit ſuſpecta, ſarmenta ipſa urito & aqua reſtinguito, ipſamq; aquã percolatam bibendam dato, quo inde ſanguinis grumi diſſoluantur. at uero ſarmentis nõ præſentibus cinerem quicunq; pelluito, & lixiuio inde utitor.

De præſeruantibus & præſagis animalibus. Cap. LXXXVI

QVando uero & præſeruatiua quædam ac præſaga animalia deſcripta ſunt ueteribus, quę iuxta contrarię affectionis rationem uenena produnt, ex his etiã magis probata eligemus atq; hic apponemus, quo uniuerſus ſermo huius tractatiõis pfectior fiat. Piſo itaq; in libro de animalib. ait: perdicẽ qui domi noſtræ connutriť uociferari ac clamare circunplicareq; ac lacerare cortem in qua perdices connutriuntur, ubi cognouerit medicamentum quodpiam intra ædes parari aut aliud uenenũ. Menelbus autem aquila inquit, intra ædes connutrita inſilit & arcet eos qui talia moliunť. Simonides uero pauonẽ tradit, cognito apparato medicamento, ad locũ prodire & clamare, ſeq; expandere & medicamentum ex uaſis diſpergere, aut etiam effodere ſiquidem ſit ſub terram defoſſum. Ariſtodemus porrò Ichneumonem domi nutritũ medicamenta ſub terram defoſſa præſagire ſcribit. Pherecydes autem narrat pſittacum marem obſeruare & arguere ac nominatim deferre eos qui talia faciunt aut in domum important. Cæterum poſt præſcripta uenena, etiam antidotos multi uſus & commoditatis, experimentoq; cognitas ex ordine ſubnectemus.

De theriaca ex uiperis Andromachi. Cap. LXXXVII

ORdiemur autẽ à theriaca Andromachi ex uiperis, Cuius admiratione ductus Galenus hæc de ea ſcribit. Quũ multa diſcordia ſit circa theriaces deſcriptiões, nos Andromachi deſcriptiõe ut longe optima utimur, quæ etiam in regum uſus apparatur. Fit autẽ apparatus eius hoc modo. primum quidem ſcilliticos paſtillos apparare oportet, propterea quod reſiccatione per multos dies opus habent. Apparantur aũt hoc modo.

Paſtilorum ſcilliticorum præparatio. Cap. LXXXVIII

SCillam accipere oportet recentem, probe coaltã, ruſam & nõ ualde magnam, eamq; non ut quidam faciunt luto, ſed fermento mundo integere, & in cacabos in quibus panes aſſantur inditam in furnum ut aſſetur immittere

mittere. Deinde extractam per ambitum purgare,& acceptis internis partibus tenerioribus eas ipſas probe terere,& farinæ eruinæ ex eruo rufo recenti factæ,duas tertias ſcillæ partes inſpergere,ita ut erui quidẽ libræ ſint duę, ſcillæ uero tres. Quanquam aliquando ex æquo ambo cõmiſceantur. Hæc ipſa inquam,unire ac committere oportet,indeq́ paruos orbiculos formare,roſaceo oleo in his cõformandis adhibito, deinde in umbra reſiccare,atque bis per ſingulos dies uerſare.

Hedychroi confectio. Cap. LXXXIX

ARi,aſari,amaraci,aſpalati,opobalſami,floris iunci odorati, calami aromatici,phu pontici,ſingulorũ drac.x.xylobalſami,cinamomi,coſti,cuiuſq; drac.XII. myrrhæ troglodyticę,phylli,ſpicæ nardi,croci,caſiæ, cuiuſq; drach.XXX.amomi,drach.VII.maſtiches drach.V. uini ueteris odorati dulcis quantum ſatis eſt.Arida contundito & cribrato, crocum uero cum uino in pila diligenter terito, deinde myrrha & maſtiche adiectis ac probe tritis, opobalſamum adijcito,ac arida inſpergito, ſimulq́; commiſſis omnibus paſtillos tenuiores formato,uino in his conformandis adhibito: ipſos deinde paſtillos in umbra refrigerato,ſingulisq́; diebus uerſato.

Paſtillorum theriacorum præparatio. Cap. XC.

CAeterum paſtillos theriacos hoc modo apparato. uiperas fœminas accipito nõ quocunq; tempore captas,ſed deſinente uere,nondũ uero inchoata æſtate.ſi uero uer diutius hybernum ſit,iuxta æſtatis principium, nõ ita diu poſt uergiliarũ ortũ.Quæcunq; enim uiperę prægnantes fiũt,eas uitare oportet neq; ad cõfectionẽ paſtillorũ adhibere. Magis enim exaſperatæ ſe ipſis redduntur prægnantes.Ipſas igitur accipito quũ in latibulis ſuis deliteſcere ceſſant,& de cætero in locos ſub diuo egrediunt,& nõ adeo malignũ habẽt uenenũ.intus enim deliteſcentia animalia,& calentis aeris ui minime per cutis meatus reſoluta, nocentiorẽ & magis exitioſam ueneni uim in ſe coaceruant. Sunt autẽ animalia ipſa ſubflaua,ingentia,& agilia:oculos ſubrubros habent,collũ anguſtũ,& latius caput,& caudam aceruatim in tenuitatem abeuntem ac carne penitus nudam,uentrẽ autẽ ſinuoſiorẽ habẽt, & greſſum circa caudæ ſummũ firmant,caudam ipſam nõ circunuoluentia, ſed magis contorquentia,& lentius inambulantia. His enim ſignis fœmina à mare dinoſcitur,inſuperq́; quod quatuor habet caninos dentes, quũ mas tantũ duos habeat, & anguſtius caput, ac craſſius collum,& totũ corpus tenuius,caudamq́; paulatim in tenuem deſinentẽ, nõ aceruatim ut fœmina, neq; omnino carne nudatã. Cauere enim oportet ne mares uiperas in antidoti confectionẽ aſſumamus. Neq; uero minus etiam reliqua ſerpentiũ genera uiperę ſimilia uitanda ſunt. Similis eſt aũt uiperæ maxime quidẽ Ammodytes,imò & Hæmorrhus,& cenchrias,& ſeps. Quos omnes ex prædictis in eorum tractatu ſignis dinoſcere oportet,& pręcipue ex colore. flauo eñ & ſubfuluo colore uipera eſt. alia uero genera arenoſi ſunt coloris, aut

Viperarum deſcriptio

fuſca

fuſca, aut nigricantia. Vetũ nõ oportet etiam prędicta de unoquoq; ſigna alia negligere. Has ſanè uiperas prędicto tempore eadem die aut pręceden te omnino captas accipito. ac primũ quidẽ ipſarũ capita ac caudas amputa/ to, in tantũ ſanè quantũ uideris in eis carne nudatũ. At uero nõ amputatio/ nis tantum reſpectũ habere oportet, ſed & num ſtatim exanguia & immo/ bilia ac omnino mortua animalia appareãt: talia enim ut inutilia ad antido ti compoſitionẽ cenſenda. Si uero prædictis partib. amputatis, motũ quen/ dam uideris in reliquo corpore ſuperſtitem, & animalia ipſa cruorẽ aliquã diu in ſe conſeruent, hæc ipſa ut optima in antidoti confectionem ſunt am/ miſcenda. Poſt hoc uero ipſorũ pellem totam diligenter excoriato, adipeq; ac omnibus pectori inſitis ut inutilibus reiectis, carnes ipſas ex duabus aut tribus aquis lauato, poſteaq; in ollam puram iniicito, & cõgruentem aquæ menſuram affundito, ac anethi uiridis faſciculum addito, ſubiectisq; lignis uitis coquito. Quod ſi efferueat olla, ſolet enim aſſidue in decoquẽdo aqua ebullire & ex olla effundi, quotieſcunq; hoc ipſum cõtigerit frigidam aquã irrorato. Modum autem decoctionis ſufficientem iudicabis, ubi carnes à ſpi nis diſceſſiſſe uidebis, penitusq; ſeparatas, ut ne quid ex ipſis ſpinis inhæ/ rens carnibus te fallat. Ad manum deinde peluim appoſitam habere opor tet mundam, & ex iuſculo cocturæ aliquid continentem, atq; in eam ipſam depuratas carnes iniicere. facile enim reſiccantur, & proinde difficulter con/ teri poſſunt. At uero ubi carnes ipſas puras feceris ac manibus diligenter expreſſeris, eas ponderato, & in pilam culinariam aſperiorem coniicito, ac fortiter aliquandiu terito, paulatimq; iuſculum inſtillato. Vbi autem quàm tenuiſſime fuerint tritæ, panis puriſſimi recentis aridi nõ ex ueteri farina ap/ parati contuſi & cribrati, quartam carniũ partem addito, aliquando autem quintam ſolũ: & rurſus paulatim iuſculi quod ſatis eſt affundito, ac in con/ terendo q; diligentiſſime unito: atq; ita paſtillos mediocres tenues forma/ to, modico opobalſamo in his formandis adhibito. eosq; deinde in umbra ſiccato in domo ſupra terram ædificata, ad meridiẽ aut omnino ad ſepten/ trionem ſita. Verſare autẽ ipſos aſſidue oportet quo æqualiter reſiccentur, & ne aliqua pars diutius humecta permanens, putrefactioni obnoxia fiat & periclitetur. Poſtquam uero ſicciores fuerint facti, eos opobalſamo opti/ mo oblinito, & in uitreo uaſe adſeruato, ac quicquid pulůerulenti & albi ex eis per ſitum productum eſt poſt dies aliquot linteo extergito. perforan/ tur enim ſi idipſum eis diutius adhæreſcat.

Viperę am/ putatio

Viperę co/ ctura

De reliquis quæ in antidotum coniiciuntur. Cap. XCI

CAeterum ſimplicia pharmaca quæ cum tribus antea preparatis paſtil/ lis in antidoti confectionem coniiciuntur hæc ſunt. Paſtillorum ſcilliti/ corũ, drach. XLVIII. paſtillorũ theriacorũ, drach. XXIIII. maſſæ hedychroi, dra. XXIIII. piperis nigri drach. XXIIII. opij Thebaici recentis, dra. XXIIII. roſarum ſiccarum repurgatarũ, drach. XXII. ſcordij cretici, ſeminis buniadis agreſtis

scordio Trixago palustr. bunio scopa regia

agreſtis,cuiuſq; drach.XII.iridis illyricæ nõ corroſæ,dra.XII.agarici pontici albi,drach.XII.cinamomi,drac.XII.aut caſiæ duplũ:ſucci glycyrrhizæ ſicci, drac.XII. opobalſami optimi, dra.XII.myrrhæ troglodyticæ, drac.VI.croci cilicij drach.VI.zingiberis nõ perforati,dra.VI.Rhei pontici recentis,dra.VI radicis quinquefolij,dra. VI.calaminthæ montanæ,drach.VI. comæ marrubij in uigore conſiſtentis,drac.VI. cacuminum & foliorũ ſtœchadis, drach. VI.petroſelini macedonici,drach.VI.coſti recentis,drac.VI.piperis albi,drac. VI.aut nigri loco eius drach.IX.piperis longi non corroſi,drach.VI.dictamni cretici,drach.VI.thuris maſculi integri & in partes nõ cõminuti,drach. VI floris iunci odorati,drac.VI. terebinthinæ chiæ,drach.VI. caſiæ fiſtulæ,dra: VI.ſpicę nardi,drach.VI. radicis gentianæ,drach.IIII.comę polij,drach.IIII ſtyracis calamitæ,drac.IIII. ſeſelis maſſilienſis,abrotoni,cuiuſq; drach.IIII ſeminis thlaſpios,drach.IIII. ſeminis ammij,drac.IIII. comæ chamædryos drach.IIII.chamępityos,drac.IIII.ſucci hypocyſtidis ſicci,drach.IIII. foliorum malabathri,drach.IIII. ſpicæ celticæ,drach. IIII. aniſi helladici, drach. IIII.mei athamantici,drach.IIII.ſeminis fœniculi,drach. IIII. lemniæ terræ quæ ſphragis appellatur,drach.IIII.chalcitidis ſemiaſſatę,drach.IIII.amomi racemi,drach.IIII.radicis acori,drach.IIII.phu pontici,drach.IIII.carpobalſami,drach.IIII.hyperici in uigore conſiſtentis,drach. IIII. acaciæ liquidę,drach.IIII.gummi uermiculati,drach.IIII.dauci cretici,drach.II.galbani puri,drach.II.opopanacis,drach.II.ſagapeni perſici,drach.II. bituminis iudaici,drac.II. comæ centaureæ minoris,drach.II.caſtorij,drach.II.ariſtolochiæ tenuis,drach.II.uini ueteris dulcis quantum ſufficit,mellis attici deſpumati libras X.aut quod ſatis eſt.

aspis vulhia sinapis

Modus conficiendi. Cap. XCII.

APparatur autẽ antidotus hoc modo. Sex drachmas caſiæ, & alias etiam XXIIII.quæ cinamomi loco ſunt coniectę,per ſe tundito ac cribrato.deinde crocum primum in pilam coniectum cum uino probe terito.atq; ubi quàm tenuiſſimus factus fuerit ei cribratam caſiam addito,ac rurſus inſuſo uino terito.ubi uero caſia ſufficienter fuerit trita lemniam terram cum uino modico in alia parua pila per ſe terito,& aſphaltum ſiue bitumen ſimiliter diſſolutum ad crocũ & caſiam inijcito,ac rurſus aliquandiu terito. Reliqua uero omnia herbacei generis cum tribus paſtillis & cum caſtoreo tundito & per tenuiſſimũ cribrũ excutito. ſucculenta autẽ omnia, acaciã inquã, myrrhã, opiũ, thus, hypocyſtidis ſuccum, & glycyrrizam, opopanaca, ſagapenum,galbanũ & gummi contuſa, in competenti uini menſura una die ante macerato. Styracem ueto in pilam magnam ac amplam coniectũ cũ opobalſamo terito,& priuatim unito. deinde & præmacerata ſucculenta in pilam inijcito ac probe terito,atq; ſi opus fuerit uinum paulatim affundito. poſtquam autem & hæc ſufficienter fuerint trita, ſtyracem antea tritum, & caſiam,& crocũ & quæ cum eis ſunt adijcito & diligenter unito. Chalcitidis deinde

deinde bonæ ſexuncem aut amplius in ollulam paruam nouam ampli oris inijcito,& ſupra carbones ardētes imponito,ac chalcitidem aſſiduè cum pura rudicula agitato. Quum uero liqueſieri cœperit, & lutoſam ſubſidētiam acquiſierit,ſtatim ab igne auferto, poſitaq; in terram ollula quo uniatur diligenter agitato, coagmentatamq; pauliſper ſinito. Deinde ablato & abiecto eo quod in ſuperficie ſiccius & ruſum apparet, ex medio quod uiridius eſt & molle apparet accipito, ac quatuor drachmas pōderato, eaſq; in mediam pilam inijcito,in qua reliqua prius trita habes,cum modicoq; uino in uno aliquo pilæ loco diſſolutas,cum reliquis committito,ac modico addito melle deſpumato unito. Poſtq; uero chalcitis ad reliqua trita fuerit admixta, omniaq; nigrū acceperint colorem, tunc addito etiam terebinthinam cum modico melle prius diſſolutam. Qua deinde ammixta, arida etiā contuſa & cribrata adijcito, & reliquū item mellis paulatim ammiſceto. poſtea cū magno piſtillo omnibus q; diligentiſſime unitis, antidotū ipſam in mortarium trāsfundito, & piſtillis ligneis ex grauiſſimo ligno & politiſſimo fabrefactis, eā ad ſolē expoſitā in mortario tundito. deinde probe contectam ſinito, & rurſus poſt triduum aut quadriduum ad horas tres tundito, atq; id donec quadraginta trāſierint dies facito: deinde uaſis uitreis modico melle deſpumato prius imbutis excipito. neq; uero uaſa ualde expleto, ſed locum quendam quo trāſpirare pharmacum poſſit relinquito. probeq; contectum ac obligatū adſeruato. Hæc quidem igitur omnia ad pharmaci conſeruationem ſunt deſcripta. Vt autē nigrum fiat, non ſcio quomodo in conſuetudinem uenerit, & ſanè quiſquis hunc colorem in eius apparatu non adſequitur, is irridetur. Modus uero adſeruandi omnibus in promptu eſt. Noſſe tamen operæpreciū eſt ex colore pharmaci, uim ipſius minime permutari. Quod uero circa colorē pharmaci offendamus & delinquamus, ob chalcitidē eſt plus iuſto uſtam. ſi eīm parum ſuperuratur rubicundiorē antidoti colorem reddit. Si uero amplius, non rubicundiorem ſed à naturali parum immutatum facit colorem. Per menſem porrò Antidotū ipſam uiſitare oportet & rudicula munda agitare, ne id quod in ſuperficie eſt & quod uaſi contiguum adhæret exareſcat. Cæterum tempore ad concoctionem non modico opus habet, quo matura uſui antidotus fiat, & iuſte concoquatur, Vt plurimum uero per duodecim menſium tempus coadunatur. *Theriace cur nigra fiat*

Poſt quantum tempus ea ſit utendum. Cap. XCIII

QVi uero ipſa magis uigente & ualidiore uti uolunt, etiam poſt unum menſem ea utuntur, præſertim ad eos qui à uenenatis beſtijs demorſi ſunt, & à uenenoſis pharmacis infecti. hi enim quum grauiore malo urgeantur, potentiore etiam ab antidoto auxilio opus habent.

Quanto tempore efficax ſit. Cap. XCIIII

ESt autem pharmacum ualidum inquit Galenus, uſq; ad XXX. annum in his affectionibus in quibus non tanta eſt nocentis cauſa. Quod ſi

uero per tempus ſiccior fiat antidotus, eam in mortarium coniectam & piſtillo tritam, optimo melle deſpumato affuſo, rurſus unire ac excipere oportet, atq; id quotieſcunq; aridior facta fuerit faciendum eſt.

Modus probandi theriacen. Cap. XCV

MVlti igitur ipſius potentiæ probandæ ac cognoſcēdæ gratia, aliquod purgatiuum pharmacū prius exhibent, deinde ab eius acceptione antidotum bibendam præbent, atq; hoc modo eius iudicationem per cōparationem quandā faciūt. Si enim ualida & uigore efficax fuerit, purgationem fieri minime permittit, ſua ui exuperans pharmaci purgatiui facultatem. Si uero æque purgetur homo ueluti ſi antidotū non accepiſſet, manifeſtū fit eam inualidam & exilem eſſe, ut quæ retinere non potuit purgatiui medicamenti fluxum. Quidam uero papaueris ſuccum duorum ſcrupulorum pondere aqua diſſoluunt, eumq; cani aut gallinæ uel columbæ bibendum præbent. Deinde etiam confeſtim antidotum diſſoluunt, ex eaq; nucis ponticæ magnitudinem oti animalis infundunt, neq; quicq; mali inde comitatur.

De exhibitionis menſura, & utendi modo, & in quibus conueniat morbis. Cap. XCVI

CAeterum facultatis eius menſura non eadem in omnibus hominibus exiſtit. Sicut neq; liquor idem eſt, in quo diſſolutā ipſam exhibemus. In uenenatis namq; pharmacis, aut uenenum iaculantis animalis plaga, nucis ponticæ magnitudine in uini cyathis tribus diſſolutam bibendam præbemus. In alijs aūt affectionibus tum menſura, tum liquore iuxta naturam utimur, Secundum affectionū enim diuerſitatem, etiam pharmacorū quantitatem competenter metimur, & conuenientē ſimiliter liquorem eligimus. Non enim ſolum ad beſtiarū morſus & uenena à natura ſua auxiliatur, ſed & ad alias magnas affectiones auxiliare pharmacum per uſus experiētiam à nobis inuentum eſt. Capitis igitur dolores diuturnos & uertigines ſanat, Auditum grauem & uiſum obtuſum potu ſedat, quandoq; & guſtus organum debilitatum emendat, & comitiali morbo auxiliari conſueuit. Auxiliatur & ſuſpirioſis & qui orthopnoici dicunt ex aqua mulſa potata, diſſecans & attenuans ac facile eductiles reddens coactos & uiſcoſos humores. cōmodat ueteri ac recenti tuſſi, & quibus pectoris aut laterum partes dolent, magnitudine fabæ, febre carentib. ex uino mulſo, febricitātibus ex aqua mulſa Conuenit & ſanguinē per ſputū reijcientib. ſiue ex pectore, ſiue è pulmone eductio fiat, ſiquidē recens ſit elatio cū poſca, inueterato aūt malo ex aquæ cyathis tribus. præſtiterit aūt aquā ipſam radicis ſymphyti decoctum eſſe. Datur aūt fabæ ægyptię magnitudo ad noctem & mane. Sæpe uero & ſtomachi uitia curauit, & faſtidium eius, ciborumq; inappetentiā in eorū deſyderium & appetentiā ſuauiter cōmutauit. Quin & uentriculi difficilem cōcoctionem & imbecillitatē corrigit, Similiterq; & ſtomacho inflatos, & inteſtinis tortos, aut colum dolentes placat. Aliquando aūt & cholericę affectioni

symphitū consolida

præclare auxiliatur, corporis miſcellam corroborans & plæraſq; cohibens fluxiones. Maxima uero eius efficacia in his qui ex oris ſtomachi morſu animo linquuntur, cardiacos græci appellant, apparet. præ multis enim & aſſiduis ſudoribus corpore diffluente, & uiribus exoluto, quum ex uini potu ſæpe nihil opis ſentiant, Antidotus ipſa potu ſudores ſiſtit, & uires cōcidentes uelut erigit ac fortiores reddit. Lumbricorū etiam omne genus mirabiliter ex inteſtinis exigit, Et hepaticas oēsq; inueteratas affectiōes ſæpe curat, Arquatum item morbum ex aliqua hepatis affectione obortum ſtrennue ſanat. Quandoq; & induratos lienes liquefacit, ſordibus eorum & ſuperflua ſubſtantia paulatim conſumptis, atq; hoc cū aceto mulſo data præſtabilius facit. Deterit & lapides rhenum, omneq; terrenum & ſordidū ex illis repurgat cum decocto petroſelini, difficilem item mictionem ueſicæ compeſcit, & in ipſa ulcerationes quandoq; perſanat. Laudatur & ob id quod omnem inſultum diuturni rigoris & algorem tollat, biliſq; uomitum acceſſionis exacerbationum tempore aliquando concomitantē ſedet, Maxime uero quartanis conducit ſi quis ea ingenioſe utatur. Ego igitur inquit Galenus, multos quartanarios hoc ductu uſus facillime liberaui. primum quidem eos per uomitum à cœna euacuaui, Deinde ſequenti die mane abſinthij cremorem exhibui, atq; ita duabus horis ante acceſſionem antidotum ipſam dedi: & mirabiliter adeo ſæpe ſucceſſiſſe noui, ut confeſtim nulla acceſſione qui acceſſiſſet impeteretur. Verum utendi tempus non in principio morbi eſt, ſed quū perfecta concoctio in urinis apparet, Etenim ſi in principio morborum ſiue ipſa ſiue aliud pharmacum præbeatur, congeminat morbum. Datur & hydropicis cum ſiſari decocto & ſimilibus, & eam præſertim quæ aqua inter cutem & Græcis leucophlegmatias appellatur, generoſe iuuare cōſueuit, per totum corpus digeſta & diſtributa, atq; undiquaq; ex carnibus exprimens humorem. Quapropter etiam his qui malo corporis habitu præditi ſunt optimum pharmacum exiſtit, & elephantiaſim ſæpe curare ſolet, corruptionem corporis fieri prohibens. Et rigore neruorū conuulſis plurimum auxiliatur, Et membrorū reſolutiones in potu accepta ſæpe perſanauit. Credita eſt & fœminis menſtruas purgationes ciere, & immortuos fœtus ejicere, quos natura propter debilitatē expellere non poteſt. Danda itaq; eis ex paſſo aut aqua mulſa magnitudine fabæ, ruta tamen aut dictamno in prædictis liquoribus decoctis. Podagra etiam affectis & articulorum omnium fluxione infeſtatis opitulatur, maxime quum augmenti tempus prætererit, & ſtatus acuminis inſtiterit, Doloribus enim ſedatis per ea quæ eos mitigare poſſunt, antidotū in potu præbere oportet. Illatos enim fluores conſumit, & alios inferri impedit. Maxime autem profuerit ſi ſani adhuc ipſam accipiant. Superfluos enim humores expedit & totam corporis miſcellam permutat, Multi igitur in principio podagræ per aſſiduum eius potum perfecte ab affectione ſunt liberati. Admirari porrò ſubit antidotū, quū ipſam

Quartana cura

Hora

L 2 non modo

non modo corpori medentem uidemus,ſed & ipſum animum ſæpe ab affectibus male diſpoſitū iuuare potentē,Ex atra bile enim obortos animi affectus ipſa ſedat,Etenim aſſidue exhibitū pharmacū ex uenis & uicinis partibus atrā bilē uelut exhaurit & cōſumit, quēadmodū etiā ex ferarū ictu illatum uenenū, Quin & aquæ formidinē peſſimū morbum quo à cane morſi laborāt,ſæpe tollere cōſueuit,atq; ita mirifice tantorū malorū cōcurſum impugnat.Cognita eſt præterea nobis antidotus ut quæ in peſtilentib.conſtitutionib. peſte apprehenſis unice auxiliari poteſt,Eos uero qui eā præbiberint peſtilēti affectione apprehendi prohibet,Ipſa eñ uelut temperamentū quoddā & ſanā cōſtitutionē corporib. inducit, redūdantes humores conſumēdo,& refrigeratas partes cōcalefaciēdo,inſuper & innatā facultatē corroborās,ad naturales actiones probe obeūdas.Cæterū in peregrinādo maxime cōſulo ut ea utaris quū frigido exiſtēte aere per hyemē iter facis. Eſt eñ ueluti bonū uiſcerū indumentū, quod plurimā caliditatē ipſis exhibere poteſt.De Mithridate ſanè magno illo belli duce referūt,quod theriacē quidē nō biberit,neq; enim adhuc in uſu erat:uerū ex alterius antidoti,quę poſtea

Mithridatis hiſtoria Mithridatica ab illo appellata eſt,uſu,ita corpus apparauerit,ut nulla ueneni ui lędi poſſet,& quū etiā letale pharmacū accepiſſet,mori nō poſſet.Quum enim ab hoſtibus uinceret ſeipſum interficere urgebatur,quādo plurimo ueneni hauſtu mortē ſibi cōſciſcere nequiſſet, Quapropter uocato quopiā ex amicis ei iugulū præbuit. Quare uides multæ mixturæ pharmaca multā etiā uim habere, q̄ corpora ex eorū uſu corroborata, nullis ueneni affectionibus uel raro & difficulter admodū obnoxia reddātur, atq; hac facultate uel imprimis theriacē prędità eſſe cōſtat.Porrò tēpus exhibitionis cōmodū eſt quū probe cōcoxerit, ipſam accepturus, neq; ciborū copia ſit oneratus, Bibat aūt ieiunus,quo ſufficiēs tēporis interuallū ſuperſit ad ipſius pharmaci cōcoctionē.Anni prætterea tēpus ſimulq́; regionē inſpicito,in quib.ipſum es exhibiturus.Aeſtate enim neq; in totū dabis. Quapropter etiā eis qui in ætate uigoris ſunt,& plurimū habent naturalē calorē,neq; multū,neq; ſæpe pharmacū ipſum exhibere moneo,Quēadmodū contra eis qui iā uergente & adfecta ætate ſunt,tum plurimū,tū ſæpe cū aqua,quanq̃ potius cōſulam ut cum uino accipiatur.In pueris uero pharmaci exhibitionē omnino uitare oportet, Maior eſt eñ pharmaci facultas q̄ uires eorū tolerare poſſunt,& corpus ſanè facile diſſoluit, & inſitū ſpiritū cito extinguit, Quēadmodū & lucernæ flāmā oleū ipſum, ſi ignē ſuperet,facile extinguit. Atq; ego uere id narrare poſſum, inquit Galenus,puerū quendā ab intēpeſtiuo antidoti uſu exolutū eſſe.Omnē nāq; ipſius habitū pharmacū ipſum diſſoluit,& uentrē fluere cōmouit,atq; ita noctu puer expirauit.Quod ſi aliquādo calidiorē regionē inhabites, uitare oportet antidoti uſum, ſufficiēte tibi illius loci aeris calore. Vnde neq; hominib. qui ſub primo ſolis ortu habitātes calidiſſimi ſunt, & multū habēt illius regionis calorē, antidotū theriacē cōuenire puto.

Sales

Sales theriaci ex libris Marciani, cum quibus conſentit Galenus. Cap. XCVII

Sales theriaci ex uiperis

SAles ex uiperis hoc modo apparantur. faciunt autem & ipſi ad omnia prædicta moderate, per aſſiduũ uſum cõmoditatẽ exhibentes: quanq̃ ſint qui eorum auxiliarem potentiam penitus negent, per exuſtionem diſſipari affirmantes ferarum facultatem. Ego uero dicere auſim, eandẽ quidem potentiã cum theriaca ſales non habere, non tamen eorum uim per ignem perire, quum multa ſint quæ per ignis familiaritatẽ meliora reddita conſpiciãtur, uelut eſt aurum, & calx, & ſimilia. Viperæ enim integræ uſtæ intenſiorem & malignam uim per exuſtionem deponunt, Temperamentũ aũt auxiliare & ſymmetriã ab igne ſumunt. Proprie aũt in affectionibus cutis curandis ſales cõmendantur, cuius generis ſunt leuce, lepra, Impetigo agreſtis, elephantiaſis, alphos, ſcabies agreſtis, & raritas capillorum. huiuſmodi enim cutis uitia confeſtim delent, & acria recrementa ſubter cutem redundantia optime diſcutiunt, Plærisq; enim ex eorum eſu ſudor prolicitur, atq; ita per exudationem corrupta ſubſtantia euacuatur, adeo ut quidã in principio pediculos excluſerint intra XIIII. ad ſummũ dies: poſt hos enim nullus in corpore pedũculus apparet. Quidã uero pro pediculis ſputa pituitoſa reiectãt à ſalium reiectione initiũ fatiẽtes, deinde paulo poſt etiã ſputa repurgata ſiſtuntur. Licet aũt tum in prandio tum in cœna eis uti, cum quibuſcunq; edulijs eos accipere uelis, neq; ultra ad eorum acceptionem prouocare oportet. Tanta enim ipſis inſita ſuauitas eſt, ut magis uoluptatis gratia eos cõfectos quis dicere poſſit. licet igitur uſq; ad XIII. cochlearia per diem ex eis ſumere, maxime ſi cibus prius in uentre ſit probe concoctus. Qui enim eos accipiũt concoquunt melius & cibi appetentiores fiunt, floridius etiã corpus habent, & ſenſus omnes uegetiores. Suffuſiones igitur incipientes & nondũ congelatas egregie diſſoluunt, neq; plane quis ſuffuſionẽ incurrat qui eos quotidie accipiat. purgationes item lunares propter obturationem aliquã aut ſanguinis coactionẽ ſuppreſſas cient. Iidem etiã largum & impetuoſum menſium defluxũ ſiſtunt. Quiſquis aũt eos pręſumpſerit omnes uenenorũ, & uirus iaculantium beſtiarũ inſidias euincet: neq; etiã quum infectus fuerit, & poſtea ſtatim ſales acceperit, periculũ incurret, maxime ſi corporis ſui temperamentũ per horum ſaliũ uſum multo tempore appararit ac ueluti condierit, quemadmodũ Mithridatẽ feciſſe dixi. Præſtat & peſtilenti cõſtitutione inſtante ad auxiliare hoc & mali depulſoriũ pharmacũ cõfugere, præſertim ſi ei myricę herbã ammiſcueris. Morborum præterea omniũ medici ſales exiſtunt, maxime tamen eorum qui in rhenibus cõſiſtunt: lapides enim in eis atterunt, & plane marcidos rhenes reſtituunt. uertigini uero & dolori capitis inueterato, morboq́; comitiali nulla alia conſimilis medela exhiberi queat, ſi quis eos per integrũ annũ ex ordine large ſumat. Noui & arquatos diuturnos, & ſplenicos, ac colicos qui frequenter hanc affectionẽ inciderũt

per eos ſanatos, hydropem etiã maxime ſubter cutem per eorum uſum re/ſiccaui,& ingentem famem bulimon græci dicunt, diſſolui. Vt quis etiã per frigidum aerem iter faciens minus frigore lædatur,comeſti faciunt. Rigores aũt per circuitum repetẽtes diuturnos cohibent,& tuſſes humectas reſiccãt. Tabidos uero iã mirabiliter ad bonã corporis habitudinẽ reduxerunt pau latim edulijs adſperſi,Exolutos aũt à languore perfecte reuiuiſcere faciunt. Scio nanq; plurimos mẽbris penitus reſolutos per ipſos ſanatos. Ad poda/grã demũ maxime incipientẽ, & omnino ad oẽs articulari morbo affectos unicum hoc eduliũ conſtructũ eſſe uidetur. Adhortor igitur eos qui à poda gra liberati ſunt ut eis cõtinue utãtur. Quidã uero uiperas totas extendunt & ſiccãt,poſteaq; terunt ac eas in potu cõtra morbũ articulorum exhibent. Cæterũ uix ſatis dignis uerbis aſſequi queas,quãtũ diuturnas quartanas & deliria ex atra bile oborta dilatent & remorẽtur, ſi ante acceſſiones & in in/terualliis quoq; ſumãtur. Enecãt itẽ omne lũbricorũ genus. Optimũ eſt etiã per ipſos maxime craſſiores,dentes cõfricare. Non enim albiores tantũ eos reddunt,ſed neq; dens poſtea laxior factus mouebitur,neq; erodetur,neq; ſtuporẽ incurret. Extrahunt etiã per caput recrementorũ copiã,ac caput pur gãt,& oculos leuiores reddunt. Apparãtur aũt hoc modo. Viperas accipere oportet magnas, eiuſmodi qualẽ prædiximus ſpecie eodẽq; tpe captas,nu/mero quatuor,nõ ultra biduũ poſtq̃ captę ſunt adſeruatas:ſed ſi fieri poteſt eadẽ qua captæ ſunt die, eaſdẽ in ollam figulinã purã magnã cõijcere opor ter, ſtatimq; ſupra ipſas pro ſale ammoniaco, ſalẽ cõmunẽ lotũ & exiccatũ inijcere.præſtiterit quidẽ ammoniacũ ſalẽ eſſe,ſi uero haberi non poſſit,cõ/munis & albi italici modij dimidiũ hoc eſt lib.XX.inijcito,atq; id nõ in meri die facito ſed mane. Tunc eñ rigẽtes adhuc beſtiæ ad motũ tardiores ſunt.

Phagus arbor Quod ſi phagi etiã arboris ramulo uiperas cædas, ad motũ ipſas tardiores reddes,& mirabilẽ eis ſopořẽ induces. Eſt aũt phagus ſpecies quercus. Quũ igitur uelut dictum eſt,uiperas ſalibus grauaris & oppreſſeris,paſtillos inſu per ad ſales adijce hoc modo apparatos. Radicis gentianæ. ſeſquilibrã. ari/ſtolochiæ rotundæ,ſeſquilibrã.comæ centaureæ minoris lib.II. ſeminis car/damomi lib.II.marrubij,ſcordij,apij,chamædryos,ſingulorũ lib.I. Hæc oĩa in craſſas partes cõtundito,& cũ attico melle ſubacta in V. aut VII.paſtillos latiores & bene tẽperatos reducito. Hos equidẽ paſtillos eo quo dixi modo præparatos habens,ad ſales uiperis uiuis iniectos imponito. Deinde ſcillas electas,magnitudine ſua manũ explentes, recentes V. in tenues partes diſſe ctas paſtillis ſuperindito,aliumq; dimidiũ modiũ Italicũ hoc eſt XX. libras alias ſalis ſupra ſcillã & paſtillos inijcito,& deinde ollam operculo tria fora/mina habẽte obturato, cãq; forinſecus totã luto figulino,ut ſi rumpatur ni/hil pereat, oblinito. Indeq; ſenſim igni adhibeto paulatimq; circũlitum lu/tum torreto, deinde aucta flãma per ficulneorũ aut uitis lignorũ ollæ ſub/iectorũ exuſtionẽ, uaporẽ inde per foramina elatũ obſeruato. primũ enim fumus

fumus multus caliginoſus & turbatus ualde exiens apparebit, ſignificatio-
nem perhibens quod ignis iam feras ipſas cõtingit. Quo tpe diligẽter caue
re iubeo, ne quid ex illo fumo per reſpirationẽ haurias, aere nimirũ per fe-
rarũ exhalationem infecto. deinde ubi ceſſauerit uapor, & flãmã quandam
exilem per foramina cõſpexeris egredientẽ, tunc ſanè ꝙ optime aſſatas pu
tato, atq; ita olla ab igne ablata, perq; diem ac noctẽ refrigerata, uſta per
apertã ollã eximito, & cũ ſubſcriptis tũdito. Sunt aũt hæc. Seminis rutæ ſyl-
ueſtris, dodrantẽ, hyſopi dodrantẽ, nardi celticæ ſexuncẽ, ſtachyos ſexun-
cem. Eſt aũt marrubio ſimilis nõ tamen ſpinoſa plãta ſeu frutex. ſeminis fœ
niculi mõtani ſexuncẽ, petroſelini macedonici trientẽ, comę origani dodran
tem, ſeminis hormini toſti dodrantẽ, racemi amomi quadrantẽ, cacuminum
thymi dodrantẽ. Foliorũ malabathri trientẽ. carniũ iuniperorũ baccarũ lib.
II. ſeminis coriãdri ſexuncẽ, piperis lõgi lib. II. radicis ſilphij unc. XVII. zingi-
beris nõ corroſi lib. II. ſeminis ſatyrij quadrantẽ. Quidã uero radicis ſatyrij
cõijciunt ſexuncẽ, pulegij montani ſexuncẽ, ſeminis mentæ ſexuncẽ. Aut ſi
haberi non poſſit, herbæ ſiccæ ſexuncẽ. tordylij & caſiæ cuiuſq; quadrãtem
ſeſelis maſſilienſis ſexuncẽ. Maximopere aũt conandũ eſt ut craſſiora uelu
ti ſunt lignoſa omnia contundendo attenuentur, neq; quicquam ex eis reij-
ciatur. Tuſa autem per anguſtiſſimum cribrum excutito, bis & ter per ea-
dem cribella excutendo, quo quàm optime uniantur. atque ita omnia in ui-
treis uaſculis reponito, neq; ſtatim utitor, ſed poſt quadrageſimum tandem
diem. Inueteratum enim pharmacum maiorem cõmoditatem de ſe prębet,
maxime ſi extra omnem humiditatem ipſum ſiccum adſeruaris. Cæterum
colore nõ ualde nigreſcit. Ego uero inquit Galenus, beſtias ipſas nõ exuro,
ſed paſtillos ex eis, quorũ confectionẽ in theriaca docui, reliquis quæ cum
beſtijs uruntur ammiſceo & ſimul exuro, quo eam quam in ſe habent ama
ritudinẽ per exuſtionem abijciant. tantã aũt paſtillorum menſurã adijcio,
quantã cõiectura aſſequi poſſum quatuor numero uiperas habere. & ſanè
ſales uere optimi euaſerunt, utpote qui neq; ex uſtione cinereum retulerint
ſaporem, neq; nigrũ colorem, ſed qualitatis uſui gratiſſimi ſint facti, & qui
uim qua eos proprie præſtare prædicaui efficaciorem haberent. Efficiũt au
tem quatuor uiperę magnæ, paſtillorũ ſiccorũ ſextantẽ & unciæ dimidium.
Atq; hic quidẽ eſt totius confectionis ſaliũ theriacorũ modus. Oportet aũt
medicũ uarie ipſis uti: utpote ſi ſanguinẽ ſpuentibus ſales hos exhibiturus
ſit, radicis ſymphyti cõtuſæ & cribratæ ſextã partẽ ad ſalis modũ addet, ue
luti ſi quinq; cochlearijs pharmaci unã ſymphyti addat. In phthiſicis aũt ſi
ue tabefactis & pectore ſuppuratis, iridis tenuiſſime tritæ, aut dictãni ſextã
partẽ ſalis põderi adijciet. Hepaticis uero chamępityn, ſpleneticis cyclamini
radicem aut capparis corticẽ, aut piperis addet ſextam partem. Quod ſi ad
podagricos apparare uelis, dimidium præſcripti ponderis ſatyrij auferto,
uitando ne rabioſas & membra exoluentes in ipſis excites uoluptates. Cæ-

terum in rhenibus lapides q̃ maxime atterunt ſales, ſi carpobalſamum aut lithoſperma appellatum habuerint ammixtũ. Si uero uim cõtra uenena intenſiorem facere uelis, in ſalium confectione ſcordium & marrubiũ duplicabis. inſuperq́; anatũ ſanguinẽ ſiccũ adijcies. Eis uero qui à rabido cane morſi ſunt amplius conferent, ſi pæoniæ radicẽ addas aut cancros exuſtos, Opiſthotonicis aũt qui retro neruis conuelluntur, maxime profuerũt, ſi caſtorij & opopanacis parum habeant admixtũ, in eis ſanè qui id tolerare poſſunt. Viſum porrò exacuit malabathri foliũ duplato pondere in confectione additum. Concoctionẽ uero ciborum iuuant ſi caſiæ & coſti eis ſufficiens modus addatur. Ad inflationes aũt cuminũ adijcito. Vrinã amplius ciet dauci ſemen additum. Quartanas uero amplius ſoluũt ſi uerbenacã rectam, & eupatorium, & ſuccum cyrenaicũ aut ipſum laſer adſumãt. Verum ut ſummatim dicã, Omne quod cõmodũ & habile noueris affecto mẽbro, id ipſum ad ſales, ſiue in ipſorum confectione, ſiue exhibitionis modo ammiſceto. Quin & amariores ſcio ſales apparatos, Ex his enim quæ cũ uiperis uruntur ariſtolochiã, & ſcordiũ, & cardamomũ, & dimidium centaureæ detraho, eademq́; poſtea cũ reliquis que tundũtur miſceo, imò & ſtœchadis parẽ ſcordij menſurã addo, atq; ita guſtu amariores ſales euaſerũt, & in uſu ſanè ad multa mihi cõmodiores ſunt experti. Porrò cauendum eſt ne eos prægnantibus & ab ubere lactantibus exhibeamus. Et ne pueris, ac temperamento calidioribus, & præſertim tempore æſtiuo, & regione calida, & qui acuta & ſicca febre laborant, eos quoquo modo præbeamus.

Antidotus Mithridatica. Cap. XCVIII

HAec ut Antipater & Cleopater tradunt, iſta capit, Myrrhæ drach. VII. obolos III. ſpicę nardi tantũdẽ, croci drach. VII. obolos III. opij drach. IIII. obolos II. & dimidium. ſtyracis drach. V. caſtorij drach. VI. obol. I. cinamomi drach. XVII. polij drach. V. ſcordij drach. XVII. zingiberis tantũdem, coſti drach. XVI. piperis albi drach. V. obol. I. piperis longi drach. XVI. ſeſelis, abrotoni, cuiuſq; drach. V. obol. II. petroſelini drach. XIIII. ſeminis dauci drach. XVI. caſiæ drach. XV, thuris drach. XVI. ſucci hypociſtidis drach. VI. & ſeſquiobolum. nardi celtici drach. IIII. ſeminis fœniculi drach. IIII. phylli drach. IIII. acori, abrotoni, phu, ſagapeni, carpobalſami, hyperici, iridis illyricæ, acaciæ, gummi, ſeminis cardamomi citra medullam; ſeminis pelecini, ſingulorum drach. II. Lemniæ ſphragidis, confectionis cypheos, partium ſcinci iuxta rhenes ſitarũ, ſingulorũ drach. II. ſeminis thlaſpios drach. XVI. gentianæ drach. IIII. aniſi drach. III. roſarũ ſiccarum mundarũ drach. IIII. Mei drac. IIII. florũ iunci odorati drac. VI. opopanacis drac. VI. galbani drac. VI. obol. III. opobalſami drach. VI. obol. III. ariſtolochias drach. I. hyſſopi drach. III. marrubij drach. I. chamæpityos drach. III. roſmarini drach. V. terebinthinæ chiæ drach VI. obol. III. Mellis attici deſpumati quantũ ſufficit. Vinum ne addas, ſed prædiſſolutis melle calido ſuccis, indeq́; tritis ac adie-

cta terebinthina, inſpergito ſicca contuſa & anguſtiſſimo cribro excuſſa, Vnito〈que〉 & reponito omnia. Datur drachmæ pondere, aut ad ſummum ſiliquæ XXIIII. ex ea exhibentur.

Confectio Cypheos. XCIX

CÆterum Cypheos quæ in antidotũ cõijcitur deſcriptio hæc eſt. Vuæ paſſæ renuis ac pinguiſſimæ detracta pellicula & acinis, hoc eſt ipſius carnis drach. XXIIII. terebinthinæ uſtæ drach. XXIIII. myrrhæ drach. XII. cinamomi drach. IIII. floris iunci odorati drach. XIIII. croci drach. I. bdellij drach. VI. onychos hoc eſt unguis aromatici drach. I. aſpalathi drach. II. & dimidiã, ſpicæ nardi drach. III. caſiæ drach. III. cyperi drach. III. & dimidiã. baccarũ Iuniperi magnarũ drach. III. & dimidiã. calami aromatici drach. IX Mellis quantũ ſatis eſt, Vini odorati parũ. Myrrhã, bdelliũ, & terebinthinã uſtã contere cũ uino ut mellis craſſitudinẽ induant: deinde uuã paſſam per ſe probe tritã adijce, ſimul〈que〉 tritis mellis ſufficiẽtẽ modũ infunde, ac reliqua inſperge, paſtillis〈que〉 inde formatis utere. Vritur aũt terebinthina hoc modo Terebinthinã conijce in ollã, & triplũ aut etiã amplius aquæ infunde, & ad ignẽ adhibe, nihil〈que〉 omnino mouẽdo coque, ubi uero cõſumpta fuerit aqua & terebinthina attenuata ac inualida reddita, ut digitis cõfringi poſſit, eã tolle at〈que〉 in antidoti cõfectionẽ aſſume. Si uero inſumpta aqua adhuc mollior appareat terebinthina, aliã aquã ſupfunde rurſus〈que〉 ad ignẽ adhibe, donec friabilis reddat̃. Datur aũt cyphi ipſum & per ſe cõmode his qui hepar aut pulmonẽ, aut rhenes, aut aliq̃d aliud uiſcus exulceratũ uel obturatũ habẽt.

Terebinthina quomodo uratur

De Antidoti Mithridaticæ uſu, Cap. C

DAtur ita〈que〉 ad ſummũ ex præſcripta antidoto Mithridarica nucis ponticæ magnitudo, Eis uero qui ad integrã ætatẽ peruenerũt græcæ fabę. Augetur aũt & minuit̃ hæc magnitudo in medijs ætatib. At〈que〉 his quidẽ qui febre carent ex uino dãda eſt, aut uino mulſo, aut cõdito, ſiquidẽ hepar habeant obturatum. febricitantibus uero ex aqua, aut aqua mulſa. Facit enim ad antiquas ſtomachi fluxiones item〈que〉 thoracis, & ad omnes inueteratas in profundo corporis exulcerationes aut abſceſſus: facit ad tabidos, & ad uentris inflationes, Et Cœliacis medetur, Emendat & reducit obtuſum appetitum, & bonũ colorẽ corpori addit. Frangit lapides, ſanat urinæ difficultatẽ, & atrã bilẽ cõgregari uetat: fœtus immortuos expellit, & ad alias item affectiones cõueniens eſt. Acuit uiſum eorum qui eã accipiunt. plurimã aũt præſertim præſumpta uim habet, quod non permittat quempiam à letali ueneno lædi, qua gratia etiam à Mithridate compoſita eſt & appellata.

Antidotus Eſdræ aut prophetæ doctoris. Cap. CI

AMomi ſcrup. XII. floris iunci odorati drach. IX. pyrethri drach. VI. croci ſcrup. XXXVI. cinamomi ſcrup. VI. aut caſiæ duplũ. myrrhæ troglodyticæ ſcrup. XII. ſtyracis calamitæ ſcrup. XVIII. petroſelini ſcru. III. ſeminis dauci ſcrup. III. tragacãthi ſcru. VI. ſucci hypociſthidis ſcru. IX. iridis illyricæ,

abrotoni, cuiuſq; ſcrup. XV. ſeminis fœniculi ſcrup. VI. bdellij ſcrup. IX. thuris drach. I. ſulphuris uiui ſcrup. VI. ſeminis hyoſcyami albi ſcrup. XXVII. caſiæ ſcrup. IX. ſeminis papaueris ſcrup. XXX. ſpicæ nardi ſcrup. XII. ſeminis rutæ ſcrup. III. ſeminis ocymi ſcrup. III. rhois culinarij ſcrup. LV. ſeminis anethi ſcrup. VI. aſari drach. I. ſeminis cardamomi reiecta medulla ſcrup. VI. opij ſcrup. XXVII. euphorbij ſcrup. VI. piperis ſcrup. XXX. roſarum ſiccarũ ſcrup. IX. phylli ſcrup. XII. opobalſami ſcrup. XXIIII. uentris mergi ſcrup. VI. laccæ ſcrup. XII. lycij indici ſcrup. XII. caryophylli ſcrup. XII. ſtercoris reperti in aluo mergi ſcrup. VI. Rhei pontici ſcrup. XII. mei athamantici ſcrup. VI. floris nerij ſcrup. IIII. & dimidium, terræ cimoliæ ſcrup. XII. ſucci artemiſiæ ſcrup. XX. foliorum ſeridis ſcrup. IX. ſpicæ celticæ ſcrup. XII. roſarũ rhododaphnes ſcrup. VI. Alij etiam caſtorij ſcrup. XII. uerum tu caſtorij ſcrup. III. conijcito. coſti ſcrup. XII. gentianæ ſcrup. XII. confectionis hedychroi ſcrup. IX. aniſi ſcrup. VI. ſiſonis ſcrup. XVIII. ammoniaci thymiamatis ſcrup. XII. Quãdoq; & foliorum citri ſcrup. XII. uini ueteris odorati quantum ſatis eſt, Mellis deſpumati primarij libras V. uel VI. Apparatur aũt hoc modo. Arida omnia cum croco & caſtorio ac hedychroo tundito & per anguſtiſſimum cribrum excutito. Opium uero, myrrhã, hypociſthidẽ, bdellium, lycium, ammonia cum in uino macerato. Tragacanthum autem per ſe macerato. Sequenti deinde die roſas rododaphnes & ſerin terito ac unito, & tragacantho ſimiliter probe tritæ reliqua trita adijcito, & cũ ſucco artemiſię unito, mel quoq; deſpumatum & tepefactum ſæpe inſtillato ne tragacanthus exareſcat, Deinde & arida tuſa inſpergito, ſufficienterq; unita probe contegito: in ſequentibus uero diebus ſeptem aut nouem in ſole terito, & uaſis utreis excipito, Neq; tamẽ uaſa expleto, ſed locum reſpirationi reliquum facito. Vſus eius eſt ad uenenum iaculantium animalium plagas, datur autem fabæ magnitudine ex uini cyathis II. mane & ante ſomnũ eodem modo. Illinitur & plagæ eamq; à periculo uindicat. Eis uero qui letale uenenũ hauſerunt poſt uomitus & ante, nucis ponticæ magnitudine datur, mane & ad ſomnum cum uino. Præſumpta etiam ueneno uim lædendi adimit. Ad capitis porrò dolorem eam in ſapa dilutam fronti illinito. Dato & ad ſomnum phaſioli magnitudine modica aqua & ſapa diſſolutam. Furioſis uero ante ſomnum datur fabæ magnitudine ex ſapa diluta: diſſoluitur etiã cum ſapa, & toti fronti & inter ſupercilia illinitur, per omnem item foris naſum ante ſomnum, Maxime enim ſomnum inducit. Cæterum ad oculorum inueteratas fluxiones ſapa liquefactã ad frontẽ uſq; ad ſupercilia illinito. Ad molares dentes eroſos, itemq; ad dentium dolores cum ſapa liquefactam & calefactã ore detinendam præbe, & cõfeſtim quieſcet dolor. Ad tuſſim uero diuturnam & ſpirãdi difficultatẽ ac orthopnœã datur nucis pontice magnitudine non febricitantib. cũ aqua frigida, febricitantib. cũ aqua mulſa. Datur aũt ex ordine per dies VII. ante ſomnũ. Ad tabidos uero ſubcruenta expuẽtes & eos

Eſdram foris illiniri

qui abſceſſum internum habent, fabæ magnitudine dato cum ſapa modica frigida aqua diluta, Dato autem ad plures dies mane & ante ſomnum, & ſanabitur affectio quantumuis ſit diuturna. utere igitur neq; eam cõtemnito. Porrò ad diuturnos ſtomachi dolores ex frigiditate obortos cũ ſapæ cyathis. III. magnitudinẽ fabæ dato ante ſomnũ: ſi uero febricitent, cum aqua mulſa. Ad ſingultũ uero ob repletionẽ aut frigiditatẽ datur fabæ magnitudine ex aqua mulſa ante ſomnũ. Ad hepatis obturationes fabæ magnitudine cũ cõdito, Ad duricies uero cũ aqua mulſa. Ad ſplenicos ex aceto aut aceto mulſo. Arquato infectis ex uino mulſo, hydropicis ex aceto mulſo aut uino mulſo. illinito etiã cũ antidoto tumefactas partes & tumotẽ teſiccabit. è lapide laborantib. datur cũ ſapa: ad urinæ difficultatẽ cum apij decocto aut petroſelini aut aliquo cõſimili. Ad profluuiũ uentris & cœliacis & dyſenteriæ maxime incipiẽti, nucis põticæ magnitudine dato, mane & ad ſomnũ ex uino, in febrientib. ex poſca diluta cõfidẽter utitor. Ad podagrã fabæ magnitudine præbeto cũ aqua mulſa, Eliquatã etiã cũ ſapa affectis locis illinito, Et ſiquidẽ principiũ fuerit affectionis, liberabitur ac euadet. Si uero diuturnũ fuerit malum magnopere iuuabitur. Ad coxendices affectos & reliquos articulos corporis fluxione infeſtatos, cã cum ungento aliquo, gleucino puta, aut irino aut ſicyonio eliquato, ac articulis illinito. Ad Elephãtiaſim in principio præſertim, imò & his qui iam malo oppreſſi ſunt, nucis põticæ magnitudine ex aqua mulſa bis per diem dato, eliquatã etiam cum uino toto corpori per nouẽ ex ordine dies in ſole illinito. diſcedit enim paulatim à corpore cutis & ueluti ſquamulæ decidunt, & tota cõcretio & corporis miſcella renouatur. Ad ægre parientes mulierculas ipſam per ſe ad imum uentrem illinito, & facile partus prodibit. Ad ulcera poſtremũ maligna & diuturna in cutis ſuperficie oborta, ueſtis detritæ panniculo exceptam imponito.

Antidotus pæonia. Cap. CII.

ANtidotus Pæonia uere pæonium pharmacũ multo uſu iudicatũ & approbatũ. Amomi, ſcrup. XVIII. croci ſcrup. XL. radicis pæonię ſcru. XII ſeminis pæoniæ ſcrup. XII. piperis albi ſcrup. IX. piperis cois ſcrup. XII. phylli ſcrup. IX. euphorbij ſcrup. IX. ſpicæ nardi unc. I. Rhei põtici ſcrup. XII. coſti ſcrup. XII. petroſelini ſcrup. XLII. opij ſcru. XV. ſeminis hyoſcyami albi ſcru. XII. alij ſcrup. XVIII. habẽt. ſtyracis primarij ſcrup. IX. myrrhæ troglodyticæ ſcrup. XII. caſię unc. I. pyretri ſcrup. XII. thuris ſcrup. XVIII. caſtorij ſcrup. VI. calaminthæ ſcrup. IX. mellis deſpumati q̃d ſatis eſt, itẽq; uini. Opiũ, myrrham, thus, cũ uino terito: ſtyracẽ uero cũ modico melle liquefactũ ſimiliter probe terito, atq; eis unito: adiectiſq; aridis tritis melle excipito ac utitor. Dantur ex ea ſiliquæ III. cũ aqua calida ieiunis, frequẽter etiã ante ſomnũ ſecundũ quos res urget. Facit aũt ad deſtillationes è capite, & tuſſes, puriſq; reiectationes, tabidos, peripneumonicos, pleuriticos. præter opinionẽ eñ thoracẽ extra periculũ ſiſtit, tũ quod à deſtillationib. tũ quod ab ulcerationib.

imminet

imminet, etiãſi ſanguinẽ reiectent. Ad anginã uero uino mulſo diluta utere aſſidue gargariſſando, pinnulaq́ etiã cum melle illini. Ad colicos autem & ex rhenum lapide affectos excellenter efficax exiſtit. In exacerbationibus enim colicorum febre carentium exhibita eueſtigio dolores ſedat. Si uero febriant remiſſiones febriles obſeruato, atq; ita exhibeto. Frangit enim calculos, & ab urinæ difficultate liberat ea præſertim quæ ex craſſis humoribus & propter obturationẽ eſt oborta. Infunditur etiam & maxime in ipſis colicis uehementiſſimis urgentibus doloribus cum oleo rutaceo, & ſtatim à periculo liberat. Longas autem febres maxime quotidianam & quartanam facile ſoluit duabus ante acceſſionem horis data. Quin & ægros ad reficienda corpora optime paratos fecit. Datur autem non in principio morborum ſed quum perfecta concoctio apparuerit in urinis. Cæterum ad peſtilentes & populariter graſſantes morbos ex uitiato aere obortos in corporib. ſumme auxiliatur, & in principio ſanè data peſtilentem prohibuit ſæpe diſpoſitionem. Præſeruat etiam à dyſenterijs & torminibus inteſtinorum. Inducit & ſomnos dolori minime obnoxios, neq; ſtuporem infert, ueluti reliqua ad leuandos dolores apparata, uerum ſomnum tamdiu detinet, quouſq; pharmacum penetrarit, & cauſas dolorum diſſoluerit, Et ſanè multi ex ægris à ſomno ſurrexerunt adeo concoquendi facultate præſtantes ut obliti ſint an unquam aliquid à principio doluerint. Plura autem his & ultra promiſſa ei confidere potes. At uero ſi uiſceris alicuius inflãmatio adſit, cauere oportet ne exhibeamus eam priuſquã inflammatio laxetur. Quod ſi tamen periculum maximum inſtet, id ipſum præfatus ac præteſtatus dato, quo ſuc ceſſuræ curationi per ipſam æger adſeruetur, eaq́ tandem uictoriam obtineat morbi.

Antidotus aromatica optima, Galli. Cap. CIII.

FAcit ad omnes maxime tamen inueteratas circa os uentris, atq; ipſum adeo uentrem affectiones, & ad Hepaticos. Eſt ſtomacho uehementer grata & efficax. Cinnamomi drach. I. aut caſiæ duplum, amomi dextantem, ſpicæ nardi trientem, phylli trientem. myrrhæ troglodyticæ drach. I. caſiæ beſſem, croci unc. I. floris iunci odorati unc. I. coſti unc. I. piperis ſexuncem. Mellis attici deſpumati quãtum ſatis eſt. Ego autem inquit Cinamomi modum conduplico, melior q́ antidotus redditur. Datur nucis ponticæ magnitudine cum uino, aut uino mulſo, aut etiam cum aqua mulſa ſi adſit febris.

Antidotus ex duobus piperis generibus. Cap. CIIII

ANtidotus ex duobus piperis generibus quemadmodum eam deſcribit Archigenes, leuans dolorem, finiens febrem, reſiccans & concoquẽs. Facit ad colicos. Hãc etiam Crito apparauit hoc modo. Croci drach. VI. caſiæ drach. III. cinamomi drach. II. coſti drach. IIII. ſtyracis drach. VIII. piperis longi drach. IIII. piperis albi drach. IIII. galbani drach. IIII. myrrhæ drach. IIII. quidam uero X. ſumunt. opij drach. III. caſtorij drach. V. Succulenta cum

lenta cum uino uetere terito, Reliqua uero contundito & cribrato ac tritis adſpergito, & mellis deſpumati quantum ſufficit adijcito, unitoq́ ac adſeruato. Datur quibuſdam magnitudine fabæ, alijs magnitudine erui. Colicis uero in cibo præbeto cum uini auſteri cyatho uno. In affectionibus autem circa hepar & ueſicam ex paſſo dato. Tabidis & pectore ſuppuratis fluxio neq́ infeſtatis ex aqua mulſa. Vtitor & ad quartanas & ad alios diuturnos & per circuitum repetentes rigores, duabus ante acceſſionem horis.

Antidotus Athanaſia. Cap. CV

ATHanaſia ut nunc apparatur, eſt autem Ægyptiorũ inuentum. Croci, ſpicæ nardi, phylli, coſti, fœni græci, glycyrrhizæ, radicis eupatorij, petroſelini, ſtyracis, caſiæ, opij, ſingulorum æquales partes, mellis quod ſatis eſt. Datur ad ſummum nucis auellanæ magnitudine, hepaticis quidem ſi nõ febriant cum uino mulſo, febrientibus uero cum aqua mulſa, datur ad dies ex ordine ſeptem. In angina cum melle delingendam dato, in affectionibus pulmonis & pleuriticis cum aqua mulſa. Stomachicis & qui nõ cõcoquunt cibum cum poſca. In fluxionibus uero ſtomachi ac alui in catapotia informatam dato, quibus deglutitis aquam frigidam præbe bibendam. Ad exulceratam ueſicam & uuluam cum tepida aqua. In morbo arquato, hydrope, & rhenum morbo cum uino mulſo exhibeto. Ad febres diuturnas per circuitum redeuntes ſumme auxiliatur ante acceſſionẽ accepta, his qui diuturna oculorum fluxione laborant ad noctem dato, & frontẽ ex ea llinito. Hæmoptoicis & dyſentericis ex poſca ante ſomnum exhibeto.

phyllis cauda murina

Oribaſij theriaca, qua Marcus Imperator uſus eſt, quæ ante & poſt infectionem ſumitur. Cap. CVI

TRifolij bitumen olentis ſeminis, rutæ ſylueſtris, farinæ erui rufi, ariſtolochiæ rotundæ, æquales omnium partes in paſtillos redige, & ex eis drachmam unam cum uino & oleo præbe.

Alia confectio ualde bona, Farinæ erui rufi, drach. XLVIII. aniſi, ſeminis fœniculi, ammij, ſeminis apij, ſingulorum drach. VIII. mei drac. IIII ſeminis trifolij, opopanacis, ſerpilli, cuiuſq́ drach. IIII. cũ uino redige in paſtillos, & cum uino ter præbe bibendos.

Oribaſij theriaca ex Bryonia. Cap. CVII

THeriaca ex Bryonia ad uenenatorũ animalium morſus & ueneni hauſtum, ad morſos à uipera & à ſcorpio percuſſos. Radicis bryoniæ, opopanacis, iridis, roſmarini, opij, myrrhæ, ſingulorũ drach. IIII. ariſtolochiæ, drach. V. thuris, drach. VI. ſeminis rutæ ſylueſtris, drach. VI. cumini, drac. XVI Alij tres tantum drachmas habent. farinæ erui, drach. XVI. Alij. IIII. habẽt. cum uino paſtillos informato, atq́ ter cum uino præbeto.

Philonis antidotus ad colicos præſcripta eſt.

Iſotheos antidotus ad tuſſim relata eſt.

M Antidotus

Antidotus Hadriani. Cap. CVIII

PIperis drach.XX.ſeminis hyoſcyami albi drach.XX.opij drach.X. croci drach. v. ſpicæ nardi, euphorbij, amomi, pyretri, cyperi,cardamomi, phylli,rutæ ſiccæ,caſiæ,caſtorij,ſeminis dauci,myrrhę,petroſelini,cuiuſque drach.I.roſarum ſiccarum ſeſquidrachmam:ſeminis apij,ſeſquidrachmam. zingiberis drach. II. opobalſami drach.II. mellis quantum ſatis eſt. Datur ad ſummum nucis ponticæ magnitudine, minimũ uero fabæ Ægyptię modo.Facit ad colicos ante ſomnũ data ex aqua calida, Stomachicis & qui reuomunt cibum ex poſca, in urinæ ſtillicidio ex aqua calida. Hæmoptoicis ex poſca, dyſentericis eam in catapocia redigito, & ab eorum deglutitione modicam poſcam abſorbendam præbeto.Tabidis ad noctem cum hydromelite dato, aride uero tuſſientibus cũ melle delingendam exhibeto.Morſis à phalangijs & uiperis cũ uino mulſo. Educit & menſes cum uino mulſo accepta in quo pulegium,aut calaminthe,aut ruta ſint incocta. Colicis cum aqua mulſa datur.

Antidotus Achariſtos cui digna gratia referri nõ poteſt. Ca. CIX

CAſiæ,myrrhæ,piperis albi,piperis nigri,caſtorij,galbani, ſtyracis,croci,coſti,opij,ſpicę nardi,ſingulorũ par pondus.Mellis quantũ ſatis eſt. Datur magnitudine fabæ: facit ad omnia diuturni temporis purulenta in thorace, & ad hepaticos cum aqua mulſa, & ad colicos eodem modo,ad ſplenicos cum aceto mulſo.Reperias autem ipſam & ad alias plurimas affectiones approbatam.

Philagrij antidotus ex ſulphure uiuo. Cap. CX.

FEbrem finit.hac inquit philagrius,omnino utor ad diuturnos per circuitum repetentes rigores.Sulphuris uiui,ſeminis hyoſcyami albi,ſeminis cardamomi citra medullam,ſtyracis,opij,myrrhæ,cuiuſq; drach.VIII. coſti drach.X.rutæ drach.X.croci drac.IIII.caſię drac.XI.piperis drac.XII.excipe melle attico deſpumato. Dato hora una ante impetum exacerbationis ex poſca dilutiore calida, & poſt modicũ interſtitiũ dormire iubeto.Somnum enim inducit,atq; omnes diuturnos febriũ inſultus ſoluit. Verũ nõ conuenit eam prius exhibere quàm bona concoctio manifeſtiſſime ex urinis deprehendatur. Bene proſpicere etiam oportet, quo is qui accepturus eſt redundantibus excrementis non ſit onuſtus, & maxime ſi febres quotidianę exiſtant.Datur ad ſummũ, quũ adhuc in uigore eſt pharmacũ, nucis ponticæ magnitudine.

Theriaca Democratis. Cap. CXI.

MEdetur hęc morſibus animantiũ uirus iaculantiũ, uiperarum,ceraſtæ, aſpidum, natricum terreſtriũ plagis,& paruarũ beſtiarum puncturis itemq; ueſparũ. Et marinæ turturis ſiue paſtinacæ ac draconis ictibus,phalangiorum itẽ & ſcorpionũ,Apparat̃ hoc modo. Iridis illyricæ,zingiberis, opopanacis,opij,herbæ roſmarini,myrrhæ troglodyticę, ſeminis trifolij bi

tumen

tumen olentis, cuiuſq; drach. VIII. ariſtolochiæ drach. XI. ſeminis rutæ ſylueſtris, drac. XII. radicis bryoniæ aridæ albiſſimæ drach. XVI. ſerpilli, caſtorij, radicis eryngij, ſeminis apij, cumini æthiopici recentis, cuiuſq; drach. VI. Alij drach. XII. habent, farinæ erui rufi, drach. XXIIII. Omnia hæc contundito & cribrato, opopanaca uero cum uino diſſoluito, eiq; arida inſpergito & in paſtillos reducito, & ex eis drac. I. cum uino ueteri meraco bibendam præbeto. Statim enim ut potatur cõmoditatem ſuam oſtendit. facit ad coli aut uentris inflationes ex aqua ter potatum. facit & ad eos qui intrinſecus aliqua parte dolent, citra manifeſtam cauſam.

Antidotus theodoretos ex anacardijs. Cap. CXII

ANtidotus theodoretos hoc eſt diuinum munus, ad totum hominem utilis eſt. facit ad uertiginẽ & omnes capitis affectiones, omniaq; pectoris uitia emendat, maxime uero ſuſpirioſis, orthopnoicis, tabidis, pleuriticis, hepaticis, ſplenicis, & quib. exaceſcit in uentre cibus, & omnib. diuturnis circa ſtomachũ & uentrem affectionibus prodeſt. His item qui ex longis morbis ſe ægre reficere poſſunt, & qui decolores ſunt, & quib. corpus in arquati colorem mutatur, & quibus aqua ſubter cutem effundi incipit. rheumum etiam affectionibus, & eis qui aſſiduo coli dolore affliguntur, auxiliatur: omnemq; habitũ corporis corroborat. Quin & febribus inordinate uceraſcentibus, atq; etiam per certũ circuitũ redeuntibus, ante acceſſionẽ data prodeſt. Mirabiliter utilis eſt mulierculis, q̃ purgationis menſtruæ ſtrangulatu uexantur, & quæ ab utero ſuffocantur. Soluit etiam uentrẽ citra moleſtiam, Educit eñ ea quæ iam longo tempore inteſtinis inhęſerunt. & ut ſemel dicam eſt diuinum donum. Huius enim uſu in omnibus ſenties ſucceſſum. Quod ſi quis uere & autumno præſertim, ſemel aut bis ea utatur, neq; circa dię tam magnopere delinquat, nullis morbis obnoxius fiet, Nõ ſolum enim præſentes affectiones ſedat, ſed quas etiam futuras timemus impedit. Habet autẽ hoc modo. Croci, caſiæ, phylli, ſpicæ nardi, mei, agarici, rhei pontici, floris iunci odorati, acori, epithymi, piperis, ſarxiphagi, iridis illyricę, cariophylli, carpobalſami, myrobalani interni, cuiuſq; ſcrupulos IX. anacardiorum, ſcrupulos X. aloes ſcrupulos XXXVI. mellis deſpumati libras III Datur ad ſummum drachmarum IIII pondere ex aqua mulſa, aut uino, aut uino mulſo, ſecundum quod cuiq; affectioni commodum fore putas. Cæterum ſi ſcamoniæ ſcrupulos IX adſumpſerit, præter opinionẽ flauam bilem purgat. Si uero epithymi ſcrupulos IX. acceperit & ſcammoniæ ſcrupulum dimidium, atram bilem expurgat. Id quod multo adhuc efficacius præſtat, ſi pro epithymo ueratri nigri corticis drachmam unam aſſumat. In pituitoſis porrò utiliter ad eius exhibitionem colocynthidis medulla tuſa & tenuiſſime cribrata ammiſcetur.

phyllis: cauda ceruina

ATheodoretos aliter apparata. Cap. CXIII

ALoes drach. LX. & ſiliquas LX. agarici drach. XXIIII. croci drach. VI

M 2 rhei

rhei pontici, drachmas VI. aſari drach. IIII. coſti drach. VIII. acori drach. VI. cinamomi drachmas VI. xylobalſami drach. IIII. ſpicæ nardi drachmas III caſiæ drach. VI. mei drach. II. chamædryos drach. IIII. maſtiches drach. V. piperis albi drach. IIII. mellis deſpumati quantum ſufficit. Dantur ex ea ad ſummum drach. IIII. ad emolliendum uentrem. Quod ſi quotidie ea ut antidoto uti uelis in aliqua ex prædictis affectionibus, nucis ponticæ aut ampliorum magnitudine præbebis. Quidam uero & piperis nigri, & albi, & longi, ſingulorum drach. II. addunt, item amomi, floris iunci odorati, zingiberis, cuiuſq; drach. II. Gentianæ inſuper drach. II. aliqui adijciunt.

Theodoretos per acetum mulſum apparata. Cap. CXIIII

FAcit hæc magis ad omnes capitis affectiones, & deliria ex atra bile obortа, item'q; inſaniam. facit ſtomachicis & colicis, hepaticis, atque amplius adhuc ſplenicis. Habet compoſitio hoc modo. Spicæ nardi, phylli, croci, mei, caſiæ, epithymi, floris iunci odorati, rhei pontici, myrobalani, caryophylli, cuiuſque drach. IIII. aloes ſextantem. carpobalſami ſcrupulos XVI. zingiberis ſcrupulos XVI. maſtiches ſcrupulos IIII. iridis trientem. anacardiorum, ſcrupulos IIII. agarici ſcrupulos VIII. corticis radicis fœniculi lib. I. aceti acerrimi ſeſquiſextarium. Mellis ſeſquiſextariũ. Corticem prælotum in aceto per triduum macerato, deinde ut dimidium relinquatur coquito, percolato, & ad acetum mel adijcito, rurſuſq; ad mellis ſpiſſitudinem coquito, atq; ubi tepuerit ad arida tenuiſſime trita in mortarium addito & diligenter unito, reponito ac utitor uelut in prioribus dictum eſt.

Picra ſiue amara per acetum mulſum apparata, Oribaſij. Cap. CXV

FAcit ad ſtomachicos, colicos, uuluæ ſtrangulatus, hydropicos. Corticis radicis fœniculi lib. III. aceti acerrimi lib. VI. Radices in aceto ad tertias coquito, & percolato aceto mellis libras IIII. adijcito, & ad mellis ſpiſſitudinem coquẽdo redigito, refrigerato, & paulatim ad ſubſcripta tenuiſſime trita in mortarium addito. Sunt autem hæc. Aloes beſſem. iridis ſextantem, maſtiches unc. I. zingiberis, caſiæ, nardi celticæ, elenij, ſingulorum unc. I. piperis drach. IIII. olei unc. I. aut ſi non adſit, nihil impedit. Datur cochlearij menſura cum aquæ mulſæ cyamis IIII (Eſt id poculi genus & Aegyptio uocabulo ciborium appellatur) Ab acceptione etiam aquæ calidæ cyamos II. abſorbeant.

Cyphi ex rebus XXXVI. Cap. CXVI

THuris ſexuncem. ſtyracis pinguis lib. I. myrrhæ trientem. phylli quadrantem. coſti trientem, amomi quadrantem, ſpicę nardi quadrantem, caſiæ quadrantem, ſabinæ, cardamomi, ammoniaci thymiamatis, iridis, carpobalſami, ſingulorũ ſextantẽ, nardi celticę, helenij, hypni, floris iunci odorati, aſpalathi, cuiuſq; unc. I. maſtiches, quadrantẽ. ladani, quadrantem. baccarum iuniperi magnarũ & paruarum, bdellij, ſingulorũ ſextantem, ſeſelis unc. I. cyperi, unc. I. croci trientem, ſeminis cupreſſi unc. I. Alij drac. I. habent, calami aromatici drac. IIII. roſas uirides numero quingentas, terebinthinæ

depuratæ

depuratæ ſeſquunciam. caricarũ pinguium ſexuncem, palmarũ pinguium quadrantem. carunculę uuarũ paſſarũ quadrantem. nucum pinearum quadrantem. ſucci haſtulæ regiæ unc. I. mellis ſeſquilibrã. uini odorati quantum ſatis eſt. Arida contuſa & cribrata cum liquidis excipito, palmis, caricis, uuis paſſis prius in mortario tuſis. deinde maſtichen tritã eis addito, & bdelliũ ac pineas nuces roſaſq; & thus unumquodq; per ſe tritũ. poſtea etiam ſtyracem adijcito, & ladanum per ſe mortario contuſa, deinde terebinthinam & mel adfundito, & arida infarcito. Ego uero thus, bdellium, myrram, & ladanum cum uino tero, atq; ita ad tuſa in mortarium conijcio, & paſtillis inde formatis utor. Facit ad capitis dolorem fronti illitum cum aceto, ſimiliter & ad oculorum lippitudinem cum uino, Ad hepatis & rhenum exulcerationes cum paſſo, ad obturationes eorundem cum uino mulſo, Tuſſientibus, tabidis, orthopnoicis cum aqua mulſa. Stomachicis, ſplenicis, iſchiadicis cum aceto mulſo, Ad tormina, lunaticos & morbum comitialem cum aqua calida. Datur drachmæ pondere.

Cyphi ex rebus XXVIII. Cap. CXVII

ASpalathi, bdellij, helenij, ladani, ſtyracis, myrrhæ, cuiuſque drach. VII baccarum iuniperi magnarum L. paruarum itidem L. ſucci haſtulæ regiæ, trientem. Sabinæ, trientem. croci, ſextantem. coſti, ſextantem. cardamomi, quincuncem. cyperorũ, quincuncem. ſeminis cupreſſi, quadrantem. nardi celtici, dextantem. Alij etiam caſiæ habent ſextantem, ſphagni ſiue hypni quincuncem, amomi ſextantem. ſpicæ nardi ſextantem, roſarum ſiccarum quadrantẽ. floris iunci odorati, ſextantem. nucum pinearũ, quadrantem. phyllorum, quadrantem. caricarum lib. II. uuarum paſſarũ pinguium ſextantem, terebinthinę chię lib. I. palmularũ pinguiũ carunculę lib. I. mellis lib. V. uini, ſextarios II. Apparato & utitor ut dictum eſt. Etenim quæ ex huiuſmodi rebus adparantur ad prædicta optime faciunt.

Maſuaphij confectio. Cap. CXVIII

CRoci quadrantem, ſtyracis unc. XXX. ladani unc. XXIIII. galbani quadrantem, caryophylli ſexuncem, roſarũ ſiccarum unc. XII. ſertulæ campanę unc. XVIII, hypni, canalicula id parua eſt ex arbore quæ damaſcena dicitur, itemq; ea quæ Rhodacinea appellatur exorta, beſſem, malabathri ſexuncem. Zarnabo unc. XII. coſti, unguium aromaticorum, caſię, zacathij, ſingulorum ſexuncem, aſari quadrantẽ, carpobalſami unc. XXIIII. pilularũ cupreſſi, quadrantem, foliorũ lauri quadrantẽ, chachula quod canchryon eſt unc I. amomi unc. XII. ſpicæ nardi, gummi, cuiuſq; ſexuncem. Vini lib. VI. contere & ad formam quancunq; uelis redige.

Thymiama ſiue ſuffimentum Berenices. Cap. CXIX

SEminis uiticis, melanthij, cornu cerui, ſamſuci, baccarum lauri, abſinthij, ſulphuris uiui, bituminis Iudaici, ſaluiæ, radicis cyclamini, artemiſiæ, origani, rutæ ſilueſtris, cumini, caſtorij, lapidis gagatæ, aniſi, conyzæ, roſma-

rini, buccinorum uſtorum, reſinæ, ſingulorum unciam unam, cedriæ ſextantem, picis zacynthię pinguis libram unam. Quidam etiam radicis pæoniæ unciam unam, ſed nos eam non admittimus. Omnia contuſa & cribrata, cedria, reſina, ac pice excipito, in paſtillóſque redigito ac utitor. Facit ad anginam potatum & ſuffitum, ita ut hiante ore æger uaporem hauriat. Ad omnem uero uigiliarum ſpeciem uino liquefactum fronti illinito atq; ipſi forinſecus naſo: quin & intrinſecus nares ſublinito, & ſuper prunas proiectum ſuffito, & ſomnum ægro conciliabit. Facit & ad ozænas ſordidum & fœtidū narium ulcus, ipſis naribus ex eo illitis cum aceto. Fugat animalia uenenata & culices ſuffitu. Et ut quidam tradunt etiam immundos ſpiritus arcet. Porrò de pharmacis dolorem leuantibus ſcriptū eſt retro in XIIII. ſermone.

De Elephantiaſi. Ex lib. Archigenis. Cap. CXX

ELephantiaſis à quibuſdam leontiaſis, ab alijs ſatyriaſis appellatur. Elephantiaſis quidem à magnitudine & diuturnitate affectionis nomen accepit, imò & propter cutis aſperitatem quæ in quibuſdam ſuccedere conſueuit. Leontiaſis autē appellatur quū frons ægrorū cum quodā tumore laxior redditur, ad ſimilitudinem pellis flexilis ſuperciliorum leonis. Satyriaſis uero dicitur propterea quod malę faciei iiſdem cum rubore attolluntur, & muſculis maxillaribus ueluti conuulſionem patientibus, mentum ipſum dilatatur, quemadmodum etiam ridentibus euenire ſolet, ſimilitudine quadam ad picturas ſatyrorū: quin & alacritas uehemens ad coitū ipſis adeſt, quemadmodum & de ſatyris fertur. Eſt autem grauis morbus & propè ex eorum numero qui incurabiles exiſtunt. & grauis quidem eſt ipſi ægro, intolerabilis autē cōſpicientibus, utpote qui ipſum omnino auerſantur, adeo ut & pleriq; ex neceſſarijs & domeſticis ægri, ipſius conuerſationem deuitent, Etenim ſuſpitionem de ſe præbet malum tanquam ſit contagioſum. Atq; ego ſanè malū eſſe affirmo cum ipſis conuerſari: inquinatur enim aer quem inſpirando adtrahimus ex ulcerum fœtore, & ex uitiata ſpiritus exhalatione. Cæterum affectio ipſa non ſolum ob id grauis eſt, quod indiſſolubilem ferè habeat ſtructuram & apparatum, ſed quod principia generationis eius fermè ſint ignota. quum enim circa ſuperficiem iam ueſtigia eius apparent, tunc non gignitur, ſed perficitur, intus à uiſceribus initio facto, & progreſſu uſque ad cutem dilatato: quare non abſimile eſt, tumentes eminentias etiam in internis oboriri. Apprehenduntur autem hac affectione uiri magis quàm fœminæ, atq; inter illos magis qui craſſum & uiſcoſum ac atra bile redundantē ſanguinē habent, & qui pituitam multam ſalſam aut acidam gignunt. Amplius uero & qui uictu craſſo & ægre concoctili utuntur, & qui in otio degunt. Non minus uero his & qui multis exercitijs inordinate utuntur, & per hoc ſanguinem inſpiſſant, Itémque hi qui cibos aſſidue in uentre corrumpunt. quod uero ad ætatem attinet, pueri & iuuenes

uenes, maxime quo tempore pubeſcere incipiunt. Regio uero huius mali inductrix eſt tum quæ ualde calida eſt, tum quæ uehementer frigida eſt, Et altera quidem ob id quod ſanguinem adaſſet, Altera quod frigore ſuo eundem congelet, & perſpirationes prohibeat, ac inſitum calorem ſuffocet. Conſequitur eos qui obnoxij futuri ſunt malo, ſegnicies, ſpiratio tarda, ſpirandi difficultas, motus difficilis, aſſidua conſtrictio alui, urinarum ueluti ſunt iumentorum lotia excretio, reſpiratio grauis & fœtida, ructus continui, qui etiã ipſis ægris aliquid moleſtiæ addunt, appetitus non obtuſi quidem neq; inflammati, impetus in uenerem intenſus. Iam uero ubi ad cutem progreſſum fuerit malum, malæ primum craſſiores fiunt & mentum, deinde rubeſcunt, non florido ſed liuido rubore. Et ſub lingua uenulæ uaricoſæ fiunt ac nigreſcunt: quod ſignum eſt etiam uiſcera ipſa in ſimili conſtitutione eſſe, eiuſmodi plane qualis in porcis quibuſdã circa interna uidetur, quæ Grandinis nomine inſignitur. Quandoq; uero & per omne corpus eminentiæ apparent, & præſertim iuxta ſummam frontem ac mentum. Corpus prætereа ipſorum magnum eſſe uidetur, & cuiuſdã intolerabilis grauitatis ſenſus eis adeſt, unde neq; potu neq; cibo admodum ſuauiter delectantur. Puſillanimes fiunt ad omnia, neq; præ uitæ amore uitam relinquere & contemnere poſſunt, neq; affectionem ipſam generoſo animo perferre. Verum ueluti ſeipſos condemnantes ſe occultant, & notos homines uitant. Quidam porrò ex eis, ad modum eorum qui ſuffocantur aut ſtrangulantur, maxime circa ſomnos afficiuntur. Quemadmodum igitur perfecte à malo eiusq; diuturnitate uictis fruſtra manum admouemus, Ita & abſtinere ab his qui iam affectione corripi & tentari uidentur, planè deſperantium hominum eſt & malignorum. Humanum enim & plenum beneuolẽtiæ ſignum eſt, in extremis etiam malis uſq; ad experimentũ procedere, ad difficultatem affectionis compeſcendam.

Grando morbus porcorũ

Cura Elephantiaſi affectorum. Cap. CXXI

QVum igitur quædam ex prædictis ſigna affectionis apparuerint, citra dilationem ſanguis auferatur particulatim ex utroq; cubito. Reuiuiſcit enim inde aliquo modo inſitus calor, ut ſenſibiliter corpus ipſum alleuetur. Habendus tamen eſt modus in euacuando, In multo enim inutili & uitiato ſanguine parum quiddam genuini ſanguinis ineſt. Poſt ſanguinis autem detractionem paucis diebus interpoſitis aluus inferne ſubducatur. & primum quidem colocynthidis pulte utendum eſt, ex qua catapotia XVIII. nucum ponticarum magnitudine exhibeantur. Eius autem apparatus prædictus eſt in coxendicũ morbi tractatu. Sequenti deinde die XII. catapotia præbeantur. Si uero ea accipere recuſarit, per hieram noſtram purgato. Mirabiliter autem eis utraq; confectio conducit per menſem ſemel data. Poſt dies autem aliquot ſero lactis ſciſſi utendum, ex eo q; non minus tribus heminis, neq; ultra quinq; accipiendum. Sit autem lac aſininum

ſi haberi poteſt, ex quo ſerum ipſum ſumitur. Ammiſcendum eſt etiam ipſi ueratrum nigrum trium obolorum pondere, & ſcamoniæ drachma una, ita ut hæc ipſa cum modico ſero ieiunis præbeamus, atq; deinde ipſum ſerum paulatim exhibeamus. Hac enim purgatione frequenter utendum eſſe cenſeo. Omnino namq; conandum eſt ut omnem corporis miſcellam ab affectione occupatam liquefaciamus, aliamq; quandam ueluti ex integro regeneremus. Idipſum uero fiet ſi per interualla oportune purgationes adhibeantur, & cibi apponantur qui facile concoqui, & per corpus diſtribui poſſint. Poſt quorum acceptionem uomitus à cibo fiant, deinde etiam à raphanis à ieiunis, poſtea ad ueratrum perueniendũ: ac primum quidem decoctũ ueratri exhibendũ eſt, deinde & bulbos ipſius cõtuſos, & ad finẽ uirgas optimas ex eo præbebimus. Id uero quomodo fieri debeat, iam antea diligentiſſime traditum eſt in tertio huius tractationis ſermone. Poſt hæc autem uinium refocillatrice diæta utendum eſt. Ad os uentris & utrinq; ad uiſcera cucurbita inanis affigatur. Et primo quidem circuitu auxiliorum hoc modo perfecto, ruſus ad principium reflectendum eſt. Et uenæ quidem ſectio uitetur: ab hiera uero principium purgandi ſumatur, & reliqua conſequenter facienda uelut prædictum eſt, ter & quater in anno eodem ductu repetito. Maligna enim & difficulter cedens affectio eſt, quapropter plurima cura opus eſt ne in peius euadat.

De his qui caſtrantur. Cap. CXXII

NOuimus quoſdam audaciores qui ſibiipſis teſtes ferro reſecarunt: caſtratis enim non in peius malum ipſum procedet. Neq; enim temere reperias, inquit Archigenes, ullum aliquem caſtratum elephantiaſi laborantem, neq; item facile mulierem. Quare etiam quidam ex confidentioribus Medicis manum admouerunt, & quotquot ſanè ex eis ex ſectione periculum euaſerunt, per conſequentis curationis uſum perfecte ab hac maligna affectione liberati ſunt. Noui etiam quendã qui ualde correptus eſſe exiſtimabatur, à tali quopiam pharmaco curatum. Aceti optimi & cedriæ, ſingulorum cyamũ I. ſucci braſſicæ cyamũ I. cõmiſceto & ieiunis mane præbeto, deinde ad ueſperã ordeaceũ panem medicum exhibeto cum quopiã uolucrium leuiorũ, & per ſolum hoc maximũ curationis ſperato ſucceſſum. Vtere aũt ipſo per annũ, ſemel in hebdomade ex eo præbens, quãdoq; tamen bis, quanq; ad uſum eius adſuefactis etiã rigidius procedendũ ſit, nimirum ad duplam pharmaci menſuram. Quãdo uero & ad comitialem morbum prædare faciat, eo ſanè & ad ipſum utor, & præ omnibus alijs eius profectum laudo. Facit & braſſicæ decoctum quotidie potatum quum ex cedria Pharmacum non datur. Multi etiam ſideritim herbam laudant: datur autem foliorum eius aridorũ drach. I. ex uino auſtero. Noui & trifolium herbam bitumen olentem probe huc facientem. Datur autem & ipſa drahmæ põdere trita ex uini cyatho uno, quibuſdam ex aceto, quibuſdã cum melle!

Cyamus poculum

Pharmacum præclarum

Eboris

Eboris etiam & cornu ceruini ramenta cochlearij menſura ſæpe ad prædi/ ctam menſuram ammiſcentur, Nam & per ſeipſum unumquodq; eorum potatum utiliſſimum exiſtit. In regione Indorum Elephantiaſi affectos aſ/ ſidue per ſedem eluere per urinæ aſininæ infuſionem heminæ menſura ca/ lefactæ conſueuerunt. Crocodilum item terreſtrem accipiunt, eiuſque ex/ tremas partes amputant, ac interiora proiectant, deinde fermento obuolu/ tum aſſant, deinde ablato fermento, & ſcabricie eius deraſa, carnis ipſius drachmam unam quotidie præbent, & magnum ſanè teſtimonium de hoc remedio præbent. Præclare autem ſuccus cyrenaicus facit, erui magnitudi/ ne deuoratus, ſimul enim ut acceptus eſt per omne corpus diffuſus uehi/ tur. Aſelli item ſub aquario uaſe ſtabulantes, qui & millepedæ appellantur quinque aut ſex numero cum hydromelitis cyamis III. triti potati præter opinionem tum his, tum ſuſpirioſis, & omnibus ſuffocatione apprehenſis auxiliantur. Multæ commoditatis eſt & ſcillæ ſemen trium obolorum pon/ dere in cyatho mellis ſemicocti delinctum. Aſperam enim arteriam à pitui ta repurgat, & coarctationem uiarum uocis probe dilatat. Similiter autem & paſtillorum ſcilliticorum, qui in theriaces confectionem conijciuntur drachma una exhibetur cum uino auſtero meraco trita, Ex calida autem datur. Theriaca porrò ex uiperis Andromachi compendium totius medi/ cationis exiſtit, ſi poſt purgationes per modica interualla præbeatur.

Mos Indorũ

millepedes

De uiperarum eſu, & de pruritibus. Archigenis.
Caput CXXIII

Mirabile elephantiaſis remedium uiperarum eſus exiſtit, eas uero hoc modo apparatas edere oportet. primum quidem amputato capite & cauda, & detracta pelle, exemptiſq; interioribus uiſceribus omnibus caro aqua puta bis ac ter lota, in olla inſtar anguillarum coquitur, aqua quidem ſufficiente affuſa, & oleo modico cum anetho & porro. poſt ſufficientẽ de/ inde cocturam, iuſculum moderato ſale condiatur, atq; ita ægro in ſole de/ ſidenti exhibeatur, capite tamen probe uelato, Neq; uero ſemel tantũ aut bis uiperas edere ſatis eſt, ſed ſæpe id fiat, quum extra periculum ſit & inſu/ per commoditatem afferat. Sint autẽ uiperæ recens captę, & ex humectio/ ribus locis accipiantur. Nam quæ iuxta mare degunt, uehementer ſiticulo/ ſæ exiſtunt. Vtimur & ad ipſos ſalib. theriacis eos quotidie pro liquamen/ tis exhibentes unà cum obſonijs, Suntq; tum ſapore, tum odore gratiſſimi. Quin & ex betonica antidotus ad podagricos præſcripta utiliter purgans, etiam his commode exhibetur, Et ut in uniuerſum dicam propter inciden/ tes ipſis ſuffocationes, etiam ea quę orthopnoicis prębentur, his utilia ſunt, utpote quæ craſſos humores non modo in thorace, ſed & in toto corpore contentos ſecant & diducũt. At uero ob id quod ferinus eſt humor, ea quæ lumbricos enecant & expellũt etiam his danda ſunt. Foriſecus porrò cuti

pſilotrum

pſilothrum aſſidue per modica interualla in balneo adhibendũ eſt, oculis probe cõmunitis ne quid ex pſilothro in ipſos dilapſum eos lædat. Commode item facies ipſa ex eo illinitur, utpote quæ maxime ab affectione ſit correpta. multo etiam tempore in eius uſu perſeuerandum eſt, donec cutis ipſa rubefiat, nõ tamen exulceretur. Quapropter ex ptiſanę ſucco pſilothrũ apparetur. Vrſinus autem maxime aut uulpinus adeps, uel ſi hi haberi nõ poſſint, taurinus cum ſarmentitio cinere emollitus, & cũ lixiuio coctus probe attenuat eminentes tumores. hoc enim modo etiam ſapo præparatur, quem in uſum conuertere oportet ſi urſinus aut uulpinus adeps non adſit. Bona eſt & portulaca cum aceto trita, & ſemperuiuum minus quod Romani illecebram uocant, & Mercurialis decoctum tum per ſe, tum cum aridis quibuſdam mixtum. & fici ſyluestris folia arida contuſa & cribrata cum aceto illita, & in balneo affricta. Optime facit & decoctũ ipſorũ. & betæ & ocymo cũ aceto tritis aut coctis dignam laudem tribues, ſi per eorum attritum fueris deterſus. Myrobalanus item cum aceto præſtat. probe auxiliatur & alumen cum ſale, & ſandaracha, æquis partibus in uino & oleo maxime lentiſcino, aut ſi nõ adſit, roſaceo tritis. Aridum quoq; inſpergimen ad alphos ſiue uitiliginem à nobis compoſitũ liberaliter extergit & repurgat. Eſt autem hoc. Alcyonium, nitrum, ſulphur uiuum, myrti folia, & fici agreſtis folia ſicca, ſingula pari menſura contundito & cribrato, deinde cum aceto trita oblinito, & in balneo affricato. Cõuenit & alcyonium aſſatum cum aceto tritum & affrictum: teſtæ item oſtreorum omnium uſtæ & cum pari melle ac modico aceto tritæ. Et aceti fece arida, uſta, cũ ſulphure trita in exudatorio loco cõmode uteris. Amyglalino autẽ oleo inungito, atq; hóc modo corpus forinſecus illinito.

Margin notes: Sapo; Illecebra

Oribaſij ſmegma ad elephantiaſin.

Pumicis, teſtæ ſepiæ, nitri aſſati, gallæ, cimoliæ, cuiuſq; ſextantẽ, gummi unc. I. arida affrica.

Aliud optimum ſmegma.

Nitri aſſati, pumicis uſti, teſtæ ſepiæ uſtæ, gallæ, cimoliæ, cuiuſq; ſextantem, gummi unc. I. arido utere in balneo aut lauacro & aqua marina ablue.

Aliud efficax.

Spumæ nitri albæ drach. XX. cimoliæ drach. XII. melanthij drach. II. radicis bryoniæ drach. II. alcyonij drach. VI. ſulphuris uiui drach. IIII. radicis chamæleonis albi ſiccæ drach. IIII. trita in balneo inſpergito & affricato.

Aliud ſmegma. Ad omnem corporis pruritum & humoris atræ bilis fluxionem celebre. Veratri albi unc. I. ueratri nigri unc. I. baccarũ lauri ſextantem, ceruſæ, pumicis uſti, teſtarũ ſepiæ uſtarum, pompholygis, rutæ uiridis, ſingulorum trientem, ſulphuris uiui beſſem. ſpumæ nitri albæ beſſem, mellis beſſem, cineris muſtelæ domeſticæ grauidæ beſſem. aceti quantum ſatis eſt. Vtere in balneo.

Remedium

Remedium ad pſoras, Archigenis.

Pſoræ feræ remedium

Magni nominis eſt & ad Elephantiaſi laborantes, id quod ad pſoram feram à nobis priuatim eſt apparatum. Id ipſum hoc modo habet: Rumicis ſatiui, & rumicũ acutorum radicum, faſciculos manipulares duos in aceto coquito, deinde in mortario tuſis, ac poſtea etiam in pila tritis, acetum paulatim inſtillato id ipſum in quo decoctæ ſunt radices aut etiam aliud, atque deinde hæc ipſis infarcito. Nitri drachmas XLVIII. ſulphuris uiui drach. XXV. thuris drachmas XV. Omnia ad limi craſſiciem reducta unito, ac æſtate quidem ad ſolem ſæpe illinito, hyeme uero in balneo donec exudarint. Apparatur autem à nobis pharmacum ad Elephantiaſim ſumme congruum, huiuſcemodi. Rumicis ſatiui & rumicis acuti radicum faſciculos manipulares duos in aceto coquito, tundito, ac terito, ut prædictum eſt, Deinde hæc quàm tenuiſſime trita eis infarcito. Alcyonij, libram I. ſulphuris uiui libram I. ſpumæ nitri, beſſem, teſtarum cochlearum uſtarum trientem. radicis chamæleonis nigri ſextantem. Omnia ſimul conteruntur, donec ad ſtrigmenticiam ſpiſſitudinem redigãtur: & illinuntur æſtate quidem ad ſolem ſæpe, hyeme uero in balneo, donec exudent.

Illitiones ad tumentes corporis eminentias. Cap. CXXIIII

Illinantur autem tumores in cute efferati & inflammati ex glaucij ſucco, aut polij, aut lycij, aut hypociſthidis, aut aloes, & ſimilibus ſuccis. Aut halicæ uel erui farina cum plantaginis, aut polygoni, aut perdicij, aut portulacæ, aut braſſicæ ſucco diluta. Quod ſi cataplaſmatis opus habeant loci inflammati, cum halica cruda polygoni, aut plantaginis, aut marrubij ſucco ammixto, contegantur. Poſtquam uero inflammationes mitigatæ & laxatæ remiſerint, herbæ ſerapiadis triteſticularis uiridis folia tenera aut ſemina probe terito, & ægrum ad ſolem calidum locatum ad horas II. defricato. atque ubi prodierit ſudor uinum meracum uetus odoratum bibendum præbeto, rurſusq; herbam ipſam affricato, Deinde ipſum in aqua marina abluito, & hoc quotidie per dies aliquot facito, & reperies ad ſanitatem conſequendam ſucceſſum.

Optima eſt & hæc illitio Critonis.

Ad tumentes eminentias, & ad faciei pruritus, ac principium elephantiaſis. Gummi albi, ſpumæ nitri, thuris, ſulphuris uiui, ſingulorum par pondus in aceto diſſoluito, & ex probe penitus cõtritis paſtillos formato, eosq; in umbra reſiccato. Vſus uero tẽpore poſtulãte aceto dilutos illinito. Vbi aũt exaruerint ſubſcripta cõfectione defricato. Eſt aũt hęc. Saponis lib. I. ammoniaci thymiamatis lib. I. thuris quadrantẽ, ſpumæ nitri albæ quadrantẽ, maſtiches quadrantẽ. Ammoniacũ cũ aqua prius tritũ, & ſapone ei adiecto, in figulino uaſe coquito, duob. ſextarijs aquæ affuſis, atq; ubi diſſolutus fuerit, thus, maſtichen, ſpumã nitri, unũq̃dq; p ſe tenuiſſime tritũ & unitũ adijcito.

Deinde

Deinde in mortarium tráſlata & diligenter tuſa in uitreum uas reponito ac utitor. Optime faciunt & hæc ad tumores non inflãmatos illita. Ammonia cum thymiama ex aceto, Aut marrubŋ ſuccus & thus eodem modo, & uerbenaca recta, & fel capræ aut hirci, & flos æris cum melle, & caninum ſtercus cum aqua, & aloe cum thure ex aceto mulſo potata & illita. Vtiliter illinitur & dictamni ſuccus melle cocto & cedria permixtus, & ſulphur uiuum cum liquida pice, aut ſeſamum, aut amygdalæ amaræ, aut chamæleonis nigri radix ſimiliter cum liquida pice, & alcyonium cum cedria. Efficaciſſima uero eſt cedria cum phocę adipe aut etiam urſino illita, ita ut ſimul eliquatis ſulphur uiuum infarciatur. Valde efficax & hoc eſt. Si alumen liquidum linteolo illigatum, & uſtum, deinde cum aceto acerrimo & braſſicæ, aut ocymi ſucco tritum, illiniri præceperis.

Aliud Thuris, aluminis ſciſſi, cuiuſq; ſextantem. ſulphuris uiui, ramentorum plumbi, cuiuſq; quantum ſatis eſt, unito & leuiter illinito, eminentŋs ex punice præfricatis.

Aliud.

Ammoniacum thymiama, & ſulphur uiuum, & columbæ ſtercus, & uitrum tenuiſſime tritum, in aqua, aut uino, aut aceto terito, & prout commodum æſtimaueris illinito.

Aliud ualde efficax.

Cedriæ, ſeſquilibram. aceti lib. II. foliorũ cupreſſi lib. I. folia tuſa ad biduum in aceto macerato, deinde excolato aceto, cypariſſum probe terito, eiq; cedriam adŋcito ac unito, & cum uulturis pennis ægro in ſole locato illinito.

Aliud Efficaciſſima eſt & hæc illitio. Auripigmenti drach. VI. thuris drach. VIII. coſti drach. II. calcis drach. IIII. baccarũ lauri ſextantem, cedriæ drach. IIII. Omnia teruntur, & cum foliorum populi albę arboris decocto in coquendo inſpiſſato illinuntur.

Aliud ad faciei eminentes tumores præcipue conducens.

Maſtiches unc. I. zingiberis drach. IIII. ſulphuris uiui drach. IIII. olei omphacini quantum ſufficit. utere. Mirabiliter autem prodeſt ad faciei tumentes eminentias, ex Mileſia herba remedium. Tundũtur autem folia herbæ uiridia cum axungia ueteri & imponũtur. Et rubefiunt ſanè inde plurimum partes quibus impoſita ſunt, contrahuntur autem facile pane impoſito, aut cerato ex oleo amygdalino, ruſuſq; in naturalẽ ſuum colorem reſtituuntur. Poſtquam uero exæquatæ fuerint eminentiæ illitionem talem parato. Thuris unc. I. gummi albi unc. I. cimoliæ trientem. Vino ueteri aut aceto trita illini. *Mileſia herba*

Emplaſtrum quod & ipſum ad maiores & liuentes eminentias facit, inquit Archigenes.

Terebinthinæ drach. X. radicis ariſtolochiæ drach. IIII. radicis capparis, ueratri albi, ſulphuris uiui, lapidis pyritæ, cuiuſq; drach. II. thuris drach. I. terebinthinam liquefacito, & ab igne ablatæ reliqua tenuiſſime trita infarcito. Optime facit & Andronis paſtillus & Muſę paſtillus ſimiliter illitus uterq;

Maiores

Maiores porrò tumores etiam emplaſtro aliquo diſcuſſorio conteganturꝰ efficaciter eis auxiliatur emplaſtrum ex aſellis ad meliceridas ulcera mellei humoris & ſtrumas deſcriptum. Magis proprie autem hoc conuenit. Olei cicini lib.I,ſpumæ argenti drach.C,picis crudę heminam I.ad lentum ignem aſsidue agitando coquito:atq; ubi coacta fuerint,ab igne ablatis chamęleonis nigri radicem tenuiſsime tritam drachmarum X pondere inſpergito,& ex tithymalli ſucco parum. Aliud. Ceram & uiſcum cum modica myrto liquefacito,& diphrygis triti quod ſatis eſt inſpergito,ac utitor. Aliud.

Radicis panacis drach.IIII,nitri drach.V,calcis drach.I,ceræ drac.II,adipis urſini ſextantem.Liquefacta aridis affundito,& miſceto. Cæterum nigras eminentias,aut ualde liuidas,cum ſcalpello leuibus uulnuſculis impactis incidito,deinde ſplenio cruentis uulneribus deſtinato, & quod inflammationem arcere poteſt,integito. eius generis eſt emplaſtrum Barbarū appellatum.aut ſalem tenuiſsime tritum oleo ſubactum, & lanis ſuccidis exceptum imponito,& poſtea radicem maluæ teneram cataplaſmatis uice adhibeto:aut cerato ex diphryge cicatricem inducente utitor. Audēdum autem in fortioribus corporibus,præſertim ubi prius corpori robur addideris,etiā excoriatorium ad impetiginem feram deſcriptū illinere,citra tamen canthatidum ammixtionem apparatum.quod ubi factum fuerit,& bullæ eruperint,eas uiridi Epigoni emplaſtro,quod Iſis à quibuſdam appellatur,integito,& per balneas curato:& tunc lac potādum præbeto. Vlcerationes autem obortas,cerato ex diphryge cicatricē obducente,aut melino cerato ex uino apparato,ſanabis. Facit idem & ex pompholige ceratū,& quod ex cadmia apparatum appellatur. Quod ſi curationem difficulter accipiant,uelut chironia ulcera tractato. Si uero paſcendo proſerpant ulcera, corace paſtillo ex aceto mulſo apparato utitor,aut paſtillo Andronis.

Aliud,ad uitiliginem quæ leuce dicitur,& ad pſoras.

Calx ex uino aut roſaceo expreſſa cum aqua illinitur,& poſt hoc ceratum roſaceum adhibetur.

Aliud celebre ad elephantiaſim.

Atramenti ſutorij partes IIII,aluminis ſciſsi madefacti partes VI,luto fuſco ſubigito,& ægro nudato ad ignem locato,corpus eius illinito,deinde lauato,ac rurſus eodem modo ad ignem illinito,ac abluito.quod ubi ter feceris, cutem roſaceo inungito,ęgrūq; per totam noctē contegito,& reperies ſanū.

Aliud,ad elephantiaſi affectos,carcinomata,podagram,articularem morbum,ſtrumas, condylomata,& conuulſiones neruorum.

Vulturis cerebrum unà cum capitis oſsiculis & plumis ac carnibus capitis accipito,& in uino dulci coquito.atq; excolata quidem illa proijcito:ęum iuſculo uero ipſo,euphorbij,croci,atramenti indici,piperis albi,caſtorij,zingiberis,cuiuſq; ſextantem coquito,& foliorum rubi,ſeminis ſatyrij,cuiuſq; quadrantem,picis quadrantem,ſucci mandragoræ,cedriæ,cuiuſq; unciā unam, *Ex uulture remedium*

 fel tau

fel tauri aut capræ integrum. uermes ex lignis putreſcentibus & marcidis numero tres, addito. Hæc ſanè omnia in uini dulcis ſextarijs nouem ſimul coquito. Hoc iuramento adſtrictus accepi, ne cuipiam reuelarem. Hic apparatus ad illitionem in nouem dies ſufficit, & eminētias ipſas exterit. Cæterum cum penna uulturis etiam illinatur.

Aliud, ad elephantiaſim, abſceſſus, condylomata, ſtrumas, eminentias corporis, tubercula pingue quiddam in ſe collectum habentia Græcis inde ſteatomata appellata, unguium abſceſſus paronychias uocatos, & gutturis tumores qui bronchocelæ appellantur: ad omnes item malignas eminentias quacunque corporis parte, multo experimento cognitum.

Vulturem uiuum accipito, eumq; in uini dulcis aut ſapæ ſextarijs nouem aut ſex ſuffocato: aut uulturinum gallum eodem modo tractato, & à ueſpere uſque ad matutinum tempus ad uitis ligna coquito. Cæterum ægrum tenui uictu cōnutrito, ſæpe etiam inediam perferre iubeto, & per ſubſcriptum purgatiuum medicamentum purgato, perq; dies ſeptem ex marina aqua lauato. Poſtquàm uero uultur coctus fuerit ac excolatus, oſſa ipſius contrita cum ægri ſudore, præſertim qui à ſole prolectus eſt, cani edenda proijcito: maſſas uero ſeptem inde formatas cani dato. Vulturem autem ipſum per triduum à ueſpere uſque ad matutinum tempus, ne ab aurora conſpiciatur, coquito, atq; id ſimiliter tertia die facito, probeq; contectum omni die mane in domo tenebricoſa reponito. Atq; ubi tandem ita percoctum ac excolatum habueris, ad iuſculum in nocte, minime uero in die, ſequentia addito. Salis foſsilis marini, in petris condēſati trientem, alij unciam unam habent, atramenti ſutorij, opopanacis, cuiuſq; ſextantem, colophoniæ, picis, cuiuſq; quadrantem, euphorbij, caſtorij, ſanguinis capræ, cuiuſq; trientem, ammoniaci thymiamatis trientem, foliorum ſemper uiui numero ſeptem, catananæ herbæ ſcrupulos tres, amianti ſcrupulum unum, polypodij herbæ quæ per contrariam affectionem luna deſinente auxiliatur, lapidis gagatæ, cedriæ, ſingulorum quadrantem, bituminis iudaici, ſextarium unum, artemiſiæ herbæ, chamæmeli herbæ, cuiuſque ſextantem. Hæc omnia cum iuſculo ut dictum eſt apparato, probe trita cōmittito & unito. Cæterum uulturem primum unà cum pennis uſq; ad pedes excoriato, atque ita in ſapam coniectum ſuffocato. Pellem autem ipſam cum pennis myrrha conditam, & in fumum ſuſpēſam exſiccari ſinito. Pedes uero in oleo coquito, & cum oleo podagricos, per uulturis etiam pennam, illinito. Neruos uero ad pedes podagrici pro amuleto appendito, & ab affectione eum liberabis. Porrò purgatiuum cuius mentionem feci hocce eſt. Aloes unciæ dimidium, gari, aceti, parem menſuram unito, & octauam ſextarij partem bibendam præbeto.

Polypodium mire naturæ

Ad condylomata in facie elephantiaſi affectorum.

Thus cum uino auſtero tritum pinnulis illinito.

Illitio

Illitio alia optima ad elephantiaſi laborantes:facit & ad pruritus.

Gummi,gallarum,ſingulorum drachmas decem, pumicis drachmas uiginti:contundito & cribrato,ac utitor ut optimo.

Aliud,etiam ad lepram.

Veratri nigri,gummi,cuiuſq; quadrantem, ſpumæ ptiſanæ quantum ſufficit:conijce in ollam,& coque donec ſucculenta fiant,ac tritis utere.

Diæta elephantiaſi correptorum. Cap. cxxv

DIæta elephanticorum talis ſit. A ſomno membra eorum plurimum & leniter manibus contrectentur, deinde aluus conſueta recrementa deponat, & poſt hæc ipſe æger ſub diuo aut in porticu deambulet, mollibus calciamentis ſubligatis, conficiatq; deambulando uſque ad ſtadia triginta. Deinde cataplaſma ei imponatur primum ex pane, aut faba cocta, aut ptiſana, aut aliquo conſimili illinatur, uerum ad unumquodq; prædictorum citrij acidi ſuccus ammiſceatur ſi haberi poſsit, aut ſi deſit, peponum aqua, & poſt modicum interſtitium aqua pura large abluatur. Poſtea cerato roſaceo liquidiore facies ſuperne leuiter illinatur. Deinde ubi geſtationis genere aliquo fuerit uectus, rurſus deambulet concitatiore greſſu. Poſtea uero potione aliqua ex prædictis accepta, quotidiano alicui & conſueto muneri uacet. Circa quartam autem horam concitatiore gymnaſio exerceatur, & deterſo ſudore, urſino aut uulpino adipe illinatur, qui ſi non adſint, caprinus aut taurinus, aut equinus, aut aliquis ex uolucrum genere, aut butyrum recens ſumatur, Deinde cum fœni græci aut ptiſanæ ſucco, qui parum ammoniaci cum aceto liquefacti ammixtum habent, perfundatur, atque ita lauacro quodam præſcripto utatur. Nociuum eſt enim affectioni ſi quis non lauet. Per interualla autem pſilothro, ut dictum eſt, defricetur, & quodam ex prædictis ſmegmate quotidie expurgetur. Commoda ſunt etiam arida fomenta, & poſt ſufficientem ex dictorum uſu exudationem, natationes in mari, aut in ſulphurulentis & aluminoſis aquis, non extreme frigidis, quales ſunt aquæ Albulæ in Italia uocatæ. Quod ſi tales non adſint, frigidæ lauacro aſsidue utatur, raroq; balneum petat, niſi pſilothri gratia, aut altera aliqua urgente neceſsitate cogatur. Si uero quis ad frigidæ lauacrum cunctantior ſit, eum in balnei aere plurima aqua frigida perfundi commodius erit. Præſtat item ſolium ex decocto aliquo eorum quæ adſtringunt apparare, plantaginis præſertim aut rumicis, aut perdicij. quanquam efficacius omnino cenſeatur betæ decoctum, cui ſane & ex aceto parum eſt affundendum. Extergatur etiam ueluti prædictum eſt, in balneis cum quopiam prædictorum ſmegmatum, & cum myrobalano aſsidue ex aceto. Quibus deinde ablutis, ad acrimoniæ & mordacitatis curationem ex oleo lentiſcino cum aceto & uino auſtero conquaſſato, aut ex oleo myrteo & pari uino conquaſſatis illinatur. Licet etiam aliquando parũ ammoniaci, aut alumen rotundum

Aquæ Albulæ in Italia

in uino cōtererc. Optimum eſt & butyrum recens illitum. Poſt lotionem & exterſionem per tenera linteola, ad horæ dimidium quieſcat: deinde aqua tepida hauſta ſponte uomat: aut ſi id facere nequeat, per immiſsionem digitorum. Poſtea modico interuallo temporis interpoſito, uinum abſinthites aut origanites bibat non infra heminæ menſuram, & paulo poſt cibus ei apponatur. A uino in poſterum omnino abſtineat, paſſoq; & uino mulſo, ab omniq; cibo difficulter concoctili, & maxime à frigidæ potu. Cæterum cibi tempore purgationum qui facile ſecerni queant, ſumantur. Panis hordeaceus aut triticeus recens calidus. Ex oleribus beta, & porrum capitatum duabus aquis edulcatum: lactucaq; & capparis ex aceto mulſo. Ex mari uero herinacei recentes, oſtrea, pelorides, pectunculi, tellinæ cum beta coctę, & ſalſamentum uetus ex aceto mulſo. Vbi uero poſt purgationes refocillare, & uires reſtaurare uelimus, acria auferenda ſunt, præter condimenta, quorum ut urinam cientium uſus commodus eſt. Exhibendus eſt autem panis optime præparatus, oua ſorbilia, halica lota, & lac cum melle. Omnia tamen cum pane. Ex oleribus, malua, rumex, ſiſarum, lactuca, ſeris, fœniculum, ficus coctæ, à quorum acceptione parum aquæ calidæ bibat, in qua decocta ſint, quæ urinam moderate cient. De cætero uero abſtineat, ut ne potet uſq; ad cœnam. Bis enim cibum capere præſtat, quàm ſemel ſe explere: nam, ut dixi, etiam prandium ipſum ſimpliciſsime paretur: cœnam magis uariam concedo. In cœnam etiam duæ tertiæ panis partes reſeruentur. Præbeatur item in ea piſcis molli carne non graueolens, coctus, ſimplici iuſculo apparatus: & ex auiculis montanis, extremæ partes & uentres. ex pedeſtribus, hœdorum extrema, & leporinæ & dorcadum extremitates. Pro condimento & embammate, ſales ſcillitici commodi ſunt. Ex leguminibus, ptiſana utiliſsima cenſetur. Danda tamen & per interualla oryza, porro in cocturam eius addito. Ex fructibus conueniunt, ficus electæ, uua arefacta, pirum coctum in aqua mulſa, ſimiliter & cotonea: unumquodq; certo pro coniectura modo. A reliquis fructibus omnino abſtineant. Ex dulciarijs mellitis, placentam dato ex amygdalis modice toſtis, & paucis pineis nucleis, & cnici ſemine contuſo & cribrato, ac modico pipere apparatam. Ex bellarijs, parum ex caricis aridis concedito, & uuas paſſas pingues, amygdala toſta, piſtacia, & erebinthos toſtos, & cicer toſtum, cnico cum eis torrefacto & muria adſtillata. In potu aqua calida eis omnino conuenientior eſt: ſed uiribus reſtaurandis, uinum album & tenue, ac non ualde uetus in cœna poſt cibos detur: quàm minimum tamen potent, in ſitis tantum expletionem. Reliquæ potiones ex uino & melle confectæ, propomata Græce peculiariter appellatæ, uitandæ. Acetum autem mulſum non incommode exhibetur tum ieiunis, tum inter cibos, ſi ſtomachus tolerare poſsit. Somnus porrò diurnus nociuus elephanticis eſt: nocturnus autem aptiſsimus. Poſt longum à cœna interſtitium, deambulatio lenta ac ſenſim facta commoda eſt, quo cibi co

Propomata

melius deſcendant. Matutinarum uero excitationum ſint ſtudioſi. Coitus affectioni infeſtiſsimus eſt. Etenim non reperias ullum aliquem temere qui exectus ab elephantiaſi apprehendatur, neq; etiam facile mulierem. Fortè ob id quod largior generatio ipſius in ſeminarijs locis ob materiæ ſpiſsitudinem contingat. Multo itaq; ſemine elephantiaſi correpti abundant. Non tamen abſurdum fuerit puerorum gignendorũ gratia per rariora interualla coire: neq; enim in totum contagioſæ ſucceſsiones ipſius affectionis in omnibus fiũt, præſertim ſi quis optime diſpoſitus, ad uenerem incitetur. Quod ſi ſuccedat curatio, etiam ad quotidiana uitæ munia obeunda demittantur, & longis peregrinationibus ſanitati uberius conſulant. Si uero non ſuccedat, procul à mari & urbibus ſegregentur.

> *Elephanticos pueris gignẽdis operã dare poſſe*

De pruritu: Archigenis. Cap. CXXVI

IN omnibus pruritibus uenæ ſectione utẽdnm eſt: ſi iuuenes ſint, & multo ſanguine redũdent qui ex eo laborant, & nihil aliud impediat eam admittere: particulatim autem & paulatim eum detrahere oportet, & quãdoq; ſequenti die ſectione repetita rurſus auferre: deinde reſtauratis uiribus, per purgatiuum pharmacum aluus ſubducatur. Lauandi ſunt omnino quidem ieiuni, quandoq; tamen ubi parũmquiddam cibi acceperint, à concoctione autem ſecundario lauentur. ægre enim humectari poteſt malum. Radenda etiam pilis obſita, & cum maluæ ſylueſtris aut ſatiuæ, aut betæ, aut fœni græci, aut ſeſami, aut furfurum decocto repurganda. Totum uero corpus ex farina fabacea, aut lupinorum, aut myrobalani conſpergatur. Quod ſi diutius duret affectio, fomenta quidem & lotiones ex ſaluiæ, myricæ, mercurialis, origani, pulegij, baccarum lauri, radicum cucumeris agreſtis decocto adhibeantur: ex lixiuio item & muria acida. Corpus uero nitro tenuiſsime trito conſpergatur, uini fece uſta & arida adiecta. Aut cum hac miſtura. Spumæ nitri albæ, ſulphuris uiui, alcyonij uſti, ſingulorum æquales partes committe & inſperge. Si uero intenſiorem uim eius facere uelis, etiam ueratrum album adde. Eaq; ſimul citra pinguium ammixtionem corpori inſperge.

Aliud, bonum & mitius. Spumæ nitri libram unam, cimoliæ ſexuncem. Aliud. Atramenti ſutorij, thuris, ſulphuris uiui, nitri, æquales ſingulorum partes in uino terito, & in prima balnei domo illinito: deinde lauato, & cum uino & oleo inungito.

Aliud, ad pruritum totius corporis.

Plumbaginis, ſpumæ argenti, nitri, cimoliæ, iridis, chamæleonis nigri radicis, pumicis, aluminis, ſulphuris uiui, ſamſuci, lapidis ſpecularis uſti, omnium æquales partes committito ac utitor in balneo.

Aliud ſmegma ad pruritus.

Nitri libram unam, pumicis uſti librã unam, ſpumæ nitri ſexuncem, oſtreorum uſtorum quadrantem, baccarum lauri, coſti, nardi celticæ, ſingulorum ſextantem, cyperi unciam unam, phylli quantum uoles odoris conciliandi

gratia:contuſis & cribratis utere in balneo.

Aliud,faciens & ad pſoras.

Sulphuris,nitri,ſpumæ argenti,pumicis uſti,cumini,omnium parem modum ſume & utere.Inungendi ſunt & aceto ac oleo in quibus ſtaphis ſylueſtris ſit contrita. pulegij item ac thuris æquis partibus cum oleo & uino tritis. Frequentius uero cum cimolia in uino madefacta eos expurga,aut cochleas terreſtres uſtas & tritas cum melle adfrica.Optimum autē eſt & hoc in balneo. Mellis partes duas,aluminis liquidi partem unam.Coquito ad permutationem aliquantulū,ac utitor primum in ſole, deinde in prima balnei domo:atque ubi parum humectati fuerint, thus cum ſulphure uiuo,& nitro,& gummi,æquali pondere trita arida corporibus eorum inſpergito.

Critonis,ad pruritus uehementiores.

Foliorum lauri uiridium,faſciculum,ſalis pinguis cyamum unum,aceti ſextarium unum,olei libras tres.Omnia ſimul coquito,atq; ubi bis aut ter efferbuerint,ab igne auferto,& frigefieri ſinito, deinde oleum ſegregatum inungito.

Aliud,ad ægre tolerabiles pruritus.

Fecis uini uſtæ,nitri aſſati,cimoliæ,cuiuſque libram unam,ſtaphidis ſylueſtris quincuncem,iridis trientem,aceti ſextarios quatuor,olei lentiſcini ſextarios duos.Arida contuſa & cribrata humidis excipito.Vſus eius eſt in ſole, aut in balneo.

Aliud,Critonis.

Radicis rumicis,fœni græci,gummi,ſingulorum drachmas duodecim,ſulphuris uiui,aluminis liquidi,cuiuſq; drachmas quatuor,myrobalani,cimoliæ,fecis uini uſtæ,cuiuſq; drachmas ſedecim,aceti ſextarios duos,olei ſextarium unum.Committito ac utere ut dictum eſt.Efficax eſt & id quod ex rumicis radicibus ad elephantiaſim eſt præſcriptum.Probe facit etiam ad omnem pruritum,inquit,oleum in quo rhododaphne incocta ſit illitum.

Aliud,ad intolerabilem pruritum,& qui domari non poteſt.

Cæterum quum neq; uenæ ſectio, neq; defricatio aliqua quicquam profuiſſet:quidam ex huius remedij uſu malum exuperarunt.Teſtudo terreſtris uiua in oleo coquitur,& ex oleo corpus inungitur.Sedant & pruritus ualde egregie,mori folia arida trita affricta,& portulaca trita per ſe,& perdicium, & apiū cum ſulphure uiuo & ſale. Quum uero caliditas multa affuerit cum pruritu,ptiſanæ ſuccus cōmodiſsimus eſt,tum per ſe,tum modico aceto admixto.Quod ſi uehementer urgeat afflictio, quædam ex prædictis ſmegmatis ad ptiſanæ ſuccum ammiſceto.Vitandæ autem ſunt inſolationes,præſertim in æſtiuo ſole. Aqua autem marina maxime frigida conuenientiſsima eſt pruritui.Quare tentandum eſt ut æger bis & ter in die probe perfrictus in ea natet:bis quidem ante prandium,ſemel uero circa ueſperam. Diæta boni ſucci & uentri commoda eligatur. Et ſi aluus adſtricta ſit, catapotia ex aloe ſex numero in erui magnitudinē formata poſt cœnam præbe. Abſtineat æger ab omni acrium ciborum eſu, & ab omni ſalſo edulio,& à cun-

Teſtudinis remedium

ctis

ctis oleribus crudis. Ad ſcabioſos pruritus.

Cæterum ad pruritus ſcabie perplexos,lac ſciſſum aſsidue adhibitum commodum eſt,& ſmegmata omnia prædicta utiliter adhibentur. Priuatim autem hæc.Myrrham cum aceto & oleo tritam illinendam præbe donec exudent.Sinapi item & myrobalanum cum aceto & oleo eodem modo.

Aliud. Spumæ nitri, alcyonij uſti,ſulphuris,ſingulorum æquales partes tritas & linteolo exceptas in oleo madefacito, & deinde ex arido accipito,locoſq́ donec erodantur defricato, atque ita aqua abluito.

Aliud. Ammoniaci ſalis,nitri aſſati, ſulphuris uiui,ſingulorum unciam unam,myrti aridæ ſextantem. Vtere ſicco. Aliud celebre.

Farina cicerum cum caprini ſtercoris pari modo utitor.

Aliud,ad pſoras,pruritus,uitiligines,& impetigines.

Bituminis,ſulphuris uiui,thuris, buccinorum uſtorum,æquales partes cum aceto & melle tritas adhibe. Optime facit & pulegium cum mannæ puluiſculo ex oleo & uino illitum.

Vnguentum ad pſoras.

Hederæ folia tenerrima & modicum ſalem cum uino & oleo trita illinito.

Aliud. Oleum amygdalinum uinumq́ ac butyrum conquaſſata illinito. Aliud. Aloes, ceruſæ, ſpumæ argenti, ſyrici, plumbaginis, glaucij,recrementi argenti,ſaponis conſtantini,ſingulorum æquales partes, aceti & roſacei,quantum ſatis eſt. Vtere in balneo.

Aliud,ualde celebre.

Nuces rancidas quindecim,ſulphuris uiui quadrantem,gari pontici quantum uſui opus fuerit:tritis utere in balneo. Aliud.

Perdicium herbam cum ſale & ſulphure affricato.

Aliud,experimento conſtans.

Nuces rancidas quinquaginta, ſalis manus plenæ menſuram, ſulphuris uiui unciam unam:tritis utere in balneo ad defricationem,oleo non adhibito: atq; ubi exudarit,ægrum in ſolium calida expletum demittito,indeq́ egreſſum rurſus defricato,& ſtatim rurſus in ſolium demittito.

Aliud præſens remedium.

Panis aridi,nucum iuglandium rancidarum,æquales partes,ſulphuris uiui, paulo plus quàm pro panis menſura,optime terito uino auſtero affuſo,donec ad ſtrigmentorum ſpiſsitudinem redigantur, & abſque oleo in balneo affricanda præbeto. Aliud. Saponis gallici,nitri,pumicis,ſulphuris uiui,perdicij herbæ,cuiuſq; unciam unam,adipis porcini recentis uncias decem octo,carpobalſami drachmas quatuor. Vtere in balneo. Sapo Gallicus

Vnguentum optimum ad pſoras.

Picis ſexuncem,ceræ quadrantem & unciæ dimidium,ſpumæ nitri ſextantem, ſulphuris uiui ſextantem, olei myrtei quod ſatis eſt,ut ad limi denſioris craſsitudinem redigatur. Vtere in balneo.

Aliud. Pyrethri drachmas quatuor, herbę lanariæ drachmas quatuor, fœni græci drachmas octo, contuſa & cribrata repouito. Vſu uero expetente quantum tribus digitis apprehēdi poteſt accipito, & cum aceto acerrimo conquaſſato: deinde roſaceo ſufficienti addito, unà cum ſmegmatis illinito.

Aliud. Aluminis ſciſsilis, ſpumæ nitri, ſulphuris uiui, cuiuſq; ſextātem, ſtaphidis ſylueſtris ſexuncem. Aceto & roſaceo diluta illinito.

Aliud, ad inueteratas pſoras.

Atramentum ſutorium cum lacte & roſaceo tritum illini. quidam uero cum adipe ſuillo utuntur. Aliud. Chalcitidis, miſyos, æquale pondus, tritis cum uino & roſaceo utitor. Aliud. Nitrum aſſatum, ſulphur uiuum, alumen uſtum, æquis partibus cum oleo circumlinito. Facit & centaurea arida trita adfricta, ſimiliter & chamępitys. Aliud. Raphani ſuccum cum ouo in balneo diligenter illinito, & in paucis diebus curabit ægrum. idem & rapi ſuccus cum ouo probe facit. Aliud, ad pſoras.

Spumæ argenti trientem, oua integra quinque, aceti libras quinque & dimidiam, olei myrtei ſextarium unum: trita illini.

Aliud, ad pſoras ſanie fluentes & fœtidas.

Mali punicæ ramulos teneriores aut folia tuſa terito, aqua aut poſca prout melius iudicaueris affuſa: illine aſsidue, & miraberis.

Aliud, ad pſoras ægre curabiles, & principium elephantiaſis.

Serapiadis triteſticularis manus plenæ menſurā, radicis altheæ tantundem, hyoſcyami uiridis tantūdem, ſcillam unam mediocris magnitudinis aut paruas duas, olei ſextarios tres, ſpumæ argenti dodrantem, ceruſæ trientem, croci ſeſquiunciam, cādidum ouorum decem. Spumam argenti, ceruſam, & crocum cum aceto terito. herbas uero cum oleo & reliquo aceto coquito, percolato, ac tritis affundito, & candida ouorum addito, unito, utitor. Ego uero & perdiciadem herbam adieci. & in magnis affectionibus etiam chamæleonem, & roſmarinum herbam.

Aliud ad pſoras, quo uſus ſum in elephantiaſis principio.

Nitri, aluminis, ſulphuris uiui, ceræ, cuiuſq; ſextantem, picis trientem, olei in quo rhododaphnæ coctæ ſint libram unam. Cæterū ego ſulphuris uiui ſexuncem conieci, & pro arida pice liquidam indidi: & corpore ex his illito uſq; ad miraculum profeci. Verum ubi iam ad cicatricem perducta eſſent ulcera, ſulphuris ſextantem, & picem aridam inieci.

Ceratum ad pſoras, ualde celebre.

Colophoniæ unciam unam, cerę unciam unam, emplaſtri ex ſuccis ſeſquunciam, myrti quadrantem. Vſu expetente, ſiquidem pſoræ fuerint aſperiores ipſum ut habet adhibe. In exulceratis uero roſaceo liquefacito, ac utitor.

Aliud, quo in exulceratis pſoris per omnia utimur.

Ceræ ſextantem, picis aridæ ſextantem, emplaſtri ex ſuccis quadrantem, roſacei trientem: liquefacito, ac utitor ueluti eo quod præter opinionem auxi-

lietur. Cæterum ſi diuturna ſit affectio, ſubſcriptis uteris.

Epithema præclarum: facit & ad ulcera cicatricem difficulter recipientia. Phu unciam unam, atramenti ſutorij unciam unam, ceræ unciam unam, adipis porcini recentis ſextantem: liquefacta aridis committito & imponito, ac poſt triduum ſoluito. Facta uero exulceratione, uelut igne ambuſta curato.

Aliud epithema.

Sandarachæ unciam unam, ammoniaci unciam unam: terito, & terebinthina excipito, ut emplaſtri accipiant formam, & præfricto loco, pellicula excepta imponito, ac poſt dies quinq; ſoluito. Vbi uero tectorium ulceri fuerit inductum, eodem pharmaco donec tectorium excidat, utitor. Ad exulceratam autem cutem his quæ ambuſtis conueniunt utendum eſt: & maxime emplaſtro ex hordeo apparato. Porrò ubi in callum induruerit affectio, magisq; fuerit exacerbata, ſequentibus utendum erit.

Epithema ad pſoras in callū obduratas, & ad leproſas diſpoſitiones, pharmacum proſpere accommodatū: nam & callos coercet, & ex profundo extirpat, & ulcerationes ad cicatricem perducit: ſolum enim ea quæ præter naturam accreuerunt corpora contingit.

Farinæ lupinorum tenuiſsime tritorum, ſylueſtrium quidem malim ſi adſint, aut ſatiuorum, ſi illi haberi non poſsint, uncias quatuordecim, farinæ loliaceæ ſeptūcem, nitri rubri ſexuncem, picis liquidæ italicum ſextariū unum, aceti acerrimi italicum ſextariū unum, terebinthinæ beſſem. picem cum aceto coquito, & ubi unita fuerint terebinthinam adijcito, & ab igne ablata aliquo modo frigeſieri ſinito, & inſperſis ac infartis farinis, aſsidue agitato, deinde ad ignem lentiſsimum admotum coquito, indeſinenterq; agitato donec pharmacum à teſta in qua coquitur incipit ſeparari. Quo facto ipſum in mortarium translatum & probe tritum reponito. Vſu uero exigente, præfricto ex nitro loco, linteolo exceptum nouo & denſo imponito, ac poſt tertium diem ſoluito, & alia noua ſplenia concinnata imponito, atq; id uſq; ad perfectam ſanationem facito. Oportet autem non modo hoc epithema, uerum etiam alia quę ex aceto & pice cruda apparantur in loco ſub diuo apparare. Facile enim dehiſcunt & diſparantur. Heraclides in æreo uaſe coquendum eſſe admonet, & terebinthinam poſtremam conijciendam. *Heraclides*

Oribaſij, ad ulceratas & feruidas in ſuris eruptiones.

In balneis quidem myrobalanum & ſulphur cum liquido cerato leuiter illinito: poſtquàm uero frigidæ aquæ ſolium inſcenderit, ex oleo myrteo cum uino inungito, aut ex roſaceo aut lentiſcino eodem modo. Potes & lentiſcino citra uinum uti.

Ad pſoram, Magiſtriani, ualde neceſſarium. *Magiſtrianus*

Rhododaphnes ramulos in oleo coquito, deinde nuces rancidas & ſulphur uiuum in mortario terito, infuſoq; ad ea oleo ſimulq; trito, locos in ſole illinito, & poſt horam lauato, & ſanabis.

Aliud

Aliud, præter opinionem ad pſoras faciens.

Ceruſæ, ſpumæ argenti, ſulphuris uiui, ceræ, ſingulorum ſextantem, oua numero duo. Oua recentia in aceto per tres dies ac noctes macerato, deinde unà cum putaminibus trita, reliquis probe tritis aridis ammiſceto, & ceram cum roſacei libris duabus & dimidia liquefactam cum eis committito, ac utitor in balneo pro unguento.

Aliud ex ochra, ad pſoras commodum.

Spumæ argenti trientem, ceruſæ unciam unam, ochræ ſextantem, cadmiæ unciam unam, ceræ trientem, olei myrtei libras duas: arida cum uino terito, & liquefacta affundito, ac utitor.

Ad pruriginoſas papularum eruptiones. Cap. CXXVII

Diphryges cum aceto illinito, & mori radicem ex aceto, plumbaginem, rubiginem ferri, miſy, cyclamini radicem, omnia ex aceto: alumen omne melle coctum, rutam cum ſale & oleo, ceruſam & argenti ſpumam ex aceto, rutam cum cerato myrteo quadrupla parte.

Aliud, ad pſoras, humentes lichenes, pingueſcꝙ & tumentes ac multo humore manantes, mirabile.

Cadmiam uino & oleo tritam illinito.

Ad omnem pſoram ulceratam cum pruritu aut dolore, & ad ulcera capitis manantia, eryſipelata, & herpetas.

Helcyſma, ſcoria argēti Plumbi uſti, cadmiæ, plumbaginis, cuiuſcꝙ unciā unam, ſcoriæ argenti quæ & helcyſma ſeſquunciam, ſpumæ argenti ſeſquunciam, uini & olei omphacini aut roſacei quantum ſufficit. Vtere ad omne ulcus aut papulam in toto corpore. Præter opinionem enim facit, præſertim in infantibus.

Aliud, ad pſoram aſperiorem & tubercula, optimum.

Cadmiæ, ceruſæ, ſulphuris uiui, maſtiches, cuiuſcꝙ unciam unam, ceræ quincuncem, roſacei dextantem. Vtere, locos ex eo integendo. In balneo autem ex pharmaco unciam I, & ſapone ſeſquunciam miſceto, ac illinenda dato.

Ad puſtulas pſydracas Græcis appellatas, & ad papulas ex feruore aut ſudore obortas. Cap. CXXVIII

Fiunt in toto corpore puſtulæ, dolorem inducentes citra ſaniei collectionem. Eas eczemata, ab ebulliente feruore Græci uulgo appellant. In his plumbago conuenit cum uino aut lentiſcino oleo trita, aut ceruſa cum uino & oleo myrteo: aut minium ſinopicum cum adipe ſuillo recenti, aut miſy aſſatum cum uino & roſaceo. Ad exulceratas puſtulas.

Vbi uero exulceratæ fuerint puſtulæ, ſubſcriptis utendum erit. Scoriam plumbi, & ſpumā argenti, pari pondere uino & oleo myrteo excepta illine.

Aliud. Malicorij, ſpumæ argenti, atramenti ſutorij, ſingulorum æquas partes, cum uino & roſaceo illine. Aliud. Baccarum myrti nigrarum, mali corij, atramenti ſutorij, ſpumæ argenti lotæ, ſingulorum æquale pondus, cum uino & oleo myrteo illinito.

Smegma

Smegma, ad puſtularum eruptiones.

Farinæ fabarum, ptiſanæ mola tritæ, radicis polygoni contuſæ & cribratæ, terræ cimoliæ toſtæ, ſingulorum drachmas duas, ſpumæ nitri albæ drachmam unam, thuris tenuiſsime triti tantundem. Vſus eius in balneo eſt. Ex eo autem quantum ſufficere putaueris accipito, ac cum oui candido ſubigito: deinde corpus ex eo circumlitum exſudare ſinito. A balneo autem ex roſaceo aut myrteo corpus illinito. Aliud ſmegma.

Cimoliæ drachmas duas, farinæ erui drachmas duas, quod ex myrobalano contuſa & expreſſa reliquum eſt tantundem, iridis tuſæ drachmas duas, nitri drachmas duas, myrti ſiccæ tuſæ drachmæ dimidium: tritis utere ut dictum eſt. Aliud. Radicis hyoſcyami contuſæ drachmam unam, farinæ lupinorum drachmam unam, cimoliæ drachmæ dimidium, iridis drachmas tres & dimidiam: tritis utere ut dictum eſt.

Oribaſij, ad nigras cicatrices inalbandas. Cap. CXXIX

Spumæ argenti, mentæ, thuris, æquales omnium partes, cum melle utitor. Aliud. Stercoris crocodili drachmas decem, thuris drachmam unam, ceruſæ drachmas duas: aut ex aqua, aut cum cerato cyprino mixta illinuntur. Aliud. Columbinum ſtercus ex aqua illinito, ipſumq́ cito abluito, ne exulcerationem inducat. Aliud. Cimoliæ, ſtercoris columbini, ſaponis, thuris, ſingulorum pares partes cum aceto illinito. Aliud. Hirundinis ſtercus ex aqua illinito. Aliud. Saponis, ſtercoris canini albi, ceræ, olei inalbati, æquales omnium partes committe ac utere. Aliud. Nitri, ammoniaci thymiamatis, zingiberis, ſulphuris uiui, ſingulorum æquas portiones in aceto albo terito, aut uino & aqua trita modice illinito, ne exulceratio ſuccedat.

De impetigine, præſcriptum eſt Sermone octauo. De herpetis, & ſimilibus, in Sermone quarto decimo. De uerrucis, tum quæ myrmeciæ, à formicis, tum quæ thymi, à ſimilitudine cacuminum thymi appellantur, item in decimo quarto Sermone ſcribetur. Ad papulas autem infantium, in quarto Sermone tractata ſunt remedia.

Ad ulceroſas papularum eruptiones, tum in tibijs, tum in toto crure obortas. Cap. CXXX

IN balneo ex myrobalano & ſulphure cerato liquido exceptis leuiter illinantur, & in aquam leniter calidam demittantur: poſtquàm uero frigidæ aquę ſolium inſcenderint, loci ex myrteo oleo cum uino, aut roſaceo, aut lentiſcino cum uino inungantur. Lentiſcino etiam per ſe utendum. Probe faciunt ad eas & mali punici putamina uino cocta & trita, ac cerato modico liquidiore ex myrteo aut roſaceo oleo apparato excepta, & illita. Facit & myrſinatum dictum pharmacum, & emplaſtrum ex hordeo cum largo roſaceo aut myrteo dilutum & illitum.

Aliud. Valde commodum & hoc eſt, quod in adoleſcentulo quopiam

piam

piam ſumus experti, qui pſoram multam inueteratam iam ac aſpetrimam circum crura habebat, quæcp à genubus uſq; ad pedũ digitos procedebat.

Semen lini cum aqua contuſum quàm craſsiſsime illinito, & aſsidue tan quam uehementer approbato utitor.

Aliud, ualde efficax. In quodam qui aſperrimam pſoram circum crura habebat cognitum, in quo adeo affectio ipſa inualuerat, ut elephanticorum corporibus non abſimilis eſſet: qui ſanè in paucis diebus ſanatus eſt.

Sulphur uiuum quàm tenuiſsime tritum, amurca & oleo exceptum, in balneo ad defricationem exhibeto, & poſt balneum ex eodem illinatur.

Ad cicatrices nigras ex ulceribus relictas. Cap. CXXXI

Quandoquidem uero in profundorum ulcerum curationibus, cicatrices nigræ conflantur, etiam de his dicere operæ pretium fuerit. Differunt etiam cicatrices à uitiligine nigra, quæ alphos appellatur, in hoc quod leue corpus habent. Vitiligo enim tum adſpectui, tum tactui aſpera ſubiacet. Ad nigras itaq; cicatrices ſubſcriptis utendum eſt. Plumbi uſti, ſpumæ argenti, æquales partes cum uino tritas, & in cerati craſsitiem redactas, reponito. Vbi uero uſus expetit, uino & roſaceo liquefactas, & ad pinguis emplaſtri ſpiſsitudinem deductas, illinito. Aliud. Sulphuris uiui, & myrobalani, æquas partes cum aqua illine, aut terebinthina exceptas, & ueſtis detritæ panniculo infartas impone. Aliud. Myrobalani unciam unam, ſtercoris columbini unciam unam, melanthij ſextantem. tritis utere pro ſmegmate, poteris & cum aceto illinere. Aliud. Myrobalanum, ſulphur uiuum, alcyonium, cum aqua ad ſtrigmentorum ſpiſsitudinem redacta illinito. Aliud. Buccinorum uſtorum ſextantem, thuris unciam unam: illine cum aceto.

Onbaſij, ad cicatrices nigras.

Radicis cucumeris ſylueſtris uiridis drachmas duodecim, adipis ſuilli recentis drachmas quindecim, aluminis ſciſsi drachmas duas, ſulphuris uiui, nitri, cuiuſque drachmas duas. Aliud. Spumæ argenti, ceruſæ, æquales partes lotas terito, & cum oui candido illinito.

Smegma, cicatrices inalbans.

Cimoliæ, ſtercoris columbini, ſaponis, thuris, æquales omnium partes cum aceto adfricato. & rurſus ex eodem illinito. Aliud. Veratri albi drachmas duas, thuris drachmas duas, ſpumæ nitri drachmam unam, cimoliæ drachmam unam. Vtere cum aceto. Aliud. Bryoniæ radicem conciſam, in oleo donec ſucculenta reddatur coquito, & oleum ipſum aſsidue illinito. Aliud. Erucæ ſemen cum felle bubulo, aut alio quod haberi poſſit, illinito. Aliud. Spumæ argenti ſextantem, ſulphuris uiui unciam unam. erucæ ſuco trita illini. ubi uero exaruerint, laua. A balneo uero ex ſola argenti ſpuma cum erucæ ſucco illine. Aliud. Talum ouillum uſtum cum uino terito, ac illinito.

Paſtillus

Paſtillus ad cicatrices nigras in quacunq; corporis parte.
Cornu ceruini uſti,buccinorum uſtorum,ſpumæ argenti,ceruſæ,thuris,alcyonij uſti,ſingulorum unciam unam,piperis ſeſquunciam,ſulphuris uiui ſeſquunciam,gummi unciam unam: cum uino paſtillos,quemadmodum noſti,formato.

Alius paſtillus,per experientiam concolores cicatrices faciens.
Lapidis pyritę,comæ abſinthij,lupinorum amarorum,pompholygis,cimoliæ,ſtercoris columbini,myrobalani,melanthij,æquales ſingulorum partes in paſtillos cum aceto cogito,ſimiliterq; utitor.

Ad cubitorum & coxendicum nigredines ex cinctura obortas.
Alcyonium uſtum,ſiquidem tenera cute præditus ſit cum aqua: ſi uero duriorem cutem habeat,cum aceto ſtatim à balneo illinito.

Smegma idemq; illitio,ad nigras in toto corpore cicatrices.
Farinæ fabarum italicam chœnicem unam,baccarum lauri drachmas octo, ueratri albi drachmas octo, myrobalani drachmas quatuor,ſpumæ nitri drachmas quatuor:contuſa reponito.Vſu uero exigente, cum aqua illinito. Vtere & pro ſmegmate in balneo. Aliud. Farinæ erui,ſpumæ nitri albæ,radicis bryoniæ,alcyonij aſperi,myrobalani,ſingulorum æquales partes committito,ac utitor ut dictum eſt.

De uitiligine,ſeu alpho. Cap. CXXXII

VItiliginum, quæ alphi Græcis dicuntur, generatio eiuſdem ſpeciei eſt cum leuce & lepra,non tamen omnino in profundo caro in eis affecta eſt,ſed ſumma tantum cutis,& uelut ſquamulæ quædam uitiligines ipſæ affixæ inhærēt,albæ quidem ex pituita,nigræ uero ex atræ bilis humore obortæ.Dictus eſt autem Græcis alphus,ex eo quod colorem cutis immutet: immutare enim apud ueteres,alphænein dicebatur. Ad albas igitur uitiligines & nigras communiter faciunt,folia fici,ſulphur uiuum,alumen,æqualibus partibus cum aceto illita:quare eis ut præſtantiſsimis utaris.

Aliud,ad utraq;. Calcem aqua multoties lotam in æſtiuo ſole deſiccato:uſus uero tempore cum aqua liquefactam dilutiorem illinito.

Ad nigras uitiligines.
Ad nigras uero uitiligines priuatim ſubſcriptis utendum eſt.Veratri nigri, terræ cimoliæ,æquales partes aceto aut aqua dilutas,& ad ſtrigmentitiam ſpiſsitudinem redactas in ſole illinito,præfricto antea loco. Aliud. Radicis narciſsi,ſeminis urticæ,cuiuſq; ſextantem,nitri rubri unciam unam, cum aceto illine. Aliud. Veratri nigri,nitri,æquis partibus ex aceto utere. Aliud. Cochleas terreſtres uſtas & cum melle tritas,poſt modicum temporis interuallum affricato.

Ad inueteratas nigras uitiligines, & ſuperficie iam in callum indurata,ſubſcriptis utendum eſt.
Radicis chamæleonis nigri dodrantem,ſulphuris uiui ſextantem,ſpumæ ni

tri unciam unam. Vtere in aceto diſſolutis illinendo ad ſolem. Aliud. Alcyonij ſextantem, nitri ſextantem. ſtaphidis ſylueſtris unc. I, ſulphuris ui ui unc. I. hæc arida adſeruato, primumq́ pſilothro utitor, & interiecta una die corpus in balneo humectum ex aridis conſpergito, & ſudorem ab eo ex cludet. Aliud. Alcyonij uſti, ſpumæ nitri, ſulphuris uiui, ueratri nigri, ſingulorum æquas partes cum aceto illinito: & cum eodem etiam in balneo defricando repurgato. Aliud odoratum efficaciſsimum. Veratri nigri drach. VIII, ſpumæ nitri, coſti, cuiuſq; drach. IIII, cum aceto illi nito, & in balneo citra pinguitudinis ammixtionem affricato. Optime facit & ad hæc, id quod ad albas uitiligines apparatur adiaptoton, ex eo quod ci tra opem non dilabatur, inſcriptum.

Smegma ad nigras uitiligines.

Radicem cucumeris ſylueſtris contuſam & cribratam affricādam exhibeto. Aliud. Foliorum fici in umbra deſiccatorum drach. VI, ſimilaginis drach. IIII, nitri drach. VIII, alcyonij drach. VIII. contuſa, cribrata, reponito. Ante uſum autem ad ſolem exudare affectum oportet, deinde inſpergere, & ſinere exiccari, deinde citra olei ammixtionem defricare. Hoc in quinque diebus uitiligines curat. Aliud. Melanthij, ueratri albi, coſti, ſingulorū drach. IIII, nitri drach. XII. Vtere in balneo citra pinguium admixtionem. Manifeſtum eſt autem, etiam ſi nullus dicam, quod prius ex hiera Galeni corpora purgare oporteat, aut ex colocynthide & aloe catapotijs. Deinde uero ſubſcriptis uti. Bulbos cum aceto tritos illinito. Poteris item purgatiuis ex ueratro nigro & epithymo uti.

Ad uitiligines albas.

Hos itidem prius cum Galeni hiera purgare oportet, aut per catapotia ex colocynthide & aloe formata, deinde ſequentibus uti. Dracunculi radicem, aut ari radicem, cum farina ordeacea ex aceto illinito. Aliud. Althææ ſemen cum aceto tritum illinito. Aliud. Bryoniæ radicem conciſam cum oleo decoquito, donec inſtar olei ſucculēta reddatur, & aſsidue illinito.
Aliud. Baccarum lauri, cimoliæ, nitri, æqualibus partibus utere cum aceto. Illine autem ad ſolem, & poſt paruum interſtitium aqua ablue.
Aliud. Fœni græci trientem, ſpumæ nitri ſextantē, alcyonij uſti unc. I, cum aceto illinito. Eodem etiam pro ſmegmate in balneo utitor.

Aliud, ualde efficax.

Alcyonij uſti, ſulphuris uiui, ueratri albi, ſpumæ nitri, æqualibus partibus in balneo ad defricandum utere: cum aceto item in ſole illine.

Aliud adiaptoton, quod citra opem non dilabatur, appellatum.

Radicis chamæleonis albi drach. VIII, alcyonij uſti, ſulphuris uiui, atramen ti ſutorij, ſpumæ nitri, cardamomi, pyretri, foliorum fici ſylueſtris, aluminis liquidi, calcis, pulueris qui parietibus adhæret domus in qua æger decum bit, ſingulorum drach. IIII, tere, & in ſole cum aceto illine, ægro prius in bal neo

neo

neo ex eo defricto. Facit & ad uitiligines nigras.

Aliud ad nigras ac albas uitiligines celeberrimum.

Myrrhæ, ſulphuris uiui, ſpumæ nitri, ueratri albi, cuiuſq; ſextantem, alcyo/nij uſti ſexuncem. Vtere confidenter pro ſmegmate in balneo: & in ſole item cum aceto illinito.

De leuce uitiligine altius inſidente, Galeni. Cap. cxxxIII

PItuitoſus & lentus ac uiſcoſus ſanguis, & affectorum locorum debilitas, cauſæ ſunt ob quas leuce generatur. Quum enim ex pituitoſo ſimulq; uiſcoſo ſanguine caro per multum tempus connutritur, facillime leuce om/nis per profundum ipſius pituitoſa oboritur, neq; poteſt amplius delatum ad locum nutrimentum ad propriam naturam in rubedinem tranſmutare. Accedit his quod & ipſe qui ad locum influit ſanguis pituitoſus, ueluti præ/dictum eſt, exiſtit. Qualem igitur locuſta, aut cancer fluuialis, & ferè omnia exanguia oſtrea ex natura ſua carnem habent: talem habent & ex tranſmu tatione ac in aliam ſpeciem degeneratione, hi qui leucis corripiũtur. Etenim hanc carnis affectionẽ ita appellant ab albo colore nomine accepto. Quum enim in pilo obſitis locis leuce oboritur, pilo locos ipſos non denudat, ſed ca nos omnino facit. Si uero loci piloſi glabri & pilis nudi reddantur, incurabi/lis leuce cenſetur. Ad leucas igitur ſubſcriptis remedijs utendum eſt. Fici ſylueſtris nigræ uirgultorum libram unam, rutæ ſexũcem, miſyos unciam I, calcis uiuæ unc. I, aceti acerrimi quantum ſatis eſt. Contere obnixe & paſtil/los informa, eosq; in umbra reſicca. Vſu uero exigente illine in ſole, loco prius confricto: & ſi bullæ oboriantur, eas acicula penetrato, & ceratum im/ponito. Aliud. Fici nigræ uirgulta in aceto macerato, & quàm tenuiſ/ſime terito, eisq; ſpumæ nitri, ſulphuris uiui, baccarum myrti, ſingulorum æ/quales partes ammiſceto, & locum cum nitro prius defricato, indeq; in ſole illinito, diligenter obſeruans ne ulceratio ex eis conſequatur. Aliud. Fici nigræ folia uiridia in aceto macerato: ſit autem aceti tantum ut ea ſupe/ret & penitus contegat: deinde contuſa & trita cum ſufficiente calce uiua mi/ſceto, & locis prius exterſis in ſole illinito, uſquequo lentigini ſimilem imagi nem ipſa leuce induat, atque deinde fici ſuccum recentem ſupra iſtam illitio/nem inducito, ipſamq; leucem ſolam aliquãdiu confricato, & ne uicinas par tes exulceres obſeruato. Egregie enim auxiliatur.

Aliud, ad leucem diuinum donum: facit & ad lepram.

Sandaracham terito, eiq; nucum iuglandium uiridem teſtam adijcito, ac adfuſo aceto, rurſus ſimul probe terito, & loco prius deterſo, in ſole illinito. Quod ſi acre ægro appareat, paucum panem ammiſceto, & aſsidue lauato.

Aliud, ex cuius uſu ſæpicule laudem adeptus ſum, citra exulcera/tionem medetur. Vſus ſum eo in muliercula quadam quæ in fron te leucem habebat, & ualde egregie uires ſuas declarauit.

Seminis cardamomi ſeſquiunciam, atramenti ſutorij ſextantem, ſulphuris

uiui drachmas quatuor, aluminis rotundi & ſciſsi, cuiuſque drachmas quatuor. cum aceto diligenter terito, locoq́ ex nitro & aceto præfricto, in ſole illinito. In quibuſdam ſanè bullam quotieſcunq́ illinitur producit, qua ſublata lepram ipſam item tollit.

Aliud, ad leucas & lepras.

Nucum iuglandium immaturarum & adhuc acerbarum exteriorem corticem uiridem detrahito, & fici nigræ ſylueſtris ramulos amputato, & ad hæc ſpumam argenti conijcito, ac cum aceto coquito, terito, & ad unguenti formam reducito, idq́ ipſum in ſole illinito. In decoquendo etiam hordei grana ſeptem addito. Hinc enim ſufficientis decoctionis ſignum habebis, ubi uidelicet hordei grana cocta uideris.

Archelaus medicus

Aliud, Archelai.

Veratri nigri, radicis bryoniæ, radicis chamæleonis nigri, ſulphuris uiui, atramenti ſutorij, miſyos, alcyonij, foliorum fici nigræ ſylueſtris, ſingulorum æquales partes contuſas per anguſtiſsimum cribrum excutito, deinde in mortarium conijcito, & aceto affuſo diligenter terito, atq́ ubi ad liquidiſsimi cerati ſpiſsitudinem fuerint redacta, in pyxidem plumbeam recondito. Vſu autem expetente, loco prius cum nitro perfricto, ad ſolem liquidius pharmacum illinito. Summe etiam ad lepras conducit.

Ad leucas quantumuis craſſæ exiſtant.

Adarces, canchryos, ſulphuris uiui, æquales partes: unumquodq́ per ſe priuatim contundito & cribrato, deinde ſimul cum aceto ad multos dies ſufficienter in ſole terito, & loco prius confricto non aceruatim illinito, ſed dilutius, obſeruans etiam in principio ne cutis exulceretur. In progreſſu uero temporis parum quid ex ueratro, tantundemq́ ex gallis, ad tria prædicta ammiſceto.

Aliud. Olus eſt in Syria folia habens ſeridis anguſto folio prædita. Vocatur autem lepidium, & cum lacte conditum, ſeruatur: cum radice uero eius lanæ tinguntur, & nigrum induunt colorem. Hoc ipſum olus tritum & impoſitum cutem liuidam reddit, & attollit, ut excoriatæ ſimilis uideatur. Eſt autem radix eius alba craſsitudine digitali: ex qua in ſole ſiccata corticem detrahere oportet, & per diem unum in acerrimo aceto macerare, deinde mane probe & conſtanter terere, affuſoq́ aceto ſufficienti ad ſtrigmentitiam craſsitudinem redigere, atque ita repoſitum adſeruare. Vbi uero uſus exegerit, locum nitro defrictum pauliſper tranſpirare ſinito, atque ita pharmacum ipſum ad calentiſsimum ſolem illinito, & quodam modo adfricato, deinde acetum paulatim ad illitum inſtillato. Quum uero æger uellicationem ac morſum perceperit, eum ad tolerantiam inhortato. Bullæ namque ſuccedent, quas acicula penetratas excoriare oportet. Vbi itaque excoriatæ fuerint, ſiquidem adfectus locus

excoriatus

excoriatus concolor appareat,ipſum ut ſecundam naturam habentem & reſtitutum ſinito:ſi uero non,rurſus ad duos & tres dies idem pharmacum illinito,donec omnino perfecte uideris locum ipſum ſanatum. Aliquibus uerò ex hac curatione bullæ non erumpũt,uerum locus ipſe excoriatur,hos itaq; uelut igne ambuſta curare oportet. Aliud. Floris mali punici drachmas octo,ſpumæ nitri drachmas quinq;, alcyonij drachmas tres, ſulphuris uiui drachmas duas. Vtere cum aceto. Eſt item Siccum optimum ad leucas, & inſpergitur poſtquàm exciderint cruſtæ ex acribus pharmacis obortæ. Cæterum ad cicatricem obducendam, & cicatrices reliquo corpori concolores reddendas, acetò excipe, & loco probe præfricto illine. Vbi uero bullæ emerſerint,pharmacum ipſum cum melle cataplaſmatis modo impone. Efficacius autem fit ſi pro ſulphure,ueratrum nigrum conijciatur. Smegmatis porrò ad leucen itemq; lepram plurimis ex præſcriptis illitionibus uti oportet. Præclariſsime autem ad ipſos Siccum magnum facit,quod Indum inſcriptum eſt:quo etiam ad elephantiaſim,& omnem cutis ſcabriciem,ad articularem item morbum,& membrorum reſolutiões,& ad hydropicos uti conuenit. Salis ammoniaci,ſalis communis,ſalis cappadocici,ſalis amari,nitri aſſati,farinæ fabaceæ,pumicis uſti,ſpumæ nitri,ſingulorum trientem, ueratri albi,ueratri nigri,radicis ſtruthij,radicis bryoniæ,cyperorum, aluminis liquidi,aluminis ſciſsi,floris iunci odorati,gũmi,iridis,lapidis ſpecularis uſti, teſtarum ſepiæ,ſeminis lini,coſti,baccarum lauri,farinę lupinorum,pulegij, thuris,ſeminis uiticis,ſingulorum ſextantem,oſtreorum uſtorũ,radicis dracunculi,fecis uini uſtæ,pyretri,radicis chamæleonis nigri,ſulphuris uiui,ſtaphidis ſylueſtris,ſinapis,radicis pæoniæ,ſamſuci,ſpicæ nardi,comæ marrubij,fœni græci,grani cnidij,phylli,ſingulorum unciam unam,radicis cucumeris ſylueſtris,cimoliæ,gallarum,ſingulorum ſcrupulos ſedecim.

Siccum magnum Indum

Archigenis ad lepram Magiſtriani.

Arietis nigri adipem accipito,& locum ex eo aſsidue inungito, & in paucis omnino diebus citra exulcerationem,eam tollit. Aliud.

Seminis raphani drachmas quatuor,ſandarachæ drachmas ſedecim,lupinorum aridorum decorticatorum, ſulphuris uiui, ſingulorum drachmas ſedecim,gallarum omphacinarum,ueratri nigri,gummi,ſingulorũ drachmas octo. Aceto excipe, & præfricto ex fici nigræ folijs loco,illine in ſole. Cum eodem item in balneo citra olei ammixtionem Sicco,per dies nouem defricato. Critonis,ad lepram,ueluti Oribaſius tradit.

Farinæ liliorum chœnicem italicam unam,cardamomi drachmas quatuor, ſpumæ nitri drachmas quatuor, atramenti ſutorij drachmas octo, radices haſtulæ regiæ medias quatuor.terito omnia & miſceto. Vſu uero expetente quantum ſatis uidebitur accipito,acetoq; acerrimo coquito, & ubi ad cerati ſpiſsitudinem redegeris, craſsius illinito,loco tamen prius ex nitro confricto:ſuperne ueto linteolum obligato,idq; tertio quoque die ſoluito,frigi

dacp abluito,ac rurſus illinito.

Aliud,ut Oribaſius tradit,citra exulcerationem perſanat.

Radicis rumicis ſylueſtris drachmas uiginti quatuor,gũmi drachmas duodecim,ſulphuris uiui drachmas ſex,myrrhæ drachmas quatuor,gallarum drachmas quatuor.Rumicis radices in aceto ad tertias decoquito,eiſcp tritis reliqua ammiſceto,ac ſimul terito, ad finem uero etiam gummi addito. Vſus autem tempore loco prius confricto,illinito:ſequenti uero die lauato ac ſimilter curato.Vtere eo & ad impetigines ac pſoras aſperas ac ſcabras.

Oribaſij,ad leproſos.

Succi radicis haſtulæ regiæ ſexuncem,ſulphuris uiui drachmas quatuor, mannæ drachmas decem,nitri drachmas octo:illine cum aceto.

TERTII DECIMI SERMONIS AETII
IANO CORNARIO ZVICCAVIENSI INTERPRETE
FINIS

DE PONDERIBVS AC MENSVRIS EX PAV/LO AEGINETA

PONDVS, GRAVITATIS MENSV IV/
dicatur: Menſura autem, uaſculi capacitate. Va/
ſculum uero, tum aridæ tum liquidæ quantitatis
menſura exiſtit. Quare tres omnino dimenſæ
quantitatis ſunt differentiæ: una quidem ponde
ris: altera uero rerum aridarum, utpote quæ ue/
lut in aggerem accumulantur: tertia autem liqui/
dorum. Cæterum quum penè infinita pondera
ac menſuræ, tum pro locorum, tum pro eorum
qui eis utuntur conſuetudine, exiſtant: de his ſaltem quæ omnibus maxime
familiaria ſunt, nobis ſermo erit.

DE PONDERVM AC MENSVRARVM NOTIS

VERVM quum quidam non integris literis, ſed per notas
hæc ipſa pondera ac menſuras ſignificent, præſtiterit fortaſ/
ſis & nos in hac parte ueteres imitari, atque primum chara/
cteres ipſos declarare. Primum igitur litera χ ubi α li/
teram habuerit incumbentem, Chalcum, id eſt Æreum, ſi/
gnificat: hoc modo χ̈. Si uero ο ipſi χ incubuerit, Choa, id eſt Con/
gium, demonſtrat: ſic χ̊. Si οι Chœnicem: χ̈. Si η Chemam χ̇.
K uero litera, ſi incumbens ε habeat, & linea recta inferiorem ipſius api/
cem per obliquũ ſecet, Ceratium, id eſt Siliquam, ſignificat: hoc modo ϰ.
Quod ſi υ ipſi κ incũbat, Cyathum ſignificat: ſic ϰ. Si uero ο Co/
tylam, id eſt Heminam: ϰ. Porrò linea circumflexa, quam nihil aliud cir
cumſtat, & quæ omnino per obliquum ponitur, Obolum denotat: ∽.
Si uero duæ ſunt lineæ, quas nihil circumſtat, duos obolos ſignant: ≈.
Qui Gramma, hoc eſt Scrupulũ, faciunt, quod per literam γ quæ ρ adie
ctum habet denotat, recta amplius linea ipſum ρ ſecante, hoc modo γρ.
Duæ autem lineæ iuxta alteram extremitatem conſertæ, angulumq́ue conſti
tuentes, ad ſimilitudinem duorum apicum, qui in ipſius K literæ pictura,
ad rectam lineam adſcribuntur, Drachmam ſignificant, quæ & Holca co/
gnominatur: hoc modo ∠. Proprie autem Holca per λ literam nota/
tur, ο litera medium eius occupante: hoc modo λ. Quod ſi ι litera
ad λ apponatur, Libra ſignificatur: λι. Aliqui tamen alteram ipſius λ
lineam per obliquum alia linea ſecantes, Libram denotant: ſic λ. At uero

litera γ intra angulum ſuum ο literam habens, Vnciam ſignificat: γο. M autem iuxta medium ipſius υ habens, Minam denotat: $\overset{\upsilon}{M}$. Si uero υ habeat, Myſtrum: $\overset{\upsilon}{M}$. Si ι Medimnum: $\overset{\iota}{M}$. Si ο Modium: $\overset{o}{M}$. Porrò τ literam, ρ complectens, & υ incumbens habens, Tryblium ſignificat: $\overset{\upsilon}{\tau\rho}$. Ξ autem ſupra ſe ι habens, Xeſten, id eſt Sextarium, deſignat: ξε. Si uero ο habeat ſupraſcriptum, Oxybaphum, id eſt Acetabulum: ξο. Aliqui tamen Xeſten per ξ denotant, recta linea diſſectum, hoc modo, ξ: H autem incumbens μ habens, Heminam indicat: $\overset{\mu}{H}$. K uero cum ρ connexum, incumbente ipſis litera μ, Ceramium ſignat: $\overset{\mu}{\kappa\rho}$.

DE PONDERIBVS

MNA Attica & Ægyptia habet Vncias		XVI
Mna Romana Vncias		XX
Libra	Vncias	XII
Vncia	Drachmas	VIII
Drachma	Scrupulos	III
Scrupulus	Obolos	II
Obolus	Siliquas	III
Siliqua	Æreos	II duasq́ tertij partes: ita ut obolus æreos VIII complectatur.

DE MENSVRIS LIQVIDORVM

ITALICVM Ceramium habet Choas VIII
Chus ſiue Congius Sextarios VI
Sextarius Cotulas II, quæ & Tryblia appellantur.
Cotula autem ſiue Tryblium, Magna Myſtra III, Acetabula uero IIII
Magnum enim myſtrum continet Acetabulum I, & Drachmas VI
Acetabulum uero Seſquicyathum habet.
Cyathus Chemas paruas, aut Myſtra parua II habet.

Quod ſi uelis liquidorum iuxta pondus ſcire dimenſionem, multæ enim rerum liquidarum differentiæ iuxta lancis momentum exiſtunt: idipſum ex olei, uini, & mellis exemplo docebimus. Mel igitur uino grauius eſt quarta ampliusq́ decima parte, quod ferè totum tertiam eius partem facit. habet enim eadem mellis ad uinū menſura totum uini pondus, accedente inſuper tertia eius ponderis parte. Ad oleum aūt mel dimenſum, dimidia eius parte ponderoſius exiſtit. habet enim totum olei pondus, atq; inſuper dimidiam eius ponderis partem. Vinum uero nona parte oleum excedit. habet enim pondus ipſius totum, ampliusq́ nonam eius ponderis partem. Quæ res ut

magis euidens & manifeſta fiat, omnium menſurarum pondus ſigillatim ſubiecimus, uelut in tabella depictũ, ita ut manifeſte conſtet, quod per pondera quæ ſingulis menſuris ſubiecta ſunt, Oleum, Vinum, & Mel, ex ordine demonſtrantur.

Olei	Vini	Mellis
	Ceramium Italicum habet	
libras LXXII	libras LXXX	libras CVIII
	Chus ſiue Congius habet	
libras IX	libras X	libras XIII & dimidiam
	Sextarius habet	
uncias XVIII	uncias XX	uncias XXVII
	Cotula ſiue Hemina habet	
uncias IX	uncias X	uncias XIII & dimidiam
	Magnum myſtrum habet	
uncias III	uncias III ſcrupulos VIII	uncias IIII & dimidiam
	Acetabulum habet	
drachmas XVIII	uncias II ſcrupulos XII	uncias III ſcrupulos IX
	Cyathus habet	
drachmas XII	ſeſquunciam ſcrupulos IIII.	uncias II drachmas II
	Paruum myſtrum habet	
drachmas VI	ſcrupulos XX	drachmas IX

Oribaſius autem iuxta Adamantium, Sextarium Italicum uini quidem iuxta menſuram Vncias uiginti quatuor habere ait: iuxta pondus uero Libram unam, uncias octo. Sextarium autem mellis Librarum duarum & dimidiæ pondus habere tradit.

DE MENSVRIS ARIDORVM

AEGYPTIA Artaba continet Modios III
Modius Ægyptius & Italicus habet Chœnices VIII
Chœnix, Sextarios II
Sextarius habet Semiſextarios II, qui & Heminæ appellantur.
Hemina autem habet Cyathos VIII.
Atticus Medimnus continet Hemiecta XII
Hemiectum autem ſeu Semodius, Chœnices IIII. quo fit ut Medimnus habeat Modios VI, chœnices XLVIII, ſextarios XCVI.
Cæterum pondus harum menſurarum non facile eſt proferre, quod immenſa diuerſitas rerum aridarum iuxta lancis inclinationem exiſtat.

FINIS EORVM QVAE PAVLVS AEGINETA DE PONDERIBVS ET MENSVRIS TRADIDIT INTERPRETE IANO CORNARIO ZVICCAVIENSI

Index chartarum.

æ a b c d e f g h i k l m n o
p q r s t u x y z A B C D
E F G H I K L M N O

Omnes terniones.

BASILEAE IN OFFICINA FROBENIANA
PER HIERONYMVM FROBENIVM
ET NICOLAVM EPISCOPIVM
ANNO M D XXXIII
MENSE AVGVSTO

FRO
BEN.